

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2020

„ZELENÁ ZPRÁVA“

*Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2020 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky
a informací pod gescí Ministerstva zemědělství.*

OBSAH

Použité zkratky	VI
Vysvětlivky k použitým číselným údajům	XII
Úvod.....	XIII
Souhrn ke Zprávě o stavu zemědělství za rok 2020	1
Návrh nezbytných opatření vyplývajících ze Zprávy o stavu zemědělství České republiky za rok 2020 v oblasti agrární politiky (podle ustanovení § 6 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů)	16
1 Obecné podmínky vývoje agrárního sektoru a venkova ČR	19
1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru	19
1.1.1 Vývoj národního hospodářství	19
1.1.2 Pozice agrárního sektoru	20
1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor	22
1.3 Podnikatelské prostředí.....	24
2 Podpory agrárního sektoru a venkova	28
2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství.....	28
2.1.1 Program rozvoje venkova ČR	28
2.1.2 Operační program Rybářství na období 2014–2020	31
2.1.3 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů	32
2.2 Přímé platby.....	34
2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU	34
2.2.2 Přejížděné vnitrostátní podpory	36
2.2.3 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)	37
2.3 Národní podpory a opatření	40
2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu.....	49
2.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova	51
2.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení	51
2.5.2 Programové zabezpečení	54
3 Zemědělství a rozvoj venkova	55
3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení.....	55
3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	57
3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	60
3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace	61
4 Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat.....	62
4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí.....	62
4.2 Ochrana zvířat.....	70
4.3 Ekologické zemědělství	71
5 Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin	71
5.1 Distribuce potravin	71
5.2 Spotřeba potravin.....	75

5.3	Výdaje za potraviny	77
5.4	Spotřebitelské ceny potravin.....	79
5.5	Kvalita potravin	83
5.6	Bezpečnost potravin.....	85
6	Strukturální vývoj agrárního sektoru	98
6.1	Podnikatelská struktura zemědělství.....	98
6.2	Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin	100
6.3	Dodavatelská odvětví.....	102
6.4	Úvěry a pojišťovací služby	110
6.5	Výzkum, vzdělávání a poradenství	114
6.6	Agrární trh práce	118
6.6.1	<i>Pracovní síly v zemědělství</i>	<i>118</i>
6.6.2	<i>Mzdy v zemědělství.....</i>	<i>121</i>
7	Půda a vlastnické vztahy k půdě.....	123
7.1	Pozemkové úpravy.....	123
7.2	Trh s půdou	125
7.3	Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy	128
7.4	Využití a stav zemědělského půdního fondu	130
7.4.1	<i>Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití</i>	<i>130</i>
7.4.2	<i>Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství</i>	<i>133</i>
8	Agrární produkce a její bilance	143
8.1	Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit.....	143
8.1.1	<i>Obiloviny.....</i>	<i>143</i>
8.1.2	<i>Cukrová řepa – cukr.....</i>	<i>151</i>
8.1.3	<i>Brambory a bramborový škrob</i>	<i>155</i>
8.1.4	<i>Olejniny.....</i>	<i>158</i>
8.1.5	<i>Chmel</i>	<i>161</i>
8.1.6	<i>Ovoce</i>	<i>162</i>
8.1.7	<i>Zelenina.....</i>	<i>167</i>
8.1.8	<i>Réva vinná – víno.....</i>	<i>171</i>
8.1.9	<i>Okrasná produkce</i>	<i>173</i>
8.1.10	<i>Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR).....</i>	<i>175</i>
8.2	Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	176
8.2.1	<i>Skot – mléko, hovězí maso</i>	<i>176</i>
8.2.2	<i>Prasata – vepřové maso</i>	<i>186</i>
8.2.3	<i>Drůbež – drůbeží maso, vejce</i>	<i>193</i>
8.2.4	<i>Ovce, kozy – skopové maso</i>	<i>200</i>
8.2.5	<i>Rybářství</i>	<i>202</i>
8.2.6	<i>Včelařství</i>	<i>205</i>
8.3	Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů	207
8.4	Obnovitelné zdroje energie	210
8.4.1	<i>Využití zemědělské produkce v energetice</i>	<i>212</i>
8.4.2	<i>Využití zemědělské produkce v dopravě.....</i>	<i>214</i>

9	Ceny a trhy agrárních produktů a vstupů do zemědělství.....	218
9.1	Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU.....	218
9.2	Agrární zahraniční obchod.....	222
9.2.1	<i>Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě.....</i>	<i>222</i>
9.2.2	<i>Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	<i>223</i>
9.2.3	<i>Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	<i>224</i>
9.3	Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství.....	226
10	Ekonomické výsledky agrárního sektoru.....	230
10.1	Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)	230
10.2	Ekonomické výsledky zemědělských podniků	233
10.2.1	<i>Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků</i>	<i>234</i>
10.2.2	<i>Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU za období 2018–2020.....</i>	<i>235</i>
10.2.3	<i>Investiční rozvoj zemědělství.....</i>	<i>240</i>
10.2.4	<i>Shrnutí ekonomických výsledků</i>	<i>243</i>
10.3	Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny.....	244
10.3.1	<i>Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a hlavních oborů</i>	<i>244</i>
10.3.2	<i>Práce a mzdy v potravinářském průmyslu</i>	<i>249</i>
11	Souhrnné hodnocení agrární politiky.....	250
P1	Připravované právní předpisy v roce 2020	252
P2	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za účetní rok 2018.....	253
P3	Tabulková příloha	256

POUŽITÉ ZKRATKY

a. s.	akciová společnost
AEKO	Agroenvironmentální a klimatické opatření
AEO	agroenvironmentální opatření
AMI	Agrarmarkt Informations-Gesellschaft mbH (Zemědělská tržní informační společnost)
ANC	Areas with Natural Constraints (Oblasti s přírodním znevýhodněním) – dříve LFA
AWU	Annual Work Unit (roční pracovní jednotka)
AZO	agrární zahraniční obchod
b. c.	běžné ceny
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
BPS	bioplynové stanice
BTPM	bez tržní produkce mléka
CLLD	Community-Led Local Development (komunitně vedený místní rozvoj)
Cp.Pp	Faktor ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření
CPV	ceny průmyslových výrobců
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností v ČR NACE – Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (Klasifikace ekonomických činností)
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČMSCH	Českomoravská společnost chovatelů, a. s.
ČNB	Česká národní banka
ČPH/AWU	Čistá přidaná hodnota / Annual work unit
ČPI	Česká plemenářská inspekce
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠS	Český škrobářenský svaz
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze
č. ž.	čisté živiny
DDE	dichlorodiphenyldichloroethylene
DDT	dichlor-difenyl-trichlorethan (dichlor-difenyl-trichlormethyl-methan)
DG AGRI	Directorate General for Agriculture and Rural Development (Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova)
DPB	dílčí půdní blok
DPH	daň z přidané hodnoty

EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund)
EP	Evropský parlament
ERDF	European Regional Development Fund (Evropský fond pro regionální rozvoj)
ERÚ	Energetický regulační úřad
ES	Evropské společenství
EU 15	Evropská unie po roce 1994 (vč. Rakouska, Finska, Švédska)
EU 25	Evropská unie od 1. 5. 2004
EU 27	Evropská unie od 1. 1. 2007 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko)
EU = EU 28	Evropská unie od 1. 7. 2013 Belgie (1952), Bulharsko (2007), Česká republika (2004), Dánsko (1973), Estonsko (2004), Finsko (1995), Francie (1952), Chorvatsko (2013), Irsko (1973), Itálie (1952), Kypr (2004), Litva (2004), Lotyšsko (2004), Lucembursko (1952), Maďarsko (2004), Malta (2004), Německo (1952), Nizozemsko (1952), Polsko (2004), Portugalsko (1986), Rakousko (1995), Rumunsko (2007), Řecko (1981), Slovensko (2004), Slovinsko (2004), Spojené království (1973), Španělsko (1986), Švédsko (1995)
€	euro = oficiální platidlo v 19 z 28 států Evropské unie (tzv. eurozóně) a v šesti dalších zemích mimo EU, v devizové podobě platí od 1. ledna 1999, ve valutové podobě od 1. ledna 2002
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie
eurozóna	euro oblast, území Evropské unie, na kterém se užívá společná evropská měna euro (Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko)
EZ	ekologické zemědělství
FADN	Farm Accountancy Data Network (Sít' testovacích podniků)
FAME	Fatty Acid Methyl Ester (skupina esterů mastných kyselin)
FOB	Free on Board (vyplaceně na palubu lodi), dodací doložka INCOTERMS 2010
FQD	Fuel Quality Directive
FROV JČU	Fakulta rybářství a ochrany vod, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
DZES	Dobrý zemědělský a environmentální stav půdy
GHG	Greenhouse gas

GJ	gigajoule (jednotka energie)
GM	geneticky modifikované
GMO	geneticky modifikované organismy
GWh	gigawatthodina
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
HS	Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží
CHKO	chráněná krajinná oblast
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
Intrastat	statistický systém sběru a zpracování dat sledující pohyb zboží mezi členskými státy EU, tj. i mezi ČR a ostatními členskými státy EU
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)
j. hm.	jatečná hmotnost
JPÚ	jednoduché pozemkové úpravy
KoPÚ	komplexní pozemkové úpravy
kt	kilotuna
kW	kilowatt
LAU	Local Administrative Units (místní samosprávné jednotky; LAU 1 – okres, LAU 2 – obec)
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (Vazba mezi akcemi hospodářského rozvoje venkova) – název iniciativy EU 1991–2006 a osy IV v PRV
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti), nyní ANC
LPIS	Land Parcel Identification System (Systém pro identifikaci pozemků)
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MJ	měrná jednotka
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPa	megapascal, jednotka tlaku
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MWh	megawatthodina, jednotka energie
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí

Natura 2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NČZ	nové členské země (země v EU od roku 2004)
NH	národní hospodářství
NM	normalizovaný moštoměr (množství cukru v kg/100 l moštu)
NO ₃ ⁻	dušičnany
NP	národní park
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics (nomenklatura územních statistických jednotek; NUTS 0 – stát, NUTS 1 – území, NUTS 2 – region, NUTS 3 – kraj)
NV	nařízení vlády
o. p.	orná půda
OP PI	Operační program Podnikání a inovace
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	Operační program
OP RVMZ	OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství)
OR	ochrana rostlin
OU ČR	Ovocnářská unie ČR
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PAH	polycyklické aromatické uhlovodíky (polyaromatické uhlovodíky)
PCB	polychlorované bifenylly
PFO	podniky fyzických osob
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
PHM	pohonné hmoty a mazadla
PJ	petajoule (= 1 000 000 GJ)
PMO	Povodí Moravy, s. p.
POR	Přípravky na ochranu rostlin a rostlinných produktů
PP	Přímé platby
PPH	povinné požadavky na hospodaření
PPO	podniky právnických osob
PRV	Program rozvoje venkova ČR
PVP	přechodné vnitrostátní podpory
PZO	Podnik zahraničního obchodu
s. c.	stálá cena
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
Sb.	sbírka zákonů
SEUROP	Klasifikace jatečně upravených těl prasat a skotu (třídy S, E, U, R, O, P)

SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí ČR
SISPO	Svaz pro integrované systémy pěstování ovoce
SNM30	směsná nafta motorová obsahující min. 30 % biosložky (FAME)
SOT	společná organizace trhu
Spojené království / Velká Británie	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
SPÚ	Státní pozemkový úřad
Strategie MZe 2030	Strategie rezortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030
SVB	Sdružení pro výrobu bionafty
SVS ČR	Státní veterinární správa ČR
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Souhrnný zemědělský účet
SZÚ v kap. 5.6	Státní zdravotní ústav
TIS ^{ČR} SZIF	Tržní informační systém České republiky SZIF
TJ	terajoule (= 1 000 GJ)
TP	travní porosty (podle zákona o zemědělství; LPIS)
TPM	tržní produkce mléka
TTP	trvalé travní porosty (podle katastrálního zákona; ČÚZK)
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USDA	United States Department of Agriculture (Ministerstvo zemědělství USA)
ÚSKVBL	Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VaV	výzkum a vývoj
VCS	Voluntary coupled support (Dobrovolná podpora vázaná na produkci)
VDJ	velká dobytčí jednotka
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VNSPA	Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu
VOZPVU	Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely
VPM	volné pracovní místo
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VÚLHM	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
VÚPP	Výzkumný ústav potravinářský Praha, v. v. i.
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.

VÚVeL	Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v. v. i.
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
VÚŽV	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
VV a S	vlastní výrobky a služby
z. p.	zemědělská půda
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZMB	Zentrale Milchmarkt Berichterstattung GmbH
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH Bonn
ZOD	zranitelné oblasti dusičnany
ZPF	zemědělský půdní fond
ž. hm.	živá hmotnost

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM ČÍSELNÝM ÚDAJŮM

Údaje použité ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2020 (Zpráva 2020) pocházejí z různých zdrojů. Základním zdrojem jsou statistická data ČSÚ, dále údaje rezortní statistiky MZe, výběrového šetření FADN, výročních zpráv některých institucí, např. PGRLE, SZIF, data mezinárodních organizací atd. Zdroje použitých údajů jsou u každé tabulky uvedeny.

Ukazatele v tabulkách, u nichž to datové zdroje umožnily, jsou převážně prezentovány v časové řadě 2016–2020. Meziroční index, kde není uvedeno jinak, je meziroční srovnání posledních dvou let (2020/2019).

U tabulek a údajů vztahujících se k zažádaným, schváleným a vyplaceným dotacím (včetně počtu žádostí a případných výměr) z obou Programů rozvoje venkova (tzn. PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020) je důležité rozlišovat, za které roky se dané údaje uvádějí. Některé tabulky uvádějí pouze dotace podané rok předem (tj. 2019) a vyplacené v roce 2020. Jiné tabulky pak uvádějí dotace zažádané během všech relevantních let (tj. počínaje rokem 2019 a dříve).

Uzávěrka všech dat pro Zprávu 2020 byla s ohledem na daný termín zpracování její konečné verze stanovena na 31. 3. 2021. Ve Zprávě 2020 jsou proto uvedeny pouze údaje, které byly dostupné k tomuto termínu. Většina údajů za marketingový rok 2020/21 i za kalendářní rok 2020 má charakter předběžných dat. Pokud jsou použity kvalifikované odhady ÚZEI, je na to upozorněno. Vzhledem k tomu, že i v předchozích Zprávách měly údaje za analyzovaný rok předběžný charakter, nemusí být vždy hodnota téhož ukazatele za určitý rok ve všech Zprávách stejná. Ve Zprávě 2020 se to týká především údajů za rok 2019, které jsou zde uváděny ve své zpřesněné podobě, zatímco ve Zprávě 2019 byly použity předběžné nebo odhadované hodnoty. Údaje z výběrového šetření FADN obsahují definitivní výsledky za rok 2018.

Vzhledem k počítačovému zpracování (Microsoft Excel) obsahují tabulky zaokrouhlené ukazatele (součty, procenta apod.). Proto součtové ukazatele nemusí vždy přesně odpovídat součtům jednotlivých položek.

V číselné části tabulek jsou kromě významových hodnot použity i následující symboly:

- údaj se nevyskytuje;
- . údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý;
- x údaj není smysluplný;

0 nebo 0,0 údaj existuje, ale jeho výše je nevýznamná nebo nulová.

ÚVOD

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2020 představuje každoroční komplexní statistickou prezentaci a hodnocení vývoje českého zemědělství a potravinářství za období 2019 a 2020, s důrazem na vlivy meziročních změn klimatických a tržních podmínek, opatření a podpor zemědělské politiky.

Podmínky pro agrární sektor v hodnoceném období byly do značné míry ovlivněny pandemií COVID-19, která m. j. negativně zasáhla do tržních vztahů mezi podniky agrárního sektoru a tzv. sektorem HORECA (hotely, restaurace apod.) a také do vztahů na agrárním trhu práce (problémy se zajišťováním sezónních pracovníků ze zahraničí).

Pokud jde o vývoj počasí, srážkově normální vývoj v podzimních a zimních měsících roku 2019 byl vystřídán srážkově podnormálními jarními měsíci roku 2020 a mimořádně nadnormálními letními měsíci téhož roku. Nicméně srážkový a teplotní vývoj počasí spolu s dalšími faktory působil příznivě na vývoj a výnosů u většiny rostlinných komodit.

Meziroční vývoj tržních podmínek byl pro zemědělství relativně méně příznivý než v předchozím období. Ceny zemědělských výrobců v meziročním srovnání poklesly roce 2020 na 96,6 % úrovně roku 2019, zatímco celkový index vstupů do zemědělství mírně meziročně vzrostl na 100,4 %. Podle klíčových ekonomických ukazatelů lze také vývoj v potravinářském průmyslu hodnotit spíše pozitivně. Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly v roce 2020 na 104,5 % úrovně předchozího roku.

Celkové výdaje na podporu agrárního sektoru se v roce 2020 meziročně zvýšily o 8,2 % na 74,6 mld. Kč. Z celkových výdajů se podpory přímo zemědělským podnikům zvýšily o 6,1 % na 52,6 mld. Kč; podpory potravinářství se meziročně více než zdvojnásobily. Značná část uvedeného zvýšení podpor (celkem 2,4 mld. Kč) připadá na kompenzace za dopady COVID-19. Přímé podpory zemědělským podnikům dosáhly v průměru téměř 15 tis. Kč/ha z. p., resp. přes 500 tis. Kč na (přepočítaného) pracovníka.

Podíl zemědělství včetně lesnictví a rybolovu na české HPH v základních běžných cenách se meziročně mírně snížil na 2,13 %, z toho samotného zemědělství na 1,8 %. Podíl potravinářského průmyslu se zvýšil na 2,16 %. Pokračovalo snižování celkové zaměstnanosti v zemědělství (podíl pracovníků na celkové zaměstnanosti poklesl pod 2 %), při stagnaci v potravinářství (podíl 2,52 %).

Podle předběžných údajů Souhrnného zemědělského účtu za rok 2020 zemědělství dosáhlo nejvyšší hodnoty zemědělské produkce za posledních pět let (147 mld. Kč v základních běžných cenách), a zároveň nejvyšší hodnoty důchodu z faktorů na jednoho přepočítaného pracovníka (téměř 600 tis. Kč). Parita mezd v zemědělství vůči národnímu hospodářství se zvýšila na zhruba 80 % a je jednou z nejvyšších v EU. Podnikatelský důchod („zisk“) zemědělství se meziročně zvýšil na 17,7 mld. Kč.

Záporná bilance českého AZO se v roce 2020 v důsledku výraznějšího nárůstu vývozu meziročně zlepšila, a to o 10,6 mld. Kč na 36,8 mld. Kč. Ve vývozu se nadále prosazují zemědělské suroviny na úkor výrobků s vyšší přidanou hodnotou. S výjimkou např. prasat, drůbeže, vajec, ovoce, zeleniny a brambor však míra potravinové soběstačnosti u ostatních hlavních komodit převyšovala 100 %.

Ve struktuře zemědělských podniků přetrvává vysoký podíl velkých právnických osob na obhospodařované z. p., zatímco fyzické osoby, které tvoří téměř 90 % všech subjektů, hospodaří zhruba na 30 % z. p. Problémy ve vztahu zemědělství k životnímu prostředí a venkovu se nadále nedaří úspěšně řešit, což se týká především velkovýrobního průmyslového zemědělství.

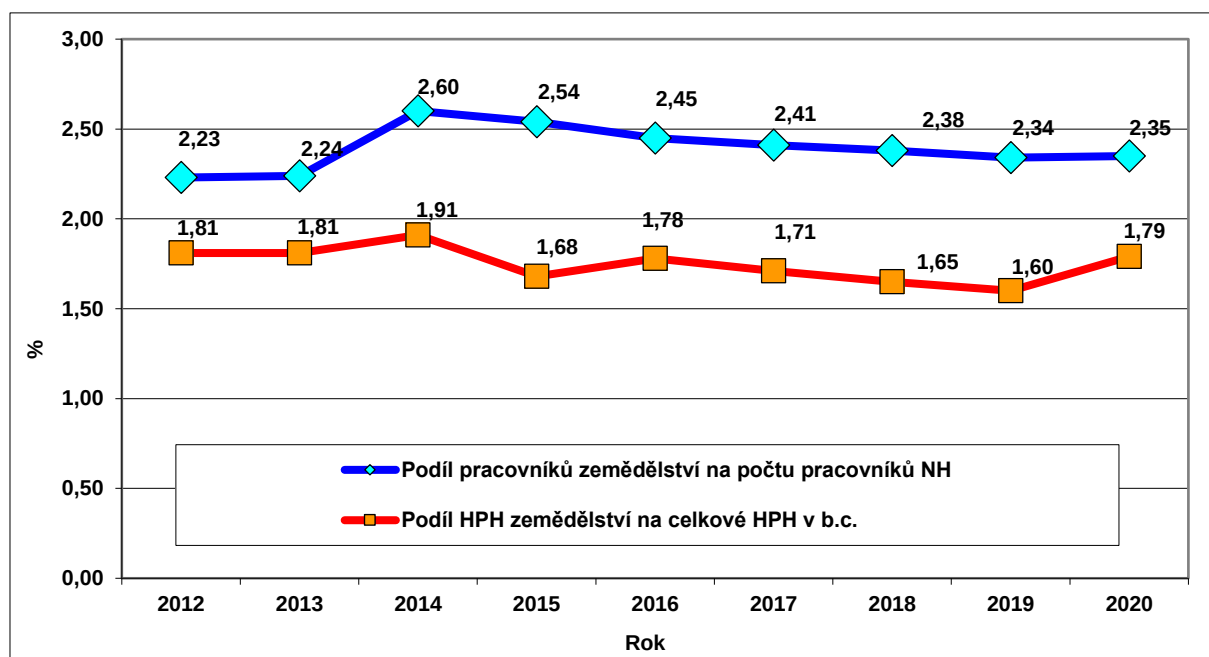
SOUHRN KE ZPRÁVĚ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ZA ROK 2020

• Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

Česká ekonomika zaznamenala po letech kontinuálního růstu v roce 2020 pokles. Hrubý domácí produkt (HDP) očištěný o cenové vlivy a sezónnost klesl o 5,6 %. Reálný pokles HDP byl přesto v roce 2020 v ČR nižší, než jaký vykázaly státy eurozóny¹ (-6,8 %), i než jaký vykázala EU 28 jako celek (-6,4 %).

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se v roce 2020 proti roku 2019 podle údajů ČSÚ² mírně snížil o 2 % a činil 93,4 tisíc zaměstnanců. Podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců se ovšem výrazně nezměnil a činil 2,35 %. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) se snížil na 79,2 tisíce, jejich podíl na celkovém počtu zaměstnanců zůstal na 1,99 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2020 dosáhla 78 % průměru mezd v ČR. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 4,9 % a byl o 0,5 p. b. vyšší než průměr celkového růstu mezd v ČR.

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2020 na celkové tvorbě HPH³ v základních b. c.⁴ 1,79 %, což představuje meziroční pokles o 0,02 p. b. V případě potravinářského průmyslu se jeho podíl na celkové tvorbě HPH mírně snížil na 2,16 %. Ceny zemědělských výrobců v roce 2020 vykázaly meziroční pokles o 3,4 %⁵, zatímco ceny vstupů do zemědělství vykázaly meziroční růst o 0,4 %.



- ¹ Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2020 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.
- ² Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.
- ³ HDP tvoří HPH a čisté daně na produkty (daně z produktů a dotace na produkty), které ČSÚ zveřejňuje bez přiřazení k jednotlivým odvětvím. Proto se podíl odvětví na HDP vyjadřuje jako podíl HPH daného odvětví k celkové HPH.
- ⁴ Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).
- ⁵ Zemědělská výroba včetně ryb.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2020 snížil o 0,29 p. b. na 3,68 % v důsledku výrazného navýšení veřejných výdajů státního rozpočtu. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v důsledku masivního zavádění opatření souvisejících s epidemií COVID-19 v roce 2020 meziročně zvýšily o 19 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se ve srovnání s rokem 2019 zvýšily o 10 % a představovaly 67,8 mld. Kč.

● **Podpory agrárního sektoru a venkova**

Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020 navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a dále čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. 7. 2014. Původní kofinancování z národních zdrojů bylo ve výši 15 %. Usnesením vlády ČR ze dne 2. dubna 2014 č. 219 následně došlo k navýšení na 25 %. O rok později usnesením vlády ČR ze dne 20. srpna 2015 č. 681 došlo k dalšímu navýšení na současných 35 %. Tímto vzrostl rozpočet celkových veřejných prostředků využitelný pro podporu českého zemědělství, potravinářství a lesnictví na 3,5 mld. € (z toho 2,3 mld. € z rozpočtu EU a 1,2 mld. € z rozpočtu ČR).

Operační program Rybářství na období 2014–2020

Operační program Rybářství 2014–2020 se podílí na plnění cílů společné rybářské politiky a navazuje na předchozí OP Rybářství 2007–2013. Program se zaměřuje na zlepšení globální udržitelnosti a konkurenceschopnosti akvakultury. K dosažení těchto cílů se využívá inovací a optimalizace využívání zdrojů. Podmínky pro realizaci společné rybářské politiky v ČR vycházejí z koncepce Ministerstva zemědělství v odvětví rybářství do roku 2024, tvořené Víceletým národním strategickým plánem pro akvakulturu (VNSPA). Na základě tohoto strategického plánu byl vytvořen OP Rybářství 2014–2020, který určuje oblasti a podmínky čerpání finanční podpory z ENRF. OP Rybářství se v období 2014–2020 soustředí na rozvoj tradičních a osvědčených forem akvakultury, na podporu zavádění moderních intenzivních chovných systémů s cílem zvyšování produkce ryb, na rozvoj mimoprodukčních funkcí rybníků a na diverzifikaci akvakultury. Mezi nástroje podporující tento rozvoj patří například péče o krajinu, retence vody, rybářská turistika apod. Zároveň se také cílí na podporu forem hospodaření přispívajících k zachování či zlepšování stavu životního prostředí a biologické rozmanitosti.

Přímé platby

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS) představuje pro období 2015–2020 nejdůležitější složku přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a reprezentuje zhruba 55 % celkové obálky určené na přímé platby. Platba SAPS⁶ je udělována na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Poskytnutí finanční podpory zemědělci je podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním standardů kontroly podmíněnosti (Cross Compliance, podrobně viz kap. 2.2.3). Na rok 2020 byl pro Českou republiku celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši 479,3 mil. €, což při stanoveném kurzu 27,233 Kč/€ představovalo celkovou částku 13 053 mil. Kč. O tuto platbu požádalo celkem 30,2 tis. zemědělských subjektů na plochu 3,54 mil. ha z. p.

6 V rámci SAPS mohou o podporu požádat zemědělci obhospodařující minimálně 1 hektar zemědělské půdy (tj. orné půdy, travního porostu, vinice, chmelnice, ovocného sadu či jiné kultury), která je vedená v evidenci půdy LPIS.

Nedílnou součástí dotačního opatření SAPS je platba poskytovaná za zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, tzv. ozelenění („greening“). Z celkové obálky na PP je přibližně 30 % vyčleněno na tuto platbu. Plnění podmínek greeningu se nevztahuje na zemědělské subjekty, které splňují hektarové výměry (méně než 10 ha, resp. 15 ha orné půdy), a/nebo hospodaří v systému ekologického zemědělství v souladu s nařízením Rady (ES) č. 834/2007. V roce 2020 bylo podáno na podporu ozelenění celkem 30,2 tis. žádostí na plochu 3,54 mil. ha z. p. a celková vyhrazená částka dosáhla 7 130,1 mil. Kč.

Platba pro mladého zemědělce je od roku 2015 poskytována fyzickým i právnickým osobám, které mají nárok na podporu v rámci SAPS. Podmínkou je, aby věk žadatele o platbu pro mladého zemědělce nepřevyšoval v prvním roce podání žádosti hranici 40 let. Tato platba je poskytována danému žadateli na maximální výměru do 90 ha po dobu nejvýše pěti let. V roce 2020 požádalo o tuto platbu celkem 4,0 tis. subjektů, z toho bylo 94 % fyzických osob a 6 % právnických osob. Průměrná deklarovaná výměra dosáhla 23 ha a celková výměra žadatelů o podporu představovala 92,3 tis. ha.

Prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS Voluntary Coupled Support) jsou od roku 2015 v České republice podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory. Z celkové obálky přímých plateb je na VCS vyčleněno zhruba 15 %. Podpořena jsou taková odvětví zemědělské výroby, která čelí určitým obtížím, a přitom jsou mimořádně významná z hlediska hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. Podpora VCS navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, nicméně je rozšířena o některá další odvětví rostlinné a živočišné výroby. V České republice je tato podpora určena pro následující komodity: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka, pasené ovce a kozy. Na rok 2020 byla v rámci podpory VCS alokována na vybraná odvětví celková částka 3 529 mil. Kč, z toho nejvýznamnější podíl (tj. 40 %) připadl opět sektoru krav s TPM.

Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. V roce 2020 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 5 416,3 mil. Kč, což je o 171,5 mil. Kč méně než v předchozím roce (meziroční pokles o 3,1 %). Největší část podpor tvoří podpory pro zemědělce na BPS a fotovoltaické elektrárny. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na podporu cen a organizaci trhu se v roce 2020 poklesla oproti předchozímu roku o 165,2 mil. Kč, tj. o 3,2 %. Suma podpor poskytnutých ze zdrojů EU se v roce 2020 snížila oproti předchozímu roku o 6,4 mil. Kč, tj. o 1,5 %. V roce 2019 a 2020 nebyla uplatněna žádná mimořádná opatření v sektoru živočišné výroby.

Dále připadl v roce 2020, stejně jako v roce 2019, vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu na projekt Ovoce a zelenina do škol (287,9 mil. Kč) a na obnovu vinic (68,7 mil. Kč). Finance na obnovu vinic pocházely z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu Mléka do škol. U celkového objemu vyplacených podpor Mléko do škol došlo v roce 2020 k meziročnímu poklesu (o 53,8 mil. Kč na 244,6 mil. Kč).

Podpory včelařům byly v roce 2020 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. V roce 2019 dosáhly výše 64,4 mil. Kč, v roce 2020 tyto podpory klesly na úroveň 49,7 mil. Kč.

Státní zemědělský intervenční fond je zprostředkovatelem podpory z Evropské unie, která směřuje zemědělským a potravinářským produktům v rámci propagačních programů. V březnu 2019 byla

podepsaná smlouva týkající se nového tříletého programu „Zrozero v EU“. Evropská komise poskytuje finanční prostředky na propagační programy zaměřené na Společnou zemědělskou politiku. Komise zveřejnila výzvu k předkládání návrhů pro programy na propagaci společné zemědělské politiky. Cílem programů je vybudovat důvěru mezi všemi občany, zemědělci i nezemědělci. Do projektů se může přihlásit jeden nebo více žadatelů z jednoho členského státu EU nebo žadatelé z více členských států. Státní zemědělský intervenční fond poskytuje konzultace žadatelům, kteří připravují a předkládají projekty do propagačního programu.

Exportní subvence nejsou od roku 2014 v Evropské unii poskytovány.

● **Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat**

Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2020 více než polovinu celkové výměry ČR (53,3 %), v porovnání s rokem 2019 se zmenšil o 1,9 tis. ha stejně jako v roce 2018. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,3 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,5 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v předchozích letech (34,0 %).

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2020 byla 1 114,83 tis. ha, tj. 14,1 % celkové rozlohy ČR.

Ke dni 1. 4. 2020 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 355 členů s výměrou ovocných sadů a školek 9 602 ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 295 žádostí z roku 2019 na výměru 9,8 tis. ha ovocných sadů. V roce 2020 bylo podáno 123 žádostí na plochu 3,4 tis. ha na ovocné sady a v navazujícím opatření integrované produkce ovoce bylo podáno 156 žádostí s výměrou 5,5 tis. ha.

K 1. 4. 2020 bylo evidováno 141 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 3,9 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2020 podáno 355 žádostí na výměru 8,5 tis. ha a v navazujícím opatření integrované produkce révy vinné bylo podáno 288 žádostí na 3,4 tis. ha vinic. Do opatření ekologické zemědělství s kulturou vinice bylo celkem podáno 74 žádostí na výměru 608 ha. V navazujícím opatření byl počet podaných žádostí 33 na 270 ha vinic.

Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat Ministerstvo zemědělství, Státní veterinární správu a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. MZe za účelem ochrany zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) zřídilo v rámci odboru environmentálního a ekologického zemědělství oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství ÚKOZ, a výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely VOZPVU. Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí krajské veterinární správy SVS. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností jsou orgánem správním.

V průběhu roku 2020 probíhaly na MZe stejně jako v roce předchozím intenzivní práce na novelizaci zákona na ochranu zvířat a s ním spojených prováděcích vyhlášek. V prosinci 2020 byla ve Sbírce zákonů vyhlášena novela zákona na ochranu zvířat, která nabyla účinnosti dnem 1. 2. 2021 v naprosté většině novelizačních bodů. Nad rámec vládního návrhu jsou do novely promítnuty poslanecké návrhy, např. zákaz klecového chovu nosnic od roku 2027, včetně chovu v obohacených klecových systémech.

Situace v oblasti ochrany zvířat v ČR v roce 2020 bude detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS, který reflektuje informace o Programu ochrany zvířat. Ten je SVS realizován již od roku 1993.

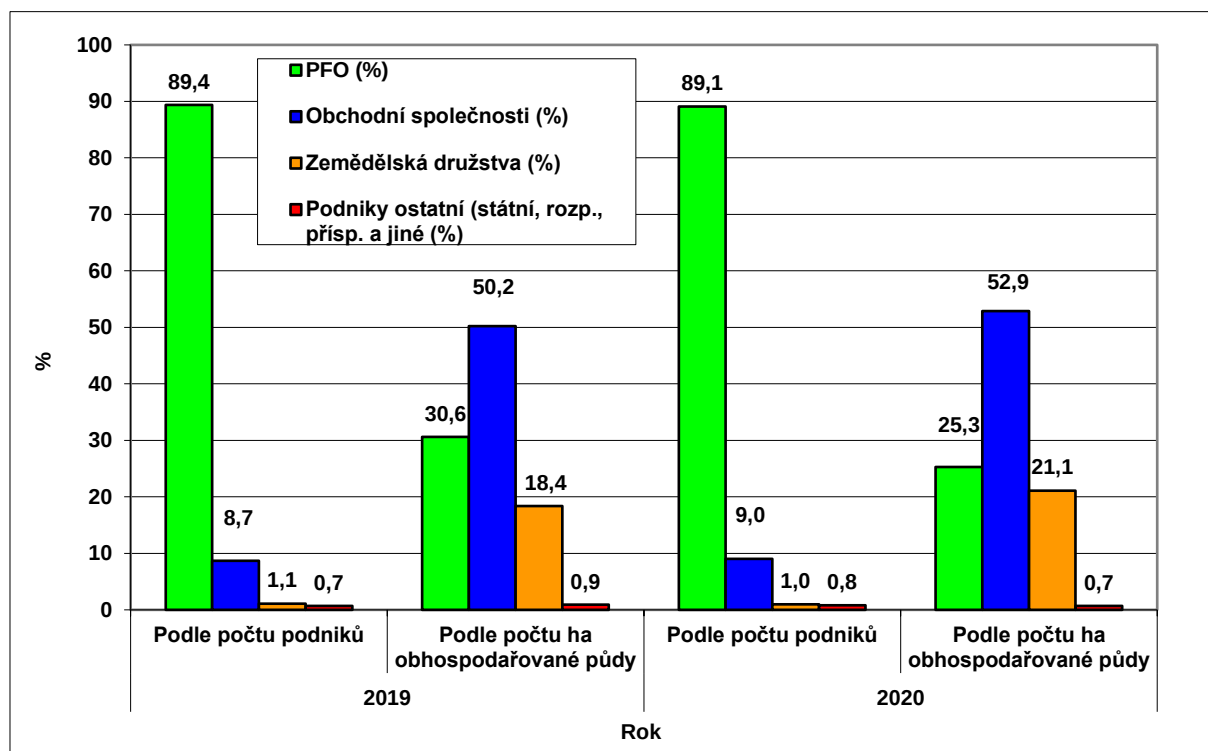
Ekologické zemědělství

K 31. 12. 2020 působilo v ČR 4 665 ekologických zemědělců a 865 výrobců biopotravin. Podíl ekologicky obhospodařované půdy v LPIS k celkové výměře zemědělské půdy v LPIS činil 15,3 % k 31. 12. 2020.

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2019 vyprodukováno 88 216 t obilovin, 4 208 t okopanin, 1 748 t olejnin a 1 895 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeno 7 139 t ovoce a 3 843 t hroznů. Produkce biomléka v roce 2019 činila 37 682 tis. litrů (v tom 36 588 tis. litrů kravského, 909 tis. litrů kozího a 185 tis. litrů ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jateční hmotnosti 7 095 t hovězího, 398 t skopového (jehněčího), 153 t vepřového, 197 t drůbežího masa a 291 t vajec.

Podnikatelská struktura zemědělství a zpracovatelů agrárních surovin

Koncem roku 2020 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno 47,2 tis. Subjektů.



Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Většina evidovaných zemědělských subjektů (96 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p.⁷ a tyto podniky hospodařily na 3,52 mil. ha z. p. (z toho 2,48 mil. ha o. p.).

Orná půda se na zemědělské podílela ze 70,4 %.

⁷ Jedná se o subjekty s těmito požadovanými parametry: výměra od 1 ha obhospodařované zemědělské půdy, 1 500 m² pěstovaných intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny), 1 000 m² vinic, 300 m² skleníků a pařenišť, chov od 1 ks skotu, 2 ks prasat, 4 ks ovcí a koz, 50 ks drůbeže, 100 ks králíků..

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat se PPO podílely u skotu ze 75 % (v rámci toho z 91 % u dojených krav), z 95 % u prasat a z 94 % u drůbeže.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2020 zvýšil o 1,1 p. b. na úkor podílu PPO. V období let 2005 až 2020 lze pozorovat mírný pokles počtu PFO, a to celkově o 0,39 % při různých meziročních trendech. U PPO je nárůst počtu subjektů trvalý a v roce 2020 celkově představoval 71,5 % proti roku 2005.

V roce 2020 se ve srovnání s rokem 2019 podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě podniky o výměře 3 ha a více snížil o 0,1 % na 30,1 % při odpovídajícím podílu PPO na 69,9 %. Podíl družstev na obhospodařované půdě se přitom meziročně nepatrně snížil na 18,3 %.

● **Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství**

V roce 2020 byla pátým rokem v platnosti Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2016–2022. Jejím účelem je nastavit principy a cíle pro formování nové SZP, pro oblasti potravinářství, lesního a vodního hospodářství a rozvoje venkova včetně optimalizace procesů strategického řízení v rezortu MZe. Pro naplnění Koncepce jsou definovány tři oblasti: Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, Udržitelné zemědělství a lesnictví a Udržitelná produkce potravin. Tyto jsou realizovány prostřednictvím devíti výzkumných směrů: Půda, Voda, Biodiverzita, Lesnictví a navazující odvětví, Rostlinná produkce a rostlinolékařství, Živočišná produkce a veterinární medicína, Produkce potravin, Zemědělská technika a Bioekonomie.

V roce 2020 bylo řešeno celkem 146 programových projektů v rámci Programu aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ, na nějž bylo poskytnuto 491 183 tis. Kč. Tematicky byly projekty zaměřeny na celou širší oborů v působnosti rezortu. Údaje o projektech jsou k nalezení v Centrální evidenci projektů (Informační systém VaVaI – CEP) na www.vyzkum.cz.

MZe plní úkoly Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020, která vytyčila 4 hlavní cíle (další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol) a 13 dílčích cílů.

Vzdělávání organizované pro odbornou veřejnost v rámci Ročního vzdělávacího plánu MZe pro odborné vzdělávání veřejnosti se v roce 2020 neuskutečnilo z důvodu pandemie COVID-19 a s tím souvisejících opatření.

● **Pracovní síly a trh práce v zemědělství**

Zaměstnanost v zemědělství je prakticky stabilizovaná, v posledních dvou letech se počet pracovníků v zemědělství pohybuje mírně pod hranicí 100 tis. V roce 2020 činil počet pracovníků v zemědělských podnicích 98,8 tis. a proti roku 2019 poklesl o 0,2 %⁸. Jejich podíl v celkové struktuře zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,9 % a meziročně se nezměnil⁹.

8 Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a mýslivosti, předběžný údaj.

9 Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (1.–4. čtvrtletí 2020), ČSÚ 2020, 2021.

Dle dat o pracovním vstupu v sektoru zemědělství¹⁰ v roce 2020 připadalo 71,1 % AWU na placenou pracovní sílu, zbylých 28,9 % tvořily neplacené pracovní síly (hospodáři a vypomáhající členové rodiny hospodářů).

Z hlediska výrobního zaměření dlouhodobě převládala v ČR (dle dat ČSÚ za podniky s 50 a více zaměstnanci) zaměstnanost v podnicích se smíšenou výrobou (rostlinnou i živočišnou). Za rok 2020 nejsou data zatím dostupná. Cenné a komplexní informace přinesou výsledky Integrovaného šetření v zemědělství 2020 (ČSÚ), jež budou obsahovat data za veškeré podnikatelské subjekty v zemědělství.

Věková skladba pracovníků agrárního sektoru v ČR byla následující: ve 4. čtvrtletí 2020 vykazovali dle VŠPS nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (40 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (31,8 %); nižších podílů dosahovali pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (15,4 %) a pracovníci ve věku 60 a více let (12,8 %). Celkově se podíl pracovníků ve věku 45 let a více v agrárním sektoru meziročně snížil (o 4,7 p. b. na 52,8 %), naopak v průmyslu (vč. stavebnictví) i celém NH se zvýšil – v průmyslu o 2 p. b. na 47,1 %, v celém NH o 1,7 p. b. na 47,8 %. Nadále však zůstává podíl starších pracovníků v agrárním sektoru výrazně vyšší než v NH, resp. průmyslu vč. stavebnictví, což spolu s nízkým podílem mladých pracovníků v agrárním sektoru (o 1,1 p. b. vyšší podíl pracovníků do 29 let než v průmyslu vč. stavebnictví) a obecně nízkém zájmu mladých o práci v sektoru působí problémy při obměně pracovních sil.

Meziroční změny ve vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním¹¹. V roce 2019 mělo 52,2 % zaměstnanců střední vzdělání s výučním listem, 25,6 % střední vzdělání s maturitní zkouškou, 10,7 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného) a 9,7 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání). Meziročně se – proti předchozímu období – navýšily podíly pracovníků se základním (o 2,1 p. b.) a středním vzděláním s výučním listem (o 1,3 p. b.), naopak podíly vzdělanějších pracovníků (se středním vzděláním s maturitou a vzděláním vysokoškolským) poklesly (o 1 p. b. a o 2,5 p. b.). Ve srovnání s průmyslem je v agrárním sektoru nadále vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s výučním listem (o 7,9 p. b.) a naopak nižší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 6,8 p. b.).

Většina pracovníků v rezortu zemědělství ČR (tj. v zemědělství včetně lesnictví a rybářství) získává příjem ze své pracovní činnosti ve formě mezd, přičemž průměrné mzdy v tomto rezortu dlouhodobě setrávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem (tab. T6.6/02). V roce 2020 byl mzdový vývoj mimořádně ovlivněn opatřeními proti šíření pandemie COVID-19, což se projevilo v průmyslu výrazněji než v NH celkem či v zemědělství (kde pracovníci pokračovali v drtivé většině činnosti v rostlinné a živočišné výrobě i za ztížených podmínek, některé nezemědělské činnosti však byly omezeny). Za svou práci pobírali v průměru 28 609 Kč, v průmyslu to bylo 34 528 Kč a v národním hospodářství celkem 35 611 Kč (průmysl se tak propadl pod úroveň NH o více než tisíc Kč). Rezort zemědělství dosáhl meziročního nárůstu mezd o 4,9 %, což byl poněkud vyšší nárůst než v národním hospodářství celkem (4,4 %). Činnost mnohých podniků a provozoven služeb v rámci NH byla přitom po značnou část roku omezena či pozastavena. Průmysl s nárůstem 1,7 % pak ve srovnání se zemědělstvím a NH značně zaostal. Rozdíl v relativních nárůstech byl tentokrát dostatečný na to, aby i v absolutním meziročním nárůstu (1 331 Kč) rezort zemědělství předčil průmysl (s 565 Kč), vůči národnímu hospodářství však rezort zemědělství ve svém absolutním mzdovém nárůstu mírně zaostal (o 169 Kč). Nepříznivým fenoménem je, že v rezortu zemědělství bývá nárůst mezd spojen s úbytkem zaměstnanců, k němuž došlo i v roce 2020 (o 2,0 %). Tentokrát však byl výrazný úbytek zaznamenán i v průmyslu (o 3,9 %); v národním hospodářství celkem to pak bylo 2,6 %. Ve stavebnictví vzrostly

10 Pramen: Souhrnný zemědělský účet – předběžné výsledky – 2020, ČSÚ 2021.

11 Pramen: Struktura mezd zaměstnanců 2019, ČSÚ 2020. U 1,8 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.

mzdy o 3,1 % na 30 794 Kč při poklesu počtu zaměstnanců o 1,2 %. Dosažená úroveň mezd v rezortu zemědělství samotná ani v roce 2020 nezvýšila zásadně šance zemědělských podniků úspěšně zvládat naléhavě potřebnou generační obměnu.

Mzdová disparita rezortu zemědělství vůči průmyslu se zmírnila na 82,9 %, vůči národnímu hospodářství setrvala na úrovni zhruba 80 % (80,3 %; samotné zemědělství, tj. bez lesnictví a rybářství, skončilo v roce 2020 na 78,0 %¹² vůči NH a 80,4 % vůči průmyslu).

● **Půda a vlastnické vztahy**

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2020 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 200 tis. ha, tj. 53,3 % z rozlohy státu. Na jednoho obyvatele připadá 0,39 ha zemědělské půdy a 0,27 ha orné půdy a u orné půdy se tak snížila výměra na obyvatele o 0,01 ha. Proti roku 2019 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 1,9 tis. ha, tj. o 0,05 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2020 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 9 214 ha, což je úbytek nižší o 1 254 ha proti roku 2019. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 5 131 ha, tedy o 1 329 ha méně než v roce 2019. Zvětšila se výměra lesní půdy o 1 659 ha a oproti minulému roku se snížila výměra v kategorii “ostatní plochy“ o 556 ha. Zvyšuje se výměra zahrad (o 2 770 ha) a vodních ploch (o 494 ha); úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 354 ha (610 ha v roce 2019). Výměra chmelnic poklesla o 279 ha tedy více než v roce 2019 (72 ha), výměra vinic vykazovala nárůst o 38 ha, oproti nárůstu o 140 ha v roce 2019.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2020 byla celková výměra ve výši 3 554 tis. ha, tj. menší proti předchozímu roku o 817 ha, v roce 2019 byl úbytek 2 666 ha. Z údajů vyplývá, že pokles výměry zemědělské půdy v LPIS je menší než pokles výměry podle ČÚZK.

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 646 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur).

● **Agrární produkce**

Rostlinná produkce

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2020, tj. 1 344,9 tis. ha (proti předchozímu roku menší o 0,6 %), zaujímaly největší podíl pšenice (59,4 % celkové plochy), ječmen (24,7 %) a kukuřice (6,5 %). Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2020, dosáhla výše 8 126,7 tis. t, což je oproti předchozímu roku vzrůst o 6,3 %. Sklizeň obilovin v ČR v roce 2020 byla vyšší, než je průměr za posledních pět let, a to o 4,6 %. Odhaduje se mírný nárůst objemu celkové domácí spotřeby obilovin o 0,5 %, který činí 5 200,0 tis. t.

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2020/21 meziročně vzrostla na 156,3 %. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2020/21 je 9 781,0 tis. t, a ve srovnání s minulým rokem se zvýšila, a to o 4,6 %.

12 Data ČSÚ za rok 2020, nepublikováno.

V marketingovém roce 2020/21 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 798,6 tis. ha, meziročně o 4,9 % menší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 774,6 tis. ha (tj. 97,0 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 24,0 tis. ha.

Průměrný hektarový výnos pšenice 6,14 t/ha byl oproti předchozímu roku vyšší o 7,2 %. Produkce pšeničného zrna byla průměrná a dosáhla výše 4 902,4 tis. t a velmi se podobá sklizňovému ročníku 2011/12 (4 913,1 tis. t). Jedná se o meziroční vzrůst o 1,9 %.

Odhadovaná výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2020/21 ve srovnání s minulým rokem poklesla o 20,3 % a činí 508,8 tis. t. Celková nabídka pšenice, zejména kvůli nižším počátečním zásobám a dovozu, se meziročně nepatrně snížila o 0,8 % na 5 467,3 tis. t. Objem vývozu se odhaduje na 2 470,0 tis. t, je tedy o 10,4 % vyšší než v předchozím roce.

V marketingovém roce 2020/21 činila sklizňová plocha ječmene 331,9 tis. ha a meziročně došlo k jejímu navýšení o 3,8 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 114,6 tis. ha (34,5 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 217,3 tis. ha (65,5 %). Průměrný hektarový výnos ječmene dosáhl hodnoty 5,47 t/ha a byl tak meziročně o 1,7 % vyšší. Produkce zrna se oproti minulému roku zvýšila o 5,7 %, a to na 1 816,2 tis. t.

Jarní ječmen sklizený v roce 2020 splňuje všechny požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu. V roce 2020 má zrna ječmene velký rozsah hodnot hodnocených parametrů. Problematickými parametry kvality ze sklizně roku 2020 je zvýšený průměrný obsah dusíkatých látek v zrna ječmene, dále pak nízké hodnoty přepadu a vysoký obsah zrnových příměsí sladařsky částečně využitelných. Počáteční zásoba marketingového roku 2020/21 meziročně vzrostla o 42,0 %, a to na hodnotu 257,6 tis. t.

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrna v ČR v marketingovém roce 2020/21 se meziročně zvýšila o 16,6 % na 87,2 tis. ha. Produkce se meziročně zvýšila o 33,1 %, a to na 825,5 tis. t. Hektarový výnos 9,46 t/ha byl meziročně vyšší o 14,1 %. Důvod nárůstu produkce lze hledat zejména v příznivějších klimatických podmínkách v průběhu měsíce května a června roku 2020, kdy kukuřici nepostihlo tak výrazné sucho jako v předchozích ročnících. V dlouhodobém srovnání se tato sklizeň stala sedmou nejvyšší sklizní kukuřice na zrna v ČR od roku 2000. Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2020/21 meziročně vzrostla o 16,3 % na 1 467,4 tis. t. Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 627,0 tis. t, meziročně o 13,4 % vyšší zejména v souvislosti s vyšším objemem spotřeby na krmiva. Míra soběstačnosti u zrnové kukuřice vzrostla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 19,5 p. b. na 131,7 %.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2020/21 pěstovala na ploše 57,1 tis. ha. Produkční plocha tak meziročně klesla o 0,8 %. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti oproti roku 2019/20 vzrostl o 1,7 % a dosáhl hodnoty 61,90 t/ha. Cukernatost vlivem přírodních podmínek klesla o 6,3 % na 15,8 %. Plocha pro nepotravinářské využití cukru výrazně klesla a dosáhla pouze 77,6 % (tj. 2,4 tis. ha) skutečnosti roku 2019/20. Výroba cukru se v ČR v roce 2020/21 snížila podle předběžných údajů o 0,5 % na 506,3 tis. t. Výnos polarizačního cukru se snížil proti roku 2019/20 o 3,7 % na 9,91 t/ha. Pod hranici 10 t/ha se výnos dostal poprvé od hospodářského roku 2010/11. Výnos bílého cukru klesl o 4,4 % na 8,46 t/ha.

V ČR produkční plocha brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2020 proti roku 2019 vzrostla o 3,8 % na 30,0 tis. ha.

Produkce brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) meziročně vzrostla o 9,9 % na 830,8 tis. t. Obdobné zvýšení produkce bylo i v kategorii brambor „mimo raných a sadbových“, kdy růst o 11,2 % představoval produkci 719,1 tis. t (včetně odhadu za domácnosti). Tato kategorie brambor zahrnuje

brambory konzumní pozdní, kde došlo k růstu produkce o 1,9 % na 379,9 tis. t a brambory pro výrobu škrobu, u nichž byl růst produkce o 17,8 % na 223,7 tis. t. V roce 2020 se zvýšila produkce sadbových brambor o 7,6 % na 68,1 tis. t.

Sklizňová plocha olejnin v ČR v marketingovém roce 2020/21 opakovaně poklesla a celkem činila 450,2 tis. ha. Průměrný hektarový výnos se meziročně vzrostl na 2,99 t/ha a celková produkce olejnin tak proti sklizni roku 2019 vzrostla o 8,0 % na výši 1 347,5 tis. t. Nejdůležitějšími exportními komoditami ČR z této skupiny komodit jsou řepkové, hořčičné a makové semeno.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2020/21 sklídila v ČR opakovaně z menší produkční plochy než v předchozím roce 368,2 tis. ha (pokles o 3,0 %). Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem oproti tomu vzrostl o 7,6 % na 1 245,3 tis. t při průměrném výnosu 3,38 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 92,4 %. Míra soběstačnosti je odhadována na 109,5 %.

Sklizňová plocha chmelnic v ČR v roce 2020 poklesla o 37 ha oproti předcházejícímu roku. K datu 20. 8. 2020 evidoval ÚKZÚZ pěstitelskou plochu chmelnic 4 966 ha, což představuje pokles o 0,73 %. Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ), v roce 2020 jím bylo osázeno 84,9 % celkové pěstitelské plochy. Z hybridních odrůd chmele největší výměru zaujímá Sládek (365 ha), Premiant (196 ha) a další. V roce 2020 ÚKZÚZ evidoval v ČR celkem 124 pěstitelů chmele.

Celková produkce ovoce včetně jahod v ČR (včetně dopočtu domácností) v roce 2020 podle údajů ČSÚ dosáhla 321,0 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2019 o 6,6 % vyšší. Meziročně vzrostla produkce u angreštu (o 34,7 % na 2,1 tis. t), rybízu (o 28,2 % na 12,2 tis. t), švestek (o 26,6 % na 32,2 tis. t), jablek (o 9,2 % na 209,9 tis. t), jahod (o 7,0 % na 6,8 tis. t), hrušek (o 5,6 % na 18,7 tis. t) a višní (o 4,9 % na 8,4 tis. t). Produkce klesla především u meruněk (o 58,3 % na 4,4 tis. t), třešní (o 24,0 % na 7,5 tis. t), broskví (o 6,6 % na 5,2 tis. t) a slív (o 4,3 % na 9,5 tis. t).

V roce 2020 v ČR celková výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) meziročně vzrostla o 7,9 % a dosáhla 15 111 ha. Největší podíl zaujímaly stejné druhy zeleniny jako v předcházejícím roce, a to cibule (15 %), hrách dřeňový (11 %), mrkev a zelí (shodně 8 %), okurky nakládačky (7 %) a rajčata (6 %). V roce 2020 došlo ke snížení ploch u kedlubnů o 4 % na 404 ha, plochy ostatních sledovaných druhů zeleniny se naopak zvýšily. Největší nárůst ploch byl zaznamenán u póru o 60 % na 32 ha, ředkviček o 47 % na 349 ha, česneku o 28 % na 683 ha, dřeňového hrachu o 23 % na 1 593 ha, petržele o 19 % na 459 ha a rajčat o 18 % na 900 ha.

Živočišná produkce

Celkové stavy skotu se v České republice podle Soupisu hospodářských zvířat (ČSÚ) k 1. 4. 2020 meziročně jen nepatrně snížily (o 1,0 %) a dosáhly 1 404,1 tis. ks, z toho stavy krav celkem klesly o 0,8 % na 585,9 tis. ks. Zatímco dojených krav bylo ve srovnání s předchozím rokem chováno méně o 1,2 % (o 4,4 tis. ks), stavy krav BTPM se téměř nezměnily a zůstaly na 226,0 tis. ks. Na celkovém počtu skotu chovaném v EU 27 se ČR v roce 2020 podílela stejně jako v předchozím roce necelými 2,0 %.

Průměrná CZV mléka, kterou vykazaly mlékárny v ČR, dosáhla podle výkazu Mlék (MZe) 6–12 úrovně 8,54 Kč/l. První kupující včetně zahraničních subjektů zaplatili chovatelům v ČR v průměru 8,59 Kč/l. Ve výběrovém šetření ÚZEI o nákladech na výrobu mléka byla podle předběžných odhadů dosažena realizační CZV 8,82 Kč/l, náklady se predikují ve výši 8,68 Kč/l. Meziročně klesly dle odhadu náklady na vlastní krmiva. Podíl nákladů na krmiva na celkových nákladech se předpokládá ve výši 36,3 %, z toho podíl na vlastní krmiva 17,7 %. Podle předběžného odhadu ÚZEI byla v průměru ČR nákladová rentabilita mírně pod nulovou hranicí. S příspěvkem přímých a nepřímých podpor se předběžně odhaduje průměrná souhrnná rentabilita ve výši 21,9 %.

V České republice se odvětví hovězího a telecího masa potýkalo s obdobnými problémy jako v ostatních členských zemích. Koronavirová pandemie utlumila po většinu roku spotřebu masa v zařízeních veřejného stravování, mírně zbrzdila zahraniční obchod a měla negativní dopad na ceny jatečných zvířat, přesto se však celková výroba meziročně příliš nezměnila.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2020 zabývalo chovem skotu v ČR celkem 18,2 tis. podniků. V porovnání s předchozím rokem se jejich počet mírně snížil (o 153 podniků). Téměř dvě třetiny skotu (63 %) z celkové populace byly v ČR chovány v 826 podnicích s počtem zvířat na 1 tis. ks. Celkem 8,4 tis. podniků se zaměřovalo na chov krav BTM a jejich počet se meziročně nezměnil. Z nich více než 61 % bylo chováno v podnicích s koncentrací od 11 do 200 ks.

Celková výroba vepřového masa (produkce ze zemědělských podniků včetně domácích porážek) v roce 2020 meziročně mírně stoupla o 1,6 % na 226,1 tis. t j. hm. (290,7 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce vepřového masa EU 27 se nijak nezměnil a dosahoval necelé 1,0 %, podíl z produkce NČZ 13 představoval 6,2 %. Český masný zpracovatelský průmysl vyrobil celkem 211,4 tis. t j. hm. vepřového masa (včetně dovezených jatečných prasat), což představovalo meziročně mírný nárůst o 0,9 %. Podle údajů SVS bylo v České republice poraženo celkem 2,31 mil. ks prasat, což bylo o 1,2 % (o 27,9 tis.) méně než v roce 2019.

Podle soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2020 (ČSÚ) vzrostly stavy drůbeže v ČR o 5,5 % na 24,2 mil. ks. Stavy kuřat na výkrm vzrostly o 0,9 % na 11,7 mil. ks. Stavy kuřat na chov vzrostly o 19,1 % na 2,8 mil. ks. Stavy slepic se zvýšily o 12,1 % na 8,5 mil. ks. U ostatní drůbeže se snížil počet krůt (12,5 % na 303,9 tis. ks), snížil se počet kachen (22,1 % na 598,4 tis. ks) a vzrostl počet hus (13,4 % na 22,3 tis. ks).

Vývoz drůbežího masa z ČR se snížil o 4,3 % na 18,7 tis. t j. hm. Podílelo se na něm Slovensko 44 %, Německo 22 %, Maďarsko 9 %, Rakousko 9 % a Bulharsko 5 %.

Ve vývozu z ČR má větší význam spíše živá drůbež než maso. Z ČR se v roce 2020 vyvezlo 115,3 mil. ks živé drůbeže, tedy meziročně o 2,0 % méně.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 330,1 mil. ks (v přepočtu 133,9 tis. t), tj. přibližně 85,3 % celkové výroby.

V České republice klesly nejen celkové stavy ovcí i koz, ale i stavy základních stád. K 1. 4. 2020 bylo v ČR evidováno 203,6 tis. ks ovcí, 126,0 tis. ks bahnic a 4,1 tis. ks zapuštěných jehnic, což je meziroční pokles základního stáda o 3,1 %. Již pátým rokem se tak projevil klesající trend stavů.

● **Obnovitelné zdroje energie**

V roce 2020 představoval platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu zařízení na výrobu obnovitelných energií z biomasy a bioplynu zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenová rozhodnutí ERÚ¹³ č. 3, 7 a 8/2019 ze dne 26. září, resp. 20. prosince 2019, kterými se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie. Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezila podporu pro nové výrobní elektrárny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny

a zavedla 10% odvod z elektřiny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výrobní elektřiny uvedené do provozu v roce 2010.

Výroba elektřiny z kapalných biopaliv dosáhla v roce 2019 jen malého podílu na elektřině vyrobené z OZE (0,05 %). V případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,01 %.

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu bionafty FAME se v roce 2019 ustálila na 340 tis. t. stejně jako v roce předešlém. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2020 z nakupovaných surovin pro tuzemskou spotřebu a vývoz zajišťovaly společnosti Chemoprojekt, a. s. (pracoviště Ústí n. L.), Preol, a. s., Lovosice, Primagra, a. s., Milín a Temperator, s. r. o. Liberec. Ostatní provozy buď výrobu přerušily, nebo se zaměřily na lisování olejnin, polorafinaci surového glycerinu, rektifikaci odpadního methanolu a související obchodní a logistickou činnost. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2020 dosáhlo 76 % (o 3 % více než v roce předešlém).

● **Cenový vývoj na agrárním trhu**

V roce 2020 došlo k poklesu cen zemědělských výrobců o 3,4 %. Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se zvýšily o 2,1 %. Spotřebitelské ceny se v průměru zvýšily o 4,5 %, resp. o 1,7 p. b. proti roku 2019. Ceny vstupů do zemědělství se meziročně zvýšily o 0,4 %.

Meziročně CZV v rostlinné výrobě v roce 2020 klesla o 4,0 %. Nejvýrazněji se zvýšila v rámci sledovaných komodit cena ovoce (růst o 16,5 %). Mírně se navýšila cena cukrové řepy o 1,3 %. U olejnin se meziročně CZV nezměnila, zůstala na stejné úrovni jako v roce 2019. V roce 2020 došlo k nejvyššímu poklesu CZV u brambor celkem o 19,8 % a zeleniny a květin o 9,7 %. Proti roku 2019 klesla cena obilovin o 4,9 %.

Průměrná CZV živočišných komodit byla v roce 2020 ve srovnání s rokem 2019 v horší kondici a zaznamenala meziroční pokles o 2,7 %. Navýšení ceny o 4,0 % dosáhli pouze dodavatelé vajec. Největší pokles CZV byl zaznamenán u jatečného skotu o 4,1 %.

● **Agrární zahraniční obchod (AZO)**

Obrat českého AZO se v roce 2020 meziročně navýšil o 4,8 % na 464,9 mld. Kč, vzhledem ke zvýšení hodnot jak na straně exportu, tak na straně importu. Hodnota vývozu se zvýšila významněji o 16,1 mld. Kč, tj. o 8,1 %, na 214,1 mld. Kč, hodnota dovozu se zvýšila o 5,4 mld. Kč, tj. o 2,2 %, na 250,9 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2020 v důsledku výraznějšího nárůstu vývozu než dovozu meziročně zlepšila, a to o 10,7 mld. Kč na 36,8 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době zvýšil o 4,7 p. b. na 85,3 % a podíl schodku na vývozu se snížil o 6,8 p. b. na 17,2 % (zlepšení obou hodnot po dvou letech). V členění na obchod s EU 27 a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční pokles bilančního schodku (po pěti letech jeho navyšování) na 18,3 mld. Kč, tj. o 41,5 %, a ve druhém případě pak mírnější navýšení schodku na 18,0 mld. Kč¹⁴, tj. o 14,9 %. Meziročně větší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s Unií nežli mimo ni.

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR do Německa (23,1 % v roce 2020), na Slovensko (20,7 %) a do Polska (9,8 %).

14 *Součet obchodu s EU 27 a s třetími zeměmi se nerovná celkovému obchodu, neboť ten obsahuje i obchodní operace, které nejsou v databázi přiřazeny konkrétní zemi. K 31. lednu 2020 vystoupilo Spojené království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie, proto je stát zařazen mezi tzv. třetí země.*

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází¹⁵ zejména z Německa a Polska (v roce 2020 dohromady 38,5 %) a dále z Nizozemska a Slovenska. Více než 5% podíl zaujímaly v roce 2020 ještě Itálie a Španělsko. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Spojené království, Čína, Ukrajina, Turecko, Spojené státy a Norsko (s podíly v rozmezí 1,7 % až 0,9 %). Brazílie v meziročním porovnání obsadila sedmé místo (s podílem 0,6 %). Meziročně se zvýšila hodnota dovozů z Ukrajiny (o 41,4 %) a z Norska (o 39,0 %), jejich podíly na dovozu tvoří 1,2 %, resp. 0,9 %.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR v roce 2020 patřily „vepřové maso“ (s 6,8% podílem, tj. pokles podílu o 0,3 p. b. v meziročním porovnání), „pekařské výrobky“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „potravinové přípravky jiné“, „sýry a tvaroh“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „cigarety“, „káva“, „vino“ a „maso a droby drůbeže“.

Meziročně došlo v roce 2020 k nejvýraznějšímu prohloubení pasivní bilance u „jablek, hrušek a kdoulí“ (o 657,9 mil. Kč, významný nárůst dovozu zejména z Itálie, méně pak z Polska a Německa) a „citrusových plodů“ (o 556,8 mil. Kč, zvýšení dovozů zejména z Německa a Španělska), méně pak u „ovoce a ořechů“ (o 272,2 mil. Kč), „ethylalkoholu nedenat. nad 80 %, destiláty denat.“ (o 259,9 mil. Kč), „mouček z masa, drobů a ryb, nepoživatelné“ (o 244,8 mil. Kč) a „ostatní konzervované zeleniny, ne v octě“ (o 244,7 mil. Kč).

● **Ekonomické výsledky agrárního sektoru**

Výsledky SZÚ pro rok 2020 potvrzují nárůst hodnot hlavních ukazatelů nejen proti předchozímu roku, ale i proti časovému období posledních pěti let, a to především díky růstu zemědělské produkce (PZO). Produkce zemědělského odvětví (PZO) byla v roce 2020 nejvyšší za posledních pět let (147 mld. Kč). Meziročně došlo k nárůstu rostlinné produkce z 79,9 mld. Kč v roce 2019 na 85,3 mld. Kč v roce 2020. Naopak v odvětví živočišné výroby došlo k mírnému poklesu o 0,2 mld. Kč na hodnotu 52,6 mld. Kč. I přes nárůst mezispotřeby (MZS), která byla v roce 2020 nejvyšší za posledních 5 let (97,5 mld. Kč), došlo k růstu výsledného ukazatele podnikatelského důchodu (DU2) na 17,7 mld. Kč.

Souhrnně meziročně došlo ke zlepšení ekonomické situace potravinářského průmyslu. V nosném oboru (masném průmyslu) došlo k pozitivnímu vývoji hodnocených ukazatelů. Přetrvává stále nižší mzda a relativně nízká produktivita práce při komparaci s průměrnými hodnotami CZ-NACE 10. Meziročně se hodnoty ale zlepšují. Vývoj u nejvýznamnějšího zaměstnavatele v rámci Výroby potravinářských výrobků, tj. Výrobě pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, lze hodnotit taktéž pozitivně. Meziročně ale došlo k poklesu tržeb oboru, ostatní ukazatele vykazaly růst, ale nadále dochází k poklesu zaměstnanců. Obor dlouhodobě vykazuje nejnižší průměrnou mzdu i produktivitu práce v rámci Výroby potravinářských výrobků.

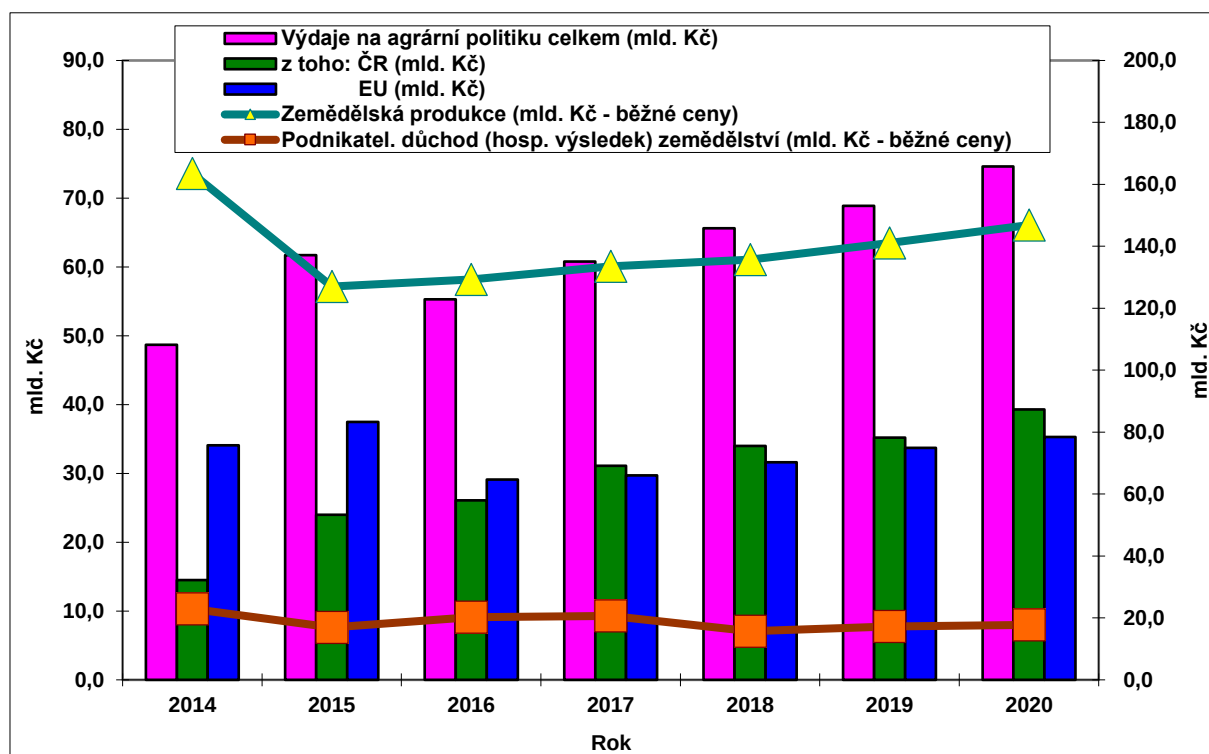
Hospodářské výsledky zemědělských podniků meziročně kolísají zejména vlivem vývoje cen zemědělských výrobců a v rostlinné výrobě navíc vlivem výkyvů výnosů plodin. V roce 2019 byl meziroční vývoj cen zemědělských výrobců příznivý v rostlinné výrobě (nárůst proti roku 2018 v průměru o 5,9 %) i v živočišné výrobě (nárůst proti roku 2018 v průměru o 3,9 %). V roce 2020 však došlo k průměrnému snížení cen o 3,4 %. V rostlinné výrobě se snížily ceny o 4 %, v živočišné výrobě o 2,7 % (podle údajů ČSÚ). Nepříznivý cenový vývoj v rostlinné výrobě v roce 2020 byl způsoben poklesem cen obilovin, brambor, mírně se zvýšila naopak cena semene řepky olejné a technické cukrovky. V živočišné výrobě se v roce 2020 na cenovém poklesu podílela většina hlavních komodit živočišné výroby. Ceny jatečných býků a krav klesly výrazněji než ceny jatečných prasat a drůbeže. Snížila se i cena kravského mléka.

15 Dovoz je sledován podle země původu, nikoliv země odeslání.

V roce 2019 byl meziroční vývoj cen zemědělských výrobců příznivý v rostlinné výrobě (nárůst proti roku 2018 v průměru o 5,9 %) i v živočišné výrobě (nárůst proti roku 2018 v průměru o 3,9 %). V roce 2020 však došlo k průměrnému snížení cen o 3,4 %. V rostlinné výrobě se snížily ceny o 4 %, v živočišné výrobě o 2,7 % (podle údajů ČSÚ). Nepříznivý cenový vývoj v rostlinné výrobě v roce 2020 byl způsoben poklesem cen obilovin, brambor, mírně se zvýšila naopak cena semene řepky olejné a technické cukrovky. V živočišné výrobě se v roce 2020 na cenovém poklesu podílela většina hlavních komodit živočišné výroby. Ceny jatečných býků a krav klesly výrazněji než ceny jatečných prasat a drůbeže. Snížila se i cena kravského mléka.

Na výrobní náklady měly vliv ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství, které se v roce 2019 meziročně zvýšily o 3 % zejména vlivem zvýšení cen umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků, osiv a sadby, krmiv, chemických prostředků a pesticidů a energií a maziv. V roce 2020 ceny vstupů do zemědělství meziročně stagnovaly (+0,4 %).

Celkově je odhad hospodářských výsledků za rok 2020 pozitivní. Pro rok 2020 je odhadován celkový meziroční nárůst ČPH/AWU o 3,1 % na 685,5 tis. Kč za soubor podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže. Významnou měrou se na zlepšení podílely vyšší výnosy v rostlinné výrobě (vyšší hodnota produkce rostlinné výroby) a vyšší provozní dotace a podpory.



Pramen: ČSÚ – souhrnné zemědělské účty, ÚZEI

● Souhrnné hodnocení agrární politiky

Celkové výdaje v běžných cenách se v roce 2020 meziročně zvýšily z 68,9 mld. Kč na rekordních 74,6 mld. Kč, tj. o 8,2 %. K tomuto zvýšení přispěly všechny sektory¹⁶, z hlavních sektorů zejména potravinářství (více než dvojnásobné zvýšení). Z celkových výdajů se podpory přímo zemědělským podnikům zvýšily výrazně ze 49,6 mld. Kč na 52,5 mld. Kč, tj. o 5,9 %. Z celkových evidovaných

16 Pokud jde o výdaje do jiných sektorů než zemědělství a potravinářství, jedná se pouze o výdaje z Programů rozvoje venkova, resp. z Operačních programů rybářství.

výdajů činil podíl podpor zemědělským podnikům v obou sledovaných letech kolem 71–72 %. Podíl podpor obecných služeb, které jsou zaměřeny na podporu dlouhodobého rozvoje agrárního sektoru při minimalizaci dopadů do deformace tržních vztahů, se udržuje na úrovni 19–20 % celkových registrovaných výdajů.

Největší podíl z veškerých podpor připadl v roce 2020 na tzv. ostatní podpory (37,5 %), zejména v důsledku podpor obecných služeb a kompenzačních plateb podnikům za dopady COVID-19 (téměř 2,4 mld. Kč kompenzací). Druhou nejvýznamnější skupinou výdajů byly v obou letech přímé platby v rámci SZP (33 %). Také v důsledku národních kompenzací za dopady COVID-19 se podíl výdajů ze zdrojů EU meziročně mírně snížil na 47,3 %.

V podporách alokovaných přímo zemědělským podnikům (52,5 mld. Kč) se v roce 2020 zvýraznila orientace především na podporu příjmů a produkce (81,3 % podpor 2020 proti 75,3 % 2019). Investiční podpory se podílely v roce 2020 pouze 9,2 % na celkových podporách, a přibližně stejný podíl (9,6 %) připadl na tzv. nekomoditní podpory (především v podobě plateb za ekosystémové služby). Významnou součástí podpor příjmů představují nadále provozní podpory bioplynovým stanicím, které se pohybují na úrovni 4,6–4,7 mld. Kč ročně.

Zemědělská politika ČR je nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami ANC a ostatními provozními podporami orientována výrazně na podporu příjmů podniků, a v podobě podpor spojených s produkcí také na zachování či dokonce zvýšení produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence je v obou sledovaných letech navíc zdůrazněna mimořádnými národními kompenzacemi za výkyvy vnějších podmínek (zejména počasí), v roce 2020 doplněnými za dopady COVID-19.

NÁVRH NEZBYTNÝCH OPATŘENÍ VYPLÝVAJÍCÍCH ZE ZPRÁVY O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY ZA ROK 2020 V OBLASTI AGRÁRNÍ POLITIKY (PODLE USTANOVENÍ § 6 ZÁKONA Č. 252/1997 SB., O ZEMĚDĚLSTVÍ, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ)

Zajistit rozvoj zemědělského a potravinářského sektoru

- Nastavit takové parametry a opatření SZP, které pomohou rozvoji strukturálně vyváženějšímu zemědělskému sektoru, který bude schopen významně přispívat k míře trvale udržitelné soběstačnosti a zlepšit vztahy k jím užívaným přírodním zdrojům.
- Podporou sdružování více prvovýrobních subjektů do organizací producentů zvýšit provázanost domácích zemědělských podniků a zároveň usilovat o větší propojení s českým potravinářským průmyslem.
- Posilovat důvěru obyvatel České republiky v tuzemské potraviny a biopotraviny, zejména zvyšováním bezpečnosti potravin a jejich kvality.
- Aktivně se podílet na zamezení dvojí kvality potravin na úrovni zemí EU.
- Zajistit konkurenceschopnost a efektivnost českého potravinářství.
- Podporovat Regionální produkty podporou místních farmářů.
- Zajistit kvalitní a důsledné kontroly v obchodní síti zvýšením práce inspektorů v terénu, zejména v boji s falšováním potravin.
- Podpořit kvalitní domácí výroby a produkce a zpracování základních zemědělských komodit využitím dotačních programů SZP a PGR LF.
- „Strategickým plánem pro rozvoj chovu ryb do roku 2024“ podporovat naplňování podmínek Společné rybářské politiky Evropské unie v České republice.
- Zajistit udržitelnost a konkurenceschopnost českého produkčního rybářství prostřednictvím národních dotačních programů a OP Rybářství.
- Podporovat ozdravování chovů hospodářských zvířat vč. podpory tlumení antimikrobiální rezistence.

Zvýšit kvalitu životního prostředí a krajiny, zlepšit vztah k přírodním zdrojům a podpořit kvalitu života na venkově

- Podporovat tvorbu a udržení pracovních míst a diverzifikaci činností na venkově.
- Podporovat rozhodující skupiny podnikatelů v obcích do tří tisíc obyvatel a motivovat je zakládat a udržovat provozovny na venkově.
- Řešit problematiku negativních dopadů výskytu sucha a nedostatku vody v České republice s prioritou omezit projevy vodní eroze, v souladu se schválenou Koncepcí na ochranu před následky sucha pro území České republiky.

- Podporovat výstavbu rybníků, jejich obnovu, rekonstrukci a odbahňování s cílem zvýšit akumulaci a retenci vody v krajině, včetně podpory k zajištění jejich mimoprodukčních funkcí.
- Realizací „Akčního plánu ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2021–2027“ podporovat a propagovat ekologické zemědělství a zároveň klást důraz na navýšení produkce biopotravin.
- Z hlediska ochrany půdy před degradací její kvality podporovat živočišnou výrobu, která strukturou spotřeby pícnin a další rostlinné produkce vyvolává rozmanitost pěstovaných plodin a následně zajišťuje přísun nepostradatelných statkových hnojiv.
- Podporovat zlepšení hospodářské, ekologické a sociální funkce lesů.
- V maximální možné míře podpořit oblast citlivých komodit a okrasných rostlin.
- Aktivně se podílet na zamezení výskytu kůrovce.

Dosáhnout spravedlivého a efektivního pojetí zemědělství EU

- Aktivně se podílet na vytváření zjednodušené, přitom ale efektivní a rozpočtově silné společné zemědělské politiky.
- Vytvářet vhodné podmínky pro zvyšování přidané hodnoty zemědělské a akvakulturní produkce.
- Podporovat evropské zemědělství bez bariér na vnitřním trhu a usilovat o nastavení spravedlivých podmínek pro všechny státy Evropské unie.

Podporovat zvýšení efektivnosti a omezit byrokracii podnikání v zemědělském sektoru

- Usnadnit nové generaci zemědělců vstup do zemědělského podnikatelského prostoru za pomoci vhodných nástrojů.
- Podporovat užší spolupráci se školami zařazenými do Trvalé vzdělávací základny MZe
- Podporovat vzdělávání pedagogů středních odborných škol v odborné rezortní problematice.
- Zajišťovat českým zemědělským podnikatelům v rámci projektu e-AGRI neustálý přísun potřebných informací a poskytování co možná nejširší komunikace s úřady státní správy v resortu zemědělství.
- Podporovat agropotravinářský export (know-how, komodity, technologie) z ČR do třetích zemí.
- Podporovat růst konkurenceschopnosti u všech typů a forem zemědělského podnikání ve spravedlivém podnikatelském prostředí.
- V souladu s připravovaným zjednodušováním SZP maximálně omezit administrativní požadavky na české zemědělské podnikatele a snížit tak jejich administrativní a byrokratickou zátěž.

- Podporovat transfer výsledků tuzemského i nadnárodního evropského výzkumu do praxe v agrárním sektoru.

1 OBECNÉ PODMÍNKY VÝVOJE AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA ČR

1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

1.1.1 Vývoj národního hospodářství

Česká ekonomika zaznamenala po letech kontinuálního růstu v roce 2020 pokles. Hrubý domácí produkt (HDP) očištěný o cenové vlivy a sezónnost klesl o 5,6 %. Reálný pokles HDP byl přesto v roce 2020 v ČR nižší, než jaký vykázaly státy eurozóny¹⁷ (-6,8 %), i než jaký vykázala EU 28 jako celek (-6,4 %).

T1.1/01 - Vybrané ukazatele vývoje národního hospodářství

Ukazatel	MJ	2019	2020
Hrubý domácí produkt - b. c.	mld. Kč	5 748,8	5 652,4
	meziroční index	106,2	98,3
Hrubý domácí produkt - s. c. (sezónně očištěno)	meziroční index	102,2	94,4
Úroveň HDP na obyvatele ¹⁾	EU 27 = 100	93	-
Průměrná měsíční mzda (nominální) ²⁾	Kč	34 111	35 611
	meziroční index	106,4	104,4
Průměrná míra inflace	%	2,8	3,2
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům ³⁾	%	3,76	2,91
Obchodní bilance ⁴⁾	mld. Kč	239,8	285,2
Běžný účet platební bilance	mld. Kč	19,2	203,5
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	17,9	-348,0
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí	mld. Kč	1 740,5	2 153,0
Saldo hospodaření sektoru vládních institucí	% HDP	0,27	-6,20
Konzolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí	% HDP	30,30	38,10
Obecná míra nezaměstnanosti (průměr) ⁵⁾	%	2,0	3,3
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/€	Kč	25,672	26,444
- Kč/\$	Kč	22,934	23,196

1) Přepočet pomocí parity kupní síly; pro rok 2020 nebyly údaje ke dni zpracování zveřejněny.

2) Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

3) Úrokové sazby korunových úvěrů - stav obchodů, průměr za 12 měsíců.

4) Položka 1.A.a-Zboží v platební bilanci ČNB po zavedení manuálu BPM6 v roce 2014.

5) Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat

Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI)

Podle údajů Eurostatu dosáhla ČR v roce 2019¹⁸ úrovně 93 % průměrného HDP na obyvatele za EU 27 vyjádřeného v paritě kupní síly.

17 Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2020 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

18 Údaj za rok 2020 Eurostat k datu zpracování této zprávy nezveřejnil.

Běžný účet platební bilance v roce 2020 byl podle předběžných údajů ČNB výrazně kladný, a to s přebytkem ve výši 203,5 mld. Kč. Bilance obchodu se zbožím dosáhla hodnoty 389,8 mld. Kč. Této bilance bylo dosaženo při meziročním poklesu vývozu o 237 mld. Kč a dovozu o minus 281 mld. Kč¹⁹.

Obecná míra nezaměstnanosti v ČR v roce 2020 vzrostla o 1,3 p. b. a činila 3,3 %, přesto zůstala významně nižší než průměr všech členských států EU (7,3 %) i eurozóny (8,1 %), kde v roce 2020 došlo rovněž k mírnému růstu, a to o 0,7 p. b. shodně v celé EU 28 i v zemích eurozóny.

Průměrná hrubá nominální měsíční mzda²⁰ dosáhla v roce 2020 úrovně 35 611 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 4,4 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy vzrostly o 1,2 %.

Saldo hospodaření sektoru vládních institucí vyjádřený podílem na HDP se v roce 2020 meziročně výrazně zvýšilo o 5,9 p. b. a dosáhlo hodnoty minus 6,2 %. Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí se meziročně zvýšil o 412,5 mld. Kč na 2 153 mld. Kč.

Míra inflace za rok 2020 činila 3,2 %, čímž se meziročně zvýšila o 0,4 p. b. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům naopak poklesly a v průměru za celý rok 2020 dosáhly 2,9 %. V roce 2020 koruna proti euru a stejně tak proti dolaru mírně oslabila, a to shodně pro obě měny o 1 % v průměru roku 2020 ve srovnání s průměrem roku předcházejícího.

1.1.2 Pozice agrárního sektoru

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2020 na celkové tvorbě HPH²¹ v základních b. c.²² 1,79 %, což představuje meziroční pokles o 0,02 p. b. (tab. T1.1/02 a příl. tab. 1.1/01). V případě potravinářského průmyslu se jeho podíl na celkové tvorbě HPH mírně snížil na 2,16 %. Ceny zemědělských výrobců v roce 2020 vykázaly meziroční pokles o 3,4 %²³, zatímco ceny vstupů do zemědělství vykázaly meziroční růst o 0,4 %.

19 Na základě předběžných údajů ČNB k 8. 4. 2021 o platební bilanci za I.–IV. Q 2019 a I.–IV. Q 2020.

20 Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

21 HDP tvoří HPH a čisté daně na produkty (daně z produktů a dotace na produkty), které ČSÚ zveřejňuje bez přiřazení k jednotlivým odvětvím. Proto se podíl odvětví na HDP vyjadřuje jako podíl HPH daného odvětví k celkové HPH.

22 Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

23 Zemědělská výroba včetně ryb.

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství

Ukazatel	2019	2020
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	2,15	2,13
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,81	1,79
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	2,05	2,16
Podíl zemědělství²⁾ na HDP v základních b. c. - podle SZÚ (%)	0,80	0,87
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	4,33	4,82
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	5,96	6,35
Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních vydáních domácností³⁾ (%)	22,2	.
z toho za potraviny a nealkoholické nápoje ³⁾ (%)	19,2	.
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH (%)⁴⁾		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	2,34	2,35
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,99	1,99
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,53	2,52
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%)⁴⁾	77,7	78,0
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství⁵⁾	3,97	3,68
- MZe (kap. 329)	4,14	3,84
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c. (%)	1,09	1,20

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) Hrubá přidaná hodnota v základních cenách; rok 2019 semidefinitivní údaj, rok 2020 předběžný údaj.

3) Údaj na základě statistiky rodinných účtů ČSÚ. Rok 2020 není v době zpracování zveřejněn.

4) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

5) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: L. Jelinek (ÚZEI)

Agrární zboží se na celkovém zahraničním obchodu ČR podílelo v roce 2020 na straně vývozu 4,82 % a na straně dovozu 6,35 %. V obou případech se jedná o hodnoty mírně vyšší vzhledem k předchozímu roku. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2020 v důsledku významnějšího nárůstu vývozu než dovozu meziročně zlepšila, a to o 10,6 mld. Kč na 36,8 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejném období zvýšil o 4,7 p. b. na 85,3 %.

Podíl výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových výdajích za zboží a služby za rok 2020 ČSÚ ke dni zpracování této zprávy nezveřejnil. Zveřejněné údaje za rok 2019 (tab. T1.1/02) ukazují na snížení tohoto podílu proti roku 2018 o 0,2 p. b. při snížení podílu výdajů na samotné potraviny a nealko nápoje o 0,1 p. b.

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se v roce 2020 proti roku 2019 podle údajů ČSÚ²⁴ mírně snížil o 2 % a činil 93,4 tisíc zaměstnanců. Podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců se ovšem výrazně nezměnil a činil 2,35 %. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) se snížil na 79,2 tisíce, jejich podíl na celkovém počtu zaměstnanců zůstal na 1,99 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2020 dosáhla 78 % průměru mezd v ČR. Růst nominální mzdy

24 Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 4,9 % a byl o 0,5 p. b. vyšší než průměr celkového růstu mezd v ČR.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2020 snížil o 0,29 p. b. na 3,68 % v důsledku výrazného navýšení veřejných výdajů státního rozpočtu. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v důsledku masivního zavádění opatření souvisejících s epidemií COVID-19 v roce 2020 meziročně zvýšily o 19 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se ve srovnání s rokem 2019 zvýšily o 10 % a představovaly 67,8 mld. Kč.

1.2 *Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor*

Úhrny srážek v období od září 2019 do září 2020

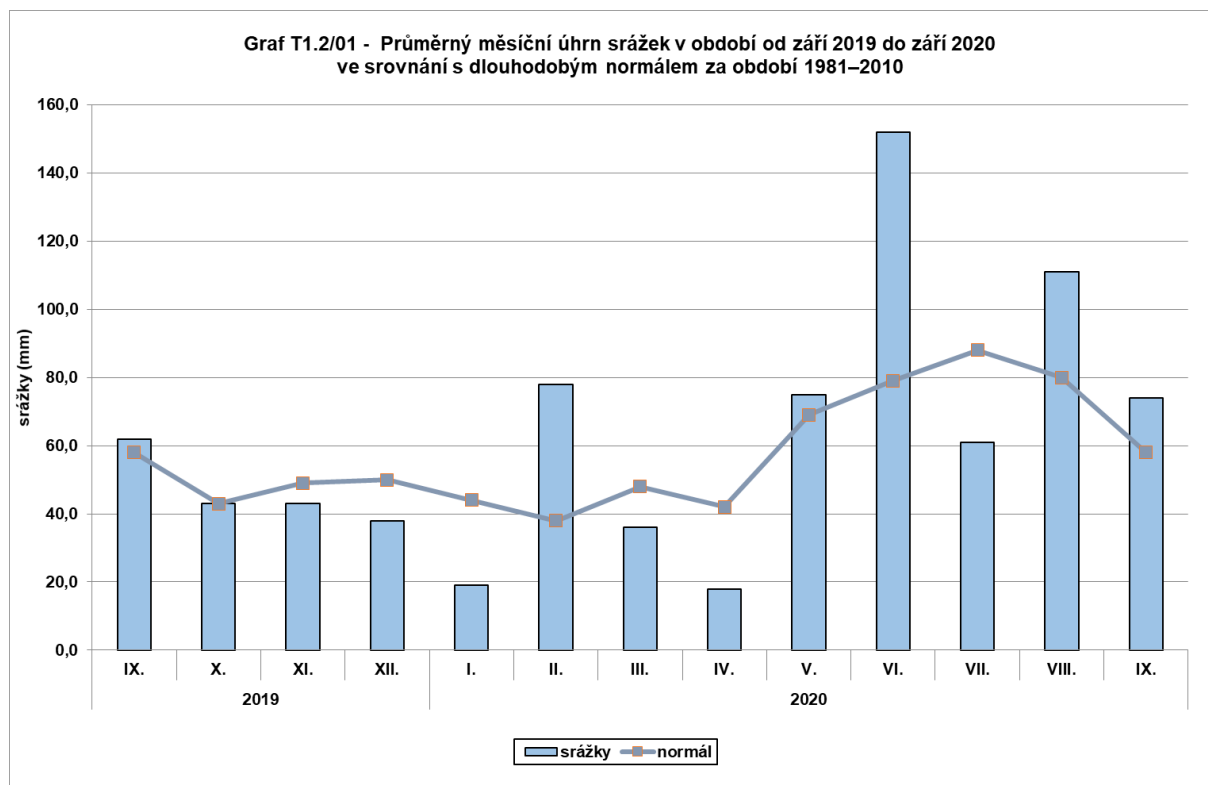
Podzimní měsíce roku 2019 hodnotíme na území ČR jako srážkově normální. Průměrný měsíční úhrn srážek v září činil 107 % normálu, v říjnu 100 % normálu a v listopadu 88 % normálu. V září byly zaznamenány výrazně vyšší srážkové úhrny na východě republiky, na území Moravy a Slezska tento měsíc v průměru spadlo 76 mm (123 % normálu), zatímco na území Čech 55 mm (100 % normálu).

Prosinec hodnotíme jako srážkově normální, průměrný měsíční úhrn srážek na území ČR (38 mm) však činil pouze 76 % normálu. Více srážek spadlo opět na východě republiky, srážkový úhrn na území Moravy a Slezska činil 52 mm (108 % normálu), na území Čech to bylo 32 mm (63 % normálu). Leden byl na srážky velmi chudý, na území ČR spadlo pouhých 19 mm (43 % normálu). Během prosince a ledna se srážky vyskytovaly v níže položených oblastech většinou ve formě deště, v horských oblastech ve formě deště i sněhu. Únor byl na srážky naopak poměrně bohatý, průměrný měsíční úhrn srážek 78 mm činil 205 % normálu. Více srážek spadlo v Čechách (221 % normálu) než na Moravě a Slezsku (172 % normálu).

Jarní měsíce byly na srážky poměrně chudé. Březen byl hodnocen jako srážkově normální, na území ČR však v průměru spadlo pouze 36 mm (75 % normálu). Následoval srážkově silně podnormální duben s měsíčním úhrnem srážek 18 mm (43 % normálu). V krajích Olomouckém a Moravskoslezském spadlo za duben v průměru pouhých 7 a 8 mm srážek, tj. 16 a 15 % normálu. Květen byl srážkově normální (75 mm, 109 % normálu).

Červen byl na území ČR srážkově mimořádně nadnormální, měsíční úhrn srážek 152 mm činil 192 % normálu. V Čechách za tento měsíc spadlo v průměru 142 mm srážek (187 % normálu), na území Moravy a Slezska dokonce 171 mm (204 % normálu). V krajích Pardubický, Královéhradecký, Vysočina a Olomoucký spadlo v průměru více než 200 % měsíčního srážkového normálu. Srážky se na našem území vyskytovaly v průběhu celého měsíce. Vydátné srážky vedly hned ke čtyřem povodňovým epizodám v tomto měsíci. Nejvyšší denní úhrny byly 129,1 mm (19. 6. Bílý Potok, Smědava v okrese Liberec), 128,9 mm (14. 6. Konárovice v okrese Kolín) a 117,6 mm (18. 6. Rychnov nad Kněžnou). Následoval srážkově podnormální červenec s měsíčním úhrnem srážek 61 mm (69 % normálu). Srážkový úhrn na

území Moravy a Slezska (86 mm, 98 % normálu) byl podstatně vyšší než na území Čech (49 mm, 56 % normálu). Naopak srpen byl srážkově nadnormální, v průměru na území ČR spadlo 111 mm srážek (139 % normálu). Srážky se na našem území vyskytovaly v průběhu celého měsíce. Nejvíce srážek na území ČR spadlo dne 3. 8., kdy byl průměrný denní srážkový úhrn v ČR vyšší než 20 mm a na více než 30 stanicích byl zaznamenán denní úhrn srážek vyšší než 50 mm.



Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Teploty vzduchu v období od září 2019 do září 2020

Průměrné měsíční teploty vzduchu na území ČR ve sledovaném období září 2019–září 2020 se většinou pohybovaly nad hodnotou normálu 1981–2010. Záporná odchylka průměrné měsíční teploty od normálu byla zaznamenána pouze v květnu a červenci 2020. Jako teplotně nadnormální byly hodnoceny měsíce říjen a prosinec 2019 a leden, duben, srpen a září 2020. Listopad 2019 byl teplotně silně nadnormální a únor 2020 dokonce mimořádně nadnormální. Naopak květen 2020 byl teplotně silně podnormální.

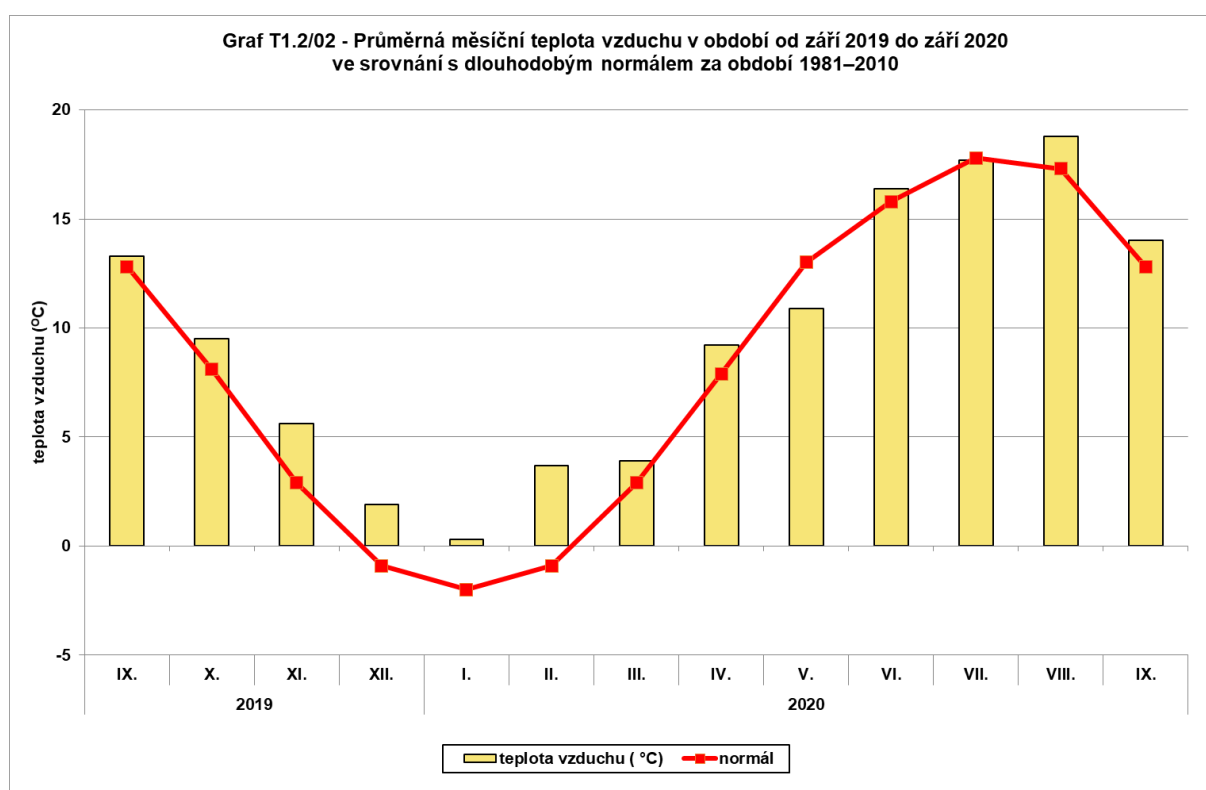
Podzim 2019 byl teplý, září s odchylkou průměrné měsíční teploty na území ČR od normálu +0,5 °C bylo teplotně normální, říjen s odchylkou +1,4 °C teplotně nadnormální a listopad (odchylka +2,7 °C) silně nadnormální.

Zima 2019/2020 byla na území ČR jako celek velmi teplá. Prosinec 2019 a leden 2020 byly hodnoceny jako teplotně nadnormální s odchylkou průměrné teploty na území ČR od

normálu +2,8 a +2,3 °C. Únor byl dokonce teplotně mimořádně nadnormální s odchylkou +4,6 °C od normálu.

Teplota během jarních měsíců značně kolísala. Po teplotně normálním březnu (odchylka od normálu +1,0 °C) následoval teplý duben (odchylka od normálu +1,3 °C) a poté naopak velmi chladný květen (odchylka od normálu -2,1 °C).

Červen a červenec byly na území ČR teplotně normální (odchylka od normálu +0,6 °C a -0,1 °C). Teplotně nadnormální byl srpen s průměrnou teplotou 18,8 °C a odchylkou od normálu +1,5 °C. Během června a července průměrná denní teplota vzduchu na území ČR značně kolísala. V srpnu se průměrná teplota pohybovala nad hranicí normálu. Nejvyšší maximální denní teplota vzduchu (35,6 °C) za celé léto byla naměřena 28. 7. na stanici Dobřichovice.



Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

1.3 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí je utvářeno cenami vstupů a výstupů, inflací, kurzem koruny, a to zejména vůči euru, se kterým je spojen přepočet evropských dotací, dále vývojem zahraničního obchodu, tarifními a netarifními překážkami v zahraničním obchodě, jakož i daňovým zatížením včetně daňových úlev, dostupností úvěrů a mírou podnikatelského rizika. Pro zemědělské podnikatele a jejich konkurenceschopnost mají rozhodující význam podmínky a úroveň unijních i národních podpor. Pro české zemědělství je důležitá i dostupnost pracovních sil a možnost nákupu či pachtu zemědělské půdy.

Mimořádná podpora poskytovaná v rámci opatření pro zmírnění dopadů spojených s onemocněním COVID-19

Zemědělské a potravinářské podniky byly v průběhu roku 2020 nepříznivě ovlivněny negativními dopady pandemie COVID-19, a to v podobě výpadku zejména zahraničních pracovních sil, zvýšených výdajů na ošetrovné, zvýšených nákladů spojených s preventivními opatřeními a snížení příjmů mj. i v důsledku zákazu prodeje na farmářských trzích. Pro zmírnění těchto negativních dopadů bylo zavedeno několik opatření, které byly zajišťovány buď prostřednictvím rezortu nebo ostatních ministerstev. Celkově bylo v rámci programů Antivirus A, B, C, Ošetrovné (zaměstnanci v podnicích, OSVČ) a kompenzačního bonusu vyplaceno v roce 2020 zemědělským podnikům 1 309 mil. Kč a potravinářským podnikům 1 020 mil. Kč. Také PGRLF podpořil zemědělský sektor v rámci mimořádného programu Provoz 2020 (podpora provozních úvěrů) celkovou částkou 295,96 mil. Kč. V roce 2020 byl rozpočet PGRLF v souvislosti s COVID-19 mimořádně navýšen o 1 mld. Kč. Tyto finance byly využity na zvýšení podpory zemědělcům v souvislosti s COVID-19 v rámci ostatních programů PGRLF, zejména byly použity na programy podpory pojištění a program podpory ve formě subvence úroků z komerčních úvěrů Zemědělec. Dále MZe vyhlásilo program AGRICOVID na podporu podnikatelských subjektů působící v oblasti výroby potravin dodávající produkty provozovatelům stravovacích služeb, aby zmírnily negativní ekonomické dopady opatření, která musely přijmout kvůli koronaviru. Do konce roku 2020 bylo vyhlášeno 1. kolo, v rámci něhož se přihlásilo 199 subjektů, z nichž bylo schváleno 177 žádostí s celkovými finančními požadavky ve výši 68 mil. Kč, které byly vyplaceny v průběhu 1. čtvrtletí 2021 (podrobněji o národních podporách – viz kap. 2).

Vliv cenového vývoje na agrární trh a podnikatelské prostředí

Celkový index cen vstupů do zemědělství v roce 2020 proti předcházejícímu roku lehce vzrostl na úroveň 100,4 %. Výraznější vzestup vykázaly ceny elektřiny, vody, služeb pro zemědělství, stroje a budovy.

Ceny zemědělských výrobců (včetně produkce ryb) v meziročním srovnání poklesly v roce 2020 na 96,6 % úrovně roku 2019 (podrobněji kap. 9).

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly v roce 2020 na 104,5 % úrovně předchozího roku.

Daňové zatížení a daňové úlevy

Česká daňová kvóta, tj. suma všech daňových příjmů státu včetně příspěvků na sociální zabezpečení poměřovaná k HDP, představovala 35,4 % a byla tak nižší než průměr EU 28 s hodnotou 39,2 %²⁵.

25 Údaj za rok 2018 dle zprávy Evropské komise *Taxation Trends in the European Union 2020*.

Vývoj zatížení podnikatelských subjektů v rezortu zemědělství předepsanými daněmi v uplynulých pěti letech uvádí příl. tab. 1.3/01.

V roce 2020 došlo v rámci rezortu zemědělství dle údajů GFR ve srovnání s rokem 2019 ke snížení předpisu daně z příjmu právnických osob, a ještě k výraznějšímu snížení daně z příjmu fyzických osob podávajících daňové přiznání. Celkově se předpis daně z příjmu právnických osob a podnikajících fyzických osob v rámci rezortu zemědělství snížil o 21,9 %. Předpis daně z nemovitostí se meziročně v resortu zemědělství v roce 2020 se zvýšil o 2,0 % a u daně z přidané hodnoty došlo v roce 2020 ke zvýšení nadměrného odpočtu (vratky daně) o 13,1 % proti roku 2019.

Vykázaný objem vyplacené vratky spotřební daně za tzv. „zelenou naftu“²⁶ se v roce 2020 proti roku 2019 výrazně zvýšil o téměř 190 %²⁷.

Ekonomiku zemědělských podniků ovlivňují specifické daňové úlevy, které se v daňovém systému dlouhodobě uplatňují, jedná se především o:

- možnost vrácení daně z minerálních olejů spotřebovaných pro zemědělskou prvovýrobu a pro provádění hospodaření v lese podle § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů;
- snížení sazby daně silniční o 25 % u vozidel určených pro činnosti výrobní povahy v rostlinné výrobě, je-li poplatníkem daně osoba provozující zemědělskou výrobu, podle § 6, odst. 5 zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční;
- možnost vyšší odpisové sazby, kdy podniky s převážně zemědělskou a lesní výrobou mohou uplatnit u vybraných skupin strojů v prvním roce odepisování o 20 % vyšší odpisové sazby (za předpokladu, že jsou prvními odpisovateli zmiňované techniky) podle § 31, odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Dlouhodobý význam má i daňové zvýhodnění minerálních olejů s vyšším obsahem MEŘO, které zvyšuje poptávku po řepce.

Úvěrové služby

V roce 2020 se meziročně zvýšil objem úvěrů do zemědělství, myslivosti a rybolovu v úhrnu o 2,4 % za všechny typy úvěrů a pohledávek za klienty. Největší nárůst vykázaly krátkodobé úvěry. Při míře inflace na úrovni 3,2 % v roce 2020 se průměrná úroková sazba úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům zvýšila na 1,65 %. Alokaci úvěrů do zemědělství v roce 2020 podporoval PGRLF v rámci investičních programů poskytováním finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení úročených úvěrů včetně mimořádné

26 *Vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu a pro provádění hospodaření v lese dle § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.*

27 *Důvodem rozdílu ve vyplacené výši vratky mezi roky 2019 a 2020 je zavedení čtvrtletního a ročního zdaňovacího období v roce 2019.*

podpory provozních úvěrů v rámci opatření pro zmírnění dopadů spojených s onemocněním COVID-19 (podrobněji kap. 6.4; podpora nákupu půdy kap. 7.2).

Podnikatelské riziko a jeho eliminace

Pro stabilizaci zemědělských příjmů jsou vedle přímých plateb, které zemědělci získávají bez ohledu na výsledek jejich hospodaření, významnými nástroji i zemědělské pojištění a dotace na zmírnění škod. V roce 2020 tak byly administrovány dotace na zmírnění škod způsobených jarními mrazy na ovocných kulturách v dubnu a květnu 2019 dle Rámcového programu pro řešení rizik a krizí v zemědělství. Podpora pojištění plodin a hospodářských zvířat poskytovaná PGRLF se v roce 2020 meziročně zvýšila v důsledku zvýšení sazby podpory u speciálních plodin na 65 % a u ostatních plodin na 50 % z uhrazeného pojistného a představovala 589 miliónů Kč (podrobněji kap. 6.4).

Trh s půdou

Důležitým faktorem podnikatelského prostředí v zemědělství je fungování trhu s půdou. Podíl propachtované zemědělské půdy na celkové obhospodařované ploše je v českém zemědělství stále jedním z nejvyšších ze zemí EU, třebaže v posledních letech vlivem nákupů půdy zemědělskými podniky poměrně významně klesá. Lze předpokládat, že v roce 2020 podíl propachtované půdy představoval zhruba 70 %²⁸. Ceny zemědělské půdy v ČR v roce 2020 dále rostly²⁹. Průměrná výše pachtovného v roce 2019 dosáhla úrovně zhruba 3 146 Kč³⁰ za hektar zemědělské půdy při poměrně vysoké variabilitě v závislosti na charakteristikách pronajímaného pozemku, osobě pachtýře a době uzavření pachtovní (nájemní) smlouvy (podrobněji kap. 7.2).

Administrativní zátěž

Odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže je jednou z hlavních priorit činnosti resortu Ministerstva zemědělství. Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství byla zřízena 20. 4. 2008 v souladu s Programovým prohlášením vlády ČR z důvodu snahy o snížení administrativní zátěže zemědělských podnikatelů a administrativní náročnosti různých typů opatření, postupů, vyhlášek a pravidel, uplatňovaných v resortu zemědělství. Komise je ustavena ministrem zemědělství, je poradním orgánem ministra a je mu přímo podřízena. Členy komise jmenuje ministr zemědělství a jsou jimi zástupci skupin a organizací zemědělské i nezemědělské veřejnosti a určení zaměstnanci Ministerstva zemědělství.

28 Odhad na základě údajů ČSÚ ze Strukturálních šetření v zemědělství v letech 2013 a 2016 a trendu zvyšování podílu vlastní půdy.

29 Dle Zprávy o trhu s půdou společnosti Farmy.cz z ledna 2021 v roce 2020 vzrostly ceny zemědělské půdy proti roku 2019 o 3,9 % na úroveň 25,4 Kč/m². Šetření ÚZEI z vybraných kupních smluv z prvního pololetí 2020 v pěti okresech vykázalo ve srovnání s těmito údaji cenu půdy ve výši 23,9 Kč/m² – více kapitola 7.2.

30 Odborný odhad ÚZEI, poslední dostupný údaj.

Předmět činnosti komise, její složení, postup vyřizování podnětů a jednací řád komise jsou upraveny Statutem a jednacím řádem Antibyrokratické komise Ministerstva zemědělství v novelizovaném znění ze dne 30. 7. 2019, který je k dispozici na http://eagri.cz/public/web/file/163750/Statut_a_jednaci_rad_ABK_MZe_akt._19._8._2019.pdf.

Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství se v roce 2020 sešla celkem na 6 jednáních. Hodnocení dosažených výsledků v roce 2020 je zveřejněno na http://eagri.cz/public/web/file/670655/Hodnoceni_cinnosti_ABK_MZe_2020.pdf.

2 PODPORY AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

2.1.1 Program rozvoje venkova ČR

Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020 navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a dále čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. 7. 2014. Původní kofinancování z národních zdrojů bylo ve výši 15 %. Usnesením vlády ČR ze dne 2. dubna 2014 č. 219 následně došlo k navýšení na 25 %. O rok později usnesením vlády ČR ze dne 20. srpna 2015 č. 681 došlo k dalšímu navýšení na současných 35 %. Tímto vzrostl rozpočet celkových veřejných prostředků využitelný pro podporu českého zemědělství, potravinářství a lesnictví na 3,5 mld. € (z toho 2,3 mld. € z rozpočtu EU a 1,2 mld. € z rozpočtu ČR). Mimo podpor v rámci opatření PRV 2014–2020 (tab. T2.1/01) byly z jeho rozpočtu hrazeny v letech 2014–2017 některé (zejména víceleté) závazky z obdobných opatření předchozích programů PRV 2007–2013 a HRDP (tab. T2.1/02 a T2.1/03).

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 3)}

Opatření	2019			2020		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Opatření 1 Předávání znalostí a informační akce	8,8	4,4	4,4	9,1	4,6	4,5
1.1 Podpora odborného vzdělávání a získávání dovedností	3,9	2,0	1,9	3,8	1,9	1,9
1.1.1 Vzdělávací akce	3,9	2,0	1,9	3,8	1,9	1,9
1.2 Podpora demonstračních činností a informačních akcí	4,8	2,4	2,4	5,4	2,7	2,7
1.2.1 Informační akce	4,8	2,4	2,4	5,4	2,7	2,7
Opatření 4 Investice do hmotného majetku	3 948,6	1 994,0	1 954,6	3 431,8	1 733,1	1 698,7
4.1 Podpora na investice v zemědělských podnicích	2 228,8	1 125,6	1 103,3	1 782,2	900,0	882,2
4.1.1 Investice do zemědělských podniků	2 228,8	1 125,6	1 103,3	1 782,2	900,0	882,2
4.2 Podpora na investice do zpracování, uvádění na trh nebo vývoje zemědělských produktů	549,9	277,7	272,2	504,3	254,7	249,6
4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	549,9	277,7	272,2	504,3	254,7	249,6
4.3 Podpora na investice do infrastruktury související s rozvojem, modernizací nebo přizpůsobením se zemědělství a lesnictví	1 169,9	590,8	579,1	1 145,3	578,4	566,9
4.3.1 Pozemkové úpravy ⁴⁾	1 016,1	513,1	503,0	955,2	482,4	472,8
4.3.2 Lesnická infrastruktura	153,7	77,6	76,1	190,1	96,0	94,1

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 3)} - pokračování

Opatření 6 Rozvoj zem. podniků a podnikatelské činnosti	562,4	284,0	278,4	449,5	227,0	222,5
6.1 Podpora zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce	360,4	182,0	178,4	137,8	69,6	68,2
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	360,4	182,0	178,4	137,8	69,6	68,2
6.4 Podpora na investice na založení nebo rozvoj nezemědělských činností	202,1	102,0	100,0	311,7	157,4	154,3
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	120,6	60,9	59,7	218,8	110,5	108,3
6.4.2 Podpora agroturistiky	71,8	36,3	35,6	90,2	45,6	44,6
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	9,6	4,9	4,8	2,7	1,4	1,4
Opatření 8 Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů	267,2	133,8	133,4	377,3	188,4	188,9
8.1 Podpora zalesňování / zakládání lesů	4,4	1,1	3,3	8,0	1,9	6,1
8.1.1 Zalesňování a zakládání lesů	4,4	1,1	3,3	8,0	1,9	6,1
8.3 Podpora na předcházení poškozování lesů lesními požáry, přírodními katastrofami a katastrofickými událostmi	9,1	4,6	4,5	24,8	12,5	12,3
8.3.1 Zavedení preventivních opatření v lesích	9,1	4,6	4,5	24,8	12,5	12,3
8.4 Podpora obnovy poškozených lesů lesními požáry, přírodními katastrofami a katastrofickými událostmi	59,5	30,0	29,4	44,4	22,4	22,0
8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách	48,7	24,6	24,1	36,2	18,3	17,9
8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi	10,8	5,4	5,3	8,2	4,1	4,0
8.5 Podpora investic ke zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů	87,7	44,3	43,4	117,8	59,5	58,3
8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin	10,1	5,1	5,0	23,7	12,0	11,7
8.5.2 Neproduktivní investice v lesích	38,5	19,4	19,1	26,4	13,3	13,1
8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin	39,2	19,8	19,4	67,7	34,2	33,5
8.6 Podpora investic do lesnických technologií a zpracování lesnických produktů, jejich mobilizace a uvádění na trh	106,5	53,8	52,7	182,3	92,0	90,2
8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství	85,5	43,2	42,3	152,1	76,8	75,3
8.6.2 Technické vybavení dřezpracujících provozoven	21,0	10,6	10,4	30,2	15,2	14,9
Opatření 10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření^{5), 6)}	3 150,8	787,7	2 363,1	3 223,1	805,8	2 417,3
10.1 Platby na agroenvironmentálně-klimatické závazky	3 150,8	787,7	2 363,1	3 223,1	805,8	2 417,3
10.1.1 Integrovaná produkce ovoce	96,3	24,1	72,2	97,2	24,3	72,9
10.1.2 Integrovaná produkce révy vinné	193,7	48,4	145,3	192,6	48,2	144,4
10.1.3 Integrovaná produkce zeleniny a jahodníků	75,3	18,8	56,5	80,1	20,0	60,1
10.1.4 Ošetřování travních porostů	2 632,0	658,0	1 974,0	2 657,7	664,4	1 993,3
10.1.5 Zatravňování orné půdy	100,8	25,2	75,6	127,1	31,8	95,3
10.1.6 Biopásy	46,7	11,7	35,0	59,5	14,9	44,6
10.1.7 Ochrana čejky chocholáte	5,3	1,3	4,0	8,0	2,0	6,0
10.1.8 Dráhy soustředěného odtoku	0,7	0,2	0,5	0,9	0,2	0,7
Opatření 11 Ekologické zemědělství^{5), 6)}	1 352,3	338,1	1 014,2	1 440,1	360,0	1 080,1
11.1 Platba na přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	146,8	36,7	110,1	177,6	44,4	133,2
11.1.1 Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	146,8	36,7	110,1	177,6	44,4	133,2
11.2 Platba na zachování postupů ekologického zemědělství	1 205,5	301,4	904,1	1 262,5	315,6	946,9
11.2.1 Zachování postupů ekologického zemědělství	1 205,5	301,4	904,1	1 262,5	315,6	946,9
Opatření 12 Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě^{5), 6)}	12,9	4,3	8,6	14,9	5,0	9,9
12.1 Kompenzace za zemědělské oblasti v rámci sítě Natura 2000	12,9	4,3	8,6	14,9	5,0	9,9
12.2 Kompenzační platby pro zemědělské oblasti Natura 2000	12,9	4,3	8,6	14,9	5,0	9,9
Opatření 13 Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA - ANC)^{5), 6)}	4 779,9	1 593,3	3 186,6	4 983,1	1 661,0	3 322,1
13.1 Kompenzace v horských oblastech (LFA-H)	2 059,1	686,4	1 372,8	2 200,4	733,5	1 466,9
13.1.1 Kompenzační platby v horských oblastech (LFA-H)	2 059,1	686,4	1 372,8	2 200,4	733,5	1 466,9
13.2 Kompenzace za jiné oblasti, které čelí značným přírodním omezením (LFA-O)	2 446,9	815,6	1 631,3	2 494,2	831,4	1 662,8
13.2.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí značným přírodním omezením (LFA-O)	2 446,9	815,6	1 631,3	2 494,2	831,4	1 662,8
13.3 Kompenzace pro ostatní oblasti postižené zvláštními omezeními (LFA-S)	273,9	91,3	182,6	282,8	94,3	188,6
13.3.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí specifickým omezením (LFA-S)	273,9	91,3	182,6	282,8	94,3	188,6
Opatření Platby pro přechodné podporované oblasti s přírodními omezeními (XO)	0,0	0,0	0,0	5,7	1,9	3,8
- Přechodné podporované oblasti XOa	0,0	0,0	0,0	1,8	0,6	1,2
- Přechodné podporované oblasti XOb	0,0	0,0	0,0	3,9	1,3	2,6
Opatření 14 Dobré životní podmínky zvířat (DŽPZ)	723,4	365,3	358,1	763,9	385,8	378,1
14.1 Platba na podporu dobrých životních podmínek zvířat	723,4	365,3	358,1	763,9	385,8	378,1
14.1.1 Zvětšení ležacího prostoru v chovu dojců	56,5	28,5	28,0	61,9	31,3	30,7
14.1.2 Zlepšení stájového prostředí v chovu dojců	451,6	228,1	223,6	467,3	236,0	231,3
14.1.3 Zajištění přístupu do výběhu pro suchostojné krávy	86,9	43,9	43,0	99,8	50,4	49,4
14.1.4 Zlepšení životních podmínek v chovu prasat - titul Zlepšení životních podmínek pro prasníčky	60,8	30,7	30,1	63,6	32,1	31,5
14.1.4 Zlepšení životních podmínek v chovu prasat - titul Zlepšení životních podmínek pro prasnice	55,4	28,0	27,4	57,3	29,0	28,4
14.1.5 Zvětšení plochy pro odstavená selata	12,2	6,2	6,1	13,9	7,0	6,9
Opatření 15 Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů	51,7	12,9	38,8	83,7	20,9	62,8
15.1 Platby za lesnicko - environmentální závazky a závazky v oblasti klimatu	47,7	11,9	35,8	74,2	18,5	55,7
15.1.1 Zachování porostního typu hospodářského souboru	47,7	11,9	35,8	74,2	18,5	55,7
15.2 Podpora na ochranu a podporu lesních genetických zdrojů	4,0	1,0	3,0	9,5	2,4	7,1
15.2.1 Ochrana a reprodukce genofondu lesních dřevin	4,0	1,0	3,0	9,5	2,4	7,1
Opatření 16 Spolupráce	457,3	230,9	226,4	732,1	369,7	362,4
16.1 Podpora na zřizování a fungování operačních skupin v rámci EIP v oblasti zemědělské produktivity a udržitelnosti	2,5	1,3	1,2	4,3	2,2	2,1
16.1.1 Podpora operačních skupin a projektů EIP	2,5	1,3	1,2	4,3	2,2	2,1
16.2 Podpora na pilotní projekty a vývoj nových produktů, postupů, procesů a technologií	446,7	225,6	221,1	695,5	351,2	344,3
16.2.1 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií	79,0	39,9	39,1	15,7	7,9	7,8
16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů	367,7	185,7	182,0	679,8	343,3	336,5
16.3 (Ostatní) spolupráce mezi malými hospodářskými subjekty při organizování společných pracovních procesů a sdílení zařízení a zdrojů a pro rozvoj služeb cestovního ruchu	8,1	4,1	4,0	32,3	16,3	16,0
16.3.1 Sdílení zařízení a strojů	8,1	4,1	4,0	32,3	16,3	16,0
Opatření 19 Podpora místního rozvoje LEADER (CLLD - komunitně vedený místní rozvoj)	648,2	233,3	414,9	775,9	279,3	496,6
19.2 Podpora provádění operací v rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje	647,3	233,0	414,3	772,3	278,0	494,2
19.3 Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin	0,8	0,3	0,5	3,7	1,3	2,4
Opatření 20 Technická pomoc	156,7	79,1	77,6	34,2	17,3	16,9
20.1 Podpora technické pomoci (nimo CSV)	143,3	72,4	70,9	29,1	14,7	14,4
20.2 Podpora pro zřízení a činnost CSV	13,4	6,8	6,6	5,1	2,6	2,5
Celkem PRV 2014–2020	16 120,2	6 061,1	10 059,1	16 318,7	6 057,9	10 260,8

1) Úkaje poskytnuty k 31. 12. 2020.

2) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

3) Jedná se o podpory podle pravidel PRV 2014–2020, které byly vyplaceny v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014–2020 (tzv. "nových peněz").

4) Výdaje bez tzv. předfinancování z veřejné pokladniční správy, tzn. jen výdaje na pozemkové úpravy, odsouhlasené SZIF k 31. 12. příslušného roku.

5) Předmět podpor a výše plateb v Opatřeních LFA, AEKO, EZ, Natura 2000 viz příl. tab. 2.1/01.

6) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2019 byla 25,672 Kč/€, (zdroj: ČNB).

Pramen: SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Na tzv. plošná opatření, resp. provozní podpory (AEKO, EZ, Natura 2000 a LFA) bylo vyplaceno 9,7 mld. Kč. Na tzv. investiční opatření (např. Investice do hmotného majetku, Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů) bylo vyplaceno 6,7 mld. Kč. Celkem tedy v roce 2020 bylo v rámci opatření PRV 2014–2020 vyplaceno 16,3 mld. Kč.

Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013

V roce 2020 byly vypláceny podpory na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Převážně se jedná o dobíhající dlouhodobé závazky. Přehled opatření PRV 2007–2013 podle os a čerpání prostředků na tato opatření za rok 2019 a 2020 je uveden v tab. T2.1/02. Pokračující opatření Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP) z období 2004–2006, hrazená od roku 2008 ze zdrojů obou PRV, jsou uvedena v tab. T2.1/03³¹.

T2.1/02 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2007–2013 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 5), 6)}

Opatření	2019			2020 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Osa I³⁾						
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	61,6	31,1	30,5	47,1	23,8	23,3
Celkem PRV - osa I	61,6	31,1	30,5	47,1	23,8	23,3
Osa II⁴⁾						
Platby LFA	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Ošetřování travních porostů, NV č. 79/2007 Sb.	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Zatrávnění, NV č. 79/2007 Sb.	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	3,7	0,9	2,8	0,0	0,0	0,0
Zalesňování zemědělské půdy	5,2	1,3	3,9	18,2	4,5	13,6
Platby v rámci Natura 2000 v lesích	5,4	1,4	4,0	8,1	2,0	6,0
Lesnicko-environmentální platby	10,6	2,6	8,0	17,5	4,4	13,2
Celkem PRV - osa II	25,3	6,4	18,9	43,8	10,9	32,8
Osa III						
Podpora cestovního ruchu (III.1.3) ⁶⁾	0,0	0,0	0,0	5,5	2,8	2,7
Celkem PRV - osa III	0,0	0,0	0,0	5,5	2,8	2,7
Celkem PRV	87,0	37,5	49,5	96,4	35,6	58,9

p = předpoklad k 30. 6. 2021

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2020.

2) Jedná se o podpory přidělené podle pravidel PRV 2007–2013, které byly vyplaceny v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014–2020 (tzv. "nových peněz").

3) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření v rámci jednotlivých os na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

4) Předmět podpor a výše plateb v ose II viz příl. tab. 2.1/02.

5) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2020 byla 26,444 Kč/€. (zdroj: ČNB)

6) Rozdíly hodnot jsou dány zaokrouhlováním.

Pramen: SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

31 *Financování opatření z HRDP bylo ukončeno v roce 2008. V roce 2020 byly v rámci HRDP proplaceny dobíhající víceleté závazky ze zdrojů PRV 2014–2020.*

T2.1/03 - Podpory v rámci programu HRDP^{1), 2), 3), 4)} hrazené z PRV 2014–2020 (mil. Kč)

Opatření	2019			2020 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	14,4	7,3	7,1	10,5	5,3	5,2
Lesnictví	8,7	2,2	6,5	8,4	2,1	6,3
Celkem HRDP	23,1	9,5	13,6	18,9	7,4	11,5

p = předpoklad k 30. 6. 2021

1) Údaje k 31. 12. 2020.

2) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

3) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1/03.

4) Rozdíly hodnot jsou dány zaokrouhlováním.

Pramen: SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Na opatření programů HRDP, PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020 bylo v roce 2020 vynaloženo celkem 16,4 mld. Kč.

2.1.2 Operační program Rybářství na období 2014–2020

Operační program Rybářství 2014–2020 se podílí na plnění cílů společné rybářské politiky a navazuje na předchozí OP Rybářství 2007–2013. Program se zaměřuje na zlepšení globální udržitelnosti a konkurenceschopnosti akvakultury. K dosažení těchto cílů se využívá inovací a optimalizace využívání zdrojů.

Podmínky pro realizaci společné rybářské politiky v ČR vycházejí z koncepce Ministerstva zemědělství v odvětví rybářství do roku 2024, tvořené Víceletým národním strategickým plánem pro akvakulturu (VNSPA). Na základě tohoto strategického plánu byl vytvořen OP Rybářství 2014–2020, který určuje oblasti a podmínky čerpání finanční podpory z ENRF.

OP Rybářství se v období 2014–2020 soustředí na rozvoj tradičních a osvědčených forem akvakultury, na podporu zavádění moderních intenzivních chovných systémů s cílem zvyšování produkce ryb, na rozvoj mimoprodukčních funkcí rybníků a na diverzifikaci akvakultury. Mezi nástroje podporující tento rozvoj patří například péče o krajinu, retence vody, rybářská turistika apod. Zároveň se také cílí na podporu forem hospodaření přispívajících k zachování či zlepšování stavu životního prostředí a biologické rozmanitosti.

Na sedmileté programové období OP byla ČR vyčleněna z ENRF částka 31,11 mil. €, což je více o 1,35 mil. € než bylo vyčleněno pro předchozí období 2007–2013.

T2.1/04 - Přehled čerpání finančních prostředků z OP Rybářství 2016–2020 (mil. Kč)

Priorita/Opatření	2019			2020			2016-2020		
	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem
2.1 Opatření – Inovace	0,00	0,00	0,00	1,90	0,51	2,41	2,72	0,78	3,50
2.2 Opatření – Produktivní investice do akvakultury	88,13	29,37	117,50	79,23	26,41	105,64	257,41	85,80	343,21
2.3 Opatření – Podpora nových chovatelů	0,65	0,22	0,87	0,68	0,22	0,90	2,24	0,76	3,00
2.4 Opatření – Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním	9,25	3,08	12,33	2,26	0,76	3,02	59,31	19,77	79,08
2.5 Opatření – Akvakultura poskytující environmentální služby	7,28	2,42	9,70	3,30	1,10	4,40	18,72	6,24	24,96
Priorita 2 Podpora environmentálně udržitelného, inovativního a konkurenceschopného rybolovu založeného na znalostech	105,31	35,09	140,40	87,37	29,00	116,37	340,40	113,35	453,75
3.1 Opatření – Shromažďování údajů	0,20	0,05	0,25	0,00	0,00	0,00	1,91	0,48	2,39
3.2 Opatření – Sledovatelnost produktů	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Priorita 3 Podpora provádění společné rybářské politiky	0,20	0,05	0,25	0,00	0,00	0,00	1,91	0,48	2,39
5.1 Opatření – Plány produkce	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.2 Opatření – Uvádění produktů na trh	4,26	1,42	5,68	0,98	0,26	1,24	5,52	1,75	7,27
5.3 Opatření – Investice do zpracování produktů	2,21	0,73	2,94	4,34	1,45	5,79	19,00	6,33	25,33
Priorita 5 Podpora uvádění na trh a zpracování	6,47	2,15	8,62	5,32	1,71	7,03	24,52	8,08	32,60
Opatření technická pomoc	3,59	1,20	4,79	3,15	1,05	4,20	11,59	3,86	15,45
OPERAČNÍ PROGRAM CELKEM	115,57	38,49	154,06	95,84	31,76	127,60	378,42	125,77	504,19

Pramen: MZe Řídicí orgán OP Rybářství
Zpracoval: M. Valenta (ÚZEI)

V roce 2020 byly v rámci OP Rybářství spuštěny celkem 2 výzvy. Jednalo se o výzvy číslo 17 a 18. Nadále byly realizovány kontinuální výzvy ostatních opatření, jako je například opatření 3.1 nebo 3.2 (modifikace opatření – nově možnost čerpat vybavení pro zpracovny atd.). V rámci podzimní výzvy 2020 proběhlo spuštění i kontinuální výzvy s pevným datem příjmu, opatření 2.5. Celkem bylo v roce 2020 vyplaceno žadatelům 127,6 mil. Kč, což je o 17,2 % méně než v roce 2019. Podobně jako v roce 2019 připadl největší podíl vyplacené sumy (91,2 %) na Prioritu 2, a to především na podporu produktivních investic do akvakultury. Meziročně se snížilo čerpání této Priority o 24 mil. Kč. Od roku 2016 do roku 2020 bylo v rámci OP Rybářství vyplaceno žadatelům celkem 504,2 mil Kč. Rozhodující podíl (tj. 90 %) z této sumy byl čerpán rybářskými subjekty v rámci priority 2 (produktivní investice do akvakultury), téměř 6,5 % bylo vyplaceno v rámci priority 5 (především na investice pro zpracování produktů) a pouze 0,5 % bylo čerpáno na prioritu 3 (zejména na shromažďování údajů). Zbýlá suma z celkové podpory připadla na technickou pomoc (podíl 3 %).

2.1.3 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů

Na podporu rozvoje výzkumu se vztahem k tématům agrárního sektoru přispěl Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) na léta 2014–2020. Roli řídicího orgánu tohoto operačního programu plní Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Z OP VVV byly financovány projekty zejména podané Českou zemědělskou univerzitou v Praze, Mendelovou zemědělskou a lesnickou univerzitou v Brně, Vysokou školou chemicko-technologickou v Praze a Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích.

Největší část výdajů (72 mil. Kč) v roce 2020 připadla na budování a financování pavilonu tropického zemědělství České zemědělské univerzity v Praze. Další významné částky směřovaly do výše jmenovaných vysokých škol na podporu infrastruktury, a to zejména do Mendelovy univerzity v Brně a do Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. Dále byl v projektu České zemědělské univerzity v Praze podpořen výzkum adaptace lesnictví a dřevařství na globální změny. Projekty byly zaměřené na budování týmu zabývajícího

se zmírněním důsledků klimatických změn nebo na financování centra zpracování zemědělských produktů.

V roce 2020 připadla naprostá většina čerpaných finančních prostředků vysokým školám, relativně mnohem menší část peněz pak také např. Výzkumnému ústavu veterinárního lékařství nebo Výzkumnému ústavu rostlinné výroby. Menší částky pak z OP VVV plynou středním zemědělským školám, které získaly projektovou podporu v řádech desítek až stovek tisíc Kč. Projekty středních zemědělských škol byly vesměs zaměřeny na podporu pedagogů a výuky odborných i ostatních předmětů.

Z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) na léta 2014–2020, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu, byl podpořen potravinářský průmysl pro zvyšování jeho konkurenceschopnosti. Účast potravinářských podniků se realizovala již od roku 2009 v rámci Operačního programu Podnikání a inovace (OP PI).

Prostředky na realizaci OP PI byly tvořeny z 85 % zdroji EU a z 15 % byly spolufinancovány ze státního rozpočtu. Z OP PIK byly v roce 2020 financovány v rámci CZ–NACE 10 „Výroba potravinářských výrobků“ a CZ–NACE 11 „Výroba nápojů“ projekty zaměřené zejména na energetické úspory, inovace, vývoj technologií a produktů či pořízení nových technologií, a to především v oblastech výroby pekařských a cukrářských výrobků, výroby piva, destilace, rektifikace a míchání lihovin, výroby nealkoholických nápojů, stáčení minerálních a ostatních vod do lahví a další. Ve srovnání s rokem 2019 byly výdaje v roce 2020 vyšší o 85,0 mil. Kč (viz tab. T2.1/05).

T2.1/05 - Ostatní opatření a výdaje spolufinancované EU (mil. Kč) ¹⁾

Opatření	2019			2020 ^P		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Výdaje OP VVV 2014–2020 (MŠMT) na agrární výzkum a inovace ²⁾	1 022	202	820	517	92	425
Výdaje OP PIK 2014–2020 (MPO) do potravinářského průmyslu	180	0	180	265	0	265
Celkem	1 202	202	1 000	782	92	690

1) Údaje k 15. 3. 2021.

2) U dat MŠMT jde o částky schválených finančních prostředků na projekty agrárního výzkumu (v daném kalendářním roce).

Pramen: MŠMT; MPO; ÚZEI

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

Dále mohli zemědělci čerpat podporu z Operačního programu Životní prostředí, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo životního prostředí. Zprostředkujícím subjektem Operačního programu Životní prostředí je Státní fond životního prostředí, který pomocí krajských poboček poskytuje informace žadatelům a příjemcům podpory. Relevantní pro odvětví zemědělství byla v programovacím období 2014–2020 prioritní osa 3 „Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika“. Finanční prostředky bylo možné čerpat na budování kompostáren a dále např.

na výstavbu bioplynových stanic pro zpracování bioodpadů. V rámci prioritní osy 4 „Ochrana a péče o přírodu a krajinu“ mohly být podávány projekty posilující biodiverzitu a přirozené funkce krajiny (opatření zaměřená na ochranu proti vodní a větrné erozi, zakládání a obnovu mezí, remízků, svodných příkopů a větrolamů atd.).

2.2 Přímé platby

2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS) představuje pro období 2015–2020 nejdůležitější složku přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a reprezentuje zhruba 55 % celkové obálky určené na přímé platby. Platba SAPS³² je udělována na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Poskytnutí finanční podpory zemědělci je podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním standardů kontroly podmíněnosti (Cross Compliance, podrobně viz kap. 2.2.3). Na rok 2020 byl pro Českou republiku celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši 479,3 mil. €, což při stanoveném kurzu 27,233 Kč/€ představovalo celkovou částku 13 053 mil. Kč. O tuto platbu požádalo celkem 30,2 tis. zemědělských subjektů na plochu 3,54 mil. ha z. p.

Ozelenění přímých plateb

Nedílnou součástí dotačního opatření SAPS je platba poskytovaná za zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, tzv. ozelenění („greening“). Z celkové obálky na PP je přibližně 30 % vyčleněno na tuto platbu. Plnění podmínek greeningu se nevztahuje na zemědělské subjekty, které splňují hektarové výměry (méně než 10 ha, resp. 15 ha orné půdy), a/nebo hospodaří v systému ekologického zemědělství v souladu s nařízením Rady (ES) č. 834/2007. V roce 2020 bylo podáno na podporu ozelenění celkem 30,2 tis. žádostí na plochu 3,54 mil. ha z. p. a celková vyhrazená částka dosáhla 7 130,1 mil. Kč.

Platba pro mladé zemědělce

Platba pro mladého zemědělce je od roku 2015 poskytována fyzickým i právnickým osobám, které mají nárok na podporu v rámci SAPS. Podmínkou je, aby věk žadatele o platbu pro mladého zemědělce nepřevyšoval v prvním roce podání žádosti hranici 40 let. Tato platba je poskytována danému žadateli na maximální výměru do 90 ha po dobu nejvýše pěti let. V roce 2020 požádalo o tuto platbu celkem 4,0 tis. subjektů, z toho bylo 94 % fyzických osob a 6 % právnických osob. Průměrná deklarovaná výměra dosáhla 23 ha a celková výměra žadatelů o podporu představovala 92,3 tis. ha.

32 V rámci SAPS mohou o podporu požádat zemědělci obhospodařující minimálně 1 hektar zemědělské půdy (tj. orné půdy, travního porostu, vinice, chmelnice, ovocného sadu či jiné kultury), která je vedená v evidenci půdy LPIS.

T2.2/01 - Přímé platby zemědělským podnikům (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2019			2020 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Přímé platby - systém jednotné platby na plochu (SAPS)	2019; 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015, NV č. 566/2020	Základní sazba na 1 ha z. p.: přidělený národní limit (Kč)/celkový souhrn ohlášené z. p. (ha): 2019: 471,35 mil. € x 25,816 = 12 168,37 mil. Kč, tj. 3 394,11 Kč/ha. 2020: 479,30 mil. € x 27,233 = 13 052,78 mil. Kč, tj. 3 644,19 Kč/ha.	11 702	0	11 702	12 904	0	12 904
Finanční disciplína	NK 1259/2014, NV 50/2015 Sb.	V roce 2019 byly vráceny prostředky žadatelům, u kterých byla v roce 2018 uplatněna finanční disciplína.	295	0	295	0	0	0
Ozelenění - greening	2019; 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015, NV č. 566/2020	Pro žadatele při žádosti o podporu SAPS za povinnost dodržovat na všech způsobilých hektarech zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. 2019: 258,51 mil. €; sazba 1 884,30 Kč/ha. 2020: 261,84 mil. €; sazba 2 013,64 Kč/ha.	6 549	0	6 549	7 130	0	7 130
Platba pro mladé zemědělce	2019; 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015, NV č. 566/2020	Poskytuje se žadateli do věku max. 40 let na maximální výměru 90 ha z. p. 2019: 1,72 mil. €; sazba 1 697,06 Kč/ha 2020: 1,72 mil. €; sazba 1 822,09 Kč/ha	205	0	205	168	0	168
Přímé platby zemědělským podnikům			18 751	0	18 751	20 202	0	20 202

p = předpoklad k 30. 6. 2021

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Dobrovolná podpora vázaná na produkci³³

Prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS Voluntary Coupled Support) jsou od roku 2015 v České republice podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory. Z celkové obálky přímých plateb je na VCS vyčleněno zhruba 15 %. Podpořena jsou taková odvětví zemědělské výroby, která čelí určitým obtížím, a přitom jsou mimořádně významná z hlediska hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. Podpora VCS navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, nicméně je rozšířena o některá další odvětví rostlinné a živočišné výroby.

V České republice je tato podpora určena pro následující komodity: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka, pasené ovce a kozy. Na rok 2020 byla v rámci podpory VCS alokována na vybraná odvětví celková částka 3 529 mil. Kč, z toho nejvýznamnější podíl (tj. 40 %) připadl opět sektoru krav s TPM.

³³ Podpory vycházejí z nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013, nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, v platném znění, a nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

T2.2/02 - Podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS, mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2019			2020 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Podpora na produkci bílkovinných plodin	2019, 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra 1 ha pěstovaných bílkovinných plodin v evidenci, LPIS v období minimálně 1. 6. – 15. 7. daného kalendářního roku. 2019: 16,9 mil. €; sazba 2 135,99 Kč/ha. 2020: 17,5 mil. €; sazba 2 147,15 Kč/ha.	437	0	437	475	0	475
Podpora na produkci konzumních brambor	2019, 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha orné půdy v evidenci LPIS. 2019: 1,9 mil. €; sazba 4 599,12 Kč/ha. 2020: 1,9 mil. €; sazba 4 510,06 Kč/ha.	47	0	47	51	0	51
Podpora na produkci brambor pro výrobu škrobu	2019, 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na výměru orné půdy, na které jsou pěstovány brambory pro výrobu bramborového škrobu. 2019: 3,1 mil. €; sazba 14 014,44 Kč/ha. 2020: 3,1 mil. €; sazba 15 310,76 Kč/ha.	79	0	79	87	0	87
Podpora na produkci ovoce s velmi vysokou pracností	2019, 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a v registru ÚKZUZ. 2019: 2,65 mil. €; sazba 11 735,23 Kč/ha. 2020: 2,65 mil. €; sazba 12 534,51 Kč/ha.	65	0	65	73	0	73
Podpora na produkci ovoce s vysokou pracností	2019, 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a v registru ÚKZUZ. 2019: 1,1 mil. €; sazba 7 892,29 Kč/ha. 2020: 1,1 mil. €; sazba 8 571,26 Kč/ha.	26	0	26	29	0	29
Podpora na produkci zeleniny s velmi vysokou pracností	2019, 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy, v případě chřestu 1 ha jiné trvalé kultury, v evidenci LPIS. 2019: 3,2 mil. €; sazba 10 862,63 Kč/ha. 2020: 3,2 mil. €; sazba 11 311,63 Kč/ha.	81	0	81	86	0	86
Podpora na produkci zeleniny s vysokou pracností	2019, 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS. 2019: 0,5 mil. €; sazba 3 906,56 Kč/ha. 2020: 0,5 mil. €; sazba 3 958,72 Kč/ha.	13	0	13	14	0	14
Podpora na produkci cukrové řepy	2019, 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS. 2019: 16,7 mil. €; sazba 7 245,58 Kč/ha. 2020: 16,7 mil. €; sazba 7 712,13 Kč/ha.	423	0	423	448	0	448
Podpora na chov krávy chované v systému s tržní produkcí mléka	2019, 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na krávy v systému s tržní produkcí mléka (dojnice) na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci ke dni 31. března kalendářního roku, plná výše sazby. 2019: 50,4 mil. €; sazba 3 730,46 Kč/VDJ. 2020: 50,4 mil. €; sazba 4 012,38 Kč/VDJ.	1 317	0	1 317	1 409	0	1 409
Podpora na chov telete masného typu	2019, 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů, který na svém hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vykázal narození telete masného typu v období od 1. dubna roku předcházejícího podání žádosti do 31. 3. příslušného kalendářního roku. 2019: 24,3 mil. €; sazba 8 083,99 Kč/VDJ. 2020: 24,3 mil. €; sazba 8 852,41 Kč/VDJ.	635	0	635	691	0	691
Podpora na bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech	2019, 2020: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na pasené bahnice popřípadě kozy v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kal. roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. 2019: 2,9 mil. €; sazba 3 865,27 Kč/VDJ. 2020: 2,9 mil. €; sazba 4 471,70 Kč/VDJ.	70	0	70	80	0	80
Podpora na produkci chmele	2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na z. p., která je v evidenci podle zákona o zemědělství jako chmelnice a je na ní pěstována aromatická odrůda chmele. 2019: 3,1 mil. €; sazba 15 621,44 Kč/ha. 2020: 3,1 mil. €; sazba 16 822,67 Kč/ha.	80	0	80	87	0	87
Celkem podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci			3 273	0	3 273	3 529	0	3 529

p = předpoklad k 30. 6. 2021

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Kompenzace finanční disciplíny

Za rok 2019 byla žadatelům vyplacena kompenzace na základě prováděcího nařízení Komise (EU) 2015/2094, v platném znění, a nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů. Celkem bylo odesláno příjemcům 19 140 rozhodnutí s přiznanou výší kompenzace a celková vrácená částka představovala sumu 294,9 mil. Kč.

2.2.2 Přechodné vnitrostátní podpory

Od roku 2014 mohou zemědělské subjekty v České republice na základě čl. 37 nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 žádat o přechodné vnitrostátní podpory (PVP). Tyto podpory tvoří pokračování národních doplňkových plateb (top-up) a jsou vypláceny z národních zdrojů. Na jejich základě mohou žadatelé získat dotace na následující komodity: chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavce, na chov ovcí, koz, chov krav BTPM a na zemědělskou půdu. Platby na chmel, škrobové brambory a přežvýkavce jsou vypláceny na základě historických

údajů. Pro rok 2020 byla na PVP z národních zdrojů vyčleněna celková suma 542,0 mil. Kč, z toho největší podíl (77 %) bylo určeno na zemědělskou půdu.

T2.2/03 - Přechodné vnitrostátní podpory (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2019			2020 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Platby na zemědělskou půdu	2019, 2020: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2019: sazba 129,86 Kč/ha na plochu zemědělské půdy. 2020: sazba 118,04 Kč/ha na plochu zemědělské půdy.	457	457	0	418	418	0
Podpora chmele	2019, 2020: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Chmel - decouplovaný podpora vyplácená na ha chmelnice za historické období, tj. k 31. 3. 2007. 2019: sazba 3 532,43 Kč/ha. 2020: sazba 3 187,00 Kč/ha.	19	19	0	18	18	0
Podpora chovu přežvýkavců	2019, 2020: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Vyplácená na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci podle plemen. zákona. 2019: sazba 70,19 Kč/VDJ. 2020: sazba 64,24 Kč/VDJ.	68	68	0	62	62	0
Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka	2019, 2020: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb. NV č. 297/2017 Sb.	Vyplácená žadateli, který chová krávy BTPM alespoň od 15. 6. do 15. 8. příslušného kalendářního roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. 2019: sazba 80,38 Kč/VDJ. 2020: sazba 72,40 Kč/VDJ.	18	18	0	16	16	0
Podpora chovu ovcí a koz	2019, 2020: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb. NV č. 297/2017 Sb.	Vyplácená žadateli, který chová ovce nebo kozy alespoň od 15. 6. do 15. 8. příslušného kalendářního roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. 2019: sazba 43,13 Kč/VDJ. 2020: sazba 41,03 Kč/VDJ.	1	1	0	1	1	0
Platby pěstitelům brambor určených na výrobu škrobu	2019, 2020: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Platba pěstitelům brambor určených k výrobě škrobu pro hospodářský rok. 2019: hospodářský rok 2018/2019, sazba 1 187,93 Kč/t. 2020: hospodářský rok 2019/2020, sazba 1 020,40 Kč/t.	31	31	0	28	28	0
Celkem přechodné vnitrostátní podpory			594	594	0	542	542	0
Celkem přímé platby (tab. T2.2/01 + T2.2/02 + T2.2/03)			22 618	594	22 024	24 275	542	23 732

p = předpoklad k 30. 6. 2021

Pramen: podklady MZe, SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.2.3 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)

U podmínek kontrol podmíněnosti nastávají pro tento rok změny, které vychází z nařízení vlády č. 292/2018 Sb. a č. 31/2020 Sb., kterými se mění nařízení vlády č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor:

Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy

U podmínek **standardu DZES 5** minimální úrovně obhospodařování půdy k omezování eroze dochází ke zjednodušení a zpřehlednění seznamu plodin pro půdoochranné technologie, ochranné pásy a obsetí při pěstování plodin se střední ochrannou funkcí na silně erozně ohrožených plochách a plodin s nízkou ochrannou funkcí na mírně erozně ohrožených plochách.

Zavedena je zcela nová podmínka standardu DZES 7d, kdy souvislá plocha jedné zemědělské plodiny na půdě ohrožené erozí nemůže zaujímat více než 30 hektarů. Cílem standardu je zlepšení struktury krajiny, biodiverzity, zvýšení retence vody v krajině. V této první fázi zavedení jsou podmínky zaměřeny na plochy erozně ohrožené.

Podle nové podmínky standardu DZES 7d **souvislá plocha jedné zemědělské plodiny** na DPB s kulturou standardní orná půda, který obsahuje souvislou plochu **erozně ohrožené půdy větší než 2 ha nebo jehož výměra je z více než 50 % pokryta erozně ohroženou půdou, nepřesáhne více než 30 ha.**

Postup při vyhodnocování kontrol podmíněnosti

Pro rok 2020 byl doplněn způsob výpočtu snížení pro hodnocení souběhu nedbalostního a úmyslného porušení. Pokud je v rámci oblasti zjištěno porušení nedbalostní a úmyslné, stanovené hodnoty pro snížení se sčítají. Způsob úpravy výpočtu hodnocení vychází z rozsudku Evropského účetního dvora.

Provádění kontrol podmíněnosti v roce 2020

V roce 2020 plnění požadavků kontroly podmíněnosti provádí 6 dozorových organizací (kontrolních orgánů): Státní zemědělský intervenční fond, Česká inspekce životního prostředí, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Česká plemenářská inspekce, Státní veterinární správa a Státní zemědělská a potravinářská inspekce. Pravidla kontrol podmíněnosti stanoví 1 % minimální míru kontrol, která má být provedena v daném roce u žadatelů některých zemědělských podpor: přímé platby, některé podpory Programu rozvoje venkova a platby společné organizace trhu s vínem. Pro kontroly bezpečnosti potravin a prevence přenosných spongiformních encefalopatií (PPH 4 a PPH 9) je výběr žadatelů prováděn společnou rizikovou analýzou odpovědných kontrolních organizací. Ke kontrolám podmíněnosti bylo vybráno uvedenými kontrolními organizacemi 7,41 % z celkového počtu žadatelů, kteří v roce 2020 požádali o některou z uvedených zemědělských podpor. Dodržování požadavků na hospodaření a podmínek standardů DZES půdy bylo ověřeno celkem u 2 255 žadatelů z počtu 30 416 žadatelů zařazených do výběru pro splnění minimální míry kontrol. Z důvodu pandemické situace COVID-19 bylo na základě nařízení Evropské komise umožněno snížit počet kontrol.

Plnění požadavků podmíněnosti bylo posuzováno při celkem 4 335 kontrolách. V rámci těchto kontrol bylo zjištěno porušení ve 362 případech, to znamená, že v 91 % kontrolovaných případech nedošlo k porušení podmínek podmíněnosti – Cross Compliance.

Pro rok 2020 byly dle informace SZIF na základě metody náhodného výběru a na základě analýzy rizik provedeny kontroly na místě v rámci AEO u zemědělských subjektů.

Podrobnější údaje o počtech kontrol včetně informace o nejčastěji porušovaných požadavcích obsahují tabulky T2.2/04-06.

T2.2/04 - Přehled kontrol DZES¹⁾, PPH²⁾ za rok 2020³⁾

Ukazatel	Počet kontrol celkem ⁴⁾	Neporušeno	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení	Nejčastěji porušované požadavky	Zmařená kontrola
Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES)					
DZES 1	298	298	0		0
DZES 2	298	298	0		0
DZES 3	298	297	1	DZES 3c Skladování závadných látek	0
DZES 4	298	298	0		0
DZES 5	298	297	1	DZES 5 eroze	0
DZES 6	363	363	0		0
DZES 7	298	297	1	DZEA 7a Zrušení, poškození krajinného prvku	0
Povinné požadavky na hospodaření (PPH)					
1 nitrátová směrnice	137	136	1	PPH 1/2 - limity N	0
2 ochrana ptáků	100	100	0		0
3 ochrana přírodních stanovišť, živočichů a rostlin	60	60	0		0
4 potravinové právo	475	473	2	PPH 4/13 Dodržení ochranné lhůty	0
5 zákaz používání některých látek v chovech	48	48	0		0
6 označování a evidence prasat	468	460	7	PPH 6/2 Založení a vedení registru prasat v hospodářství	0
7 označování a evidence skotu	792	580	211	PPH 7/5 Termín hlášení do ÚE	1
8 označování a evidence ovcí a koz	641	509	130	PPH 8/4 Termín hlášení do ÚE	2
9 pravidla prevence přenosných spongiformních encefalopatií (TSE)	219	219	0		0
10 přípravky na ochranu rostlin	227	223	4	PPH 10/4 OPVZ	0
11 ochrana telat	40	40	0		0
12 ochrana prasat	38	37	1	PPH 12/4 Krmivo a voda	0
13 ochrana hospodářských zvířat	128	125	3	PPH 13/4 Omezování volnosti pohybu zvířat	0
CELKEM	4 335	3 973	362		0

1) DZES - dobrý zemědělský a environmentální stav půdy.

2) PPH - povinné požadavky na hospodaření.

3) Stav k 26. 3. 2021.

4) Kontroly DZES: V rámci jedné kontroly může být kontrolováno více standardů DZES.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

T2.2/05 - Počet kontrol podle kontrolujících organizací za rok 2020

Instituce	Počet žadatelů ke kontrole	Podíl vybraných žadatelů ke kontrole z celkového počtu žadatelů o dotace ¹⁾	Počet plánovaných kontrol ²⁾	Počet provedených kontrol ³⁾
SZIF	298	0,98%	363	358
SVS	282	0,93%	367	367
SZPI	161	0,53%	174	173
ČIŽP	160	0,53%	162	160
ČPI	927	3,05%	1 901	1 897
ÚKZÚZ	626	2,06%	1 368	1 368
CELKEM	2 255	7,41%	4 335	4 322

1) Počet žadatelů přímých plateb, některých podpor PRV a podpor SOT s vínem pro výběr ke kontrole 2020 - 30 416.

Z důvodu pandemické situace COVID-19 bylo na základě nařízení Evropské komise umožněno snížit počet kontrol.

2) U jednoho žadatele může být plánováno více kontrol.

3) Údaje k 26.3. 2021.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

T2.2/06 - Přehled kontrolních organizací v roce 2020

Instituce	Kontrolovaná oblast	Téma	Požadavky a standardy
SZIF	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Voda	DZES 2 zavlážování
		Půda a zásoby uhlíku	DZES 4 minimální pokryv půdy DZES 5 omezení eroze DZES 6 pálení a organické složky půdy
		Krajina, minimální úroveň péče	DZES 7 krajinné prvky
		Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo PPH 5 zákaz používání některých látek v chovech zvířat
SVS	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Nákazy zvířat	PPH 9 pravidla pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií
		Dobré životní podmínky zvířat	PPH 11 minimální požadavky pro ochranu telat PPH 12 minimální požadavky pro ochranu prasat PPH 13 ochrana zvířat chovaných pro hospodářské účely
		Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
		Biologická rozmanitost	PPH 2 ochrana volně žijících ptáků PPH 3 ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
SZPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
ČIŽP	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Identifikace a evidence zvířat	PPH 6, 7 a 8 označování a evidence zvířat - prasat, skotu, ovcí a koz
ČPI ÚKZÚZ	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Voda	PPH 1 nitratová směrnice DZES 1 ochranné pásy podél vod DZES 3 ochrana podzemních vod
		Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
		Nákazy zvířat	PPH 9 pravidla pro prevenci a tlumení některých přenosných spongiformních encefalopatií (TSE)
	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Přípravky na ochranu rostlin	PPH 10 přípravky na ochranu rostlin

Pramen: MZe

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

2.3 Národní podpory a opatření

Přehled národních podpor (mimo plateb v rámci kap. 2.2, avšak včetně podpory včel) v období 2019–2020 je uveden v tab. T2.3/01 a T2.3/02.

T2.3/01 - Národní podpory a opatření (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2019	2020 ^p
Dotace dle Zásad MZe			6 438	4 564
Podpora včelařství	2019, 2020: Dotační program 1.D.	Zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných plodin. Dotace na včelstvo, které je v příslušném roce zazimováno. 180,- Kč/včelstvo.	104	105
Zvyšování konkurenceschopnosti a zlepšování kvality produkce	2019, 2020: Dotační program 1.I.	Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a ve školkách. Maximálně 72 tis. Kč/ha vybudované závlahy.	37	19
Dotace na restrukturalizaci ovocných sadů	2019, 2020: Dotační program 1.R.	Restrukturalizace ovocných sadů, resp. zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce. 60-240 tis. Kč podle druhu a počtu sazenic/ha.	83	36
Podpora restrukturalizace ovocných sadů v režimu ekologického zemědělství	2019, 2020: Dotační program 1.V.	Podpora nezbytného zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce (do 60 000 Kč/ha sadba ušlechtilých odrůd ovocných keřů, do 240 000 Kč/ha sadba ovocných stromů).	11	3
Udržování a zlepšení genetického potenciálu hospodářských zvířat	2019, 2020: Dotační program 2.A.	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a šlechtění vyjmenovaných hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/2000 Sb. Ověřování původu, plemenné knihy, kontrola užitkovosti, výkonnostní zkoušky apod.	263	249
Genetické zdroje	2019, 2020: Dotační program 6	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržitelné využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům. Podpora na koordinaci Národního programu.	79	79
Ozdravování polních a speciálních plodin	2019, 2020: Dotační program 3	Podpora zvýšení kvality rostlinné produkce náhradou chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob.	164	240
Nákazový fond - podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz	2019: Dotační program 8.F., 8.G. 2020: Dotační program pouze 8.F.	Ozdravování chovu prasat a drůbeže. Kontrola eradikace afrického moru prasat a podpora náhrady škody.	1 372	996
Podpora poradenství a vzdělávání (organizační, ekonomické a odborné)	2019, 2020: Dotační program 9.A.	Speciální poradenství pro ŽV a RV (semináře, školení, publikace, výstavy, odrůdové zkoušky apod.), školní závody, podpora poradenství.	65	54
	2019, 2020: Dotační program 9.E.	Školní závody - spolupráce firem a středních škol.	8	4
	2019, 2020: Dotační program 9.F.	Podpora poradenství v zemědělství - regionální transfer informací (prostřednictvím Regionálních informačních center) a technické poradenství (prostřednictvím telefonu, elektronických dotazů apod.) a demonstrační farmy.	32	37
	2019, 2020: Dotační program 9.H.	Podpora marketingu a propagace na vybraných mezinárodních veletrzích v zahraničí.	17	9
	2019, 2020: Dotační program 9.I.	Podpora zlepšování praktické výuky v produkčním rybářství (maximálně částka v Kč odpovídající 30 000 EUR).	1	0
	2019, 2020: Dotační program 9.J.	Podpora zlepšování praktické výuky ve včelařství (dotace k výsledku hospodaření). Výše dotace: do 3 000 Kč/včelstvo, do 200 000 Kč/provoz a údržba včelnice, do 100 000 Kč/provoz jednoho doplňkového včel. provozu.	x	3
	2019, 2020: Dotační program 10.D. a 10.E.	Podpora evropské integrace nevládních organizací. Podpora činnosti České technologické platformy pro potraviny, pro využití biosložek v dopravě a chemickém průmyslu a pro ekologické zemědělství.	35	36
Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu	2019, 2020: Dotační program 13	Dotace do 50 % přijatelných nákladů na projekt, max. do 60 mil. Kč na každý jednotlivý projekt a subjekt.	550	705
Mimoprodukční funkce rybnků	2019, 2020: Dotační program 15	Částečná kompenzace újmny rybářským subjektům za mimoprodukční funkce rybnků.	84	83
Podpora mimoprodukčních funkcí rybářských revírů	2019, 2020: Dotační program 17	Cílem je zlepšení biologické diversity rybích populací v povrchových vodách (do 800 Kč na 1 ha revíru).	22	22
Podpora činnosti potravinových bank a dalších subjektů s humanitárním zaměřením	2019, 2020: Dotační program 18	Cílem je přispět ke snížení plýtvání potravinami (podpora a distribuce potravin lidem na hranici hmotné nouze). Výše dotace: do vydání 500 t potravin = max. 3 mil. Kč, nad 500 t potravin = max. 6 mil. Kč. Výše dotace u podpory výstavby a rekonstrukce skladů max. 1,5 mil. Kč.	117	95
Podpora na účast producentů a zpracovatelů zemědělských produktů v režimech jakosti Q CZ	2019, 2020: Dotační program 19	Podpora producentů a zpracovatelů mléka na částečnou úhradu nákladů spojených s dobrovolným zapojením do režimu jakosti Q CZ (max. výše do 80 tis. Kč na příjemce).	262	490
Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat	2019, 2020: Dotační program 20	Podpora napájení dojců v zimním období, podpora provádění diagnostiky - původce mastitidy, podpora snížení patogenních mikroorganismů ve stájích, podpora opatření ke snížení stresu dojců v letním období. Zlepšení životních podmínek v chovu drůbeže, chovu prasat a skotu chovaného bez tržní produkce mléka.	1 051	1 151
Centra odborné přípravy	2019, 2020: Dotační program 21	Podpora na vybavení center odborné přípravy učebními pomůckami.	62	63
Péče o zvířata umístěná do náhradní péče	2019, 2020: Dotační program 23.A.	Podpora obcím na náklady spojené s péčí o zvířata, která jsou umístěna do náhradní péče podle zákona na ochranu zvířat proti týrání.	0	1
Zmírnění eroze a omezení aplikace POR v OPVZ VN Švihov	2019, 2020: Dotační program B4	Platby zemědělským podnikům v OPVZ VN Švihov s účastí v programu B4.	50	49
Dotace na zmírnění škod způsobených jarními mrazy	2019: Dotační program M1.4., 2020: Dotační program M1.	Dotace na zmírnění škod způsobených jarními mrazy na ovocných kulturách a v lesních školkách (v roce 2020 vyplaceno za škody na kulturách v dubnu a květnu 2019).	30	35
Zmírnění škod způsobených suchem	2019: Dotační program S.1.1., S.1.2. 2020: -	Kompenzace pro pěstitele na zmírnění škod na zemědělských plodinách, na krmných plodinách, na produkci v okrasných a ovocných školkách a sadebním materiálu lesních dřevin v lesních školkách.	1 939	0
Ostatní výdaje MZe			4 081	4 922
Prevence záplav, odstranění povodňových škod, odstranění usazenin, rekonstrukce rybnků	Výdaje MZe	Podpora finančních nástrojů ve vodohospodářské oblasti. V roce 2019 (programy 129 260, 129 280, 129 290, 129 300, 129 310, 129 360, 129 180, 129 310). V roce 2020 (programy 129 260, 129 280, 129 290, 129 300, 129 310, 129 330, 129 340, 129 390, 129 400, 129 360, 129 180, 129 310). Celková suma za rok 2020 obsahuje ještě 190 mil. Kč na Přímé dotace vodního hospodářství (např. Vodní dílo Skalčinka, Úrokové dotace, aj.)	2 223	2 980
Výdaje MZe na výzkum (rozpočtová kapitola MZe)	Výdaje MZe	Institucionální a účelová podpora. Z toho výdaje na programové projekty (účelovou podporu) z rozpočtu 2019: 488 mil. Kč, 2020: 491 mil. Kč.	979	1 007
Servisní činnosti pro MZe	Rozpočet MZe (neinvestiční příspěvky a transfery resortním příspěvkovým organizacím)	Výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (vč. ČÁZV, ÚZEI, Národního zemědělského muzea a NH Kladruhy n/Labem).	720	767
Výdaje na majetkovou újmu	Rozpočet MZe	Náhrady podle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů. Náhrady v důsledku veterinárních opatření podle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči.	70	93
Příspěvek Vinařskému fondu	Výdaje MZe	Národní podpora.	39	47
Výdaje MZe určené ÚKZÚZ	Výdaje MZe	Veřejné výdaje na vedení knih povolených odrůd (hodnoty ve stovkách tisíc Kč, rok 2019 - 164 000 Kč, rok 2020 - 164 000 Kč).	0	0
Vzdělávací akce pro veřejnost - Roční vzdělávací plán	Výdaje MZe	Nafžení MZe č. 11169/2009-10000.	5	0
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	24	6
Výdaje na LPS	Veřejné výdaje MZe	Veřejné výdaje MZe na provoz geografického informačního systému LPS.	21	22
Dotace PGRLF			961	1 335
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - zemědělství	Podpory úvěrů na investice	Programy ZEMĚDĚLEC a PUDA. Příjemce podpory je zemědělským podnikatelem, je zemědělským prvovýrobcem, dosahuje stanovených příjmů ze zemědělské prvovýroby a je malým či středním podnikem.	382	413
Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru	Podpory na pořízení zemědělské půdy	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel. Podpora zemědělských prvovýrobců na pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního prostředku.	23	10
Subvence úroků z úvěrů na nákup půdy - de minimis	Podpora nákupu půdy ve formě finančních prostředků určených pro snížení úrokového zatížení úvěrů na nákup zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel.	48	45
Program Provoz 2020	Snížení jistiny úvěru.	Snížení jistiny úvěru, který je určen pro malé a střední podniky v oblasti zemědělské prvovýroby, jejichž podnikání bylo negativně ovlivněno v souvislosti s pandemií COVID-19.	0	282
Podpora zemědělského pojištění vyplácené PGRLF	Dotace PGRLF na pojištění plodin a hospodářských zvířat	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel, má příjmy ze zemědělské prvovýroby, je malým či středním podnikem.	508	585

p = předpoklad k 30. 6. 2021.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF; SPÚ a další instituce
Zpracoval: M. Brišková (ÚZEI)

T2.3/02 - Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2019	2020*
Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů			11 615	16 704
Řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty	Vratka spotřební daně (státní rozpočet)	Vratka spotřební daně podle standardů spotřeby nafty. Rok 2020 - jedná se o obem vyplacené vratky spotřební daně za tzv. zelenou naftu k 31. 12. 2020.	990	2 844
Daňové úlevy pro malé nezávislé pivovary	Patby podle NV č. 353/2003 Sb.	Velikostní skupiny podle výroby v hl ročně (snižené sazby daně z piva v Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny): < 10 000 (16,00 Kč), 10 001- 50 000 (19,20 Kč), 50 001-100 000 (22,40 Kč), 100 001-150 000 (25,60 Kč), 150 001-200 000 (28,80 Kč).	61	55
Vrácení spotřební daně z piva (za zdaňovací období květen až prosinec 2020, za velikostní skupiny pivovarů: do 10 000 hl/rok, od 10 000 - 50 000 hl/rok, od 100 000 - 150 000 hl/rok, nad 200 000 hl/rok).	Podle § 89 odst. 4 Zákona o spotřebních daních č. 353/2003 Sb. ve znění pozdějších předpisů.	Suma vrácené spotřební daně u piva původně uvozeného do volného daňového oběhu a poté vráceného zpět do režimu podmíněného osvobození od daně za účelem přepracování nebo likvidace.	x	8
Zvýhodněné záruky, úvěry a finanční příspěvky	Programy MPO a Jihočeského kraje realizované ČMZRB, a.s. pro malé a střední podniky - potravinářský průmysl	Nezemědělské podniky do 249 zaměstnanců, podnikatelský záměr akceptovaný bankou, odsouhlasený ČMZRB, realizace záměru v ČR (Součástí částky v roce 2020 je také podpora Provozních úvěrů MSP COVID I - výše úvěrů 36 mil. Kč a podpora formou programu Záruky COVID Praha - výše zaručovaných úvěrů 19,5 mil. Kč a Záruky EXPANZE včetně COVID II - výše zaručovaných úvěrů 283,6 mil. Kč.)	406	412
Subvence úroků půjček u prodeje státní půdy	Vydaje SPÚ	Národní podpora.	92	76
Subvence úroků půjček u převodu majetku státu (zemědělství)	Vydaje SPÚ	Národní podpora.Vydaje SPÚ podle Zákona č. 92/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů.	14	11
Vydaje na zemědělský výzkum v rámci GA ČR a TA ČR	GA ČR a TA ČR	Vydaje na projekty, které jsou zaměřeny primárně na zemědělství.	289	291
Veřejné výdaje na agrární vysoké školy (5 univerzit)	Vydaje MŠMT	Vydaje na zemědělské, potravinářské a veterinární vysoké školy a univerzity.	3 674	3 794
Veřejné výdaje na agrární střední školství	Vydaje krajů	Vydaje krajů na střední zemědělské, potravinářské a veterinární školy.	2 181	2 404
Vydaje na kontroly v rámci zákonné působnosti SVS ČR	Vydaje SVS	Vydaje v rámci zemědělské provyřby a u masa po veterinární prohlídce na jatkách (včetně).	388	411
Veterinární dozor	Vydaje SVS	Vydaje na veterinární kontrolu a výdaje spojené s BSE.	263	255
Náhrada za škody způsobené vlekem na hospodářských zvířatech	Vydaje SR	Náhrady škod vyplacené podle zákona č. 115/2000 Sb. (Zákon o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy).	6	5
Monitoring cizorodých látek	Vydaje jednotlivých institucí (SVS, SZPL, UKZUZ, VÚMOP, VÚRV, VÚLHM)	Náklady jednotlivých institucí na provedení požadovaného monitoringu cizorodých látek.	58	56
Vydaje na označování a evidenci zvířat	Vydaje České plemenné inspekce na kontrolní činnost v rámci označování a evidence zvířat	Vydaje v rámci kontrolní činnosti dané zákonem č. 154/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.	47	49
Vydaje na kontrolu zemědělských výrobků, potravin a surovin k jejich výrobě	Náklady v rámci provyřby, financované z národních zdrojů	Vydaje v rámci provyřby, financování z národních zdrojů SZPL	556	536
Náklady na posuzování shody a certifikaci zemědělských strojů	Státní zkušebna zemědělských, potravinářských a lesnických strojů, a. s.	Podle předpisů EU a norem pro označení výrobků značkou CE a pro schválení technické způsobilosti k provozu na pozemních komunikacích v ČR	13	14
Vydaje na kontrolu používání léčivých přípravků	Vydaje Ústavu pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv	Vydaje na kontroly v oblastech používání léčivých přípravků při poskytování veterinární péče včetně souvisejících oblastí jako používání zakázaných látek a pravidel pro výrobu a uvádění do oběhu medikovaných krmiv.	56	58
Vydaje související s odbornými a zkušebními úkony, kontrolní a dozorovou činností v oblasti působnosti UKZUZ	Vydaje UKZUZ	Vydaje v rámci odrůdového zkušebnictví, krmv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinnohradnictví a chmelářství), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na ochranu rostlin.	805	780
Vydaje spojené s Nitrátovou směrnicí	Vydaje MZe/VÚRV	Monitoring kvality vod, zpracování dat, stanovení zásad správné zemědělské praxe, tvorba akčního plánu, povinný reporting do EU.	17	17
Vydaje na propagaci	Vydaje SZIF	Vydaje SZIF na propagaci značky Klasa a výdaje MZe na propagaci regionálních potravin	185	155
Veletřhy a výstavy	Vydaje SZIF	Zajištění tuzemských veletřhů a výstav mimo rozpočet na marketing (Rok 2020 - 57 000 Kč)	1	0
Podpora včelařství	Vydaje krajských úřadů	Různé typy podpor do různých oblastí (např. výměna nástavků na úlech, léčba nemocí, plošné vyšetření včelího moru apod.).	21	17
Podpora biopotravin a produktů ekologického zemědělství	Vydaje SZIF	Projekt notifikované podpory č. SA-48354 (2017/N) s názvem Propagační kampaň na podporu biopotravin a ekologického zemědělství.	36	37
Propagace evropského zemědělství - vnitřní trh	Vydaje SZIF	Propagační opatření pro zemědělské produkty dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1144/2014. Propagační program „Zrozeno v EU“ propaguje evropské zemědělství a jeho produkty.	0	5
Propagace zemědělských a potravinářských výrobků	Vydaje krajských úřadů	Propagace regionálních zemědělských a potravinářských výrobků, včetně podpory výstav a veletřhů pro farmáře a výrobce potravin.	33	23
Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost	Vydaje Správy státních hmotných rezerv	Nakoupené hmotné rezervy potravinářského a agrárního charakteru mohou být využity při krizových stavech.	280	298
Náklady na skladování zemědělských komodit určených pro intervenční skladování	Vydaje SZIF	Režijní náklady, nájemné apod. (Rok 2019 - 153 000 Kč, rok 2020 - 0 Kč).	0	0
Vydaje na údržbu melioračních zařízení	Vydaje SPÚ	Řízení, služby a opravy melioračních zařízení, včetně čerpacích stanic.	82	82
Vydaje na sledování potřeby obnovy závlahových a odvodňovacích systémů	Vydaje NÁZV, TA ČR, MZe (iž zahrnutý jinde, proto se neobjevují součtu položek)	Vydaje na podporu zemědělských odvodňovacích systémů včetně systému zavlažovacích funkcí, které koordinuje VÚMOP.	15	17
Programy MŽP	Program péče o krajinu, Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny - administrátor Agentura ochrany přírody a krajiny	Program péče o krajinu (neinvestiční podpora zaměřená na udržení biologické rozmanitosti) a Program Podpora přirozených funkcí krajiny (zaměřeno na investiční i neinvestiční podporu, například opatření na zmírnění dopadů klimatických změn na ekosystémy a zachranné programy), Správa státního majetku ve zvláště chráněných územích.	102	169
Ochranná pásma vodních zdrojů	Vydaje Povodí	Kompenzace za hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů.	5	5
Pozemkové úpravy	Vydaje MZe	Vydaje MZe (pozemkových úřadů), vč. podpor na základě NV č. 1304/2006 Sb., vypláceny MZe do roku 2012, od roku 2013 převzal pravomoc SPÚ.	0	0
Pozemkové úpravy	Vydaje SPÚ	Vydaje na pozemkové úpravy.	900	1 358
Pozemkové úpravy	Vydaje Ministerstva dopravy	Vydaje na pozemkové úpravy.	53	55
Pozemkové úpravy	Vydaje měst, obcí, soukromých subjektů	Vydaje na pozemkové úpravy. (Rok 2020 - 300 000 Kč).	1	0
Pozemkové úpravy	Vydaje MŽP	Vydaje na pozemkové úpravy.	0	0
AGRC/OVD POTRAVINÁŘSTVÍ	Dotace MZe pro výrobce potravin nebo zemědělské podnikatele	Nárok na dotaci vzniká, pokud žadatel produkuje potravinu určené pro provozovatele stravovacích služeb, dále pokud mu klesly příjmy o více než 25 % za rozhodné období, tj. od 1. 3. 2020 do 30. 11. 2020. Celá dotace pro žadatele 1. kola výzvy byla vyplacena v 1. čtvrtletí roku 2021.	x	0
Antivirus A a B (březen až září 2020) pro zemědělství - epidemiologická situace Antivirus C (červen až srpen 2020) - pro zemědělství - epidemiologická situace	Vydaje SR	Příspěvek zaměstnavatelům (zemědělské podniky - CZ-NACE-01) ve výši 100 % na vyplacené náhrady mzdy a odvody z mezd do státního rozpočtu. Příspěvek zaměstnavatelům (zemědělské podniky - CZ-NACE-01), proměnění pojistného na sociální zabezpečení zaměstnavatelům.	x	859
Antivirus A a B (březen až září 2020) pro zemědělství - epidemiologická situace Antivirus C (červen až srpen 2020) - pro zemědělství - epidemiologická situace	Vydaje SR	Příspěvek zaměstnavatelům (potravinářské podniky - CZ-NACE-10 a 11) ve výši 100 % na vyplacené náhrady mzdy a odvody z mezd do státního rozpočtu. Příspěvek zaměstnavatelům (potravinářské podniky - CZ-NACE-10 a 11), proměnění pojistného na sociální zabezpečení zaměstnavatelům.	x	423
Ošetrovné (březen až červen, resp. červenec až prosinec 2020) zaměstnanci v podnicích - zemědělství	Vydaje SR	Podniky se zaměstnanci, kterým bylo v daném období vyplaceno ošetrovné (zemědělské podniky - CZ-NACE-01, celkem se jednalo o 1 800, resp. 1 459 podniků). 70 % redukováného denního vyměřovacího základu, sazba 70 % platí pro všechny případy výplaty ošetrovného, a to i z důvodu nemoci.	12	199
Ošetrovné (březen až červen, resp. červenec až prosinec 2020) zaměstnanci v podnicích - potravinářství	Vydaje SR	Podniky se zaměstnanci, kterým bylo v daném období vyplaceno ošetrovné (potravinářské podniky - CZ-NACE-10 a 11, celkem se jednalo o 1 884, resp. 1 648 podniků). 70 % redukováného denního vyměřovacího základu, sazba 70 % platí pro všechny případy výplaty ošetrovného, a to i z důvodu nemoci.	14	286
Ošetrovné (březen, duben, květen, červen a říjen 2020) OSVČ - zemědělství	Vydaje SR	Ošetrovné po dobu uzavření škol, školek nebo obdobných zařízení - pro OSVČ vykonávající zemědělskou činnost (CZ-NACE-01).	x	104
Ošetrovné (březen, duben, květen, červen a říjen 2020) OSVČ - potravinářství	Vydaje SR	Ošetrovné po dobu uzavření škol, školek nebo obdobných zařízení - pro OSVČ vyrábějící potraviny a nápoje (CZ-NACE-01).	x	33
Kompenzační bonus - zemědělství	Vydaje SR	Podpora OSVČ formou kompenzačního bonusu 500 Kč denně za období od 12. 3. do 8. 6. 2020 a od 5. 10. do 13. 12. 2020 (zemědělské podniky - CZ-NACE-01).	x	186
Kompenzační bonus - potravinářství	Vydaje SR	Podpora OSVČ formou kompenzačního bonusu 500 Kč denně za období od 12. 3. do 8. 6. 2020 a od 5. 10. do 13. 12. 2020 (potravinářské podniky - CZ-NACE-10 a 11).	x	334
Celkem státní podpory a opatření (tab. T2.3/01 + T2.3/02)¹⁾			23 095	27 525

p = předpoklad k 30. 6. 2021.

1) Z celkového součtu podpor je odečtena hodnota výdajů na sledování potřeby obnovy závlahových systémů. Hodnota je zároveň uvedena ve výdajích jednotlivých institucí.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF; SPÚ; MPSV; ČSSZ; MF; další instituce.

Zpracoval: M. Bršíková (ÚZEI)

Od roku 2015 bylo rozšířeno sledování národních podpor o podpory obecných služeb do sektoru zemědělství. Zařazeny byly např. výdaje na projekty zaměřené primárně na zemědělství z Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR, výdaje na vysoké a střední školy s příslušným zaměřením, kontrolní činnosti v rezortu a další obecné služby směřující do zemědělství.

Do tabulky T2.3/02 – *Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů* byly nově přidány podpory pro zemědělské podniky a podnikatele v zemědělství a pro výrobce potravin, jejichž hospodářská činnost byla zasažena přijatými vládními opatřeními na pomoc zmírnění šíření viru COVID-19 mezi obyvatelstvem. Součástí tabulky T2.3/02 je nově i položka Vrácení spotřební daně z piva. Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, nyní umožňuje na základě § 89 odst. 4, aby pivo uvolněné do meziskladu (z něhož byla odvedena již spotřební daň), mohlo být za nouzového stavu vráceno zpět do režimu podmíněného osvobození od daně za účelem přepracování nebo likvidace. Z důvodů uzavření restaurací docházelo v průběhu roku 2020 k neprodejnosti piva. Neprodejnost byla způsobena blížící se lhůtou expirace.

Dále je v tabulce T2.3/02 nově uvedena náhrada za škody způsobené vlkem na hospodářských zvířatech. Výskyt vlka na našem území pomáhá snižovat nadměrné stavy spárkaté zvěře. Vlk jako vrcholový predátor působí škody na hospodářských zvířatech. Proto je velice důležité, aby chovatelé hospodářských zvířat měli dobře zajištěna místa chovu proti vniknutí vlka.

Celkový objem sledovaných národních podpor a opatření se v roce 2020 meziročně zvýšil o 4,4 mld. Kč na 27,5 mld. Kč, přičemž největší podíl zaujímají ostatní národní podpory (tab. T2.3/02). Mimo výdaje na vybrané školy bylo v rámci této kategorie stejně jako v předchozím roce nejvíce vyplaceno na vrátce spotřební daně, a to konkrétně 2,844 mld. Kč. Uplatnění vrácení daně z minerálních olejů používaných pro zemědělskou prvovýrobu upravuje zákon č. 4/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů. Vrácení spotřební daně z minerálních olejů bylo umožněno od 1. 7. 2017 také pro odvětví lesního hospodářství a odvětví rybníkářství.

Od roku 2019 stát vrací zemědělcům na základě novely zákona o spotřební dani i nadále část spotřební daně z nafty odstupňovanou podle intenzity chovu hospodářských zvířat. Ve výši vratky se odráží skutečnost, zda farmář pěstuje i vinnou révu nebo citlivé plodiny, např. ovoce či zeleninu.

Meziroční kolísání částky vrácené spotřební daně za rok 2020 je způsobeno zejména změnou zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů. S účinností od 1. 1. 2019 byla provedena úprava v zákoně, která prodloužila zdaňovací období z kalendářního měsíce na kalendářní čtvrtletí, případně kalendářní rok. Část výše uvedené daně za rok 2019 byla proto vrácena až v roce 2020.

Dne 7. 5. 2020 nabyla účinnosti novela zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, která byla přijata v souvislosti s rozšířením koronavirové pandemie. Novela umožnila jednorázové prodloužení lhůty pro uplatnění nároku na vrácení daně z minerálních olejů osobám, které užívají tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu nebo pro provádění hospodaření v lese. Jedná se o daňová přiznání za zdaňovací období roku 2019. Lhůta pro podání daňových přiznání byla prodloužena z 31. 3. 2020 do 12. 5. 2020.

Kategorie ostatních podpor zahrnuje dále výdaje na propagaci v rámci marketingové činnosti SZIF, výdaje na kontrolní a dozorovou činnost a činnosti rezortních kontrolních a dalších institucí (SVS ČR, SZPI, ÚKZUZ atd.), výdaje na programy MŽP, meliorace a pozemkové úpravy. ČR věnuje stejně jako další státy v EU pozornost možnostem zadržení a efektivního využití vody v krajině, dále udržení přirozených vlastností půdy. Součástí řešení pozemkových úprav je realizace závlah s ohledem na potřeby zemědělců.

Podpory do zemědělství plynou rovněž z rozpočtů krajů. Ty financují zejména střední školy a dále zemědělské akce, výstavy a propagaci regionálních potravin, různé typy podpor určených včelařům.

Druhou nejvýznamnější skupinu sledovaných národních podpor tvořily v roce 2020, stejně jako v roce 2019, dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2020. Na konečné částce skupiny podpor ve výši 4,6 mld. Kč se výrazněji podílela podpora zaměřená na zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat v rámci dotačního titulu 20 (v roce 2020 ve výši 1 151 mil. Kč) a podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz v rámci Nákazového fondu v celkové výši 996 mil. Kč, viz tab. T2.3/01.

Významné meziroční zvýšení podpory bylo zaznamenáno u dotačního programu 13 Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu. V roce 2020 byly projekty v dotačním programu 13 podpořeny částkou 705 mil Kč.

V roce 2020 byly do Zásad³⁴ přidány čtyři nové dotační programy. Dotační program 3 Podpora ozdravování polních a speciálních plodin byl v roce 2020 rozšířen o další podprogram, a to 3.k. Mechanická likvidace plevelné řepy jako náhrada za likvidaci chemickou. Oblast vzdělávání a poradenství byla v roce 2020 nově posílena o dotační program 9.A.c. Podpora na výzkum a transfer znalostí v odvětví chovu drůbeže a 9.J. Zlepšování praktické výuky ve včelařství. Dále byl v roce 2020 přiřazen k dotačnímu programu 19 nový podprogram 19. A.b.2. Podpora vyjmenovaných úkonů provedených formou služeb spojených s režimem jakosti Q CZ.

34 Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2020 na základě § 1, § 2, § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Na základě změny zákona č. 252/1997 Sb. o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů a změny zákona č. 256/2000 Sb. o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, přešla od roku 2020 administrativní činnost dotačních programů dle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů (s výjimkou dotačního programu 6. Genetické zdroje, který je prováděn Ministerstvem zemědělství ČR) plně do kompetence Státního zemědělského intervenčního fondu. V samotných „Zásadách pro rok 2020“ došlo k výrazným změnám, které se týkají administrativního procesu. V roce 2020 vyplácelo MZe podpory prostřednictvím své platební agentury, Státního zemědělského intervenčního fondu.

Podnikatelé v oblasti zemědělství a výroby potravin měli možnost získat v roce 2020 finanční prostředky na podporu činnosti z podpůrných programů určených na zmírnění dopadů přijatých opatření proti šíření onemocnění COVID-19 (např. Antivirus, COVID – Nájemné, COVID – Gastro, COVID – Ubytování, Kompenzační bonus, odpuštění plateb odvodů na sociální pojištění u firem do 50 zaměstnanců podle zákona č. 300/2020 Sb.) v rámci programů Ministerstva financí ČR, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Ministerstva zemědělství ČR, Ministerstva průmyslu ČR a Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Opatření přijatá v reakci na pandemii COVID-19 ovlivnila negativně hospodářskou činnost jak zemědělců, tak i výrobců potravin, kteří dodávali zboží do provozoven veřejného stravování, školních jídelen a restaurací. Vzniklá situace měla největší negativní dopady v potravinářství na výrobce masa, masných výrobků, mléka a mléčných výrobků, pečiva, vína, lihovin, ovoce a brambor. Dne 24. listopadu 2020 zveřejnilo Ministerstvo zemědělství ČR Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací v rámci dotačního programu AGRICOVID POTRAVINÁŘSTVÍ. O podporu mohly žádat podnikatelské subjekty působící v oblasti výroby potravin dodávající produkty provozovatelům stravovacích služeb, aby zmírnily negativní ekonomické dopady opatření vyhlášených na území ČR. Žadatelé o pomoc z programu AGRICOVID POTRAVINÁŘSTVÍ prokazovali pokles tržeb, dokládali počet zaměstnanců a potvrzení o výrobě potravin. Právní základ programu představuje zejména oddíl 3.1. Dočasného rámce pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19 (Úřední věstník EU C 91 I, 20. 3. 2020, s. 1).

U programu AGRICOVID POTRAVINÁŘSTVÍ I byl prodloužen příjem žádostí do 31. ledna 2021 a zároveň došlo k úpravě podmínek ve věci posuzování bezdlužnosti. Podmínka bezdlužnosti musela být splněna ke dni podání žádosti. O podporu mohly žádat podnikatelské subjekty působící v oblasti výroby potravin dodávající produkty provozovatelům stravovacích služeb. Podmínkou byl pokles příjmu o více než 25 % za rozhodné období, tj. od 1. března do 30. listopadu 2020 oproti srovnatelnému období roku 2019. Celá dotace pro žadatele 1. kola výzvy byla vyplacena v 1. čtvrtletí roku 2021.

Program AGRICOVID POTRAVINÁŘSTVÍ II byl plánován v roce 2021 s podmínkou poklesu příjmu o více než 25 % za rozhodné období od 1. 12. 2020 do 28. 2. 2021. Potravinářský nebo zemědělský podnik bude moci získat podporu z dotačního programu až 200 tis. Kč na příjemce a až 20 tis. Kč na každou spolupracující osobu nebo zaměstnance.

V roce 2020 obdrželi dále potravináři a zemědělci podpory v rámci programu Antivirus A, B a C a dávku Ošetrovné v době uzavření školských zařízení. Osoby samostatně výdělečně činné a společníci společností s ručením omezeným čerpali přímou podporu formou Kompenzačního bonusu ve výši uvedené v tab. T2.3/02.

V rámci programu Antivirus A a B byla vyplacena formou náhrady mzdy (ve výši 100 %) zaměstnavatelům ze zemědělských podniků celková suma 112 mil. Kč a zaměstnavatelům z potravinářských podniků celková suma 22 mil. Kč, za období březen až září 2020.

V rámci programu Antivirus C byly prominuty platby odvodů z mezd na sociální pojištění zemědělským podnikům ve výši 747 mil. Kč a potravinářským podnikům ve výši 401 mil. Kč, za období červen až srpen 2020.

Dávka Ošetrovné byla vyplacena zaměstnancům zemědělských podniků ve výši 160 mil. Kč a zaměstnancům potravinářských podniků ve výši 230 mil. Kč, v období březen až červen 2020. Vyplacená suma obsahuje veškeré dávky Ošetrovného, vyplacené za uvedené období, v souvislosti s uzavřením školských zařízení. Pro srovnání je uvedeno, že za stejné období roku 2019 (tj. březen až červen 2019) bylo na dávkách Ošetrovného vyplaceno zaměstnancům zemědělských podniků pouze 12 mil. Kč a potravinářských podniků pouze 14 mil. Kč. V tab. T2.3/02 jsou uvedeny i hodnoty za vyplacené dávky Ošetrovného pro zemědělské a potravinářské podniky, v období červenec až prosinec 2020.

Přímou podporu vyplacenou formou Kompenzačního bonusu ve výši 500 Kč denně za období od 12. března do 8. června 2020 a od 5. října do 13. prosince 2020 čerpaly osoby samostatně výdělečně činné a společníci společností s ručením omezeným. Tyto subjekty v zemědělských podnicích získaly na základě schválených žádostí o podporu 186 mil. Kč a v potravinářských podnicích 334 mil. Kč.

Organizace, které se podílely na záchraně a následné distribuci potravin v době trvající pandemie koronaviru, dostaly v roce 2020 od Ministerstva zemědělství ČR navíc 20 mil. Kč. Činnost potravinových bank je systematicky podporována z centrální úrovně od roku 2016. Potravinové banky využívají poskytnuté finanční prostředky na úhradu pronájmu, rekonstrukce a budování nových skladů, na nákup chladicího a mrazicího zařízení, na nákup automobilů vhodných pro svoz potravin a na režijní náklady.

Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s. poskytla v roce 2020 celkem 60 záruk potravinářským podnikům v národním programu Záruka, v celkové výši 118,0 mil. Kč. Výše zaručovaných úvěrů dosáhla částku 165,6 mil. Kč. V programu Záruky COVID Praha byly

potravinářským podnikům poskytnuty 3 záruky, výše záruk činila 15,6 mil. Kč, výše zaručovaných úvěrů pak 19,5 mil. Kč.

Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s. poskytovala v roce 2020 záruky v programu Záruky EXPANZE včetně záruk na program COVID II. V rámci této podpory bylo poskytnuto 55 záruk, v celkové výši 222,4 mil. Kč, výše zaručovaných úvěrů činila 283,6 mil. Kč. Program Záruky EXPANZE usnadňuje malým a středním podnikatelům přístup k provozním a investičním úvěrům poskytovaným komerčními bankami. Program je hrazen z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů pomocí vytvořeného nástroje, tj. Operačního programu podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. V roce 2020 vzrostla výše zaručovaných úvěrů v meziročním porovnání o 76,9 %.

Celkem poskytla Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s. podnikům potravinářského průmyslu 118 záruk ve výši 356,0 mil. Kč a 12 úvěrů ve výši 54,2 mil. Kč a dále bylo v roce 2020 v souhrnu vyplaceno 1,5 mil. Kč v rámci finančních příspěvků.

Prostřednictvím PGRLF jsou poskytovány podpory formou finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení komerčních úvěrů, přímé podpory určené na úhradu nákladů spojených s platbou pojistného a v neposlední řadě formou úvěrů poskytovaných PGRLF s možností podpory snížení jistiny úvěru.

Hlavním a nejčastěji využívaným programem PGRLF je program Zemědělec, ve kterém je poskytována podpora ve formě subvence úroků komerčních investičních úvěrů zejména na nákup techniky do zemědělské prvovýroby, na výstavbu, pořízení nebo vylepšení nemovitého majetku v zemědělských závodech a dále na nákup plemenných zvířat za účelem zlepšení genetické hodnoty stáda. PGRLF stanovil základní sazbu podpory u programu Zemědělec ve výši 2,50 % p. a. pro žádosti přijaté v období od 1. 10. 2019 do 30. 9. 2020, přičemž u mladých zemědělců do 40 let věku je podpora navýšena o jeden procentní bod. V roce 2020 činila podpora 402 mil. Kč. Zemědělským prvovýrobcům je určen i program Podpora nákupu půdy, jehož cílem je zpřístupnit pořízení zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu. Podpora formou subvence úroků z úvěrů je v rámci dalších programů PGRLF poskytována také podnikatelům v oblasti zpracování zemědělských produktů, lesního hospodářství, těžby nebo zpracování dřeva.

PGRLF poskytuje úvěry s možností snížení jistiny úvěru v rámci programů Investiční úvěry Zemědělec (pro zemědělské prvovýrobce) a Investiční úvěry Lesnictví (pro podnikatele v oblasti lesního hospodářství, vlastníky a pachtýře lesa a pro podnikatele provozující lesní školky).

Na základě Dočasného rámce pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19 (2020/C 91 I/01) byl schválen 25. května 2020 program Provoz 2020. Cílem vyhlášeného programu je zmírnit negativní ekonomické dopady na podnikání subjektů působících v oblasti zemědělské výroby. Zavedená opatření

na zmírnění šíření koronaviru mezi obyvatelstvem zasáhla ekonomickou činnost podniků. Proto bylo předmětem podpory z programu Provoz 2020 snížení jistiny provozních úvěrů poskytnutých komerčními subjekty na provozní financování podnikatelů. Mezi příjemce podpory patřili podnikatelé z oblasti zemědělské prvovýroby (malé a střední podniky), kteří v roce 2019 podali žádost o poskytnutí finanční podpory pojištění plodin a/nebo hospodářských zvířat.

PGRLF stanovil sazby podpory pojištění pro rok 2020 v maximální možné výši. Finanční podpora pojištění je poskytována proto, aby mohli podnikatelé v zemědělství a lesnictví nabízenou pojistnou ochranu využívat. Podpora je poskytována ve formě úhrady části pojistného, a to v rámci jednotlivých programů podpor. Výše podpory v rámci jednotlivých programů se pohybuje mezi 50 % až 65 % uhrazeného pojistného. V roce 2020 PGRLF vyplatil v rámci programu Podpora pojištění, určeného na podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat, podpory ve výši 585 mil. Kč.

Podrobné členění podpor PGRLF je uvedeno v tab. T2.3/03.

T2.3/03 - Podpory PGRLF, a. s., podle typu podniků a programů - stav v roce 2020

Podle typu organizace	Počet žádostí	Z toho schváleno	Výše podporovaných úvěrů (tis. Kč)	Vydané garance (tis. Kč)	Prislíbené podpory (tis. Kč)	Dosud vyplacené podpory (tis. Kč)
SHR	3 762	2 792	3 120 821	0	424 838	376 914
s.r.o.	1 482	1 084	1 821 117	0	185 870	161 781
a.s.	683	549	1 609 631	0	129 348	122 182
ZD	496	402	1 435 996	0	147 714	98 330
Ostatní	18	1	37 047	0	3 433	7 209
ČR celkem	6 441	4 828	8 024 612	0	891 204	766 415
Podle typu programu						
Provoz	0	0	0	0	0	0
Provoz 2020	2 486	2 047	894 141	0	295 958	282 010
Vyrovnaní úrokového zatížení	0	0	0	0	0	0
Krize - Provoz	0	0	0	0	0	0
Krize - Zpracovatel-Provoz	0	0	0	0	0	0
Krize - PKF	0	0	0	0	0	0
Krize - Půda	0	0	0	0	0	0
LFA	0	0	0	0	0	0
Zemědělec	0	0	0	0	0	0
I - zemědělec	3 330	2 435	6 031 303	0	510 099	401 776
I - zpracovatel	0	0	0	0	0	0
I - obytná organizace	0	0	0	0	0	0
I - hygiena	0	0	0	0	0	0
I - půda	0	0	0	0	0	10 779
Podpora nákupu půdy (od r. 2013)	420	246	680 584	0	57 290	44 552
Půda - snížení jistiny (od r. 2015)	0	0	5 210	0	764	9 592
Zpracovatel Dřeva (Dřevozpracující provozovny)	21	3	5 813	0	359	138
Lesní hospodář (Lesy stroje)	160	93	369 773	0	21 926	16 571
Lesní školkař (Školkařské provozovny)	0	0	0	0	0	42
Zajištění úvěrů (od r. 2015)	0	0	0	0	0	0
Zpracovatel (od r. 2015)	24	4	37 789	0	4 806	955
Export	0	0	0	0	0	0
Lesy	0	0	0	0	0	0
Služby	0	0	0	0	0	0
Restituent	0	0	0	0	0	0
Nabyvatel	0	0	0	0	0	0
TOZ	0	0	0	0	0	0
Krmné obilí	0	0	0	0	0	0
Celkem	6 441	4 828	8 024 612	0	891 204	766 415
Krajina ¹⁾	0	0				
Mláď ¹⁾	556	515				
Agroregion ¹⁾	0	0				
Povodně ¹⁾	0	0				
KPV ¹⁾	0	0				
Skot ¹⁾	0	0				

1) Tyto programy nejsou zahrnuty do součtu ČR celkem.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. Srovnání prostředků vyplacených v rámci Společné organizace trhu (SOT) v letech 2019 a 2020 uvádí tab. T2.4/01.

T2.4/01 - Výdaje na Společnou organizaci trhu a ostatní tržní regulace (mil. Kč)

Komodita	2019			2020 ^P		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Mléko						
Mléko do škol	298,4	247,3	51,1	244,6	193,5	51,1
Podpora soukromého skladování mlékárenských výrobků	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2
Víno						
Restrukturalizace a přeměna vinic	98,3	0,0	98,3	68,7	0,0	68,7
Investice v rámci SOT vínem	39,8	0,0	39,8	44,7	0,0	44,7
Včelařské produkty - zlepšení výroby²⁾	64,4	32,2	32,2	49,7	24,8	24,8
Ovoce a zelenina						
Organizace producentů ovoce a zeleniny	97,2	0,0	97,2	115,3	0,0	115,3
Ovoce a zelenina do škol	319,7	214,8	104,9	287,9	180,8	107,1
Propagace zemědělských produktů	0,0	0,0	0,0	5,2	0,0	5,2
Zemědělské BPS a fotovoltaické elektrárny	4 670,0	4 670,0	0,0	4 600,0	4 600,0	0,0
Celkem	5 587,8	5 164,3	423,5	5 416,3	4 999,1	417,1

p = předpoklad k 30. 6. 2021.

1) Od roku 2015 do roku 2020 nebyly vypláceny žádné subvence na vývoz.

2) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

Pramen: SZIF; FADN

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

V roce 2020 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 5 416,3 mil. Kč, což je o 171,5 mil. Kč méně než v předchozím roce (meziroční pokles o 3,1 %). Největší část podpor tvoří podpory pro zemědělce na BPS a fotovoltaické elektrárny. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na podporu cen a organizaci trhu se v roce 2020 poklesla oproti předchozímu roku o 165,2 mil. Kč, tj. o 3,2 %. Suma podpor poskytnutých ze zdrojů EU se v roce 2020 snížila oproti předchozímu roku o 6,4 mil. Kč, tj. o 1,5 %.

V roce 2019 a 2020 nebyla uplatněna žádná mimořádná opatření v sektoru živočišné výroby.

Dále připadl v roce 2020, stejně jako v roce 2019, vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu na projekt Ovoce a zelenina do škol (287,9 mil. Kč) a na obnovu vinic (68,7 mil. Kč). Finance na obnovu vinic pocházely z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu Mléka do škol. U celkového objemu vyplacených podpor Mléko do škol došlo v roce 2020 k meziročnímu poklesu (o 53,8 mil. Kč na 244,6 mil. Kč).

V roce 2020 se MZe společně se SZIF snažilo poskytnout pomoc subjektům, které dodávaly schválené výrobky do škol v rámci školního projektu Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol. Potraviny, které školy neodebraly, mohli dodavatelé poskytnout potravinovým bankám a zachránit tak množství ovoce a mléčných výrobků před znehodnocením. Potraviny ze školního programu Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol byly tedy rozmístěny přes potravinové banky, vzhledem k okolnosti, že školy byly po určitou dobu v roce 2020 zavřené.

Podpory včelařům byly v roce 2020 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. V roce 2019 dosáhly výše 64,4 mil. Kč, v roce 2020 tyto podpory klesly na úroveň 49,7 mil. Kč.

Státní zemědělský intervenční fond je zprostředkovatelem podpory z Evropské unie, která směřuje zemědělským a potravinářským produktům v rámci propagačních programů. V březnu 2019 byla podepsána smlouva týkající se nového tříletého programu „Zrozeno v EU“. Evropská komise poskytuje finanční prostředky na propagační programy zaměřené na Společnou zemědělskou politiku. Komise zveřejnila výzvu k předkládání návrhů pro programy na propagaci společné zemědělské politiky. Cílem programů je vybudovat důvěru mezi všemi občany, zemědělci i nezemědělci. Do projektů se může přihlásit jeden nebo více žadatelů z jednoho členského státu EU nebo žadatelé z více členských států. Státní zemědělský intervenční fond poskytuje konzultace žadatelům, kteří připravují a předkládají projekty do propagačního programu.

Exportní subvence nejsou od roku 2014 v Evropské unii poskytovány.

2.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova

2.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení

Všeobecně uznávanou mezinárodní definicí je vymezení OECD, které je založeno na podílu obyvatelstva, jež žije na území s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/km². Podle této metodiky jsou venkovské oblasti definovány na dvou úrovních. Na úrovni lokální (tj. obce) je venkov definován jakožto sídla s hustotou menší než 150 obyvatel/km². Na úrovni regionální pak definice vymezuje regiony do tří kategorií, převážně venkovské, kde více než 50 % obyvatel regionu žije ve venkovských obcích, významně venkovské, kde ve venkovských obcích žije 15–50 % obyvatel regionu a výrazně městské, kde ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel regionu. Tato definice však nebere v úvahu obyvatelstvo žijící v hustě osídlených venkovských oblastech a je někdy obtížně aplikovatelná s ohledem na místní (národní) specifika. Je proto užívána spíše jako nástroj mezinárodního srovnání. Podle tohoto vymezení náleží do venkovského prostoru 91,8 % obcí, které představují 78,8 % výměry České republiky a žije v ní přibližně 30 % obyvatel. Na evropské úrovni je vytvořeno vymezení venkova nařízením Evropského parlamentu a Rady EU TERCET, kterým se řídí i výkaznictví ČSÚ. Na národní úrovni je venkov vymezen Koncepcí rozvoje venkova.

Venkovské území je charakteristické podílem zemědělských a lesních ploch a také jistou občanskou soudržností, občané na venkově se vzájemně více znají, než je tomu ve městech. Český venkov je typický svým roztržštěným sídelním systémem, ale v posledních letech vznikají také v nemalé míře nové typy venkova, který lze nazvat příměstský. Ten se nachází v blízkosti větších měst a od historicky staršího venkova se liší ve více ohledech.

MZe a další ministerstva se podílí na rozvoji obcí zejména formou poskytování účelových dotací. Současně část podpory poskytují pro své regiony příslušné kraje.

Na rozvoji venkova se přímo i nepřímo podílí celá řada dalších institucí, které podporují vzdělání, služby, podnikání a péči o životní prostředí. Budoucnost venkova by se mohla ubírat cestou projektu chytrého venkova, který začíná tím, že se dají dohromady místní lidé, aby vypracovali strategii využití místních zdrojů, formulovali své ambice a chopili se nových příležitostí včetně nových digitálních technologií.

Stále je vhodné podporovat spolupráci obcí vzájemně mezi sebou, ale také s výzkumnými pracovišti, zástupci politiky na úrovni krajů a celonárodních institucí. To pomáhá venkovu efektivněji sdílet informace a expertní kapacity. V Česku existuje několik forem spolupráce obcí, a to například na bázi dobrovolných svazků obcí, místních akčních skupin, soukromých podnikatelských subjektů i neziskových organizací. Významným prvkem spolupráce v území je přeshraniční spolupráce. Univerzity i výzkumné ústavy se stále více zapojují do národních i nadnárodních projektů.

Celostátní síť pro venkov

Celostátní síť pro venkov (dále také jen „Síť“ nebo „CSV“) byla v České republice zřízena Ministerstvem zemědělství již v roce 2008 jako komunikační platforma Programu rozvoje venkova, která seskupuje organizace a správní orgány podílející se na rozvoji venkova a zemědělství. Síť je podřízena společné Evropské síti pro rozvoj venkova, která zahrnuje i oblast hodnocení politiky rozvoje venkova a spolupracuje se Sítí evropského inovačního partnerství.

V rámci programovacího období 2014–2020 CSV navazuje na struktury vybudované v předcházejícím programovacím období. V rámci CSV jsou zahrnuty aktivity navazující na Evropské inovační partnerství. Jsou řešeny v rámci struktury CSV formou trvalé tematické pracovní skupiny pro inovace, která zajišťuje zejména podporu zakládání a činnosti Operačních skupin v rámci Evropského inovačního partnerství. Síť zajišťuje přenos informací k tomuto tématu z evropské na národní úroveň.

Organizační struktura Sítě je rozdělena na centrální a regionální úroveň. Řídícím orgánem Sítě (Ministerstvo zemědělství, odbor Řídicí orgán PRV) je zajišťována funkce rozhodovací a kontrolní, Sekretariát Sítě (Regionální pracoviště Sítě) má funkci výkonnou. Poradní funkci zastává Koordinační skupina MZe (koordinace aktivit v rámci resortu) a Koordinační výbor Sítě (složený ze zástupců partnerů z řad vládních a nevládních organizací), který na svém každoročním zasedání projednává roční prováděcí plány Sítě a je informován o výsledcích dosud realizovaných aktivit. Na centrální úrovni se jedná o projekty s celorepublikovým dopadem, na regionální úrovni jsou aktivity stanovovány dle priorit po konzultaci s partnery na úrovni regionů NUTS 2.

Regionální aktivity Sítě zajišťují pracovníci SZIF. K aktivitám Sítě, které přispívají k naplňování Informační a komunikační strategie PRV, patří setkávání partnerů CSV, exkurze pro potenciální žadatele o dotace za příklady dobré praxe v ČR i v zahraničí, činnost tematických pracovních skupin, pořádání konferencí na centrální úrovni (např. národní konference Venkov) a regionální/krajské úrovni, aktivity v rámci soutěže Vesnice roku („Ocenění Oranžová stuha“), provoz webového subportálu Venkov, prezentace PRV, Sítě a jejích partnerů na veletrzích a výstavách na centrální i regionální/krajské úrovni (např. výstava Země živitelka v Českých Budějovicích, Agrokomplex na Slovensku) a další. V tab. T2.5/01 je uveden celkový přehled projektů a plánovaných finančních prostředků na provoz Sítě. V roce 2020 bylo zaregistrováno 14 projektů Celostátní sítě pro venkov v hodnotě cca 20,9 mil. Kč. Z toho byly zaregistrovány 4 projekty v hodnotě 5,2 mil. Kč na centrální úrovni a 10 projektů v hodnotě 15,6 mil. Kč na úrovni regionální. Realizace jednotlivých aktivit v rámci zaregistrovaných projektů byla výrazně omezena kvůli pandemii COVID-19, část jich byla přesunuta do roku 2021.

T2.5/01 - Přehled projektů a finančních prostředků Celostátní sítě pro venkov v letech 2018 až 2020

Podopatření	Rok	Finanční prostředky alokované		Finanční prostředky vyplacené (mil. Kč)			
		počet projektů	finanční prostředky (tis. Kč)	schválené projekty (počet)	přiznaná podpora celkem (tis. Kč)	EU (tis. Kč)	ČR (tis. Kč)
Centrální aktivity	2018	14	6 034	15	5 392,00	2 669,040	2 722,960
Regionální aktivity		11	11 582	12	5 120,00	2 534,400	2 585,600
Celkem CSPV ČR		25	17 616	27	10 512,00	5 203,440	5 308,560
Centrální aktivity	2019	12	8 644	15	7 480,00	3 703,000	3 777,000
Regionální aktivity		10	13 515	13	5 917,00	2 929,000	2 988,000
Celkem CSPV ČR		22	22 159	28	13 397,00	6 632,000	6 765,000
Centrální aktivity	2020	4	5 229	10	1 949,00	965,000	984,000
Regionální aktivity		10	15 673	5	3 138,00	1 553,000	1 585,000
Celkem CSPV ČR		14	20 902	15	5 087,00	2 518,000	2 569,000

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

LEADER a Místní akční skupiny (MAS)

Program LEADER ČR je zaměřen především na nové formy zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického prostředí a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví. Celkovým cílem programu je zlepšení organizačních schopností subjektů působících ve venkovských územích.

MAS je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejného moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů pro svůj region metodou LEADER. MAS jsou důležitým článkem komunitně vedeného místního rozvoje v České republice, podobně jako tomu je v dalších zemích EU.

V České republice je schváleno celkem 178 Strategií MAS, které územně zahrnují 94 % obcí ČR. Schválené strategie pokrývají přesně 6 112 162 obyvatel – tedy téměř celou venkovskou populaci (92,8 %). Jako venkovské oblasti jsou brány obce, jejichž počet obyvatel je nižší než 25 000.

2.5.2 Programové zabezpečení

Regionální rozvoj lze vyjádřit jako ekonomický, sociální, kulturní, společenský a environmentální rozvoj určitého území, který je podpořen formou národních cílů tak, aby docházelo ke snížení velikosti regionálních rozdílů. Pro Českou republiku byly vyčleněny prostředky ve výši téměř 24 mld. €. Fondy Evropské unie zahrnují celou škálu nástrojů finanční pomoci. V programovém období 2014–2020 jsou v České republice nastavena společná pravidla pro pět fondů, které dohromady tvoří Evropské strukturální a investiční fondy (ESI).

Pro rozvoj venkova je možné využít také národní zdroje, které podporuje Česká republika prostřednictvím cílených programů s řadou potřebných aktivit včetně údržby a obnovy kulturních a venkovských prvků.

Financování MAS probíhá z vlastních i cizích zdrojů. Co se týká vlastních zdrojů, jedná se hlavně o příspěvky, které MAS vybírají od svých členů. Cizí zdroje jsou zdroje národní a EU, tj. Operační programy, které jsou v gesci MZe, MŽP, MPSV, MMR. Vícezdrojové financování MAS při realizaci strategie (SCLLD) umožňuje rozšířit záběr aktivit na venkově. Integrovaný regionální operační program (IROP, řízený MMR) a PRV (řízený MZe) jsou dva výrazné finanční zdroje pro aktivity MAS. IROP integruje rozvojové priority obcí při zohlednění jejich specifík a požadavků na tematickou a územní koncentraci. Operační program Životní prostředí (OP ŽP, řízený MŽP) je zaměřený na environmentální aktivity v místě působení MAS, zejména ozelenění v krajině a v obcích. Operační program Zaměstnanost (OP Z, řízený MPSV) se zabývá zvýšením zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech.

Program rozvoje venkova 2014–2020

Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a podpora hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech je cílem prioritní oblasti 6A s názvem Usnadnění diverzifikace, vytváření malých podniků a pracovních míst. Cílem opatření je usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností a stimulovat tak vytváření pracovních míst. Typické možnosti diverzifikace představuje venkovská turistika, zpracování obnovitelných zdrojů energie, nepotravinářské využití zemědělské produkce, obnova řemeslné výroby apod. Na období 2014–2020 je podpora obyvatel venkova v rámci PRV pokryta Prioritou 6 – Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech. V tomto období byla pro podporu z PRV 2014–2020 vybrána opatření k usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků a pracovních míst a posílení místního rozvoje ve

venkovských oblastech a komunitně vedený místní rozvoj, který je realizován MAS (CLLD). Horizontální prioritou PRV je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví. Prioritní oblast 6B s názvem Posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech směřuje k iniciativě LEADER a nabízí díky metodě implementace místní rozvojové strategie zdola-nahoru řadu příspěvků k prioritním oblastem rozvoje venkova.

Plánované aktivity priority 6 a plnění opatření za období 2016–2020 a rok 2020 jsou uvedeny v tab. T2.5/02. V roce 2020 bylo v rámci operace 6.4.1 Investice do nezemědělských činností podáno 571 žádostí v celkové požadované výši 618,1 mil. Kč. V operaci 6.4.2 Podpora agroturistiky bylo podáno 127 žádostí, ve výši 326,9 mil. Kč.

Ke konci roku 2017 bylo ukončeno schvalování strategií komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) pro programové období 2014+. Všech 178 schválených SCLLD je zaměřeno i na PRV. Schválené MAS vyhlásily v rámci PRV v roce 2020 196 výzev, celkově již 680. V roce 2020 bylo proplaceno 1 872 projektů ve výši dotace téměř 773 milionů Kč.

T2.5/02 - Přehled projektových opatření priority 6 a jejich rozpočet a plnění v letech 2016 až 2020

Opatření priority 6	Plánovaný rozpočet 2014–2020 celkem		Plnění 2020		Plnění 2016–2020		% plnění	
	počet projektů	mil. Kč	počet projektů	mil. Kč	počet projektů	mil. Kč	projektů	Kč
M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti								
6.4.1 Investice do nezemědělských činností (záměry a) a b))	650	1 366	149	217	370	503	56,9	36,8
6.4.2 Podpora agroturistiky	330	653	42	90	92	202	27,9	30,9
M19 LEADER								
19.2 Podpora provádění operací v rámci místní rozvojové strategie	.	4 501	1 872	773	4 015	1 680	N/A	37,3
19.3. Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin	.	182	3,0	3,7	6,0	4,5	N/A	2,5

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Trantínová (ÚZEI)

3 ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení

Existuje více přístupů využívaných pro vymezení venkova; typologii venkova na úrovni krajů a okresů ČR podrobněji popisuje Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2015.

Dle tradičního vymezení venkovských obcí v ČR (jako obcí do 2 000 obyvatel) bylo v roce 2020 venkovských obcí 5 552, což představovalo 88,7 % všech obcí ČR a 72,4 % rozlohy ČR. Žilo zde 27 % obyvatel státu (blíže tab. T3.1/01). Ve srovnání s předchozím rokem se počet venkovských obcí snížil o 3.

T3.1/01 - Venkovské obce a jejich obyvatelé podle velikostních kategorií obcí v ČR v roce 2020

Populační velikost obce	obce	obce (%)	obyvatelé	obyvatelé (%)
do 99	434	6,9	30 963	0,3
100-199	979	15,4	145 797	1,4
200-499	1 994	31,9	656 356	6,1
500-999	1 368	21,9	969 036	9,1
1 000-1 999	777	12,4	1 085 253	10,1
Celkem venkov	5 552	88,7	2 887 405	27,0
Celkem ČR	6 258	100	10 693 939	100,0

Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2020; ČSÚ 2020

Zpracoval: I. Svobodová (ÚZEI)

Meziroční srovnání populačního vývoje ukazuje na pokračující nárůst počtu obyvatel, oproti roku 2019 v ČR přibýlo 44,1 tis. obyvatel, přičemž kladný celkový přírůstek vykazovalo 57,9 % obcí, 36,7 % obyvatelstvo ztrácelo, nebo početně stagnovalo (5,4 %).

Největší nárůst počtu obyvatel nastal ve Středočeském kraji (o 15,8 tis.) a v Hl. m. Praha (15,6 tis.), naopak úbytek obyvatelstva opakovaně zaznamenaly kraje Moravskoslezský (o 2,8 tis.), Olomoucký, Zlínský a Karlovarský.

Podobně jako v loňském roce výrazný populační zisk zaznamenaly obce do 2 000 obyvatel (20,8 tis.), ve městech s 73% podílem na obyvatelstvu celkem přibýlo 23,3 tis. obyvatel³⁵. Relativní nárůst celkového počtu obyvatel venkovských obcí meziročně nepatrně poklesl na 0,7 %, přesto stále převyšoval 0,3% nárůst počtu obyvatel ve městech i celé ČR (0,4 %). Venkovské obce jako celek populačně rostly ve všech krajích ČR, vlivem suburbanizace však zřetelně rychleji v krajích Středočeském (o 1,5 %) a Plzeňském (o 0,9 %), nejmenší a v rámci ČR podprůměrné meziroční nárůsty vykazovaly stejně jako v loňském roce venkovské obce na Zlínsku a Olomoucku a v Kraji Vysočina. Velikostní kategorií sídel, která obyvatelstvo meziročně ztratila, byla opět města od 10 do 100 tis. obyvatel, úbytek populace registrovalo 65 % z nich.

Z hlediska vývoje věkové struktury obyvatelstva se mezi obcemi do 2 000 obyvatel a městy zásadní odlišnosti nevyskytují. Stárnutí populace se projevuje ve městech i na venkově pokračujícím poklesem zastoupení obyvatel v produktivním věku (15–64 let) na obyvatelstvu (na 64,5 % na venkově a 63,9 % ve městech) a větším meziročním nárůstem podílu obyvatel nad 65 let (18,9 % na venkově a 20,3 % ve městech) než podílu dětí do 15 let (16,6 % na venkově a 15,8 % ve městech). Dlouhodobě rostoucí index stáří, tedy počet obyvatel nad 65 let věku na sto mladších 15 let, se v roce 2020 dále navýšil na 124,6 (113,5 na venkově oproti 129,0 ve městech). Nejméně příhodná zůstává situace v nejmenších obcích (do 99 obyvatel), v nichž na 100 dětí připadá cca 153 seniorů, naopak venkovské obce nad 1 000 obyvatel mají podíl seniorské a předreproduktivní složky populace nejpříznivější (index stáří 108,6).

35 Vycházíme z rozložení obcí v kategoriích dle populační velikosti k 1. 1. 2020, počet obyvatel v jednotlivých velikostních skupinách obcí srovnáváme se stavem obyvatelstva těchto obcí k 1. 1. 2019.

3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 31. 12. 2019³⁶ bylo v ČR registrováno dle údajů ČSÚ celkem 2 892 452 ekonomických subjektů (údaje za registrované subjekty zahrnují všechny evidované subjekty, tedy i ty, které v daný okamžik činnost nevyvíjejí, přesto však nezanikly), meziročně jich přibýlo celkově zhruba o 3 tisíce (k nárůstu přitom došlo pouze v kategorii převážně městských regionů, zbývající dvě kategorie zaznamenaly úbytek). Podle velikosti subjektů nadále dominovaly podniky bez zaměstnanců³⁷ (89,9 %) následované mikropodniky³⁸ s podílem 8,1 % na celkovém počtu podniků (meziročně jejich podíl mírně vzrostl, naopak oslabily podniky bez zaměstnanců).

Ve struktuře podniků podle počtu zaměstnanců nejsou v průměrech za jednotlivé typy regionů rozdělených dle jejich venkovskosti (typologie EU³⁹) výrazné rozdíly, což platí především při porovnání převážně venkovských a přechodných regionů (v obou skupinách činí podíl podniků bez zaměstnanců 90,2–90,5 %, mikropodniků 7,4–7,8 %, malých podniků⁴⁰ kolem 1,5 % a podniků s 50 a více zaměstnanci zhruba 0,5 %). Převážně městské regiony pak vykazují i nadále poněkud nižší podíl podniků bez zaměstnanců (89,1 %), a na druhé straně vyšší podíl mikropodniků (8,9 %).

Počty registrovaných mikropodniků připadající na tisíc obyvatel kraje se v roce 2019 (obdobně jako v předchozím roce) pohybovaly v převážně venkovských i přechodných regionech v rozmezí zhruba 15–18 (poblíž spodní hranice rozmezí se nachází kraj Ústecký a Kraj Vysočina), tento rámec překračuje pouze Jihomoravský kraj (22), což je významně ovlivněno Brnem. V Hl. m. Praze je pak zaregistrován až trojnásobek hodnot (téměř 47) vykazovaných ve většině krajů ČR, Praha zaznamenala navíc několikanásobně vyšší meziroční nárůst ve srovnání s ostatními kraji, kde byly nárůsty vesměs nízké (zejména v krajích Ústeckém a Olomouckém).

36 Shodné období (rok 2019) je použito též při dále uvedeném hodnocení zaměstnanosti a tvorby HPH (kde se jedná o nejaktuálnější dostupné údaje).

37 Včetně bez udání počtu zaměstnanců (takové podniky v registru převažují, jejich podíl činil za ČR celkem cca 58 %).

38 Na základě doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků, je mikropodnik definován jako podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. €.

39 Typologie regionů Evropské komise vymezuje na úrovni NUTS 3 regiony převážně městské, smíšené (či přechodné) a převážně venkovské. Mezi převážně venkovské jsou řazeny kraje Jihočeský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Zlínský a Kraj Vysočina, převážně městským regionem je vedle Hl. města Prahy i Středočeský kraj. Ostatní kraje spadají do kategorie regionů smíšených (přechodných). Podíl území a celkového obyvatelstva náležícího k jednotlivým kategoriím regionů při použití této typologie uvádí na úrovni krajů k 1. 1. 2015 Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2015.

40 Na základě definice malých a středních podniků, která platí od 1. 1. 2005 (§ 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku) je malý podnik definován jako podnik s 10–50 zaměstnanci, ročním obrátem v rozmezí 2–10 mil. € nebo aktivy ve výši 2–10 mil. €.

Výraznější odlišnosti mezi jednotlivými typy regionů pak vykazuje struktura podniků dle odvětví. Podíl zemědělských podniků (vč. lesnických a rybářských) je nejvyšší v regionech převážně venkovských (6,6 %) a klesá pak se stupněm venkovskosti regionů (na 4,9 % v přechodných a 2,7 % v převážně městských regionech). Obdobně je tomu v případě zastoupení průmyslových i stavebních podniků (zde však při velmi malé diferenciaci mezi převážně venkovskými a přechodnými regiony). Naopak svými podniky všeobecně nejpočetněji zastoupené odvětví služeb, tj. velkoobchod a maloobchod (včetně oprav motorových vozidel), zaznamenává nejvyšší podíl ve struktuře podniků v regionech převážně městských, nejnižší v převážně venkovských. Uvedené relace platí jak pro podniky celkem, tak pro mikropodniky (v nich podíl zmíněného obchodu dosáhl v převážně venkovských oblastech 18,4 %, v přechodných 19,5 %, v převážně městských pak 24,2 %), přičemž ve všech kategoriích regionů došlo k meziročnímu poklesu podílu. Podniky vyšších velikostních kategorií pak vykazují zcela odlišnou odvětvovou strukturu – mezi nimi zaujímá nejvyšší podíl průmysl, jenž má dokonce ve skupině největších podniků (250 a více zaměstnanců) nadpoloviční zastoupení v převážně venkovských (59,6 %) i přechodných regionech (naproti tomu jejich podíl v převážně městských regionech činil aktuálně jen 21,2 %).

Úhrn hrubé přidané hodnoty (HPH) dle regionálně členěných údajů ČSÚ dosáhl za rok 2019 za ČR celkem hodnoty 5 189,7 mld. Kč (při meziročním nárůstu o 6,5 %), z toho v převážně venkovských regionech 1 383,8 mld. Kč, v přechodných 1 789,7 mld. Kč a v převážně městských 2 016,2 mld. Kč. Převážně venkovské regiony se svým úhrnným relativním nárůstem (6,5 %) shodovaly s průměrem celé ČR, mírně přitom zaostaly za regiony převážně městskými (s nárůstem 6,9 %), nejnižšího nárůstu (5,9 %) dosáhly tentokrát regiony přechodné. V rámci všech krajů ČR dosáhl nejnižšího nárůstu kraj Moravskoslezský (3,4 %), spadající do regionů přechodných, nejvyššího pak kraj Středočeský (8,6 %), řazený do regionů převážně městských. Podíl jednotlivých sektorů na tvorbě HPH se při porovnání převážně venkovských a přechodných regionů příliš neodlišoval; v obou skupinách minimálně polovinu tvoří služby (53,2 %, resp. 57,1 %) a významný podíl si uchovává průmysl včetně stavebnictví (43,0 %, resp. 40,7 %). Obecně nízký podíl zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) v ČR byl pak jednoznačně vyšší v převážně venkovských (3,8 %) než v přechodných regionech (2,2 %), nejnižší pak v převážně městských regionech (1,0 %), kde naopak služby tvoří již plné tři čtvrtiny HPH. Podíl zemědělství v jednotlivých kategoriích regionů se meziročně nezměnil.

Celkový počet zaměstnaných v ČR v průměru za rok 2019 dosáhl dle údajů ČSÚ 5 303,1 tis., ve srovnání s předchozím rokem jich přibýlo 9,3 tis. (meziroční přírůstek byl podstatně nižší než v předchozích letech). Nárůst se v úhrnu za jednotlivé typy regionů týkal tentokrát pouze převážně městských regionů (o 1,4 %), obě zbývající kategorie zaznamenaly pokles; v převážně venkovských o 0,3 % a v přechodných regionech o 0,2 %. Nejhlubší pokles (o 1,7 %) zaznamenal kraj Olomoucký, patřící mezi převážně venkovské regiony, mezi něž patří i kraj Zlínský s poklesem o 1,1 %; obdobný pokles zaznamenaly i dva regiony přechodné,

a to kraj Karlovarský a Moravskoslezský (shodně o 1,5 %). Na celkové zaměstnanosti se i nadále nejvíce podílejí přechodné regiony (41,2 %; u převážně venkovských regionů je to 32,3 %, přičemž tyto ve svém podílu meziročně oslabily o 0,1 p. b., stejně jako v předchozích dvou letech). V odvětvové struktuře zaměstnanosti převládaly ve všech typech regionů služby, přičemž jejich podíl dosahoval od 52,3 % v převážně venkovských regionech přes 57,4 % v přechodných až po 73,7 % v převážně městských regionech (v nichž je zároveň nejnižší podíl průmyslu, a to 25,1 %). Nejvýraznější změny tentokrát proběhly v převážně městských regionech, v nichž služby posílily meziročně nejvíce (na úkor průmyslu a zemědělství, jehož podíl zde klesl na 1,2 %). Podíl zemědělství v převážně venkovských i přechodných regionech zůstal přibližně na hodnotách předchozího roku (4,2 %, resp. 2,5 %).

V roce 2019 nedocházelo k výrazným změnám socioekonomické situace v rámci kategorií regionů, přičemž zejména zaměstnanost, jež celkově již spíše stagnovala, se vyvíjela příznivěji v převážně městských regionech než v regionech převážně venkovských a přechodných, v jejichž ekonomice si i nadále uchovává velmi silnou pozici průmysl včetně stavebnictví (pro převážně městské regiony je pak typická výrazná dominance služeb). Zemědělství má v regionech ČR obecně velmi slabou pozici, je však nezbytné brát v úvahu, že na samotné zemědělské výrobě je dále závislá významná část průmyslu a služeb na vstupu a výstupu ze sektoru. Zemědělství a tato navazující odvětví (zejména potravinářství) mají přitom předpoklad lépe vzdorovat krizi, jež se v ČR v souvislosti s pandemií COVID-19 začala projevovat v roce 2020. Význam zemědělství i v regionálním pohledu tak přinejmenším v období 2020–2021 nepoklesne, podíl na hrubé přidané hodnotě může přechodně i mírně narůstat.

Malé soukromé podniky a mikropodniky tvoří na venkově významnou příležitost pro podnikání a zaměstnávání lidí a zároveň představují významný inovační potenciál. Proto na jejich podporu byla v rámci PRV v období 2007–2013 zaměřena opatření spadající pod prioritní osu III (tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání obnovitelných zdrojů). Poslední závazek z tohoto programového období byl proplacen v roce 2017. Od roku 2016 započalo podávání žádostí v navazujícím programu PRV 2014–2020, který je zaměřen nejen na obnovu, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství, ale i na investice do konkurenceschopnosti a inovace zemědělských podniků a podporu vstupu mladých lidí do zemědělství. V rámci prioritní oblasti 6A (podpora diverzifikace, zakládání a rozvíjení malých podniků a tvorby pracovních míst) jsou podporovány čtyři opatření: 6.1.1 Zahájení činností mladých zemědělců, 6.4.1. Investice do nezemědělských činností, 6.4.2. Podpora agroturistiky a 6.4.3. Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů. Cílem je napomoci generační obnově v zemědělství, usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností, stimulovat vytváření pracovních míst na venkově a podporovat agroturistiku. Podpora má zároveň udržet a posílit ekonomický potenciál v regionu a celkově přispět ke stabilizaci venkovského prostředí. V roce 2020 činila výše proplacených prostředků celkem 450 mil. Kč.

T3.2/02 - Počet přijatých, schválených a proplacených projektů - PRV opatření 6.1 a 6.4

PRV	Počet přijatých žádostí		Počet schválených z přijatých ¹⁾		Počet proplacených projektů		Čerpání prostředků (mil. Kč) ²⁾	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Priorita: 6A Usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků, jakož i pracovních míst								
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	0	212	0	0	-	-	360	138
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	453	571	0	0	-	-	120	219
6.4.2 Podpora agroturistiky	92	127	0	0	-	-	72	90
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	0	0	0	0	-	-	10	3

1) Ze všech žádostí bylo v roce 2019 schváleno 440 žádostí a 393 žádostí v roce 2020.

2) Jedná se o platby za projekty realizované na základě žádostí registrovaných v předchozích letech.

Pramen: SZIF

Zpracoval: L. Podzemná (ÚZEI)

3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

V roce 2020 byl na MZe vyhlášen národní program 129 660 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků, a sice pouze podprogram 129 662 zaměřený na údržbu a obnovu stávajících kulturních prvků venkovské krajiny. Podprogramy 126 664 (Podpora údržby a obnovy historických zemědělských strojů a zařízení) a 129 666 (Údržba a oprava polních cest) již nebyly vypsány.

Podpora v rámci podprogramu 129 662 je určena na údržbu a obnovu stávajících památných staveb a objektů kulturně-historických hodnot (včetně kulturních památek) v extravilánu i intravilánu obcí do 2 000 obyvatel nebo v obci od 2 001 do 5 000 obyvatel, přičemž předmět dotace se nachází v místní části obce do 500 obyvatel.

Dotaci lze čerpat na objekty, jako jsou kaple (kaplička), křížová cesta, zvonička, boží muka, smírčí a jiné kříže, exteriérové sochy a sousoší, hřbitovy a hřbitovní zdi. Předmět dotace musí být zpřístupněný veřejnosti a nesmí sloužit k podnikatelské činnosti. Žadatelem může být obec, spolek (sdružení) a nadace, zájmové sdružení právnických osob, obecně prospěšná společnost, vlastník objektu, vlastník pozemku, na němž objekt stojí, uživatel pozemku, na němž objekt stojí.

Příjem žádostí byl ukončen v únoru 2020 z důvodu vyčerpání alokované částky. V roce 2020 byly schváleny žádosti za 30 mil. Kč. Úspěšnost žadatelů byla 95 %.

Žadatelé musí ukončit realizaci projektů do konce září roku následujícího po podání žádosti. Proto v roce 2020 probíhala výplata dotací u žádostí podaných v roce 2020, 2019 i 2018 (vše podprogram 129 662).

Maximální výše dotace u žádostí podaných v roce 2020 byla stejně jako v roce předcházejícím 200 tis. Kč. Celkem bylo proplaceno 27 mil. Kč, z toho 24 mil. Kč činily platby na žádosti podané v roce 2019 a jeden mil. Kč prostředky na žádosti podané v roce 2018.

T3.3/01 - Počet přijatých a schválených žádostí, přehled čerpání v roce 2020 - DP 129 660 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků (k 31. 12. 2020)

Program 129 660	Počet přijatých žádostí v roce 2020	Počet schválených z přijatých v roce 2020	Úspěšnost žadatelů	Výše schválených prostředků v roce 2020 (mil. Kč)	Počet proplacených projektů v roce 2020	Z toho projekty podané v roce 2019	Z toho projekty podané v roce 2018	Výše proplacených prostředků 2020 (mil. Kč)	Z toho na projekty podané v roce 2019 (mil. Kč)	Z toho na projekty podané v roce 2018 (mil. Kč)
129 662 Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny	228	217	95	30	218	197	3	27	24	1

Pramen: MZe k 31. 12. 2020

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace

Zaměstnanost na venkově

Ve 4. čtvrtletí 2020 činila míra zaměstnanosti⁴¹ (zde podíl zaměstnaných na obyvatelstvu starším 15 let) v ČR 58,0 %, oproti předchozímu roku došlo k jejímu výraznějšímu poklesu o 1,1 p. b, snížení zaměstnanosti se projevilo téměř ve všech krajích. Nejvyšší míru zaměstnanosti si navzdory relativně většímu poklesu udržely Hl. m. Praha (62,4 %) se Středočeským krajem (60,0 %), které dle typologie EU spadají jako jediné do kategorie převážně městských regionů v rámci ČR. Ve většině krajů míra zaměstnanosti republikového průměru nedosahovala, nejnižší podíl zaměstnaných vykazovaly kraje Olomoucký, Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský (všechny pod 56 %). Z venkovských regionů byl nadprůměrný pokles zaměstnanosti zaznamenán pouze v Plzeňském kraji (o 2,2 p. b.).

Nezaměstnanost a volná pracovní místa na venkově

Rok 2020 významně ovlivněný koronavirovou krizí přinesl obrat v dosavadním příznivém vývoji na trhu práce. Nezaměstnanost vyjádřená průměrným podílem nezaměstnaných osob (PNO) po řadě let poklesu meziročně vzrostla o 0,7 p. b. na 3,5 %. Nárůst PNO byl zaznamenán ve všech krajích, přičemž nejvyšší byl v Karlovarském kraji (o 1,7 p. b.), nejméně výrazný v Kraji Vysočina (o 0,4 p. b.).

Podle údajů MPSV bylo na úřadech práce evidováno v průměru 262,2 tis. uchazečů o práci, z toho počet dosažitelných uchazečů (DU) o práci dosáhl 243,4 tis., což odpovídá meziročnímu nárůstu téměř 52 tis. osob (navýšení o 27 %). Průměrný počet volných pracovních míst (VPM) oproti roku 2019 poklesl na 331,1 tis. (úbytek o necelá 3 %, tj. cca 10 tis. VPM).

Pro porovnání situace na trhu práce na úrovni měst a venkovských obcí⁴² (obcí do 2 000 obyvatel) využíváme měsíční statistiku MPSV o počtech nezaměstnaných (zde dosažitelných uchazečů o práci) v obcích ČR. Údaje o trhu práce na úrovni obcí máme pro rok 2020

41 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2020), ČSÚ 2021.

42 Počet dosažitelných uchazečů o práci dle měsíčně aktualizovaných údajů MPSV je pro jednotlivé obce vztažen k počtu jejich obyvatel ve věku 15–64 let k 1. 1. 2020. (Malý lexikon obcí ČR).

o 239,1 tis. dosažitelných uchazečích a 242,4 tis. volných pracovních místech⁴³. Na venkovské obce s cca 27% podílem na obyvatelstvu ČR i jeho produktivní složce připadal podobně jako v předchozích letech relativně menší počet uchazečů o práci (23,3 %) i VPM (necelých 21 %).

Stejně jako v předchozích letech vykazovala i v roce 2020 průměrně vyšší hodnoty PNO města (průměrně 3,7 % oproti 3,0 % na venkově).

Přestože nabídka VPM i v roce 2020 převyšovala celkové počty uchazečů o práci v ČR, ve venkovských obcích jako celku byla již situace odlišná. Nabídka VPM na venkově (50,8 tis.) poptávku po pracovních místech (55,7 tis. DU) nepokrývala, ukazatel DU/VPM na venkově meziročně vzrostl na 1,1 DU/VPM. Vyšší, tj. z perspektivy nezaměstnaných méně příznivé, hodnoty nabýval tento ukazatel v obcích do 200 obyvatel (průměrně 2,7 DU/VPM) a ve venkovských obcích Moravskoslezského, Jihomoravského, Olomouckého a Karlovarského kraje (na jedno VPM zde průměrně připadali více než dva uchazeči).

Situace venkovských domácností

Venkovské domácnosti⁴⁴ jsou složeny tradičně z většího počtu členů než průměrná domácnost v ČR (2,61 oproti 2,34 z dat za rok 2019, meziročně se tak situace prakticky nezměnila). Úroveň celkových čistých peněžních příjmů (v průměru na jednoho člena domácnosti – zde poslední data za rok 2016) byla dlouhodobě nejnižší ve dvou skupinách populačně nejmenších obcí, tedy ve venkovských obcích a v sousední kategorii (2 000-9 999 obyvatel), jednoznačně nejvyšší úroveň příjmů pak vykazovala velká města (s 50 000 a více obyvateli).

4 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, OCHRANA ZVÍŘAT

4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Vliv zemědělského hospodaření na krajinu a životní prostředí prezentují indikátory uvedené v tab. T4.1/02. Tyto indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí – způsob využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě (1 až 15), vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství (16 až 29), výsledky monitoringu ekosystémů (30 až 35).

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2020 více než polovinu celkové výměry ČR (53,3 %), v porovnání s rokem 2019 se zmenšil o 1,9 tis. ha stejně jako v roce 2018. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,3 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních

43 Ve zbylých případech není uchazeč o práci nebo VPM územně specifikováno, ve statistice MPSV se jedná o uchazeče, resp. VPM z jiných okresů.

44 Pramen: Spotřební výdaje domácností – 2019, ČSÚ 2020. V roce 2016 ČSÚ provedl významné změny v publikování výsledků statistiky rodinných účtů – mj. došlo ke značné redukci údajů. Podrobnější výsledky za rok 2016 lze nalézt ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2017.

porostů (o 0,5 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v předchozích letech (34,0 %).

T4.1/01 - Přehled výměr chráněných ploch k 31. 12. 2020 (ha)

Ukazatel	Výměra z. p. (bez L, M, B)	Výměra TTP	Výměra R	Výměra U	Výměra G
Národní parky (NP)	7 754,91	7 404,79	192,01	0,00	114,22
Chráněné krajinné oblasti (CHKO)	296 063,17	187 434,31	99 630,21	747,26	3 361,92
Maloplošně chráněná území (MCHÚ) ¹⁾	7 541,37	6 915,52	496,80	5,54	38,63
MCHÚ mimo NP, CHKO	5 055,90	4 474,47	469,52	5,43	38,00
ZCHÚ celkem bez vzájemných překryvů ²⁾	308 873,98	199 313,57	100 291,74	752,70	3 514,15
Ptačí oblasti	121 986,38	82 164,70	35 461,96	416,03	1 282,47
Evropsky významné lokality	104 441,07	90 763,42	11 717,35	64,24	1 084,69
Natura 2000 celkem bez vzájemných překryvů	189 771,34	141 180,88	42 993,11	451,70	1 982,55
Oblasti chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb. celkem bez překryvů (ZCHÚ, Natura bez překryvů)	392 136,28	256 207,62	124 705,17	1 044,31	4 383,62

1) MCHÚ = národní přírodní parky, národní přírodní rezervace, přírodní parky, přírodní rezervace.

2) ZCHÚ = MCHÚ a NP a CHKO.

Pramen: MZe

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2020 byla 1 114,83 tis. ha, tj. 14,1 % celkové rozlohy ČR. Tab. T4.1/01 uvádí přehled výměr chráněných ploch v ČR v roce 2020. Další souvislosti ochrany ZPF jsou uvedeny v kap. 7.4.

V roce 2020 bylo v systému integrované produkce zeleniny a jahodníku evidováno 76 pěstitelů s plochou 6,6 tis. ha. Podáno bylo 80 žádostí na rozlohu 6,6 tis. ha zeleniny vč. jahodníku (10 žádostí na plochu 52 ha). Pro navazující agroenvironmentálně-klimatické opatření bylo již v roce 2020 podáno za integrovanou produkci zeleniny a jahodníku 16 žádostí na plochu 770 ha.

Ke dni 1. 4. 2020 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 355 členů s výměrou ovocných sadů a školek 9 602 ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 295 žádostí z roku 2019 na výměru 9,8 tis. ha ovocných sadů. V roce 2020 bylo podáno 123 žádostí na plochu 3,4 tis. ha na ovocné sady a v navazujícím opatření integrované produkce ovoce bylo podáno 156 žádostí s výměrou 5,5 tis. ha.

K 1. 4. 2020 bylo evidováno 141 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 3,9 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2020 podáno 355 žádostí na výměru 8,5 tis. ha a v navazujícím opatření integrované produkce révy vinné bylo podáno 288 žádostí na 3,4 tis. ha vinic. Do opatření ekologické zemědělství s kulturou vinice bylo celkem podáno 74 žádostí na výměru 608 ha. V navazujícím opatření byl počet podaných žádostí 33 na 270 ha vinic.

Ve srovnání s rokem 2019 došlo ke snížení spotřeby minerálních hnojiv, a to o 13 %, jednalo se o snížení na 101,66 kg č. ž./ha z. p. v roce 2020. Celkový vklad čistých živin ze statkových a organických hnojiv mírně klesl o 1,15 % na 69 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2019 snížila o 15,9 % na 338 tis. t.

V roce 2020 v zemědělských podnicích mírně vzrostla spotřeba různých druhů energie na 17,9 mil. GJ, což reprezentuje mírné zvýšení o 0,6 % ve srovnání s rokem 2019. Podle

VÚZT a ČSÚ bylo v zemědělství spotřebováno 439,72 mil. l motorové nafty, což je o 1,3 mil. l více než v roce 2019. Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela z 85,7 % a živočišná výroba z 14,3 %.

Limitní hodnoty 11 sledovaných rizikových prvků⁴⁵ v zemědělských půdách ČR stanovené vyhláškou č. 153/2016⁴⁶ Sb. jsou častěji překračovány na lehkých půdách (45,5 % nadlimitních vzorků) než na půdách ostatních (31,5 %). U lehkých půd nejčastěji překračuje PH chrom (18,4 % nadlimitních vzorků), dále pak arsen (14,3 %), beryllium (11,9 %) a kadmium (11,5 %). V případě půd ostatních je PH překračována nejčastěji u kadmia (9,5 % nadlimitních vzorků), dále pak u arsenu (8,3 %) a zinku (5,9 %).

T4.1/02 – Indikátory pro posouzení vlivu zemědělství na životní prostředí

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2020
1	Výměra ČR, z toho ZPF, lesní pozemek (ha, %), ČÚZK.	Výměra ČR: 7 887 tis. ha. ZPF: 4 200,2 tis. ha, 53,3 % celkové rozlohy ČR. Lesní pozemek: 2 677,3 tis. ha, 34,0 % celkové rozlohy ČR.
2	Zornění a zatravnění (%) na ZPF, ČÚZK.	Zornění: 69,8 % (2 931,7 tis. ha o. p.). Zatravnění: 24,3 % (1 022,7 tis. ha TTP).
3	Podíl trvalých kultur na ZPF, (% ha), ČÚZK.	5,9 % z. p., (245,8 tis. ha chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů).
4	Podíl ZCHÚ celkem bez překryvů na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Přibližně 1 256,8 tis. ha, 15,9 % celkové rozlohy ČR (velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ mimo NP a CHKO). Z toho je přibližně 309 tis. ha z. p.
5	Podíl soustavy Natura 2000 na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Ptačí oblasti: 703,4 tis. ha (8,9 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 122,0 tis. ha z. p. (Počet oblastí 41). Evropsky významné lokality podle národního seznamu: 795,1 tis. ha (10,1 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 104,4 tis. ha z. p. (Počet oblastí 1 112).
6	Celkový podíl území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. na rozloze ČR (ha, %), MZe.	1 724,7 tis. ha, tj. 21,9 % výměry ČR.
7	Podíl ZOD na ČR rozloze (ha, %), MZe.	3 314,9 ha (42,0 % celkové výměry ČR), 1 858,9 ha z. p. (52,3 % z. p.) podle ČÚZK ⁴⁷ .
8	Podíl ANC ⁴⁸ – ZPF podle LPIS, (ha, %), MZe.	2 009,1 tis. ha z. p., tj. 56,6 % z. p.

45 Jedná se o 11 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Ni, Pb, V, Zn.

46 Vstoupila v platnost 1. června 2016.

47 Rozloha platná od 1. 7. 2020.

48 Redefinice LFA na ANC (Areas with Natural Constraints).

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2020
9	Výměra odvodněných a zavlažovatelných ploch (ha, %), PMO, ČSÚ.	1 078 tis. ha odvodněných ploch (25,7 % z. p.) ⁴⁹ . Skutečně provozované závlahy jsou na rozloze 25,0 tis. ha (0,6 % z. p.) ⁵⁰ .
10	Výměra území potenciálně ohroženého vodní a větrnou erozí (ha, %), VÚMOP.	Potenciálně ohroženo vodní erozí: 2 215 tis. ha (52,7 %) bonitované z. p. Potenciálně ohroženo větrnou erozí: 308 tis. ha bonitované z. p. ⁵¹ .
11	Výměra území potenciálně ohroženého nedostatkem přístupné vláhy (ha, %), VÚMOP ⁵² .	Přibližně 59 tis. ha na z. p. dle databáze BPEJ (1,43 % z. p. dle databáze BPEJ).
12	Výměra území potenciálně ovlivněného zasolením a podmáčením (ha, %), VÚMOP.	Slabě zasoleno: asi 6,6 tis. ha (0,2 % z. p. dle databáze BPEJ) ⁵³ . Podmáčeno: odhaduje se 192 tis. ha (4,6 % z. p. dle databáze BPEJ).
13	Podíl ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny (ha), MŽP, MZe.	GM plodiny se v roce 2020 již nepěstovaly. (V EU je pro komerční pěstování povolena jediná GM plodina, kukuřice, označovaná též jako „Bt kukuřice“, v ČR pěstována do r. 2016).
14	Podíl ploch s alternativním způsobem hospodaření (ha, %), MZe (SZIF, SISPO).	Ekologické zemědělství: 543 tis. ha (15,28 % z. p.) včetně ploch v konverzi. Integrovaná produkce ⁵⁴ : 6 615 ha zeleniny, 11 847 ha vinné révy, 9 602 ha ovoce ⁵⁵ .
15	Změny technologie zpracování půdy, VÚRV.	Odhaduje se, že minimalizační technologie ⁵⁶ se používají asi na 1,2 mil. ha o. p. a půdoochranné technologie se používají asi na 240–250 tis. ha o. p. ⁵⁷ .
16	Spotřeba statkových a organických hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 27,4 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 15,2 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 26,4 kg č. ž./ha z. p.
17	Spotřeba minerálních hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 81,0 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 13,5 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 7,2 kg č. ž./ha z. p.

49 Poslední dostupný údaj z roku 1993.

50 Strukturální šetření v zemědělství 2016.

51 Počítáno pouze z kategorií erozní ohrožitelnosti půdy nejohroženější, silně ohrožené a ohrožené.

52 Do roku 2015 se vysychavé půdy identifikovaly pouze podle databáze BPEJ, kde v roce 2015 byla výměra 59,7 ha dle databáze BPEJ. Nově je výměra BPEJ ještě redukována na plochu považovanou za „zemědělsky obhospodařovanou“.

53 Jedná se o odhad z roku 2009, údaj se dále neaktualizuje.

54 Jedná se o plochy, které jsou v agroenvironmentálně-klimatickém opatření (AEKO) bez navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření (NAEKO).

55 Plochy ovocných sadů a školek k 1. 4. 2020.

56 V roce 2010 vstoupil v platnost systém Kontrol podmíněnosti, a to 10 standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC). Jeden z těchto standardů je zaměřen na prevenci eroze půdy používáním minimalizačních technologií.

57 Odborníci pouze zúžili rozsah z „240–260 tis. ha o. p.“ na „240–250 tis. ha o. p.“.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2020
18	Spotřeba vápenatých hmot (tis. t), MZe.	338 tis. t vápenatých hmot.
19	Spotřeba kalů z čistíren odpadních vod na z. p. (t), ČSÚ.	Množství kalů aplikovaných do půdy přímou aplikací a rekultivací bylo 90 663 t v roce 2019 ⁵⁸ .
20	Spotřeba přípravků na OR (kg, účinných látek/ha z. p.), ÚKZÚZ.	Celkem aplikováno 3 755 tis. kg, což představuje 1,06 kg účinných látek/ha z. p.
21	Spotřeba přípravků na OR na bázi mikroorganismů (kg), ÚKZÚZ.	Celkem 64 156 kg.
22	Biologická ochrana rostlin, ÚKZÚZ.	Ošetřeno přibližně 41 838 ha kulturních plodin.
23	Havarijní znečištění vod zem. původu (%), ČIŽP.	6,2 % z celkového počtu havárií evidovaných na ČIŽP.
24	Spotřeba energie v zemědělství (GJ), VÚZT.	Odhaduje se 17,9 mil. GJ ⁵⁹ .
25	Odhad spotřeby PHM v zemědělství (mil. l), VÚZT.	Přibližně 439,7 mil. l motorové nafty ⁶⁰ .
26	Stavy hospodářských zvířat (ks), ČSÚ.	Skot: 1 404 tis. ks, prasata: 1 499 tis. ks, ovce: 204 tis. ks, kozy: 29 tis. ks, drůbež: 24 247 tis. ks, koně: 38 tis. ks ⁶¹ .
27	IPPC (počet rozhodnutí o vydání integrovaného povolení), MŽP.	V rezortu zemědělství bylo vydáno celkem 12 rozhodnutí.
28	Integrovaný registr znečišťování (MŽP).	Emise do ovzduší (kg/rok): amoniak (NH ₃): 9 293 134,35; oxid dusíku (NO _x /NO ₂): 55 035 468,43; oxid uhelnatý (CO): 140 158 366 (data za ohlašovací rok 2019) ⁶² .
29	Emise amoniaku ze zem. činnosti (kt), VÚZT.	Přepokládaná produkce amoniaku ⁶³ z ustájení hospodářských zvířat je pro rok 2020 32,5 kt (v 2019 – 32,65 kt), z aplikace statkových hnojiv 19,90 kt za rok 2020 (v 2019: 19,93 kt) a z pastevního způsobu chovu hospodářských zvířat 2,5 kt za rok 2020 (v 2019 2,47 kt).

58 Údaje za rok 2020 nebyly k uzávěrce dat Zprávy k dispozici. Údaj je za rok 2019.

59 Zahrnuje energii vyrobenou z tuhých a kapalných paliv a zemního plynu.

60 Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, ani spotřeba související s nezemědělskými činnostmi podniků.

61 Údaje za ohlašovací rok 2020 nejsou dosud k dispozici (ohlašování do IRZ za rok 2020 probíhá do 31. 3. 2020 – tj. není dosud ukončeno ohlašování do IRZ za tento rok).

62 Nadlimitní množství látky je takové množství, které je ohlášeno striktně dle zákona č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Prahová hodnota pro úniky amoniaku do ovzduší je 10 000 kg/rok, pro oxidy dusíku 100 000 kg/rok a pro oxid uhelnatý 500 000 kg/rok..

63 V roce 2020 byla provedena revize a přepočty emisí amoniaku pocházejících ze zemědělství mezi roky 1990–2019 z důvodu rozdělení vykazování emisí amoniaku pocházejících z chovů hospodářských zvířat a skladování a aplikace statkových hnojiv na zemědělskou půdu. Použití metodiky TIER 2.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2020
30	Monitoring cizorodých látek v agrárním ekosystému, ÚKZÚZ.	Sledování zemědělských půd na ÚKZÚZ: Preventivní hodnota je překračována nejčastěji u PAH, nevyhovělo 11 vzorků ornice a 1 vzorek z CHÚ. Dále je překročena u PCB na 2 plochách orné půdy, u HCB jeden vzorek z TTP, u DDT nevyhověly 4 vzorky ornice a 1 vzorek chmelnice, uhlovodíky C10-C40 jeden vzorek TTP. POR nebyly aplikovány.
31	Monitoring cizorodých látek v lesním ekosystému, VÚLHM.	Vzorky hub (14 vzorků): zvýšený obsah kadmia u 50 % vzorků, u PAU přesáhly max. limit 2 vzorky. Ostatní vzorky vyhověly maximálnímu limitu reziduí (rtuti, mědi, PCB, DDT, Hexachlorcyklohexany) ⁶⁴ .
32	Monitoring cizorodých látek ve vodním ekosystému, VÚMOP.	Malé vodní nádrže: většina vzorků spadá z hlediska koncentrace těžkých kovů do I. a II. třídy jakosti vod. Pouze Cd, Zn, Cu spadaly do III. třídy jakosti vod a As i do IV. třídy. Drobné vodní toky: převážná část vzorků spadá z hlediska koncentrace těžkých kovů do I. až III. třídy jakosti vod. Několik vzorků As a Pb bylo ve IV. třídě a Cd a Zn v V. třídě jakosti vod. Relativně vysoká je pouze koncentrace PAU, značný počet vzorků spadající do II. a III. třídy jakosti vod, často došlo k překročení imisního limitu.
33	Monitoring znečištění podzemních vod – mělké vrty (% vzorků překračujících limit), ČHMÚ.	Dusičnany – 14,1 %, dusitany – 0,4 %, amonné ionty – 21,7 %, CHSKMn ⁶⁵ – 29,1 %, chloridy – 5,4 %, suma pesticidů – 51,0 %.
34	Monitoring jakosti povrchových vod podle nitrátové směrnice (% vzorků překračujících limitní hodnoty), PMO.	Zranitelné oblasti: celkem 7,2 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ -/l, 37,3 % rozborů překročilo limit 25 mg NO ₃ -/l. Nezranitelné oblasti: 1,4 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ -/l, celkem 15,3 % rozborů překročilo hranici 25 mg NO ₃ -/l.
35	Kontrola zemědělského hospodaření s ohledem na nařízení vlády č. 103/2003 Sb., ÚKZÚZ.	Uskutečněno 151 kontrol u 149 podniků v ZOD. V rámci kontrol nitrátové směrnice bylo zjištěno porušení pravidel u 8 subjektů a 3 subjektů uděleno opatření k nápravě daného stavu ⁶⁶ .

Na životní prostředí měl v roce 2020 významný vliv Program rozvoje venkova pro období 2014–2020, ze kterého je možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních a klimatických opatření. Toto opatření oproti PRV 2007–2013 nezahrnuje opatření Ekologické zemědělství. Přehledy podaných žádostí, požadované výměry a sumy vyplacených dotací jsou uvedeny v tab. T4.1/03 a tab. T4.1/04.

64 PAU (Polycyklický aromatický uhlovodík) a PCB (Polychlorovaný bifenyl). Limit kadmia 2 mg/kg a limit rtuti 5 mg/kg v sušině.

65 Chemická spotřeba kyslíku (manganová).

66 Nejvýznamnějším rizikem znečištění povrchových a podzemních vod bylo uložení statkových hnojiv na z. p., kdy byla hnojiva skladována v rozporu s havarijním plánem popř. nebyl předložen havarijní plán, porušení zákazu hnojení, nerespektování povolené dávky dusíkatých hnojiv.

Celkem bylo vyplaceno 4 647 mil. Kč z nárokových požadavků roku 2019. V žádostech podaných v roce 2020 je zažádáno o 1 922 mil Kč za AEKO a 1 398 mil. Kč za navazující AEKO určené pro přechodné období.

T4.1/03 - Přehled o AEKO - PRV 2014–2020 (EAFRD)¹⁾

AEKO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2019 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Integrovaná produkce - ovoce	318	10	102	96
Integrovaná produkce - révy vinné	674	12	190	193
- základní ochrana vinic	170	2	18	17
- nadstavbová ochrana vinic	527	10	172	175
Integrovaná produkce - zeleniny a jahodníku	96	7	80	80
Travní porosty	12 762	916	2 858	2 649
- obecná péče o extenzivní louky a pastviny	11 462	715	1 816	1 783
- mezofilní a vlhkofilní louky hnojené	1 046	15	66	53
- mezofilní a vlhkofilní louky nehnojené	2 897	53	253	213
- horské a suchomilné louky hnojené	302	3	14	11
- horské a suchomilné louky nehnojené	1 180	19	84	65
- trvale podmáčené a rašelinné louky	456	1	26	23
- ochrana modrásků	388	2	11	9
- ochrana chrástala polního	629	12	61	51
- suché stepní trávníky a vřesoviště	136	3	26	25
- druhově bohaté pastviny	2 504	92	502	416
Zatrávňování orné půdy	2 243	16	131	127
- zatrávňování orné půdy - běžná směs	1 456	8	65	62
- zatrávňování orné půdy - druhově bohatá směs	56	0,4	4	3
- zatrávňování orné půdy - regionální	15	0,1	0,8	1
- zatrávňování o.p. podél vodního útvaru - běžná směs	950	7	57	56
- zatrávňování o.p. podél vodního útvaru - druhově bohatá směs	38	0,3	3	3
- zatrávňování o.p. podél vodního útvaru - regionální směs	13	0,1	1	1
Biopásy	370	4	64	59
- Krmné biopásy	238	3	49	44
- Nektarodárné biopásy	152	1,0	15	15
Ochrana čejky chocholáté	46	0,5	8	8
Zatrávňování drah soustředěného odtoku	7	0,1	1	1
Celkem	16 516	965	3 434	3 212

1) Údaje k 31. 12. 2020.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Všechny vyplacené dotace ze žádostí podaných v roce 2019.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

T4.1/04 - Přehled o EZ - PRV 2014–2020 (EAFRD)¹⁾

EZ	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2019 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	2 001	41	187	177
- travní porosty	1 631	20	44	42
- orná půda	965	21	134	128
- ovocné sady	126	0	6	5
- vinice	41	0	3	3
- chmelnice	0	0	0	0
Zachování postupů ekologického zemědělství	4 199	490	1 285	1 258
- travní porosty	3 789	418	892	878
- orná půda	2 197	67	322	314
- ovocné sady	633	4	53	49
- vinice	78	1	17	16
- chmelnice	2	0	0	0
Celkem	6 200	531	1 472	1 435

1) Údaje k 31. 12. 2020.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Všechny vyplacené dotace ze žádostí podaných 2019.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Na zemědělskou krajinu měly vliv i ostatní finanční nástroje podporované jinými rezorty, např. v rámci dotací MŽP. V roce 2020 bylo vyplaceno z Programu péče o krajinu – podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí celkem cca 80 mil. Kč, a na opatření v zemědělském sektoru bylo využito 68,34 % této sumy (54,67 mil. Kč). Z podprogramu pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit bylo Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR v roce 2020 profinancováno 165 mil. Kč, přičemž na zemědělské činnosti připadlo 101,78 mil. Kč.

Dalším nástrojem MŽP, zaměřeným na péči o zemědělskou krajinu, je program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Do zemědělského sektoru bylo z něho prostřednictvím Agentury ochrany přírody a krajiny ČR vyplaceno 10,5 mil. Kč, podpora byla nejčastěji směřována na výsadbu dřevin, obnovu remízků a alejí.

V roce 2020 bylo podle § 58 zákona č. 114/1992 Sb. požadováno 19,6 mil. Kč za újmu, která vznikla omezením hospodaření na zemědělské půdě a rybnících v roce 2019 (4,4 mil. Kč na ZPF a 15,2 mil. Kč na rybnících). V průběhu roku 2020 bylo uznáno a proplaceno 2,4 mil. Kč na ZPF a 8,1 mil. Kč na rybnících. Žádáno bylo stejně jako v předchozích letech zejména z důvodů zákazu hnojení v I. zóně CHKO a na území přírodních rezervací a dále za omezení aplikace rodenticidů v souvislosti s výskytem ZCHD. Na rybnících na území MZCHÚ⁶⁷ se jednalo o snížení rybí obsádky, vyloučení hnojení a příkrmování.

Příjem žádostí o náhradu újmy za omezení hospodaření, které mělo vzniknout v roce 2020, byl ukončen 31. března 2021, následně v průběhu roku 2021 budou tyto žádosti posuzovány a propláceny.

Příjem žádostí o náhradu újmy za omezení hospodaření, které mělo vzniknout v roce 2020, končí 31. března 2021, následně v průběhu roku 2021 budou tyto žádosti posuzovány a propláceny.

Výše finanční podpory na Národní podprogram Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat za rok 2020 nepatrně vzrostla z 1 050,9 mil. Kč na 1 149 mil. Kč. Výraznější změnu zaznamenala podpora na restrukturalizaci ovocných sadů, na kterou bylo vyplaceno 39 mil. Kč, což je o 43,9 mil. Kč více než v roce 2019. Podpora včelařství v roce 2020 mírně stoupla z 104,4 mil. Kč na 105,0 mil. Kč. Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků činila 84 mil. Kč, což je stejné jako v předchozích dvou letech. Podpora Zmírnění škod způsobených jarními mrazy na ovocných kulturách v dubnu a v květnu 2019 byla vyplacena v roce 2020 ve výši 34,6 mil. Kč.

Celkově se podpory poskytované podle § 2 zákona č. 252/1997 Sb. zmenšily v roce 2020 na 4,3 mld. Kč (oproti 6,3 mld. Kč v roce 2019).

67 Maloplošná zvláště chráněná území.

V průběhu roku 2020 došlo ke změně ohledně náhrad za omezené používání pozemků v ochranných pásmech vodních zdrojů. Byly vyplaceny 44 zemědělským subjektům a byly o necelých 719 tis. Kč nižší než v roce 2019, tj. 4,6 mil. Kč. Lesním subjektům v roce 2020 nebyly vyplaceny žádné náhrady.

Na podporu ochrany životního prostředí na zemědělské půdě přispívají také programy OP ŽP⁶⁸ a komunitní program Life⁶⁹.

4.2 Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat Ministerstvo zemědělství, Státní veterinární správu a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. MZe za účelem ochrany zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) zřídilo v rámci odboru environmentálního a ekologického zemědělství oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství ÚKOZ, a výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely VOZPVU. Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí krajské veterinární správy SVS. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností jsou orgánem správním.

V průběhu roku 2020 probíhaly na MZe stejně jako v roce předchozím intenzivní práce na novelizaci zákona na ochranu zvířat a s ním spojených prováděcích vyhlášek. V prosinci 2020 byla ve Sbírce zákonů vyhlášena novela zákona na ochranu zvířat, která nabyla účinnosti dnem 1. 2. 2021 v naprosté většině novelizačních bodů. Nad rámec vládního návrhu jsou do novely promítnuty poslanecké návrhy, např. zákaz klecového chovu nosnic od roku 2027, včetně chovu v obohacených klecových systémech.

Na schválených školicích střediscích probíhaly kurzy k získání kvalifikace k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat, kvalifikace k navrhování pokusů a projektů pokusů, provádění pokusů na pokusných zvířatech a péče o ně včetně jejich usmrcování, k získání osvědčení pro řidiče a průvodce, i jiné kurzy stanovené právními předpisy ČR a EU v oblasti ochrany zvířat. Kurzy se uskutečnily buď prezenčně, převážně však vzhledem k nákazové situaci distanční formou. Díky nepříznivé situaci ovlivněné pandemií COVID-19 loni poprvé nebyla na VFU uskutečněna každoroční konference s mezinárodní účastí „Ochrana zvířat a welfare“.

Situace v oblasti ochrany zvířat v ČR v roce 2020 bude detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS, který reflektuje informace o Programu ochrany zvířat. Ten je SVS realizován již od roku 1993.

68 Jedná se o Operační program Životní prostředí, který běží v gesci Ministerstva životního prostředí ČR.

69 Jedná se o finanční nástroj úzce zaměřený na životní prostředí. V roce 2020 skončilo programové období 2014–2020 a nyní jsou předmětem debat podmínky pro stanovení nového nařízení o programu LIFE. Program LIFE bude nově spadat pod Evropskou výkonnou agenturu pro klima, infrastrukturu a životní prostředí (CINEA). Více informací naleznete na webu Evropské komise.

4.3 Ekologické zemědělství

Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, nařízením Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcími nařízeními Komise (ES) č. 889/2008 a (ES) č. 1235/2008.

K 31. 12. 2020 působilo v ČR 4 665 ekologických zemědělců a 865 výrobců biopotravin. Podíl ekologicky obhospodařované půdy v LPIS k celkové výměře zemědělské půdy v LPIS činil 15,3 % k 31. 12. 2020.

T4.3/01 - Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR dle LPIS

Plochy	Výměra 2019		Výměra 2020		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda ¹⁾	90 530	16,73	93 701	17,25	103,50
Trvalé travní porosty	443 985	82,07	443 262	81,59	99,84
Trvalé kultury - vinice	957	0,18	971	0,18	101,47
Trvalé kultury - sady	3 712	0,69	3 560	0,66	95,90
Trvalé kultury - chmelnice	11	0,00	12	0,00	111,47
Trvalé kultury - jiné	1 585	0,29	1 528	0,28	96,39
Ostatní plochy ²⁾	214	0,04	218	0,04	102,06
Celkem	540 993	100,00	543 252	100,00	100,42

1) V rámci orné půdy je kromě standardní orné půdy (R) zařazena také kultura úhor (U) a kultura tráva na orné půdě (G) dle LPIS.

2) Do ostatních ploch jsou zahrnuty školky, zalesněná půda, plochy RRD, mimoprodukční plochy, jiná kultura a rybníky.

V roce 2019 došlo k metodické úpravě a nejsou již započítávány do ostatních ploch plochy mimo LPIS.

Pramen: MZe

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2019 vyprodukováno 88 216 t obilovin, 4 208 t okopanin, 1 748 t olejnin a 1 895 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeno 7 139 t ovoce a 3 843 t hroznů. Produkce biomléka v roce 2019 činila 37 682 tis. litrů (v tom 36 588 tis. litrů kravského, 909 tis. litrů kozího a 185 tis. litrů ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jateční hmotnosti 7 095 t hovězího, 398 t skopového (jehněčího), 153 t vepřového, 197 t drůbežího masa a 291 t vajec.

Detailní informace o systému ekologického zemědělství v ČR jsou každoročně zpracovány do Ročenky ekologického zemědělství, zprávy Statistická šetření ekologického zemědělství a Zprávy o trhu s biopotravinami v ČR.

5 SPOTŘEBA, BEZPEČNOST A KVALITA POTRAVIN

5.1 Distribuce potravin

Nákupní trendy českých domácností jsou úzce spojeny s vývojem místního tržního prostředí. V roce 2019⁷⁰ se česká ekonomika nadále vyvíjela pozitivním směrem, avšak

70 Analýza je provedena na základě výsledků studie #Shopper GFK vydané v květnu 2020, proto jsou údaje uváděny s ročním zpožděním.

s mírným zpomalením růstu. Spotřeba domácností byla ovlivněna příznivými podmínkami na trhu práce, růstem disponibilních příjmů a pozitivním indikátorem spotřebitelské důvěry (spotřebitelé optimisticky nahlíželi na vývoj ekonomiky a byli ochotni více utrácet). Tržby z prodeje potravin se meziročně zvedly o 1,8 %.

Výdaje průměrné české domácnosti za rychloobrátkové zboží⁷¹ se v roce 2019 meziročně zvýšily o 4,1 %, zatímco objem nákupu vlivem zejména růstu spotřebitelských cen lehce poklesl (o 1,2 %). Většina výdajů za rychloobrátkové zboží (72,3 %) byla v roce 2019 realizována na moderním trhu⁷². Z hlediska utržených výdajů (měřeno podílem výdajů domácností za rychloobrátkové zboží) dominovaly mezi jednotlivými obchodními formáty, stejně jako v předchozím roce, hypermarkety⁷³, i když je zřejmý dlouhodobý mírný pokles jejich pozice na trhu (30,6 %; meziroční pokles o 0,5 p. b.), a supermarkety⁷⁴ (17,3 %; meziroční pokles o 0,2 p. b.). Naopak diskonty⁷⁵ svůj podíl na trhu zanedbatelně zvýšily (23,2 %; meziroční nárůst o 1 p. b.). Obliba malých obchodů⁷⁶ u zákazníků v roce 2019 mírně vzrostla (zvýšení podílu o 0,2 p. b. na 10,8 %), zatímco u specializovaných prodejen se celkem výrazně snížila (5,2 %; pokles o 0,4 p. b.).

Stejně jako v předchozím roce bylo i v roce 2019 realizováno téměř 78 % výdajů za rychloobrátkové zboží v TOP 10 obchodních řetězcích. Téměř tři pětiny těchto výdajů byly uskutečněny v TOP 5 řetězcích, tj. Kauflandu, Lidlu, Albertu, Penny Marketu a Tescu. Kaufland si i přes drobný meziroční pokles udržel na trhu z hlediska podílu výdajů za rychloobrátkové zboží pozici č. 1 (15,0 %), výrazně vzrostl podíl Lidlu (na 12,9 %), který se tak dostal před řetězec Albert (12,1 %). Menší nárůst byl zaznamenán též u řetězců Billa (při navýšení o 0,3 p. b. dosáhl podílu 7,3 %) a Penny Marketu (zvýšení o 0,1 p. b. na 9,7 %). Tesco a COOP naopak ztratily (snížení o 0,5 p. b. na celkový podíl 8,9 %, resp. o 0,4 p. b. na 5,6 %).

V roce 2019 ve srovnání s rokem 2018 výrazně poklesl průměrný počet nákupů (o 9 na 326 za rok). Navzdory tomu zůstala relativně vysoká nákupní frekvence (6–7 nákupů týdně). Snížení v nákupní frekvenci bylo kompenzováno vyšší hodnotou nákupu v průměru (o 16,8 Kč při jedné nákupní misi). Zvýšení výdajů za rychloobrátkové zboží bylo důsledkem zejména růstu průměrných cen. Průměrná útrata při jednom nákupu v roce 2019 dosáhla hodnoty 265,6 Kč, což je pokračováním každoročně zvyšujícího se trendu od roku 2015; počet nákupů

71 Potraviny, nápoje, zboží osobní péče, péče o domácnost, výživa pro děti a zvířata.

72 Zahrnuje hypermarkety, supermarkety a diskonty.

73 Obvykle větší obchody s potravinami i nepotravinovým sortimentem. Typickými zástupci jsou Globus, Tesco hypermarkety, Tesco extra, Kaufland, Albert hypermarket.

74 Samoobslužné prodejny s více než 3 pokladnami. Většina sortimentu je orientována na potraviny. Typickými zástupci jsou Billa, Albert supermarket, Tesco supermarket, Tesco Express.

75 Prodejny s omezeným sortimentem značkových výrobků. Typickými představiteli jsou Penny Market a Lidl.

76 Obvykle samoobslužné prodejny s až 2 pokladnami nebo pultovým prodejem. Typickými představiteli jsou COOP, Jip, Flop.

za rok naopak dlouhodobě mírně klesá. Jednoznačně nejvyšší frekvence nakupování byla v roce 2019 zaznamenána v prodejnách řetězce COOP (63 nákupů/rok), avšak průměrná hodnota nákupu zde byla naopak nejnižší (185 Kč) ze všech TOP 10 řetězců. Častěji spotřebitelé zavítali též do Alberta (45 nákupů/rok při hodnotě nákupu 286 Kč) a do Hrušky (41 nákupů/rok s průměrnou útratou 189 Kč). Nejnížší frekvence nakupování (12 nákupů/rok), avšak s nejvyšší hodnotou útraty (635 Kč) zůstala charakteristická pro Globus. Vysokou útratu za 1 nákup vykazali rovněž zákazníci Kauflandu (456 Kč), Tesca (344 Kč) a Lidlu (340 Kč).

Stejně jako v předchozích dvou letech i v roce 2019 představovaly téměř třetinu nákupního koše českých domácností maso a masné výrobky spolu s mléčnými výrobky a vejci (měreno dle hodnoty zboží). Dalšími významnými položkami z hlediska výdajů domácností byly polotovary (9,7 %), ovoce a zelenina (9,2 %, zde bylo zaznamenáno nejvyšší meziroční posílení pozice) a alkoholické nápoje (okolo 9 %). Pečivo se dle výdajů nakupovalo o 0,2 p. b. více, jeho podíl v nákupním koši dosáhl hodnoty 8,2 %, sladkosti a pochutiny stagnovaly na 6,9 %. Největší úbytek, o 0,3 p. b., byl evidován u kategorie zboží základní potraviny⁷⁷, jejichž podíl klesl na 3,3 %. Nejnížší zastoupení v nákupním koši mají již od roku 2017 teplé nápoje, podíl výdajů za tuto skupinu v roce 2019 činil 2,5 %.

Promoční nákupy rychloobrátkového zboží se v ČR těší stále velké oblibě, ve srovnání s průměrem EU jsou zde realizovány dlouhodobě nadprůměrně; v roce 2019 na ně bylo vynaloženo 47,6 % všech výdajů. Nejvíce byly nákupy v akcích realizovány v hypermarketech (59,2 %), supermarketech (54,3 %) a v diskontech (52,7 %), nejméně ve specializovaných prodejnách (pouze 13,2 %). Nejoblíbenější kategorií potravinářského zboží nakupovaného v promočních akcích v roce 2019 byly alkoholické a nealkoholické nápoje, dále následovaly mléčné výrobky a vejce, produkty domácí péče a sladkosti společně s pochutinami. Naopak jednoznačně nejméně zákazníci v akci nakupovali pečivo a polotovary.

Velmi pozitivní vnímání privátních značek (tj. vlastních značek řetězců) u zákazníků dokládá dlouhodobý nárůst podílu výdajů za toto specifické zboží, v roce 2019 dosáhl 23,3 %. Nejvíce a výrazně nad průměrem preferovali kupující v roce 2019 tento typ nákupů v diskontech (47,5 %) a v drogeriích (23,2 %), nejméně v menších prodejnách (pouze 12,1 %). Proti předchozímu roku došlo k největšímu nárůstu privátních značek v hypermarketech (o 1,5 p. b. na 17,6 %). V rámci potravinových skupin měly privátní značky nejvýznamnější zastoupení u mraženého zboží (34,7 %), polotovarů (31,0 %) a základních potravin (28,4 %).

Třetím rokem v řadě se naopak mírně snižuje počet nakupujících s reklamními letáky (82,4 %) a věrnostními kartami (93,7 %). I tak však zůstávají nástrojem, který výrazně zvyšuje celkovou hodnotu nákupu.

Nejdůležitějšími faktory pro výběr hlavního nákupního místa (bez ohledu na jeho formát) zůstaly v roce 2019, stejně jako v předchozích letech, výhodná lokalita (72 %), vyhovující

77 Dle GfK zahrnuje jedlé oleje, mouku, luštěniny, margaríny, těstoviny, rýži, koření, cukr, sladidla atd.

otevírací doba (66 %), přiměřené ceny (65 %), snadná orientace na prodejně (58 %) a dostupnost a širší čerstvého sortimentu (53 %).

Z hlediska celkové spokojenosti byl zákazníky nejvíce pozitivně vnímán opět Globus, kde má pro domácnosti zásadní význam kvalitní sortiment, zejména široká a atraktivní nabídka čerstvých produktů (pečivo, čerstvé maso i masné výrobky a ovoce a zelenina), prostornost prodejen a příznivé ceny. Svou pozici v roce 2019 výrazně posílily Lidl (dobrá lokalita prodejen, příznivý poměr ceny a kvality a uspokojivý výběr čerstvých produktů) a Kaufland (příznivé ceny při dobré kvalitě, pohodlná dostupnost obchodu). Všechny uvedené řetězce získaly nejlepší hodnocení jak v kombinaci více faktorů, tak i z hlediska emoční vazby zákazníka k řetězci. Všeobecně nejhůře dopadl Tesco supermarket, u něhož zákazníci negativně hodnotili především atmosféru, orientaci, nabídku služeb a cenovou úroveň. Spolu s Penny Marketem má rovněž nejvíce nespokojených nakupujících ze všech TOP10 řetězců.

Z hlediska segmentace nakupujících tvořili v ČR největší podíl starší jednotlivci/páry a mladí jednotlivci/páry bez dětí. Každá skupina nakupujících má jiné preference.

Specifickou a stále populárnější formou nakupování jsou online nákupy. V roce 2019 na ně připadaly téměř 3 % z celkové hodnoty nákupů rychloobrátkového zboží. Penetrace je u těchto nákupů v ČR jedna z nejvyšších v rámci EU (30,7 %). Alespoň jednou ročně si pořídily rychloobrátkové zboží tzv. z „pohodlí domova“ 3 z 10 českých domácností. Frekvence nakupování online dosáhla v roce 2019 téměř 10 nákupů na jednoho zákazníka, přičemž při jednom nákupu utratil 829 Kč (nárůst proti roku 2018 o 31 Kč).

Zákazníci nejčastěji nakupovali přes internet v čistě online obchodech s potravinami (Rohlík, Košík). Hodnota internetového nákupního koše byla vyšší než v kamenném obchodě (až o 65 %); lišilo se i jeho složení. Zatímco v běžných prodejnách v košíku převažovaly čerstvé potraviny, v online koši byly nejvíce zastoupeny produkty osobní péče a zboží pro děti a domácí mazlíčky.

Výdaje za rychloobrátkové zboží v promocích při online nákupech meziročně mírně poklesly (na 38,1 %); což ve srovnání s kamennými obchody představuje zhruba o 10 p. b. nižší hodnotu. Privátní značky nejsou proti běžným prodejnám v online prostředí zatím dobře zavedené, jejich podíl dle hodnoty nákupu na českém online trhu s rychloobrátkovým zbožím byl pouze 4 %.

Při srovnání způsobu nákupního chování spotřebitelů z pohodlí domova vs. v kamenných obchodech je zřejmé, že online formát pořizování zboží je oblíbený zejména v rodinách s jednotlivci/páry pod 50 let bez dětí. Naopak starší jednotlivci/páry online nakupování příliš nevyužívají, tato skupina zákazníků raději nakupuje běžným způsobem.

Na nákupním chování spotřebitelů v prvních čtyřech měsících roku 2020⁷⁸ byl patrný vliv pandemie COVID-19. Snížila se frekvence nakupování a zvýšila se hodnota nákupu. Vzrostl podíl nákupu kategorií maso a masné výrobky, polotovary, základní potraviny a alkoholické nápoje. Charakteristickým rysem pro toto období byl růst intenzity online nakupování.

5.2 Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin vyjádřená ve stálých cenách (odhad ÚZEI) se v roce 2020 zanedbatelně navýšila (+0,7 %). Zatímco spotřeba potravin živočišného původu mírně vzrostla (+1,4 %), spotřeba potravin rostlinného původu zůstala zachována na téměř stejné úrovni jako v roce 2019. Ceny potravin v maloobchodě se v roce 2020 meziročně zvýšily o 4,8 %, tj. více než činila míra inflace (3,2 %).

Vývoj spotřeby vybraných potravinových skupin, resp. potravin v roce 2019 a 2020 (odhad ÚZEI) je uveden v tab. T5.2/01.

T5.2/01 - Spotřeba potravin v ČR (kg/os./rok)

Potravinová skupina	2019	2020 ¹⁾	Meziroční index
Maso celkem v hodnotě na kosti	83,2	83,1	99,9
v tom - hovězí	9,1	8,9	97,8
- telecí	0,1	0,1	100,0
- vepřové	43,0	42,7	99,3
- drůbež	29,0	29,4	101,4
- ostatní	2,0	2,0	100,0
Ryby celkem	6,0	6,0	100,0
Sýry (včetně tvarohů)	18,5	19,1	103,2
Čerstvé mléčné výrobky	94,0	95,6	101,7
Vejce	14,5	14,2	97,9
Máslo	5,4	5,7	105,6
Sádlo	4,4	4,2	95,5
Rostlinné tuky a oleje	17,6	17,4	98,9
Cukr rafinovaný celkem	35,0	36,1	103,1
Obiloviny celkem v hodnotě mouky bez rýže	108,9	107,8	99,0
Brambory celkem	69,5	67,3	96,8
Luštěniny	3,0	3,0	100,0
Zelenina celkem v hodnotě čerstvé	87,0	89,0	102,3
Ovoce mírného pásma v hodnotě čerstvého	49,0	49,9	101,8
Jižní ovoce	37,5	38,1	101,6

1) Odhad ÚZEI na základě statistických údajů o tržní produkci, ostatním prodeji, salda zahraničního obchodu s potravinami (z dat platných v březnu 2021).

Pramen: ČSÚ - Spotřeba potravin v roce 2019; výpočty ÚZEI z údajů Statistiky zahraničního obchodu ČSÚ a Statistiky Mlék (MZe)

Zpracoval: I. Dolanová, I. Mrhálková (ÚZEI)

Celková spotřeba masa a masných výrobků v roce 2020 v podstatě stagnovala. K poklesu spotřeby došlo u výsekového masa – u hovězího masa (-2,2 %) při jeho mírném zdražení i u vepřového masa (-0,7 %), kde byl nárůst ceny výraznější. Naopak zvýšení spotřeby bylo

78 Poslední dostupné údaje.

zaznamenáno u drůbežího masa (+1,4 %), a to i přes nepatrný nárůst ceny. Spotřeba nestandardních druhů mas (telecí, skopové, zvěřina, králíci) stagnovala.

Konzumace ryb a rybích výrobků byla zachována na stejné úrovni jako v předchozím roce, navzdory drobnému zvýšení ceny těchto produktů.

Za skupinu mléko a mléčné výrobky byla pro rok 2020 (podobně jako v předchozích letech) propočtena spotřeba čerstvých mléčných výrobků a sýrů (včetně tvarohů), jak je vykazuje statistika EU (Eurostat)⁷⁹. V roce 2020 se spotřeba čerstvých mléčných výrobků navýšila (+1,7 %), a to i přes nárůst cen u většiny těchto produktů. Zásahu na uvedeném vývoji mělo zejména navýšení spotřeby následujících zástupců skupiny: konzumního mléka (+0,9 %), smetan (+8,9 %) a smetanových krémů (+18,2 %). Zvýšila se rovněž konzumace jogurtů (+2,0 %) při snížení ceny a tvarohů (+2,1 %), jejichž cena naopak mírně vzrostla. Nárůst spotřeby byl zaznamenán i u podskupin sýrů, jak tavených (+5,6 %), tak přírodních (+3,3 %), a to i přes jejich poměrně výrazné zdražení. Značně vzrostla také spotřeba mléčných konzerv (+50 %, avšak při velmi nízké úrovni spotřeby) a mléčných pudinků (+15,4 %). Jedinou podskupinou v rámci mléčných výrobků, u níž došlo v roce 2020 k poklesu spotřeby (-4,0 %), byly kysané mléčné výrobky, přestože se jejich cena meziročně téměř nezměnila.

V návaznosti na pokles ceny vzrostla ve skupině tuky a oleje v roce 2020 spotřeba másla (+5,6 %). Konzumace sádla i rostlinných tuků a olejů se naopak mírně snížila (-4,5 %; resp. -1,1 %).

Spotřeba vajec se v meziročním porovnání rovněž mírně snížila (-2,1 %) při stagnaci ceny.

Spotřeba cukru v roce 2020 vzrostla (+3,1 %) navzdory navýšení jeho ceny.

Nepatrný pokles spotřeby byl zaznamenán i u výrobků z obilovin (-1,0 %) při zanedbatelném nárůstu ceny chleba a běžného pečiva a vysokém zvýšení ceny mouky.

Celková spotřeba zeleniny a zeleninových výrobků se v roce 2020 zvýšila (+2,3 %), a to i přes zdražení většiny zástupců této kategorie potravin. Konzumace brambor navzdory snížení jejich ceny poklesla (-3,2 %).

Spotřeba ovoce mírného pásma i jižního ovoce se mírně zvýšila (+1,8 %; resp. +1,6 %). Přitom výrazně narostla nejen cena jablek (hlavní zástupce skupiny mírného pásma +40 %), ale také ostatních druhů ovoce jak mírného pásma (broskví a hroznů), tak jižního (pomerančů, citronů, kiwi).

79 Vzhledem k připomínkám o možnosti srovnání výpočtů spotřeby mléka a mléčných výrobků v hodnotě mléka bez másla, vyjádřené v kg/obyv./rok, uvádíme údaje o spotřebě v členění, jaké je publikováno v Eurostatu. Při výrobkové bilanci se vychází z údajů o potravinářské výrobě. Problém přepočtu na surovinu může nastat u přírodních sýrů, a to jak vyrobených v ČR, tak zejména z dovozu. Ve výrobě či dovozu mohou být značné rozdíly v sortimentu, vliv má i zohlednění konečných zásob. Proto EU uvádí jen spotřebu čerstvých mléčných výrobků (tj. veškerých mléčných výrobků bez sýrů, tvarohů a mléčných konzerv přepočtených na potřebu mléka nezbytnou na jejich výrobu) a spotřebu sýrů (včetně tvarohů) v kg/obyv./rok.

5.3 Výdaje za potraviny

K poklesu HDP v roce 2020 významně přispěla nízká spotřeba domácností, především v oblasti zboží střednědobé spotřeby a služeb. Celkové výdaje na konečnou spotřebu domácností v domácím pojetí⁸⁰ se v roce 2020 v běžných cenách meziročně snížily o 4,5 %, ve stálých cenách⁸¹ o 7,1 % (zatímco v roce 2019 byl vývoj opačný, výdaje domácností na spotřebu v běžných cenách se meziročně zvýšily o 5,8 %). V rámci výdajů domácností na konečnou spotřebu z hlediska trvanlivosti se v roce 2020 meziročně nejvíce snížily výdaje na předměty střednědobé spotřeby (o 16,9 %) a na služby (o 9,2 %), s odstupem výdaje na předměty dlouhodobé spotřeby (o 3,3 %). Naopak výdaje domácností na předměty krátkodobé spotřeby, kam se řadí zejména potraviny a nápoje, o 3,0 % stouply.

Mezi výdaji na konečnou spotřebu z hlediska účelu jsou na prvních dvou příčkách výdaje za bydlení a výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje. Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácností činil v roce 2019⁸² 15,5 % (s nepatrným meziročním růstem o 0,2 p. b.), z toho podíl výdajů jen za potraviny byl 14,0 % (s meziročním růstem o 0,3 p. b.). Nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje se meziročně zvýšily o 7,5 %, z toho výdaje jen za potraviny o 8,4 %. Důvodem progresu výdajů domácností za potraviny byl jak meziroční růst spotřebitelských cen potravin (o 3,1 %), tak i mírný růst spotřeby některých druhů potravin při současně se měnící struktuře spotřeby i nároků na kvalitu. Vliv měl rovněž růst příjmové úrovně domácností (meziroční přírůstek nominálních čistých peněžních příjmů za domácnosti celkem v roce 2019 byl 7,5 %, reálných příjmů 4,7 %).

Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových výdajích domácností EU 28, resp. EU 27 se dlouhodobě významně nemění, v posledních pěti letech se v EU 28 pohyboval v intervalu 12,1 % - 12,2 %; v EU 27 v intervalu 13,0 % - 13,2 %, v roce 2019 byl 13,0 %. Mezi unijní země s výší podílu podobnou ČR (s podílem 15,5 %) patří Řecko (15,2 %) a Portugalsko (16,1 %). Nejvyšší podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových výdajích měly v roce 2019 domácnosti Rumunska (26,0 %), s odstupem Litvy (20,2 %) a Estonska (19,3 %). Podíly výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje v těchto zemích – i přes klesající trend – jsou nejvyšší v delší časové řadě. Nejnižší podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje mezi zeměmi EU 27 vykazovaly v roce 2019 domácnosti Irsko (8,6 %) a Lucembursko (8,9 %); ze zemí EU 28 domácnosti Spojeného království (7,8 %).

80 Výdaje na konečnou spotřebu domácností jsou výdaje vynaložené na výrobky a služby, které jsou určeny pro přímé uspokojení individuálních potřeb a přání. Domácí pojetí zahrnuje výdaje rezidentů i nerezidentů v tuzemsku.

81 Ceny roku 2015.

82 Údaje ČSÚ o výdajích domácností na konečnou spotřebu podle účelu, tj. podle skupin výdajů, ke dni zpracování této zprávy jsou za rok 2019. Propočty výdajů na konečnou spotřebu jsou v běžných cenách.

Ze statistiky rodinných účtů⁸³ je patrné, že mezi domácnostmi, členěnými podle sociálních skupin, mají dlouhodobě nejvyšší nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje a rovněž podíl těchto výdajů na celkových spotřebních výdajích domácnosti důchodců. Nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje byly v roce 2019 v domácnostech důchodců (bez pracujících členů) o 13,7 % vyšší než v domácnostech celkem, podíl těchto výdajů na celkových spotřebních výdajích byl vyšší o 3,6 p. b. (tab. T5.3/01). Meziročně podíl v domácnostech důchodců bez pracujících členů poklesl o 0,9 p. b., avšak nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje (v Kč) o 5,0 % stouply. Příčina tohoto vývoje spočívala jak v růstu spotřebitelských cen potravin a v hmotné spotřebě, tak zejména v růstu disponibilních spotřebních zdrojů (čisté peněžní příjmy těchto domácností stouply meziročně o 8,0 %). V domácnostech zaměstnanců a v domácnostech samostatně činných osob byl podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje významně nižší než u důchodců (shodně 18,2 %) s meziroční stagnací. Značné difference vyplývají i z porovnání vydání domácností členěných podle vzdělání. Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje u domácností zaměstnanců s nižším vzděláním byl o 3,1 p. b. vyšší než v domácnostech se vzděláním vyšším. Podobné rozdíly jsou patrné i v porovnání domácností podle příjmové úrovně. Domácnosti s nejnižšími příjmy na osobu měly podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje o 3,5 p. b. vyšší než domácnosti s příjmy nejvyššími.

T5.3/01 - Vydání za potraviny, nápoje a tabák v domácnostech Statistiky rodinných účtů v roce 2019 v členění podle postavení osoby v čele domácnosti a v domácnostech s různou příjmovou úrovní (%)

Ukazatel	Domácnosti celkem	z toho domácnosti					podle příjmové úrovně	
		zaměstnanců			samostatně činných osob	důchodců bez PC ¹⁾	20 % dom. s nejnižšími příjmy	20 % dom. s nejvyššími příjmy
		celkem	s nižším vzděláním	s vyšším vzděláním				
Spotřební vydání celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z toho: potraviny, nápoje a tabák	22,2	21,2	24,0	19,6	20,4	26,5	22,8	19,4
v tom: potraviny a nealkoholické nápoje	19,2	18,2	20,2	17,1	18,2	22,8	20,1	16,6
alkoholické nápoje, tabák	3,0	3,0	3,8	2,5	2,2	3,7	2,7	2,8

1) PČ - pracující člen.

Pramen: Statistika rodinných účtů, ČSÚ, 2020

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Z potravinových agregací vydávají domácnosti nejvíce finančních prostředků za maso a masné výrobky (23,4 % z celkových výdajů za potraviny v roce 2019, meziroční pokles o 0,3 p. b.). Na druhém a třetím místě jsou výdaje za skupinu obiloviny a pekárenské výrobky (18,6 %, meziroční růst o 0,2 p. b.) a výdaje za skupinu mléko, sýry, vejce (18,4 %, meziroční pokles o 0,1 p. b.). Na dalším místě se s odstupem umístily výdaje za zeleninu a brambory (10,6 %, meziroční růst 0,9 p. b.). Podíly výdajů ostatních potravinových agregací se pohybovaly pod 10 %, nejnižší podíl výdajů byl za skupinu ryby (2,4 %).

83 Údaje statistiky rodinných účtů nejsou srovnatelné s údaji národních účtů a Eurostatu (odlišný metodický postup). Jejich využití pro účely této zprávy spočívá zejména ve vzájemném porovnání a hodnocení vývoje výdajů za potraviny v rámci domácností.

5.4 Spotřebitelské ceny potravin

Dynamika růstu cen spotřebního zboží a služeb v roce 2020 zrychlila. Průměrná míra inflace (vyjádřená meziroční změnou indexu spotřebitelských cen) v roce 2020 dosáhla 3,2 %, což je o 0,4 p. b. více než v roce 2019. V dlouhodobém porovnání se jedná o nejvyšší hodnotu tohoto ukazatele za posledních 8 let. Na rozdíl od předchozích let, kdy ceny zboží rostly pomaleji než ceny služeb, byl v roce 2020 meziroční cenový přírůstek obou skupin totožný (3,2 %).

Z pohledu mezinárodního srovnání je zřejmé, že podobně jako v minulých letech rostly spotřebitelské ceny úhrnem v ČR rychleji než v EU celkem. Meziroční nárůst cenové úrovně (měřený HICP⁸⁴) byl v naší republice v roce 2020 v rámci EU 27 třetí nejrychlejší a průměrné zvýšení cen Unie přesáhl o 2,6 p. b.⁸⁵. Vyšší přírůstek cen pro spotřebitele v porovnání s ČR vykázaly pouze Polsko (3,7 %) a stejně jako v předchozím roce Maďarsko (3,4 %). Nadprůměrně (proti EU), ale pomaleji než u nás, stouply rovněž ceny např. v Rumunsku (o 2,4 %), na Slovensku (o 2,0 %) a v Rakousku (o 1,4 %). Naopak u 8 unijních zemí, především s nižší úrovní ekonomického rozvoje, byly evidovány mírný pokles nebo stagnace cenové hladiny. Jednalo se např. o Řecko (o 1,3 %), Kypr (o 1,1 %), Estonsko (o 0,6 %), Irsko (o 0,5 %).

Očekávání, že vlivem koronavirové krize dojde ke snížení cen a k utlumení tempa inflace, se v ČR nenaplnilo. Vyšší inflace v ČR byla především projevem předchozích let prosperity a relativní odolnosti české ekonomiky vůči koronavirové krizi. V důsledku vládních stabilizačních programů zůstala v roce 2020, i přes určitý růst, poměrně nízká nezaměstnanost, velmi mírně (o 1,2 %) stouply i reálné mzdy. Inflaci podpořilo i oslabení směnného kurzu koruny vůči euru i americkému dolaru. Naopak růst úhrnné cenové hladiny již druhým rokem tlumil dramatický propad cen ropy a zemního plynu na světových trzích (o 35 %, resp. o 33 %); jejichž úroveň byla v roce 2020 nejnižší za posledních 10 let. Z domácích faktorů působilo protiinflačně zejména snížení spotřeby domácností.

Příspěvek administrativních opatření k celkovému růstu cen představoval 0,5 p. b., tj. o 0,1 p. b. méně než v předchozím roce. Z jednotlivých oddílů spotřebního koše k průměrné míře inflace (3,2 %) nejvýznamněji přispěly potraviny a nealkoholické nápoje (0,8 p. b.), dále bydlení a alkoholické nápoje vč. tabáku. Do meziročního růstu cen skupiny bydlení (o 2,9 %) se promítl vysoký vzestup cen elektřiny, nájemného a sběru pevných odpadů; v cenovém přírůstku alkoholických nápojů vč. tabáku (7,6 %, nejvyšším ze všech skupin) se projevil rovněž dopad zvýšení spotřební daně u tabákových výrobků. Značné navýšení cen vykazala

84 *Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) měří srovnatelným způsobem inflaci či cenovou hladinu jednotlivých výdajových skupin členských zemí EU. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Z tohoto důvodu nemusí být hodnoty obou indexů totožné. HICP byl vypočten ÚZEI na základě měsíčních údajů Eurostatu.*

85 *Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.*

také skupina stravování vč. ubytování (o 4,9 %). Snižující vliv měly pouze ceny skupiny pošty a telekomunikace, které klesly o 3,6 %.

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů navázaly v roce 2020 na vývoj v předešlých 3 letech a byly opět hnací silou inflace. Vzhledem k předchozímu roku se zvedly o 4,5 %, což představuje o 1,7 p. b. vyšší růst než v roce 2019.

Vzestupný trend spotřebitelských cen potravinářských výrobků byl zaznamenán i v ostatních státech EU 27, s výjimkou Irska, kde cenová hladina této skupiny opět lehce klesla (o 1,4 %). Tempo růstu cen potravin a nealkoholických nápojů v EU jako celku však bylo podstatně mírnější než v ČR (o 2,1 p. b.). K zemím s nejvýraznějším cenovým růstem uvedené skupiny patřily stejně jako v předchozím roce Maďarsko (o 7,2 %), Bulharsko (o 5,1 %) a Rumunsko (o 4,8 %). Ze sousedních zemí rostly nadměrně ceny potravin v Polsku (o 4,4 %); na Slovensku a v Německu byl jejich přírůstek nižší (2,5 % a 2,3 %). Prakticky stagnaci cenové úrovně hodnocené položky zaznamenalo Dánsko (zvýšení o 0,7 %) a nepatrný nárůst (v rozmezí 1,3–1,6 %) Kypr, Itálie a Řecko.

Ceny samotných potravin vzrostly v ČR v roce 2020 proti roku 2019 o 4,8 %, ceny nealkoholických nápojů se po stagnaci v předchozích letech zvýšily jen velmi mírně, o 1,7 %. Nárůst cenové úrovně potravin v obchodní síti byl podstatně progresivnější než v předešlých člancích potravinové vertikály i než růst jejich dovozních cen (DC). CPV potravin stouply celkově o 1,5 %, DC potravin a živých zvířat o 3,6 % a CZV komodit dokonce o 3,4 % klesly. Do vysokého přírůstku cen potravin v maloobchodě se promítla řada faktorů, z nichž k nejvýznamnějším patřily epidemiologická situace vyvolaná pandemií koronaviru (dopad do mezinárodního obchodu a do zvýšených nákladů obchodníků spojených s protikoronavirovými opatřeními, nedostatek pracovních sil v zemědělství a potravinářství aj.), oslabení měnového kurzu, nepříznivé klimatické vlivy a vysoká poptávka po některých druzích potravin. Svou roli sehrála rovněž cenová politika obchodních řetězců.

T5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Skupina	2019/18	2020/19
Potraviny	103,1	104,8
v tom - maso a masné výrobky	103,6	107,7
- ryby a mořské plody	101,2	101,3
- mléko, mléčné výrobky, vejce	100,6	100,9
- oleje a tuky	96,8	98,7
- pekárenské výrobky, obiloviny	103,5	102,3
- cukr a výrobky z cukru	98,5	104,3
- ovoce a ovocné výrobky	96,1	118,2
- zelenina a zeleninové výrobky, brambory, luštěniny	119,6	102,6
- ostatní potravinářské výrobky a přípravky	103,6	108,0
Nealkoholické nápoje	100,2	101,7
v tom - káva, čaj, kakao	98,2	99,8
- minerální vody, šťávy, ostatní nealkoholické nápoje	101,4	102,8

Pramen: ČSÚ - Indexy spotřebitelských cen, 2020, 2021

Zpracoval: I. Mrháková (ÚZEI)

Z tab. T5.4/01 dokumentující vývoj cen základních potravinových a nápojových skupin v posledních dvou letech vyplývá, že u většiny skupin (kromě olejů vč. tuků a potravin na přípravu nápojů) došlo v roce 2020 meziročně k nárůstu spotřebitelských cen i ke zrychlení dynamiky jejich růstu. Na zvýšení cenové hladiny potravin se největší měrou podílel růst cen masa (podobně jako v roce 2019) a ovoce.

Tempo růstu spotřebitelských cen masa vč. masných výrobků, nejvýznamnější skupiny z hlediska váhy ve spotřebním koši potravin, se v roce 2020 v porovnání s vývojem v roce 2019 více než zdvojnásobilo. Vysoký přírůstek cen skupiny byl odrazem především výrazného navýšení cen vepřového výsekového masa. Vývoj spotřebitelské ceny tohoto druhu masa nekorespondoval s pohybem cen v předcházejících člancích cenové vertikály. Zatímco CZV jatečných prasat i DC vepřového masa v důsledku vývoje na evropském trhu mírně klesly a CPV této komodity se prakticky nezměnila, cena vepřového výsekového masa v maloobchodě vzrostla o 8,6 %. Z uvedeného je zřejmé, že k výraznějšímu růstu cen napomohly i vyšší marže obchodníků. Zároveň je však třeba poznamenat, že v roce 2019 naopak rostla SC této potraviny podstatně mírněji než ostatní druhy cen.

Po stagnaci v předchozím roce vykazaly téměř stejný meziroční přírůstek v obchodní síti ceny hovězího výsekového masa (2,7 %) a drůbežího masa (2,8 %). U hovězího masa došlo k růstu cenové úrovně i přesto, že ceny zpracovatelů v podstatě setrvaly na úrovni roku 2019 a DC i ceny prvovýrobců skotu se snížily. U nejvýznamnějšího zástupce drůbeže, kuchařského kuřete, se na rozdíl od předchozího roku spotřebitelská cena zvedla (o 4,2 %), přitom růst CPV byl pozvolnější a DC tohoto reprezentanta podstatně klesla. V souvislosti s růstem cen masa, především vepřového, se markantně navýšily ceny uzenářských výrobků (o 9,8 %) a ostatních masných polotovarů (o 13,6 %).

Nejprudší meziroční nárůst cen pro spotřebitele zaznamenaly ovoce a ovocné výrobky (o 18,2 %). V důsledku nepříznivých klimatických jevů v roce 2019/20 a zavedení protiepidemických opatření souvisejících s šířením viru COVID-19 na jaře roku 2020, jejichž dopadem byl mj. nedostatek zahraničních a sezónních pracovních sil v zemědělství, se na trhu významných evropských producentů zemí a následně v dalších státech (ČR nevyjímaje) začal projevovat nedostatek ovoce v tržní kvalitě. Důsledkem byl strmý růst CZV, DC i SC jednotlivých reprezentantů této skupiny. Vzestupu cen ovoce v maloobchodě v ČR napomohla i narůstající poptávka spotřebitelů po čerstvém ovoci jako zdroji vitaminů, u některých druhů i vyšší marže prodejců. Spotřebitelské ceny čerstvého ovoce (vč. chlazeného) stouply v roce 2020 meziročně v průměru o 22,3 %. Ke zvýšení cenové úrovně došlo u všech sledovaných druhů, s výjimkou banánů, jejichž ceny pro spotřebitele v návaznosti na pohyb DC mírně klesly (o 2,5 %). Z ovoce mírného pásma po podstatné redukci v předchozím roce významně vzrostla spotřebitelská cena jablek (o 40,1 %), ještě dynamičtěji se zvýšila cena broskví (o 45,8 %); cena jahod však stoupla jen lehce (o 2,9 %, navzdory zhruba pětinovému nárůstu DC). Zvýšení cen

jižního ovoce se pohybovalo v rozmezí od 27,3 % (pomeranče) do 34,2 % (kiwi). Ceny ovocných výrobků se v meziročním porovnání prakticky nezměnily.

Enormní zvýšení (o 8,0 %) vykazaly dále ceny ostatních potravinářských výrobků (ochucovadla, omáčky, koření, sůl aj.), ale vzhledem k tomu, že se jedná o spotřebně nevýznamnou skupinu, jejich cenový růst se do celkové inflace potravin nepromítl.

Na vzestupu hladiny spotřebitelských cen cukru a výrobků z cukru (o 4,3 %) se podíleli všichni zástupci skupiny. Cena cukru v obchodní síti po dvouleté výrazně sestupné tendenci v návaznosti na mimořádný růst cen zpracovatelů v roce 2020 meziročně posílila o 9,5 %; její přírůstek však byl vzhledem k navýšení CPV zhruba poloviční. Dynamicky stouply rovněž ceny čokolády a čokoládových cukrovinek (o 6,6 %), naopak u nečokoládových cukrovinek vč. cukrářských výrobků došlo ke zmírnění meziročního cenového navýšení (o 1,5 p. b. na 3,1 %).

Mírnější pohyb cen směrem vzhůru než v předchozím roce byl evidován u zeleniny celkem (zvýšení o 2,6 %) a mlýnských a pekárenských výrobků vč. obilovin (o 2,3 %).

Zatímco v roce 2019 byla zelenina vč. brambor skupinou s nejrychleji rostoucími cenami, v roce 2020 se zásluhou meziročního snížení cen brambor a některých druhů zeleniny průměrný růst spotřebitelských cen dané skupiny zpomalil o 17 p. b. Zvýšení cenové hladiny podpořil vzrůst spotřebitelských cen čerstvé zeleniny (vč. chlazené) o 5,0 %, na nějž působily obdobné faktory jako u ovoce. Nejvýznamnějším byl vliv světové koronavirové pandemie (omezení distribuce zeleniny po Evropě, deficit sezónních pracovníků), která měla výrazný dopad na ceny v jarních měsících u těch druhů, jež se do ČR ve značné míře dovážejí. S nástupem nových sklizní zeleniny v roce 2020 a rovněž uvolněním omezujících opatření ceny postupně klesaly. Nejrychlejší zvýšení cen v obchodní síti bylo v meziročním porovnání evidováno u česneku (o 30,3 %) a brokolice (o 28,8 %), podstatně vyšší (o 9,7-14,1 %) byly i spotřebitelské ceny kvěťáku, rajčat, ledového salátu a salátových okurek, mírně (o 3,3 %) stoupla cena papriky. Na druhé straně po mimořádném růstu v roce 2019 citelně klesly ceny obchodníků u cibule (o 23,1 %) a hlávkového zelí (o 20,5 %), mírně se snížila cena mrkve (o 6,5 %) a celeru (o 5,7 %). Po rapidním přírůstku v předchozím roce došlo u prodejců k redukci cenové hladiny brambor (o 6,1 %), při podstatně dynamičtějším poklesu jejich CZV i DC.

V rámci mlýnských a pekárenských výrobků nejvíce zdražily těstoviny (o 7,6 %) a pšeničná mouka (o 6,8 %), cena zpracovatelů mouky se naopak mírně snížila. Spotřebitelské ceny stěžejního představitele skupiny, chleba a běžného pečiva, odpovídaly růstu CPV a zanedbatelně vzrostly (v úhrnu o 1,4 %), hladina cen ostatních pekárenských výrobků (jemné a trvanlivé pečivo, toastový chléb aj.) byla meziročně vyšší o 2,2 %. Cena rýže pro spotřebitele nereflektovala na stagnaci dovozní ceny a proti předchozímu roku se zvedla o 5,0 %.

Podobně jako v roce 2019 zůstaly i v roce 2020 stabilní ceny ryb a rybích výrobků (růst o 1,3 %) a agregované skupiny mléko, mléčné výrobky a vejce (o 0,9 %).

Na rozdíl od vývoje cen jiných potravinových skupin nebyl dopad koronavirové krize do spotřebitelských cen mlékárenských produktů tak zásadní. Průměrná cena konzumního mléka v maloobchodě se vyvíjela v souladu s CPV a proti předchozímu roku se téměř nezměnila. Mírný pokles cenové hladiny byl zaznamenán u jogurtů (o 3,3 %), přitom jejich CPV lehce vzrostla. Zhruba na úrovni předešlého roku setrvaly v tržní síti ceny ostatních mléčných výrobků (tj. tekuté zakysané mléčné výrobky, smetany, mražené smetanové krémy, pomazánkové máslo). V porovnání s vývojem v roce 2019 se zvýšil přírůstek spotřebitelských cen sýrů vč. tvarohů (na 3,2 %) a sušeného mléka (na 4,4 %). Obrat nastal v cenovém vývoji vajec, jejichž ceny pro spotřebitele byly navzdory mírnému zvýšení CZV i DC srovnatelné s rokem 2019 (zvýšení o 0,4 %).

Jedinou potravinovou skupinou, u níž došlo k nevýznamnému posunu cen směrem dolů (o 1,3 %), byly oleje a tuky. Vývoj jednotlivých zástupců skupiny však byl diferencovaný. Za meziročním poklesem cen másla v maloobchodě (o 5,5 %), druhým rokem v řadě, stálo snížení cen zpracovatelů. Mírně pod úroveň předchozího roku (o 2,1 %) se pohybovaly i ceny rostlinných tuků. Naproti tomu ve spojitosti s růstem ceny vepřového masa skokově stoupla cena sádla (o 11,8 %) a zvýšila se i cena jedlých olejů (bez olivového oleje o 5,7 %).

Po sedmiletém víceméně stagnačním trendu se v roce 2020 celkově mírně navýšila spotřebitelská cena nealkoholických nápojů. Ceny potravin na přípravu teplých nápojů zůstaly v průměru stejné jako v roce 2019 (pokles o 0,2 %), při rozdílném vývoji cen jednotlivých představitelů. Káva v návaznosti na snížení dovozní ceny lehce zlevnila (o 1,8 %), podobně se snížila cena kakaa (o 1,2 %), přestože dovozní cena výrazně vzrostla. Naopak u čaje dovozní cena prakticky stagnovala, ale cena pro spotřebitele zaznamenala přírůstek (3,4 %). Minerální vody, ostatní nealkoholické nápoje, ovocné a zeleninové šťávy apod. byly v úhrnu vyšší než v předchozím roce (o 2,8 %), z nich se stejně jako v roce 2019 nejvíce zvýšily ceny limonád (o 4,6 %) a ovocných a zeleninových šťáv (o 4,0 %).

5.5 Kvalita potravin

Zvyšování kvality potravinářských výrobků přispívá i ke konkurenceschopnosti agrární produkce ČR. O výhodách kvalitních potravin je také nezbytné vhodnou propagací, případně výchovou ke správné výživě, přesvědčit spotřebitele. Kvalitní potravinářské výrobky jsou obvykle certifikovány a označovány tak, aby při nákupu umožnily spotřebitelům lepší orientaci na trhu. Patří mezi ně:

Značka KLASA

Projekt národní značky KLASA je od roku 2016 součástí režimu státní podpory „Propagační kampaň na podporu kvalitních potravin“. Prioritou je především nabízet spotřebitelům kvalitní potraviny, které vykazují výjimečné kvalitativní charakteristiky, jež zvyšují přidanou hodnotu a zaručují jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům dostupným na

trhu. Hlavním cílem je zejména zvýšit zájem o kvalitu potravin a edukaci veřejnosti v otázce kvality potravin a ovlivnit tím nákupní chování spotřebitelů. Dalším z cílů tohoto projektu je posílit konkurenceschopnost výrobců kvalitních potravin.

Za dobu svojí existence od roku 2003 se stala značka KLASA nejen prestižní záležitostí pro její držitele, ale především si získala důvěru obyvatel ČR.

Značka se uděluje na 3 roky a garantuje, že jsou nabízeny skutečně kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny.

Za rok 2020 bylo oceněno 212 výrobků od 90 výrobců. Meziroční pokles počtu oceněných výrobků/výrobců byl zapříčiněn epidemiologickou situací – nemožnost realizovat zasedání hodnotící komise.

V roce 2020 byly na propagaci v rámci Propagační kampaně na podporu kvalitních potravin včetně prezentace potravin značky kvality KLASA čerpány finanční prostředky ve výši 134,7 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Další informace, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.eklasa.cz.

Regionální potravina 2020

Značku Regionální potravina uděluje na základě krajských soutěží Ministerstvo zemědělství ve 13 krajích ČR nejkvalitnějším zemědělským nebo potravinářským výrobkům. Výrobky musí být vyrobeny z lokálních surovin a mít vazbu na svůj kraj – ať už tradičním způsobem výroby nebo originální regionální recepturou. Odborné poroty vybírají vždy 1 vítězný výrobek v 9 kategoriích.

V roce 2020 se do soutěže přihlásilo celkem 396 výrobců s 1 396 výrobky a bylo oceněno 110 výrobků.

Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku Regionální potravina daného kraje po dobu 4 let. Soutěžit o značku Regionální potravina mohou pouze malé a střední podniky do 250 zaměstnanců. Tento projekt byl spuštěn Ministerstvem zemědělství koncem roku 2009. Od roku 2012 jej administruje SZIF.

V roce 2020 byly na propagaci v rámci soutěže Regionální potravina čerpány finanční prostředky ve výši 20,0 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Postupy při udělování značky „Regionální potravina“, společně s dalšími informacemi, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.regionalnipotravina.cz.

Biopotraviny

Pravidla pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin jsou daná právními předpisy evropskými (nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ze dne 5. září 2008) a národními (zákon č. 242/2000 Sb.). MZe provádí dozor nad

dodržováním těchto právních předpisů, kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství a biopotravin je tak garantován státem.

K 31. 12. 2020 bylo v ČR registrováno 865 výrobců biopotravin.

Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu stoupl v roce 2019⁸⁶ meziročně o 17,56 % na 8,26 mld. Kč. Z toho spotřeba biopotravin v ČR (včetně dovozu) činila 5,26 mld. Kč. Průměrná roční spotřeba na obyvatele vzrostla v roce 2019 na 492 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 1,52 %.

V roce 2020 se konal již 16. ročník informační akce MZe pro spotřebitele „Září – Měsíc biopotravin“. Mottem byl slogan „Kupujte BIO srdcem“. Touto tradiční kampaní chce MZe veřejnosti představit místní biofarmy a výrobce bioproduktů, jejichž nabídka se rok od roku rozšiřuje.

Více informací lze nalézt na internetové adrese www.mesicbiopotravin.cz.

5.6 Bezpečnost potravin

V roce 2020 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Současně byly plněny úkoly vyplývající ze Strategie bezpečnosti potravin a výživy pro období 2014–2020.

Monitoring cizorodých látek v potravních řetězcích

Monitoring cizorodých látek představuje dlouhodobé sledování kontaminace, které na základě získaných dat umožňuje vyhodnocení vývoje zatížení potravního řetězce. Probíhá na základě usnesení vlády č. 369 ze dne 2. října 1991, č. 408 ze dne 10. června 1992, č. 810 ze dne 9. prosince 1998, č. 1320 ze dne 10. prosince 2001, č. 1277 ze dne 15. prosince 2004, která MZe stanovují povinnost zajistit sledování cizorodých látek v celé vertikále potravního řetězce, včetně vstupů ovlivňujících přímo či nepřímo zdravotní nezávadnost potravin, krmiv a zemědělských surovin určených k jejich výrobě. Na zajištění monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích rezortu zemědělství se v roce 2020 podílely SZPI, SVS, ÚSKVBL, ÚKZÚZ, VÚMOP, VÚLHM a FROV JČU.

Monitoring SZPI

V roce 2020 bylo SZPI odebráno a analyzováno v rámci monitoringu cizorodých látek 1 524 vzorků. U 16 vzorků bylo zjištěno překročení maximálního limitu, což představuje z celkového počtu odebraných vzorků 1,1 % nevyhovujících vzorků.

86 Údaje o biopotravinách ke dni zpracování této zprávy jsou za rok 2019.

Ovoce a zelenina

Stejně jako v předchozích letech tvořily v rámci monitoringu cizorodých látek významný podíl analyzovaných vzorků čerstvé ovoce a zelenina včetně pěstovaných hub, ale i zpracované výrobky z ovoce a zeleniny, neboť tyto komodity zaujímají důležitou část spotřebního koše v ČR.

Dle Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR, který zahrnuje požadavky koordinovaného víceletého kontrolního programu Unie, bylo na přítomnost reziduí pesticidů v roce 2020 vyšetřeno celkem 286 vzorků čerstvé a zmrazené zeleniny včetně čerstvých pěstovaných hub. Největší podíl odebraných vzorků čerstvé zeleniny dle jejich původu tvořily vzorky z EU (75,2 % analyzovaných vzorků). Čerstvá zelenina pocházející z tuzemské produkce zaujímala 8,4 % a zelenina původem ze třetích zemí 11,5 %. U 4,9 % vzorků nebyla země původu uvedena.

Z celkového počtu analyzovaných vzorků čerstvé a mražené zeleniny vč. pěstovaných hub byla v 6 případech překročena hodnota maximálního reziduálního limitu (MRL). Jednalo se o dva vzorky kořenové petržele původem z Polska, ve které bylo detekováno nadlimitní množství linuronu. U vzorku brokolice a květáku původem z Polska byl překročený MRL pro účinnou látku flonicamid. Jako nevyhovující byl hodnocen vzorek salátových okurek původem z Albánie a vzorek zeleninové papriky původem z Turecka, u kterých bylo zjištěno nadlimitní množství účinné látky formetanate resp. pyridaben.

Na ověření souladu s MRL bylo odebráno celkem 236 vzorků čerstvého a sušeného ovoce. Z hlediska země jejich produkce představovalo ovoce ze zemí EU největší podíl odebraných vzorků (55,1 %). Ovoce ze třetích zemí zaujímalo 39,8 % z celkového počtu odebraných vzorků. Ovoce z tuzemska tvořilo nejmenší část z celkového počtu odebraných vzorků (3,8 %). U 1,3 % odebraných vzorků nebyla země původu deklarována. U 86 % odebraných vzorků ovoce byla přítomnost reziduí pesticidů potvrzena. U 3 vzorků čerstvého ovoce zjištěná rezidua pesticidů překročila hodnotu MRL. Ve vzorku mandarinek původem z Turecka bylo zjištěno nadlimitní množství fenbutatin oxidu. Vzorek grapefruitu rovněž původem z Turecka obsahoval vyšší množství buprofenzinu. U švestek původem z Polska byl překročený MRL pro účinnou látku acetamiprid.

V rámci monitoringu CL⁸⁷ je stanovení dusičnanů dlouhodobě prováděno zejména v listové zelenině jako je salát nebo špenát, ale i v dalších druzích zeleniny, pro které nejsou nařízením Komise (ES) č. 1881/2006 ML⁸⁸ stanoveny. U téměř 90 % analyzovaných vzorků byla přítomnost dusičnanů v čerstvé zelenině potvrzena. Nejvyšší koncentrace dusičnanů byly naměřeny u vzorků rukoly, kdy se zjištěné hodnoty pohybovaly v intervalu od 4 142 do 5 457

87 CL – cizorodé látky

88 ML – maximální limity

mg/kg⁻¹. U jednoho vzorku špenátu původem z EU byl překročený maximální limit uvedený v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Brambory a výrobky z brambor

Dle požadavků Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR jsou konzumní brambory jednou z komodit, u které jsou pravidelně sledována rezidua pesticidů. Na stanovení reziduí pesticidů bylo odebráno celkem 20 vzorků konzumních brambor. Brambory původem z ČR představovaly 25 % odebraných vzorků, brambory ze států EU 75 %. Přestože byla přítomnost reziduí pesticidů potvrzena u 70 % analyzovaných vzorků brambor, MRL nebyl překročený u žádného vzorku.

Bramborové lupínky jsou jednou z komodit, u které jsou pravidelně zjišťovány vyšší obsahy akrylamidu, než je stanoveno nařízením Komise (EU) 2017/2158. Odebráno bylo celkem 7 vzorků bramborových lupínků především od tuzemských výrobců. Zjištěný obsah akrylamidu se pohyboval v intervalu od 154 do 1 163 µg/kg⁻¹. Porovnávací hodnota pro snížení přítomnosti akrylamidu v potravinách stanovena nařízením Komise (EU) 2017/2158 byla překročena u 3 vzorků bramborových chipsů.

Obilniny a obilné výrobky

Z kontaminujících látek je v obilninách a obilných výrobcích dlouhodobě sledována především přítomnost mykotoxinů a reziduí pesticidů. Pozornost je ale zaměřena i na další kontaminanty jako jsou chemické prvky, námelové a tropanové alkaloidy.

Z jednotlivých mykotoxinů jsou pravidelně v obilovinách a ve výrobcích z obilovin sledovány aflatoxiny, deoxynivalenol, ochratoxin A, zearalenon a T-2 a HT-2 toxin. Celkem bylo vyšetřeno 53 vzorků obilnin včetně rýže a obilných výrobků na přítomnost mykotoxinů. Byly zjištěny pouze pozitivní nálezy T-2 a HT-2 toxinu ve vzorku ovesné mouky a ve 4 vzorcích ovesných vloček. Ostatní mykotoxiny nebyly ve vzorcích obilnin a obilných výrobcích detekovány.

Dle požadavků Víceletého kontrolního plánu pro rezidua pesticidů byla přítomnost reziduí pesticidů ověřována u celkem 60 vzorků obilnin včetně rýže a obilných výrobků. U poloviny odebraných vzorků obilnin a obilných výrobků byla rezidua pesticidních látek detekována, nicméně všechny vzorky byly hodnoceny jako vyhovující.

Pekařské výrobky

Ze skupiny pekařských výrobků byl obsah akrylamidu ověřován v chlebu, sušenkách, perníku, snídanových cereáliích, krekrovém pečivu a müsli. Celkem bylo odebráno 23 vzorků.

Porovnávací hodnota uvedená v nařízení Komise (EU) 2017/2158 nebyla překročena u žádného z analyzovaných pekařských výrobků.

Dětská výživa

V obilných příkrmech jsou ze skupiny mykotoxinů pravidelně sledovány aflatoxin B₁, B₂, G₁, G₂, deoxynivalenol, ochratoxin A, zearalenon, fumonisiny FB₁ a FB₂ a T-2 a HT-2 toxin. V ovocných příkrmech s podílem jablek určených kojencům a malým dětem byla ověřována přítomnost patulinu. Pozitivní nález některého z výše uvedených mykotoxinů nebyl zaznamenán u žádného z analyzovaných příkrmů pro děti.

Nápoje

Přítomnost patulinu byla sledována v jablečných šťávách. Nebyly překročeny maximální povolené limity.

Vzorky hroznové šťávy byly podrobeny analýzám na stanovení přítomnosti ochratoxinu A. Všechny vzorky z hlediska platného limitu byly hodnoceny jako vyhovující.

Dle Víceletého kontrolního programu pro rezidua pesticidů byla ve vzorcích pomerančové šťávy ověřována přítomnost reziduí pesticidních látek. Maximální reziduální limit nebyl překročen u žádného z 6 analyzovaných vzorků.

Lihoviny

Na přítomnost metanolu bylo odebráno 56 vzorků lihovin, u 23 vzorků byla přítomnost metanolu prokázána. Zjištěné množství odpovídalo požadavkům právního předpisu, všechny analyzované vzorky lihovin byly hodnoceny jako vyhovující.

Přítomnost ftalátů byla ověřována především v ovocných destilátech z peckového ovoce, ale i v ovocných destilátech z jiného než peckového ovoce a ostatních lihovinách. Pozitivní nález ftalátů byl zaznamenán u vzorku ovocného destilátu z peckového ovoce a vzorku ovocného destilátu z jiného než peckového ovoce.

Masné a rybí výrobky

Polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU) jsou dlouhodobě sledovány v uzených masných a rybích výrobcích včetně uzených ryb. Benzo(a)pyren a další PAU vyjádřené jako suma benzo(a)pyrenu, benzo(a)anthracenu, benzo(b)fluoranthenu a chrysenu byly analyzovány v rybích konzervách v oleji (šproty, makrela) a uzených rybách (uzených makrelách). Přestože byly PAU zjištěny u všech analyzovaných masných a rybích výrobků včetně uzených ryb, naměřené hodnoty benzo(a)pyrenu a sumy PAU nepřekročily ML uvedený v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Ze skupiny biogenních aminů je pravidelně sledována přítomnost histaminu v konzervovaných rybích výrobcích. Histamin byl potvrzen u všech vzorků konzervovaných rybích výrobků. U vzorku konzervované makrely v rostlinném oleji původem z Polska zjištěný obsah histaminu přesáhl bezpečnostní limit uvedený v nařízení Komise (ES) č. 2073/2005.

Koření, káva, čaj

Ve vzorcích koření je pravidelně monitorována přítomnost aflatoxinů B₁, B₂, G₁, G₂ a ochratoxin A. V roce 2020 byl monitoring CL rozšířen i o sledování alternariových toxinů v koření na základě doporučení Komise. Ze skupiny alternariových toxinů byla ověřována přítomnost alternariolu v mleté paprice. Na stanovení aflatoxinů bylo odebráno celkem 23 vzorků koření. Naměřené hodnoty se nacházely pod hodnotou maximálního limitu.

U 40 % analyzovaných vzorků koření byla přítomnost ochratoxinu A potvrzena. Pozitivní nálezy byly zjištěny výhradně v mleté paprice. Obsah ochratoxinu A se pohyboval v intervalu od 2,2 do 14,5 µg/kg⁻¹. Všechny vzorky byly hodnoceny jako vyhovující, neboť u žádného ze vzorků nebyla překročena hodnota ML 20 µg/kg⁻¹. V mleté paprice byly provedeny i rozborů na přítomnost alternariolu, všechny vzorky byly bez zaznamenaného množství tohoto toxinu.

V případě pražené mleté kávy a zrnkové kávy nebyla stejně jako v předchozím roce přítomnost ochratoxinu A potvrzena. Na stanovení ochratoxinu A byly odebrány rovněž vzorky bylinného a zeleného čaje. U vzorku bylinného čaje bylo zjištěno zanedbatelné množství ochratoxinu A, vzorek vyhověl limitu uvedenému v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

V rámci zesílené úřední kontroly při dovozu čajů ze třetích zemí jsou zjišťovány zásilky obsahující nadlimitní množství pesticidních látek. Proto i v rámci monitoringu CL je zvýšená pozornost věnována odběrům černých a zelených čajů na stanovení reziduí pesticidů. V roce 2020 bylo odebráno celkem 17 vzorků čajů především původem z Číny a Vietnamu. Rezidua pesticidů byla detekována u 9 vzorků, z čehož dva vzorky zeleného čaje původem z Vietnamu nevyhověly MRL.

Oleje, olejnatá semena, luštěniny

Z chemických prvků byly ve vzorcích máku sledovány kadmium, arzen, olovo a rtuť. Kadmium bylo detekováno u všech analyzovaných vzorků máku, jeho hodnoty se pohybovaly od 0,4 do 0,8 mg/kg⁻¹. U 5 vzorků máku byly zjištěny stopy arzenu a rtuti, u 2 vzorků i olova. Nejvyšší povolená množství pro obsah kadmia, arzenu, olova a rtuti v máku stanovená vyhláškou č. 329/1997 Sb. nebyla překročena.

Dle koordinovaného programu EU bylo na přítomnost reziduí pesticidů vyšetřeno celkem 12 vzorků panenských olivových olejů. Rezidua pesticidních látek byla zjištěna u 4 vzorků olivových olejů, MRL nebyl překročen u žádného z analyzovaných vzorků.

Dále byly analýzy na ověření zbytků pesticidních látek provedeny v luštěninách a olejnatých semenech, a to u 17 vzorků fazolí. Pozitivní nálezy reziduí pesticidů byly zaznamenány u 7 vzorků fazolí, zjištěná rezidua však nepřekročila MRL.

Z olejnatých semen bylo na stanovení reziduí pesticidů odebráno celkem 7 vzorků máku a 8 vzorků ostatních olejnatých semen (slunečnice, sójové boby, sezam, len). V případě máku byla s výjimkou jednoho vzorku rezidua pesticidů detekována. K překročení MRL nedošlo

u žádného z analyzovaných vzorků máku. Z dalších druhů olejnatých semen byly pozitivní nálezy zaznamenány v sójových bobech a dýňových semenech. U dýňových semen původem ze SR bylo zjištěno nadlimitní množství účinné látky quizalofop.

Biopotraviny

V rámci monitoringu cizorodých látek zaujímaly biopotraviny z celkového počtu odebraných vzorků potravin 8,3 %. Největší podíl odebraných vzorků biopotravin zaujímaly biopotraviny z EU (38,1 %), dále biopotraviny původem z třetích zemí (18,3 %) a nejmenší část biopotraviny z ČR (7,9 %). U 35,7 % odebraných vzorků biopotravin nebyla země původu uvedena. Na přítomnost kontaminantů a reziduí pesticidů bylo vyšetřeno celkem 126 vzorků biopotravin. Téměř 75 % analyzovaných vzorků biopotravin bylo bez zjištěného pozitivního nálezu kontaminující látky nebo rezidua pesticidů. Všechny vzorky biopotravin byly z pohledu platných limitů hodnoceny jako vyhovující, neboť u žádné biopotraviny nebylo zjištěno nadlimitní množství kontaminantu nebo rezidua pesticidu.

Více informací o činnosti SZPI lze nalézt na internetové adrese www.szpi.gov.cz.

Monitoring Státní veterinární správy a ÚSKVBL

V roce 2020 zajistila Státní veterinární správa v laboratořích státních veterinárních ústavů a Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv celkem 92 961 vyšetření na obsah reziduí a kontaminantů (o 584 vyšetření více než v roce 2019).

Zastoupení nevyhovujících nálezů bylo celkem 0,05 %, což je nižší procento v porovnání s předcházejícími roky (v roce 2019 – 0,06 %, v roce 2018 – 0,16 %). Nižší celkové procento v porovnání s výsledky roku 2019 bylo v důsledku nižšího počtu nevyhovujících vyšetření u lovné zvěře, farmové zvěře a sladkovodních ryb.

V krmivech pro hospodářská zvířata nebyly zjištěny nevyhovující koncentrace sledovaných analytů ve všech sledovaných skupinách krmiv včetně krmiv z dovozu s výjimkou tří případů nadlimitního obsahu kokcidostatik v krmných směsích pro drůbež. Podání nepovolených léčiv cestou vody k napájení hospodářských zvířat nebo v chovu ryb nebylo zjištěno stejně jako v předcházejících letech.

Vzorky syrového ovčího, kozího a kravského mléka vyhověly ve všech případech stanoveným limitům.

Ve vzorcích slepičích vajec nebyla zjištěna rezidua doplňkových látek (antikokcidik) a veterinárních léčivých přípravků s výjimkou jednoho vzorku „BIO-vajec“ s obsahem sulfamethoxazolu.

V medu nebyly prokázány měřitelné koncentrace chlorovaných pesticidů a PCB, insekticidů, pyrethroidů a veterinárních léčivých přípravků včetně zakázaných léčiv (chloramfenikol, nitrofurany).

Obsahy chemických prvků (kadmia, olova, rtuti a arzenu) ve vzorcích svaloviny, jater i ledvin telat a mladého skotu vyhověly hygienickým limitům. U jednoho telete byla zjištěna rezidua amoxicilinu v ledvině nad maximální limit reziduí. Koncentrace chlorovaných pesticidů a reziduí organofosforových insekticidů ve všech případech vyhověly maximálním limitům. V ledvinách krav byly zjištěny ve třech případech nadlimitní koncentrace kadmia v rámci plánovaného vyšetřování.

Ve vzorcích svaloviny a jater prasat ve výkrmu nebyly zjištěny nevyhovující koncentrace reziduí veterinárních léčivých přípravků ani ostatních sledovaných látek včetně dioxinů a PCB. Výjimkou byl jeden vzorek svaloviny prasete ve výkrmu s měřitelnou koncentrací zakázaného antibiotika pro potravinová zvířata nitrofurazonu, respektive jeho metabolitu semikarbazidu (SEM). Rozsáhlé vyšetřování v chovu původu prasete neprokázalo použití tohoto léčiva. Maso prasat ve výkrmu je podle výsledků vyšetřování reziduí a kontaminantů zcela bezpečné, zdravotně nezávadné.

V chovech sladkovodních ryb (pstruh, kapr a jiné druhy ryb) byla rezidua nepovolené látky – malachitové zeleně, respektive její leukoformy zjištěna v nadlimitní koncentraci v jednom chovu u vzorku pstruha duhového. Je to významně méně než v roce 2019.

U drobné pernaté zvěře byla nadlimitní koncentrace olova, nad hodnotu akčního limitu, zjištěna u jednoho vzorku masa kachny divoké a jednoho bažanta. Nevyhovující koncentrace ostatních sledovaných látek (pesticidů, PCB, ostatních těžkých kovů) nebyly zjištěny. Ve svalovině prasat divokých byly zjištěny nadlimitní koncentrace olova u tří vzorků. Jako důsledek přetrvávající zátěže prostředí chlorovanými pesticidy byly u dvou prasat divokých ze stejné lokality zjištěny nadlimitní koncentrace suma DDT, chlorovaného pesticidu/insekticidu, který se u nás nepoužívá v zemědělství od roku 1974.

Vzorky ze skupiny potravinářských výrobků (masné, mléčné, vaječné a rybí výrobky) téměř všechny vyhověly maximálním limitům pro stanovované kontaminanty a rezidua. V případě masných a drůbežích masných tepelně opracovaných výrobků byla u třech vzorků masných výrobků (2x uzená krkovice, 1x uzený bok s kostí) prokázána nadlimitní koncentrace polycyklických aromatických uhlovodíků (jak pro sumu čtyř indikátorových polyaromátů (PAH4), tak i pro samostatný benzo[a]pyren. U masných výrobků ze zvěřiny byla ve dvou případech zjištěna koncentrace olova nad hranici akčního limitu. U uzených sladkovodních ryb obsah polycyklických aromatických uhlovodíků (PAH), jak pro sumu čtyř indikátorových polyaromátů (PAH4), tak i pro samostatný benzo[a]pyren byl překročen maximální limit u jednoho vzorku kapra.

Vzhledem k nízkému procentu záchytu nevyhovujících výsledků lze hodnotit zdravotní nezávadnost surovin a potravin živočišného původu z pohledu obsahu reziduí a kontaminantů nadále za příznivou a s významně menším počtem záchytu nevyhovujících výsledků vyšetření oproti roku 2019.

T5.6/01 - Celkový přehled vyšetření na cizorodé látky podle komodit a důvodů vyšetření v roce 2020

Komodita	Vyšetření	Nadlimitní	
	počet	počet	%
Lovná a farmová zvíř a ryby	5 180	12	0,23
- monitoring	4 792	9	0,19
- cílené vyšetření	27	3	11,11
- dovoz z EU	361	0	0,00
Hospodářská zvířata	65 179	12	0,02
- monitoring	63 895	12	0,02
- cílené vyšetření	131	0	0,00
- dovoz z EU	1 153	0	0,00
Potraviny a suroviny živočišného původu	17 379	12	0,07
- monitoring	16 462	11	0,07
- cílené vyšetření	15	1	6,67
- dovoz z EU (+ mimo EU)	902	0	0,00
Krmiva	5 158	13	0,25
- monitoring	4 864	13	0,27
- cílené vyšetření	61	0	0,00
- dovoz z EU	233	0	0,00
Vody	65	0	0,00
- monitoring	65	0	0,00
- cílené vyšetření	0	0	0,00
Celkem všechny vzorky	92 961	49	0,05
- monitoring	90 078	45	0,05
- cílené vyšetření	234	4	1,71
- dovoz z EU (+ mimo EU)	2 649	0	0,00

Pramen: SVS

Zpracoval: J. Drápal (SVS)

Více informací o činnosti orgánů veterinární správy ČR lze nalézt na internetové adrese www.svs.cz.

Kontrola a monitoring ÚKZÚZ

V roce 2020 ÚKZÚZ provedl celkem 1 756 úředních kontrol krmiv (včetně prvovýroby), které jsou zaměřením rozděleny na běžné kontroly registrovaných nebo schválených provozů (včetně kontrol vstupních při zahájení činnosti provozu), cílené kontroly nebo monitoring přítomnosti zakázaných a nežádoucích látek v krmivech a mimořádné kontroly, provedené na základě obdržných externích podnětů (včetně kontrol v rámci systémů RASFF a AACS). Počty běžných i cílených kontrol jsou plánovány s ohledem na rozsah činností provozů, rizikovost výrobního procesu a použitých komponentů, výsledky úředních kontrol a analýz vzorků krmiv v uplynulém období a pozornost je věnována i aktuálním rizikům, ohrožujícím bezpečnost potravinového řetězce.

Běžné kontroly ověřují dodržování platných legislativních předpisů u činností spojených s výrobou a uváděním krmiv na trh. Frekvence kontrol u jednotlivých typů krmivářských provozů za rok je plánována s ohledem na rozsah registrovaných činností a možné riziko ohrožení potravinového řetězce. Inspekce v terénu zaznamenala 24 závad neodstranitelných

v průběhu kontroly a 40 závad marginálních, odstraněných před ukončením úřední kontroly. V souladu s Nařízením (EU) č. 2017/625 o úředních kontrolách bylo uloženo 16 zvláštních opatření k zajištění bezpečnosti krmiv nebo k dodržení právních předpisů v oblasti krmiv. Na základě zjištěných deliktů bylo s odpovědnými osobami zahájeno 5 případů správních řízení.

Součástí běžné kontroly může být odběr vzorku krmiva pro ověření jeho bezpečnosti nebo jakosti. Při běžné kontrole bylo v roce 2020 odebráno 343 vzorků krmiv, jako nevyhovující bylo hodnoceno 68 analyzovaných vzorků (19,9 %). Nejčastěji nebyla dodržena v označení deklarovaná jakost (65 krmiv), u 24 vzorků z tohoto počtu se závažné nedodržení deklarace týkalo více sledovaných parametrů. Dále byly zjištěny 3 vzorky krmiv s ohroženou bezpečností.

Cílené kontroly prověřují, zda produkty určené ke krmení neobsahují zakázané látky nebo nepřekračují stanovené platné limity nebo doporučené směrné hodnoty obsahu nežádoucích látek. Analýzy krmiv, odebraných v rámci cílené kontroly, však nejsou omezeny pouze na sledovaný (cílený) parametr, ale zahrnují i ověření jiných ukazatelů bezpečnosti a jakosti krmiv, včetně deklarovaných znaků produktu.

V rámci cílené kontroly krmiv bylo v roce 2020 odebráno 446 vzorků krmiv, nevyhovujících bylo 11 vzorků (2,5 %). Z tohoto počtu bylo 1 krmivo nejakostní, 4 krmiva se závažnou nejakostí více parametrů, 2 krmiva falšovaná, 2 vzorky krmiv s ohroženou bezpečností a 2 krmiva s rezidui, indikující nutnost úpravy systému dekontaminace zařízení po medikaci.

Monitoring krmiv, zaměřený na výskyt mykotoxinů, v roce 2020 prověřil 40 vzorků krmiv. Z tohoto počtu bylo 21 vzorků krmiv vyrobených pro uvedení na trh a 19 vzorků krmiv připravených pro zkrmení na farmách zemědělské prvovýroby. Sledovány byly hladiny mykotoxinů (aflatoxiny, zearalenon, ochratoxin A, fumonisiny B₁ a B₂, DON, T-2 a HT-2 toxin, beauvericin, enniatiny, nivalenol). Všechny odebrané vzorky byly posouzeny jako vyhovující stanoveným obsahem.

Monitoring radioaktivní kontaminace prověřil 48 vzorků převážně objemných krmiv, žádný nevyhovující výsledek nebyl zjištěn.

Mimořádné kontroly jsou prováděny po obdržení podnětu např. varování ze systémů RASFF nebo AAC, od jiných dozorových institucí státní správy nebo formou stížnosti spotřebitelů. V roce 2020 bylo na podnět uskutečněno celkem 22 mimořádných kontrol, při kterých byly zjištěny 2 případy závažného porušení legislativy a 2 marginální závady. Byla uložena 2 zvláštní opatření k zjištěnému porušení předpisů a 1 zvláštní opatření bez porušení legislativy. Odebrány byly 4 vzorky krmiv, všechny byly posouzeny jako vyhovující.

Úřední odběr vzorků inspektoři ÚKZÚZ provedli u celkem 881 vzorků krmiva v rámci kontrol běžných, cílených a mimořádných. Nevyhovujících vzorků krmiv bylo zjištěno 79 (9,0 %). Dále bylo znalecky posouzeno 282 vzorků krmiv, které byly analyzovány na objednávku jejich výrobců nebo provozovatelů, kteří tyto produkty uvádějí na trh či jiných

zájemců o znalecké posouzení poskytnutých vzorků krmiv. Celkem ÚKZÚZ v roce 2020 prověřil 1 163 vzorků krmiv a zaznamenal 86 nevyhovujících vzorků (7,4 %). Pro odborné posouzení hodnocených krmiv bylo v národní referenční laboratoři provedeno 25 397 stanovení sledovaných parametrů. Nejčastěji nevyhovující byly deklarované obsahy zinku a vitamínu A (18 vzorků), vitamínu E (11), alfatokoferolu (10), železa a selenu (9).

T5.6/02 - Monitoring krmiv ÚKZÚZ v roce 2020

Materiál	Vzorky		Stanovení		Nedostatky
	celkem	nevyhovující	celkem	nevyhovující	
Kompletní krmné směsi pro hospodářská zvířata	386	21	5 822	31	Zinek (Zn) 6x; Hrubý protein, Selen (Se), Vit. A 4x; Měď (Cu), Vit. E, Mangan (Mn) 2x, Kobalt (Co), Chlormekvát, Mepikvát, Metionin, Robenidin, Hrubý tuk, Vlhkost 1x
Doplňkové krmné směsi pro hospodářská zvířata	126	13	1 322	23	Popel 5x, Hrubý tuk 3x, Hrubý protein, Vit. A., Vit. E, Robenidin (2), Vit. A, Hořčík (Mg), Zinek (Zn), Jód (I), Vit. D3, Teobromin, Vláknina 1x
Krmné směsi pro zvířata neurčená k produkci potravin	53	9	1 008	19	Zinek (Zn) 5x; Alfatokoferol 4x; Vit A., Vit. E., Selen (Se) 2x; Měď (Cu), Hrubý protein, Hrubý popel, Vláknina 1x
Minerální krmné směsi	100	20	1 652	26	Vit. A 8x; Vit. E 6x; Vit. D3, Alfatokoferol 3x; Železo (Fe), Vápník (Ca), Selen (Se), Zinek (Zn), Síra (S) Jód (I) 1x
Premixy	58	12	706	24	Železo (Fe) 8x; Zinek (Zn) 5x; Mangan (Mn) 3x; Kobalt (Co), Selen (Se), Vit. A 2x; Měď (Cu), Vápník (Ca) 1x
Doplňkové látky	11	0	109	0	
Krmné suroviny	274	11	12 637	26	Tkáň suchozemských zvířat 7x; DNA drůbeže 4x; Hrubý tuk, Vláknina, Botanická čistota, Jiné druhy plodin 2x; Mikroskopika, DNA prasat, Sodík (Na), Močovina, Hrubý protein, Pach, Škúdcí 1x
Ostatní	155	0	2 141	0	
CELKEM	1 163	86	25 397	149	Zinek (Zn), Vit. A 18x; Vit. E 11x; Alfatokoferol 10x; Železo (Fe), Selen (Se) 9x; Hrubý protein 8x, Hrubý popel 7x, Tkáň suchozemců, Hrubý tuk 6x...

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: J. Fiala (ÚKZÚZ)

V rámci monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích ÚKZÚZ dále zabezpečuje dlouhodobé sledování vybraných kvalitativních parametrů půd prostřednictvím Bazálního monitoringu zemědělských půd, kontrolu hnojiv, monitorování kvality kalů z čistíren odpadních vod (se zaměřením na ty ČOV, jejichž produkce je určena k dalšímu využití v zemědělství), monitoring kvality půdy a zemědělských plodin po aplikaci kalů z čistíren odpadních vod a kvality rybničních a říčních sedimentů, jakožto vstupů ovlivňujících kvalitu půdy a bezpečnost potravinového řetězce. ÚKZÚZ dále vytváří a spravuje rozsáhlou databázi obsahů rizikových prvků v zemědělských půdách ČR (tzv. Registr kontaminovaných ploch).

Více informací lze nalézt na www.ukzuz.cz.

Monitoring VÚMOP, v. v. i.

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy v roce 2020 pokračoval ve sledování stavu zátěže půd a rostlin rizikovými látkami v okrese Jeseník, situovaném v Olomouckém kraji. Sledování geograficky navazuje na šetření předchozích let.

VÚMOP pokračoval v monitoringu vybraných cizorodých látek v povrchových vodách drobných vodních toků a malých vodních nádrží. V roce 2020 bylo do monitoringu zařazeno

43 drobných vodních toků (DVT) a 40 malých vodních nádrží (MVN) spadajících do 7 oblastí povodí (OP) pokrývajících celé území ČR.

Stav jakosti povrchových vod DVT a MVN v roce 2020 je možno obecně považovat za celkem dobrý. Většina monitorovaných MVN a DVT sice vykazuje dobrou jakost vody, stále se však poměrně často vyskytují případy silně zvýšených koncentrací a překračování imisních limitů. Koncentrace některých sledovaných látek stále vykazují rostoucí trend. Znepokojivé jsou stále vysoké koncentrace arsenu a stále rostoucí koncentrace kadmia v drobných vodních tocích i malých vodních nádržích a vysoké koncentrace PAU ve sledovaných tocích. Proto je další podrobný monitoring žádoucí, především jako podklad k zabezpečení kvalifikované správy vodních ekosystémů a vodních děl za účelem udržení, resp. zlepšení kvality vod.

Více informací lze nalézt na www.vumop.cz.

Monitoring VÚLHM, v. v. i.

Monitoring cizorodých látek v lesních ekosystémech byl v roce 2020 zaměřen na zjišťování obsahu vybraných těžkých kovů (TK) v jedlých houbách a na stanovení polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU), organochlorových pesticidů (OCP) a polychlorovaných bifenylovů (PCB).

V průběhu letních a podzimních měsíců 2020 bylo sebráno 14 vzorků jedlých hub, reprezentujících 7 druhů – hřib smrkový (*Boletus edulis*), hřib žlutomasý (*Xerocomellus chrysenteron*), hřib kovář (*Neoboletus luridiformis*), klouzek obecný (*Suillus luteus*), klouzek strakoš (*Suillus variegatus*), hřib sametový (*Xerocomellus pruinatus*), křemenáč smrkový (*Leccinum piceinum*) a hřib hnědý (*Xerocomus badius*) v 13 lesních oblastech (LO). Ve všech vzorcích byly analyzovány TK (Cd, Cu, Hg), PAU, PCB a OCP.

V roce 2020 překročilo koncentraci kadmia 2 mg.kg⁻¹ sušiny sedm vzorků hub, což představuje 50 % z celkového počtu analyzovaných vzorků.

Více informací lze nalézt na www.vulhm.cz.

Monitoring FROV JČU

Cílem bylo posoudit hygienickou kvalitu nejčastěji lovených a konzumovaných druhů ryb vyskytujících se ve významných rybářských revírech ČR z hlediska obsahu vybraných cizorodých látek v jejich mase. Za tímto účelem jsou sledovány koncentrace vybraných toxických kovů (Hg, Pb, Cd) a perzistentních organochlorovaných polutantů (POPs – PCB, DDT, HCH, HCB). Výše uvedené látky patří (dle současných znalostí) mezi nejvýznamnější polutanty vodního prostředí v ČR z hlediska kontaminace masa ryb.

V roce 2020 byly pro monitoring kontaminace ryb z volných vod vybrány údolní nádrže Rozkoš, Nechanice, Těrlicko, Žermanice a Skalka. Dále byli opakovaně odloveni kapři v údolní nádrži Hněvkovice pro ověření nestandardně vysokého obsahu olova, zjištěného v minulém roce.

Jako referenční druh byl pro porovnání jednotlivých lokalit využit cejn velký (*Abramis brama*). Dále byly analyzovány směsné vzorky svaloviny druhů ryb, které se ve sledovaných lokalitách vyskytují nejčastěji a jsou sportovními rybáři loveny a konzumovány. Obvykle byly vzorkovány 3 nedravé a 3 dravé druhy. Ve všech lokalitách byl kromě cejna velkého vzorkován i kapr obecný, který je nejčastěji lovenou a konzumovanou rybou. Celkem byly odloveny a analyzovány následující druhy a počty ryb: cejn velký (*Abramis brama*) 25 ks, kapr obecný (*Cyprinus carpio*) 24 ks, štika obecná (*Esox lucius*) 20 ks, okoun říční (*Perca fluviatilis*) 20 ks, bolen dravý (*Aspius aspius*) 10 ks, candát obecný (*Stizostedion lucioperca*) 14 ks, sumec velký (*Silurus glanis*) 3 ks, amur bílý (*Ctenopharyngodon idela*) 4 ks, cejnek malý (*Blicca bjoerkna*) 10 ks a jelec tloušť (*Squalius cephalus*) 10 ks.

Hygienická kvalita ryb v druhovém i velikostním složení odpovídajícím běžným úlovkům sportovních rybářů v rybářských revírech Rozkoš, Nechanice, Těrlicko a Žermanice sledovaných v roce 2020 je velmi dobrá. Všechny zjištěné koncentrace sledovaných cizorodých látek nalézané v mase ryb odlovených v těchto revírech se nacházely obvykle hluboko pod limitními hodnotami. Výjimkou byla mírně nadlimitní hodnota obsahu celkové rtuti u směsného vzorku svaloviny sumce velkého z nádrže Rozkoš.

Hygienické limity obsahu rtuti v odlovených druzích ryb z lokality Skalka v roce 2020 byly výrazně překročeny u všech druhů s výjimkou kapra obecného.

Více informací lze nalézt na www.frov.jcu.cz.

Vědecké výbory

Vědecké výbory (expertní skupiny) jsou poradními orgány Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Jejich úkolem je zpracovávat vědecké studie, poskytovat odborná stanoviska, připravovat návrhy na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby potravin a krmiv, a spolupracovat na řešení aktuálních otázek. Stanoviska vědeckých výborů jsou využívána jako nezávislá vědecká podpora pro experty podílející se na přípravě právních předpisů Evropského společenství. V rámci rezortu zemědělství působí tyto čtyři vědecké výbory: Vědecký výbor výživy zvířat při Výzkumném ústavu živočišné výroby, v.v.i., Vědecký výbor veterinární při Výzkumném ústavu veterinárního lékařství, v.v.i., Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí a Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva, oba při Výzkumném ústavu rostlinné výroby, v.v.i.

Spolupráce s EFSA

Česká republika pokračovala v roce 2020 v dalším rozvoji spolupráce s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA) jak na úrovni oficiální, tak prostřednictvím nezávislých odborníků a jednotlivých organizací. Oficiální spolupráci ČR s EFSA zajišťuje i nadále MZe, konkrétně Odbor bezpečnosti potravin.

Činnost Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA

Aktivity Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA (Koordinační místo) jsou zaměřené především na podporu člena Poradního sboru, výměnu informací mezi ČR a EFSA, sdílení informací do/ze členských států, poradenství k souvisejícím vědeckým aktivitám a zviditelňování EFSA v členském státu. Dalšími aktivitami jsou např. rozvíjení sítí odborníků, podpora mezinárodní vědecké spolupráce či sdílení informací o školicích aktivitách v oblasti bezpečnosti potravin. Dlouhodobě je národní prioritou podpora sběru a harmonizace formátu dat pro hodnocení zdravotních rizik v rámci aktivity DATEX CZ. Činnost Koordinačních míst pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA byla i v roce 2020 ze strany EFSA podporována formou grantu, a to na základě dohody na zajištění činnosti Koordinačního místa v letech 2019–2022, podepsané 30. listopadu 2018.

Informace týkající se činnosti EFSA a výše uvedených aktivit jsou dostupné v příslušné kategorii na webu www.bezpecnostpotravin.cz.

Aktivity Informačního centra bezpečnosti potravin

Informační centrum bezpečnosti potravin (ICBP) je koncipováno jako informační centrum pro komunikaci se širokou veřejností.

ICBP prostřednictvím webových stránek www.bezpecnostpotravin.cz, vložených aplikací, slovníku Bezpečnost potravin A–Z, email listu a pomocí sociálních sítí Facebook a Twitter podává kompletní informace z oblasti bezpečnosti potravin a zdravé výživy, které jsou určeny odborné i laické veřejnosti. ICBP dále informuje registrované uživatele webové stránky www.bezpecnostpotravin.cz o závadných potravinách zachycených v české tržní síti. ICBP spolupracuje s dozorovými orgány na rychlé informovanosti spotřebitelů v době veřejných kauz, které řeší klamání, ale hlavně zdravotní ohrožení spotřebitelů.

Webové stránky www.viscojis.cz jsou určeny spotřebitelské veřejnosti, webové stránky www.viscojis.cz/teens jsou primárně koncipovány pro žáky základních a středních škol a jejich pedagogy a slouží především jako podpora výukového programu „Výživa ve výchově ke zdraví“. V průběhu roku 2020 byla u obou těchto webových aplikací zajištěna průběžná aktualizace dat.

V roce 2020 byly z důvodu špatné epidemiologické situace v souvislosti s pandemií COVID-19 zrušeny všechny plánované přednášky určené žákům základních škol. Celkem bylo realizováno pouze 60 vzdělávacích programů pro děti a mládež s problematikou správné výživy a bezpečného zacházení s potravinami s účastí 5 892 žáků základních a mateřských škol.

Ve 3. čtvrtletí roku 2020 se Informační centrum bezpečnosti potravin spolupodílelo v regionech na 7 kontaktních akcích pro spotřebitele, kterých se dohromady zúčastnilo 3 350 spotřebitelů.

E-learningový kurz „Výživa ve výchově ke zdraví“ byl aktualizován a spuštěn 1. 10. 2020. Kurz je určen pro pedagogy a studenty středních škol s potravinářským zaměřením, středních zdravotnických škol a gymnázií.

Během roku 2020 bylo dále v rámci činnosti ICBP publikováno a velmi omezeně distribuováno jedenáct titulů s problematikou bezpečnosti potravin a zdravé výživy. K tisku a distribuci v roce 2020 bylo připraveno celkem 6 brožur a publikací s daným tématem.

6 STRUKTURÁLNÍ VÝVOJ AGRÁRNÍHO SEKTORU

6.1 Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2020 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno 47,2 tis. subjektů (tab. T6.1/01). Evidované zemědělské subjekty jsou rozděleny na podniky právnických osob (PPO) a podniky fyzických osob (PFO). PPO zahrnují zemědělské obchodní korporace, a to obchodní společnosti a družstva, a jiné právnické osoby. PFO zahrnují zemědělské podnikatele podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství i fyzické osoby provozující drobné pěstitelské a chovatelské činnosti a nepodléhající evidenci zemědělského podnikatele. Drobní pěstitelé nebo chovatelé bez podnikatelského osvědčení tvořili 37 % počtu evidovaných zemědělských subjektů. 1,9 tis. zemědělských podniků (4 % z celkového počtu) hospodařilo bez zemědělské půdy a bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu. Převážnou část z nich (85 %) představovaly PFO.

Většina evidovaných zemědělských subjektů (96 %) vykazala alespoň minimální výměru z. p.⁸⁹ a tyto podniky hospodařily na 3,52 mil. ha z. p. (z toho 2,48 mil. ha o. p.).

Celkovou výměru obhospodařované zemědělské a orné půdy v rozdělení podle různých právních forem zemědělských subjektů ke konci roku 2020 uvádí tab. T6.1/01.

89 Jedná se o subjekty s těmito požadovanými parametry: výměra od 1 ha obhospodařované zemědělské půdy, 1 500 m² pěstovaných intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny), 1 000 m² vinic, 300 m² skleníků a pařenišť, chov od 1 ks skotu, 2 ks prasat, 4 ks ovcí a koz, 50 ks drůbeže, 100 ks králíků.

T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství¹⁾, stav koncem roku 2020

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra ²⁾	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	42 037	1 072 649	30,5	626 811	25,3	25,5	14,9
z toho - zeměd. podnikatelé³⁾	24 868	968 486	27,5	572 648	23,1	38,9	23,0
Právnické osoby celkem	5 123	2 446 827	69,5	1 850 663	74,7	477,6	361,2
v tom - obchodní společnosti celkem	4 234	1 775 925	50,5	1 309 754	52,9	419,4	309,3
z toho - spol. s r. o.	3 455	912 604	25,9	608 928	24,6	264,1	176,2
- a. s.	741	846 100	24,0	687 672	27,8	1 141,8	928,0
- družstva	516	640 301	18,2	523 754	21,1	1 240,9	1 015,0
- ostatní⁴⁾	373	30 601	0,9	17 155	0,7	82,0	46,0
Celkem	47 160	3 519 476	100,0	2 477 474	100,0	74,6	52,5

1) Zemědělsky aktivní subjekty vedené v Zemědělském registru ČSÚ.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zaevidovaní zemědělské podnikatelé – fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

4) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Orná půda se na zemědělské podílela ze 70,4 %.

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat se PPO podílely u skotu ze 75 % (v rámci toho z 91 % u dojených krav), z 95 % u prasat a z 94 % u drůbeže (tab. T6.1/02).

T6.1/02 - Struktura početních stavů hospodářských zvířat podle právních forem podniků, stav koncem roku 2020

Právní forma	Skot				Prasata		Drůbež	
	celkem		z toho dojené krávy					
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
Fyzické osoby celkem	343 378	25%	32 123	9%	78 533	5%	1 606 489	6%
z toho - zeměd. podnikatelé ¹⁾	311 758	22%	28 194	8%	58 730	4%	1 419 991	6%
Právnické osoby celkem	1 044 605	75%	325 207	91%	1 431 634	95%	23 903 142	94%
v tom - obchodní společnosti celkem	681 300	49%	190 222	53%	1 219 028	81%	22 404 887	88%
z toho - spol. s r. o.	277 372	20%	44 152	12%	205 765	14%	12 274 968	48%
- a. s.	401 624	29%	145 906	41%	997 535	66%	10 129 899	40%
- družstva	350 973	25%	131 193	37%	203 964	14%	1 460 020	6%
- ostatní	12 332	1%	3 792	1%	8 642	1%	38 235	0%
Celkem	1 387 983	100%	357 330	100%	1 510 167	100%	25 509 631	100%

1) Zaevidovaní zemědělské podnikatelé – fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Velikostní strukturu zemědělských podniků v ČR podle výměry obhospodařované zemědělské půdy a v rozdělení na PFO a PPO ukazuje tab. T6.1/03; velikostní strukturu rozhodujících typů zemědělských obchodních korporací uvádí příl. tab. 6.1/01.

T6.1/03 - Velikostní struktura podniků fyzických a právnických osob obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2020

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Podniky celkem ¹⁾				Podniky fyzických osob ¹⁾				Podniky právnických osob ¹⁾			
	počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.	
	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%
>0-<5	24 104	51,1	38 795	1,1	23 029	54,8	36 911	4,2	1 075	18,9	1 884	0,1
5-<10	5 536	11,7	39 417	1,1	5 145	12,2	36 624	4,2	391	6,9	2 793	0,1
10-<50	9 678	20,5	222 146	6,3	8 862	21,1	8 862	1,0	816	14,3	19 517	0,8
50-<100	2 827	6,0	200 709	5,7	2 509	6,0	177 717	20,2	318	5,6	22 992	0,9
100-<500	3 273	6,9	713 153	20,3	2 265	5,4	434 624	49,5	1 008	17,7	278 529	11,4
500-<1000	859	1,8	616 349	17,5	185	0,4	126 130	14,4	674	11,8	490 219	20,0
1000-<2000	607	1,3	849 807	24,1	37	0,1	42 390	4,8	571	10,0	807 417	33,0
2000 a více	276	0,6	839 101	23,8	6	0,0	15 625	1,8	841	14,8	823 476	33,7
Celkem	47 160	100,0	3 519 476	100,0	42 037	100,0	878 882	100,0	5 694	100,0	2 446 827	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislíngrová (ÚZEI)

Vývoj podnikatelské struktury českého zemědělství v období od roku 2005 zachycující zemědělské podniky s výměrou od 3 ha zemědělské půdy⁹⁰ je uveden v příl. tab. 6.1/02.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2020 zvýšil o 1,1 p. b. na úkor podílu PPO. V období let 2005 až 2020 lze pozorovat mírný pokles počtu PFO, a to celkově o 0,39 % při různých meziročních trendech. U PPO je nárůst počtu subjektů trvalý a v roce 2020 celkově představoval 71,5 % proti roku 2005.

V roce 2020 se ve srovnání s rokem 2019 podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě podniky o výměře 3 ha a více snížil o 0,1 % na 30,1 % při odpovídajícím podílu PPO na 69,9 %. Podíl družstev na obhospodařované půdě se přitom meziročně nepatrně snížil na 18,3 %.

6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin

Podle registru ČSÚ počet podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11) v posledních letech roste. Celkový počet subjektů obou výrobních odvětví v roce 2020 dosáhl 28 741 jednotek. Meziročně je tento počet jednotek vyšší o 1 392 firem. Subjekty zařazené do registru nejsou všechny ekonomicky aktivní, což platí zejména pro fyzické osoby. Skladba využívaných právních forem se meziročně mění, přičemž v roce 2020, obdobně jako v roce 2019, se nejvíce rozšířil počet firem fyzických osob.

U jednotlivých sledovaných právních forem CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 se jejich počet meziročně vyvíjel takto:

- celkový počet fyzických osob, z nichž většina podniká podle živnostenského zákona, avšak nezapsaných v obchodním rejstříku, se v roce 2020 dále meziročně rozrostl, a to o 1 168 subjektů na 22 131 osob. Růstový trend u těchto subjektů nastal v důsledku

⁹⁰ Z důvodu dlouhodobé srovnatelnosti údajů od roku 1995 (viz Zprávy o stavu zemědělství ČR do roku 2010), kdy byly v Agrocentru prahovou hodnotou 3 ha obhospodařované z. p. V Agrocentru 2000 a v následujících zemědělských strukturálních šetřeních byla základní prahová hodnota snížena na 1 ha z. p., ale v šetřeních z roku 2010 a dalších byla zvýšena na 5 ha.

sílicí poptávky po potravinách v celkově nejisté době ovlivněné pandemií. Co se týče výrobních oborů, pak tato skupina výrobců zahrnuje zejména drobné výrobce pečiva a cukrářských výrobků či masných výrobků. Současně jde o poměrně rychlou a kapitálově nenáročnou formu založení těchto subjektů;

- početně výrazně zastoupenou právní formou u obchodních korporací i v roce 2020 byly s. r. o., což je dáno jednodušší formou vzniku i správou těchto subjektů v porovnání s některými jinými korporacemi. V roce 2020 se tato forma podnikání uplatňovala u 5 999 firem, což představuje další rozšíření této právní formy. Meziroční přírůstek činil 243 společností;
- počet akciových společností v posledních letech mírně klesá. V roce 2020 podnikalo v této právní formě 397 a. s.;
- v právní formě družstva podnikalo v roce 2020 obdobně jako v předcházejících letech jen 57 subjektů.

Výrobci potravin a nápojů využívají k podnikání i jiné právní formy, jako je komanditní společnost aj., avšak ani v hodnoceném roce 2020 nebyly příliš zastoupeny.

Z údajů ČSÚ vyplývá, že z hlediska velikosti (sleduje průměrné počty subjektů se 100 a více zaměstnanci) převládaly v roce 2020, obdobně jako v minulých letech, podniky od 100 do 199 zaměstnanců. Pro potravinářský průmysl v ČR je charakteristické, že s rostoucí velikostí podniků jejich počet klesá. Meziroční změny u sledovaných subjektů jsou zachyceny v tab. T6.2/01, která poskytuje podrobnější údaje.

T6.2/01 - Velikostní struktura potravinářských podniků se 100 a více zaměstnanci

Počet zaměstnanců	Průměrný počet podniků		Meziroční index
	2019 ¹⁾	2020	
100–199	130	125	96,2
200–499	81	85	104,9
500–999	18	21	116,7
1000–1999	DDSU	DDSU	.
2000–2999	DDSU	DDSU	.
Celkem	232	226	99,2

1) Údaje za rok 2019 byly zpřesněny; DDSU druhotně důvěrný statistický údaj.

Pramen: ČSÚ – Podnikatelské subjekty se 100 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Výkonnostně nejvýznamnější velikostní kategorií – posuzováno podle absolutního objemu tržeb (příjmů) bez DPH z prodeje výrobků, služeb a zboží – představovaly v roce 2020 podniky s 200 až 499 zaměstnanci, s objemem těchto tržeb 97,8 mld. Kč. Další kategorií podle uvedeného ukazatele byly v roce 2020 podniky od 100 do 199 zaměstnanců, a to s objemem 75,4 mld. Kč. Tyto dvě kategorie podniků se na tržbách u výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11) podílely nejvíce, a to 52,3 %.

Počty potravinářských podniků s 50 a více zaměstnanci v roce 2020 v meziročním porovnání podle oborů jsou uvedeny v tab. T6.2/02. Podle počtu podniků, obdobně jako v minulých letech, dominuje výroba pekařských a cukrářských výrobků, i když tento obor počet podniků v obtížných podmínkách roku 2020 snížil.

Co do počtu podniků je početnou kategorií také výroba ostatních potravinářských výrobků, která je svým výrobním zaměřením velmi členitá a jejím základem jsou především výroby využívající suroviny rostlinného původu (výroba cukru a také kakaa, čokolády a cukrovinek) i produkce vyššího stupně zpracování agrárních surovin – výroba hotových pokrmů, polévek, dietních potravin aj., po nichž je stále větší poptávka či zpracování čaje a kávy a výroba koření a aromatických výrobků.

Mezi obory s vyšším počtem podniků lze zařadit i obor zpracování masa a výroby masných výrobků, který zahrnuje i výrobu a zpracování drůbeže. Některé obory jsou poměrně koncentrované (výroba olejů a tuků, průmyslová krmiva), nebo mají převážně regionální charakter (zpracování ryb).

Z meziročního porovnání vyplývá, že u většiny oborů u této kategorie podniků s 50 a více zaměstnanci se počet firem v hodnocených letech (2019 a 2020) u sledovaného odvětví příliš neměnil. Celkově v podmínkách méně vhodných pro podnikání jejich počet klesl.

T6.2/02 - Průměrný počet podnikatelských subjektů podle výrobních oborů

Ukazatel	2019 ¹⁾	2020	Meziroční index
Zpracování masa a výroba masných výrobků	72	70	97,2
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	18	19	105,6
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	5	5	100,0
Výroba mléčných výrobků	38	38	100,0
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	17	17	100,0
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	123	116	94,3
Výroba ostatních potravinářských výrobků	80	81	101,3
Výroba průmyslových krmiv a zpr. ryb	28	28	100,0
Výroba nápojů	52	52	100,0
Průmysl potravinářský celkem	433	426	98,4

1) Údaje za rok 2019 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ – Podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

6.3 Dodavatelská odvětví

Osivo a sadba

V roce 2020 bylo evidováno, případně registrováno, celkem 996 právnických a fyzických osob s oprávněním pro výrobu, dovoz a uvádění do oběhu osiva polních plodin a zelenin, sadby brambor a sazenic zelenin. V letošním roce došlo oproti minulému roku k patrnější změně ve velikosti množitelských ploch jednotlivých skupin plodin. K nárůstu množitelských ploch došlo u luskovin (o 34,6 %) a olejnin a přadných rostlin (o 12,1 %). K mírnému nárůstu došlo

u obilovin (vč. kukuřice) (o 0,7 %), brambor (o 1,4 %) a trav, jednoletých píceňin a ostatních krmných obilovin (o 6,2 %). Naopak k poklesu došlo u jetelovin (o 14,5 %). Osivo cukrové řepy se v ČR nemnoží, produkce je závislá na dovozu. Výkyvy v poptávce po certifikovaném osivu jsou významně ovlivněny trhem s jednotlivými plodinami v rámci ČR i EU a tomu odpovídá i meziroční kolísání výměry množitelských ploch.

T6.3/01 - Přihlášené množitelské plochy v ČR

Plodina	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Vyrobené osivo, sadba (t)	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Meziroční index výměry přihlášených množ. ploch
	2019		2020	
Obiloviny (vč. kukuřice)	55 372	172 489	55 777	100,7
Luskoviny	8 271	13 546	11 130	134,6
Olejníky a předné rostliny	10 727	7 585	12 024	112,1
Brambory	2 807	55 315	2 847	101,4
Jeteloviny	15 067	5 286	12 889	85,5
Trávy a jednoleté pícniny, ostatní krmné plodiny	12 552	7 414	13 324	106,2

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: A. Filgasová (ÚZEI)

Minerální hnojiva a přípravky na ochranu rostlin

V roce 2020 pokračovala registrace hnojiv (včetně pomocných rostlinných přípravků, pomocných půdních látek a substrátů) podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace jsou hnojiva a pomocné látky uváděné do oběhu evidovány také v režimu ohlášení (dle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (dle Nařízení EP a rady (ES) č. 2019/515) a hnojiv ES (dle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2003/2003). Hnojiva ES jsou evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, popřípadě dodavatele, neboť tato hnojiva žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

Za rok 2020 bylo celkem vydáno 485 rozhodnutí o registraci hnojiv a pomocných látek, ohlášeno bylo 146 hnojiv, v režimu vzájemného uznávání bylo evidováno 71 výrobků a v režimu hnojiv ES 63 hnojiv. K 1. 1. 2021 bylo v Registru hnojiv evidováno celkem 1 995 hnojiv a pomocných látek v režimu registrace, 566 hnojiv a pomocných látek v režimu ohlášení, 489 hnojiv a pomocných látek v režimu vzájemného uznávání a 580 hnojiv v režimu hnojiv ES. Poměr tuzemských/zahraničních hnojiv a pomocných látek je cca 45 % / 55 %. Podíl hnojiv ES na celkovém objemu obchodovaných hnojiv v ČR se odhaduje na cca 35–40 %. V rámci odborného dozoru bylo odebráno celkem 228 vzorků, v tom 155 registrovaných hnojiv a pomocných látek, 17 ohlášených hnojiv, 36 hnojiv ES, 3 vzájemně uznané výrobky a 17 hnojiv určených k aplikaci na vlastní pozemky. Na základě výsledků analýz vzorků bylo zrušeno 7 rozhodnutí o registraci a 1 ohlášené hnojivo. Důvodem bylo kromě nevyhovujících jakostních ukazatelů také překročení limitů rizikových prvků.

Ve srovnání s rokem 2019 došlo v roce 2020 ke snížení spotřeby živin v minerálních hnojivech. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy činila

101,7 kg na 1 ha zemědělské půdy. Přitom bylo v roce 2020 počítáno s výměrou tzv. „využívané zemědělské půdy“ 3 523 871 hektarů, a to na základě informací ČSÚ.

V roce 2020 bylo statkovými a organickými hnojivy dodáno 27,4 kg N, 15,2 kg P₂O₅ a 26,4 kg K₂O na hektar využívané zemědělské půdy. Celkový vnos čistých živin ze statkových a organických hnojiv byl 69,0 kg/ha.

Ochrana rostlin

Spotřeba účinných látek obsažených v POR a pomocných prostředcích na ochranu rostlin v roce 2020 se na zemědělské půdě meziročně snížila o 9,2 % a činila celkem 3 754,6 tis. kg. Na 1 ha zemědělské půdy se spotřebovalo 1,06 kg účinných látek obsažených v POR a pomocných prostředcích na ochranu rostlin. Celková výměra ošetřená POR a pomocnými prostředky na ochranu rostlin v roce 2020 činila 13 412,7 tis. ha (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy).

Celková spotřeba POR a pomocných prostředků v ČR v roce 2020 dosáhla 11 046,6 tis. kg (včetně spotřeby POR a pomocných prostředků mimo pozemek, tj. na mořicích stanicích a ve skladech rostlinných produktů), z toho celková spotřeba POR a pomocných prostředků aplikovaných na pozemku (na zemědělské půdě a ve sklenících) byla 10 752,7 tis. kg. Herbicidy a desikanty se podílely na celkové spotřebě POR a pomocných prostředků na ochranu rostlin (včetně spotřeby POR mimo pozemek) 41,9 % (meziroční pokles o 2,1 % je způsoben zejména nižší potřebou jejich aplikace v souvislosti s jejich účinnou ochranou provedenou na podzim roku 2019 a vlivem povětrnostních podmínek na podzim roku 2020 omezujících možnost jejich aplikace), fungicidy 29,7 %, regulátory růstu a vývoje 8,3 %, insekticidy 7,4 %, rodenticidy 5,0 % a ostatní prostředky 7,7 %. Z důvodu pokračování silné gradace hraboše polního došlo v kategorii rodenticidů o 173,4% meziroční nárůst spotřeby. Spotřeba přípravků na bázi insekticidních účinných látek klesla především z důvodu zákazu účinných látek chlorpyrifos a chlorpyrifos-methyl vůči kterým neexistuje adekvátní náhrada.

Spotřeba biologických přípravků na bázi mikroorganismů na zemědělské půdě byla meziročně nižší o 7,9 % a činila 64 156 kg (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy). Spotřeba účinné látky na 1 ha u těchto přípravků činila 0,073 kg/ha, a to na celkové ploše (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy) 41,8 tis. ha. Nejvíce ploch ošetřených biologickými přípravky na bázi mikroorganismů (bez dopočtu) v roce 2020 připadlo na řepku ozimou (26,3 tis. ha), révu moštovou (2,7 tis. ha), pšenici setou ozimou (1,9 tis. ha), mák (1,5 tis. ha) a jablň plodovou (1,1 tis. ha).

V roce 2020 byla přípravy „Bioagens na bázi makroorganismů“ ošetřena plocha v polních kulturách (v kukuřici) 23,3 tis. ha (s dopočtem k celkové výměře kukuřice), což představuje meziroční snížení o 7,2 %. Vzhledem k tomu, že sběr dat o spotřebě POR byl v roce 2020 zaměřen na vybrané zemědělské plodiny podle čl. 4 směrnice 2009/128/ES, nelze u ostatních biologických přípravků této kategorie ošetřenou plochu kvalifikovaně odhadnout.

Evropská komise v roce 2020 publikovala prováděcí nařízení o neschválení účinných látek chlorpyrifos, chlorpyrifos-methyl a thiakloprid, které byly řadu let široce používány pro ošetření např. řepky a dalších významných plodin. Důvodem neschválení byly nepříjemné účinky na zdraví lidí. Po dřívější ztrátě tří neonikotinoidů používaných pro moření osiva (imidakloprid, thiamethoxam a klothianidin) řada členských zemích v případě cukrové řepy řešila vzniklé problémy vydáním povolení při mimořádných stavech. Z dalších dříve používaných účinných látek bylo rozhodnuto o neschválení mankozebu z důvodu nesplnění kritérií pro vlivy na endokrinní systém. Výrobce stáhl žádost o obnovu schválení látky thiofanát-methyl, proto bylo ukončeno uvádění na trh i u této látky. Další látkou, jejíž uvádění na trh bylo ukončeno, je herbicid bromoxynil, používaná hlavně v obilninách, travách a zelenině. Bromoxynil bude možné používat ještě v roce 2021.

Průmyslová krmiva

V roce 2020 dosáhla celková výroba krmných směsí pro hospodářská a ostatní zvířata 2 463 tis. t, což je meziročně o 0,4 % (9,0 tis. t) více.

Nejvíce krmných směsí bylo vyrobeno pro drůbež (1 044 tis. t), prasata (761 tis. t), méně pro skot (570 tis. t) a ostatní zvířata (87 tis. t). Do kategorie ostatních zvířat patří od roku 2016 směsi pro ovce, kozy, králíky a ryby. Meziroční růst výroby v roce 2020 nastal u krmných směsí pro skot a ostatní zvířata a prasata, naopak u směsí pro drůbež došlo k meziročnímu poklesu. Výroba krmných směsí pro skot vzrostla o 1,2 % (o 6,9 tis. t), pro prasata o 0,3 % (o 2,2 tis. t) a pro ostatní zvířata se zvýšila o 6,7 % (o 18,9 tis. t). Meziroční pokles výroby u směsí pro drůbež činil 1,6 % (17,3 tis. t).

Krmiva jsou vyráběna pro vlastní spotřebu výrobce nebo jsou uváděna do oběhu pro cizí odběratele. U všech výše vyjmenovaných kategorií zvířat převažovala v roce 2020 výroba směsí uváděných do oběhu pro cizí odběratele. Podíl vyrobených krmiv určených pro vlastní spotřebu na celkové výrobě u jednotlivých kategorií zvířat dosáhl u skotu 0,9 %, u prasat 10,08 %, u drůbeže pokles o 10,7 % a u ostatních zvířat vzrůst 16,5 %.

T6.3/02 - Výroba krmných směsí v ČR (tis. t)

Druhy zvířat	2019	2020 ¹⁾	Meziroční index
Krmné směsi pro hospodářská a ostatní zvířata²⁾	2 454	2 463	100,4
z toho: skot celkem	563	570	101,2
prasata celkem	759	761	100,3
drůbež celkem	1 062	1 044	98,4
ostatní zvířata	71	87	123,8
Krmné směsi pro domácí a ostatní zvířata³⁾	283	302	106,7
Celkem	2 737	2 765	101,0

1) Odhad.

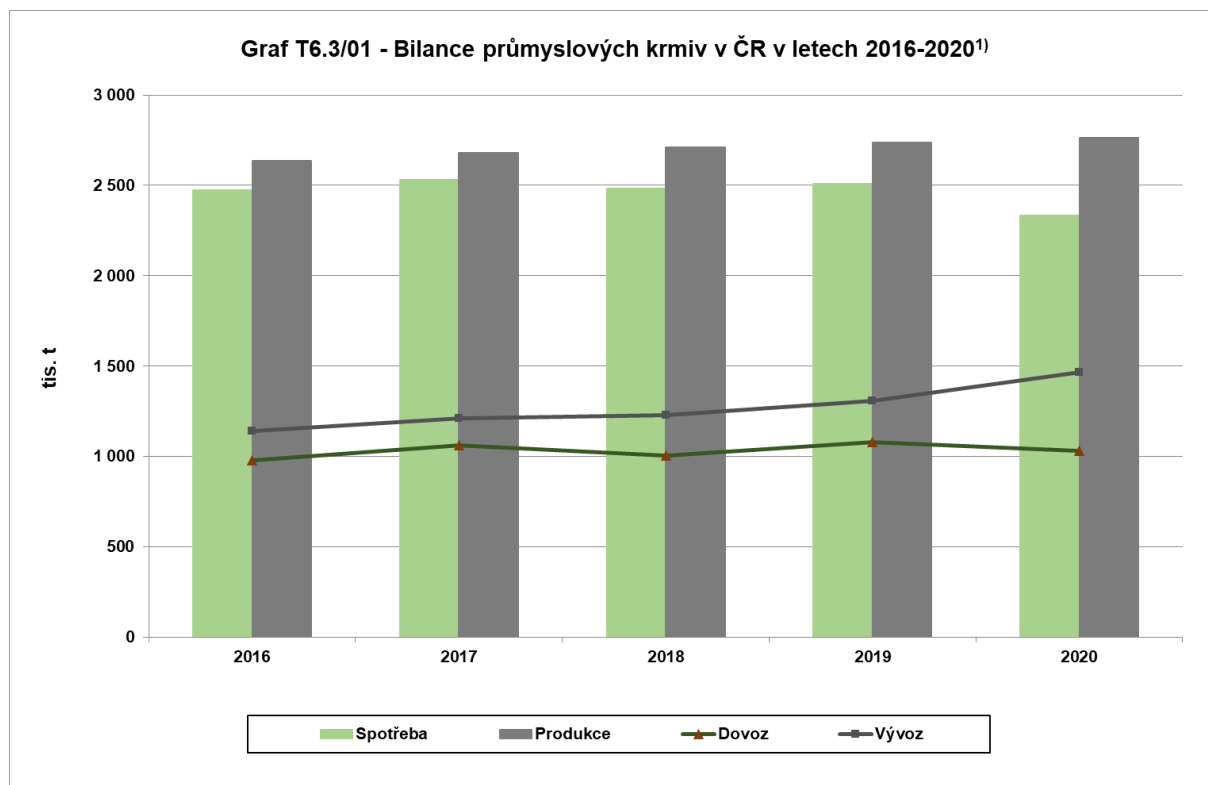
2) Ostatní zvířata - zde ovce, kozy, králíci a ryby.

3) Ostatní zvířata - zde koně, lesní zvěř, kožešinová zvířata, laboratorní zvířata a zvířata v zoologických zahradách.

Pramen: MZe - Roční výkazy o výrobě průmyslových krmiv

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), J. Saksún (MZe)

V roce 2020 bylo do ČR dovezeno celkem 1 032 tis. t průmyslových krmných surovin a krmných směsí, tedy meziročně o 3,1 % méně a vyvezeno 1 465 tis. t (tj. meziroční nárůst o 11,8 %). Celkové saldo za rok 2020 tedy zůstalo kladné: 433 tis. t. Zemí s největším objemem dovozu do ČR je Německo, na které připadlo 35,3 % celkového objemu dovezených krmiv. Dalšími největšími dovozci byly v roce 2020 Polsko (21,1 % celkového dovozu krmiv), Rakousko (8,4 % celkového dovozu krmiv) a Maďarsko (7,1 % celkového dovozu krmiv). Z dovezeného objemu krmiv většinu tvořily odpad po extrahování sójového oleje (355,4 tis. t v ceně 9,25 Kč/kg) a přípravky používané k výživě zvířat (346,0 tis. t v ceně 32,42 Kč/kg).



1) Spotřeba krmných surovin za rok 2020 je odhad.

Pramen: MZe

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

ČR v roce 2020 vyvezla největší objem krmiv do Německa (50,6 %), na Slovensko (16,8 %) a do Polska (9,6 %). Z vyvezeného objemu krmiv většinu tvořily přípravky používané k výživě zvířat (576,6 tis. t v ceně 27,72 Kč/kg) a odpad po extrahování sójového oleje (594,4 tis. t v ceně 5,66 Kč/kg).

V grafu T6.3/01 je znázorněn vývoj produkce, spotřeby, dovozu a vývozu průmyslových krmiv v ČR v letech 2016–2020.

Přehled v tab. T6.3/03 uvádí specifikaci činností v registrovaných nebo schválených krmivářských provozech včetně údaje o počtech distributorů, dodavatelů a dovozců krmiv.

T6.3/03 - Specifikace činností ve schválených a registrovaných provozech k 31. 12. 2020¹⁾

Druh činnosti	Schválené	Registrované	Celkem ČR
Výrobci krmných surovin	16	347	363
Výrobci doplňkových látek	6	7	13
Výrobci premixů	26	7	33
Výrobci krmných směsí	109	254	363
Faremní mícháreny krmiv	0	386	386
Mobilní výroby	1	52	53
Zemědělská prvovýroba – všeobecně	0	28 351	28 351
Dovozci krmiv	77	158	235
Dodavatelé krmiv	208	1 277	1 485
Distributoři	143	771	914
Dopravci krmiv	0	1 478	1 478
Uvádění na trh – krmné suroviny	0	1 593	1 593
Uvádění na trh – krmné směsi	184	1 097	1 281
Uvádění na trh – doplňkové látky	203	223	426
Uvádění na trh – premixy	163	127	290

1) V rámci jednoho provozu může být prováděno současně i více činností.

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), M. Beránek (ÚKZÚZ)

Veterinární péče

Na začátku roku 2020 bylo evidováno celkem 6 787 provozoven pod státním veterinárním dozorem. Lze konstatovat, že na konci roku 2020 byl počet provozů schválených podle nařízení EP a R (ES) č. 853/2004 vyšší o 23, počet registrovaných maloobchodních zařízení se zvýšil o 171.

V roce 2020 bylo plánováno v dozorovaných provozech celkem 22 956 kontrolních akcí dle jednotlivých zveřejňovaných seznamů. Skutečně bylo v rámci plnění plánu provedeno 18 225 akcí. V 341 provozech došlo k navýšení plánované doporučené frekvence kontrol na základě analýzy rizika, s přihlédnutím k požadavkům článku 9 nařízení EP a R (ES) č. 2017/625. V souladu s metodikou SVS byla v 533 provozech naopak frekvence snížena. Snížení stanovené frekvence se připouští například u sezonně provozovaných subjektů. Z uvedeného počtu plánovaných akcí bylo vykázáno 304 akcí s alespoň jednou závadou. Akcí mimo plán kontrol navazujících na došetření těchto závad, mimořádných kontrol a kontrol v subjektech nezařazených na uveřejňovaných seznamech bylo 22 276 a z toho akcí s alespoň jednou závadou bylo 715. Při plánovaných akcích je zjišťován menší počet závad než při akcích neplánovaných. Neplánované akce jsou důsledkem dříve zjištěných nedostatků, jsou zaměřené cíleně na určitý okruh závad.

Mimo plán kontrol bylo například provedeno 1 478 kontrol v rámci mimořádných kontrolních akcí zaměřených na kontrolu potravin živočišného původu uvedených na trh v ČR. Při tom byla zjištěna alespoň jedna závada ve 14 akcích. V rámci mimořádné kontrolní akce KLASA bylo provedeno 68 kontrol; bylo zjištěno minimálně jedno porušení pravidel v 6 případech. V roce 2020 pokračovala kontrola subjektů podnikajících v režimu EKO-BIO, tedy podniků, které produkují potraviny v biokvalitě s označením BIO. Při těchto kontrolách

nebyla zjištěna žádná porušení pravidel EKO-BIO produkce. Celkem SVS provedla v roce 2020 takto zaměřených kontrol 27.

Nedílnou součástí dozoru je i kontrola zásilek, které opouštějí území ČR, a to jak do jiných členských států, tak do třetích zemí. Vzhledem k tomu, že zásilky do třetích zemí musí být doprovázeny veterinárním certifikátem, zásilka musí být vždy zkontrolována; těchto kontrol bylo v loňském roce 7 109.

Mezi neplánované kontroly patří i kontroly zásilek v místech určení na základě povinného hlášení. Těchto kontrol bylo téměř 6 568, včetně kontrol zásilek ve spolupráci s celní správou či Policií ČR. Závada se při nich vyskytla ve 157 případech. Posouzeno bylo přes 73 000 tun zboží, neuvolněno na trh bylo 20,6 tun. Uvedená čísla nezahrnují vejce, která jsou vykazována v kusech a která byla téměř všechna, z necelých 30 milionů posouzených, propuštěna na trh.

V roce 2020 proběhly 2 mimořádné kontrolní akce:

- Vyšetřování počáteční/pokračovací kojenecké výživy a příkrmů pro kojence a malé děti v roce 2020 – dodržování požadavků na kontaminanty jako pesticidy, těžké kovy, mykotoxiny a jiné toxikologicky významné látky;
- Pesticidy 2020 – kontrola reziduálních limitů.

V rámci stálého veterinárního dozoru musí být všechna na jatkách poražená zvířata před uvedením do oběhu povinně prohlédnuta. V roce 2020 provedli veterinární inspektoři veterinární prohlídku před a po poražení u 2 581 233 kusů velkých jatečných zvířat. Z tohoto počtu bylo prohlédnuto 246 022 kusů dospělého skotu, 7 808 telat, 2 313 393 prasat, 12 667 ovcí a jehňat, 1 235 koz a kůzlat a 98 koní a hříbat. Hrabavé drůbeže bylo prohlédnuto celkem 121 368 182 kusů, vodní drůbeže 3 994 892 kusů, králíků 705 157 kusů. Běžců bylo prohlédnuto oproti roku 2019 méně, a to 806 kusů. Farmové zvěře bylo prohlédnuto proti roku 2019 méně, celkem 2 611 kusů. Jako nevhodné pro lidskou spotřebu bylo vyřazeno 17 347 kusů velkých jatečných zvířat, 1 870 113 kusů drůbeže a 3 421 kusů králíků, 1 běžec a 3 kusy farmové zvěře.

SVS na jatkách neprovádí pouze veterinární prohlídku (i když tato je zde hlavní činností), ale rovněž dozor nad klasifikací těl jatečných zvířat. Vlastní kontrolní činnost je zaměřena na kontrolu klasifikace jatečně upravených těl (JUT) skotu a prasat, na dodržování referenční úpravy jatečných těl těchto zvířat, na jejich správné označování, vedení a evidenci klasifikačních protokolů. Nedílnou součástí je i dohled a kontrola nad řádným odesláním hlášení o klasifikaci v návaznosti na další zpracovávání těchto dat. V roce 2020 provedli inspektoři 316 kontrol v 45 jatečných provozech porážejících skot a zkontrolovali 7 476 jatečně upravených těl skotu. Průměrná chybovost klasifikace skotu byla 5,11 %. U 189 JUT byla zjištěna chybná obchodní úprava, v 37 případech chybné označení a u 4 JUT skotu byla chybně určena kategorie. Ve 38 podnicích porážejících prasata bylo provedeno 282 kontrol, zkontrolováno bylo 15 332 JUT prasat a chybovost klasifikace byla 6,64 %. Ve 163 případech

byla zjištěna chybná obchodní úprava JUT a u 60 JUT chybné označení. Zjištěná chybovost je zcela v toleranci, která je daná metodikou, proto nebylo nutné zahajovat žádné správní řízení.

Zemědělská technika

Dodávky traktorů se za poslední 3 roky pohybovaly mezi 2 311 ks v roce 2018 a 2 106 ks v roce 2020, oproti roku předchozímu (2 299 ks v roce 2019) poklesly o 8,4 % (tab. T6.3/04).

Na dodávkách traktorů se podílelo celkem 21 výrobních firem, z toho 1 tuzemská. Podíl tuzemské firmy Zetor na dodávkách traktorů je 13,7 %. Ze zahraničních značek mají největší podíl na dodávkách firmy John Deere, New Holland a CASE IH a od roku 2020 i Kubota. Jejich souhrnný podíl na celkovém dovozu činí dohromady téměř 50 %.

V roce 2020 bylo do zemědělství dodáno celkem 171 sklízecích mlátiček, tj. nárůst proti roku 2019 o 14 %. Průměrné dodávky za posledních 10 let jsou 168 ks ročně. Na dodávkách sklízecích mlátiček se podílelo celkem 8 firem. Nejvýznamnějšími dodavateli jsou firmy Claas, New Holland a John Deere, jejichž podíl na trhu je cca 83 %.

V roce 2020 bylo do zemědělství dodáno 40 samojízdných sklízecích řezaček. To je proti roku 2019 nárůst o 2 ks. Dodávka samojízdných sklízecích řezaček má zvyšující se tendenci. Zatímco za období 2000 až 2009 bylo dodáno celkem 259 ks (tj. průměrně 26 ks ročně), tak za dekádu 2011 až 2020 bylo dodáno průměrně 38,8 ks ročně. Na dodávkách sklízecích řezaček se v roce 2020 podílelo jen 5 zahraničních firem. Nejvýznamnějšími dodavateli jsou firmy Claas a John Deere, jejichž podíl na trhu je cca 55 %. U samojízdných sklízecích řezaček jsou vývojové trendy dodávek výrazně závislé na změně struktury rostlinné výroby. Samojízdné sklízecí řezačky se používají především pro sklizeň píce na orné půdě. Jejich výměra se za posledních 10 let zvýšila o více než 100 tis. ha a v současné době je cca 515 tis. ha, z toho kukuřice na zeleno a na siláž představuje 45 %, vojtěška a jetel 26 %. Jedním z důvodů je zvyšování výměry kukuřice na zeleno a dalších obilovin a luskovin na zeleno, a to hlavně pro energetické účely v bioplynových stanicích.

T6.3/04 - Vývoj dodávek traktorů, sklízecích mlátiček a samojízdných řezaček do zemědělství (ks)

Zemědělská technika	2016	2017	2018	2019	2020
Traktory	1 881	2 247	2 311	2 299	2 106
Sklízecí mlátičky	139	162	164	150	171
Samojízdné řezačky	45	30	25	38	40

Pramen: VÚZT, v. v. i.

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), Z. Abrham (VÚZT)

Pohonné hmoty

V roce 2020 se podle odhadu VÚZT spotřebovalo v zemědělství v podnicích s 20 a více pracovníky 17 939 TJ tuhých a kapalných paliv a zemního plynu. Na této spotřebě se tuhá paliva (černé a hnědé uhlí, koks a brikety) podílela 1,3 %, kapalná paliva, zejména motorová

nafta 87,8 % a zemní plyn 10,2 %. Kromě toho se v roce 2020 spotřebovalo v těchto podnicích 787 459 MWh elektrické energie.

T6.3/05 - Spotřeba motorové nafty v zemědělství v podnicích s 20 a více zaměstnanci (mil. l)

Odvětví	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Rostlinná výroba ¹⁾	374,59	374,95	375,81	376,90	100,29
Živočišná výroba	62,43	62,49	62,64	62,82	100,29
Celková spotřeba v zemědělství	437,02	437,44	438,45	439,72	100,29

1) Včetně dopravy vnější po veřejných komunikacích.

Pramen: VÚZT, v. v. i.; ČSÚ

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), R. Pražan (VÚZT)

Podle propočtů VÚZT a ČSÚ se v roce 2020 spotřebovalo v zemědělství 439,72 mil. litrů motorové nafty. Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, a spotřeba vzniklá při nezemědělské činnosti podniků.

6.4 Úvěry a pojišťovací služby

Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu

Stavy bankovních úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu k 31. 12. 2020 (tab. T6.4/01) se ve srovnání s předcházejícím rokem zvýšily celkově o 2,4 %. Nejvyšší nárůst (o 6,6 %) vykázaly úvěry krátkodobé, rostl i objem dlouhodobých úvěrů (o 2,3 %). Naopak střednědobé úvěry (od 1 do 5 let) zaznamenaly meziročně pokles o 1,5 %. Rovněž objem poskytnutých investiční úvěrů se snížil, a to o 0,9 %.

T6.4/01 - Struktura úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu - stav k 31. 12. (mil. Kč)

Ukazatel	2019	2020	Meziroční index
Úvěry a pohledávky za klienty celkem	59 613,2	61 044,9	102,4
v tom - krátkodobé (do 1 roku)	6 994,4	7 459,3	106,6
- střednědobé (1–5 let)	6 969,9	6 866,9	98,5
- dlouhodobé (nad 5 let)	45 648,9	46 718,8	102,3
z toho - investiční úvěry celkem	38 660,2	38 323,1	99,1

Pramen: ČNB

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

V rámci podpory komerčních úvěrů pro zemědělce, zpracovatele zemědělských produktů a podnikatele zabývající se lesním hospodářstvím nebo zpracováním dřeva působí dlouhodobě PGRLE. V roce 2020 byly formou podpory subvence úroků z investičních úvěrů poskytnutých komerčními subjekty nebo snížení úrokového zatížení komerčních úvěrů na nákup zemědělské půdy. Programy pro podporu komerčních úvěrů byly zaměřeny na realizaci dlouhodobých

investičních záměrů s cílem restrukturalizace a zvýšení efektivnosti, modernizace, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a dalšího rozvoje. Jednalo se o programy: „Zemědělec“, „Podpora nákupu půdy“, „Lesní hospodář“, „Zpracovatel dřeva“ a „Zpracovatel“. Za účelem zmírnění negativních ekonomických dopadů opatření přijatých v souvislosti s šířením koronaviru byl zaveden program „Provoz 2020“ na snížení jistiny provozních úvěrů poskytnutých komerčními subjekty na provozní financování podnikatelů působících v oblasti zemědělské prvovýroby. V roce 2020 dále probíhala administrace a vyplácení finančních prostředků v rámci podpůrných programů, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech.

Podle údajů PGRLF za období roku 2020 činila celková výše podporovaných úvěrů (v rámci všech vyhlášených programů podpor ve formě subvencí části úroků z úvěrů) 8 024 mil. Kč. Přislíbené podpory v celkové výši 891 mil. Kč v roce 2020 nejvíce využili zemědělství podnikatelé – fyzické osoby (48 %) a dále společnosti s r. o. (21 %), následované zemědělskými družstvy (17 %) a akciovými společnostmi (15 %).

PGRLF v roce 2020 dále poskytoval úročené úvěry v rámci programů „Investiční úvěry Zemědělec“ a „Investiční úvěry Lesnictví“. V rámci programů úročených úvěrů bylo za rok 2020 celkem podáno 1 652 žádostí, schváleno bylo 792 žádostí a celkem byly schváleny úvěry v objemu 757 mil. Kč. Dále byla v roce 2020 prováděna administrace a vypláceny finanční prostředky v rámci programů podpory formou úvěrů s možností snížení jistiny úvěru, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech.

Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu

V roce 2020 činily podle předběžných údajů ČNB přímé zahraniční investice do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu 260 mil. Kč a představovaly tak 0,18 % z celkových přímých zahraničních investic do ČR, což téměř odpovídalo dlouhodobé hodnotě podílu přímých zahraničních investic do tohoto sektoru, která je na úrovni 0,19 %. Srovnání přílivu přímých zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybářství za roky 2019 a 2020 uvádí tab. T6.4/02.

T6.4/02 - Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu (mil. Kč)

Název	2019	2020 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	-1 025,8	103,5
Reinvestovaný zisk²⁾	25,9	156,6
Ostatní kapitál³⁾	-65,2	0,0
Celkem	-1 065,2	260,1

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

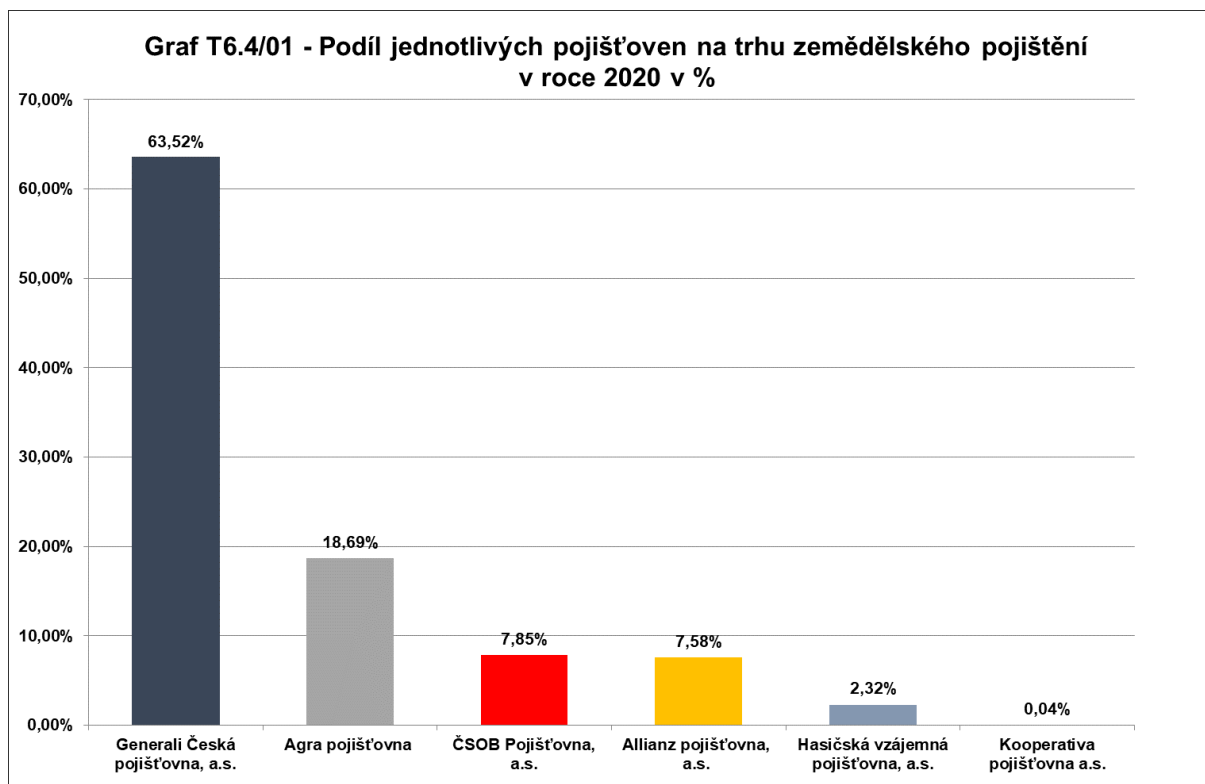
Pramen: ČNB

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

Podle předběžných údajů ČNB dosáhly v roce 2020 tuzemské investice do zahraničí do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu hodnoty necelých 41 mil. Kč. Objemy odlivu tuzemských investic do zahraničí jsou však v tomto sektoru relativně velmi nízké. V roce 2020 představovaly 0,06 %, a v dlouhodobém průměru potom 0,13 %, tuzemských investic do zahraničí.

Zemědělské pojištění

V roce 2020 provozovalo soukromé zemědělské pojištění v ČR celkem šest komerčních pojišťoven. Změna ve struktuře pojišťoven oproti předchozímu roku nastala po sloučení Generali a.s. a České pojišťovny a.s. Také na trh zemědělského pojištění letos vstoupila akciová společnost Kooperativa pojišťovna. Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění podle objemu pojistného za zemědělské pojištění uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF dokumentuje graf T6.4/01.

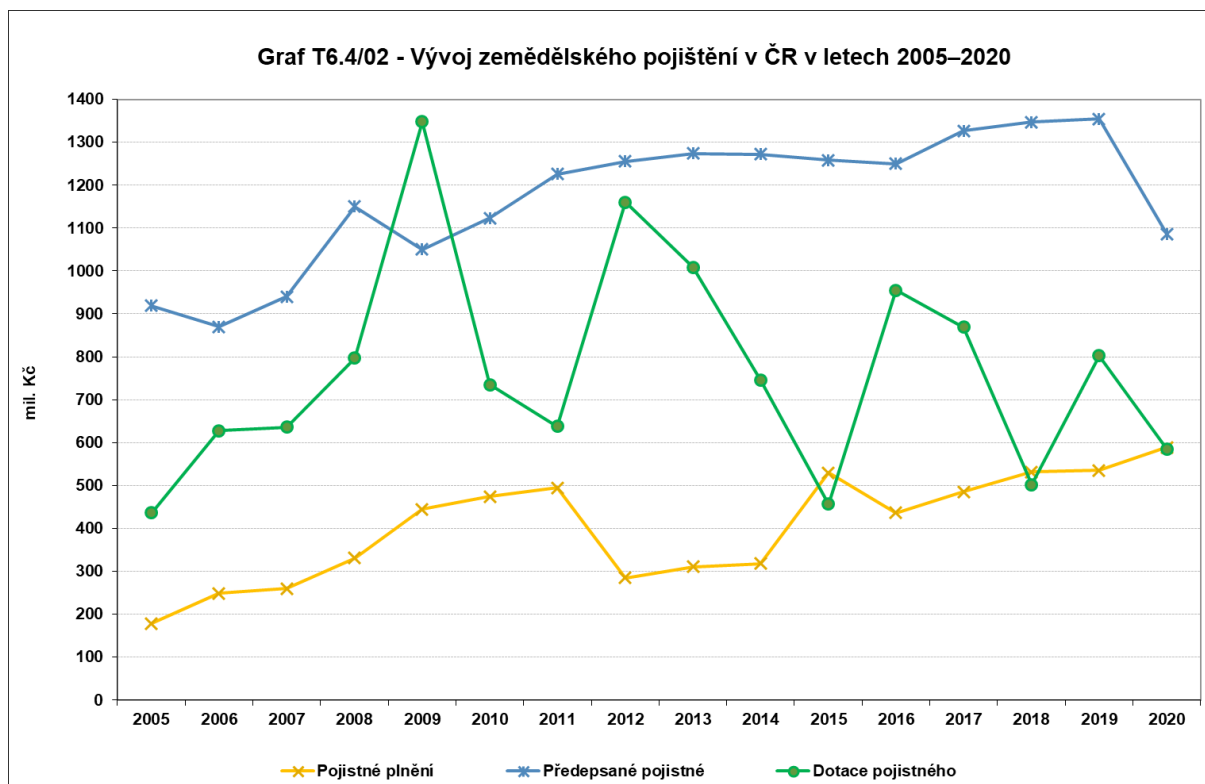


Pramen: PGRLF

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

V rámci zemědělského pojištění nabízejí komerční pojišťovny produkty pojištění plodin a hospodářských zvířat, které se vztahují na vybraná živelní rizika, nakažová rizika a případně i některá další rizika ohrožující rostlinnou a živočišnou produkci. Některá rizika zůstávají v podmínkách ČR nepojistitelná, a to, vedle cenových rizik, především až na výjimky riziko sucha a riziko deště znemožňujícího sklizeň. V rámci programu „Podpora pojištění“ poskytuje PGRLF podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat a dále i lesních školek a lesních porostů. Úroveň podpory v roce 2020 činila 65 % z prokázaných nákladů na pojištění speciálních plodin⁹¹ na ztráty způsobené přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy či škůdci rostlin, 50 % nákladů na pojištění ostatních plodin a 50 % nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ ztráty způsobené chorobami zvířat, přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy. Vývoj celkového objemu dotace, předepsaného pojistného a plnění ze zemědělského pojištění v letech 2005 až 2020 ukazuje graf T6.4/02.

91 Trvalé kultury vč. školek, tj. réva vinná, chmel, ovoce; jahody, brambory, cukrová řepa, zelenina, okrasné rostliny vč. školek a léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR), přadné rostliny (len a konopí), produkce trav a jetelovin pěstovaných na semeno.



Pramen: ČAP

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Výměra pojištěných plodin na orné půdě, chmelnicích, vinicích a sadech představovala v roce 2020 zhruba 1,8 mil. ha. Předepsané pojistné za zemědělské pojištění a pojistné plnění za roky 2019 a 2020 v rozdělení na pojištění zvířat a pojištění plodin uvádí příl. tab. 6.4/01.

6.5 Výzkum, vzdělávání a poradenství

Věda a výzkum

V roce 2020 byla pátým rokem v platnosti Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2016–2022. Jejím účelem je nastavit principy a cíle pro formování nové SZP, pro oblasti potravinářství, lesního a vodního hospodářství a rozvoje venkova včetně optimalizace procesů strategického řízení v rezortu MZe. Pro naplnění Koncepce jsou definovány tři oblasti: Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, Udržitelné zemědělství a lesnictví a Udržitelná produkce potravin. Tyto jsou realizovány prostřednictvím devíti výzkumných směrů: Půda, Voda, Biodiverzita, Lesnictví a navazující odvětví, Rostlinná produkce a rostlinolékařství, Živočišná produkce a veterinární medicína, Produkce potravin, Zemědělská technika a Bioekonomie.

Na přípravě rezortních výzkumných programů se podílí Česká akademie zemědělských věd (ČAZV) jako poradní orgán MZe. ČAZV se také spolupodílí na vyhodnocování a zveřejňování výsledků VaVaI jejich publikováním v 11 vědeckých časopisech.

V roce 2020 bylo řešeno celkem 146 programových projektů v rámci Programu aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ, na něž bylo poskytnuto 491 183 tis. Kč. Tematicky byly projekty zaměřeny na celou šíři oborů v působnosti rezortu. Údaje o projektech jsou k nalezení v Centrální evidenci projektů (Informační systém VaVaI – CEP) na www.vyzkum.cz.

Na dlouhodobý koncepční rozvoj byly v roce 2020 MZe poskytnuty institucionální finance 20 rezortním výzkumným organizacím (7 veřejných výzkumných institucí, 2 státní příspěvkové organizace, 11 soukromých výzkumných ústavů) v celkové výši 515 369 tis. Kč.

Údaje o výši institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací jsou předávány do Centrální evidence aktivit (Informační systém VaVaI – CEA) na www.vyzkum.cz.

Pokračovala mezinárodní spolupráce v rámci iniciativy BIOEAST, kde se ČR v 2. pol. roku 2019 jako předsednický stát V4 ujala organizace jednání. ČR se rovněž aktivně zapojila do projektu na podporu iniciativy a rozvoje biohospodářství BIOEASTsUP. ČR je dále aktivním členem Stálého výboru pro zemědělský výzkum.

S cílem podpořit rozvoj biohospodářství, jehož hlavní myšlenkou je zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji, udržitelného zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a akvakultury, udržitelné produkce potravin a krmiv a posílení úlohy primárních producentů a jejich integrace do hodnotového řetězce biohospodářství a navazujících odvětví, schválilo MZe v červenci 2019 Koncepti biohospodářství v České republice z pohledu rezortu Ministerstva zemědělství na léta 2019–2024.

Pro efektivnější realizaci výsledků výzkumu byly zpracovány plány uplatnění výsledků. Přenos nových poznatků do praxe je rovněž podporován prostřednictvím poradenské a vzdělávací sítě MZe. Informace o výsledcích státem podporovaných výzkumných aktivit jsou předávány do Rejstříku informací o výsledcích (Informační systém VaVaI – RIV) na www.vyzkum.cz. Výsledky jsou rovněž dostupné v Knihovně Antonína Švehly ÚZEI.

Vzdělávání

MZe plní úkoly Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020, která vytyčila 4 hlavní cíle (další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol) a 13 dílčích cílů.

Vzdělávání organizované pro odbornou veřejnost v rámci Ročního vzdělávacího plánu MZe pro odborné vzdělávání veřejnosti se v roce 2020 neuskutečnilo z důvodu pandemie COVID-19 a s tím souvisejících opatření.

Významný podíl má MZe na přípravě kvalifikačních a hodnotících standardů pro zemědělská, potravinářská, lesnická a vodohospodářská povolání dle zákona č. 179/2006 Sb.,

o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů. Autorizaci k vykonání zkoušek profesních kvalifikací získávají právnické a fyzické osoby, které splňují požadované materiálně-technické podmínky a jejichž autorizovaní zástupci splnili podmínky požadovaného vzdělání a praxi. K 31. 12. 2020 bylo evidováno 138 autorizovaných osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o autorizaci u 274 profesních kvalifikací. K uvedenému datu bylo vydáno 7 180 osvědčení o získání profesních kvalifikací.

V návaznosti na zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, pověřil Odbor vědy, výzkumu a vzdělávání celkem 52 vzdělávacích institucí ke konání kurzů a doplňujících školení pro získání odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin. MZe ve spolupráci s ÚZEI uspořádalo pravidelný seminář pro odborné školitele k aktuálním otázkám v ochraně rostlin a včel a k odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin.

MZe v rámci Koncepce vzdělávání MZe na období 2015–2020 připravilo ve spolupráci s ÚZEI webinář pro učitele odborných předmětů na středních odborných školách s názvem „Společná zemědělská politika – současná situace a budoucnost“, kde se účastníci seznámili se současným stavem a výhledem do dalšího programovacího období u environmentálních opatření a přímých plateb SZP.

Uznávání kvalifikací občanů EU a evropského hospodářského prostoru pro výkon regulovaných povolání v ČR probíhalo dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů, v rámci správního řízení. V ČR je evidováno 332 regulovaných povolání, z toho 34 je v kompetenci MZe. Nejvíce zájemců o uznání odborné kvalifikace v roce 2020 se týkalo dvou regulovaných povolání „Odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin“ a „Navrhování pokusů a projektů pokusů a provádění pokusů na zvířatech“.

V rámci podpory odborné výchovy byly v roce 2019–2020 podpořeny částkou 8 437 404 Kč z národního dotačního programu **9. E. - Školní závody** subjekty, které vytvořily na svých pracovištích podmínky pro odborné vzdělávání ve vybraných zemědělských, lesnických a potravinářských učebních oborech. Podpora přispívá ke zkvalitnění kvalifikované pracovní síly v sektoru zemědělství a je kladně hodnocena středními odbornými školami i zemědělskými podniky. Administrace dotačního programu od roku 2020 přešla do kompetence SZIF.

V roce 2020 byla poskytnuta z programu **129 710 Centra odborné přípravy** podpora ve výši 61 904 106 Kč na pořízení moderních učebních pomůcek pro zvýšení kvality odborného vzdělávání žáků a studentů středních a vyšších odborných škol s rezortním zaměřením.

Poradenství

Poradenský systém MZe dle Koncepce poradenského systému MZe na období 2017–2025 zahrnuje konzultační, individuální a odborné poradenství. Ke zlepšení transferu výsledků výzkumu a vývoje do praxe, přenosu informací o realizaci SZP v souladu s regionálními prioritami k šíření informací o opatřeních PRV byly v roce 2020 podpořeny z národních dotací dva programy:

- a) **9.F.e. Regionální přenos informací.** Cílem byl přenos všeobecných informací na území ČR mikro, malým a středním podnikům působících v odvětví zemědělské prvovýroby a zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh formou vstupních konzultací, webových stránek, odborných/výukových materiálů, seminářů, workshopů a kurzů.
- b) **9.F.i. Odborné konzultace.** Program byl uskutečněn na rezortně orientovaných výzkumných ústavech a univerzitách.

Administrace těchto dvou dotačních programů od roku 2020 přešla do kompetence SZIF.

Odborné individuální poradenské služby byly poskytovány kromě poradců a poradenských firem i nadále poradci akreditovanými MZe, kteří jsou uvedeni v Registru poradců akreditovaných MZe. Služby byly zaměřeny na zvýšení životaschopnosti a konkurenceschopnosti zemědělských a lesnických podniků s ohledem na životní prostředí, zavádění inovací pro malé farmy a na poradenství k souladu hospodaření s právními a dalšími požadavky na principu prevence.

V roce 2020, ani v předchozích letech, nebylo poradenství z PRV 2014–2020 podpořeno a alokované finance byly přesunuty do opatření Předávání znalostí a informační akce, operace Vzdělávací akce. Individuální poradenské služby byly poskytovány bez finanční podpory z veřejných zdrojů.

V roce 2020 se uskutečnila reakreditace 25 poradců, kterým končila platnost akreditačního certifikátu. Celkem se reakreditovalo 21 poradců v oblasti zemědělství a 4 poradci v oblasti lesnictví. K 31. 12. 2020 bylo v Registru vedeno 176 poradců.

Poradci se i v tomto roce účastnili nepovinných registrovaných vzdělávacích akcí i povinných akcí k prioritním tématům organizovaných správcem Registru (ÚZEI) ve spolupráci s odborníky z výzkumných institucí. Šest seminářů bylo zaměřeno na lesnictví, rostlinolékařství, agroenvironmentálně klimatická opatření, SZP, nitrátovou směrnicí atd. Poradcům bylo nabídnuto 10 e-learningových modulů se zaměřením na nové poznatky v oblasti welfare a antimikrobiální politiky, greeningu, moderních technologií v zemědělství, zdravotní bezpečnosti objemových krmiv, ochraně zemědělské půdy proti vodní erozi atd.

Úlohu informační podpory plní též webové poradenství určené pracovníkům vykonávajícím rezortně zaměřené činnosti i k obecnému využití s cílem zjednodušení přístupu k poradenským informacím. Jedná se o zpřístupňování informací v oblastech zemědělství,

lesnictví, ekologického zemědělství, potravinářství, rybářství, myslivosti, vodního hospodářství a rozvoje venkova, metodik, formulářů či doporučení pro praxi.

Důležitým prvkem poradenského systému je i odborné poradenství, jakožto podpora přenosu výsledků výzkumu mezi vědecko-výzkumným pracovištěm a praxí v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního hospodářství a lesnictví a zajištění informační a propagační činnosti sloužící k zviditelnění cílů, aktivit a výsledků vědy a výzkumu.

V rámci šíření nejnovějších poznatků vědy a výzkumu, sdílení a využívání odborných informací a posílení komunikace mezi podnikatelskou sférou a akademickým sektorem na principu veřejně-soukromého partnerství byl v roce 2020 realizován a podpořen z národních dotací program **10.E.e Podpora české technologické platformy pro zemědělství**. Účelem je podpora dlouhodobé strategie udržitelnosti, s přihlédnutím k vývoji evropského zemědělského sektoru, propojení s evropskou technologickou platformou v oblasti aplikovaného výzkumu a zemědělské praxe. Naplňování Plánu činnosti předkládaného v souladu se Statutem ČTPZ, SVA a IAP bylo v roce 2020 silně ovlivněno pandemií COVID-19 a celá řada aktivit byla zrušena.

6.6 Agrární trh práce

6.6.1 Pracovní síly v zemědělství

Zaměstnanost v zemědělství je prakticky stabilizovaná, v posledních dvou letech se počet pracovníků v zemědělství pohybuje mírně pod hranicí 100 tis. V roce 2020 činil počet pracovníků v zemědělských podnicích 98,8 tis. a proti roku 2019 poklesl o 0,2 %⁹² (tab. T6.6/01). Jejich podíl v celkové struktuře zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,9 % a meziročně se nezměnil⁹³.

T6.6/01 - Vývoj počtu pracovníků zemědělství¹⁾ (tis.)

Podnikatelská forma	Průměrný evidenční počet pracovníků (fyzické osoby)				
	2016	2017	2018	2019	2020 ²⁾
Podniky právnických osob	75,0	74,8	74,8	73,8	73,4
Podniky fyzických osob ³⁾	25,2	25,2	25,4	25,2	25,4
Celkem	100,2	100,0	100,2	99,0	98,8

1) Bez souvisejících služeb a myslivosti.

2) Předběžné údaje.

3) Odhad včetně námezdních pracovníků a pomáhajících rodinných příslušníků.

Pramen: propočty ÚZEI podle:

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.–4. čtvrtletí 2016–2020, ČSÚ 2017–2021;

Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 1.–4. čtvrtletí 2016–2020, ČSÚ 2016–2021;

Čtvrtletní výkaz P 3-04, 1.–4. čtvrtletí 2020, ČSÚ 2021.

Zpracoval: D. Spěšná, J. Drlík (ÚZEI)

92 Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

93 Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (1.–4. čtvrtletí 2020), ČSÚ 2020, 2021.

Struktura zaměstnanosti podle právních forem podnikání je rovněž v podstatě stabilizovaná, v podnicích fyzických osob dlouhodobě pracuje přibližně čtvrtina pracovníků.

Dle dat o pracovním vstupu v sektoru zemědělství⁹⁴ v roce 2020 připadalo 71,1 % AWU na placenou pracovní sílu, zbylých 28,9 % tvořily neplacené pracovní síly (hospodáři a vypomáhající členové rodiny hospodářů).

Z hlediska výrobního zaměření dlouhodobě převládala v ČR (dle dat ČSÚ za podniky s 50 a více zaměstnanci) zaměstnanost v podnicích se smíšenou výrobou (rostlinnou i živočišnou). Za rok 2020 nejsou data zatím dostupná. Cenné a komplexní informace přinesou výsledky Integrovaného šetření v zemědělství 2020 (ČSÚ), jež budou obsahovat data za veškeré podnikatelské subjekty v zemědělství.

Ve 4. čtvrtletí 2020 činil podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v agrárním sektoru dle VŠPS (ČSÚ)⁹⁵ 26 %, v zemědělství (vč. myslivosti a souvisejících činností) 27,7 %. Podíl žen v agrárním sektoru se dlouhodobě pohybuje pod 30 % (meziročně poklesl o 3,2 p. b.) a zůstává výrazně nižší než podíl žen v národním hospodářství ČR celkem (44 %) i než podíl žen v agrárním sektoru EU (33,2 % v EU 27 ve 3. čtvrtletí 2020⁹⁶).

Věková skladba pracovníků agrárního sektoru v ČR byla následující: ve 4. čtvrtletí 2020 vykazovali dle VŠPS nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (40 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (31,8 %); nižších podílů dosahovali pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (15,4 %) a pracovníci ve věku 60 a více let (12,8 %). Celkově se podíl pracovníků ve věku 45 let a více v agrárním sektoru meziročně snížil (o 4,7 p. b. na 52,8 %), naopak v průmyslu (vč. stavebnictví) i celém NH se zvýšil – v průmyslu o 2 p. b. na 47,1 %, v celém NH o 1,7 p. b. na 47,8 %. Nadále však zůstává podíl starších pracovníků v agrárním sektoru výrazně vyšší než v NH, resp. průmyslu vč. stavebnictví, což spolu s nízkým podílem mladých pracovníků v agrárním sektoru (o 1,1 p. b. vyšší podíl pracovníků do 29 let než v průmyslu vč. stavebnictví) a obecně nízkém zájmu mladých o práci v sektoru působí problémy při obměně pracovních sil.

Meziroční změny ve vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním⁹⁷. V roce 2019 mělo 52,2 % zaměstnanců střední vzdělání s výučním listem, 25,6 % střední vzdělání s maturitní zkouškou, 10,7 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného) a 9,7 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání). Meziročně se – proti předchozímu období – navýšily

94 Pramen: *Souhrnný zemědělský účet – předběžné výsledky – 2020, ČSÚ 2021.*

95 Pramen: *Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (4. čtvrtletí 2019, 2020), ČSÚ 2020, 2021. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství. O týž pramen se v subkapitole jedná v případě každého odkazu na VŠPS.*

96 Pramen: *Eurostat, 2020 (poslední dostupná data).*

97 Pramen: *Struktura mezd zaměstnanců 2019, ČSÚ 2020. U 1,8 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.*

podíly pracovníků se základním (o 2,1 p. b.) a středním vzděláním s výučním listem (o 1,3 p. b.), naopak podíly vzdělanějších pracovníků (se středním vzděláním s maturitou a vzděláním vysokoškolským) poklesly (o 1 p. b. a o 2,5 p. b.). Ve srovnání s průmyslem je v agrárním sektoru nadále vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s výučním listem (o 7,9 p. b.) a naopak nižší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 6,8 p. b.).

Obecně nižší vzdělanostní úroveň pracovníků v sektoru souvisí se skutečností, že většina z nich se uplatňuje v manuálních profesích. Podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO) byla dle VŠPS profesní struktura v agrárním sektoru ve 4. čtvrtletí 2020 následující: 37,3 % představovali kvalifikovaní zemědělství pracovníci, 22,1 % obsluha strojů a zařízení, 9,6 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 8,8 % řemeslníci a opraváři, 8,5 % techničtí a odborní pracovníci, 4,7 % úředníci, 3,6 % specialisté, 2,8 % pracovníci ve službách a prodeji a 2,7 % řídicí pracovníci. Podíl pracovníků sloučených technickohospodářských profesí (CZ-ISCO 1–4) meziročně poklesl o 3,6 p. b. a tvoří méně než pětinu (19,5 %). Meziroční nárůst podílu byl naopak zaznamenán u pracovníků manuálních profesí – obsluha strojů a zařízení (o 3,1 p. b.), řemeslníci a opraváři (o 2 p. b.) a pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (o 1,4 p. b.).

Regionální rozložení zaměstnanosti v agrárním sektoru se podle dat VŠPS meziročně výrazně nezměnilo. Nejvyšší podíl pracovníků sektoru na celkové zaměstnanosti kraje vykazoval ve 4. čtvrtletí roku 2020 opět Kraj Vysočina (6,2 %), následovaný krajem Jihočeským, Olomouckým a Pardubickým (shodně 4,2 %). Nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v sektoru byl v kraji Středočeském (12,2 %) a dále pak v Kraji Vysočina (11,3 %).

Nezaměstnanost v agrárním sektoru a komparace s celkem NH je sledována dlouhodobě pomocí signální míry nezaměstnanosti⁹⁸. Ve 4. čtvrtletí roku 2020 byla – na základě dat VŠPS – hodnota této míry v agrárním sektoru 2,0 % a meziročně se zvýšila o 1,4 p. b. Poněkud se tak přiblížila srovnatelně konstruované míře nezaměstnanosti v NH, jež činila 2,6 % (a meziročně se zvýšila o 1,0 p. b.).

Potíže zemědělských podniků při získávání pracovníků se v roce 2020 dále prohlubovaly, což dokládá i více než dvojnásobná míra volných pracovních míst v sektoru (11,4 %) ve srovnání s průmyslem (4,5 %) i NH celkem (5,1 %)⁹⁹. I při změněné situaci na trhu práce budou zřejmě nadále přetrvávat problémy zemědělských podniků s nedostatkem pracovníků.

98 *Signální míra agrární nezaměstnanosti je relativním vyjádřením, kdy v čitateli je celkový počet nezaměstnaných podle kritérií ILO, uvolněných z třídy CZ-NACE A, kteří navíc v posledních 8 letech pracovali, a ve jmenovateli je součet hodnoty čitatele a celkového počtu zaměstnaných ve třídě CZ-NACE A. Signální míry agrární nezaměstnanosti i srovnatelně vyjádřené nezaměstnanosti v NH uváděné v textu mají pouze orientační charakter.*

99 *Pramen: Ukazatele sociálního a hospodářského vývoje České republiky – 4. čtvrtletí 2020, ČSÚ 2021.*

Poptávku po pracovnících ze strany zemědělských či lesnických podniků dokládá i rostoucí počet zaměstnanců s jiným než českým státním občanstvím. Dle údajů ČSÚ¹⁰⁰ bylo k 31. 12. 2020 na úradech práce evidováno 22,6 tis. cizinců pracujících v zemědělství, lesnictví a rybolovu (nezahrnuje cizince s platným živnostenským oprávněním), ve srovnání s předchozím rokem jejich počet narostl o 6 tisíc. Z hlediska zemí původu byli nejpočetnější skupinou Ukrajinci (téměř 10 tis.), z občanů členských zemí EU (celkem 10,4 tis.) pak Slováci (4 tis.), Rumuni a Bulhaři.

6.6.2 Mzdy v zemědělství

Většina pracovníků v rezortu zemědělství ČR (tj. v zemědělství včetně lesnictví a rybářství) získává příjem ze své pracovní činnosti ve formě mezd, přičemž průměrné mzdy v tomto rezortu dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem (tab. T6.6/02). V roce 2020 byl mzdový vývoj mimořádně ovlivněn opatřeními proti šíření pandemie COVID-19, což se projevilo v průmyslu výrazněji než v NH celkem či v zemědělství (kde pracovníci pokračovali v drtivé většině činností v rostlinné a živočišné výrobě i za ztížených podmínek, některé nezemědělské činnosti však byly omezeny). Za svou práci pobírali v průměru 28 609 Kč, v průmyslu to bylo 34 528 Kč a v národním hospodářství celkem 35 611 Kč (průmysl se tak propadl pod úroveň NH o více než tisíc Kč). Rezort zemědělství dosáhl meziročního nárůstu mezd o 4,9 %, což byl poněkud vyšší nárůst než v národním hospodářství celkem (4,4 %). Činnost mnohých podniků a provozoven služeb v rámci NH byla přitom po značnou část roku omezena či pozastavena. Průmysl s nárůstem 1,7 % pak ve srovnání se zemědělstvím a NH značně zaostal. Rozdíl v relativních nárůstech byl tentokrát dostatečný na to, aby i v absolutním meziročním nárůstu (1 331 Kč) rezort zemědělství předčil průmysl (s 565 Kč), vůči národnímu hospodářství však rezort zemědělství ve svém absolutním mzdovém nárůstu mírně zaostal (o 169 Kč). Nepříznivým fenoménem je, že v rezortu zemědělství bývá nárůst mezd spojen s úbytkem zaměstnanců, k němuž došlo i v roce 2020 (o 2,0 %). Tentokrát však byl výrazný úbytek zaznamenán i v průmyslu (o 3,9 %); v národním hospodářství celkem to pak bylo 2,6 %. Ve stavebnictví vzrostly mzdy o 3,1 % na 30 794 Kč při poklesu počtu zaměstnanců o 1,2 %. Dosažená úroveň mezd v rezortu zemědělství samotná ani v roce 2020 nezvýšila zásadně šance zemědělských podniků úspěšně zvládat naléhavě potřebnou generační obměnu.

100 Pramen: Cizinci v ČR 2019, 2020. ČSÚ 2019, 2020.

**T6.6/02 - Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem
na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)**

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020 ¹⁾
Zemědělství, lesnictví a rybářství	22 502	23 815	25 419	27 278	28 609
Průmysl	27 866	29 842	32 054	33 963	34 528
Národní hospodářství	27 575	29 496	31 885	34 111	35 611
Relace zem./průmysl (%)	80,8	79,8	79,3	80,3	82,9
Relace zem./NH (%)	81,6	80,7	79,7	80,0	80,3

1) Předběžné údaje.

Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.–4. čtvrtletí 2016–2020, ČSÚ 2017–2021

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

Mzdová disparita rezortu zemědělství vůči průmyslu se zmírnila na 82,9 %, vůči národnímu hospodářství setrvala na úrovni zhruba 80 % (80,3 %; samotné zemědělství, tj. bez lesnictví a rybářství, skončilo v roce 2020 na 78,0 %¹⁰¹ vůči NH a 80,4 % vůči průmyslu). Absolutní schodek v průměrné měsíční mzdě v rezortu zemědělství klesl vůči průmyslu na necelých 6 tis. Kč, vůči NH však již překročil hranici 7 tis. Kč. Rozdíl ve mzdách je přitom nižší u nekvalifikovaných pracovníků a narůstá s úrovní vzdělání a pracovní pozicí; nejvyšší je pak u řídicích pracovníků (tito v rezortu zemědělství pobírají v posledních letech mzdu jen o málo vyšší než poloviční ve srovnání s řídicími pracovníky v průmyslu).

Spotřebitelské ceny vzrostly v roce 2020 o 3,2 % (v předchozím roce o 2,8 %). Růst reálných mezd v národním hospodářství (1,2 %), v rezortu zemědělství (1,6 %) i v průmyslu (zde dokonce pokles o 1,5 %) skončil ve všech případech značně pod hodnotami zaznamenanými v předchozím roce.

Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů) v rezortu zemědělství vzrostl meziročně o 2,8 %, což je vyšší hodnota ve srovnání s celým národním hospodářstvím (s nárůstem 1,7 %), a zejména ve srovnání s průmyslem, kde došlo dokonce k poklesu (o 2,3 %). Podíl použitých mzdových prostředků v rezortu zemědělství na celkových mzdových prostředcích v ČR dosáhl 1,88 %. Meziročně se tak téměř nezměnil (1,87 % v roce 2019), významné však je, že byl přerušen dosavadní trend meziročních poklesů tohoto ukazatele, projevující se nepřetržitě v řadě předchozích let.

Mzdy v rezortu zemědělství se sice na první pohled nevyvíjely ve srovnání s národním hospodářstvím celkem a zejména s průmyslem nepříznivě, vezmeme-li však v úvahu okolnosti a specifika roku 2020, pak by bylo možno předpokládat, že dojde k výraznějšímu zlepšení mzdových relací zejména vůči těm odvětvím, v nichž produktivita práce klesala. Varovný je pak vývoj ve 4. čtvrtletí, kdy v zemědělství vzrostly mzdy pouze o 3,4 %, což je podstatně méně než v NH celkem (6,5 %) i než v průmyslu (3,6 %).

7 PŮDA A VLASTNICKÉ VZTAHY K PŮDĚ

7.1 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy naplňují preambuli zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého se pozemkovými úpravami ve veřejném zájmu uspořádávají vlastnické vztahy k půdě tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na ochranu a tvorbu krajiny a životního prostředí. Pozemkovými úpravami se zpřesňuje katastr nemovitostí a vzniká nová digitální katastrální mapa, čímž se stávají jedním z nástrojů obnovy katastrálního operátu.

Pozemkové úpravy se výrazně podílejí na odstraňování negativních dopadů klimatických změn, zejména v oblasti snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a řešení odtokových poměrů v krajině. Napomáhají rovněž realizaci záměrů územního plánování a umožňují využívání finanční podpory z fondů EU. Provedení pozemkových úprav je pro některé obce zásadním krokem pro jejich další rozvoj.

V současné době jsou komplexní a jednoduché pozemkové úpravy provedeny na téměř 37 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 12 % této půdy jsou pozemkové úpravy v současnosti rozpracovány.

Tab. T7.1/01 znázorňuje stav provádění pozemkových úprav ke konci roku 2020 a změnu stavu provádění pozemkových úprav v průběhu roku 2020.

T7.1/01 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2020

Typ pozemkových úprav	Ukončené				Rozpracované	
	počet		výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	za rok 2020	celkem	za rok 2020	celkem		
Komplexní pozemkové úpravy	139	2 694	63 770	1 224 820,00	1 008	495 599
Jednoduché pozemkové úpravy	28	2 974	2 349,62	311 795	61	5 667

1) Zákonem č. 139/2002 Sb. došlo ke změně definice JPÚ, na jejímž základě dochází každoročně od roku 2004 k aktualizovanému zpřesnění evidence JPÚ.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Celkový rozsah ukončených pozemkových úprav a realizovaná společná zařízení v krajině, v členění podle jednotlivých krajů (NUTS 3), uvádí tab. T7.1/02.

T7.1/02 - Stav provádění pozemkových úprav a realizace společných zařízení k 31. 12. 2020 podle krajů

Kraje	Ukončené komplexní pozemkové úpravy				Ukončené jednoduché pozemkové úpravy				Protier. opatření	Ekolog. opatření	Vodohosp. opatření	Budování cest
	v roce 2020		celkově k 31. 12. 2020		v roce 2020		celkově k 31. 12. 2020					
	počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha				
Středočeský kraj a Praha	21	8 344	412	174 805	1	78	160	14 259	63	287	58	500
Jihočeský kraj	22	9 775	393	156 060	4	123	354	48 060	95	52	59	549
Karlovarský kraj	5	2 355	96	28 775	0	0	490	44 048	2	32	8	108
Píseňský kraj	21	8 620	332	123 377	1	118	186	13 437	258	111	45	249
Liberecký kraj	6	2 204	70	30 339	0	0	127	5 834	15	9	5	83
Ústecký kraj	7	2 801	146	68 819	0	0	169	26 816	19	33	11	191
Královéhradecký kraj	15	7 048	218	92 951	0	0	161	14 259	57	125	50	311
Pardubický kraj	7	2 784	186	94 332	8	68	87	21 389	80	93	43	229
Jihomoravský kraj	14	7 932	286	174 776	3	595	718	92 745	73	179	104	542
Zlínský kraj	5	1 704	123	58 418	0	0	109	4 075	52	76	178	158
Kraj Vysočina	9	4 513	190	86 450	3	1 077	102	10 594	39	34	20	306
Olomoucký kraj	3	2 196	167	77 944	5	242	89	5 717	61	463	87	252
Moravskoslezský kraj	4	3 494	75	57 775	3	48	222	10 562	20	189	32	101
ČR celkem	139	63 770	2 694	1 224 820	28	2 350	2 974	311 795	835	1 682	700	3 579

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Pozemkové úpravy se zpracovanými návrhy efektivnější struktury vlastnické držby podílejí na rozvoji trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je také pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje. Vzhledem k časové a investiční náročnosti procesu pozemkových úprav však jejich postup stále neodpovídá potřebám obcí, vlastníků, uživatelů půdy a zainteresovaným orgánům státní správy. Situaci komplikuje především skutečnost, že během privatizace státní půdy nebyla v některých katastrálních územích ponechána dostatečná rezerva státní půdy pro realizaci společných zařízení. K 31. 12. 2020 bylo komplexními pozemkovými úpravami a jednoduchými pozemkovými úpravami s plánem společných zařízení dotčeno 4 161 z celkového počtu 13 076 katastrálních území v ČR. V dokončených katastrálních územích se podle potřeb a dostupnosti finančních prostředků postupně realizují jednotlivá opatření plánů společných zařízení.

Pozemkové úpravy jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu (Všeobecná pokladní správa, Rozpočet státního pozemkového úřadu a Ředitelství silnic a dálnic), tak i z financí, které plynou z fondů EU (PRV 2014–2020, Operační program životní prostředí). Prostředky ze státního rozpočtu jsou určeny jak na zpracování návrhů pozemkových úprav, tak i na realizaci společných zařízení v rámci schválených návrhů pozemkových úprav (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření), z evropských zdrojů je financována především realizační část procesu pozemkových úprav. Celkový objem prostředků na podporu pozemkových úprav v roce 2020 dosáhl 1,55 mld. Kč, z toho na realizaci společných zařízení bylo využito více než 1,1 mld. Kč. Struktura zdrojů rozpočtu je uvedena v tab. T7.1/03.

T7.1/03 - Vývoj alokace finančních prostředků na pozemkové úpravy (JPÚ + KoPÚ) (mil. Kč)

Zdroj	2016	2017	2018	2019	2020
VPS	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0
RSPÚ ¹⁾	344,3	259,9	262,6	200,0	657,7
PRV ²⁾	142,4	1 015,4	1 050,6	958,3	134,2
ŘSD	66,8	11,3	48,1	52,9	54,9
OPŽP	-	-	-	21,0	3,6
Ostatní ³⁾	0,5	1,5	0,5	0,5	0,3
Celkem	1 253,9	1 988,1	2 061,9	1 932,8	1 550,6

1) Státní pozemkový úřad (od 1. 1. 2013 převzal financování pozemkových úprav po sloučení pozemkových úřadů včetně Ústředního pozemkového úřadu MZe a PF ČR).

2) Celkové prostředky vyčleněné na předfinancování převážně realizačních projektů pozemkových úprav (PRV 2007–2013, PRV 2014–2020).

3) Rozpočty obcí, měst, příp. dalších subjektů.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

V roce 2020 bylo zhruba 71 % finančních prostředků využito pro realizaci prvků plánů společných zařízení, z toho: 872 mil. Kč na výstavbu cest, 25 mil. Kč na protierozní opatření, 152 mil. Kč na hydrologická opatření, 21 mil. Kč na ekologická opatření a 36 mil. Kč na ostatní provozní a technické činnosti. Na neinvestiční činnosti, především návrhy pozemkových úprav a vytyčování pozemků po pozemkových úpravách, bylo v roce 2020 vynaloženo více než 446 mil. Kč, což představuje cca 29 % z celkem využitých finančních prostředků. Celkové náklady na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy od jejich zahájení v roce 1991 dosáhly 35,7 mld. Kč.

7.2 Trh s půdou

Z dlouhodobého sledování vyplývá, že se v ČR ročně zobchoduje přibližně plocha 1,5–2 % ZPF. Tab. T7.2/01 uvádí vývoj podílu a objemu zobchodované zemědělské půdy v časové řadě, přičemž odhad pro rok 2020 vychází ze získaných dat za 1. pololetí roku 2020.

T7.2/01 - Vývoj zobchodované zemědělské půdy v ČR

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ¹⁾
Podíl na ZPF (%)	2,39%	2,44%	2,27%	1,84%	1,56%	1,33%
Absolutní zobchodovaná výměra (tis. ha)	100,6	102,9	95,3	77,2	65,7	55,8

1) Kvalifikovaný odhad pro rok 2020.

Pramen: Databáze úplatných převodů pozemků ČÚZK

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Rozsah úplatně převedené státní půdy do soukromého vlastnictví od 25. 5. 1999 představuje 573 tis. ha, což činí 98 % celkem převedených ploch. Z toho jen v roce 2020 bylo úplatně převedeno pouze 322,18 ha, čímž je fakticky prodej státní půdy ukončen. Kromě převažujících úplatných převodů bylo 11,7 tis. ha, tj. necelá 2 % z celkově převedené výměry státní zemědělské půdy, převedeno bezúplatně na obce, veřejné vysoké školy a výzkumné instituce. Převedeno tak bylo úplatně a bezúplatně 97 % z celkové výměry zemědělské půdy o rozsahu přibližně 600 tis. ha, která byla určena k převodu do soukromého vlastnictví. Ke konci roku 2020 zůstalo k dispozici přibližně 112 tis. ha státní zemědělské půdy ve správě SPÚ.

Nákup nestátní zemědělské půdy podporuje v rámci svého programu PGRLF. Program Podpora nákupu půdy je zaměřen na financování části úroků z úvěru poskytnutého komerčním

subjektem¹⁰². Žadatelé v programu PGRLF musí splňovat řadu podmínek, a mj. také podmínky pro poskytnutí podpory v režimu de minimis¹⁰³. V roce 2020 dále probíhala administrace v rámci podpůrných programů, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech. Od roku 2004 bylo v programech PGRLF zaměřených na nákup soukromé půdy schváleno 4 949 žádostí s celkovou výší úvěrů 8,95 mld. Kč a s podporou bylo nakoupeno téměř 102,3 tis. ha půdy za průměrnou cenu 9,7 Kč/m².

V rámci hodnocení trhu půdy je prováděno sledování vývoje tržních cen. V tab. T7.2/02 je uvedeno srovnání časových řad o vývoji tržních cen zemědělské půdy podle různých zdrojů za období let 2015–2020. Podle nashromážděných údajů je evidentní trend pozvolného růstu cen zemědělské půdy, což dokladují informace čerpané z většího počtu nezávislých zdrojů.

T7.2/02 - Vývoj cen zemědělské půdy podle různých zdrojů (Kč/m²)

Databázový zdroj	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ČSÚ ¹⁾	12,4	14,0	15,3	18,1	18,9	-
ÚZEI šetření odhadců ²⁾	12,9	20,1	21,0	-	-	-
ÚZEI obchodní smlouvy ³⁾	15,9	20,1	20,4	23,4	27,7	23,9
Prodej státní půdy ⁴⁾	8,4	-	-	-	-	-
PGRLF ⁵⁾	13,3	14,6	18,6	21,0	22,9	24,9
Farmy.cz ⁶⁾	16,3	20,4	23,5	24,1	24,4	25,4

1) Databáze ČSÚ podle údajů z přiznání k dani z nemovitostí, které se vyhodnocují zpětně. Za rok 2019 uveden předběžný odhad, za rok 2018 uveden upravený odhad. Odhady vychází vždy z disponibilního vzorku údajů pro dané roky (aktualizované údaje ČSÚ březen 2021).

2) Odhadovaná tržní cena zemědělské půdy autorizovanými odhadci pro účely poskytování hypotečních úvěrů (šetření začalo v roce 2009, ukončeno bylo v roce 2017).

3) Reprezentativní šetření obchodních smluv se zemědělskou půdou v okresech Havlíčkův Brod, Klatovy, Olomouc, Praha-východ, Znojmo. Šetření obchodních smluv prováděných v ÚZEI se metodicky specializuje na hodnocení prodejů takových pozemků, u nichž se předpokládá budoucí zemědělské využití. Pro rok 2019 uvedena předběžná hodnota vypočtená z disponibilních dat za 1. pololetí 2020.

4) Převody podle §12 zákona o Státním pozemkovém úřadu č. 503/2012 Sb. bez započtení převodů s uplatněním předkupního práva. Od roku 2016 nejsou údaje sledovány, protože SPÚ nerealizoval prodeje v režimu soutěže.

5) Od roku 2015 nově podpory v rámci programů "Podpora nákupu půdy - snížení jistiny úvěru" a "Úvěry na nákup půdy".

6) Farmy.cz: Zpráva o trhu s půdou leden 2020 (www.farmy.cz).

Pramen: ČSÚ; ÚZEI; PF ČR; SPÚ; PGRLF; Farmy.cz

Zpracoval: V. Voltr, V. Vilhelm, M. Hruška (ÚZEI)

Výše pachtovného je dle výběrového šetření FADN významně diferencována podle výrobních oblastí (tab. T7.2/03). Pachtovné na nejkvalitnějších půdách v kukuřičné nebo řepařské výrobní oblasti je v průřezu jednotlivých let 2–2,5× vyšší než v horské výrobní oblasti.

T7.2/03 - Průměrné pachtovné na 1 ha pronajaté půdy podle výrobních oblastí (Kč/ha)¹⁾

Výrobní oblast	Fyzické osoby						Právníkové osoby					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ²⁾	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ²⁾
Kukuřičná	2 597	3 211	3 637	3 776	3 999	4 500	2 901	3 055	3 392	3 600	3 708	3 900
Řepařská	2 063	2 277	2 353	2 426	2 348	2 400	3 276	3 467	3 687	3 926	4 036	4 300
Bramborářská	1 490	1 700	1 816	1 914	2 036	2 200	2 475	2 724	2 875	3 056	3 238	3 500
Bramborářsko-ovesná	1 639	1 725	1 783	1 919	1 976	2 100	1 894	2 107	2 461	2 698	2 925	3 300
Horská	1 022	1 195	1 369	1 390	1 689	1 900	1 362	1 544	1 903	2 116	2 155	2 400
ČR	1 737	1 949	2 032	2 110	2 165	2 300	2 594	2 781	3 027	3 239	3 400	3 600

1) Pachtovné z půdy počítané podle výsledků ze sítě FADN.

2) Kvalifikovaný odhad vývoje výše pachtovného, vlastní propočty.

Pramen: Výběrové šetření FADN CZ

Zpracoval: M. Lekešová, M. Hruška (ÚZEI)

102 <https://www.pgrlf.cz/programy/>

103 Nařízení Komise (EU) č. 1408/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis v odvětví zemědělství. Dne 22. 2. 2019 byla v Úředním věstníku EU zveřejněna novelizace nařízení Komise (EU) č. 1408/2013, díky které od 14. 3. 2019 dochází k navýšení limitu podpory de minimis v oblasti zemědělské prvovýroby pro jeden podnik v rozhodném tříletém období z 15 tis. € na 20 tis. €.

V průměru je vyšší tempo růstu úrovně pachtovného zjištěno u právnických osob. Výjimkou tohoto trendu je kukuřičná výrobní oblast, kde v posledních letech nejen tempem růstu, ale také úrovní, překonalo zjištěné pachtovné u fyzických osob úrovně pachtovného osob právnických. Právnické osoby mají obvykle vyšší objem výroby i vyšší intenzitu produkce, jsou tak pravděpodobně ochotnější přistoupit na vyšší cenu pachtovného, protože pro ně nepředstavuje natolik velký podíl nákladů na vyprodukovanou jednotku výroby, jako je tomu u drobného soukromého podnikatele. Současně se převážně u právnických osob častěji vyskytuje diverzifikace činností do výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, což rovněž vede k vyšší intenzitě produkce na ha z. p.

Samostatnou tematickou oblastí je propachtování zemědělské půdy ve vlastnictví státu, kterou spravuje SPÚ (kap. 7.3). U smluv uzavíraných s pachtýřem na dobu neurčitou je stanoveno pachtovné v minimální výši 2,2 % úřední ceny půdy, u pětiletých smluv v rámci PRV pak v minimální výši 3,7 % úřední ceny propachtovávané půdy.

Ceny zemědělské půdy ve vybraných státech EU

Ceny zemědělské půdy se v jednotlivých státech EU významně odlišují, a to i v rámci sousedících regionů. Důvodem jsou jak velmi různorodé půdně-klimatické podmínky, tak velmi nerovnoměrná výměra zemědělské půdy vzhledem k počtu obyvatel, odlišná podnikatelská struktura zemědělství i odlišná ekonomická úroveň jednotlivých států a často i nižších územních jednotek, odlišná efektivnost zemědělských podniků a úroveň podpor vč. různých systémů jejich aplikace. Významnou roli sehrávají i podmínky vyplývající z právních předpisů a úroveň liberalizace trhu se zemědělskou půdou. V tab. T7.2/04 je uvedeno srovnání cen orné půdy a travních porostů ve vybraných státech Evropské unie za období 2016 až 2019.

T7.2/04 - Průměrné ceny orné půdy a travních porostů ve vybraných státech EU (€/ha)

Stát	Orná půda				Travní porost			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Bulharsko	4 131	4 622	5 011	5 382	1 401	1 253	1 115	1 536
Česká republika	5 463	6 448	7 594	8 095	4 636	4 112	5 080	5 414
Dánsko	17 584	17 328	17 724	17 580	8 878	8 749	8 949	8 876
Estonsko	2 735	2 890	3 174	3 461	2 181	2 179	2 398	2 856
Řecko	12 272	12 264	12 387	12 604	4 612	4 395	4 341	4 333
Španělsko	12 522	12 827	13 023	12 926	4 469	4 456	4 439	4 546
Finsko	8 326	8 718	8 380	8 686	.	.	.	.
Francie	6 070	6 030	6 020	6 000	6 070	6 030	6 020	6 000
Chorvatsko	2 835	3 005	3 282	3 395	1 510	1 651	1 751	1 848
Maďarsko	4 182	4 368	4 662	4 862	1 693	1 871	2 111	2 304
Irsko	18 141	19 903	27 457	28 068	14 103	14 661	13 823	15 558
Itálie	33 193	31 731	30 569	34 156	18 313	15 567	14 986	15 321
Litva	3 516	3 571	3 890	3 959	2 456	2 170	2 352	2 533
Lucembursko	26 030	35 590	35 110	37 300	25 100	32 800	34 080	29 615
Lotyšsko	2 917	2 975	3 856	3 922	1 635	1 663	2 117	2 163
Nizozemsko	62 972	68 197	70 320	69 632	53 630	55 931	56 600	57 622
Polsko	9 083	9 699	10 414	10 991	5 794	6 032	6 508	6 730
Rumunsko	1 958	2 085	4 914	5 339	1 836	1 983	3 424	3 301
Švédsko	7 921	8 708	8 842	9 019	2 957	3 342	3 441	3 230
Slovinsko	17 136	16 876	18 460	18 752	15 427	17 012	16 946	18 015
Slovensko	28 217	3 009	3 432	3 789	13 808	2 206	2 190	2 107
Spojené království	25 730	23 450	23 412	.	18 595	17 736	17 932	.

Pramen: Eurostat

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

7.3 Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy

Státní pozemkový úřad

SPÚ byl zřízen ke dni 1. ledna 2013 na základě zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu ČR, a spojil agendy Pozemkového fondu ČR a Ústředního pozemkového úřadu. V rámci restitucí administruje SPÚ nároky na náhrady oprávněných osob (např. za znehodnocení vrácených budov, za odebraný živý a mrtvý inventář) a vypořádání nároků oprávněných osob na převod pozemků. Tyto nároky vypořádává SPÚ bezúplatným převodem jiných pozemků z vlastnictví státu a příslušnosti hospodařit SPÚ do vlastnictví oprávněných osob (tzv. náhradní pozemky) a zápočtem nároků oprávněných osob na převod.

Situace ve vypořádání restitučních nároků

Vyřizování uplatněných restitučních nároků v zemědělství je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2020 rozhodnuto celkem o **1 807 231** ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno **1 296 004** ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím SPÚ bylo **137 924** ha. Z důvodů nenaplnění zákonných podmínek pozemkové úřady rozhodly o nevydání **373 303** ha.

Tab. T7.3/01 uvádí počty uplatněných restitučních nároků v roce 2020 a jejich srovnání s údaji z roku 2019.

T7.3/01 - Vyřizování restitucí v rezortu zemědělství¹⁾

Ukazatel	k 31. 12. 2019		k 31. 12. 2020	
	počet případů	%	počet případů	%
Uplatněné nároky ²⁾	219 380	100,0	219 380	100,0
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	219 093	99,9	219 316	100,0
Vydaná správní rozhodnutí ³⁾	441 285	100,0	441 466	100,0
z toho - rozhodnutí v právní moci	433 386	98,2	433 567	98,2

1) Restituční případy ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, vždy k 31. 12.

2) Rozdíl v počtu uplatněných restitučních případů je dán upřesněním evidence.

3) K jednomu restitučnímu případu je možno vydat více rozhodnutí. Počet správních rozhodnutí a podaných odvolání se může lišit u jednotlivých restitučních případů při jejich revokaci, po několika odvoláních apod. Odvolání: v průměru 2/3 k soudům, 1/3 k MZe.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

V tab. T7.3/02 je uvedeno vyčíslení uplatněných nároků a uzavřených vypořádání nároků za rok 2020 a kumulativní údaj stavu průběžného vypořádávání.

T7.3/02 - Vypořádání restitučních náhrad ze státního majetku a půdy

Položka restitučních náhrad	Celkem od počátku vypořádání k 31. 12. 2020		V průběhu roku 2020
	mil. Kč	%	mil. Kč
Nároky na náhrady¹⁾			
- převzato	11 247,37	-	2,18
- vypořádáno	11 164,39	99,26	3,23
- zbývá vypořádat	82,98	0,74	-
Nároky na náhradní pozemky²⁾			
- převzato	8 454,84	-	124,30
- vypořádáno	8 009,72	94,74	84,99
- zbývá vypořádat	445,12	5,26	-

1) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 18a, § 20 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.

2) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 11, odst. 2, § 17, odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě (od 14. 4. 2006 podle § 11a zákona o půdě).

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Vypořádání církevních restitucí

Od 1. ledna 2013 vykonává SPÚ jako právní nástupce Pozemkového fondu ČR roli povinné osoby dle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, a od tohoto data tak přijímal výzvy oprávněných osob k vydání zemědělských nemovitostí, které do 31. 12. 2012 spravoval Pozemkový fond ČR. Do 6. 11. 2020 bylo SPÚ dle § 9 odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb. schváleno 3 227 dohod k 35 552 pozemkům o celkové výměře 25 566 ha. Skutečně vydáno pak bylo podle uvedených údajů v rámci 3 181 rozhodnutí 16 476 pozemků o výměře 12 557 ha. Údaje o průběhu vypořádání církevních restitucí jsou k dohledání na webu SPÚ a průběžně aktualizovány v souladu s výsledky vypořádání jednotlivých řízení restitučního procesu¹⁰⁴.

104 Informace o podaných výzvách a dohodách na <http://www.spucr.cz/restituce/cirkevni-restituce>.

Pronájem půdy Státním pozemkovým úřadem

SPÚ pronajímá státní půdu a ostatní státní majetek, se kterým hospodaří. Podle údajů poskytnutých SPÚ bylo z celkové výměry 129 tis. ha státní zemědělské půdy k 31. 12. 2020 pronajato 110 tis. ha, tedy 85 % ploch určených k pronajmutí. Srovnání stavu pronajaté státní půdy ve vztahu k fyzickým a právnickým osobám v letech 2019 a 2020 je uvedeno v tab. T7.3/03.

T7.3/03 - Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku

Pronajatý majetek	MJ	k 31. 12. 2019	k 31. 12. 2020	Meziroční index
Zemědělské pozemky k pronájmu celkem	ha z. p.	131 747	128 938	97,9
z toho - pronajato fyzickým osobám (vč. restituentů)	ha z. p.	32 198	36 385	113,0
- pronajato právnickým osobám	ha z. p.	74 590	73 348	98,3
- nepronajato	ha z. p.	24 959	19 205	76,9
Počet uzavřených nájemních smluv ¹⁾	počet	54 798	56 097	102,4

¹⁾ Pouze smlouvy týkající se nájmu pozemků, budov a staveb, rybníků, nebytových prostor.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

7.4 Využití a stav zemědělského půdního fondu

7.4.1 Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2020 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 200 tis. ha, tj. 53,3 % z rozlohy státu (tab. T7.4/01). Na jednoho obyvatele připadá 0,39 ha zemědělské půdy a 0,27 ha orné půdy a u orné půdy se tak snížila výměra na obyvatele o 0,01 ha. Proti roku 2019 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 1,9 tis. ha, tj. o 0,05 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2020 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 9 214 ha, což je úbytek nižší o 1 254 ha proti roku 2019. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 5 131 ha, tedy o 1 329 ha méně než v roce 2019. Zvětšila se výměra lesní půdy o 1 659 ha a oproti minulému roku se snížila výměra v kategorii “ostatní plochy” o 556 ha. Zvyšuje se výměra zahrad (o 2 770 ha) a vodních ploch (o 494 ha); úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 354 ha (610 ha v roce 2019). Výměra chmelnic poklesla o 279 ha tedy více než v roce 2019 (72 ha), výměra vinic vykázala nárůst o 38 ha, oproti nárůstu o 140 ha v roce 2019.

T7.4/01 - Změny parcel jednotlivých druhů pozemků v roce 2020 podle evidence ČÚZK

Druh pozemku	Výměra (ha)		Rozdíl výměry	Meziroční index	Rozdíl počtu parcel	Průměrná velikost parcely	
	k 31. 12. 2019	k 31. 12. 2020				31. 12. 2020	31. 12. 2020
MJ	ha	ha	ha	-	počet	ha	ha
Orná půda	2 940 927	2 931 713	-9 214	99,69	-64 877	0,5866	0,5924
Chmelnice	9 827	9 548	-279	97,16	-1 411	0,4145	0,4282
Vínice	20 141	20 179	38	100,19	-886	0,2117	0,2141
Zahrady	169 286	172 056	2 770	101,64	27 778	0,0627	0,0631
Ovocné sady	44 376	44 022	-354	99,20	-1 068	0,4320	0,4331
Trvalé travní porosty	1 017 555	1 022 686	5 131	100,50	-17 409	0,3520	0,3559
Zemědělská půda	4 202 112	4 200 204	-1 908	99,95	-57 873	0,3881	0,3901
Lesní pozemky	2 675 670	2 677 329	1 659	100,06	-12 664	1,7176	1,7327
Vodní plochy	166 754	167 248	494	100,30	-5 365	0,2519	0,2547
Zastavěné plochy a nádvoří	132 867	133 277	410	100,31	24 527	0,0306	0,0306
Ostatní plochy	709 600	709 044	-556	99,92	-6 700	0,1331	0,1331
Nezemědělská půda	3 684 891	3 686 898	2 007	100,05	-202	0,3100	0,3101
Celkem	7 887 004	7 887 101	97	100,00	-58 075	0,3472	0,3481

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Dochází ke stálému snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR, přičemž největší úbytek je dosažen setrvale u orné půdy. V roce 2020 došlo k vyššímu úbytku výměry zemědělské půdy než v roce 2019 o 295 ha, ubývání orné půdy oproti loňskému roku se mírně zpomalilo. U travních porostů došlo k nižšímu přírůstku výměry oproti předcházejícím letům, o 1 329 ha oproti roku 2019. Výměra zemědělské půdy přechází nejvíce do zahrad a lesní půdy. Podle ČÚZK byl v roce 2020 podíl zornění 69,8 % a meziročně tak klesl o 0,2 p. b., zatravnění se proti roku 2019 mírně zvýšilo o 0,1 p. b. na 24,3 %.

V roce 2020 poklesl počet vlastnických parcel orné půdy o 65 tis. a tempo poklesu se tak ustálilo (64 tis. v roce 2019).

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2020 byla celková výměra ve výši 3 554 tis. ha, tj. menší proti předchozímu roku o 817 ha, v roce 2019 byl úbytek 2 666 ha. Z údajů vyplývá, že pokles výměry zemědělské půdy v LPIS je menší než pokles výměry podle ČÚZK.

Struktura ZPF v evidenci LPIS je uvedena v tab. T4.7/02. V roce 2020 se výměra orné půdy zmenšila o 4,3 tis. ha. Hlavní rozdíl v zastoupení druhů pozemků spočívá v navýšení travních porostů o 4,2 tis. ha. Plocha úhoru oproti roku 2019 stoupla o 0,4 tis. ha. Podíl trvalých travních porostů na půdě s oprávněním čerpání plateb SAPS tvoří 29,4 %¹⁰⁵.

105 Rozdíl zatravnění podle evidence ČÚZK a LPIS je dán především masivním, většinovým nedodržováním § 37 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí ČR (katastrální zákon), kdy se dotčení vlastníci zemědělské půdy vystavují možným postihům podle tohoto zákona.

T7.4/02 - Druhy pozemků podle LPIS s oprávněním plateb SAPS (ha)

Kultura, skupina	Podkultura	Výměra		Rozdíl výměry
		2019	2020	
Orná půda	standardní orná půda R	2 451 057	2 446 792	-4 265
	úhor U	9 918	10 355	437
	travní porost G	36 022	39 078	3 056
Orná půda celkem		2 496 997	2 496 225	-772
Trvalý travní porost	trvalý travní porost T	1 004 623	1 005 783	1 160
Trvalý travní porost celkem ¹⁾		1 040 645	1 044 862	4 216
Trvalá kultura	chmelnice C	5 331	5 364	33
	vinice V	15 326	15 376	50
	ovocný sad S	15 904	15 016	-888
	jiná trvalá kultura J	4 657	4 583	-74
	školka K	2 587	2 360	-227
	porost RRD D	2 678	2 637	-41
Ostatní kultura	rybník B	372	364	-8
	mimoprodukční plocha M	172	181	9
	jiná kultura O	611	555	-56
	zalesněná půda L	5 768	5 765	-3
Celkem		3 555 027	3 554 210	-817

1) Včetně travního porostu G ve skupině orná půda.

Pramen: MZe, Nařízení vlády č. 72/2015 Sb., LPIS k 31. 12. 2020, vlastní výpočty

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 646 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur).

V ANC¹⁰⁶ je podle evidence LPIS k 31. 12. 2020 zařazeno celkem 524,4 tis. ha zemědělské půdy v horské oblasti s oprávněním čerpat podpory, v ostatních méně příznivých oblastech je zařazeno 1 253,4 tis. ha a ve specifických oblastech je oprávněno k čerpání 231,3 tis. ha z. p., které představují celkem oprávněnou plochu 2 009,1 tis. ha (tab. T7.4/03), tj. o 300 ha více než v roce 2019. Od roku 2018 byla právními předpisy zakotvena redefinice oblastí ANC, tzn. změnila se pravidla pro delimitaci oprávněného území pro platby ANC a nově se zavádí pojem Přechodné oblasti. Jsou to oblasti, které do roku 2017 splnily podmínky pro LFA-O a po roce 2018 byly vyřazeny. Toto území má nárok na přechodnou platbu od roku 2018 do roku 2020. V roce 2020 byly platby v oblasti typu XOA i v oblasti typu XOB 25 €.

Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy v LFA k celkové výměře zemědělské půdy 56,6 % (tab. T7.4/03).

106 ANC: (Areas with Natural Constraints – oblasti s přírodním znevýhodněním), původně LFA.

T7.4/03 - Struktura zemědělského půdního fondu podle jednotlivých typů ANC

Typ oblasti	2020									
	o. p. a úhor		TP na orné půdě		TTP		z. p. ¹⁾		z. p. oprávněná ²⁾	
	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	139,3	5,7	4,0	10,2	379,5	37,7	524,4	14,8	524,4	26,0
Ostatní ANC	751,3	30,6	17,9	45,6	476,5	47,4	1 253,6	35,3	1 253,4	62,1
Oblasti se specifickými omezeními	178,5	7,3	3,1	7,8	47,7	4,7	231,3	6,5	231,3	11,5
ANC celkem	1 069,1	43,5	25,0	63,5	903,7	89,8	2 009,3	56,6	2 009,1	99,6
Přechodné oblasti (vyřazeny z LFA-O)	33,4	1,4	0,6	1,5	7,4	0,7	41,6	1,2	8,0	0,4
Nezařazené oblasti celkem	1 355,0	55,1	13,8	34,9	95,2	9,5	1 498,3	42,2	0,0	0,0
Celkem	2 457,5	100,0	39,4	100,0	1 006,4	100,0	3 549,2	100,0	2 017,1	100,0

1) Zahnuje veškeré kultury evidované v LPIS výjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha.

2) Platby ANC se poskytují na veškerou z. p. evidovanou v LPIS výjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha. Rovněž není k platbám LFA oprávněna "jiná kultura", i když je obvykle vykazována jako součást z. p. V přechodných oblastech je platba poskytována na TTP a dále na TP evidované k 30. 9. 2014 jako TP (v tabulce jsou zahrnuty veškeré TP bez ohledu na datum evidence).

Pramen: Nařízení vlády č. 43/2018 Sb. a 44/2018 Sb., LPIS k 31. 12. 2020, vlastní výpočty

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

Chráněné oblasti představují celkem (bez překryvů) 392,1 tis. ha z. p., tj. 11,0 % výměry v ČR evidované v systému LPIS¹⁰⁷. Celková výměra všech druhů pozemků půdy chráněných oblastí v ČR (bez překryvů) je 1 725 tis. ha půdy, tj. 21,9 % veškeré půdy v ČR.

Na území ČR se nachází celkem 308,9 tis. ha zemědělské půdy ve zvláště chráněných územích, a to převážně na TTP (199,3 tis. ha). Podle LPIS je v soustavě Natura 2000 evidováno 189,8 tis. ha z. p. (tab. T4.1/01).

7.4.2 Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství

Základní podklad pro hodnocení kvality ZPF, jeho stavu a potřebné míry ochrany vychází v ČR z bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ). Kód BPEJ je každoročně předmětem revize, především při provádění komplexních pozemkových úprav. Data BPEJ jsou k nahlížení či ke stažení dostupná na adrese <https://www.spucr.cz/bpej/celostatni-databaze-bpej>. Webová aplikace eKatalog bonitovaných půdně ekologických jednotek slouží jako virtuální encyklopedie pro rozklíčování kódu BPEJ a vysvětlení jednotlivých částí kódu (<http://bpej.vumop.cz>). V roce 2020 proběhla aktualizace BPEJ na 98 katastrálních územích (plus 5 částí nad 5 ha zařazených do plánu aktualizací 2020) o celkové výměře zemědělského půdního fondu 29 527 ha. Aktualizace BPEJ byla také provedena na podnět vlastníků pozemků na částech k. ú. ve 234 případech. Dále bylo na žádost vlastníků dobonitováno 63 lokalit. Pro KoPÚ bylo provedeno 275 kontrol. Práce při domapování, aktualizaci a kontroly KoPÚ jsou obsaženy v tab. T7.4/04. Z tabulky vyplývá ustálený postup prací na bonitaci půdy, i když oproti letům do roku 2014 došlo k mírnému poklesu výměry aktualizace BPEJ.

107 Výměry jednotlivých druhů chráněných území k 31. 12. 2020 jsou uvedeny v kap. 4.

T7.4/04 - Aktivita při bonitaci půdy od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2020 (počet)

Činnost	2016	2017	2018	2019	2020
Domapování	94	117	97	79	98
Částečná aktualizace	106	181	179	181	234
Kontroly KoPÚ	370	425	279	375	275

Pramen: SPÚ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Rozdíly v ceně půdy v katastrálních územích na základě porovnání stavu BPEJ před a po rebonitaci jsou uvedeny v tab. T7.4/05. Cena půdy v roce 2020 vzrostla o 0,3 %, v cenovém vyjádření o 0,02 Kč/m² podle vyhlášky MF č. 441/2013 Sb.¹⁰⁸.

T7.4/05 - Změna ceny půdy na katastrálních územích po rebonitaci provedené v roce 2020

Název kraje	Počet hodnocených katastrálních území ¹⁾	Hodnocená výměra před rebonitací ha	Hodnocená výměra po rebonitaci ha	Cena půdy před rebonitací tis. Kč	Cena půdy po rebonitaci tis. Kč	Průměrná cena podle stejně oceňovací vyhlášky	
						Před rebonitací Kč/m ²	Po rebonitaci Kč/m ²
Hlavní město Praha	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Jihočeský kraj	5	1 630	1 627	52 705	60 052	3,23	3,69
Jihomoravský kraj	7	3 667	3 639	291 214	287 401	7,94	7,90
Karlovarský kraj	5	1 441	1 443	57 463	63 039	3,99	4,37
Královéhradecký kraj	7	2 054	2 054	238 830	231 544	11,63	11,27
Liberecký kraj	3	866	865	78 040	75 851	9,01	8,77
Moravskoslezský kraj	2	1 344	1 343	94 015	91 783	6,99	6,83
Olomoucký kraj	10	3 152	3 147	246 812	250 492	7,83	7,96
Pardubický kraj	5	1 239	1 239	97 796	99 374	7,90	8,02
Plzeňský kraj	6	1 602	1 602	60 402	69 887	3,77	4,36
Středočeský kraj	6	1 283	1 278	105 343	105 620	8,21	8,26
Ústecký kraj	15	3 054	3 055	224 800	231 608	7,36	7,58
Vysočina	9	2 949	2 945	161 752	157 661	5,49	5,35
Zlínský kraj	5	2 289	2 231	208 710	192 684	9,12	8,64
Celkem	85	26 571	26 467	1 917 881	1 916 996	7,22	7,24

1) Celkový počet rebonitovaných katastrálních území byl 85.

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

7.4.2.1 Zákoné podmínky k zabezpečení kvality půdy

V oblasti ochrany půdy platí zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, který řeší zásady změn druhů pozemků půdy a obecná pravidla hospodaření na z. p., dále platí zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí, ve znění pozdějších předpisů, který specifikuje podmínky použití Fondu pro ochranu a zlepšování životního prostředí. V roce 2019 vstoupila v platnost vyhláška 271/2019 Sb. ze dne 24. října 2019 o stanovení postupů k zajištění ochrany zemědělského půdního fondu, která řeší mj. vyhodnocení předpokládaných důsledků navrhovaného řešení při pořizování a zpracování územně plánovací dokumentace na zemědělský půdní fond. Úbytek zemědělské půdy v roce 2020 oproti roku 2019 narostl o 0,05 %, avšak zůstává na přibližně stejné úrovni.

108 V této změně ceny půdy jsou zahrnuty jak kvalitativní důvody (upřesnění BPEJ), tak kvantitativní změny (vznik a zánik ZPF a doplnění BPEJ).

Pravidla hospodaření s dopady do kvality ZPF byla dále uplatňována v rámci Kontroly podmíněnosti při vyplácení podpor. Kontrola podmíněnosti v roce 2020 zahrnuje dvě části – standardy DZES půdy a PPH. Problematika ochrany půdy je v rámci DZES řešena standardem DZES 4, 5, 6. Podrobně v kap. 2.2.4.

7.4.2.2 Popis stavu půdy

Potenciální ohroženost půd

Zařazení do příslušných pásem a dotčené výměry zpracované VÚMOP v roce 2020 udává tab. T7.4/06 pro erozní ohroženost půd a tab. T7.4/08 pro ostatní omezení kvality půd v ČR¹⁰⁹.

Problematika ochrany půdy před vodní erozí je v rámci DZES řešena standardem DZES 5. Cílem tohoto standardu je především ochrana půdy před vodní erozí a snaha omezit negativní působení důsledků eroze. Od 1. 1. 2019 došlo k zavedení tzv. redesignu vrstvy erozní ohroženosti. V rámci této akce byly rozšířeny plochy erozní ohroženosti z 10 % na 25 % orné půdy. Zároveň však byl změněn i přístup k možnostem vymezování erozní ohroženosti na jednotlivém DPB. Nově se odvozují kategorie erozní ohroženosti přímo z podkladové vrstvy „Maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření Cp.Pp“. Vyjádření erozní ohroženosti pro potřeby DZES 5 je nyní vedeno primárně na erozní pozemky vedené v LPIS. Výhodou redesignu je zjednodušení tvaru ploch, snížení jejich roztržitosti a možnost úpravy hranic erozního pozemku s automatickým přepočtem. Bez ohroženosti vodní erozí je v ČR 75,9 % orné půdy.

Hodnoty faktoru Cp.Pp lze zařadit do 7 kategorií (tab. T7.4/06), z nichž každá kategorie rámcově vyjadřuje osevní postupy, případně osevní postupy s použitím půdoochranných agrotechnik, které splňují požadované hodnoty faktoru Cp.Pp.

Od roku 2019 se potenciální ohroženost větrnou erozí hodnotí podle nové metodiky, založené na využití nových poznatků o půdních faktorech ohroženosti těžkých půd větrnou erozí a nových klimatických údajů napomáhající výskytu větrné eroze. Větrná eroze má pro ohroženost půd stejný význam jako eroze vodní a klíčovým ukazatelem je kombinace klimatického regionu a hlavních půdních jednotek. Bez ohrožení větrnou erozí je v ČR 64,1 % půd.

109 Další informace ke kvalitě půdního fondu jsou k dispozici na odkazu: http://eagri.cz/public/web/file/293635/MZE_prirucka_ochrany_proti_erozi_zemedelske_pudy_2017.pdf.

T7.4/06 - Potenciální erozní ohroženost půd v ČR k 31. 12. 2020

Kategorie ohroženosti	Třídění		Ohroženost	Výměra (ha)	Podíl (%)
Erozní ohroženost vodní eroze dle GAEC 2, výměra podle LPIS	C _p , P _p ¹⁾	do 0,1	Silně erozně ohrožené (SEO)	57 167	2,35
		0,1-0,4	Mírně erozně ohrožené (MEO)	528 031	21,74
		nad 0,4	Neohrožené	1 843 869	75,91
			Celkem	2 429 067	100,00
Maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření (C _p , P _p) – Výměra podle BPEJ ²⁾	C _p , P _p ¹⁾	0,005 a méně	Ochranné zatravnění	496	0,02
		0,006 - 0,020	Víceleté pícniny nebo ochranné zatravnění	12 055	0,50
		0,021 - 0,100	Vyloučení erozně nebezpečných plodin a vyšší zastoupení víceletých pícnin	247 821	10,20
		0,101 - 0,200	Vyloučení erozně nebezpečných plodin a použití půdoochranných technologií	378 375	15,58
		0,201 - 0,240	Pásové střídání plodin nebo vyloučení erozně nebezpečných plodin	127 415	5,25
		0,241 - 0,400	Erozně nebezpečné plodiny pěstovány s půdoochrannými technologiemi	377 159	15,53
		0,401 a více	Bez omezení	1 285 746	52,93
			Celkem	2 429 067	100,00
Erozní ohroženost větrná eroze podle faktoru náchylnosti, výměra podle LPIS ³⁾	FN ⁴⁾	16,0 a více	Půdy nejohroženější	69 287	3,08
		13,1 - 16,0	Půdy silně ohrožené	31 499	1,40
		9,1 - 13,0	Půdy ohrožené	207 314	9,22
		6,1 - 9,0	Půdy mírně ohrožené	261 541	11,64
		4,1 - 6,0	Půdy náchylné	237 863	10,58
		4,0 a méně	Půdy bez ohrožení	1 439 814	64,07
			Celkem	2 247 317	100,00

1) C_p, P_p u vodní eroze je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření podle univerzální rovnice USLE (Wischmeier, Smith 1978).

Jeho hodnota udává požadovaný ochranný vliv vegetace a protierozních opatření vzhledem k přípustné průměrné roční ztrátě půdy (-).

2) Výměra BPEJ je omezená na půdy podle BPEJ, které lze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

3) U HPJ 76-78 a částí půdních bloků, které nejsou bonitovány, potenciální ohroženost půdy větrnou erozí hodnocena nebyla.

4) Potenciální ohroženost větrnou erozí na podkladu půdně-klimatických faktorů (Doležal a kol., 2017).

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Monitoring eroze

V roce 2020 došlo oproti roku 2019 k poklesu projevů eroze a počet případů s vyplavením půdy mimo pozemek se snížil o 86, výměra o 1 800 ha. Vyhodnocení monitoringu eroze je uvedeno v tab. T7.4/07.

T7.4/07 Vyhodnocení monitoringu eroze v roce 2019 a 2020

Název kraje	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)	Počet případů se splavením půdy mimo pozemek	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)	Počet případů se splavením půdy mimo pozemek
		2019			2020	
Hlavní město Praha	0	0,00	0	0	0,00	0
Jihočeský kraj	47	775,17	35	48	528,83	23
Jihomoravský kraj	71	1 298,80	47	6	27,86	4
Karlovarský kraj	0	0,00	0	1	5,61	0
Královéhradecký kraj	13	132,58	12	14	116,07	4
Liberecký kraj	1	0,52	1	26	119,41	18
Moravskoslezský kraj	33	213,14	23	53	428,79	18
Olomoucký kraj	41	660,81	26	32	184,13	17
Pardubický kraj	10	237,59	8	38	879,39	14
Plzeňský kraj	7	203,26	5	24	287,80	13
Středočeský kraj	55	955,34	39	12	118,69	10
Ústecký kraj	2	0,26	0	4	2,30	0
Vysočina	152	1 179,90	86	159	1 477,47	91
Zlínský kraj	27	319,38	16	1	0,27	0
ČR celkem	459	5 976,73	298	418	4 176,63	212

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Podle dosavadní evidence byla největší výměra vodní eroze půdy dosažena v roce 2019.

Ostatní nepříznivé vlivy

Výměra podmačených půd je tvořena trvale zamokřenými půdami a periodicky zamokřenými půdami. Podle evidence BPEJ se vyskytují trvale zamokřené půdy na 192 tis. ha. Území ovlivněné nedostatkem vláhy vymezené na základě vysychavých půd zaujímají plochu 59 258 ha (1,43 % ZPF podle databáze BPEJ).

V tab. T7.4/08 jsou uvedeny faktory ovlivňující produkční schopnost půd a vztah k životnímu prostředí.

T7.4/08 - Potenciální omezení kvality půd v ČR k 31. 12. 2020

Kategorie ohroženosti	Ohroženost	Výměra bonitace celkem (ha)	Podíl (%)
Zranitelnost půd acidifikací podle kvality BPEJ	zanedbatelná	209 722	5,07
	nízká	538 605	13,01
	nižší střední	404 225	9,76
	vyšší střední	1 005 334	24,28
	vysoká	1 922 075	46,42
	nehodnoceno	60 635	1,46
	celkem	4 140 596	100,00
Zranitelnost půd utužením podle kvality BPEJ	zanedbatelná	817 229	19,74
	nízká	977 799	23,61
	nižší střední	888 770	21,46
	vyšší střední	699 165	16,89
	vysoká	669 598	16,17
	nehodnoceno	88 035	2,13
	celkem	4 140 596	100,00
Zamokřené půdy podle kvality BPEJ	trvale zamokřené půdy	191 816	4,63
	dočasně zamokřené půdy	662 038	15,99
	celkem včetně nezamokřených půd	4 140 596	100,00

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Stav zemědělské půdy podle agrochemického zkoušení půd

Stav ZPF je sledován ÚKZÚZ, který provádí sledování agrochemických vlastností půd v šestiletých cyklech, za toto období se prozkouší celá výměra ČR.

Z výsledků agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2014–2019 vyplývá:

Průměrná hodnota výměnné půdní reakce orné půdy v ČR je 6,1 pH, tedy slabě kyselá. Půda s extrémně kyselou, silně kyselou a kyselou půdní reakcí (tj. s pH do 5,5) představuje 31,3 % prozkoušené výměry. Pravidelně vápnit (alespoň udržovací dávkou) by bylo třeba celkem na téměř 67,3 % zemědělské půdy¹¹⁰. Podíl alkalických půd s pH nad 7,2 zaujímá 12 % výměry

¹¹⁰ Reálná plocha vápnění se v provozu nesleduje, vápnění je ale dle odborníků (VÚRV) stále nedostatečné. Spotřeba vápenatých hnojiv se však v posledním období zvýšila podle ČSÚ z 50 kg/ha v hospodářském roce 2004/2005 na 155 kg/ha v roce 2018/2019.

zemědělské půdy. Z dlouhodobého šetření je patrný trend nárůstu silně kyselých a kyselých půd jako následek nedostatečného vápnění pozemků.

Průměrná zásoba přístupného fosforu na orné půdě ČR činí 89 mg.kg^{-1} . Půdní zásoba přístupného fosforu dlouhodobě klesá a také srovnání podle kritérií hodnocení má negativní trend. Průměrný obsah přístupného fosforu na orné půdě ČR je 90 mg.kg^{-1} . Podíl orných půd s nízkým obsahem fosforu tvoří téměř 26,47 %, naopak vysoký a velmi vysoký obsah je zastoupen na 24,13 % výměry.

Průměrný obsah přístupného draslíku na orné půdě ČR je v současné době 252 mg.kg^{-1} , v období 2005–2010 to bylo 239 mg.kg^{-1} . U draslíku je obecně patrná stagnace zásobenosti půd touto živinou, i když dlouhodobé snížení spotřeby draselných hnojiv je podobné jako u fosforu.

Průměrný obsah přístupného hořčíku činí 198 mg.kg^{-1} na orné půdě ČR, od cyklu 2005–2010 se prakticky nemění. Obsah přístupného hořčíku na orné půdě ČR je 194 mg.kg^{-1} . Podíl orných půd s nízkým obsahem činí 13,53 %, vysoký a velmi vysoký obsah představuje 17,38 % výměry.

Průměrný obsah přístupného vápníku na orné půdě ČR je $2\,866 \text{ mg.kg}^{-1}$, mezi lety 2005–2010 byl na stejné úrovni $2\,999 \text{ mg.kg}^{-1}$. Půdní zásoba přístupného vápníku postupně od 90. let minulého století mírně klesá. Tento trend je v poslední době stále více výrazný a plně koresponduje s poklesem půdní reakce. Průměrný obsah přístupného vápníku na orné půdě ČR činí $2\,957 \text{ mg.kg}^{-1}$. Podíl orných půd s nízkým obsahem vápníku je 9,13 %, vysoký a velmi vysoký obsah je zastoupený 24,98 %.

Současný stav zásobenosti zemědělských půd ČR draslíkem a hořčíkem se projevuje v zužování poměru těchto dvou kationtů, což však při velmi úzkém poměru navozuje problém ve výživě draslíkem a potřebu zvýšeného hnojení touto živinou. V současné době vzájemný poměr těchto prvků činí 1,51. Tab. 7.4/09 hodnotí vývoj změn obsahu přístupných živin a pH podle hodnocených kultur od roku 1990.

T7.4/09 - Porovnání vývoje obsahu přístupných živin v letech 1990–2019 dle druhu pozemku/kultury

Druh pozemku	Cyklus zkoušení	Přezkoušená výměra (ha)	pH	Vážené průměry přístupných živin mg.kg ⁻¹			
				P	K	Mg	Ca
Orná půda	1990-1992	2 727 315	6,4	108	279	178	3 216
	2005-2010	2 696 398	6,2	90	239	185	2 999
	2014-2019	2 250 232	6,1	90	252	194	2 957
	rozdil	-477 083	-0,3	-18	-27	16	-259
Chmelnice	1990-1992	7 699	7,0	230	569	253	4 300
	2005-2010	5 210	6,5	282	500	301	3 721
	2014-2019	4 523	6,3	303	473	316	3 600
	rozdil	-3 176	-0,7	73	-96	63	-700
Vínice	1990-1992	10 157	7,3	129	414	357	7 794
	2005-2010	10 487	7,3	97	303	356	9 387
	2014-2019	7 265	7,1	90	294	336	8 417
	rozdil	-2 892	-0,2	-39	-120	-21	623
Ovocné sady	1990-1992	21 417	6,7	143	428	266	4 621
	2005-2010	17 146	6,5	115	352	259	4 219
	2014-2019	13 129	6,2	113	345	243	3 732
	rozdil	-8 288	-0,5	-30	-83	-23	-889
TTP	1990-1992	348 529	6,0	77	213	213	2 874
	2005-2010	789 440	6,5	78	231	198	2 146
	2014-2019	303 257	5,0	76	254	220	2 008
	rozdil	-45 272	-1,0	-1	41	7	-866

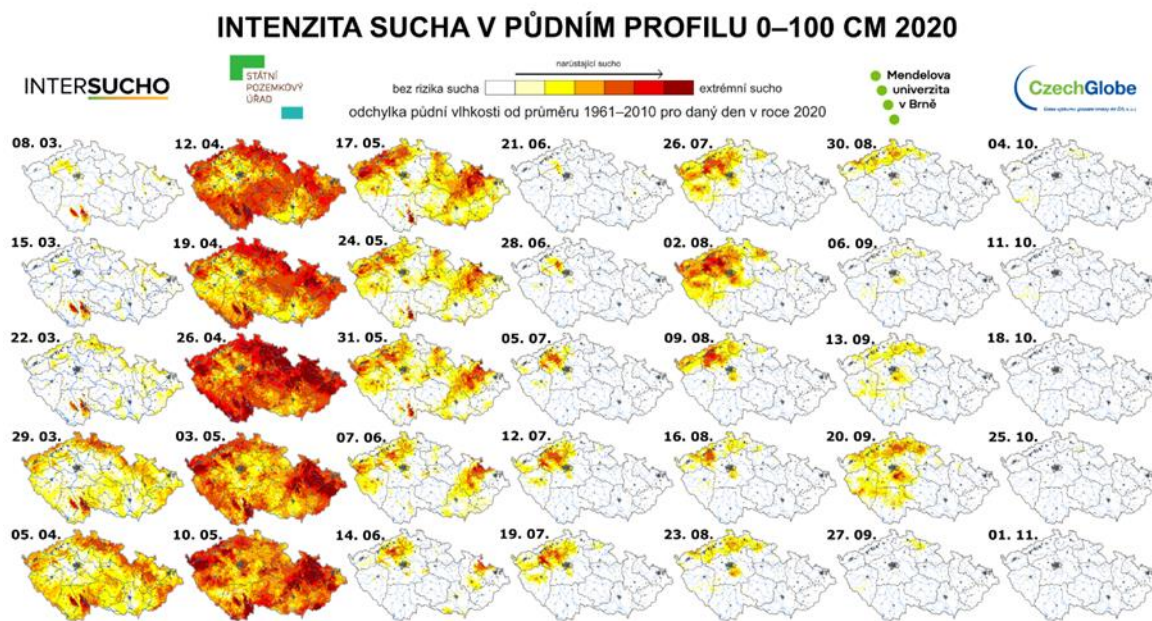
Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), M. Smatanová (ÚKZÚZ)

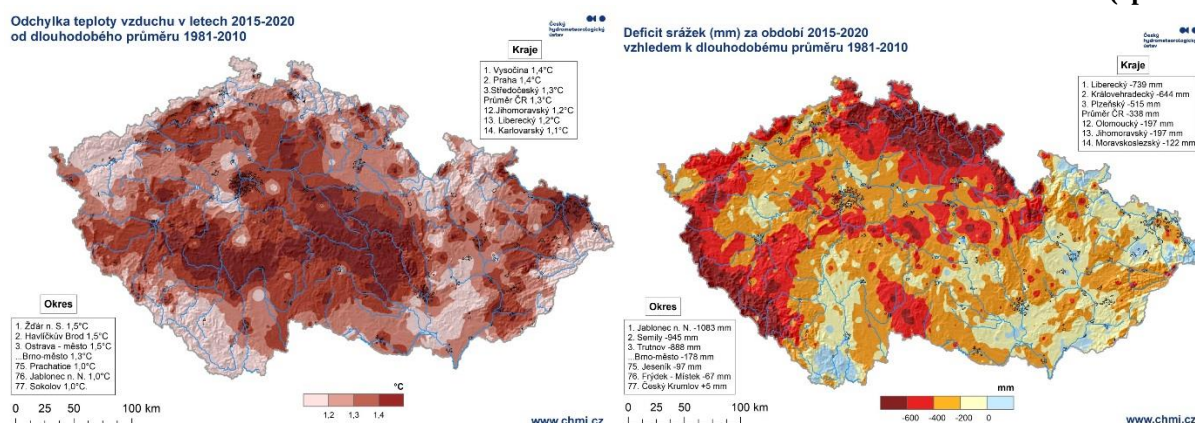
7.4.2.3. Analýza výskytu zemědělského sucha a jeho dopadů se zaměřením na poslední roky (2015–2020)

Zemědělské nebo často jako půdní sucho je označen stav, kdy se množství vody v půdě stává limitem pro optimální růst a vývoj rostlin, který u zemědělských plodin vede k významnému poklesu produkce. Současná epizoda sucha začala v roce 2015, a i v roce 2020 přetrvávala v zemědělsky významných oblastech Libereckého, Ústeckého, Karlovarského a Plzeňského kraje (Obr. 1). Jedním ze zásadních faktorů ovlivňující vlhkost půdy jsou teplotní a srážkové charakteristiky. Období 2015–2020 lze v porovnání s dlouhodobým průměrem 1981–2010 označit jako teplotně silně nadnormální (průměrná odchylka +1,3 °C) a současně srážkově mimořádně (průměrná odchylka – 418 mm) podnormální (Obr. 2).

Obr. 1: Prostorový výskyt zemědělského sucha od 0 do 100 cm v průběhu roku 2020 (pramen: intersucho.cz)



Obr. 2: Odchylka průměrné teploty vzduchu (°C) za období 2015–2020 vzhledem k dlouhodobému průměru 1981–2010 (vlevo) a odchylka srážek (mm) za období 2015–2020 vzhledem k dlouhodobému průměru 1981–2010 (vpravo).



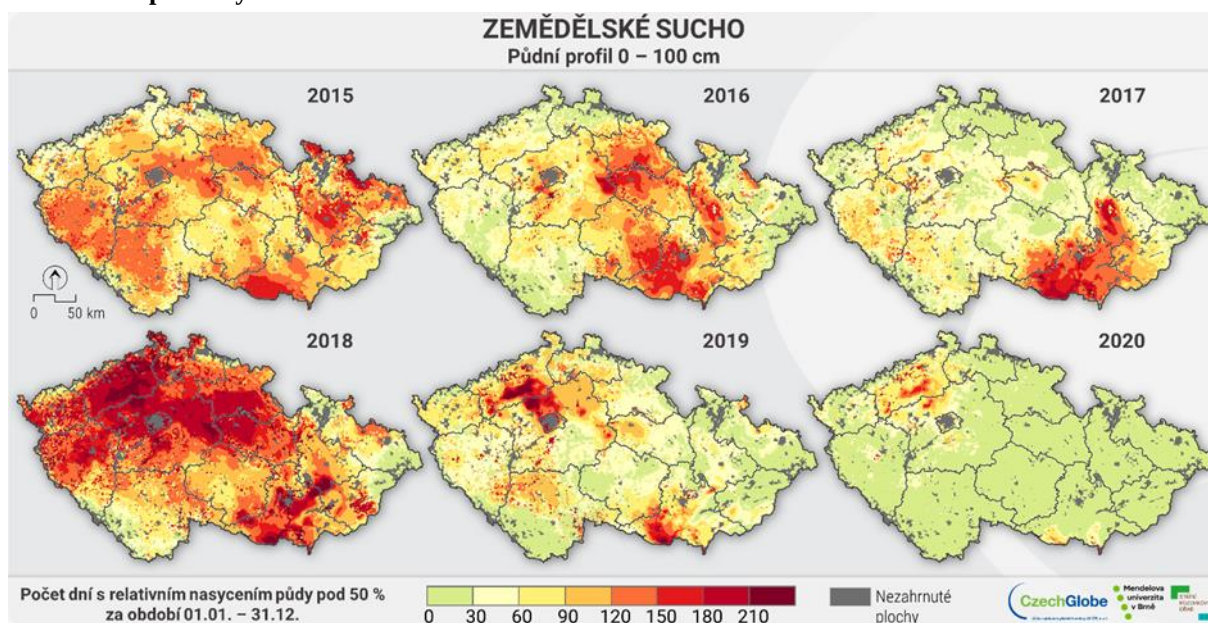
Pramen: Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i., Mendelova univerzita v Brně a Státní pozemkový úřad

Na zemědělské sucho, které se již nedá počítat mezi náhodné jevy, se lze adaptovat např. upravenými technologickými postupy pěstování plodin s využitím organické hmoty v půdě i na povrchu půdy s využitím mulče, novými bezorebnými technologiemi s vyšším zakrytím povrchu půdy, využitím mezplodin, změnou osevní struktury nebo sadby, závlahami, zvýšením podílu vodních ploch v krajině, úpravou melioračních systémů i využitím stromů s vyšším zastíněním povrchu půdy. V ČR od roku 2012 zemědělské sucho monitoruje komplexní integrovaný systém běžící v reálném čase, jehož výstupy lze najít na www.intersucho.cz. Dopady sucha pro jednotlivé roky (2015–2020) dobře dokumentují mapy znázorňující počet dnů s nasycením půdy pod 50 % vzhledem k polní kapacitě půdy. Tato hodnota indikuje již bod snížené dostupnosti vody pro rostliny a stav sucha. Celkový počet dnů

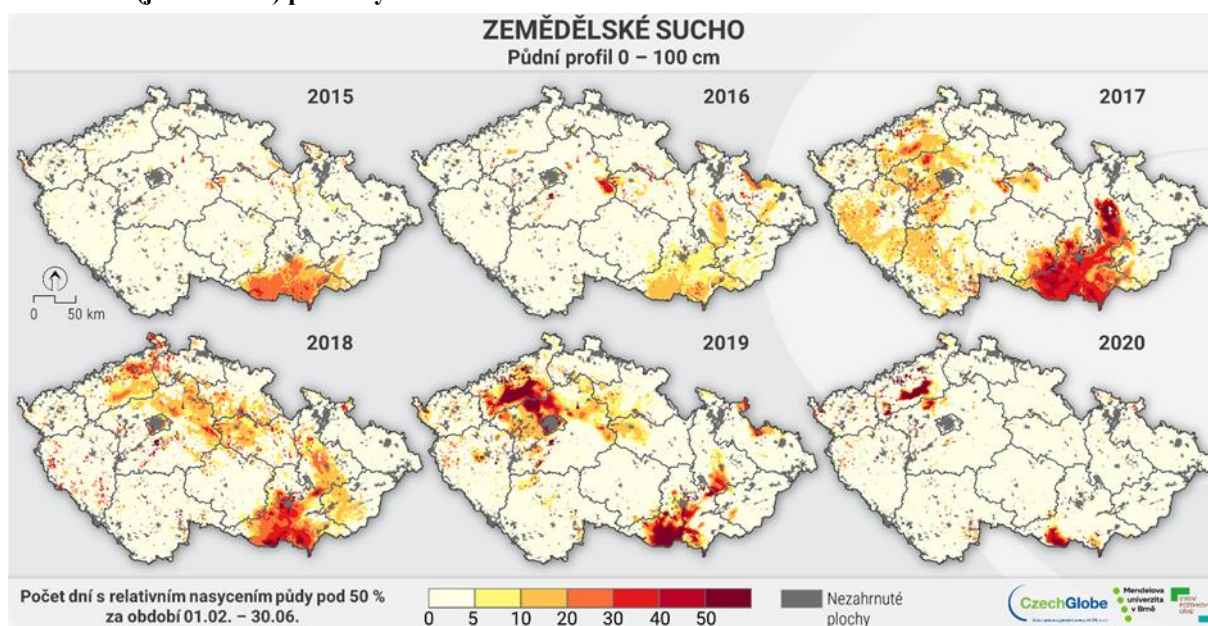
za hodnocené období je jedním z vhodných parametrů, jednoduše popisující výskyt sucha v daném místě a čase. Obr. 3 shrnuje počet dnů za celý rok, obr. 4 popisuje jarní období a Obr. 5 období letní.

Z pohledu zemědělského sucha lze konstatovat, že rok 2016 nezahrnoval za uplynulých šest let významnou dlouhodobou epizodu sucha s ekonomickými dopady do zemědělství, lesnictví a zahradnictví. I když i tento rok byl teplotně nadprůměrný a srážkově podnormální, bylo velmi příznivé rozložení srážek. V roce 2015 začala epizoda sucha začátkem července a na většině území kromě Moravskoslezského a Jihočeského kraje byla ukončena 20. srpna přechodem rozsáhlé studené fronty. Dopady v tomto roce byly především na komodity s delší vegetační dobou (kukuřice, brambory, jablka, cukrová řepa, trvalé travní porosty apod.). V roce 2017 epizoda sucha začala již počátkem června a výrazně byla postižena jižní část republiky, extrémně jižní Morava, zatímco severní část země dopady sucha nepocítila. Na rozdíl od roku 2015 byly v daném území poškozeny komodity s delší, ale i kratší vegetační dobou, resp. ty, které jsou dříve sklízены (např. pšenice, ječmen, řepka). V roce 2018 zasáhlo zemědělské sucho plošně prakticky celé území a jeho začátek lze identifikovat již koncem dubna. Postiženy byly fakticky všechny plošně pěstované plodiny a stejně jako v roce 2015 a 2017 byly poskytnuty na vybrané komodity finanční kompenzace za ztráty způsobené suchem. Do vegetačního období roku 2019 vstupovaly níže položené oblasti s výrazným deficitem a až do konce dubna se extrémní sucho rozšířilo na celé území. Deštivý a chladný květen nepříznivou situaci na většině území u plodin s tradiční dobou sklizně červen/červenec však zvrátil (obr. 4). Celoročně se sucho v roce 2019 vyskytlo především v severozápadních Čechách, kde došlo k výrazným propadům výnosů všech polních plodin i trvalých travních porostů (Obr. 4 i 5). V roce 2020 byly zemědělským suchem poškozeny rané odrůdy ozimů (hlavně ozimé pšenice na lehkých půdách) na počátku jara. Deštivý a chladný květen (obdobně jako 2019), především ve střední a východní části naší republiky sucho ukončil a naopak, právě v těchto oblastech intenzivní letní (červen) a časně podzimní (srpen-říjen) srážky zpozdily sklizňové a následně secí práce. Sucho během celého vegetačního období přetrvalo v severozápadní části ČR (Obr. 1).

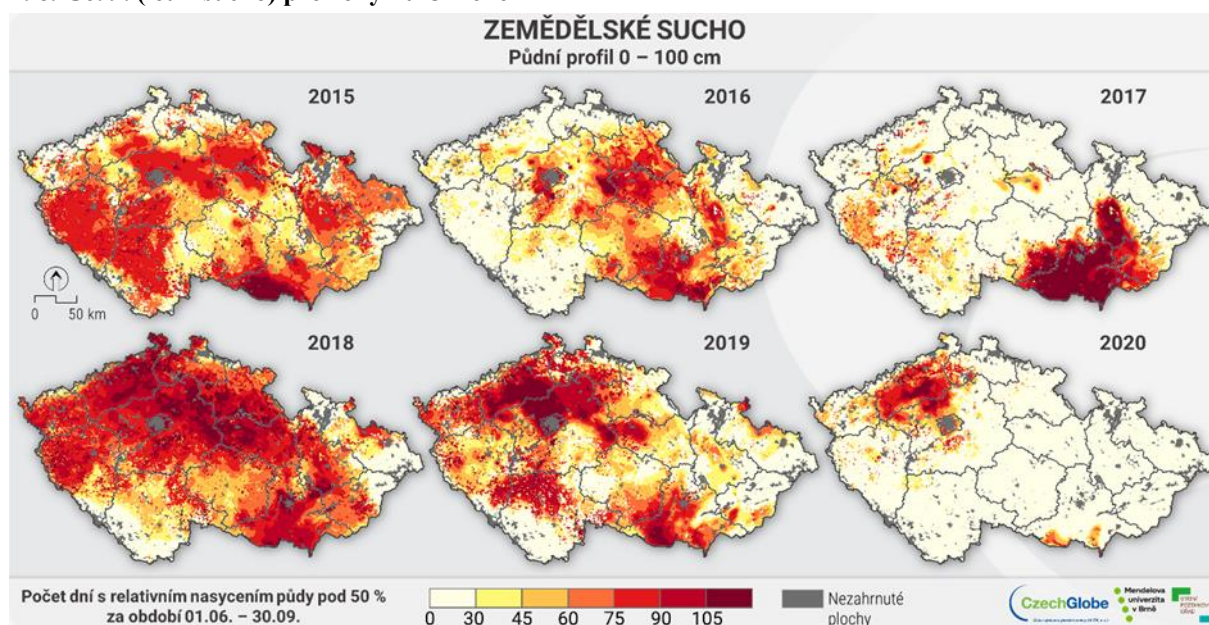
Obr. 3. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 1.–31. 12. pro roky 2015–2020



Obr. 4. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 2.–30. 6. (jarní sucho) pro roky 2015–2020



Obr. 5. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 6.–30. 9. (letní sucho) pro roky 2015–2020



8 AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BILANCE

8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.1.1 Obiloviny

Celková světová produkce obilovin v marketingovém roce 2020/21 dosáhla 2 726,0 mil. t, což představuje oproti předchozímu roku nárůst o 2,0 %. Světově nejvýznamnější obilovinou je v objemovém vyjádření kukuřice, které se v roce 2020 sklídilo 1 136,3 mil. t (proti předchozímu roku o 1,8 % více) a podílí se tak 41,7 % na globální obilnářské produkci. Světová sklizeň pšenice dosáhla úrovně 776,8 mil. t (meziročně o 1,7 % více) s podílem 28,5 %. Produkce rýže, jako třetí nejvýznamnější obiloviny, se meziročně zvýšila o 1,3 % a činí 504,4 mil. t, přičemž na ni připadá 18,5% podíl na světové produkci. V marketingovém roce 2020/21 spotřeba 2 739,13 mil. t mírně převyšovala produkci, a to o 0,5 %. Celkový objem světových zásob hlavních obilovin meziročně poklesl o 1,6 % na 797,1 mil. t (odhad USDA, II 2021). Celková produkce zrna obilovin v EU a Velké Británii v marketingovém roce 2020/21 činila 295,7 mil. t a byla tak o 5,4 % nižší než v předchozím roce při průměrném výnosu 5,90 t/ha, meziročně o 5,1 % vyšším (COCERAL, XII 2020).

T8.1/01 - Bilance výroby a spotřeby obilovin

Ukazatel	MJ	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	1 359,0	1 354,7	1 338,8	1 352,5	1 344,9	99,4
Hektarový výnos	t/ha	6,33	5,50	5,21	5,65	6,00	106,19
Produkce	tis. t	8 596,4	7 456,8	6 971,0	7 646,2	8 126,7	106,3
Počáteční zásoba²⁾	tis. t	1 238,3	914,0	1 312,4	1 365,2	1 342,3	98,3
Dovoz	tis. t	203,1	258,3	459,4	340,5	312,0	91,6
Celková nabídka	tis. t	10 037,8	8 629,1	8 742,8	9 351,9	9 781,0	104,6
Domácí spotřeba	tis. t	5 018,0	4 811,5	5 056,0	5 176,0	5 200,0	100,5
v tom - potraviny	tis. t	2 105,0	2 050,0	2 109,0	2 158,5	2 128,0	98,6
- osiva	tis. t	331,0	324,5	323,0	322,5	327,0	101,4
- krmiva	tis. t	2 332,0	2 222,0	2 406,0	2 477,0	2 527,0	102,0
- technické užití	tis. t	250,0	215,0	218,0	218,0	218,0	100,0
Vývoz	tis. t	4 105,8	2 505,2	2 321,6	2 833,7	3 221,0	113,7
Intervenční nákup	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	9 123,8	7 316,7	7 377,6	8 009,7	8 421,0	105,1
Konečná zásoba	tis. t	914,0	1 312,4	1 365,2	1 342,2	1 360,0	101,3
Soběstačnost³⁾	%	171,3	155,0	137,9	147,7	156,3	8,6

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

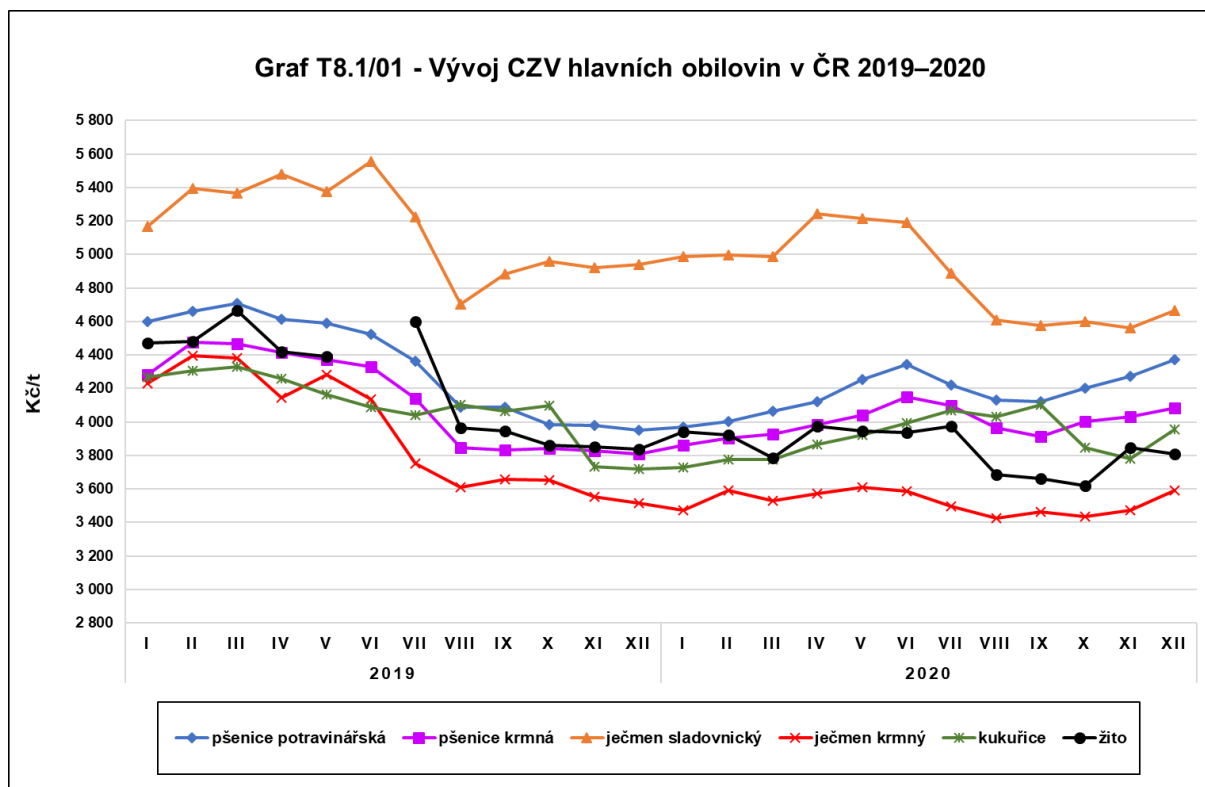
2) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF

Zpracoval: A. Filgasová (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2020, tj. 1 344,9 tis. ha (proti předchozímu roku menší o 0,6 %), zaujímaly největší podíl pšenice (59,4 % celkové plochy), ječmen (24,7 %) a kukuřice (6,5 %). Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2020, dosáhla výše 8 126,7 tis. t, což je oproti předchozímu roku vzrůst o 6,3 %. Sklizeň obilovin v ČR v roce 2020 byla vyšší, než je průměr za posledních pět let, a to o 4,6 %. Odhaduje se mírný nárůst objemu celkové domácí spotřeby obilovin o 0,5 %, který činí 5 200,0 tis. t. Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2020/21 meziročně vzrostla na 156,3 %. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2020/21 je 9 781,0 tis. t, a ve srovnání s minulým rokem se zvýšila, a to o 4,6 %. Objem konečných zásob se meziročně zvýšil o 1,3 % na 1 360,0 tis. t. Objem dovozu obilovin do ČR (kromě rýže) je za marketingový rok 2020/21 odhadován na 312,0 tis. t, především ze zemí EU a dalších evropských států. Výše vývozu obilovin desetinásobně převyšuje dovoz do ČR a předpokládaný exportovaný objem dosáhl výše 3 221,0 tis. t, na němž se ze 76,7 % podílí pšenice. V marketingovém roce 2020/2021 je otevřen intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. tun pro celou EU a minimální množství pro podání jedné nabídky pšenice bude činit 160 tun. V případě ČR však není vzhledem k situaci na trhu předpoklad realizace žádného intervenčního nákupu ani prodeje intervenčních zásob.



Pramen: ČSÚ

Zpracoval: A. Filgasová (ÚZEI)

Během roku 2020 došlo k meziročnímu poklesu cen obilovin o 4,9 %. CZV jsou ovlivňovány především vývojem ve velkých trzích zemí EU, zejména v sousedním Německu a Polsku.

Pšenice

V marketingovém roce 2020/21 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 798,6 tis. ha, meziročně o 4,9 % menší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 774,6 tis. ha (tj. 97,0 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 24,0 tis. ha. Průměrný hektarový výnos pšenice 6,14 t/ha byl oproti předchozímu roku vyšší o 7,2 %. Produkce pšeničného zrna byla průměrná a dosáhla výše 4 902,4 tis. t a velmi se podobá sklizňovému ročníku 2011/12 (4 913,1 tis. t). Jedná se o meziroční vzrůst o 1,9 %. Trh tak bude mít stále charakter převažující nabídky nad poptávkou, ale s poptávkou po kvalitní surovině.

Sklizeň zrna ozimých odrůd pšenice dosáhla výše 4 799,3 tis. t (tj. meziroční vzrůst o 1,8 %) při průměrném výnosu 6,20 t/ha. Z výsledků monitoringu kvality produkce roku 2020 vyplývá, že z celého souboru analyzovaných vzorků ze sklizně 2020 byly potvrzeny průměrné výsledky kvality potravinářské pšenice. Ve všech hodnocených parametrech vyhovělo celkem 55 % vzorků, což je nižší podíl, než v předchozím roce 2019, kdy vyhovělo 63 % vzorků. Limitujícím faktorem kvality v roce 2020 byla objemová hmotnost. Obecně je tedy možno konstatovat, že v marketingovém roce 2020/21 nebude limitujícím faktorem pro užití potravinářské pšenice celková produkce pšenice, ale její kvalita. Lze proto očekávat,

že potravinářská pšenice bude mít určité problémy pro splnění všech kvalitativních požadavků pro zajištění domácí spotřeby.

Ozimou pšenici se v roce 2019 podařilo zasít převážně v odpovídajícím agrotechnickém termínu. Ozimy vzcházely celkem rovnoměrně především vlivem příznivých teplotních, ale i srážkových poměrů v průběhu celého podzimu 2019, a proto byl jejich stav na podzim uspokojivý. Meteorologická zima marketingového roku 2019/20 byla velmi teplá, srážkově byla jako celek normální. Prosinec 2019 a leden 2020 byly hodnoceny jako teplotně nadnormální, avšak na srážky byly poměrně chudé. Teplotně i srážkově mimořádně nadnormální byl únor 2020 a v některých lokalitách začalo setí jařin již v polovině února, ale na většině území setí probíhalo během první poloviny března 2020. Měsíc březen 2020 byl teplotně a srážkově normální, ve druhé polovině měsíce však docházelo k prohlubování sucha. Suché období způsobilo problémy jak u ozimů, tak u jařin, kdy docházelo především k nerovnoměrnému vzcházení a mezerovitosti vysetých jařin. Duben 2020 byl teplotně nadnormální, srážkově byl však silně podnormální. Dle údajů portálu Intersucho se sucho na konci měsíce dubna roku 2020 vyskytovalo na téměř 99 % území České republiky. Květen roku 2020 byl na území ČR teplotně silně podnormální a srážkově normální. Červen 2020 byl teplotně normální, srážkově byl mimořádně nadnormální a jednalo se o nejvyšší červnový úhrn srážek na území ČR zaznamenaný v období od roku 1961. Červenec roku 2020 byl teplotně normální, srážkově podnormální a jednalo se o druhý nechladiější červenec za posledních deset let. Srpen 2020 byl teplotně i srážkově nadnormální. Sklizeň ozimých pšenic se rozbíhala velmi pomalu a téměř až do konce července 2020 byl její postup nejpomalejší za poslední roky. Žně provázely časté srážky a porosty, které byly často místy nebo zcela polehlé, dlouho osychaly. Byl tak reálný předpoklad, že dojde ke zhoršení kvality. V průběhu měsíce srpna se počasí vždy na několik dní ustálilo, a nakonec sklizeň přece jen pokračovala rychlejším tempem.

Odhadovaná výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2020/21 ve srovnání s minulým rokem poklesla o 20,3 % a činí 508,8 tis. t. Celková nabídka pšenice, zejména kvůli nižším počátečním zásobám a dovozu, se meziročně nepatrně snížila o 0,8 % na 5 467,3 tis. t. Objem vývozu se odhaduje na 2 470,0 tis. t, je tedy o 10,4 % vyšší než v předchozím roce. Celkový objem spotřeby pšenice v marketingovém roce 2020/21 se odhaduje o 2,9 % nižší než minulý rok, tedy 2 685,0 tis. t. Výše konečných zásob se odhaduje na 312,3 tis. t, což je proti předchozímu roku snížení o 38,6 %. Odhadovaná míra soběstačnosti stoupla o 8,5 p. b. na 182,6 %. Průměrné CZV pšenice v ČR meziročně poklesly, a to o 4,0 % na 4 173 Kč/t u pšenice potravinářské a o 3,4 % na 3 996 Kč/t u pšenice krmné. Průměrné náklady na jednotku produkce pšenice ozimé se meziročně snížily o 3,5 %. Míra nákladové rentability potravinářské pšenice vzrostla o 6,3 p. b. na 9,2 %, míra souhrnné rentability pak o 7,6 p. b. na hodnotu 38,4 %.

T8.1/02 - Bilance výroby a spotřeby pšenice celkem a ekonomika pšenice ozimé

Ukazatel	MJ	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	839,7	832,1	819,7	839,4	798,6	95,1
Hektarový výnos²⁾	t/ha	6,50	5,67	5,39	5,73	6,14	107,2
Produkce	tis. t	5 454,6	4 718,2	4 417,8	4 812,2	4 902,4	101,9
Počáteční zásoba	tis. t	314,1	251,8	636,8	638,0	508,8	79,7
Dovoz	tis. t	40,8	36,5	51,0	61,1	56,0	91,7
Celková nabídka	tis. t	5 809,5	5 006,5	5 105,6	5 511,3	5 467,3	99,2
Domácí spotřeba³⁾	tis. t	2 520,0	2 480,0	2 685,0	2 765,0	2 685,0	97,1
v tom - potraviny	tis. t	1 250,0	1 200,0	1 250,0	1 270,0	1 200,0	94,5
- osiva	tis. t	170,0	165,0	165,0	165,0	165,0	100,0
- krmiva	tis. t	1 000,0	1 050,0	1 200,0	1 260,0	1 250,0	99,2
- technické užití	tis. t	100,0	65,0	70,0	70,0	70,0	100,0
Vývoz	tis. t	3 037,7	1 889,7	1 782,6	2 237,5	2 470,0	110,4
Intervenční nákup⁴⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	5 557,7	4 369,7	4 467,6	5 002,5	5 155,0	103,0
Konečná zásoba	tis. t	251,8	636,8	638,0	508,8	312,3	61,4
Soběstačnost⁵⁾	%	216,5	190,3	164,5	174,0	182,6	8,5
Ekonomika pšenice ozimé (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem⁶⁾	Kč/ha	23 269	22 698	22 891	23 545	23 677	100,6
Hektarový výnos pšenice ozimé	t/ha	6,90	6,09	5,76	5,94	6,20	104,4
Náklady jednotkové	Kč/t	3 371	3 726	3 975	3 962	3 822	96,5
Realizační cena	Kč/t	3 530	3 759	3 981	4 076	4 173	102,4
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 407	6 635	6 593	6 582	6 920	105,1
Podpory jednotkové	Kč/t	928	1 089	1 145	1 108	1 117	100,8
Nákladová rentabilita⁵⁾	%	4,7	0,9	0,2	2,9	9,2	6,3
Souhrnná rentabilita⁵⁾	%	32,3	30,1	29,0	30,8	38,4	7,6

1) Pro rok 2020/21 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Hektarový výnos - pramen ČSÚ.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

4) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: A. Filgasová (ÚZEI), F. Küst (MZe)

Ječmen

V marketingovém roce 2020/21 činila sklizňová plocha ječmene 331,9 tis. ha a meziročně došlo k jejímu navýšení o 3,8 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 114,6 tis. ha (34,5 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 217,3 tis. ha (65,5 %). Průměrný hektarový výnos ječmene dosáhl hodnoty 5,47 t/ha a byl tak meziročně o 1,7 % vyšší. Produkce zrna se oproti minulému roku zvýšila o 5,7 %, a to na 1 816,2 tis. t. Jarní ječmen sklizený v roce 2020 splňuje všechny požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu. V roce 2020 má zrna ječmene velký rozsah hodnot hodnocených parametrů. Problematickými parametry kvality ze sklizně roku 2020 je zvýšený průměrný obsah dusíkatých látek v zrna ječmene, dále pak nízké hodnoty přepadu a vysoký obsah zrnových příměsí sladařsky částečně využitelných.

Počáteční zásoba marketingového roku 2020/21 meziročně vzrostla o 42,0 %, a to na hodnotu 257,6 tis. t. Míra soběstačnosti v ČR za marketingový rok 2020/21 u ječmene meziročně vzrostla o 5,0 p. b. na 123,1 %.

Průměrná roční CZV sladovnického ječmene za rok 2020 činila 4 876 Kč/t, což je meziroční snížení o 5,6 %. Průměrná roční CZV krmného ječmene meziročně poklesla o 10,7 % na 3 520 Kč/t. Ječmen, především jarní, určený ke sladovnickému zpracování, patří dlouhodobě k polním plodinám s nejvyšší rentabilitou. Došlo u něj k meziročnímu nárůstu celkových nákladů o 0,7 %, přičemž jeho realizační cena se téměř nezměnila. Nákladová rentabilita dosáhla u sladovnického ječmene hodnoty 22,3 %, míra souhrnné rentability pak hodnoty 56,4 % při meziročním růstu o 2,3 p. b.

T8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby ječmene celkem a ekonomika ječmene jarního

Ukazatel	MJ	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	325,7	327,7	324,7	319,6	331,9	103,8
Hektarový výnos	t/ha	5,67	5,23	4,95	5,38	5,47	101,7
Produkce	tis. t	1 845,3	1 712,3	1 606,0	1 718,1	1 816,2	105,7
Počáteční zásoba	tis. t	390,6	191,5	221,2	181,4	257,6	142,0
Dovoz	tis. t	48,0	59,9	105,4	70,4	48,0	68,2
Celková nabídka	tis. t	2 283,9	1 963,7	1 932,6	1 969,9	2 121,8	107,7
Domácí spotřeba²⁾	tis. t	1 565,0	1 425,0	1 475,0	1 455,0	1 475,0	101,4
v tom - potraviny	tis. t	700,0	700,0	710,0	730,0	750,0	102,7
- osiva	tis. t	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	100,0
- krmiva	tis. t	750,0	610,0	650,0	610,0	610,0	100,0
- technické užití	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	100,0
Vývoz	tis. t	527,4	317,5	276,2	257,3	361,0	140,3
Intervenční nákup³⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	2 092,4	1 742,5	1 751,2	1 712,3	1 836,0	107,2
Konečná zásoba	tis. t	191,5	221,2	181,4	257,6	285,8	110,9
Soběstačnost⁴⁾	%	117,9	120,2	108,9	118,1	123,1	5,0
Ekonomika ječmene jarního (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem⁵⁾	Kč/ha	19 914	19 621	19 774	20 375	20 514	100,7
Hektarový výnos ječmene	t/ha	5,78	5,05	5,17	5,08	5,15	101,4
Náklady jednotkové	Kč/t	3 443	3 884	3 822	4 013	3 986	99,3
Realizační cena	Kč/t	4 359	4 393	4 518	4 874	4 876	100,0
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 542	6 630	7 088	6 657	6 994	105,1
Podpory jednotkové	Kč/t	1 131	1 312	1 370	1 311	1 359	103,7
Nákladová rentabilita⁴⁾	%	26,6	13,1	18,2	21,5	22,3	0,8
Souhrnná rentabilita⁴⁾	%	59,5	46,9	54,1	54,1	56,4	2,3

1) Pro rok 2020/21 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: A. Filgasová (ÚZEI), F. Küst (MZe)

Kukuřice

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno v ČR v marketingovém roce 2020/21 se meziročně zvýšila o 16,6 % na 87,2 tis. ha. Produkce se meziročně zvýšila o 33,1 %, a to na 825,5 tis. t. Hektarový výnos 9,46 t/ha byl meziročně vyšší o 14,1 %. Důvod nárůstu produkce lze hledat zejména v příznivějších klimatických podmínkách v průběhu měsíce května a června roku 2020, kdy kukuřici nepostihlo tak výrazné sucho jako v předchozích ročnících. V dlouhodobém srovnání se tato sklizeň stala sedmou nejvyšší sklizní kukuřice na zrno v ČR od roku 2000. Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2020/21 meziročně vzrostla o 16,3 % na 1 467,4 tis. t. Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 627,0 tis. t, meziročně o 13,4 % vyšší zejména v souvislosti s vyšším objemem spotřeby na krmiva. Míra soběstačnosti u zrnové kukuřice vzrostla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 19,5 p. b. na 131,7 %.

Geneticky modifikovaná kukuřice, označovaná také jako MON810 nebo „Bt-kukuřice“ je na území ČR jedinou povolenou GM plodinou pro komerční pěstování. Jedná se o GM plodinu s vloženým genem z půdní bakterie *Bacillus thuringiensis*, který kukuřici propůjčuje odolnost proti škodlivému zavíječi kukuřičnému. GM kukuřice se v ČR v roce 2020, stejně jako v předchozích dvou letech, nepěstovala žádná. V roce 2016 se GM kukuřice pěstovala prozatím naposledy. Důvodem rapidního poklesu je velmi obtížné uplatnění na trhu, dále požadavek GMO free mléka, administrativní náročnost a podmínka dodržování pravidla sousedství s běžnými plodinami.

T8.1/04 - Bilance výroby a spotřeby kukuřice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	86,4	86,0	81,9	74,8	87,2	116,6
Hektarový výnos	t/ha	9,79	6,84	5,98	8,29	9,46	114,1
Produkce	tis. t	845,8	588,1	489,2	620,3	825,5	133,1
Počáteční zásoba	tis. t	430,2	398,8	376,4	466,1	459,6	98,6
Dovoz	tis. t	93,0	129,6	284,7	175,3	185,0	105,5
Celková nabídka	tis. t	1 369,0	1 116,5	1 150,3	1 261,7	1 467,4	116,3
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	534,0	523,0	523,0	553,0	627,0	113,4
v tom - potraviny	tis. t	14,0	14,0	15,0	15,0	17,0	113,3
- osiva	tis. t	20,0	19,0	18,0	18,0	20,0	111,1
- krmiva	tis. t	420,0	410,0	400,0	430,0	500,0	116,3
- technické užití	tis. t	80,0	80,0	90,0	90,0	90,0	100,0
Vývoz	tis. t	436,2	217,1	161,2	251,8	290,0	115,2
Celkové užití	tis. t	970,2	740,1	684,2	804,8	917,0	113,9
Konečná zásoba	tis. t	398,8	376,4	466,1	456,9	550,4	120,5
Soběstačnost ³⁾	%	158,4	112,4	93,5	112,2	131,7	19,5
Ekonomika kukuřice (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/ha	30 849	29 450	27 859	39 050	292 525	749,1
Hektarový výnos kukuřice	t/ha	9,71	7,92	6,02	7,85	9,46	120,5
Náklady jednotkové	Kč/t	3 176	3 716	4 624	3 701	3 091	83,5
Realizační cena	Kč/t	3 538	3 554	3 804	3 807	3 904	102,5
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 671	8 183	9 438	6 907	7 231	104,7
Podpory jednotkové	Kč/t	687	1 033	1 567	880	764	86,8
Nákladová rentabilita ³⁾	%	11,4	-4,4	-17,7	2,9	26,3	23,4
Souhrnná rentabilita ³⁾	%	33,0	23,4	16,1	26,6	51,0	24,4

1) Pro rok 2020/21 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

4) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: A. Filgasová (ÚZEI), F. Küst (MZe)

Průměrná roční CZV zrna kukuřice krmné kvality za rok 2020 činila 3 904 Kč/t, což představuje meziroční pokles o 4,7 %. Jednotkové náklady kukuřičného zrna v roce 2020 se meziročně snížily o 16,5 %. Míra nákladové rentability vzrostla o 23,4 p. b. na 26,3 %, míra souhrnné rentability dosáhla 51,0 % (meziročně vyšší o 24,4 p. b.).

Žito

Sklizňová plocha žita se v marketingovém roce 2020/21 oproti minulému roku zvětšila na 31,4 tis. ha, došlo tedy k meziročnímu zvýšení o 1,0 %. Produkce se meziročně zvýšila o 9,4 %, a to na 172,4 tis. t při hektarovém výnosu 5,48 t/ha. Kvalitu žita ze sklizně roku 2020 lze dle konečných výsledků monitoringu kvality hodnotit v dlouhodobé časové řadě jako dobrou. Počáteční zásoby v marketingovém roce 2020/21 byly na úrovni 32,8 tis. t, jedná se tedy o šestinásobek loňské hodnoty zásob. Celková nabídka žitného zrna díky vyšší produkci vzrostla, a to o 21,0 % na 217,2 tis. t. Dovoz je předpokládán ve výši 12,0 tis. t. Odhadovaná tuzemská spotřeba žita 138,0 tis. t je oproti minulému roku o 13,1 % vyšší, a to zejména z důvodu růstu domácí spotřeby žita pro potraviny o 13,0 %. Objem vývozu žita je

předpokládán ve výši 32,0 tis. t. Celkové užití zrna meziročně vzrostlo o 15,9 % na 170,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti v roce 2020/21 činila 124,9 %, což představuje meziroční nárůst o 4,3 p. b. Průměrná roční CZV žita za rok 2020 poklesla proti předchozímu roku o 9,7 %, a to na 3 841 Kč/t.

Oves

Výměra sklizňové plochy ovsa v marketingovém roce 2020/21 se meziročně zvýšila o 9,9 % na 46,7 tis. ha. Produkce ovsa činila 183,4 tis. t (meziročně o 36,5 % vyšší) při průměrném hektarovém výnosu 3,92 t/ha. V marketingovém roce 2020/21 činila celková nabídka ovsa 230,2 tis. t a byla tak meziročně o 27,3 % vyšší. Domácí spotřeba je odhadována na 108,0 tis. t a ve srovnání s minulým rokem se tak téměř nezměnila. Odhadovaná míra soběstačnosti v roce 2020/21 se zvýšila na 169,8 %, meziročně tedy vzrostla o 44,2 p. b. Průměrná roční CZV ovsa krmné kvality se meziročně snížila o 4,4 % na 3 654 Kč/t, průměrná CZV ovsa potravinářské kvality poklesla na 6 940 Kč/t, meziročně tedy o 2,1 %.

Triticale

Sklizeň triticales v roce 2020 činila 213,3 tis. t a byla ve srovnání s předchozím rokem o 9,2 % vyšší. Na ploše 42,1 tis. ha (meziroční zvětšení plochy o 6,0 %) bylo dosaženo průměrného hektarového výnosu 5,07 t/ha. V marketingovém roce 2020/21 se předpokládá domácí spotřeba triticales o 5,8 % nižší, a to v objemu 162,0 tis. t. Je odhadováno celkové užití ve výši 180 tis. t, meziročně o 2,8 % nižší. Při odhadovaném dovozu 2,0 tis. t se očekává vývoz 18,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti je díky vyšší produkci meziročně vyšší o 18,1 p. b. a v roce 2020/21 tak činí 131,7 %. Průměrná roční CZV činila 3 768 Kč/t a byla meziročně o 5,8 % nižší.

Ostatní obiloviny

Minoritní druhy obilovin se v ČR v marketingovém roce 2020/21 podle odhadu pěstovaly na ploše 6,9 tis. ha. Sklizeň zrna této skupiny plodin v roce 2020 dle odhadu činila 13,6 tis. t při odhadovaném průměrném výnosu 1,98 t/ha. Celkové užití ostatních obilovin je odhadováno na 20,0 tis. t, z toho domácí spotřeba činí 5,0 tis. t. Zahraniční obchod je dlouhodobě poměrně stabilní, objem vývozu za rok 2020 je odhadován na 15,0 tis. t, dovoz pak na 6,0 tis. t.

8.1.2 Cukrová řepa – cukr

Odhad světové výroby surového cukru pro hospodářský rok 2020/21 činí podle odhadu USDA 181,9 mil. t surového cukru (167,2 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Předpokládaná spotřeba ve světě se očekává ve výši 173,8 mil. t surového cukru (159,9 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Spotřeba cukru ve světě se meziročně mírně zvýšila o 2,1 %. Došlo i ke zvýšení světového dovozu o 5,5 % na 54,5 mil. t surového cukru (50,1 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Ke zvýšení došlo i u vývozu surového cukru o 22,6 % na 65,3 mil. t (60,1 mil. t v přepočtu na

bílý cukr). Celkové zásoby cukru ve světě klesly o 3,4 mil. t na 42,8 mil. t (39,4 mil. t v přepočtu na bílý cukr).

V hospodářském roce 2020/21 byla podle předběžných údajů sklizena cukrová řepa v EU 28 (EU 27 + Velká Británie) z plochy 1 495 tis. ha. Podle definitivních údajů se průměrná cena cukrové řepy v roce 2018/19 lišila podle regionů. Do regionu R1 spadá i ČR a průměrná cena cukrové řepy činila 24,7 €/t, v R2 22,3 €/t a v R3 27,8 €/t. Celková průměrná cena v EU v roce 2018/19 dosáhla 23,2 €/t.

Výroba cukru se v roce 2020/21 snížila o 11 % na 15,4 mil. t. Nejvyšší podíl na výrobě cukru v EU 28 v roce 2020/21 mělo Německo (26,7 %, 4 105 mil. t) a Francie (23,4 %, 3 600 mil. t). Česká republika pokrývala výrobu cukru EU 28 z 3,6 % (555 tis. t).

Celková nabídka bílého cukru v EU 28 v roce 2020/21 se odhaduje na 18,96 mil. t. Dovoz cukru včetně cukru ve výrobcích se očekává ve výši 2,3 mil. t. Ve spotřebě cukru se předpokládá meziroční pokles o 11,7 % na 14,95 mil. t. Využití cukru pro průmyslové účely je odhadováno na 800 tis. t (biotechnologie). Vývoz výrobků obsahujících cukr se předpokládá ve výši 2,1 mil. t, tj. 11,1 % z celkové nabídky cukru. Zásoby cukru se meziročně snížily o 57,2 % na 1,01 mil. t.

Na celkovém zhoršení bilance cukru v roce 2019/20 se nejvyšší měrou podílely povětrnostní podmínky a stále nízká hladina cen cukru. Soběstačnost cukru v EU 28 se v roce 2020/21 proti roku 2019/20 snížila o 6,1 p. b. na 97 %.

Průměrná prodejní cena bílého cukru ve Společenství (CPV) v roce 2020 dosáhla 376 €/t (9 940 Kč/t). Průměrná dovozní cena bílého cukru ze zemí ACP do EU 27 + Velká Británie v roce 2020 dosáhla 445 €/t (11 781 Kč/t), cena surového cukru 407 €/t (10 770 Kč/t). Proti roku 2019 se zvýšila cena bílého cukru v roce 2020 o 16,4 % na 376 €/t.

Cukrovarnická kampaň 2020/21 proběhla v ČR v období od 11. září 2020 do 7. února 2021 a průměrná délka kampaně trvala 115 dnů.

T8.1/05 - Bilance výroby a spotřeby cukru a ekonomika cukrové řepy¹⁾

Ukazatel	MJ	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha cukrové řepy ^{3), 5)}	tis. ha	52,3	58,1	60,2	57,5	57,1	99,2
Hektarový výnos cukrové řepy ⁵⁾	t/ha	71,23	73,85	56,88	60,85	61,90	101,7
Zpracovaná řepa ^{3), 5)}	tis. t	3 728	4 293	3 495	3 501	3 703	105,8
Cukernatost řepy ⁵⁾	%	18,20	17,50	18,24	16,91	15,84	93,7
Produkční plocha cukrové řepy pro jiné využití	tis. ha	8,6	8,2	6,0	3,1	2,4	77,6
Bilance cukru							
Počáteční zásoba	tis. t	57,9	86,6	114,4	61,6	69,8	113,4
Výnos bílého cukru ⁵⁾	t/ha	11,32	10,98	9,52	8,85	8,46	95,6
Výroba cukru ČR ⁴⁾	tis. t	592,7	636,0	572,8	509,1	506,3	99,5
Dovoz celkem	tis. t	289,4	286,8	232,7	350,1	355,0	101,4
v tom - dovoz cukru	tis. t	81,8	74,0	94,5	127,3	130,0	102,1
- dovoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	207,6	212,8	138,2	222,8	225,0	101,0
Celková nabídka	tis. t	939,9	1 009,4	919,9	920,7	931,1	101,1
Domácí spotřeba	tis. t	363,2	390,0	377,9	390,0	410,0	105,1
Vývoz celkem	tis. t	490,2	505,0	480,4	460,9	450,0	97,6
v tom - vývoz cukru	tis. t	318,7	330,0	348,7	272,8	270,0	99,0
- vývoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	171,4	175,0	131,8	188,1	180,0	95,7
Celková poptávka	tis. t	853,3	895,0	858,3	850,9	860,0	101,1
Konečná zásoba	tis. t	86,6	114,4	61,6	69,8	71,1	101,9
Soběstačnost ¹²⁾	%	163,2	163,1	151,6	130,5	123,5	-7,0
Produkční plocha celkem (potr. a nepotr. využití)	tis. ha	60,9	66,3	66,2	60,6	59,5	98,1
Množství zprac. cukrové řepy pro jiné využití	tis. t	689,0	684,0	311,2	188,5	142,0	75,3
Výnos bulev pro výrobu kvasného lihu ¹⁵⁾	t/ha	81,1	84,3	52,3	68,5	.	.
CZV při skutečně dosažené cukernatosti ¹⁴⁾	Kč/t	852	804	820	693	700	101,0
Ekonomika cukrové řepy (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady celkem ^{6), 7)}	Kč/ha	62 444	57 208	58 056	60 183	61 097	101,5
Hektarový výnos cukrové řepy	t/ha	72,84	69,26	56,06	64,00	63,00	98,4
Náklady jednotkové	Kč/t	857	826	1 036	940	970	103,2
Realizační cena cukrové řepy ⁸⁾	Kč/t	840	814	783	729	700	96,0
Cukernatost řepy ⁵⁾	%	18,20	17,50	18,41	17,06	15,90	93,2
Hektarový výnos cukrové řepy při 16% cukernatosti	t/ha	82,85	75,75	66,43	69,20	62,50	90,3
Náklady jednotkové cukrové řepy při 16% cukernatosti	Kč/t	754	755	874	870	977	112,3
Základní, resp. minimální cena cukrové řepy EU ¹⁰⁾	Kč/t	712,17	710,38	.	.	.	.
	€/t	26,29	26,29	.	.	.	.
Podpory celkem ^{9), 11)} - SAPS (základní platba + greening + oddělená platba na cukr); VCS; PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	14 502	13 287	17 700	14 829	16 913	114,1
Podpory jednotkové při 16% cukernatosti	Kč/t	175	175	266	214	271	126,5
Nákladová rentabilita při 16% cukernatosti ^{12), 13)}	%	11,4	7,8	-10,4	-16,2	-28,4	-12,1
Souhrnná rentabilita při 16% cukernatosti ^{12), 13)}	%	34,7	31,0	20,1	8,4	-0,6	-9,0
Základní, resp. minimální cena cukrové řepy EU ¹⁰⁾	Kč/t	710,38	.	.	.	.	.
	€/t	26,29	.	.	.	.	.

1) V letech 2016/17–2020/21 trvá hospodářský rok od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku.

2) Odhad do konce hospodářského roku.

3) Údaj SZIF.

4) V roce 2020/21 jsou pouze předběžné údaje nebo velmi hrubý odhad.

5) Cukrová řepa pro výrobu cukru.

6) Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, 2020 odhad ÚZEI. V nákladech není zohledněn podíl pěstitelů na výrobní dávce a některé další náklady (např. náklady na nákup dodatečné kvóty cukru). Náklady vč. vratky zelené nafty a pojištění.

7) Přepočtení v letech 2016/17 až 2020/21 je proveden na základě hektarového výnosu vypočteného na 16% cukernatost řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, v roce 2020/21 na základě odhadu hektarového výnosu a cukernatosti řepy (16,91 % k 29.3.2021) podle MZe.

8) Za léta 2016–2019 průměrná realizační cena cukrové řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, za rok 2020 cena ČSÚ (CZV).

9) Oddělená platba za cukr je částečnou kompenzací snížených příjmů pěstitelů cukrové řepy po reformě SOT v odvětví cukru, od roku 2016 není vyplácena.

10) Od roku 2014 minimální cena cukrové řepy podle Nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) č. 318/2006 a č. 1308/2013; je udávána při 16% cukernatosti řepy.

Od roku 2007 je směnný kurz stanoven nařízením Komise (ES) č. 1913/2006, v platném znění.

V roce 2016 1€ = 27,022 Kč, od roku 2017 se minimální cena nevyplácí vzhledem k ukončení kvót cukru v EU.

11) V roce 2020 byla sazba přechodné vnitrostátní podpory na zemědělskou půdu ve výši 118,04 Kč/ha, výše sazby SAPS = 3 644,19 Kč/ha.

Sazba VCS v roce 2020 byla stanovena na 7 712,13 Kč/ha, sazba greening = 2 013,64 Kč/ha.

12) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

13) Zpracovaná řepa a výnos bulev jsou za příslušný rok přepočteny na 16% cukernatost.

14) Údaje za kalendářní rok dle ČSÚ.

15) Podle rozhodnutí datové komise Mze nebude výnos bulev pro výrobu kvasného lihu od roku 2020/21 stanovován.

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; Českomoravský cukrovarnický spolek,

Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI 2016–2019, 2020 (odhad)

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), M. Dvořáková, D. Froněk (MZe)

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2019/20 pěstovala na ploše 57,5 tis. ha. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 60,9 t/ha. Cukernatost řepy se snížila na 16,9 %. Produkční plocha na nepotravinářské využití cukrové řepy činila 3,1 tis. ha, výnos bulev pro výrobu kvasného lihu dosáhl 68,5 t/ha. Výroba cukru

v ČR v roce 2019/20 dosáhla 509,1 tis. t. Výnos polarizačního cukru dosáhl 10,29 t/ha a výnos bílého cukru 8,85 t/ha.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2020/21 pěstovala na ploše 57,1 tis. ha. Produkční plocha tak meziročně klesla o 0,8 %. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti oproti roku 2019/20 vzrostl o 1,7 % a dosáhl hodnoty 61,90 t/ha. Cukernatost vlivem přírodních podmínek klesla o 6,3 % na 15,8 %. Plocha pro nepotravinářské využití cukru výrazně klesla a dosáhla pouze 77,6 % (tj. 2,4 tis. ha) skutečnosti roku 2019/20. Výroba cukru se v ČR v roce 2020/21 snížila podle předběžných údajů o 0,5 % na 506,3 tis. t. Výnos polarizačního cukru se snížil proti roku 2019/20 o 3,7 % na 9,91 t/ha. Pod hranici 10 t/ha se výnos dostal poprvé od hospodářského roku 2010/11. Výnos bílého cukru klesl o 4,4 % na 8,46 t/ha.

Podle statistiky zahraničního obchodu ČSÚ bylo v průběhu roku 2019/20 dovezeno 350,1 tis. t cukru celkem, z toho cukru bílého 127,3 tis. t a cukru obsaženého ve výrobcích a substituentech 222,8 tis. t. Vývoz cukru celkem v roce 2019/20 se meziročně snížil o 4,1 % a byl realizován ve výši 460,9 tis. t. V položce vývozu bílého cukru došlo ke snížení o 21,8 % proti roku 2018/19 na 272,8 tis. t. K významnému zvýšení vývozu o 42,7 % došlo u výrobků obsahujících cukr a substituentů cukru na 188,1 tis. t.

Vzhledem ke snížení výroby cukru v roce 2020/21 se očekává zvýšení dovozu bílého cukru o 2,1 % na 130,0 tis. t a u výrobků obsahujících cukr a u substituentů cukru se rovněž předpokládá zvýšení vývozu o 1,0 % na 225,0 tis. t. Celkový dovoz cukru by se tak zvýšil o 1,4 % na 355,0 tis. t. Předpokládá se, že by se v roce 2020/21 celková nabídka cukru mohla mírně zvýšit o 1,1 % na 931,1 tis. t cukru. Předběžně se počítá s poklesem celkového vývozu cukru o 2,4 % na 450,0 tis. t, z toho vývozu bílého cukru o 1,0 % na 270,0 tis. t a u výrobků obsahujících cukr a substituentů cukru o 4,3 % na 180,0 tis. t.

V kalendářním roce 2020 dosáhla podle údajů ČSÚ průměrná CZV cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti 700 Kč/t (zvýšení o 1,0 % proti roku 2019). Průměrná CPV krystalového cukru v ČR se v roce 2020 ve srovnání s rokem 2019 zvýšila o 21,8 % na 10,38 Kč/kg. Spotřebitelská cena krystalového cukru se meziročně zvýšila na 14,21 Kč/kg, tj. o 10,6 %.

Podle definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI za rok 2019 dosáhly vlastní náklady celkem na pěstování cukrové řepy 60 183 Kč/ha a jako celek se zvýšily proti roku 2018 o 3,8 %. Hektarový výnos respondentů se zvýšil v roce 2019 o 14,2 % na 64,0 t/ha. Pro potřeby srovnání parametrů pěstování cukrové řepy s evropskými státy vyrábějící cukr je přepočítáván výnos cukrové řepy i náklady na 16% cukernatost řepy (skutečná cukernatost v roce 2019/20 dosáhla 17,06 %). V roce 2019 tak přepočtený výnos dosáhl 69,2 t/ha a nákladové zatížení 870 Kč/t. Realizační cena respondentů v roce 2019 činila 729 Kč/t.

Predikce nákladů na rok 2020/21 vychází z pozvolného růstu cen vstupů. Předpokládá se meziroční zvýšení celkových vlastních nákladů o 1,5 % na 61 097 Kč/ha, resp. na 970 Kč/t, při předpokládaném výnosu 63,0 t/ha. Po přepočtu výnosu na 16% cukernatost se očekává výnos 62,5 t/ha z důvodu snížení průměrné cukernatosti na 15,9 %. Přepočtené náklady na tunu se zvýšily na 977 Kč/t (růst o 12,3 %).

Cukrová řepa je finančně podporována z prostředků EU a ČR. Proti roku 2019/20 se celková možná výše podpor celkem v roce 2020/21 zvýšila o 14,1 % na 16 913,0 Kč/ha. V roce 2020/21 se předpokládá zhoršení nákladové rentability na - 28,4 % (meziroční snížení o 12,1 p. b.). Souhrnná rentabilita (se započtením přímých plateb) klesla meziročně o 9,0 p. b. na -0,6 %. Hlavním důvodem bylo zvýšení nákladů na pěstování cukrové řepy a snížení hektarového výnosu.

Podle bilančních ukazatelů v roce 2020/21 se předpokládá soběstačnost v komoditě cukr 123,5 %. Ve srovnání s rokem 2019/20 klesla o 7 p. b. Spotřeba cukru v roce 2019 podle ČSÚ dosáhla 35,0 kg/obyv./rok, v roce 2020 se odhaduje zvýšení spotřeby na 36,1 kg/obyv./rok.

8.1.3 Brambory a bramborový škrob

Produkční plocha brambor (kromě brambor sadbových) se v roce 2020 v zemích EU 28 dle Eurostatu ve srovnání s předchozím rokem 2019 snížila o 4,5 % na 1 663,1 tis. ha, z toho země EU (5)¹¹¹ vypěstovaly brambory na ploše 886,4 tis. ha (53,3% podíl na produkční ploše EU 28). Produkce zemí EU (5) ve výši 37 056,6 tis. t se podílela na celkové produkci EU 28, která dosáhla 60 597,8 tis. t (odhad), 61,1 %. Meziročně se celková produkce brambor v EU 28 zvýšila o 4,7 %. Odhad průměrného výnosu za rok 2020 (z uveřejněných výnosů vybraných zemí EU 28) byl 31,3 t/ha. Odhadovaný výnos zemí EU (5) dosáhl 43,6 t/ha.

V ČR produkční plocha brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2020 proti roku 2019 vzrostla o 3,8 % na 30,0 tis. ha. Plocha raných brambor (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně zvýšila o 2,8 % a dosáhla 2,3 tis. ha. V kategorii brambor mimo raných a sadbových¹¹², tj. brambory konzumní pozdní a brambory pro výrobu škrobu, byl zaznamenán růst plochy o 4,2 % na 24,8 tis. ha. Brambory konzumní pozdní se pěstovaly na ploše 19,9 tis. ha (včetně odhadu za domácnosti). U brambor pro výrobu škrobu se produkční plocha snížila o 2,3 % na 5,8 tis. ha. Celkový výnos za brambory celkem (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně zvýšil o 5,8 % na 27,7 t/ha. S výjimkou raných brambor (včetně odhadu za domácnosti), kde se výnos v roce 2020 snížil o 8,9 % na 18,41 t/ha, u ostatních kategorií brambor výnos vzrostl. U brambor konzumních pozdních se výnos zvýšil o 2,3 % na

111 EU (5): Belgie, Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie.

112 ČSÚ.

26,96 t/ha, u brambor na výrobu škrobu o 20,8 % na 38,3 t/ha. Výnos sadbových brambor se meziročně zvýšil o 6,9 % na 24,18 t/ha.

Produkce brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) meziročně vzrostla o 9,9 % na 830,8 tis. t. Obdobné zvýšení produkce bylo i v kategorii brambor „mimo raných a sadbových“, kdy růst o 11,2 % představoval produkci 719,1 tis. t (včetně odhadu za domácnosti). Tato kategorie brambor zahrnuje brambory konzumní pozdní, kde došlo k růstu produkce o 1,9 % na 379,9 tis. t a brambory pro výrobu škrobu, u nichž byl růst produkce o 17,8 % na 223,7 tis. t. V roce 2020 se zvýšila produkce sadbových brambor o 7,6 % na 68,1 tis. t.

T8.1/06 - Bilance výroby a spotřeby brambor celkem a ekonomika brambor konzumních ostatních¹⁾

Ukazatel	MJ	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	30,1	28,7	29,6	29,4	28,9	28,9	30,0	103,8
Hektarový výnos	t/ha	27,68	21,06	28,13	27,85	24,69	26,20	27,73	105,8
Bilance brambor celkem									
Počáteční zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výroba	tis. t	832,8	604,3	831,1	819,7	713,3	756,3	830,8	109,9
Dovoz brambor čerstvých	tis. t	167,4	250,1	162,2	185,7	195,8	219,9	150,0	68,2
Dovoz ve výrobcích	tis. t	167,7	190,3	212,6	223,9	209,8	201,2	180,0	89,5
Dovoz brambor v nativním škrobu	tis. t	25,5	42,0	33,0	54,5	27,1	21,8	19,2	88,1
Dovoz celkem	tis. t	360,5	482,4	407,8	464,1	432,7	442,9	349,2	78,8
Celková nabídka	tis. t	1 193,3	1 086,7	1 238,9	1 283,8	1 146,0	1 199,2	1 180,0	98,4
Domácí spotřeba ³⁾	tis. t	1 049,9	913,2	1 068,2	1 100,9	983,4	1 037,2	1 026,0	98,9
v tom - potraviny	tis. t	670,0	595,0	650,0	665,6	650,0	638,3	600,0	94,0
- sadba	tis. t	90,0	90,0	85,0	87,0	82,0	79,0	79,0	100,0
- odpad a skladové ztráty	tis. t	130,9	101,1	173,3	191,3	119,6	130,0	167,9	129,2
- technické užití - škrob	tis. t	159,0	127,1	159,9	157,0	131,8	189,9	179,1	94,3
Vývoz brambor čerstvých	tis. t	32,7	46,3	35,0	33,9	24,8	21,1	40,0	189,6
Vývoz ve výrobcích	tis. t	62,6	71,5	66,5	76,1	77,8	77,2	58,0	75,1
Vývoz brambor v nativním škrobu	tis. t	48,0	55,7	69,2	72,9	60,0	63,7	56,0	87,9
Vývoz celkem	tis. t	143,3	173,5	170,7	182,9	162,6	162,0	154,0	95,1
Celková poptávka	tis. t	1 193,2	1 086,7	1 238,9	1 283,8	1 146,0	1 199,2	1 180,0	98,4
Konečná zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Soběstačnost ⁴⁾	%	79,3	66,2	77,8	74,5	72,5	72,9	81,0	8,1
Ekonomika brambor konzumních ostatních (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)									
Náklady - celkem ⁵⁾	Kč/ha	113 619	110 780	107 091	112 125	119 910	126 571	128 535	101,6
Hektarový výnos brambor konzumních ostatních	t/ha	29,42	22,59	30,15	29,12	24,99	28,87	26,96	93,4
Náklady jednotkové	Kč/t	3 862	4 904	3 552	3 851	4 799	4 384	4 768	108,8
Realizační cena brambor konzumních ost. ⁶⁾	Kč/t	3 157	3 164	3 366	3 302	4 090	5 540	5 305	95,8
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); VPP; VCS; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 725	12 415	11 800	11 434	16 183	12 351	12 742	103,2
Podpory jednotkové	Kč/t	229	550	391	393	648	428	473	110,6
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-18,3	-35,5	-5,2	-14,2	-14,8	26,4	11,3	-15,1
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	-12,3	-24,3	5,8	-4,0	-1,3	36,1	21,2	-14,9
CZV EU 5 brambory konzumní ostatní ⁷⁾	Kč/t	4 560,0	5 326,0	6 330,0	6 098,0	4 878,2	7 864,0	7 078,0	90,0

1) Hospodářský rok u brambor celkem začíná 1. 7. roku sklizně a končí 30. 6. následujícího roku. Do bilance se započítávají rané brambory sklizené, dovezené či vyvezené od 1. 1. do 30. 6. začínajícího hospodářského roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály MZe, ÚZEI a ČSS.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

6) Realizační cena brambor konzumních ostatních z VŠ, odhad - cena ČSÚ za rok 2020.

7) CZV brambor konzumních ostatních v EU (5) - Eurostat, přepočtené podle kurzu ČNB.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Ceny zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; Eurostat; ÚZEI; ČSS; ČNB

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Žizka (MZe), M. Vávrová (ČSS), J. Králíček (ČBS)

V roce 2019/20 se celkový dovoz brambor celkem (brambory čerstvé, brambory obsažené ve výrobcích a polotovarech z brambor a brambory přepočtené na nativní škrob) zvýšil proti roku 2018/19 o 2,4 % na 442,9 tis. t brambor celkem. Vývoz brambor celkem v roce 2019/20 dosáhl 162,0 tis. t, což představuje meziroční pokles o 0,4 %. V roce 2020/21 se očekává snížení dovozu i vývozu brambor o 21,2 %, resp. 4,9 %.

Celková nabídka brambor (včetně odhadu za domácnosti) se v roce 2019/20 zvýšila o 4,6 % na 1 199,2 tis. t brambor. Domácí spotřeba se celkově zvýšila o 5,5 % na 1 037,2 tis. t. Soběstačnost brambor dosáhla 72,9 % (růst proti roku 2018/19 o 0,4 p. b.). V roce 2020/21 se očekává mírné snížení celkové nabídky o 1,6 %, domácí spotřeba by se měla snížit o 1,1 %. V roce 2020/21 se předpokládá zvýšení soběstačnosti brambor celkem o 8,1 p. b. na 81 %. Snížení se očekává také v domácí spotřebě bramborového škrobu o 5,7 %. Negativní je skutečnost, že se očekává zvýšení množství odpadu a skladových ztrát o 29,2 %.

Průměrná roční CZV brambor konzumních ostatních se v roce 2020 (podle ČSÚ) ve srovnání s rokem 2019 snížila o 23,8 % na 5 305 Kč/t. Spotřebitelská cena dosáhla 16,81 Kč/kg, meziročně se snížila o 21,9 %.

Podle konečných výsledků Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI dosáhly vlastní náklady brambor konzumních pozdních v roce 2019 výše 126 571 Kč/ha, resp. 4 384 Kč/t. Podle předběžných výsledků šetření se předpokládá v roce 2020 zvýšení vlastních nákladů o cca 1,6 % na 128 535 Kč/ha, resp. 4 768 Kč/t. Přímé materiálové náklady v roce 2019 byly proti původním předpokladům vyšší a dosáhly 44 742 Kč/ha. Podle předběžných výsledků za rok 2020 se očekává 0,6% snížení přímých materiálových nákladů na 44 487 Kč/ha, především v položce nakupovaná hnojiva. Respondenti dosáhli v roce 2019 výnosu 28,87 t/ha, v roce 2020 se předpokládá podle posledního odhadu výnos 26,96 t/ha. Předběžné výsledky šetření v roce 2020 signalizují v porovnání s rokem 2019 nejvyšší zvýšení finančních prostředků v položce pracovní náklady celkem o 5,3 % na 29 391 Kč/ha.

Nákladová rentabilita brambor konzumních ostatních v roce 2019 vlivem růstu CZV dosáhla 26,4 %. Souhrnná rentabilita se započtením podpor celkem dosáhla 36,1 %. Skutečně dosažená realizační cena respondentů v roce 2019 byla 5 540 Kč/t.

Nákladová rentabilita v roce 2020 klesla o 15,1 p. b. na 11,3 % v důsledku snížení CZV (u odhadu nákladů se používá cena ČSÚ) na 5 305 Kč/t, resp. ke zvýšení jednotkových nákladů na 4 768 Kč/t. Došlo ke snížení i souhrnné rentability o 14,9 p. b. na 21,2 %. Podpory na pěstování konzumních brambor se meziročně zvýšily jen minimálně a dosáhly 12 742,4 Kč/ha. Konečná rentabilita bude stanovena po vyhodnocení definitivních výsledků ekonomiky vybraných podniků.

Spotřeba brambor v roce 2019 na obyvatele se meziročně zvýšila o 1,7 % na 69,5 kg/obyv./rok. V roce 2020 se očekává snížení spotřeby brambor na 67,3 kg/obyv./rok.

Brambory na výrobu škrobu

Podle odhadu na rok 2020¹¹³ se plocha brambor pro výrobu škrobu v ČR meziročně snížila o 2,6 % na 5,85 tis. ha. Na výrobu škrobu v ČR bylo zpracováno 223,7 tis. t brambor,

113 ČŠS, ČBS.

tj. o 17,8 % více než v roce 2019. Dosažený hektarový výnos 38,3 t/ha v kampani 2020/21 patří k těm nejlepším za posledních 8 kampaní (zvýšení o 20,8 % proti roku 2019). Ve srovnání s rokem 2019 došlo ke zvýšení výnosu škrobu o 23,9 % na 8,8 t/ha. Škrobnatost brambor se proti roku 2019 snížila pouze o 0,5 % na 18,6 %. Produkce škrobu se v roce 2020 zvýšila o 19,7 % na 38,7 tis. t. Pěstitelé realizovali svoji produkci brambor na výrobu škrobu dle ČŠŠ v roce 2020 za 2 500 Kč/t.

Na rozdíl od roku 2018/19, kdy výroba bramborového škrobu klesla, rok 2019/20 byl úspěšnější. Výroba se zvýšila o 11,4 % na 32,3 tis. t. Dovoz bramborového škrobu se meziročně zvýšil minimálně o 1,1 % na 9,0 tis. t, vývoz se snížil o 4,2 % na 13,6 tis. t. Stav počátečních zásob z roku 2018/19 ve výši 0,6 tis. t bramborového škrobu a nízký dovoz měl vliv na celkovou nabídku ve výši 41,9 tis. t, která se meziročně snížila o 2,1 %. Domácí spotřeba odpovídala spotřebě roku 2018/19, tj. 28,0 tis. t bramborového škrobu. Celková poptávka 41,6 tis. t škrobu byla proti celkové nabídce o pouhé 0,7 % nižší. Konečná zásoba škrobu 0,3 tis. t byla nejnižší od roku 2008/09.

Rok 2020/21 byl pro výrobce škrobu opět zajímavý. Výroba se zvýšila o 19,8 % na 38,7 tis. t. Bylo zpracováno o 17,8 % více brambor na výrobu škrobu (223,7 tis. t) a zvýšil se i hektarový výnos o 20,8 % (38,3 t/ha). Dovoz zůstal na úrovni roku 2019/20 (9,0 tis. t). Celková nabídka byla meziročně navýšena o 6,1 tis. t bramborového škrobu, tj. o 13,8 % na 48,0 tis. t celkově. Roční spotřeba se proti roku 2019/20 nezvýšila a zůstala na 28,0 tis. t. Vzhledem ke zvýšené výrobě bramborového škrobu se mohl zvýšit i vývoz na 17,0 tis. t. Domácí poptávka se zvýšila o 8,2 % na 45,0 tis. t. Konečná zásoba bramborového škrobu do příštího hospodářského roku činí 3,0 tis. t.

8.1.4 Olejnin

Celková světová produkce hlavních druhů olejin¹¹⁴ v marketingovém roce 2019/20 dosáhla 578,7 mil. t, což představuje pokles o 3,5 % proti sklizni předchozího roku. Předpokládaná produkce v marketingovém roce 2020/21 se očekává ve výši 595,8 mil. t. Pokles produkce vykázaly všechny hlavní olejin

olejnin jsou skupinou plodin, koncentrovaných do relativně malého počtu producentů regionů či zemí, z nichž je nejvíce typická monokulturní produkce sóji (Brazílie, Spojené státy, Argentina, Čína) a semen palmy olejné (Indonésie a Malajsie). Nejvýznamnějšími světovými producenty olejin byly v marketingovém roce 2019/20 Brazílie (133,8 mil. t), USA (107,0 mil. t), Čína (63,0 mil. t) a Argentina (53,6 mil. t). Řádově největším světovým importérem olejin, a to i přes vysokou vlastní produkci, zůstává Čína s 102,7 mil. t

114 Hlavní světové olejin (podle objemu produkce 2019/20): sójové boby, řepkové semeno, slunečnicové semeno, semeno podzemnice olejné, bavlníkové semeno, ořechy palmy olejné a palmy kokosové (USDA).

(54,3 % světového importu). Pozici největšího světového vývozce olejnin zaujímá Brazílie s 92,5 mil. t (48,6 % světového exportu), následovaná USA s objemem 47,0 mil. t (24,7 %).

Světová sklizeň semene řepky olejné činila 69,4 mil. t a byla tak meziročně o 4,1 % nižší. V Kanadě se v marketingovém roce 2019/20 sklídilo 19,6 mil. t, v EU 27 + UK se sklídilo pouze 17,0 mil. t. I přes vysokou domácí produkci dovezla nejvíce řepkového semene EU (celkem 6,2 mil. t), Čína (2,6 mil. t) a Japonsko (2,2 mil. t). V exportu je dominantním světovým hráčem Kanada s objemem 10,0 mil. t (USDA, III 2020).

Sklizňová plocha hlavních olejnin (řepky, slunečnice a sóji) v Evropské unii v roce 2020 činila 10,6 mil. ha, nárůst oproti předchozímu roku o 2,8 mil. ha. Produkční plocha řepky, nejdůležitější olejnin v EU, se meziročně takřka nezměnila (+0,2 %) a činila 5,1 mil. ha. Při průměrném výnosu 3,2 t/ha dosažená produkce řepkového semene meziročně vzrostla na 16,1 mil. t (o 6,8 %). Výrazně nižší než řepky olejné je v EU produkce slunečnicového semene, jež v roce 2020 činila 9,3 mil. t. Hlavními jeho producenty zůstávají Rumunsko (2,4 mil. t), Bulharsko (1,7 mil. t) a Maďarsko (1,7 mil. t) a s vyrovnanou objemovou produkcí Francie (1,7 mil. t). Produkce sójových bobů meziročně poklesla o 28,3 % na 2,0 mil. t. (COCERAL, III 2020)

Sklizňová plocha olejnin v ČR v marketingovém roce 2020/21 opakovaně poklesla a celkem činila 450,2 tis. ha. Průměrný hektarový výnos se meziročně vzrostl na 2,99 t/ha a celková produkce olejnin tak proti sklizni roku 2019 vzrostla o 8,0 % na výši 1 347,5 tis. t. Nejdůležitějšími exportními komoditami ČR z této skupiny komodit jsou řepkové, hořčičné a makové semeno.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2020/21 sklídila v ČR opakovaně z menší produkční plochy než v předchozím roce 368,2 tis. ha (pokles o 3,0 %). Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem oproti tomu vzrostl o 7,6 % na 1 245,3 tis. t při průměrném výnosu 3,38 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 92,4 %. Míra soběstačnosti je odhadována na 109,5 %.

T8.1/07 - Bilance výroby a spotřeby řepky olejné a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	393,0	394,3	411,8	379,8	368,2	97,0
Hektarový výnos	t/ha	3,46	2,91	3,43	3,05	3,38	110,9
Produkce	tis. t	1 359,1	1 146,2	1 410,8	1 157,0	1 245,3	107,6
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t	209,7	157,1	126,7	189,3	92,9	49,1
Dovoz	tis. t	122,8	235,6	327,6	261,1	240,0	91,9
Celková nabídka	tis. t	1 690,9	1 534,8	1 865,1	1 607,3	1 578,3	98,2
Domácí spotřeba	tis. t	1 160,0	1 191,4	1 250,0	1 230,0	1 240,0	100,8
z toho - FAME ²⁾	tis. t	378,5	376,2	346,9	414,1	424,1	102,4
Vývoz	tis. t	373,8	216,7	425,9	284,4	290,0	102,0
Celková poptávka	tis. t	1 533,8	1 408,1	1 675,9	1 514,4	1 530,0	101,0
Konečná zásoba	tis. t	157,1	126,7	189,3	92,9	48,3	51,9
Soběstačnost ³⁾	%	117,2	96,2	112,9	94,1	100,4	6,4
Ekonomika řepky (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/ha	34 290	34 088	34 168	35 311	35 443	100,4
Hektarový výnos řepky	t/ha	3,55	3,10	3,56	3,18	3,38	106,3
Náklady jednotkové	Kč/t	9 663	11 012	9 602	11 106	10 480	94,4
Realizační cena řepky	Kč/t	9 915	10 353	9 231	9 352	9 884	105,7
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 472	6 884	6 682	6 671	7 005	105,0
Podpory jednotkové	Kč/t	1 824	2 224	1 878	2 098	2 071	98,7
Nákladová rentabilita ³⁾	%	2,6	-6,0	-3,9	-15,8	-5,7	10,1
Souhrnná rentabilita ³⁾	%	21,5	14,2	15,7	3,1	14,0	10,9

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Sdružení výrobců bionafty.

3) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

4) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku, rok 2020 odhad.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, MPO, Statistika zahraničního obchodu;

Sdružení pro výrobu bionafty

Zpracoval: D. Král (ÚZEI), H. Baudisová (ÚZEI), M. Dvořáková (MZe)

Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene v ČR během roku 2020 vzrostla z roční minima 9 767 Kč/t v lednu, až na úroveň 10 162 Kč/t v prosinci. Průměrná CZV za rok 2020 byla s hodnotou 9 884 Kč/t o 4,8 % meziročně vyšší.

Vedle řepky olejné jsou nejvýznamnějšími olejinami v ČR slunečnice, mák setý, hořčice setá a sója, v zanedbatelném objemu pak len olejný.

Slunečnice v marketingovém roce 2020/21 zaznamenala v ČR mírný pokles plochy o 4,7 % na 11,3 tis. ha. Produkce slunečnicového semene byla 29,1 tis. t (meziroční vzrůst o 1,0 %) při průměrném výnosu 2,58 t/ha. Celková nabídka slunečnicového semene je odhadována na 289,1 tis. t. Průměrná roční CZV slunečnicového semene meziročně vzrostla o 22,8 % na 9 185 Kč/t.

Sklizňová plocha máku v ČR dosáhla v roce 2020 hodnoty 40,3 tis. ha, meziroční nárůst o 12,5 %. Při srovnatelném průměrném výnosu na 0,71 t/ha se objem produkce makového semene meziročně zvýšil na 28,7 tis. t (meziročně o 21,6 %). Při odhadované domácí spotřebě 10,7 tis. t se odhaduje objem vývozu na 18,8 tis. t. U CZV makového semene v roce 2020 se i přes celoroční setrvalý pokles udržela příznivá cena a roční průměr činil 60 362 Kč/t (meziroční pokles o 14,1 %).

Produkce hořčičného semene v ČR v marketingovém roce 2020/21 při meziročním rozšíření sklizňových ploch z 13,2 tis. ha na 14,3 tis. ha vzrostla na 9,3 tis. t (nárůst o 1,9 %), a to při výnosu 0,65 t/ha. Průměrná roční CZV za rok 2020 meziročně poklesla na 16 481 Kč/t.

Z pěstebních ploch sóji o rozloze 14,1 tis. ha (meziročně o 15,6 % vyšší) bylo v ČR v marketingovém roce 2020/21 sklizeno 33,0 tis. t sójových bobů. Průměrný výnos vzrostl na 2,33 t/ha. Odhadovaný objem dovozu činí 17,0 tis. t a vývozu pak 8,6 tis. t.

Produkce lněného semene v ČR v marketingovém roce 2020/21 dosáhla pouhých 1,6 tis. t ze sklizňové plochy 1,3 tis. ha. To představuje meziroční nárůst produkce o 17,3 %. Objem dovozu je odhadován na 9,2 tis. t, vývozu pak na 5,7 tis. t.

8.1.5 Chmel

Česká republika patří mezi největší producenty jemného aromatického chmele na světě. Přes 80 % chmele je každoročně vyváženo, český chmel také tvoří kvalitativní základ českých i světových piv.

V roce 2020 došlo ve světě podle IHGC (Mezinárodního sdružení pěstitelů chmele) k nárůstu plochy o 787 ha (tj. o 1,3 %), celková sklizňová plocha chmele tak dosáhla 62 110 ha. Výměra chmele v roce 2020 v České republice tvořila 8,0 % světové plochy a byla na třetím místě mezi světovými pěstiteli chmele po USA (40,2 % světové plochy) a Německu (33,3 % světové plochy).

Celosvětová produkce dosáhla v roce 2020 podle předběžných údajů IHGC 122 791 t chmele při průměrném výnosu 1,98 t/ha. V meziročním srovnání vzrostla produkce chmele o 5,5 %. V roce 2019 byla sklizeň jedna z největších v historii, zatímco sklizeň roku 2020 je z dlouhodobého hlediska hodnocena jako průměrná. V meziročním srovnání poklesla celková produkce chmele o 5,52 %. K poklesu produkce došlo především díky průběhu počasí.

Příznivý průběh počasí se pozitivně projevil i na množství alfa hořkých látek. V roce 2020 dle předběžných výsledků sklizně v jednotlivých státech bylo vyrobeno 13 214 t alfa hořkých kyselin, což je přibližně na stejné úrovni jako v roce 2019. Spotřeba alfa hořkých kyselin v pivovarském sektoru je v roce 2020 odhadována na 8 735 t. Po letech bude pravděpodobně nadbytek alfa hořkých látek.

V roce 2020 bylo v ČR celkem sklizeno 5 925 t chmele, při průměrném výnosu 1,19 t/ha. Sklizňový ročník lze hodnotit jako průměrný, oproti roku 2019, který lze označit jako rok s jednou z historicky nejvyšších sklizní. V roce 2020 došlo k poklesu produkce o 1 220 t (o 17,1 %).

Sklizňová plocha chmelnic v ČR v roce 2020 poklesla o 37 ha oproti předcházejícímu roku. K datu 20. 8. 2020 evidoval ÚKZÚZ pěstitelskou plochu chmelnic 4 966 ha, což představuje pokles o 0,73 %. Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ), v roce 2020 jím bylo osázeno 84,9 % celkové pěstitelské plochy. Z hybridních odrůd

chmele největší výměru zaujímá Sládek (365 ha), Premiant (196 ha) a další. V roce 2020 ÚKZÚZ evidoval v ČR celkem 124 pěstitelů chmele.

Věková struktura porostů chmele je jedním z významných faktorů ovlivňující výnosovou stabilitu a kvalitu chmele. Optimální doba obměny porostů je 10–12 let. V optimálním věku, tj. ve stáří 5–14 let, se nachází 44,8 % plochy chmele. Porosty starší 15 let činí 32,0 % z celkové plochy chmele. Celkem v ČR je až 71,4 % konstrukcí chmele evidováno jako starších 20 let. Ve skutečnosti toto číslo může být nižší vzhledem k tomu, že zde je přihlédnuto pouze k celkovým rekonstrukcím, nikoliv k opravám chmelových konstrukcí.

Zahraniční obchod s chmelem a chmelovými výrobky zaznamenal v roce 2020 opět kladné saldo v hodnotě 902,2 mil. Kč. V roce 2020 dle Statistiky zahraničního obchodu bylo vyvezeno celkem 4 794 t chmele, tj. o 12,9 % více než v roce 2019. Přes 60 % dodávek z roku 2020 bylo vyvezeno mimo EU. Mezi významné odběratele českého chmele v roce 2020 patřilo Německo (1 167 t), Čína (1 148 t), Japonsko (975 t) a Rusko (325 t). Podle údajů ČSÚ průměrná CZV sušeného chmele ze sklizně 2020 činila 240 525 Kč/t, meziročně o 4,6 % více.

Pandemie COVID-19 ovlivnila ekonomickou činnost řady oblastí. Nejvíce byly zasaženy segmenty pohostinství a cestovního ruchu a s nimi spojené české pivovarnictví. Omezení v pivovarském průmyslu se prozatím neodráží na poptávce po českém chmelu, neboť v chmelařském sektoru jsou především uzavírány dlouhodobé kupní smlouvy. Výrazné problémy však způsobily pěstitelům omezení v podobě zavřených hranic, která se negativně projevila při zajišťování sezonních brigádních pracovníků potřebných pro jarní práce na chmelnicích.

8.1.6 Ovoce

Produkce jablek dosáhla za rok 2020 v EU přibližně 10,7 mil. t, což je obdobné jako v předchozím roce. Nejvíce jablek bylo v roce 2020 sklizeno opět v Polsku (3,4 mil. t), v Itálii (2,1 mil. t), ve Francii (1,4 mil. t) a v Německu (951 tis. t).

Celková produkce ovoce včetně jahod v ČR (včetně dopočtu domácností) v roce 2020 podle údajů ČSÚ dosáhla 321,0 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2019 o 6,6 % vyšší. Meziročně vzrostla produkce u angreštu (o 34,7 % na 2,1 tis. t), rybízu (o 28,2 % na 12,2 tis. t), švestek (o 26,6 % na 32,2 tis. t), jablek (o 9,2 % na 209,9 tis. t), jahod (o 7,0 % na 6,8 tis. t), hrušek (o 5,6 % na 18,7 tis. t) a višní (o 4,9 % na 8,4 tis. t). Produkce klesla především u meruněk (o 58,3 % na 4,4 tis. t), třešní (o 24,0 % na 7,5 tis. t), broskví (o 6,6 % na 5,2 tis. t) a slív (o 4,3 % na 9,5 tis. t).

Sklizeň ovoce v produkčních sadech v roce 2020 se proti předchozí úrodě mírně zvýšila (o 8,8 %) na 141,4 tis. t; v porovnání s pětiletým průměrem se jednalo o sklizeň spíše podprůměrnou. Z hlediska stáří produkčních sadů je v poklesu plodnosti 41,5 % ovocných sadů a 40,4 % sadů je v plné plodnosti. Na počátku plodnosti je 10,7 % produkčních sadů a 7,4 % tvoří mladé neplodné sady. Nejhorší věková struktura přetrvává u broskvoní (73,1 % v poklesu

plodnosti), velmi špatná je stále u jabloní (50,8 % sadů v poklesu plodnosti) a u rybízů (v průměru 81,8 % výsadeb v poklesu plodnosti). Za perspektivní ovocné druhy jsou považovány hrušně, slivoně a švestky, meruňky, třešně a višně.

V roce 2020 podle Registru sadů ÚKZÚZ bylo registrováno v ekologickém režimu celkem 3,8 tis. ha sadů. Z toho je 2,2 tis. ha produkčních ovocných sadů a 1,6 tis. ha ovocných sadů ostatních.

Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) bylo k 1. 4. 2020 zaregistrováno 355 členů s celkovou výměrou ovocných sadů a školek 9,6 tis. ha. Největší výměru ovocných sadů s nárokem na udělení známky SISPO zauímají jabloně (4,6 tis. ha), následují slivoně (1,0 tis. ha) a višně (0,9 tis. ha).

O nákupu čerstvého ovoce ke zpracování jsou k dispozici údaje za rok 2019, kdy bylo nakoupeno ke zpracování celkem 45,3 tis. t ovoce, tj. o 37,5 % méně než v roce předchozím. Čerstvého ovoce pro zpracování z tuzemska bylo nakoupeno meziročně méně o 50 % v celkovém objemu 22,8 tis. t. Největší podíl ovoce ke zpracovatelským účelům tvořila tuzemská průmyslová jablka, jejichž nákup byl meziročně nižší o 55 % v objemu 15,7 tis. t. Nákup čerstvého ovoce ze zahraničí se proti předchozímu roku snížil o 13,6 % na 6,8 tis. t. Ovoce zmrazené, sušené či jinak upravené nakoupené pro další zpracování v celkové výši 15,7 tis. t pocházelo téměř z 91 % ze zahraničí.

V ČR bylo v roce 2020 k dispozici celkem 103,3 tis. t skladovacích kapacit pro ovoce, z toho 63,3 % s ULO technologií. Pro sezónu 2019/2020 bylo naskladněno k začátku listopadu 50,1 tis. t jablek, což je meziroční pokles o 27 %. Skladovací kapacity tak byly využity jen z pouhých 49 %.

Podle předběžných údajů bylo v roce 2020 dovezeno do ČR celkem 614,7 tis. t čerstvého a sušeného ovoce za 18,9 mld. Kč. Ovoce mírného pásma včetně ořechů vlašských bylo do ČR dovezeno 187,8 tis. t (meziročně -3,1 %) a na celkovém importu ovoce se podílelo 30,6 %. Z hlavních druhů se výrazně meziročně zvýšil import konzumních jablek (o 25,4 % na 80,1 tis. t), u jablek moštových došlo k poklesu importu (o 62,2 % na 236,5 t). Pokles byl zaznamenán u dovozu černého rybízu (o 99,0 %) a meruněk (o 44,3 %). Hlavní importéřskou zemí především konzumních jablek bylo v roce 2019 opět Polsko s 26,4 tis. t, Itálie (22,7 tis. t), Slovensko (7,8 tis. t) a Německo (7,3 tis. t).

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce včetně reexportu podle předběžných údajů v roce 2020 meziročně klesl jen o 0,4 % na 131,6 tis. t o celkové hodnotě 3,6 mld. Kč. Ovoce směřovalo z 99,9 % na trhy zemí EU. Vývoz ovoce mírného pásma včetně vlašských ořechů v roce 2020 dosáhl objemu 54,0 tis. t v hodnotě 0,8 mld. Kč (meziroční nárůst hodnoty o 22,1 %). Celkový vývoz jablek, především moštových, meziročně vzrostl o 12,1 % na 43,3 tis. t a mířil především do Německa a Rakouska.

Výsledná záporná bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem v roce 2020 se v porovnání s předchozím rokem zvýšila v objemovém vyjádření na 483,1 tis. t, ve finančním na 15,3 mld. Kč.

T8.1/08 - Bilance výroby a spotřeby čerstvého ovoce mírného pásma včetně bobulovin a ořechů vlašských¹⁾

Ukazatel	MJ	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	13,4	12,8	12,9	12,9	12,3	95,3
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	11,23	11,23	13,80	10,07	11,49	114,1
Domácí výroba ³⁾	tis. t	318,9	261,1	384,2	301,2	321,0	106,6
z toho - produkční sady ⁴⁾	tis. t	150,1	119,3	177,8	129,9	141,4	108,9
Dovoz ⁵⁾	tis. t	213,0	234,6	183,4	193,8	187,8	96,9
Celková nabídka	tis. t	531,9	495,7	567,6	495,0	508,8	102,8
Čerstvá spotřeba + samozásobení ²⁾	tis. t	403,7	369,5	437,0	399,4	415,8	104,1
Nákup ke zpracování ⁵⁾	tis. t	40,0	36,0	61,0	45,0	39,0	86,7
Vývoz včetně reexportu ⁵⁾	tis. t	86,2	53,3	69,6	50,6	54,0	106,7
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	531,9	495,7	567,6	495,0	508,8	102,8
Soběstačnost ^{6), 7)}	%	71,6	59,0	77,1	67,8	70,6	2,8

1) Marketingový rok u většiny čerstvého ovoce mírného pásma je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro rok 2020 předběžný údaj.

6) Soběstačnost je počítána bez nákupu ke zpracování, protože v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z ovoce.

7) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; OU ČR; ÚKZÚZ
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

T8.1/09 - Bilance výroby a spotřeby konzumních jablek v produkčních sadech¹⁾

Ukazatel	MJ	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů ²⁾	tis. ha	6,9	6,6	6,5	6,5	6,1	93,8
Hektarový výnos (produkční sady) ³⁾	t/ha	18,36	15,37	22,2	15,8	19,3	122,2
Produkce ³⁾	tis. t	60,0	53,0	70,0	62,0	70,0	112,9
Dovoz ⁵⁾	tis. t	76,5	74,0	50,2	85,1	75,0	88,1
Celková nabídka	tis. t	136,5	127,0	120,2	147,1	145,0	98,6
Čerstvá spotřeba + samozásobení ⁴⁾	tis. t	126,1	117,1	114,1	137,3	135,0	98,3
Vývoz ⁵⁾	tis. t	10,4	9,9	6,1	9,8	10,0	102,0
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	136,5	127,0	120,2	147,1	145,0	98,6
Soběstačnost ⁶⁾	%	47,6	45,3	61,3	45,2	51,9	6,7

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Podle ÚKZÚZ.

3) Podle OU ČR.

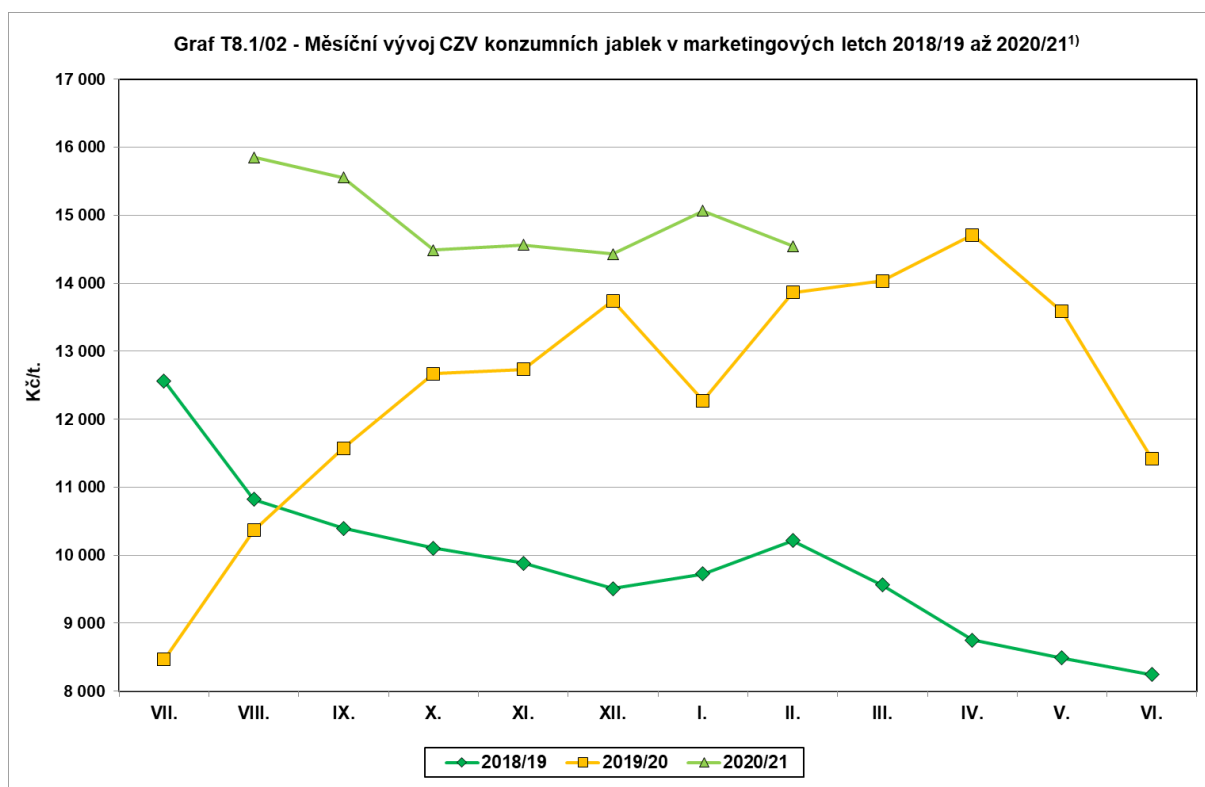
4) Včetně ztrát.

5) Pro marketingový rok 2020/21 předběžný údaj.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; ÚKZÚZ; OU ČR
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

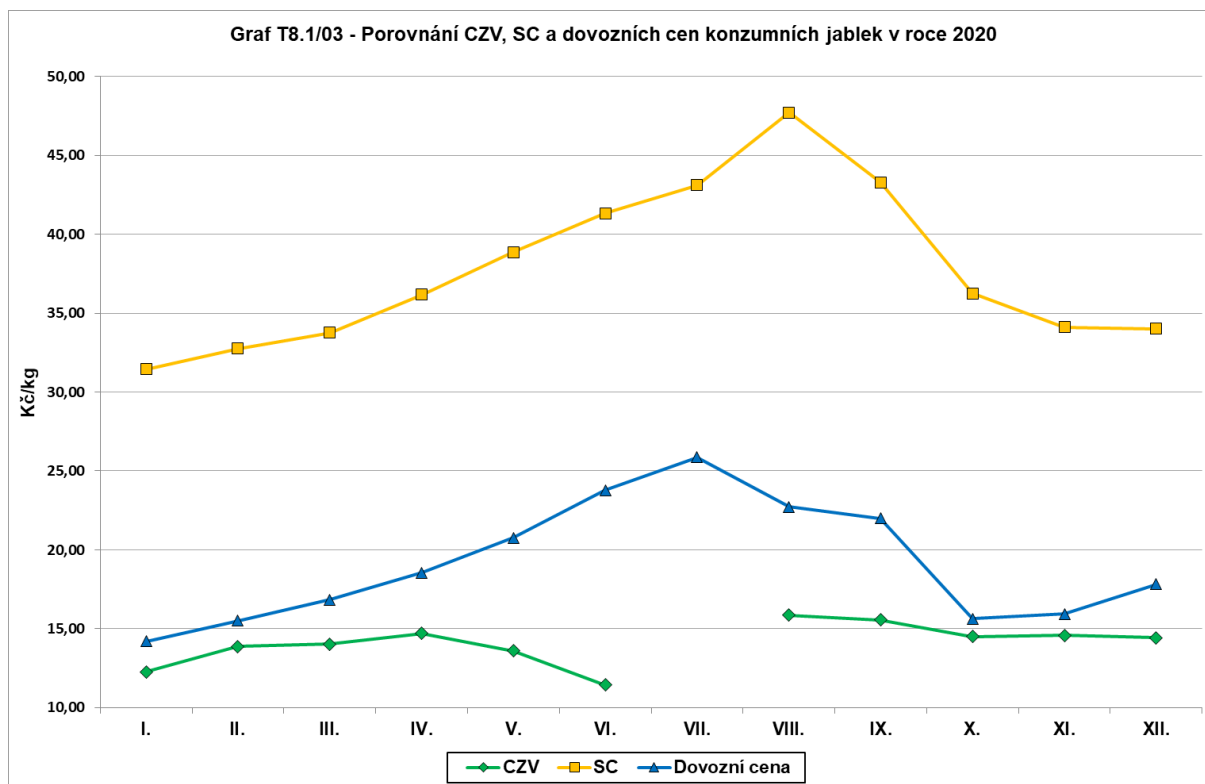
Spotřeba ovoce vyjádřená v hodnotě ovoce čerstvého, tj. včetně výrobků z ovoce, se v roce 2019 meziročně zvýšila, a to o 0,4 kg/obyv./rok na 86,5 kg/obyv./rok. V roce 2020 se podle odhadu MZe a ÚZEI očekává zvýšení spotřeby čerstvého ovoce na celkových 88,0 kg/obyv./rok. Index CZV ovoce 2019/20 dosáhl hodnoty 116,5 %. V porovnání s CZV předchozího roku stouply výrazně ceny rybízu červeného a bílého (o 48,4 % na 39 365 Kč/t) a meruněk (o 44,9 % na 34 448 Kč/t), dále také třešní (o 32,3 % na 56 293 Kč/t), hrušek (o 22,6 % na 17 206 Kč/t) a broskví (o 15,7 % na 23 307 Kč/t). Naopak u višní došlo k poklesu cen, a to o 29,2 % na 11 207 Kč/t. U jablek konzumních CZV meziročně vzrostly o 24,4 % na 14 543 Kč/t. Spotřebitelské ceny ovoce se především v jarních měsících roku 2020 vlivem zvýšené spotřeby vzhledem k pandemii COVID-19 zvyšovaly. V ročním průměru např. u jablek konzumních činil meziroční nárůst 31,5 % na 37,74 Kč/kg, cena stolních hroznů vzrostla o 9,6 % na průměrných 87,47 Kč/kg.



1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)



Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

V červnu roku 2020 bylo v ČR 21 schválených organizací producentů ovoce a zeleniny, z toho jedna nadnárodní organizace (Družstvo BRAMKO CZ). V roce 2020 přijal SZIF 32 žádostí o dotace, 19 žádostí o změnu operačního programu v roce 2020 a 2 žádosti o schválení nového operačního programu. Za rok 2020 vyplatil SZIF z prostředků EU sumu 115,3 mil. Kč. Výměra pozemků určená pro produkci uznaných produktů činila za rok 2020 celkem 10 446,35 ha.

V roce 2020 mohli ovocnáři čerpat podpory ze zdrojů EU (např. jednotné platby na plochu (SAPS, ozelenění (greening), dobrovolná podpora vázaná na produkci VCS), PRV 2014-2020). V rámci VCS mohli ovocnáři žádat o dotace na produkci ovoce s vysokou a velmi vysokou pracností. V rámci PRV mohli pěstitelé čerpat dotace na operace 4.1.1 „Investice do zemědělských podniků“, dále 4.2.1 „Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů“ a případně i na 6.1.1 „Zahájení činnosti mladých zemědělců“. V rámci Operace 10 „Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO)“ měli pěstitelé možnost využít dotaci na integrovanou produkci ovoce. V rámci Operace 11 „Ekologické zemědělství“ měli pěstitelé možnost využít dotaci na ekologickou produkci a na přechod na ekologickou produkci. Z národních zdrojů pak mohli čerpat podpory v rámci přechodné vnitrostátní podpory

na zemědělskou půdu a dále prostřednictvím dotačních programů¹¹⁵ „Podpora restrukturalizace ovocných sadů“ a „Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech“.

Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ je administrován v souladu s nařízením EP a Rady (EU) č. 1308/2013, prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/39 a nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/40 a nařízením vlády č. 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů. Záměrem projektu je trvale přispět ke zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny a vytvoření správných stravovacích návyků u dětí. Od školního roku 2017/2018 došlo na úrovni EU k reformě dvou projektů Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol, které byly spojeny pod jeden společný právní a finanční rámec Školní projekt (Ovoce, zelenina a mléko do škol). Ačkoliv došlo ke spojení i pod jeden finanční rámec, finanční obálky zůstávají pro jednotlivé projekty oddělené. Ve školním roce 2019/2020 se části Ovoce a zelenina do škol účastnilo celkem 928 185 žáků (96,94 % žáků) z 3 981 škol (94,97 % škol). Od školního roku 2017/18 je cílová skupina u ovoce a zeleniny rozšířena i na žáky druhého stupně základních škol. Roční limit na produkty na jednoho žáka činil nakonec 304,80 Kč, roční limit na doprovodná opatření na žáka byl 45 Kč. Ovoce a zeleninu dostávají děti zdarma. Celková vyplacená podpora ze zdrojů EU a ČR pro školní rok 2019/2020 činila u Ovoce a zeleniny do škol 287,9 mil. Kč (z toho 180,8 mil. Kč z národních zdrojů). Proplaceno bylo u ovoce a zeleniny na produkty 253,6 mil. Kč za 26,1 mil. porcí a 33,5 mil. Kč na doprovodná vzdělávací opatření. Ovoce a zeleninu dodávalo do škol 18 žadatelů. Nejčastěji dodávanými produkty byly ovocné a zeleninové šťávy a protlaky, jablka, hrušky, mandarinky, pomeranče a broskve.

8.1.7 Zelenina

Pěstování zeleniny bylo v roce 2020 ovlivněno nejen vývojem počasí, ale i pandemií viru COVID–19. Počasí v roce 2020 bylo spíše chladnější a deštivější a mělo za následek větší výskyt chorob. Problémem byl opět větší výskyt hrabošů, a to zejména ve středních Čechách. Šíření viru způsobilo problémy zejména na začátku roku, kdy došlo k omezení distribuce zeleniny po Evropě, které způsobilo zvýšení spotřebitelských cen některých druhů zeleniny. V létě státy EU postupně uvolňovaly zavedená opatření a umožnily pohyb sezónních pracovníků. Produkce zeleniny navzdory uvedeným skutečnostem v ČR i ostatních státech EU oproti minulému roku mírně vzrostla. V ČR pokračovalo snižování dovozu i vývozu zeleniny, k výraznější změně struktury zahraničního obchodu nicméně nedošlo. Index cen zemědělských výrobců čerstvé zeleniny v roce 2020 poklesl, naopak index spotřebitelských cen čerstvé zeleniny zaznamenal zvýšení. Ceny jednotlivých druhů čerstvé zeleniny však vykazovaly rozdílný vývoj. Nadále pokračoval zákaz dovozu ovoce a zeleniny do Ruska.

115 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2019 na základě § 2a, § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

V roce 2020 v ČR celková výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) meziročně vzrostla o 7,9 % a dosáhla 15 111 ha. Největší podíl zaujímaly stejné druhy zeleniny jako v předcházejícím roce, a to cibule (15 %), hrách dřeňový (11 %), mrkev a zelí (shodně 8 %), okurky nakládačky (7 %) a rajčata (6 %). V roce 2020 došlo ke snížení ploch u kedlubnů o 4 % na 404 ha, plochy ostatních sledovaných druhů zeleniny se naopak zvýšily. Největší nárůst ploch byl zaznamenán u póru o 60 % na 32 ha, ředkviček o 47 % na 349 ha, česneku o 28 % na 683 ha, dřeňového hrachu o 23 % na 1 593 ha, petržele o 19 % na 459 ha a rajčat o 18 % na 900 ha.

Celková produkce zeleniny (včetně dopočtu domácností) také vzrostla v roce 2020, a to o 9,6 % na 310,7 tis. t. Významný nárůst sklizně byl v roce 2020 vykázan zejména u póru (+131 % na 750 t), dřeňového hrachu (+48 % na 5 458 t), celeru (+24 % na 18 447 t), mrkve (+21 % na 43 722 t) a zelí (+20 % na 45 444 t). Nejvýrazněji se snížila sklizeň u salátových okurek (-31 % na 4 963 t), rajčat (-14 % na 21 235 t) a okurek nakládaček (-6 % na 17 595 t).

Hektarové výnosy se meziročně nejvýrazněji zvýšily u póru (o 48 % na 23,61 t/ha), dřeňového hrachu (o 21 % na 3,43 t/ha), cibule (o 15 % na 26,84 t/ha), mrkve (o 14 % na 37,12 t/ha) a celeru (o 11 % na 35,14 t/ha). Pokles hektarového výnosu vykázaly salátové okurky (o 32 % na 19,38 t/ha), rajčata (o 27 % na 23,59 t/ha), ředkvičky (o 23 % na 13,60 t/ha), česnek (o 15 % na 3,83 t/ha) a okurek nakládaček (o 14 % na 16,98 t/ha).

T8.1/10 - Bilance výroby a spotřeby čerstvé zeleniny¹⁾

Ukazatel	MJ	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	14,5	14,2	14,3	14,0	15,1	107,9
Hektarový výnos	t/ha	20,66	21,85	17,81	20,24	20,56	101,6
Domácí výroba	tis. t	298,6	311,3	254,5	283,5	310,7	109,6
Dovoz²⁾	tis. t	647,4	648,5	626,7	587,8	581,1	98,9
Celková nabídka	tis. t	946,0	959,8	881,2	871,3	891,8	102,4
Čerstvá spotřeba + samozásobení	tis. t	738,8	753,7	728,6	719,5	749,4	104,2
Nákup ke zpracování²⁾	tis. t	101,1	105,4	78,3	78,8	77,0	97,7
Vývoz²⁾	tis. t	106,1	100,7	74,3	73,0	65,4	89,6
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	946,0	959,8	881,2	871,3	891,8	102,4
Soběstačnost³⁾	%	35,6	36,2	31,5	35,5	37,6	2,1

1) Marketingový rok u zeleniny je totožný s kalendářním rokem.

2) Pro rok 2020 odhad.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR - MZe

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

V rámci systému integrované produkce zeleniny v AEKO došlo v roce 2020 k poklesu počtu pěstitelů z 94 na 76, a tím i k poklesu ploch (-4,4 % na 6 615 ha). Část pěstitelů vstoupila v roce 2020 do dvouletých závazků přechodného období dle NV č. 330/2019 Sb. z důvodu zpoždění přípravy nového programového období SZP 2020+.

Import zeleniny do ČR v roce 2020, podle předběžných údajů, byl meziročně objemově o 1,1 % nižší a jeho finanční hodnota stagnovala. Dovezeno bylo 581,1 tis. t zeleniny za 12,2 mld. Kč. Dovošní ceny vzrostly u téměř poloviny všech sledovaných druhů. Nejvíce se ceny zvýšily u cukrové kukuřice, fazolí, česneku, salátové čekanky a okurek nakládaček. Pokles dovozních cen byl vykázán např. u bílého a červeného zelí, celeru, artyčoků, melounů a cibule.

Největší objem zeleniny byl v roce 2020 dovezen opětovně ze Španělska, které se na celkovém importu podílelo 20,8 %. V roce 2020 se však snížily dodávky zeleniny z této destinace proti předchozímu roku o 8,6 % na 120,7 tis. t. Ve španělském dovozu převažovaly salátové okurky (26,4 %, tj. 31,8 tis. t), melouny (17,5 %, tj. 21,1 tis. t) a rajčata (15,2 %, tj. 18,3 tis. t). Druhým nejvýznamnějším dodavatelem zeleniny zůstalo Nizozemsko se 111,0 tis. t (tj. 19,1% podíl na celkovém dovozu), ze kterého se dovážela zejména mrkev (20,8 %, tj. 23,1 tis. t), rajčata (19,1 %, tj. 21,2 tis. t) a cibule (17,5 %, tj. 19,4 tis. t). Třetí místo v roce 2020 opět zaujímal Německo (15,3 %, tj. 89,2 tis. t) s dodávkami cibule (17,3 %, tj. 15,4 tis. t), melounů (10,9 %, tj. 9,7 tis. t) a salátových okurek (10,7 %, tj. 9,5 tis. t). Čtvrté místo obsadila Itálie (9,8 %, tj. 56,8 tis. t), která dodávala v roce 2020 převážně melouny (45,6 %, tj. 25,9 tis. t), mrkev (12,0 %, tj. 6,8 tis. t) a skupinu květáky a brokolice (9,1 %, tj. 5,1 tis. t). Dalším významným dodavatelem bylo Polsko (9,4 %, tj. 54,5 tis. t), ze kterého se dováželo zejména hlávkové zelí (24,7 %, tj. 13,5 tis. t), mrkev (12,7 %, tj. 6,9 tis. t) a kedlubny (8,0 %, tj. 4,4 tis. t).

V roce 2020 se do České republiky nejvíce dovážely melouny (14,8 %), rajčata (13,4 %), salátové okurky (11,3 %), cibule (10,9 %), sladká paprika (8,5 %) a mrkev (8,4 %).

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu z ČR v roce 2020 poklesl výrazněji, a to jak v množstevním vyjádření o 10,4 % na 65,4 tis. t zeleniny, tak i v hodnotovém vyjádření o 8,5 % na 1,6 mld. Kč. Z jednotlivých druhů zeleniny se nejvíce vyvážely sladká paprika (v meziročním porovnání nárůst o 6,5 % na 6,9 tis. t), rajčata (pokles -8,9 % na 6,3 tis. t), mrkev (+10,6 % na 6,3 tis. t) a okurky nakládačky (-23,0 % na 5,8 tis. t). Na Slovensko směřovalo 68,4 % veškerého vývozu zeleniny z ČR (pokles v meziročním porovnání o 11,3 % na 44,8 tis. t), ve vývozu převažovala rajčata, sladké papriky, cibule, zelí a mrkev.

Celková množstevní záporná obchodní bilance s čerstvou zeleninou se v roce 2020 meziročně mírněji prohloubila o 0,2 % na 515,7 tis. t, ve finančním vyjádření o 1,4 % na 10,6 mld. Kč.

Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, se v roce 2019 meziročně nepatrně snížila o 0,1 kg/obyv./rok na 87,0 kg/obyv./rok. Spotřeba se snížila u osmi sledovaných druhů, u osmi druhů vzrostla a u třech druhů zeleniny stagnovala. Největší pokles byl zaznamenán u papriky (-0,6 kg na 5,1 kg/obyv./rok) a květáku (-0,5 kg na 2,3 kg/obyv./rok). K nárůstu spotřeby došlo nejvýznamněji u celeru (+0,4 kg na 2,5 kg/obyv./rok), ostatní zeleniny (+0,4 kg na 11,7 kg/obyv./rok) a salátových okurek (+0,3 kg

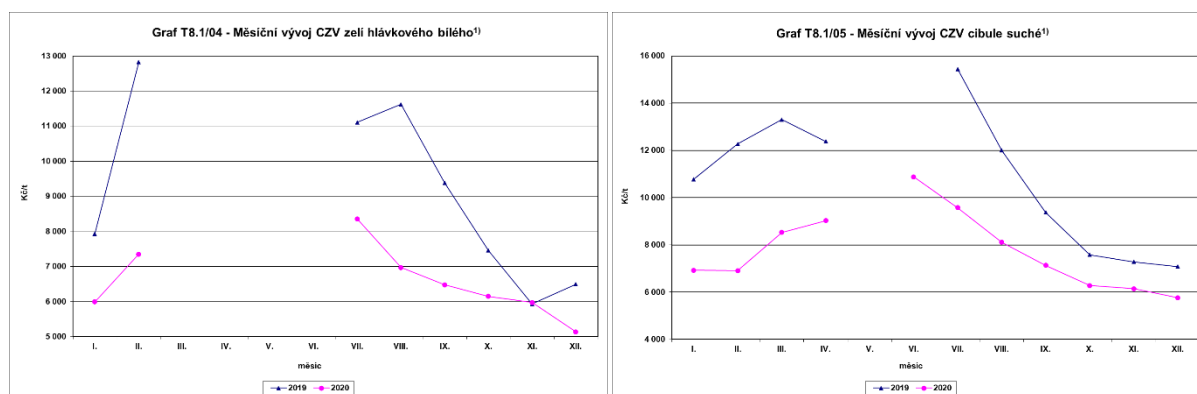
na 6,3 kg/obyv./rok). V roce 2020 se podle odhadu MZe a ÚZEI očekává zvýšení spotřeby čerstvé zeleniny na 89,0 kg/obyv./rok.

Míra soběstačnosti ČR v produkci čerstvé zeleniny se v roce 2020 zvýšila o 2,1 p. b. na 37,6 % vzhledem ke zvýšení domácí produkce a snížení dovozu i vývozu.

Jak již bylo uvedeno výše, díky příznivému vývoji počasí i v ostatních evropských státech (jako např. ve Španělsku, Itálii a Německu), došlo k navýšení nabídky některých druhů zeleniny, a tím i poklesu cen zemědělských výrobců. Na druhé straně nejistota v první polovině roku vzhledem k pandemickému šíření COVID-19 způsobila výraznější nárůst spotřebitelských cen některých druhů zeleniny.

Ceny zemědělských výrobců se snížily, index CZV 2020/19 činil 94,0. Nejvýrazněji se snížila CZV u cibule (o 33 % na 7 486 Kč/t), petržele bez natě (o 32 % na 17 252 Kč/t), hlávkového zelí bílého, papriky a hlávkového zelí červeného (shodně o 21 %, na 6 381 Kč/t, 23 739 Kč/t a 7 543 Kč). Meziročně nastal nárůst zejména u rajčat (o 42 % na 43 404 Kč/t), květáku (o 21 % na 21 215 Kč/t) a mrkve s natí (o 20 % na 29 273 Kč/t).

Následující grafy znázorňují vývoj měsíčních CZV u hlávkového zelí bílého a cibule suché v roce 2019 a 2020.



1) Údaje u bílého hlávkového zelí za březen až červen 2019 a 2020 a u cibule za květen a červen 2019, květen 2020 nejsou k dispozici
Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Spotřebitelské ceny zeleniny v meziročním porovnání v roce 2020 posílily, index SC 2020/19 byl 102,6. Jednotlivé druhy zeleniny však vykazovaly rozdílný vývoj. Nejvýraznější zvýšení cen nastalo u česneku (o 30 %), brokolice (o 29 %) a květáku (o 14 %). Významnější pokles průměrné roční spotřebitelské ceny byl vykázan u cibule (o 23 %) a hlávkového zelí bílého (o 21 %).

V roce 2020 opět mohli pěstitelé zeleniny čerpat podpory ze zdrojů EU a z národních prostředků. Podpory v rámci přímých plateb jsou uvedeny v kapitole 2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU a v kapitole 2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu, příp. v kapitole 8.1.6.

Program rozvoje venkova (dále PRV) nabízel pěstitelům v roce 2020 v rámci Opatření č. 10 – Agroenvironmentálně-klimatická opatření (NV č. 75/2015 Sb., ve znění pozdějších

předpisů) možnost požádat o podporu na integrovanou produkci zeleniny se sazbou 426 €/ha (tj. 10 823,81 Kč/ha) na standardní orné půdě. V roce 2020 bylo proplaceno 87 žádostí na 7 257 hektarů v hodnotě 79,3 mil. Kč¹¹⁶.

V rámci Opatření č. 11 PRV – Ekologické zemědělství (NV č. 76/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů) platí pro přechodné období na ekologickou produkci sazba 536 €/ha a pro udržení ekologické produkce sazba 466 €/ha (tj. 13 618,69 Kč/ha a 11 840,13 Kč/ha pro rok 2020). V roce 2020 bylo proplaceno 180 žádostí na 3 808 ha v hodnotě 47,5 mil. Kč.

Z národních dotací MZe bylo zelinářům v roce 2019 vyplaceno v rámci dotačního programu „Biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin“ 3,1 mil. Kč, na podporu testování množitelského materiálu 38,0 tis. Kč, na podporu tvorby rostlinných genotypů 17,3 mil. Kč. Na pořádání seminářů, školení a výstav byly dále poskytnuty dotace ve výši 0,8 mil. Kč. Pěstitelé zeleniny v roce 2020 využili také podpory na pořízení závlah ve výši 60,2 mil. Kč a podpory na zmírnění škod způsobených suchem ve výši 61,0 mil. Kč.

8.1.8 Réva vinná – víno

Plocha osázených vinic byla v roce 2020 ve výši 17 925 ha. Další okamžitě využitelná plocha pro výsadbu činila 78,40 ha a plocha, kterou mohou pěstitelé využít na základě žádosti a následného správního řízení, činila 301,84 ha (právo na opětovnou výsadbu 129,93 ha a vykloučená plocha vinic 171,91 ha). Z hlediska velikosti vinic dle osázené plochy bylo ke konci roku 2020 v ČR 79 % vinic větších než 5 ha, 10 % v rozmezí 1 až 5 ha, 2 % vinic od 0,5 do 1 ha, 4 % o velikosti 0,2 až 0,5 ha a zbývajících 5 % byly vinice o výměře do 0,2 ha.

V roce 2020 nedošlo ve srovnání s rokem 2019 k výrazným změnám ve věkové struktuře vinic. Ty byly tvořeny z 10 % mladými neplodnými výsadbami ve stáří do 4 let, plodné vinice zaujímaly necelé dvě třetiny ploch vinic a podíl vinic starších 30 let činil 29 % celkové rozlohy vinic.

Odrůdová skladba registrovaných vinic je dlouhodobě stabilní. Více než dvě třetiny ploch vinic (71,7 %) byly v roce 2020 osázeny moštovými bílými odrůdami a necelá jedna třetina (28,3 %) moštovými odrůdami modrými. Z hlediska odrůdové skladby zaujímalo největší výměru i v roce 2020 z bílých odrůd Veltlínské zelené (1 604 ha), Müller Thurgau (1 388 ha), Ryzlink rýnský (1 358 ha) a Ryzlink vlašský (1 122 ha), z červených odrůd Frankovka (1 014 ha) a Svatovavřínecké (954 ha).

Na základě údajů ČSÚ se v roce 2020 v ČR sklídilo z plochy 16,1 tis. ha plodných vinic celkem 90,4 tis. t moštových hroznů při průměrném hektarovém výnosu 5,60 t/ha. V porovnání s předchozím rokem byla tato produkce moštových hroznů vyšší o 32,9 %. Průměrná cena čerstvých moštových hroznů byla podle údajů ČSÚ ve výši 13 716 Kč/t.

116 Jedná se o sumu proplacených dotací ze všech schválených žádostí roku 2020 a dříve.

Podíl modrých moštových hroznů na celkové sklizni roku 2020 v ČR tvořil 26,0 %. Na výrobu růžového vína byla užita necelá třetina sklizených modrých hroznů, tj. 9 % celkové produkce moštových hroznů. Podíl červeného vína na tuzemské produkci činil přibližně 17,0 %. Průměrná cukernatost moštových hroznů se v roce 2020 pohybovala okolo 19,9 °NM (o 1,0 °NM níže než minulý rok a o 0,8 °NM nižší než desetiletý průměr). Podle provedeného šetření SV ČR se pohybovala průměrná CZV moštových hroznů okolo 17,20 Kč/kg (meziročně nižší o 0,40 Kč/kg). Průměrná cena bílých hroznů činila 17,90 Kč/kg a hroznů modrých 15,10 Kč/kg. Cenový rozdíl mezi hrozny bílými a modrými ve výši 2,80 Kč/kg byl oproti předchozímu roku nižší o 0,10 Kč/kg.

Celková hodnota sklizených moštových hroznů dosáhla 1,66 mld. Kč (meziroční nárůst o 0,16 mld. Kč). Na základě průměrné ceny hroznů a průměrného výnosu hroznů byl rok 2020 ve vinohradnictví ČR opět ztrátový. V roce 2020 byla ztráta 0,60 Kč/kg hroznů. Z hroznů sklizených v ČR lze získat asi 725 tis. hl vína, tedy přibližně 35 % roční spotřeby vína v ČR.

Nedostatek domácí výroby vína byl i v roce 2020 řešen vysokým dovozem, který činil podle předběžných údajů 1 810 tis. hl vína, tj. o 5,8 % více než v roce předchozím, v hodnotě 6,7 mld. Kč. Import bílého vína byl ve výši 916 tis. hl, tj. 50,6 % celkového dovozu, za 2,3 mld. Kč, z toho podíl bílého vína sudového činil 63,5 %. Červeného vína bylo dodáno 477 tis. hl, tj. 26,4 % celkového realizovaného importu, v hodnotě 2,2 mil. Kč. U vína červeného převažoval z více než dvou třetin dovoz vína lahvového. V roce 2020 byli největšími dodavateli vína Itálie, Španělsko, Maďarsko a Slovensko.

V roce 2020 vývoz a reexport vína z České republiky klesl na 91,2 tis. hl za 985,4 mil. Kč. Bílého vína bylo vyvezeno 30,4 tis. hl v hodnotě 308,5 mil. Kč a červeného vína 42,9 tis. hl v hodnotě 526,6 mil. Kč. Z více než 90 % tvořilo export vína víno lahvové, a to jak u vína bílého, tak i červeného. Největším odběratelem bylo tradičně Slovensko. Záporná obchodní bilance s vínem se v roce 2020 v množstevním i finančním vyjádření mírně zhoršila na 1 718,2 tis. hl ve výši 5,7 mld. Kč.

Podle ČSÚ se celková průměrná spotřeba vína v roce 2019 meziročně snížila o 0,1 l/obyv./rok na 20,3 l/obyv./rok. ÚZEI odhaduje, že v roce 2020 se spotřeba vína mírně snížila.

T8.1/11 - Bilance výroby a spotřeby vína¹⁾

Ukazatel	MJ	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	Meziroční index
Plocha plodných vinic ²⁾	tis. ha	15,7	15,8	15,9	16,1	16,1	100,0
Hektarový výnos ²⁾	t/ha	4,80	5,05	6,51	4,23	5,60	132,4
Počáteční zásoba k 1. 8.	tis. hl	920	731	794	748	575	76,9
Výroba z domácí produkce ³⁾	tis. hl	617	635	681	625	725	116,0
Dovoz suroviny a vína ⁴⁾	tis. hl	1 405	1 608	1 404	1 711	1 810	105,8
Celková nabídka	tis. hl	2 942	2 974	2 879	3 084	3 110	100,8
Spotřeba ⁴⁾	tis. hl	2 150	2 073	2 052	2 392	2 419	101,1
Vývoz vína ⁴⁾	tis. hl	61	107	79	117	91	77,8
Konečná zásoba k 31. 7. ^{4), 5)}	tis. hl	731	794	748	575	600	104,3
Celková poptávka	tis. hl	2 942	2 974	2 879	3 084	3 110	100,8
Soběstačnost ⁶⁾	%	28,7	30,6	33,2	26,1	30,0	3,8
Rentabilita bez dotací ^{3), 6)}	%	-11,0	2,0	1,3	1,1	1,1	0,0

1) Vinařský rok u vína je od 1. 8. do 31. 7.

2) Údaje ČSÚ.

3) Podle SV ČR.

4) Pro vinařský rok 2020/21 předběžný údaj.

5) Pro vinařský rok 2019/20 zásoba podle ÚKZÚZ.

6) Meziroční index u soběstačnosti a rentability je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; SV ČR; ÚKZÚZ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

Rozvoj vinohradnictví a vinařství v ČR podporuje Vinařský fond. Příjmy Vinařského fondu tvoří především odvody za víno poprvé uvedené do oběhu (0,50 Kč/l), odvody z plochy vinic (350 Kč/ha), dále penále, úroky a dotace z rozpočtu krajů, finanční podpora státu aj. V roce 2020 získal Vinařský fond finanční prostředky ve výši 83,2 mil. Kč, z toho činila podpora státu 56,4 % a odvody za víno 30,7 %. Výdaje Vinařského fondu v částce 65,2 mil. Kč byly určeny především na propagaci vína, 39,3 % bylo využito na komunikační kampaň.

V roce 2020 čerpali vinaři a vinohradníci dotace jak ze zdrojů EU, tak i ČR. Z přímých plateb využili vinohradníci podporu SAPS. V rámci Programu rozvoje venkova, opatření AEKO byly čerpány dotace na tituly Integrovaná produkce révy vinné – základní ochrana a Integrovaná produkce révy vinné – nadstavbová ochrana vinic. V opatření Ekologické zemědělství byly čerpány prostředky na titul Ekologické zemědělství s kulturou vinice v režimu certifikovaném EZ a na titul Ekologické zemědělství s kulturou vinice v přechodném období. V rámci Společné organizace trhu s vínem byly využity dotační tituly jak pro Restrukturalizaci a přeměnu vinic, tak pro Investice. Z národních podpor byly čerpány prostředky na zavlažování vinic, podporu šlechtění révy vinné, dále na podporu evropské integrace nevládních organizací a podporu zpracování.

8.1.9 Okrasná produkce

Okrasné zahradnictví, které zahrnuje květiny a okrasné rostliny, školkařství okrasné a ovocné, je významnou nepotravinářskou složkou rostlinné výroby v ČR. V roce 2020 se podle ČSÚ podílel tento sektor 4,9 % na tuzemské rostlinné produkci a 2,9 % na celkové zemědělské produkci. Produkce tohoto sektoru v roce 2020 meziročně klesla o 1,5 % a činila 4,2 mld. Kč.

Květinářství

Produkce květinářství v roce 2020 finančně vzrostla oproti minulému roku o 3,6 % na 2,4 mld. Kč. Prodej květin v meziročním srovnání v roce 2020 klesl o 6,0 % na 1 217 Kč/os./rok. Zájem v roce 2020 byl o cibuloviny, jejichž spotřeba vyjádřená ve spotřebitelských cenách se proti předchozímu roku zvýšila o 11,7 % na 0,47 mld. Kč. Vyšší byla i spotřebitelská poptávka po řezané zeleni (nárůst o 218,8 % na 0,73 mld. Kč), osivech (o 22,4 % na 0,07 mld. Kč), řezaných květinách (o 4,8 % na 3,9 mld. Kč) a po hrnkových květinách (o 3,9 % na 3,7 mld. Kč). Naopak k poklesu zájmu spotřebitelů v roce 2020 došlo u sušených květin (o 80,6 % na 0,13 mld. Kč) a záhonových a balkonových rostlin (o 0,2 % na 3,7 mld. Kč). Celkem tak činila v roce 2020 spotřeba květin, sadby a osiv ve spotřebitelských cenách 12,7 mld. Kč, což je o 2,8 % více než v roce minulém.

Spotřebitelské ceny řezaných květin v ČR meziročně vzrostly u všech sledovaných druhů (karafiát velkokvětý, růže velkokvětá, gerbera velkokvětá, chryzantéma), u hrnkového druhu Saintpaulia cena rovněž meziročně vzrostla.

Hlavní dováženou komoditou do ČR byly čerstvé řezané květiny. Mezi hlavní dodavatele květin ve všech skupinách patří Nizozemsko, následuje Německo, Dánsko, Itálie a Polsko, u čerstvě řezaných květin pak Nizozemsko, Kolumbie a Ekvádor. Vývoz květin z ČR byl realizován především na Slovensko, do Německa, Polska a Rakouska.

T8.1/12 - Bilance zahraničního obchodu s květinami

Ukazatel	MJ	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	3 875,0	3 962,0	4 145,0	4 605,0	4 656,0	101,1
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	657,0	632,0	687,0	641,0	807,0	125,9
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-3 218,0	-3 330,0	-3 458,0	-3 964,0	-3 849,0	97,1

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR.

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI) I. Buchtová (MZe), V. Kozderová (MZe)

Okrasné školkařství

Produkce školkařských výpěstků okrasných druhů v ČR stagnuje, až mírně propadá. Výměra ploch okrasných školkařských výpěstků v roce 2020 činila 1 413 ha a výměra pro produkci dřevin v kontejnerech činila 278 ha.

Nejvýznamnějšími dodavateli školkařských výpěstků bylo Nizozemsko, Německo, Itálie, Slovensko a Polsko. Naopak roste vývoz školkařských výpěstků z ČR, který byl realizován především na Slovensko, dále do Polska, Německa a Rumunska.

T8.1/13 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – okrasné školkařství

Ukazatel	MJ	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	729,0	721,0	781,0	942,0	1 079,0	114,5
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	194,0	200,0	203,0	189,0	194,0	102,6
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-535,0	-521,0	-578,0	-753,0	-885,0	117,5

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI) I. Buchtová (MZe), V. Kozderová (MZe)

Ovocné školkařství

Podle předběžných údajů se produkce ovocných výpěstků zvýšila v roce 2020 na 18,0 mil. ks. Nejvíce se v roce 2020 vyprodukovalo jahodníku (12,6 mil. ks, tj. 69,9 % celkové školkařské výroby), s velkým odstupem pak byla školkařská produkce brusnice (1,6 mil. ks), jabloní (1,5 mil. ks), slivoní (318,5 tis. ks) a maliníku (260,8 tis. ks).

Tradičními dodavateli jsou Nizozemsko, Německo, Itálie, Polsko a Slovensko, export byl realizován především do Itálie, Francie, Rakouska a na Slovensko.

T8.1/14 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – ovocné školkařství

Ukazatel	MJ	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	47,01	48,87	32,36	61,01	48,17	79,0
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	54,74	61,44	62,83	81,90	74,28	90,7
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	7,73	12,57	30,47	20,89	26,11	125,0

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI) I. Buchtová (MZe), V. Kozderová (MZe)

8.1.10 Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR)

V roce 2020 se pěstební plocha meziročně snížila o 6,7 % na 5 657 ha. Produkce dosáhla 3,7 tis. t (tj. meziroční pokles o 12,5 %) a průměrný hektarový výnos byl ve výši 1,33 t/ha (tj. meziroční zvýšení o 87,3 %).

Léčivé rostliny se v roce 2020 pěstovaly na výměře 2 728 ha, tj. v meziročním srovnání pokles o 8,0 %. Kořeninové rostliny zaujímaly plochu 2 929 tis. ha, tj. snížení proti předchozímu roku o 5,5 %. Z toho na 94,1 % plochy (2 755 ha) byl pěstován kmín kořený.

Bilance zahraničního obchodu LAKR byla i v roce 2020 záporná v objemovém i finančním vyjádření a činila 9 879 t (meziročně zlepšení o 1,8 %) a 554,3 mil. Kč (meziroční zlepšení o 26,0 %).

Dovoz koření do ČR v roce 2020 se opět mírně zvýšil. Bylo dovezeno 11,0 tis. t koření (tj. meziroční nárůst o 5,6 %). Hlavními dováženými komoditami byla paprika, zázvor a pepř, nejvýznamnějšími dovozci jsou Čína, Španělsko, Německo, Polsko, Vietnam a Slovensko. Vyvezeno bylo v roce 2020 z ČR 4,7 tis. t koření, (meziročně o 3,0 % více) především do Polska, Německa, Slovenska, Maďarska a Rakouska.

Dovoz léčivých rostlin pro voňavkářství a farmacii v roce 2020 činil 5,5 tis. t (tj. meziroční pokles o 10,5 %). Hlavním dodavatelem bylo Polsko, Chorvatsko, Spojené království, Bulharsko a Německo. Vyvezeno bylo 2,0 tis. t léčivých rostlin (meziroční pokles o 0,8 %).

Českou významnou exportní komoditou je kmín, kterého bylo v roce 2020 vyvezeno 1 292 t za 43,4 mil. Kč. Je dodáván především do sousedních států a států EU. Současně je také kmín do ČR dovážěn, v roce 2020 činil dovoz kmínu 945 t (tj. meziroční nárůst o 119 %) za 39,9 mil. Kč. Mezi hlavní dodavatele patří především Slovensko, Litva, Indie a Finsko.

8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso

Mléko

Nákup mléka v EU 27 vzrostl více než v předchozích letech. V přepočtu bez přestupného dne se podle AMI meziročně zvýšil o 1,4 % a dosáhl 145,2 mil. t. Se započtením Spojeného království dosáhl nákup v EU 28 v denním průměru meziročně o 1,2 % více. V prvním čtvrtletí vzrůstal nákup v EU 27 nejrychleji (meziročně o 1,6 % bez přestupného dne), zatímco v posledním čtvrtletí růst zpomalil na přírůstek 0,9 %. Roční nákup klesl pouze v Chorvatsku (o 0,6 %) a v Rakousku (o 0,4 %), z hlediska EU však činil pokles marginální množství pod 0,01 mil. t. Největší přírůstek objemu, téměř pětina meziročního vzrůstu, pocházel z Itálie (0,5 mil. t) a též z Irska (0,3 mil. t). Nejrychlejší progresi zaznamenaly Bulharsko, Itálie a Česká republika, kde se procentní růst pohyboval mezi 5,3 % a 4,3 %. Unii se dařilo na trzích třetích zemí. S výjimkou sušeného odtučněného mléka (SOM) vývozy stěžejních mlékárenských výrobků do třetích zemí vzrostly. Vývoz másla vzrostl podle EK meziročně o 15 % na 201,5 tis. t, vývoz SPM o 12 % na 314,5 tis. t a vývoz sýrů o 8 % na 908,5 tis. t. Sušeného odtučněného mléka bylo vyvezeno 802,3 tis. t, což je meziročně o 13 % méně. Poptávka po této komoditě v nejvýznamnějších dovozních destinacích oslabila. Vyjma Indonésie snížily svou poptávku po SOM Čína, Rusko i Japonsko. Průměrná roční CZV mléka v EU podle EK dosáhla 34,12 €/100 kg (9,27 Kč/l), což je meziroční pokles o 0,31 €/kg (0,9 %), ale vlivem kurzu koruny vůči Euru meziročně cena v přepočtu na koruny vzrostla o 0,19 Kč/l.

Vývoj v ČR se vyznačoval zejména růstem užitkovosti dojníc, přesměrováním prodeje mlékárenských výrobků s ohledem na aktuální odbytové možnosti mlékáren a posunem struktury produkce mlékárenských výrobků směrem k produktům s delší skladovatelností. Růst užitkovosti dojníc zřejmě souvisel s dobrou krmivovou základnou a příznivou CZV mléka. Reorganizace části prodeje mlékárenských výrobků a růst produkce zejména trvanlivějších výrobků byly reakcí na nejistotu odbytu a výpadky zavedených distribučních cest v souvislosti s výskytem pandemie viru COVID 19 a restriktivními opatřeními pro zmírnění jejích dopadů.

Producenti a zpracovatelé se museli vyrovnat s výpadky pracovních sil, výpadky v mezinárodní přepravě, poklesem poptávky z Číny, omezením pohybu zboží a osob včetně uzavření několika mlékáren v době uzamčení vybraných regionů, uzavřením provozů poskytujících veřejné stravování a s dalšími restrikcemi. Útlum gastro provozů byl nahrazován zvýšením prodejů prostřednictvím maloobchodních řetězců. Řada mlékáren s napojením sortimentu a odbytu na gastro průmysl byla proto nucena zaměřit odbyt na maloobchod, což mj. znamenalo urychlené změny obalů a velikosti balení výrobků. Mlékárny v dočasně uzavřených územích musely pro nasmlouvané mléko hledat náhradní zpracovatele. Nicméně zpracovatelé se po počátečních obtížích se situací vyrovnali a nakoupili i prodali výrazně vyšší množství mléka než v předchozím roce. Výpadek v zahraničním obchodu byl nahrazen zvýšenou domácí spotřebou. Pravděpodobně se projevilo zvýšené úsilí spotřebitelů o zdravé stravování a současně je zřejmě příprava pokrmů v domácnosti více spojena s mlékárenskými výrobky, než je tomu v gastro provozech.

Výroba mléka v ČR vzrostla, přestože dojnic ubylo. Průměrné stavy dojnic meziročně klesly o 1,4 % a dosáhly 357,8 tis. ks, ale vlivem zvýšení průměrné mléčné užitkovosti o 5,0 % se celková výroba zvýšila o 3,5 % na 3,2 mld. l. Data o výrobě obsahují přestupný den. Průměrná mléčná užitkovost dosáhla 8 892,8 l/dojnic/rok. V plemenné struktuře stáda dojených krav pokračoval pozvolný posun směrem k holštýnskému plemeni. V kontrole užitkovosti, prováděné Českomoravskou společností chovatelů, a. s., bylo v kontrolním roce 2019/20 (říjen-září) sledováno celkem 96,3 % stavů dojených krav. Z celkového počtu 293 tis. krav s ukončenou normovanou laktací bylo 58,5 % krav holštýnského plemene (včetně kříženek z převodného křížení s podílem krve H 50 % a více) a 34,1 % krav českého strakatého plemene. Podíl krav ostatních plemen a kříženek s nižším podílem krve dojných plemen činil 7,3 %. V této kategorii dominovaly kříženky s nízkým podílem krve dojných plemen (zhruba 73,1 %), z dojných plemen bylo nejpočetněji zastoupeno plemeno Montbéliard v počtu 3,1 tis. ks.

V souladu se strategií podpory živočišné výroby byla zachována přímá podpora producentům mléka. Na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů, byla pro rok 2020 stanovena platba ve výši 4 012,38 Kč VDJ krávy s tržní produkcí mléka jako dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS). Platba byla diferencována podle podílu příjmů za mléko na celkových příjmech podniku v plné, poloviční či nulové sazbě. Přehled počtu podaných a vyplacených žádostí je uveden v kapitole 2.

Chovatelé, kteří se v souladu s NV č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat, účastnili opatření PRV na zlepšení dobrých životních podmínek zvířat, obdrželi kompenzační platbu v celkové částce 629,0 mil. Kč. Další podpora výrobců mléka pokračovala v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy, prostřednictvím přechodných vnitrostátních podpor na zemědělskou půdu a přechodných

vnitrostátních podpor na chov přežvýkavců se sazbou 64,24 Kč/VDJ. Přehled počtu podaných a vyplacených žádostí je uveden v kapitole 2.

Současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a další nepřímé podpory. Na dojnice směřoval dotační titul 19 „Podpora producentům a zpracovatelům mléka na částečnou úhradu nákladů spojených s dobrovolným zapojením do režimu jakosti Q CZ“ a dotační titul 20 „Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat“ v rámci „Zásad“. Obě zmíněné dotace byly poskytovány na základě pokynů EU ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech na období 2014 až 2020, část I kapitola 3.4 bod 71. V rámci zmíněných dvou titulů byla sektoru přiznána podpora ve výši 37,9 mil. Kč (na účast producentů a zpracovatelů mléka v režimu jakosti Q CZ) a 413,8 mil. Kč (pro zlepšení životních podmínek v chovu dojnic). Chovatelé a zpracovatelé měli rovněž možnost žádat o mimořádné podpory v souvislosti s výskytem pandemie COVID-19. Další dotační tituly i vyplacené finanční částky jsou uvedeny v kap. 2.3.

Přehled podpor tržních cen je zahrnut v kapitole 2.4. Jejich součástí byly finanční náhrady v rámci školního projektu „Mléko do škol“. Ve školním roce 2019/20 bylo do projektu aktivně zapojeno 13 schválených žadatelů, 11 distributorů a 846 100 žáků základních škol. Podpora dodávek mléčných produktů činila celkem 235,7 mil. Kč. Doprovodných vzdělávacích opatření se aktivně účastnilo 6 žadatelů. Spolu s dodatečným vyřízením žádostí dalšího jednoho žadatele z předchozího roku byla tato část programu podpořena celkovou částkou 8,2 mil. Kč pro 297 391 žáků. Roční limit na produkty a jednoho žáka byl stanoven na 335,20 Kč a limit na doprovodná vzdělávací opatření 45,00 Kč na jednoho žáka.

Tržní produkce mléka dosáhla podle dopočtových údajů ČSÚ celkem 3 083,8 mil. l, což je 96,9 % celkové produkce. Celkové množství mléka dodaného k dalšímu zpracování (v ČR i zahraničí) činila podle evidence SZIF celkem 3 165,151 tis. t a přímý prodej spotřebitelům 20,890 tis. t. Celkový prodej ze zemědělského podniku se meziročně zvýšil o 4,4 %, a obdobně i dodávky ke zpracování (o 4,3 %). Přímý prodej vzrostl meziročně o 21,3 %. Pokračoval trend úbytku producentů registrovaných pro prodej ke zpracování a klesl i počet producentů s přímým prodejem. K 31. 12. 2020 bylo evidováno 1 436 producentů dodávajících prvnímu kupujícímu a 454 producentů přímého prodeje. Celkový objem mléka, který dodali výrobci ke zpracování, dosáhl podle SZIF v přepočtu 3 082,0 mil. l, ale tuzemské mlékárny nakoupily podle MZe jen 2 614,3 mil. l, neboť zbývající množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Z nakoupeného mléka však zpracovatelé ještě část objemu přesunuli ke zpracování v zahraničí, a celkový objem mléčné suroviny vyvezené výrobci a zpracovateli dosáhl po přepočtu na litry 24,2 % domácí tržní produkce.

T8.2/01 - Bilance výroby a spotřeby mléka

Ukazatel	MJ	2016	2017	2018	2019	2020 ¹⁾	Meziroční index
Základní ukazatele produkce mléka							
Průměrný stav dojených krav	tis. ks	370,2	364,6	361,1	362,7	357,8	98,6
Průměrná roční užitkovost	l/ks	8 061,3	8 222,5	8 525,7	8 471,4	8 892,8	105,0
Výroba	mil. l	2 984,3	2 998,3	3 078,4	3 072,8	3 181,8	103,5
Tržní produkce	mil. l	2 885,2	2 897,5	2 978,4	2 974,6	3 083,8	103,7
Bilance zpracování mléka							
Počáteční zásoba	mil. l	90,9	73,6	83,7	74,3	72,3	97,3
Nákup mléka	mil. l	2 458,6	2 478,1	2 525,3	2 497,1	2 614,3	104,7
Dovoz	mil. l	1 033,3	1 000,5	996,4	1 064,9	1 065,5	100,1
Celková nabídka	mil. l	3 582,8	3 552,2	3 605,4	3 636,3	3 752,1	103,2
Domácí spotřeba	mil. l	2 266,1	2 256,8	2 233,9	2 279,8	2 387,2	104,7
Vývoz ²⁾	mil. l	1 208,3	1 211,7	1 297,2	1 284,2	1 296,0	100,9
Intervenční nákup ³⁾	mil. l	34,8	0,0	0,0	0,0	0,0	.
Celková poptávka	mil. l	3 474,4	3 468,5	3 531,1	3 564,0	3 683,2	103,3
Konečná zásoba	mil. l	73,6	83,7	74,3	72,3	68,9	95,3
Míra soběstačnosti	%	131,7	132,9	137,8	134,8	133,3	-1,5
Ekonomika mléka (náklady, užitkovost a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/dojnici	66 589	69 605	74 183	77 742	77 304	99,4
Průměrná roční užitkovost	l/dojnici	8 136	8 384	8 711	8 814	8 902	101,0
Náklady jednotkové ⁴⁾	Kč/l	8,18	8,30	8,52	8,82	8,68	98,5
Realizační cena mléka ⁵⁾	Kč/l	6,73	8,67	8,64	8,85	8,52	96,3
Podpory přímé ⁶⁾ - platba na krávy chované v systému s TPM (do r. 2014 dle čl. 68 nařízení Rady 73/2009, od r. 2015 VCS); PVP; PRV - Opatření 14.1.1-14.1.3 (váž. průměr); MZe - dot. titul 19.A, dot. titul 20.A-welfare; zelená nafta, pojištění	Kč/dojnici	8 440	8 014	7 792	7 995	8 600	107,6
Podpory nepřímé - krmiva (vč. MZe - dot. tit. S.1.1.2 (sucho 2015))	Kč/dojnici	7 088	8 172	10 970	9 430	9 722	103,1
Podpory celkem	Kč/dojnici	15 528	16 186	18 762	17 425	18 322	105,1
Podpory jednotkové přímé	Kč/l	1,04	0,96	0,89	0,91	0,97	106,5
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/l	0,87	0,97	1,26	1,07	1,09	102,1
Podpory jednotkové celkem	Kč/l	1,91	1,93	2,15	1,98	2,06	104,1
Nákladová rentabilita ⁷⁾	%	-17,73	4,40	1,41	0,34	-1,85	-2,2
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁷⁾	%	-5,05	15,92	11,91	10,62	9,27	-1,4
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁷⁾	%	-7,09	16,14	16,19	12,47	10,72	-1,7
Souhrnná rentabilita celkem ⁷⁾	%	5,59	27,66	26,70	22,75	21,85	-0,9
CZV ČR ⁸⁾	Kč/l	6,70	8,55	8,57	8,86	8,54	96,4
CZV EU ⁹⁾	Kč/l	7,05	9,59	9,14	9,06	8,93	98,6

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Ve vývozu jsou zahrnuty výrobky a syrové mléko, realizované mlékárnami z nákupu mléka.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2020 odhad.

5) Realizační cena respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2020 odhad.

6) Zahrnuje podpory: VCS dojnice, PVP na VDJ přezývkavce a mimořádné balíčky podpor na dojnice a prasnice v letech, kdy vznikl nárok a ostatní uvedené tituly.

7) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

8) CZV mlékárny v ČR; pramen resortní statistika Mlék (MZe) 6-12.

9) CZV Německo - cena za přirozený obsah složek; pramen AMI.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, prasat a drůbeže; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Statistika Mlék (MZe) 6-12;

výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), V. Veselá (MZe)

V organizaci prodeje syrového mléka bylo k 31. 12. 2020 registrováno celkem 68 prvních kupujících mléka. Z registrovaného počtu prvních kupujících bylo 43 mlékáren. Zbytek činily odbytové organizace, z nichž část byly současně uznané organizace producentů. K 31. 12. 2020 jich bylo evidováno 19. Objem mléka prodaný odbytovými organizacemi i organizacemi producentů dále posílil, ale jeho podíl na celkovém prodeji mléka nepatrně klesl. Prostřednictvím odbytových organizací bylo prodáno 2 486 tis. t mléka, tj. 78,6 % množství

dodaného k dalšímu zpracování. Z toho uznané organizace producentů zprostředkovaly prodej 2 278 tis. t mléka, což je 72,0 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největší objem prodeje zprostředkovala družstva Mlékařské hospodářské družstvo JIH, dále Morava, mlékařské odbytové družstvo a Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy v celkové výši 1 281,256 tis. t mléka, tj. 40,5 % objemu ke zpracování.

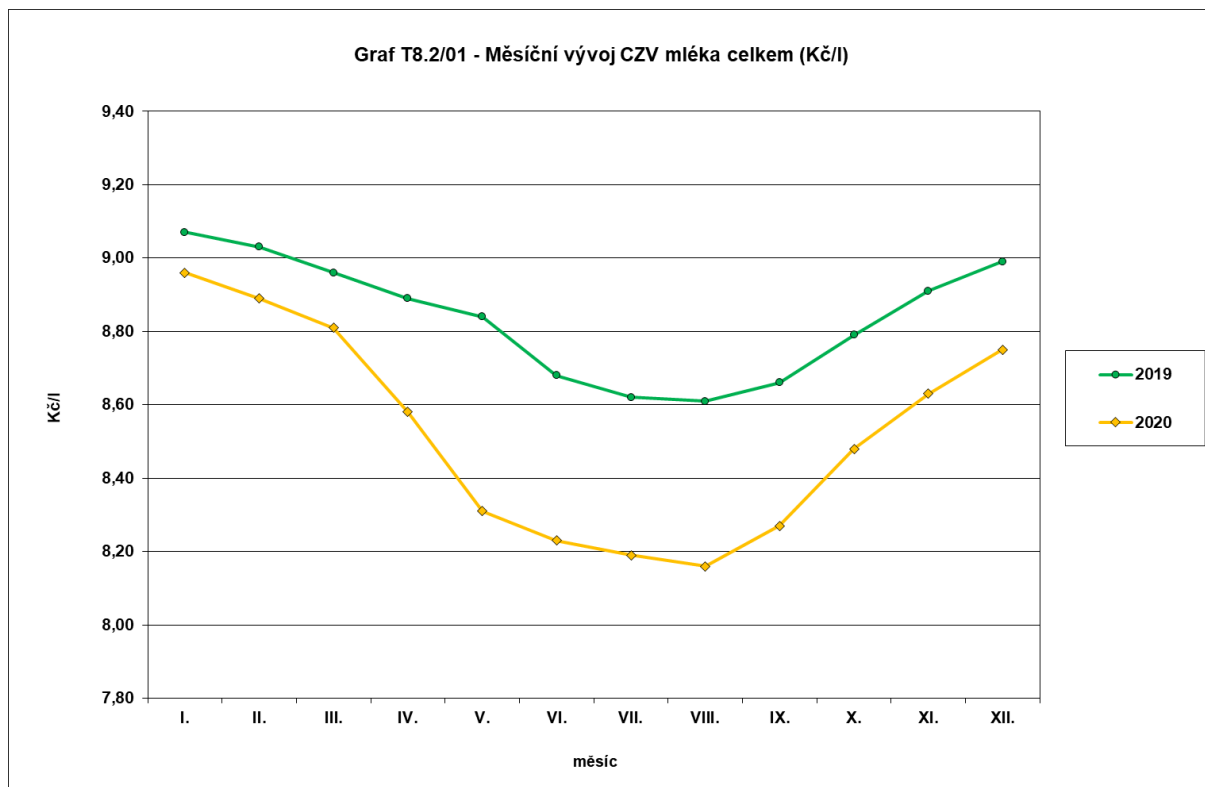
Ve zpracovatelském průmyslu se útlum gastro provozů a zvýšená nejistota odbytu promítla do výraznějších změn struktury produkce, než bylo obvyklé v předchozích letech. Zvýšila se produkce zejména skladovatelných výrobků, ale s ohledem na růst nákupu mléka byla meziročně vyšší i výroba části čerstvého sortimentu. Výrazně se zvýšila výroba SOM o 16,5 % na 20,6 tis. t a výroba sýrů a tvarohů o 9,4 % na 162,7 tis. t. Z toho 106,4 tis. t bylo sýrů přírodních a 15,3 tis. t sýrů tavených, tj. meziročně o 10,3 %, resp. o 6,6 % více. Vzrostla však i výroba tvarohů o 8,3 % na 41,0 tis. t. Trvanlivých konzumních mlék bylo vyrobeno 481,9 tis. t, tj. o 2,3 % více. Mírně klesla výroba jogurtů, kysaných mlék a syrovátky, zatímco výroba másla stagnovala a dosáhla 34,9 tis. t. Průměrné CPV sledovaných mlékářských výrobků se meziročně u části produkce změnily poměrně výrazně. Nejvíce vzrostla CPV SOM o 10,8 % na 59,3 Kč/kg a znatelně též CPV bílého jogurtu o 4,0 % na 25,6 Kč/kg. Naopak CPV másla ve spotřebitelském balení klesla o 6,5 % na 115,9 Kč/kg. Ostatní sledované výrobky změnily průměrnou CPV meziročně zhruba od 1% poklesu až ke zhruba 2,5 % růstu, z toho u sýrů a trvanlivých mlék šlo o vzrůst, zatímco u čerstvých mlék o pokles.

Zahraniční obchod s mlékářskými výrobky se vyvíjel příznivě. Saldo zahraničního obchodu s mlékářskými výrobky bez másla v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhlo 230,5 mil. l. a ve srovnání s předchozím rokem se zvýšilo vlivem téměř stagnujícího objemu dovozu a vzrůstu vývozu. Vzrostl zejména vývoz čerstvých sýrů a tvarohů (o 7,5 tis. t na 59,5 tis. t). Téměř 40 % vývozu čerstvých sýrů směřovalo do Itálie, dalšími vývozními destinacemi bylo Slovensko a Polsko. Vývoz čerstvých sýrů se zvýšil zejména na Slovensko (o 2,5 tis. t), do Itálie (o 1,5 tis. t) a do Polska (o 1,4 tis. t), ale i do Francie a Německa. Větší progresi měl i vývoz kondenzovaných mlék (o 1,4 tis. t na 4,8 tis. t). Dovoz SOM klesl o více než polovinu (2,1 tis. t) na 2,7 tis. t. Bilance obchodu s máslem se zhoršila a netto dovoz dosáhl 24,9 tis. t, což jsou více než dvě třetiny domácí produkce. Růst vývozu syrového mléka se sice v předchozím roce pozastavil, ale v roce 2020 dlouhodobý rostoucí trend pokračoval. Meziročně bylo vyvezeno o 43,5 tis. t (6,0 %) suroviny více.

Celková domácí spotřeba mléka a mlékářských výrobků bez másla v hodnotě mléka vzrostla. Podíl dovozu mléka a mlékářských výrobků na spotřebě v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhl 44,6 %, podíl vývozu na tržní výrobě 42,0 %.

Průměrná CZV mléka, kterou vykázaly mlékárny v ČR, dosáhla podle výkazu Mlék (MZe) 6–12 úrovně 8,54 Kč/l. První kupující včetně zahraničních subjektů zaplatili chovatelům v ČR v průměru 8,59 Kč/l. Ve výběrovém šetření ÚZEI o nákladech na výrobu mléka byla podle předběžných odhadů dosažena realizační CZV 8,82 Kč/l, náklady se predikují ve vyšší

8,68 Kč/l. Meziročně klesly dle odhadu náklady na vlastní krmiva. Podíl nákladů na krmiva na celkových nákladech se předpokládá ve výši 36,3 %, z toho podíl na vlastní krmiva 17,7 %. Podle předběžného odhadu ÚZEI byla v průměru ČR nákladová rentabilita mírně pod nulovou hranicí. S přispěním přímých a nepřímých podpor se předběžně odhaduje průměrná souhrnná rentabilita ve výši 21,9 %.



Pramen: Mlék (MZe) 6-12

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

Hovězí maso

V roce 2020 bylo odvětví hovězího a telecího masa v EU ovlivněno zejména výskytem koronavirové pandemie. V důsledku protiepidemických vládních opatření v mnoha evropských zemích došlo především v první polovině roku ke snížení spotřeby, k poklesu cen jatečného skotu a k mírnému utlumení mezinárodního obchodu s hovězím masem.

Podle Eurostatu bylo k prosinci roku 2020 v EU 27¹¹⁷ chováno celkem 76,3 mil. ks skotu, což představovalo meziročně méně o 1,2 % (o 0,9 mil. ks). Z toho stavy krav celkem se snížily o 0,5 % na 31,3 mil. ks. Ze 34 % se na nich podílely krávy BTM (10,8 mil. ks). Celkem bylo v roce 2020 v EU 27 poraženo 22,9 mil. ks jatečného skotu, což bylo meziročně méně o 2,0 %. K oslabení porážek došlo u všech pěti největších evropských chovatelů, a to v rozmezí od -1,3 % (Francie, Itálie) až po -2,7 % (Španělsko). Nižší počet poražených zvířat se negativně

117 Eurostat uvádí data bez započtení Velké Británie.

promítl do produkce hovězího a telecího masa, která v Unii proti roku 2019 meziročně klesla o 1,2 % na 6,8 mil. t. V EU 14¹¹⁸ se snížila o 1,1 % a v NČZ o 1,9 %. Méně bylo vyrobeno především v Rumunsku (o 26,1 %), v Itálii (o 6,1 %), v Rakousku (o 4,9 %), v Belgii (o 3,5 %) a ve Španělsku (o 2,6 %). Spotřeba hovězího masa včetně telecího zaznamenala v EU 27 podle odhadu EK meziroční snížení o 0,9 % na 6,5 mil. t a spotřeba na obyvatele byla v průměru EU nižší přibližně o 2,5 % a dosáhla 10,3 kg. Hlavním důvodem jejího poklesu byla protikoronavirová opatření v mnoha členských zemích (např. uzavření gastronomických zařízení, omezení cestovního ruchu a související přesun spotřebitelské poptávky k levnějším masům). Bilance zahraničního obchodu s hovězím masem včetně živého skotu v EU byla opět kladná. Ačkoli výroba v roce 2020 mírně klesla, vývoz hovězího a telecího masa do třetích zemí meziročně stoupl o 1,8 % na 775 tis. t. Směřoval především do Hongkongu, Kanady, Japonska, Norska, Švýcarska a USA, zatímco do Velké Británie meziročně oslabil. Vlivem snížené poptávky gastronomických zařízení po vysoce jakostním hovězím mase omezila EU jeho dovoz meziročně o 13,9 % na 240,4 tis. t. S výjimkou Argentiny se snížily nákupy od všech významných obchodních partnerů. EU omezila dovoz z Brazílie o 15,5 %, z Uruguaye o 14,5 %, z USA o 2,0 % a z Austrálie dokonce o 33,4 %. Ceny jatečného skotu a hovězího masa reagovaly na vývoj cen na globálním trhu, kde je převis nabídky a pokles spotřeby zejména v první polovině roku tlačil dolů. Průměrná cena jatečných býků R3 se ve srovnání s předchozím rokem snížila o 2,0 % na 352,9 €/100 kg j. hm. a cena jatečných krav O3 klesla o 4,3 % na 271,3 €/100 kg j. hm.

V České republice se odvětví hovězího a telecího masa potýkalo s obdobnými problémy jako v ostatních členských zemích. Koronavirová pandemie utlumila po většinu roku spotřebu masa v zařízeních veřejného stravování, mírně zbrzdila zahraniční obchod a měla negativní dopad na ceny jatečných zvířat, přesto se však celková výroba meziročně příliš nezměnila.

Odvětví chovu skotu spojené s produkcí masa je podporováno ze zdrojů EU prostřednictvím přímých plateb zaměřených na citlivé komodity (VCS) a dále z národních zdrojů formou přechodných vnitrostátních podpor. Pro rok 2020 byla v rámci dobrovolné podpory vázané na produkci stanovena částka na 1 VDJ masného telete¹¹⁹ narozeného v období od 1. 4. 2019 do 31. 3. 2020, jehož matkou je kráva chovaná v systému BTM a otcem býk masného plemene evidovaný v registru plemeníků, ve výši 8 852,41 Kč. Sazba PVP na chov přežvýkavců byla pro rok 2020 určena ve výši 64,24 Kč/VDJ a na sazba na chov krav bez tržní produkce mléka v částce 72,40 Kč na 1 VDJ krávy BTM (viz kap. 2).

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2020 zabývalo chovem skotu v ČR celkem 18,2 tis. podniků. V porovnání s předchozím rokem se jejich počet mírně snížil

118 Údaje bez Velké Británie.

119 Přepočítací koeficient na VDJ telete = 0,40.

(o 153 podniků). Téměř dvě třetiny skotu (63 %) z celkové populace byly v ČR chovány v 826 podnicích s počtem zvířat na 1 tis. ks. Celkem 8,4 tis. podniků se zaměřovalo na chov krav BTPM a jejich počet se meziročně nezměnil. Z nich více než 61 % bylo chováno v podnicích s koncentrací od 11 do 200 ks.

Celkové stavy skotu se v České republice podle Soupisu hospodářských zvířat (ČSÚ) k 1. 4. 2020 meziročně jen nepatrně snížily (o 1,0 %) a dosáhly 1 404,1 tis. ks, z toho stavy krav celkem klesly o 0,8 % na 585,9 tis. ks. Zatímco dojených krav bylo ve srovnání s předchozím rokem chováno méně o 1,2 % (o 4,4 tis. ks), stavy krav BTPM se téměř nezměnily a zůstaly na 226,0 tis. ks. Na celkovém počtu skotu chovaném v EU 27 se ČR v roce 2020 podílela stejně jako v předchozím roce necelými 2,0 %.

Produkce hovězího masa včetně telecího (prodej živých zvířat ze zemědělských podniků) v ČR je ovlivněna nejen relací mezi nabídkou a poptávkou na tuzemském trhu, ale výrazný vliv na její vývoj mají rovněž prodeje živého skotu do ostatních zemí. V meziročním porovnání se výroba snížila o 1,8 % na 89,1 tis. t j. hm. (tj. 165,0 tis. t ž. hm.). Podíl produkce hovězího masa včetně telecího ČR z celkové hrubé produkce EU představoval 1,3 % a meziročně se téměř nezměnil.

Porážky jatečného skotu v ČR se podle údajů SVS mírně snížily (o 1,0 %) na 253,8 tis. ks (proti 256,3 tis. ks v roce 2019). Výrazněji v porovnání s měsíčním průměrem let 2016-2019 klesly v dubnu a v květnu jako bezprostřední reakce na nižší poptávku z důvodů uzavření gastronomických zařízení, v dalších měsících však již došlo k jejich stabilizaci. Ve srovnání s předchozím rokem bylo poraženo méně jatečných krav (o 2,2 %) a telat (o 8,0 %), naopak mírně vzrostly porážky jalovic i býků včetně volů, a to o 1,0 %, resp. o 0,5 %. Nejvýznamněji se na celkových porážkách skotu v ČR podílely jatečné krávy (44 %), méně pak jateční býci (41,5 %). Průměrná porážková hmotnost skotu se podle ČSÚ opět zvýšila, a to o 7,4 kg (tj. o 1,3 %) na 579 kg ž. hm.

Masný zpracovatelský průmysl vyrobil celkem 72,5 tis. t j. hm. hovězího a telecího masa a ve srovnání s předchozím rokem se tento objem téměř nezměnil (pokles o 0,5 %). Celková bilanční spotřeba hovězího a telecího masa v ČR se proti roku 2019 snížila o 3,6 % na 72,0 tis. t j. hm. Rovněž průměrná spotřeba hovězího a telecího masa na obyvatele za rok se meziročně snížila o 2,2 % na odhadovaných 9,0 kg/rok. Míra soběstačnosti se v komoditě hovězí a telecí maso meziročně zlepšila o 2,3 p. b. a dosáhla 123,8 %, neboť spotřeba masa klesla výrazněji než jeho výroba.

T8.2/02 - Bilance výroby a spotřeby hovězího masa¹⁾ a ekonomika výkrmu skotu

Ukazatel	MJ	2016	2017	2018	2019	2020 ²⁾	Meziroční index
Stavy skotu celkem	tis. ks	1 415,7	1 421,2	1 415,8	1 418,1	1 404,1	99,0
z toho - krávy celkem	tis. ks	583,7	585,9	587,3	590,5	585,9	99,2
z toho - krávy BTM	tis. ks	211,2	216,1	221,9	226,3	226,0	99,9
Průměrný přírůstek býcí výkrm	kg/ks/den	0,983	0,990	1,012	1,012	1,012	100,0
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	4,1	3,4	2,8	2,9	2,7	93,1
Výroba	tis. t j. hm.	93,6	89,5	94,0	90,7	89,1	98,2
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	36,5	41,6	42,1	45,7	40,9	89,6
Celková nabídka	tis. t j. hm.	134,2	134,5	138,9	139,3	132,7	95,3
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	71,2	74,5	76,7	74,7	72,0	96,4
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	59,6	57,2	59,3	61,9	58,1	93,9
Celková poptávka	tis. t j. hm.	130,8	131,7	136,4	136,6	130,1	95,2
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	3,4	2,8	2,9	2,7	2,6	97,5
Soběstačnost ⁴⁾	%	131,5	120,1	122,6	121,4	123,8	2,3
Ekonomika výkrmu skotu (náklady, přírůstky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady jednotkové výkrmu býků	Kč/kg ž. hm.	62,22	61,92	63,90	66,51	65,49	98,47
Realizační cena výkrmu skotu	Kč/kg ž. hm.	47,18	47,52	46,82	45,61	45,45	99,6
Podpory přímé - PVP, zelená nafta, pojištění	Kč/ks	668	583	1 090	1 185	1 243	104,8
Podpory nepřímé - krmiva (vč. MZe - zelná nafta RV, podpora pojištění)	Kč/ks	7 704	9 232	12 422	10 264	10 526	102,6
Podpory celkem	Kč/ks	8 372	9 815	13 512	11 449	11 769	102,8
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	1,08	0,92	1,69	1,87	2,0	104,8
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	12,41	14,54	19,29	16,17	16,6	102,6
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	13,49	15,46	20,98	18,04	18,5	102,8
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-24,17	-23,26	-26,74	-31,41	-30,60	0,8
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	-22,44	-21,77	-24,09	-28,61	-27,61	1,0
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	-4,22	0,22	3,45	-7,10	-5,27	1,8
Souhrnná rentabilita celkem ⁴⁾	%	-2,49	1,71	6,10	-4,29	-2,29	2,0
Cena EU jateční býci ⁵⁾	€/100 kg j. hm.	368,46	379,71	379,63	359,92	352,91	98,1
Cena ČR jateční býci ⁵⁾	€/100 kg j. hm.	326,07	337,02	340,91	332,18	315,42	95,0

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,540.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdíllem %).

5) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ČR SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), K. Hudecová (MZe)

Bilance zahraničního obchodu s živým skotem včetně hovězího a telecího masa byla v roce 2020 opět aktivní a dosáhla 1 363 mil. Kč. Meziročně došlo k jejímu nepatrnému zlepšení o 18 mil. Kč. Pandemie koronaviru však obchod mírně zbrzdila kvůli snížené spotřebitelské poptávce po hovězím masu jak v ČR, tak i v ostatních členských zemích.

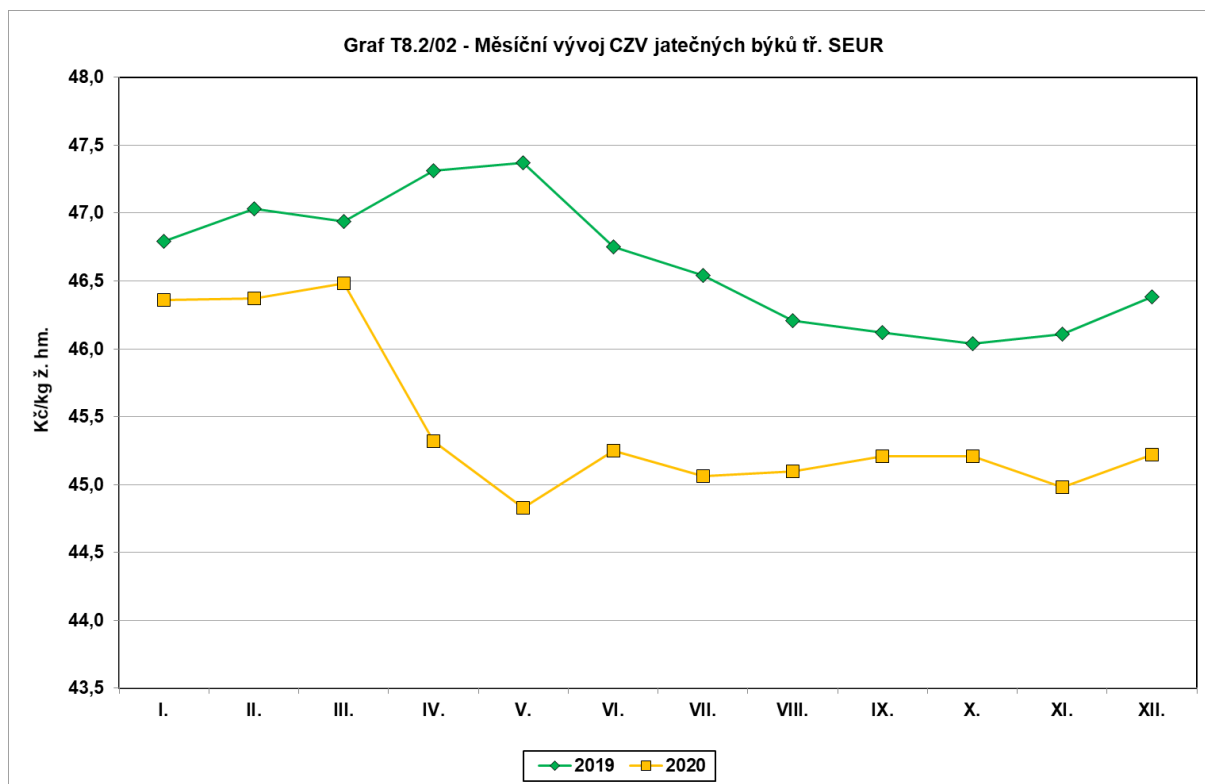
Český zahraniční obchod s živým skotem vykazuje dlouhodobě aktivní bilanci, která v roce 2020 dosáhla 4,2 mld. Kč. Proti roku 2019 se mírně zhoršila (o 0,5 mld. Kč). Celkem bylo vyvezeno 244,7 tis. ks živých zvířat v hodnotě 4,4 mld. Kč. Meziročně došlo k poklesu vývozu o 17 tis. ks skotu a o 0,5 mld. Kč. Na vývozu se nejvíce podílela telata (31 %), jatečný skot (30 %) a zástav (25 %). Hlavními odběrateli byly členské země, především Španělsko, Rakousko, Slovinsko a Německo, kam směřovalo téměř 64 % zvířat. Výrazně se snížil prodej do Turecka (o 58 %, tj. o 23 tis. ks), které v roce 2019 představovalo pro ČR druhého největšího odběratele. Ačkoli dovoz živého skotu byl v porovnání s vývozem opět zanedbatelný, meziročně stoupl o 28,6 % na 8,5 tis. ks v hodnotě 201 mil. Kč. Do ČR byla dodávána z 98 % jatečná zvířata, která pocházela převážně ze Slovenska (6,9 tis. ks), méně pak z Maďarska (1,4 tis. ks).

Zahraniční obchod s hovězím a telecím masem vykazuje dlouhodobě pasivní bilanci. Ta v roce 2020 dosáhla -24,9 tis. t a ve finančním vyjádření -2,8 mld. Kč. Meziročně došlo

k jejímu zlepšení o 5,7 tis. t (o 609 mil. Kč) vlivem nižších dovozů. Do České republiky bylo celkem importováno 38,2 tis. t hovězího a telecího masa v hodnotě 4,2 mld. Kč. Meziročně se nákupy snížily o 12,8 % (o 5,6 tis. t) a hlavním artiklem bylo z 86 % čerstvé a chlazené maso. K nejvýznamnějším dodavatelům patřily, obdobně jako v roce 2019, členské země, z nichž převažovalo Polsko, Německo, Nizozemsko, Rakousko a Irsko. Ty se souhrnně podílely na celkovém dovozu více než 82 %. Nákupy ze třetích zemí nebyly pro ČR nijak významné a představovaly 4,2 % z celkového objemu dovozu. V roce 2020 bylo z ČR vyvezeno 13,3 tis. t hovězího masa v hodnotě 1,4 ml. Kč. V meziročním porovnání se tento objem téměř nezměnil (zvýšení o 0,6 %). Předními odběrateli byly opět Slovensko, Nizozemsko, Polsko a Rakousko, kam odešlo více než 84 % z celkového vývozu.

CZV jatečného skotu, které byly v prvních třech měsících roku 2020 poměrně vyrovnané, v dubnu a květnu výrazně oslabily, jako reakce na opatření vlády spojená s koronavirovou pandemií. Od června až do konce roku pak již byly poměrně stabilizované, ale setrvaly na nízké úrovni. Nejméně se v meziročním porovnání snížila CZV jatečných býků tř. SEUR, a to o 2,6 % na 45,45 Kč/kg ž. hm., zatímco CZV jatečných krav tř. EUR se snížila o 5,9 % na 33,23 Kč/kg ž. hm.

Mírněji reagovala na změnu poptávky cena průmyslových výrobců výsekového hovězího masa, která se v meziročním porovnání snížila jen o 0,5 % na 118,91 Kč/kg. V rámci jednotlivých druhů výsekového masa klesly ceny u předních a zadních čtvrtí (o 5,4 %, resp. o 9,4 %) a z kvalitnějších částí, které jsou obvykle konzumovány v restauracích, se významně snížila CPV svíčkové (o 17,4 %). Naproti tomu spotřebitelská cena hovězího masa v porovnání s rokem 2019 mírně stoupla (index 102,7), neboť poptávka konzumentů se vlivem uzavření provozů veřejného stravování více soustředila na maloobchodní prodej.



Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Výkrm skotu v ČR vykazuje dlouhodobě účetní ztrátu a nákladová rentabilita (tj. bez započtení všech podpor) dosahuje trvale záporné hodnoty. V roce 2020 došlo podle předběžných údajů ÚZEI v meziročním porovnání ke zlepšení nákladové rentability o 0,8 p. b. na -30,60 %, ačkoli CZV jatečných zvířat klesla o 0,4 % (tj. o 0,16 Kč/kg ž. hm.). Snížení nákladů na krmiva a steliva (o 6,2 %), které tvoří více než 44% podíl z celkových nákladů, bylo hlavním důvodem, proč se rentabilita zlepšila. Při odhadovaném průměrném denním přírůstku 1,012 kg/ks dosáhly celkové náklady výkrmu skotu 65,49 Kč/kg ž. hm., což představovalo proti roku 2019 zlepšení o 1,02 Kč/kg ž. hm. Při započtení přímých podpor (PVP, zelená nafta, pojištění) vykazoval výkrm skotu opět ztrátu, avšak mírně nižší (o 1,0 p. b.) než v roce 2019. Při započtení všech podpor (přímých a nepřímých) vyplácených do chovu skotu se souhrnná rentabilita výkrmu býků meziročně mírně zlepšila, a to o 2,0 p. b., přesto dosáhla opět záporné hodnoty (-2,29 %).

8.2.2 Prasata – vepřové maso

V roce 2020 bylo odvětví vepřového masa v EU výrazně ovlivněno pokračujícím vývojem výskytu afrického moru prasat v oblasti jihovýchodní Asie, ale i v některých evropských zemích. Zvýšená poptávka po vepřovém mase na globálním trhu, hlavně po výpadku čínské produkce, stimulovala některé evropské producenty k rozšíření stáda, zvýšení produkce a k rekordním vývozům vepřového masa. Naproti tomu výpadek vývozu významných evropských exportérů z důvodu tamního výskytu AMP byl kompenzován exportem ostatními

členskými zeměmi, přesto však měl negativní dopad na ceny jatečných prasat. Výskyt koronavirové pandemie a s ním spojené uzavření gastroprovozů v mnoha zemích EU způsobil, že se spotřebitelská poptávka více orientovala na maloobchodní prodej a nepatrně oslabila.

Stavy prasat celkem v EU 27 ke konci roku, podle údajů Eurostatu, meziročně nepatrně vzrostly o 2,2 % (3,1 mil. ks) na 146,2 mil. ks. V EU 14 se zvýšily o 1,8 % (o 2,3 mil. ks), zatímco v NČZ 13 došlo meziročně k většími relativnímu nárůstu, a to o 3,2 % (o 0,7 mil. ks). Z nejvýznamnějších evropských chovatelů vzrostly stavy prasat zejména ve Španělsku (o 4,6 %) a v Dánsku (o 5,2 %), zatímco v Německu a Polsku spíše stagnovaly nebo nepatrně rostly. V EU bylo na konci roku 2020 chováno celkem 11,3 mil. ks prasnic. V meziročním porovnání došlo k mírné redukci stavů, a to o 51,6 tis. ks (o 0,5 %). V EU 14¹²⁰ se počet prasnic mírně snížil o 1,0 % na 10,0 mil. ks, zatímco v NČZ 13 došlo naopak k nárůstu o 3,6 % na 1,9 mil. ks.

Produkce vepřového masa v EU 27 v roce 2020 (po poklesu v předchozím roce) meziročně mírně vzrostla o 268 tis. t (tj. o 1,0 %) na 23,0 mil. t. Zatímco v NČZ 13 produkce meziročně mírně poklesla o 0,4 % na 3,4 mil. t, v EU 14 došlo k jejímu nárůstu (o 0,5 %) na 20,9 mil. t. Z nejvýznamnějších evropských producentů navýšilo výrobu zejména Španělsko a Dánsko (o 8,2 %, resp. 6,5 %), kdežto méně vepřového masa vyrobila především Itálie (o 12,2 %) a Německo (o 2,4 %). Ačkoli některé velké masné zpracovatelské podniky (např. Německo, Itálie) měly určitou dobu problémy s naplněním výrobní kapacity z důvodů onemocnění zaměstnanců koronavirem, na celkovém objemu porážek v EU se to neprojevovalo. Celkem bylo v EU 27 poraženo 245,5 mil. ks prasat, tj. o 0,2 % (o 0,4 mil. ks) více než v roce 2019. Celková spotřeba vepřového masa v EU se v roce 2020 podle předběžných údajů EK ve srovnání s předchozím rokem mírně snížila o 722 tis. t (o 1,1 %) a dosáhla 18,8 mil. t. Do určité míry byla negativně ovlivněna uzavřením gastronomických provozů v některých zemích a spotřebitelská poptávka se více orientovala na maloobchodní prodej. Míra soběstačnosti v EU podle předběžných údajů dosáhla 122 % a meziročně stoupla o 1,1 p. b.

V roce 2020 došlo v EU k dalšímu nárůstu exportu vepřového masa do třetích zemí o 18,8 % (o 0,9 mil. t) na rekordní úroveň 5,4 mil. t. Unijní vývoz vepřového masa směřoval z 80 % do oblasti jihovýchodní Asie, z toho hlavním odběratelem byla Čína. EU navýšila export do této destinace meziročně o 45 % na 3,3 mil. t. Meziročně více vepřového masa bylo vyvezeno z EU také do Hongkongu (o 39,7 %), Pobřeží slonoviny (o 29,9 %), Srbska (o 12,1 %) a Kanady (o 18,3 %). Snížil se objem exportu do Japonska (o 20,7 %), Jižní Koreje (o 26,6 %), Filipín (o 30,6 %), USA (o 13,2 %) a Austrálie (o 23,7 %). Dovoz vepřového masa do EU byl, na rozdíl od vývozu, tradičně zanedbatelný a meziročně došlo k jeho zvýšení o 4,3 % na 38,3 tis. t.

120 Eurostat uvádí data bez započtení Velké Británie.

Ceny jatečných prasat v EU od března do prosince klesaly. Nejprve byly negativně ovlivněny koronavirovou pandemií, následně zostřením konkurence na globálním trhu mezi klíčovými vývozci a v neposlední řadě omezením vývozu Německa v důsledku výskytu AMP. CZV jatečných prasat tř. E se v průměru v EU meziročně snížila o 5,3 % (o 8,93 €/100 kg j. hm.) a dosáhla 160,14 €/100 kg j. hm. K jejímu oslabení došlo ve srovnání s předchozím rokem prakticky ve všech členských zemích s výjimkou Bulharska, Dánska, Irska, Finska a Švédska. Z nejvýznamnějších producentů byl největší propad ceny zaznamenán v Německu (o 8,4 %), v Nizozemsku (o 8,8 %) a v Polsku (o 7,9 %).

V České republice bylo v roce 2020 odvětví vepřového masa ovlivněno vývojem trhu EU v této komoditě především z pohledu cen, a do určité míry i koronavirovou pandemií.

Odvětví chovu prasat bylo v ČR podporováno z národních zdrojů¹²¹ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, nálezový fond, zlepšení životních podmínek v chovu prasat, aj.) – více v kap. 2.3. V rámci Nárazového fondu byla vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů¹²², která představovala celkovou částku 470,2 mil. Kč, což bylo o 339,7 mil. Kč méně než v roce 2019. Dále obdrželi chovatelé v rámci národního dotačního titulu zaměřeného na zlepšení životních podmínek v chovu prasat¹²³ podporu 348,9 mil. Kč.

Stavy prasat celkem podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2020 proti předchozímu roku klesly o 2,9 % (tj. o 45 tis. ks) na 1,50 mil. ks, a to ve všech kategoriích. Z toho stavy prasnic celkem meziročně mírně klesly o 3,5 %, tj. o 3,2 tis. ks. Naproti tomu průměrné stavy prasnic se meziročně snížily o 1,2 % (o 1,2 tis. ks) a dosáhly 102,0 tis. ks.

Podle údajů ČMSCH bylo k 31. 12. 2020 v České republice evidováno celkem 447 subjektů s chovem prasat nad 100 ks chovajících 97 % z celkových stavů prasat. V ČR dochází dlouhodobě ke koncentraci zvířat ve velkých podnicích s chovy nad 2 tis. ks prasat. Těchto chovů bylo v roce 2020 celkem 142 (v roce 2019 to bylo 139). Podíl chovaných prasat z celkového počtu v roce 2020 v ČR v nich dosáhl 86,4 % a meziročně se nepatrně zvýšil o 0,4 p. b. Počet chovatelů prasnic dosáhl 1 967, což meziročně představovalo navýšení o 80 podniků. Také zde je patrná rostoucí koncentrace zvířat, neboť 62 % ze stavů prasnic v ČR bylo soustředěno ve 42 podnicích.

121 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2020 na základě § 2a, § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

122 Dotační program 8. Nálezový fond 8.F.a) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasnic, 8.F.b) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasat.

123 Dotační program 20.C. Zlepšení životních podmínek v chovu prasat, spuštěný od 1. 3. 2018. Účelem tohoto dotačního programu (i dílčích podprogramů) je zajistit nadstandardní pohodu prasat chovaných v ČR zlepšením jejich životního prostředí nad rámec zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a nad rámec prováděcí vyhláškou stanovených minimálních standardů pro chov prasat.

V odvětví chovu prasnic dochází dlouhodobě ke zlepšování reprodukčních ukazatelů, tím se čeští chovatelé dostali na úroveň chovatelsky vyspělých evropských zemí, jako jsou např. Německo a Belgie. V roce 2020 se v českých chovech zlepšil meziročně ukazatel počtu narozených selat na prasnici o 1,2 % (o 0,4 selete) na 32,8 ks/rok. Současně se zvýšil také počet odchovaných selat na prasnici o 1,5 % (o 0,4 sele) na 29,3 ks/ro/rok. Úhyny selat z počtu narozených mírně poklesly na úroveň 10,7 %, tj. o 0,3 p. b. V roce 2020 bylo v ČR narozeno 3,3 mil. ks selat, což představuje meziroční nárůst o 0,1 %. Počet odchovaných selat se zvýšil o 0,3 % a činil 3,0 mil. ks.

Celková výroba vepřového masa (produkce ze zemědělských podniků včetně domácích porážek) v roce 2020 meziročně mírně stoupla o 1,6 % na 226,1 tis. t j. hm. (290,7 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce vepřového masa EU 27 se nijak nezměnil a dosahoval necelé 1,0 %, podíl z produkce NČZ 13 představoval 6,2 %. Český masný zpracovatelský průmysl vyrobil celkem 211,4 tis. t j. hm. vepřového masa (včetně dovezených jatečných prasat), což představovalo meziročně mírný nárůst o 0,9 %. Podle údajů SVS bylo v České republice poráženo celkem 2,31 mil. ks prasat, což bylo o 1,2 % (o 27,9 tis.) méně než v roce 2019. K určitému snížení porážek došlo v dubnu a v květnu, které proti průměru stejných měsíců let 2015–2019 klesly o 10 %, resp. o 14,8 %, jako bezprostřední reakce na protikoronavirová opatření (uzavření provozů veřejného stravování). Do konce roku již došlo k jejich stabilizaci. Průměrná porážková hmotnost jatečných zvířat podle ČSÚ se zvýšila o 1,4 % na 121 kg/ž. hm. (tj. 93 kg v jat. hmotnosti).

T8.2/03 - Bilance výroby a spotřeby vepřového masa¹⁾ a ekonomika výkrmu prasat

Ukazatel	MJ	2016	2017	2018	2019	2020 ²⁾	Meziroční index
Stavy prasat celkem	tis. ks	1 609,9	1 490,8	1 557,2	1 544,1	1 499,3	97,1
Stavy prasníc	tis. ks	97,1	91,1	92,2	90,9	87,7	96,5
Průměrný přírůstek prasata výkrm	kg/ks/den	0,882	0,898	0,937	0,941	0,941	100,0
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	9,3	9,4	8,8	7,8	8,2	105,1
Výroba	tis. t j. hm.	246,0	227,9	234,1	222,6	226,1	101,6
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	271,0	274,3	287,1	276,6	280,7	101,5
Celková nabídka	tis. t j. hm.	526,3	511,6	530,0	507,0	515,0	101,6
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	446,3	441,8	457,5	437,8	438,8	100,2
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	70,7	61,0	64,7	61,9	66,9	108,1
Celková poptávka	tis. t j. hm.	517,0	502,8	522,2	499,7	505,7	101,2
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	9,4	8,8	7,8	7,3	9,3	127,4
Soběstačnost ⁴⁾	%	55,1	51,7	51,2	50,8	51,5	0,7
Ekonomika výkrmu prasat (náklady a ceny jatečných prasat z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady výkrm prasat	Kč/kg ž. hm.	33,37	34,66	33,39	34,14	34,00	99,6
Realizační cena výkrmu prasat	Kč/kg ž. hm.	29,35	31,96	27,12	32,47	30,83	95,0
Podpory přímé - I. a II. balíček; PRV - Opatření 14.1.4-14.1.5 (welfare); MZe - dot. tit. 8; zelená nafta, pojištění	Kč/ks	501	356	499	522	371	71,0
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	86	96	108	99	101	102,5
Podpory celkem	Kč/ks	587	452	607	621	472	76,0
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	4,30	3,09	4,19	4,40	3,12	71,0
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	0,74	0,83	0,91	0,83	0,85	102,5
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	5,04	3,92	5,10	5,23	3,97	76,0
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-12,05	-7,79	-18,76	-4,89	-9,31	-4,4
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	0,84	1,12	-6,20	7,98	-0,13	-8,1
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	-9,84	-5,39	-16,04	-2,46	-6,81	-4,4
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami ⁴⁾	%	3,06	3,52	-3,48	10,42	2,37	-8,0
Cena EU prasata tř. E ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	145,96	160,68	142,04	169,07	160,14	94,7
Cena ČR prasata tř. E ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	145,98	161,13	139,60	167,20	154,78	92,6

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost roky 2014–2016 = 0,7868, roky 2017–2020 = 0,77.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz vepřového masa včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu kejdy, rok 2020 odhad.

6) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu prasat, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ČR SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe, ÚZEI - Výběrové šetření

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), L. Vališ (MZe)

Celková spotřeba se v meziročním porovnání téměř nezměnila (zvýšení o 0,2 %, tj. 1,0 tis. t) a dosáhla 438,8 tis. t j. hm. ČR není ve výrobě vepřového masa dlouhodobě soběstačná. V roce 2020 došlo k velmi mírnému meziročnímu nárůstu míry soběstačnosti, a to o 0,7 p. b. na 51,5 %, neboť výroba rostla rychleji než spotřeba. V roce 2019 dosáhla spotřeba vepřového masa na obyvatele 43,0 kg/rok, v roce 2020 se podle odhadu ÚZEI mírně snížila o 0,7 % na 42,7 kg/obyv./rok.

V zahraničním obchodě vykazuje odvětví vepřového masa v rámci agrárních komodit stále nejhorší výsledek obchodní bilance. Hlavním důvodem je silná konkurence členských zemí na unijním trhu, který byl ve vepřovém mase opět výrazně přebytkový. V roce 2020 dosahoval v ČR finanční schodek obchodní bilance s vepřovým masem při započtení živých prasat -13 629 mil. Kč. V porovnání s rokem 2019 došlo ke zlepšení o 2,5 %, tj. o 350,1 mil. Kč. Vývoz živých prasat se meziročně zvýšil o 2,3 % (o 11,7 tis. ks) na 520,6 tis. ks v celkové částce 1 516,7 mil. Kč. Nejvýznamněji se na exportu podílela jatečná zvířata (téměř 56 %) a dále selata s podílem, jejichž podíl dosáhl 43 %. Hlavními odběrateli českých živých prasat bylo Slovensko, Maďarsko a Německo, kam směřovalo 85 % vývozu. Dovoz živých prasat se meziročně snížil, a to o 8,3 % (tj. o 10,3 tis. ks) a dosáhl 108,4 tis. ks

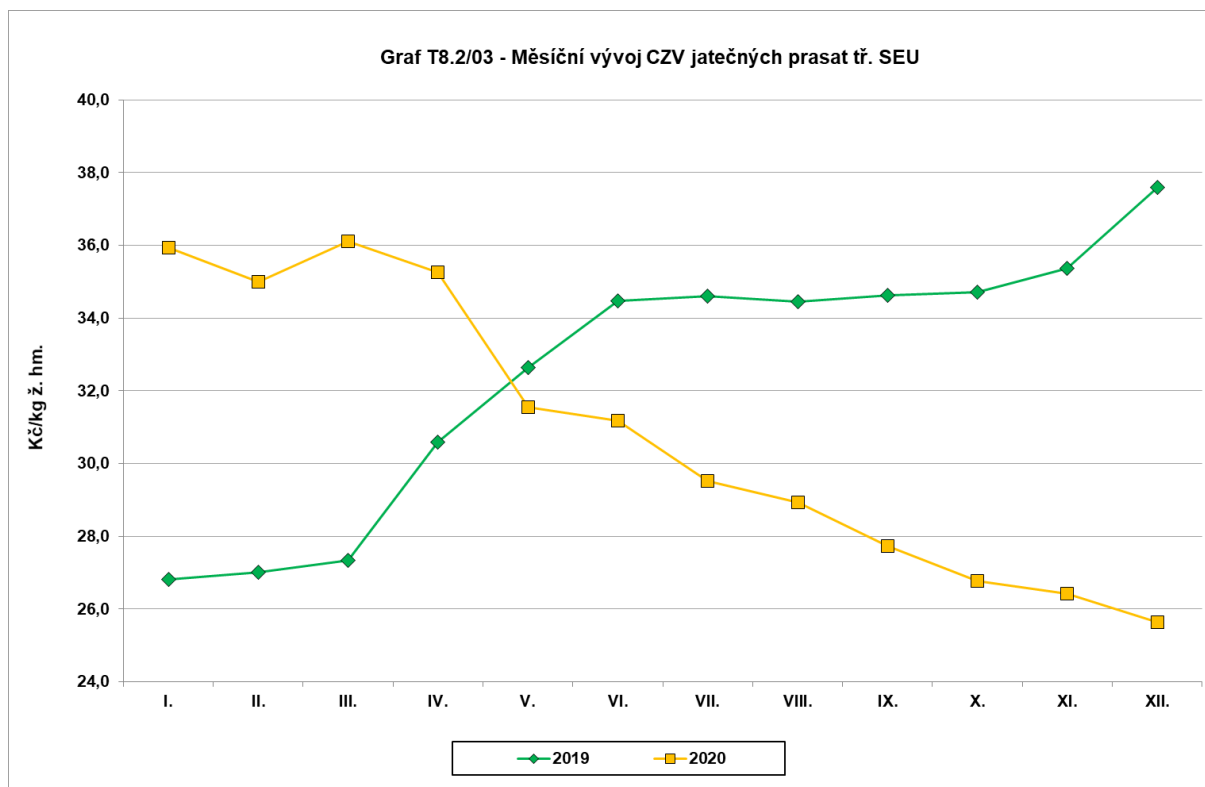
v celkové hodnotě 216,0 mil. Kč. Nakoupená prasata pocházela pouze z EU a hlavní podíl (92 %) z importu představovala zástavová selata, kterých bylo dovezeno 100 tis. ks. Selata byla do ČR dodána pouze z Dánska, Německa a Slovenska. Kromě selat byla importována jatečná prasata (5,5 tis. ks), a to především z Německa, a dále plemenná zvířata (3,3 tis. ks) pocházející hlavně z Dánska. Saldo zahraničního obchodu v živých prasatech dosáhlo 412 tis. ks (1 301 mil. Kč), proti roku 2019 došlo k jeho zlepšení o 22 tis. ks, ve finančním vyjádření však se saldo zhoršilo o 296 mil. Kč hlavně kvůli nižším cenám vyvezených jatečných prasat.

Meziročně stoupl vývoz vepřového masa o 12,9 % (o 0,4 tis. t) na 34,4 tis. t, ve finančním vyjádření se zvýšil o 5,0 % (o 81 mil. Kč) na 1,7 mld. Kč. Nejvýznamnějším odběratelem bylo tradičně Slovensko, kam směřovalo 66 % vývozu, z dalších zemí pak ještě Německo a Polsko. Exportováno bylo především čerstvé nebo chlazené maso (podíl 83 %). Dovoz vepřového masa do ČR v roce 2020 se mírně zvýšil o 0,6 % (tj. o 1,6 tis. t) a dosáhl 276,1 tis. t za 16,6 mld. Kč. Předními dodavateli bylo tradičně Německo a Španělsko, odkud pocházelo souhrnně téměř 54 % (tj. 150 tis. t) vepřového masa v hodnotě 9,4 mld. Kč. Dále se na dovozu významněji podílely ještě Belgie, Polsko a Rakousko (souhrnně 31 % nákupu). Importováno bylo především čerstvé nebo chlazené vepřové maso (podíl 85 %).

Cena zemědělských výrobců jatečných prasat v tuzemsku reagovala na vývoj vysoké nabídky na evropském trhu a od dubna do konce roku meziměsíčně stále klesala. Průměrná CZV jatečných prasat tř. SEU¹²⁴ se meziročně snížila o 5,9 % (tj. o 1,94 Kč) na 30,73 Kč/kg ž. hm. Cena jatečných prasat celkem se snížila o 5,0 % na 30,31 Kč/kg ž. hm. Naproti tomu ceny průmyslových výrobců vepřového výsekového masa na vývoj CZV jatečných prasat téměř nereagovaly, neboť podle TIS^{ČR}SZIF se meziročně prakticky nezměnily (snížení o 0,2 %, tj. o 0,11 Kč/kg)¹²⁵ na 64,51 Kč/kg. Spotřebitelské ceny vepřového masa naopak meziročně ještě vzrostly (index 108,6) a reagovaly tak na živou poptávku maloobchodu.

124 V rámci klasifikační stupnice SEUROP, CZV podle TIS^{ČR} SZIF.

125 Propočet průměrné ceny na roční skladbu 2019.



Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

V roce 2020 došlo v meziročním porovnání ke zhoršení ekonomiky výkrmu prasat. Náklady na výkrm byly v roce 2020 nižší v porovnání s předchozím rokem, avšak došlo k výraznějšímu poklesu cen jatečných prasat. Výkrm prasat bez započtení podpor byl opět ztrátový. Podle predikce ÚZEI vykázaly podniky s podvojným účetnictvím náklady na výkrm prasat ve výši 33,99 Kč/kg ž. hm. V porovnání s rokem 2019 došlo k jejich snížení o 0,5 %, tj. o 0,15 Kč/kg ž. hm. Odhadované náklady na krmiva se podílely na celkových nákladech výkrmu prasat zhruba 64,3 %, meziročně došlo k jejich snížení o 3,0 %, tj. o 0,50 Kč/KD. Z ostatních nákladových položek došlo k meziročnímu navýšení u pracovních nákladů (o 5,0 %, tj. 0,01 Kč/KD). Naproti tomu ceny zemědělských výrobců zástavových selat se podle ČSÚ meziročně snížily o 2,4 % (o 1,41 Kč/kg ž. hm.) a dosáhly 58,43 Kč/kg.

Nákladová rentabilita výkrmu prasat v roce 2020 podle předběžných údajů dosáhla -9,31 %, což představovalo ztrátu 3,17 Kč/kg ž. hm. vykrmeného prasete. V porovnání s rokem 2019 došlo k jejímu zhoršení o 4,4 p. b. v důsledku většího snížení cen jatečných prasat, zatímco náklady poklesly mírněji. Přímé podpory¹²⁶ směřované do odvětví chovu prasat meziročně poklesly o 29,0 % na 3,12 Kč/kg ž. hm. Přispěly ke zhoršení souhrnné rentability o 8,1 p. b. Nepřímé podpory (zahrnující plochy vlastních krmiv) reprezentované částkou

¹²⁶ Přímé podpory: Podpora pojištění ŽV, zelená nafta, PRV 2014–2020 – dobré životní podmínky zvířat, Národní dotace – dotační titul 8 ozdravení chovů prasat, dotační titul 20.C Zlepšení životních podmínek v chovu prasat.

0,85 Kč/kg ž. hm. rentabilitu výkrmu ovlivnily jen nepatrně. Celkové podpory (tj. přímé a nepřímé) dosáhly 3,97 Kč/kg ž. hm., tj. 470 Kč na jedno vykrmené prase a díky nim vykazovala souhrnná rentabilita kladné hodnoty 2,37 %. Při jejich započtení vykázal výkrm zisk ve výši 0,81 Kč/kg ž. hm. jatečného prasete.

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso, vejce

Drůbeží maso

Světová produkce drůbežího masa dle předběžného odhadu FAO činila 133,3 mil. t, a meziroční nárůst tak byl 1,3 %. Světový obchod se zásadně nezměnil, protože široký pokles importu vykompenzoval velký nárůst importu východoasijského (zejména Číny z USA). K většímu nárůstu importu nedošlo hlavně kvůli oslabení ekonomik bojem proti COVID-19 a zvýšení produkce některých dovozců (Evropa 0,9 %, Afrika 2,9 %) při nižším zvýšení spotřeby. Světová cena dle FAO klesla o 9,8 %.

Produkce drůbežího masa EU 27 se podle odhadu EK v roce 2020 zvýšila velmi mírně o 1,0 % a spotřeba o 1,4 %. Vývoz činil podle EK 1,7 mil. t j. hm., klesl tedy o 4,5 %. Dovoz se snížil o 14,1 % na 510,6 tis. t j. hm. Nejvíce poklesl dovoz z Thajska (24,0 %), z Ukrajiny (18,8 %) a jen mírně z Brazílie (3,3 %). EK zachovala většinu cel, celních kvót a opatření minimálních dovozních cen ze třetích zemí. Dovoz z Ukrajiny byl více omezen upřesněním celní kvóty. Chovy EU 27 zasáhla ptačí chřipka, kvůli čemuž Čína a JAR pozastavily dovoz z Polska. Pokles vývozu EU 27 do JAR (31,4 %), na Filipíny (9,2 %), Ukrajinu (18,2 %) a do Vietnamu (39,0 %) byl částečně kompenzován nárůstem do Ghany (16,2 %) a Dem. rep. Kongo (29,3 %). Jednotková hodnota vývozu se snížila o 2,6 % na 1,14 €/kg. Jednotková hodnota dovozu klesla o 8,0 % na 1,87 €/kg.

Podle soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2020 (ČSÚ) vzrostly stavy drůbeže v ČR o 5,5 % na 24,2 mil. ks. Stavy kuřat na výkrm vzrostly o 0,9 % na 11,7 mil. ks. Stavy kuřat na chov vzrostly o 19,1 % na 2,8 mil. ks. Stavy slepic se zvýšily o 12,1 % na 8,5 mil. ks. U ostatní drůbeže se snížil počet krůt (12,5 % na 303,9 tis. ks), snížil se počet kachen (22,1 % na 598,4 tis. ks) a vzrostl počet hus (13,4 % na 22,3 tis. ks).

Produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2020 dle ČSÚ snížila o 1,4 % na 259,2 tis. t ž. hm.

Dovoz drůbežího masa do ČR se podle celní statistiky MZe zvýšil o 3,8 % na 130,1 tis. t j. hm. Z toho se dovezlo 65 % z Polska, 10 % z Maďarska, 8 % z Německa, 5 % ze Slovenska, 3 % z Nizozemska, 2 % z Ukrajiny, 1 % z Brazílie a více než 1 tis. t j. hm. ještě z Francie, stejně tak i ze Spojeného království a též Rumunska. Podíl masa čerstvého nebo chlazeného na dovozu drůbežího masa byl 65 % (meziročně o 1 p. b. více) a podíl kuřecího masa na dovozu drůbežího masa 76 % (meziročně stejně). Nejvíce se dovezlo dělené kuřecí maso vykostěné, čerstvé nebo chlazené (17,5 tis. t za 60,27 Kč/kg). Druhou největší položkou

byla „kuřata 65 %“, čerstvá nebo chlazená (16,4 tis. t za 35,47 Kč/kg). Třetí největší položkou se stala kuřecí prsa, čerstvá nebo chlazená (13,3 tis. t za 61,41 Kč/kg). Čtvrtý nejvyšší dovoz zaznamenala celní statistika u položky dělené kuřecí maso vykostěné zmrazené (13,2 tis. t za 29,58 Kč/kg). Mimořádně levně bylo dovezeno dělené kuřecí maso nevykostěné zmrazené (6,8 tis. t za 7,43 Kč/kg) a kuřecí půlky nebo čtvrtky čerstvé nebo chlazené (5,9 tis. t za 23,14 Kč/kg). Celková dovozní cena drůbežího masa dosáhla 45,59 Kč/kg.

Vývoz drůbežího masa z ČR se snížil o 4,3 % na 18,7 tis. t j. hm. Podílelo se na něm Slovensko 44 %, Německo 22 %, Maďarsko 9 %, Rakousko 9 % a Bulharsko 5 %. Podíl masa čerstvého nebo chlazeného na vývozu drůbežího masa byl 46 % (meziročně o 7 p. b. méně) a podíl masa z kuřat na vývozu drůbežího masa 83 % (meziročně o 1 p. b. více). Největší položkou byla „kuřata 65 %“, čerstvá nebo chlazená (3,5 tis. t za 48,65 Kč/kg). Celková vývozní cena drůbežího masa dosáhla 49,56 Kč/kg.

Ve vývozu z ČR má větší význam spíše živá drůbež než maso. Z ČR se v roce 2020 vyvezlo 115,3 mil. ks živé drůbeže, tedy meziročně o 2,0 % méně. V přepočtu na hmotnost činil tento vývoz 42,6 tis. t ž. hm. a účastnilo se na něm především 5 hlavních dovozců: Slovensko (54,2 mil. ks; 11,2 tis. t ž. hm.), Polsko (20,2 mil. ks; 19,1 tis. t ž. hm.), Německo (3,0 mil. ks; 10,6 tis. t ž. hm.), Rumunsko (24,3 mil. ks; 1,1 tis. t ž. hm.) a Ukrajina (7,0 mil. ks; 0,3 tis. t ž. hm.).

Do ČR bylo dovezeno 11,6 mil. ks živé drůbeže, to znamená meziročně o 6,6 % méně. V přepočtu na hmotnost činil tento dovoz 3,0 tis. t ž. hm. Podílely se na něm zejména Maďarsko (2,2 mil. ks; 176,0 t ž. hm.), Německo (2,5 mil. ks; 215,4 t ž. hm.), Slovensko (2,7 mil. ks; 2,0 tis. t ž. hm.) a Dánsko (3,5 mil. ks; 174,6 t ž. hm.).

T8.2/04 - Bilance výroby a spotřeby drůbežího masa a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2016	2017	2018	2019	2020 ¹⁾	Meziroční index
Stavy drůbeže celkem	tis. ks	21 314,0	21 494,3	23 572,8	22 979,4	24 247,4	105,5
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	4,6	6,1	4,4	3,6	3,2	88,9
Výroba ²⁾	tis. t j. hm.	182,0	192,9	195,3	199,8	199,9	100,1
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	143,0	128,9	135,5	128,8	132,2	102,6
Celková nabídka	tis. t j. hm.	329,6	327,9	335,1	332,2	335,3	100,9
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	244,5	257,2	271,3	276,2	280,3	101,5
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	79,0	66,4	60,2	52,8	50,4	95,5
Celková poptávka	tis. t j. hm.	323,5	323,6	331,5	329,0	330,7	100,5
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	6,1	4,4	3,6	3,2	4,6	143,8
Soběstačnost ⁴⁾	%	74,4	75,0	72,0	72,3	71,3	-1,0
Ekonomika výkrmu kuřat							
Náklady jednotkové ⁵⁾	Kč/kg ž. hm.	23,46	22,99	22,45	24,98	24,93	99,8
Realizační cena výkrmu kuřat	Kč/kg ž. hm.	22,04	21,41	22,46	22,22	22,72	102,2
Podpory celkem	Kč/ks	3,40	4,09	4,85	4,82	5,04	104,6
v tom - Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; zelená nafta, pojištění	Kč/ks	3,33	3,98	4,72	4,73	4,96	104,8
- Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	0,07	0,11	0,13	0,09	0,08	93,1
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	1,72	1,99	2,46	2,42	2,53	104,6
v tom - Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	1,69	1,93	2,39	2,38	2,49	104,8
- Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	0,04	0,05	0,07	0,04	0,04	93,1
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-6,08	-6,88	0,08	-11,06	-8,88	2,2
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	1,12	1,54	10,74	-1,55	1,10	2,7
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	-5,92	-6,64	0,37	-10,89	-8,72	2,2
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami ⁴⁾	%	1,27	1,77	11,04	-1,38	1,26	2,6

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

2) Celková výroba zahrnuje tržní výrobu zemědělských podniků a samozásobení.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

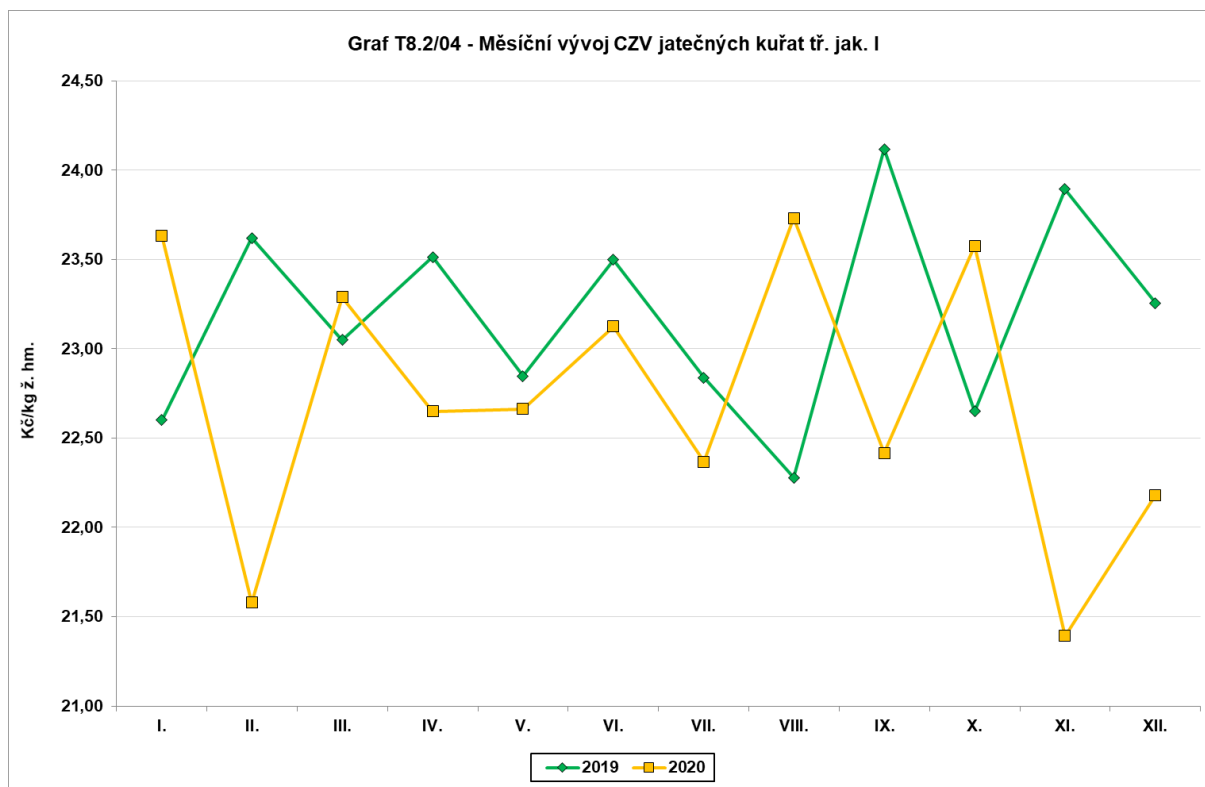
5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu drůbežího trusu, na základě výběrového šetření ÚZEI; rok 2020 odhad.

Pramen: ČSÚ, Chov drůbeže, Ceny a indexy cen, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.; MZe, Celní statistika, Měsíční výkaz o zásobách drůbeže a drůbežích výrobců, výpočty; ÚZEI, šetření, výpočty; SZIF; PGRLF

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI), J. Leiblová (MZe)

Aktivní peněžní saldo obchodu ČR s živou drůbeží se podle celní statistiky MZe zhoršilo o 4,3 % a činilo 1,3 mld. Kč a pasivní saldo obchodu s drůbežím masem se zlepšilo o 5,1 % a činilo -5,0 mld. Kč.

Na ekonomice odvětví se jen mírně odrazil pokles CPV krmné směsi pro brojlerů o 2,2 % na 7 928 Kč/t, protože CZV brojlerů se meziročně snížila o 2,0 % na 22,72 Kč/kg (ČSÚ). Pokles CZV souhlasí s bilancí, ve které celková nabídka vzrostla více než celková poptávka. Boj s COVID 19 ovlivnil výrobu jatečné drůbeže zvýšením nákladů o příslušná opatření, omezením pracovní síly a uzavřením vybraných odbytových míst. Výrobu jatečných kuřat za rok 2019 lze podle výsledků výběrového šetření ÚZEI hodnotit v průměru jako nerentabilní. V roce 2020 se nákladová rentabilita produkce jatečných kuřat meziročně zlepšila o 2,2 p. b. na 8,9 % a souhrnná rentabilita (tj. včetně podpor) se meziročně zvýšila o 2,6 p. b. na 1,3 %.



Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

V roce 2020 zaznamenala SVS 2 výskyty ptačí chřipky (1 velkochov a 1 malochov). Ve velkochovu bylo v únoru utraceno nebo uhynulo 137,5 tis. ks krůt a brojlerů.

Vejce

Celková produkce vajec se podle odhadu EK v roce 2020 v zemích EU mírně zvýšila o 0,1 % na 6 313 tis. t. Celková spotřeba vajec poklesla o 1,0 %, soběstačnost EU se mírně zvýšila na 102 %.

Objem dovezených vajec do EU se ve srovnání s předchozím rokem snížil o 8,7 %. Největším dovozcem vajec do EU byla Ukrajina (54,8 % celkového dovozu) a USA (19,0 % celkového dovozu). Významným dovozcem stále zůstává též Argentina (7,4 % celkového objemu dovozu).

Vývoz vajec z EU se v porovnání s rokem 2019 podle předběžných údajů zvýšil o 0,8 % a dosáhl 242 tis. t. Do Japonska bylo vyvezeno 28,1 % celkového množství. Do dalších destinací – Švýcarska a Izraele bylo vyvezeno 22,3 % celkového množství.

Průměrná tržní cena vajec na reprezentativních trzích EU¹²⁷ podle předběžných údajů EK se meziročně snížila o 2,4 % a dosáhla 128,01 €/100 kg (tj. 1,95 Kč/ks¹²⁸). V rámci sledovaných zemí byla nejvyšší cena v Rakousku (188,43 €/100 kg, tj. 2,90 Kč/ks) a nejnižší

¹²⁷ Vážený průměr cen členských států průměru hmotnostních kategorií L (47,5–57,5 g) a M (57,5–67,5 g).

¹²⁸ Přepočteno pomocí kurzu ČNB 1 € = 26,444 Kč.

ve Španělsku (91,57 €/100 kg, tj. 1,39 Kč/ks). Cena v ČR dle údajů EK dosáhla 106,35 €/100 kg (tj. 1,62 Kč/ks).

Chov nosnic v ČR byl v roce 2020 charakterizován meziročním mírným poklesem průměrných početních stavů nosnic a dovozu při zvýšení průměrné roční užitkovosti nosnic (tab. T8.2/05).

V ČR bylo v průměru evidováno 9,2 mil. ks nosnic v užitkových chovech, což představuje meziroční snížení o 236,1 tis. ks (2,5 %). Z toho tvořily 56,4 % nosnice v zemědělském sektoru, jejichž průměrné stavy za rok 2020 poklesly o 1,3 % a zbytek představovaly nosnice v domácích hospodářstvích, jejichž průměrné stavy meziročně v průměru klesly o 4,0 %.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 330,1 mil. ks (v přepočtu 133,9 tis. t), tj. přibližně 85,3 % celkové výroby. Celková výroba vajec představuje součet produkce konzumních vajec v zemědělském sektoru a domácích hospodářstvích, doplněný o produkci násadových vajec. Celková výroba vajec meziročně poklesla o 1,8 tis. t (o 1,1 %) a činila 157,0 tis. t. Výroba konzumních vajec v zemědělském sektoru se meziročně mírně snížila o 1,1 mil. ks (0,1 %) na 1 607,8 mil. ks (92,4 tis. t), v domácích hospodářstvích pak dosáhla 722,3 mil. ks (41,5 tis. t), což je meziročně o 30,3 mil. ks (o 4,0 %) méně. Násadových vajec bylo podle odhadu ÚZEI vyrobeno přibližně 402,0 mil. ks (23,1 tis. t). Průměrná roční snáška vajec na nosnici v zemědělském sektoru dosáhla 309,7 ks, v domácích hospodářstvích podle odhadu ČSÚ zůstala na úrovni 180 ks vajec/nosnici/rok. Domácí spotřeba vajec meziročně poklesla o 5,3 % (o 9,5 tis. t). Lze předpokládat, že pokles spotřeby vajec v ČR ovlivnila pandemie COVID-19, a s tím související uzavření gastro provozů. Míra soběstačnosti se meziročně mírně snížila o 3,9 p. b. na 92,7 %.

Dovoz vajec a vaječných hmot do ČR se snížil o 3,5 tis. t (o 8,2 %) a dosáhl celkem 39,0 tis. t, z toho bylo 421,3 mil. ks (24,4 tis. t) vajec ve skořápce a 14,6 tis. t vaječných hmot. Oproti minulému roku se snížil dovoz vajec ve skořápce o 14,4 % a dovoz vaječných hmot o 1,8 %. Z dovezených vajec ve skořápce bylo 93,2 % vajec konzumních, jejichž dovezený počet meziročně poklesl o 12,6 %. Objem dovezených násadových vajec se naopak zvýšil o 8,1 % na 31,9 mil. ks.

Nejvýznamnějšími dovozci konzumních vajec do ČR byly v roce 2019 Polsko (72,8 %), Německo (10,3 %) a Lotyšsko (8,2 %). Na dovozu násadových vajec do ČR se významně podílelo Slovensko, které dovezlo 86,5 % celkového objemu dovezených násadových vajec. Dalšími dovozci byly Španělsko (2,7 %) a Nizozemsko (2,2 %). Nejvíce vaječných hmot bylo do ČR dovezeno též z Polska (31,7 %), následuje Lotyšsko (15,2 %) a Nizozemsko (9,2 %).

Vývoz vajec a vaječných hmot meziročně vzrostl o 18,7 % a dosáhl 26,7 tis. t. Na zvýšení vyvezeného množství vajec se podílela hlavně konzumní vejce nárůstem o 40,9 %. Vývoz násadových vajec a vaječných hmot naopak poklesl o 7,2 % a 8,9 %.

Nejvýznamnější vývozní destinací pro konzumní vejce bylo Slovensko (36,3 % vyvezených vajec), Německo (33,4 % vyvezených vajec) a Polsko (15,3 % vyvezených vajec). Větší část násadových vajec směřovala do Ruska (62,6 %), další destinace (Polsko, Kazachstán, Saúdská Arábie a řada dalších) měly výrazný odstup. Vaječné hmoty se vyvážely nejvíce na Slovensko (93,8 %).

V roce 2019 byly do odvětví chovu drůbeže cíleny podpory z národních zdrojů¹²⁹ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství, nákazový fond aj.) – viz kap. 2.3. V rámci Nákazového fondu byla vyplacena podpora na ozdravování chovů¹³⁰, která představovala celkovou částku 58,0 mil. Kč, což bylo o 62,4 mil. Kč méně než v roce 2019.

129 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2019 na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

130 Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.c) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravování chovů drůbeže zvýšením biologické bezpečnosti: 8.F.c.a - Nosnice – podestýlka, 8.F.c.c. – Nosnice – klece, voliéry, rošty.

T8.2/05 - Bilance výroby a spotřeby vajec a jejich ekonomika

Ukazatel	MJ	2016	2017	2018	2019	2020 ¹⁾	Meziroční index
Průměrný stav slepic	tis. ks	8 923,0	9 283,0	9 194,0	9 440,6	9 204,5	97,5
Průměrná roční užitkovost ²⁾	ks/nosnici	302,6	309,0	309,7	305,9	309,7	101,2
Bilance³⁾							
Výroba ⁴⁾	tis. t	143,0	152,4	153,6	158,8	157,0	98,9
z toho domácí hospodářství	tis. t	48,7	46,8	44,3	43,3	41,5	95,8
Dovoz ⁵⁾	tis. t	47,7	40,6	40,2	42,5	39,0	91,8
Celková nabídka	tis. t	190,7	193,0	193,8	201,3	196,0	97,4
Domácí spotřeba	tis. t	168,6	169,8	170,4	178,8	169,3	94,7
Vývoz ⁵⁾	tis. t	22,1	23,2	23,4	22,5	26,7	118,7
Celková poptávka	tis. t	190,7	193,0	193,8	201,3	196,0	97,4
Soběstačnost ⁶⁾	%	84,8	89,8	90,1	88,8	92,7	3,9
Ekonomika vajec (náklady, snášky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady na nosnici ⁷⁾	Kč/1000 KD	1 354	1 351	1 289	1 293	1 294	100,1
Užitkovost - snáška - přepočet na rok	vajec/nosnici	336	337	333	332	332	100,0
Náklady jednotkové - na vejce vč. amortizace	Kč/vejce	1,84	1,87	1,82	1,79	1,79	100,0
Realizační cena vajec	Kč/vejce	1,67	2,06	1,86	1,74	1,81	103,9
Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; zelená nafta, pojištění	Kč/nosnici	15,92	27,34	38,10	36,86	25,70	69,7
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/nosnici	2,75	3,44	4,04	3,39	3,35	98,8
Podpory celkem	Kč/nosnici	18,67	30,78	42,14	40,25	29,05	72,2
Podpory jednotkové přímé na vejce	Kč/vejce	0,05	0,08	0,11	0,11	0,08	69,7
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva na vejce	Kč/vejce	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	98,8
Podpory jednotkové celkem na vejce	Kč/vejce	0,06	0,09	0,13	0,12	0,09	72,2
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	-8,98	9,76	2,38	-2,75	1,03	3,8
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁶⁾	%	-6,40	14,09	8,69	3,46	5,36	1,9
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁶⁾	%	-8,53	10,31	3,05	-2,18	1,59	3,8
Souhrnná rentabilita celkem ⁶⁾	%	-5,95	14,64	9,36	4,04	5,93	1,9
Cena EU vejce L a M	€/100 kg	113,71	140,94	132,67	131,54	128,01	97,3
Cena ČR vejce L a M	€/100 kg	95,76	130,25	108,40	103,25	106,35	103,0

1) Odhad.

2) Užitkovost pouze za zemědělský sektor.

3) Bilance se vztahuje ke konzumním, násadovým vejcům a vaječným hmotám.

4) Od roku 2010 změna metodiky: ČSÚ - výroba uváděna pouze za užitkové chovy, do celkové výroby byla započtena i násadová vejce (odhad ÚZEI).

5) Dovoz a vývoz včetně násadových vajec a vaječných hmot.

Konverzní koeficienty pro přepočet kg na kusy vajec: skořápková vejce 17,4 ks, tekuté vaječné produkty 20 ks, sušené vaječné produkty 72 ks.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu drůbežního trusu, rok 2020 odhad.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže; ČSÚ - Ceny zemědělských výrobců;

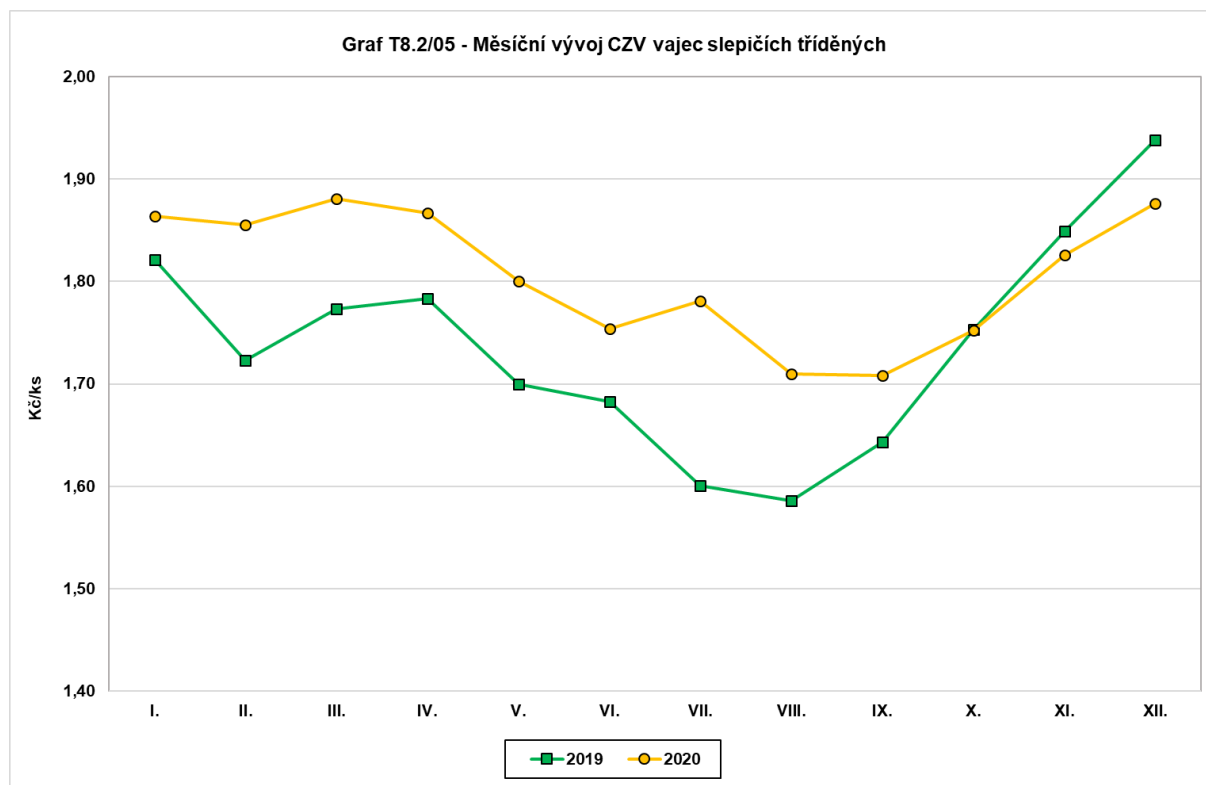
Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Evropská komise; výpočty ÚZEI a MZe.

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), J. Leiblová (MZe)

V roce 2020 došlo podle predikce ÚZEI meziročně ke zlepšení všech ukazatelů rentability produkce vajec v ČR z důvodu vyšší CZV, přičemž náklady na výrobu zůstaly téměř stejné. Nákladová rentabilita (bez zahrnutí podpor) se podle odhadu zvýšila o 3,8 p. b. na 1,03 %, souhrnná rentabilita s přímými podporami o 1,9 p. b. na 5,36 %, souhrnná rentabilita (včetně

přímých a nepřímých podpor) vzrostla o 3,8 p. b. a činila 1,59 %. Celkové náklady na výrobu vajec v roce 2020 se odhadují ve výši 1,79 Kč/ks, tj. téměř stejné jako v předchozím roce.

Průměrná roční CZV tříděných vajec dosáhla 1,80 Kč/ks, což je meziroční zvýšení o 0,06 Kč/ks (3,4 %). Spotřebitelské ceny vajec slepičích čerstvých se snížily a jejich průměrná roční hodnota 2,87 Kč/ks byla o 0,27 Kč/ks (8,6 %) nižší než v předchozím roce. Ceny krmných směsí pro nosnice meziročně poklesly, jejich průměrná roční cena činila 5 955 Kč/t, což je o 2,3 % méně než v předchozím roce.



Pramen: ČSÚ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

8.2.4 Ovce, kozy – skopové maso

Stavy ovcí v EU dosáhly podle odhadu EK celkem 60,4 mil. ks, což je o 0,3 mil. ks (0,5 %) méně než v předchozím roce. Úbytek stavů ve vybraných producentských zemích byl zaznamenán zejména v Řecku (o 0,17 mil. ks), ale i v Maďarsku (o 0,12 mil. ks) a v Rumunsku (o 0,10 mil. ks). Naopak pouze ve Francii došlo k výraznějšímu růstu o 0,14 mil. ks. Stavy koz klesly o 1,7 % na 11,9 mil. ks. Hrubá produkce skopového a kozího masa dosáhla podle odhadu EK 628 mil. t, čímž klesla oproti předchozímu roku o 1 mil. t (0,2 %). Současně se odhaduje pokles spotřeby o 6 mil. t (0,9 %) na úroveň 662 mil. t. Údaje jsou meziročně výrazně nižší z důvodu odečtení hodnot za Spojené království. Po brexitu převýšila soběstačnost stoprocentní hodnotu a podle odhadu EK dosáhla v roce 2020 celkem 106,3 %, tj. o 0,5 p. b. méně, než by tomu bylo v předchozím roce bez Spojeného království. Průměrná spotřeba skopového a kozího masa na osobu vyjádřená ve váze maloobchodu dosáhla v EU 1,3 kg.

V České republice klesly nejen celkové stavy ovcí i koz, ale i stavy základních stád. K 1. 4. 2020 bylo v ČR evidováno 203,6 tis. ks ovcí, 126,0 tis. ks bahnic a 4,1 tis. ks zapuštěných jehnic, což je meziroční pokles základního stáda o 3,1 %. Již pátým rokem se tak projevil klesající trend stavů. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2020 evidováno 28,9 tis. ks, z toho základní stádo koz kleslo o 1,4 % a dosáhlo 19,0 tis. ks. Komoditě konkuruje chov krav bez tržní produkce mléka, a na odvětví současně dopadá vzrůstající výskyt predátorů.

T8.2/06 - Bilance výroby a spotřeby skopového a koziho masa¹⁾

Ukazatel	MJ	2016	2017	2018	2019	2020 ²⁾	Meziroční index
Stavy ovcí celkem	ks	218 493	217 141	218 915	213 068	203 612	95,6
Stavy koz celkem	ks	26 548	28 174	30 316	29 210	28 919	99,0
Výroba	tis. t j. hm.	3,87	3,97	4,01	4,03	3,68	91,3
z toho - domácí hospodářství	tis. t j. hm.	3,66	3,78	3,78	3,81	3,49	91,6
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,49	0,42	0,44	0,66	0,40	60,6
Celková nabídka	tis. t j. hm.	4,33	4,39	4,45	4,69	4,08	87,0
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	3,96	3,92	3,91	4,21	3,77	89,5
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,37	0,47	0,54	0,48	0,31	64,6
Celková poptávka	tis. t j. hm.	4,33	4,39	4,45	4,69	4,08	87,0
Míra soběstačnosti ⁴⁾	%	97,0	101,3	102,6	95,7	97,1	1,4

1) Koefficient přepočtu živé hmotnosti na jatečnou = 0,46.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ; MZe; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Svaz chovatelů ovcí a koz

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), L. Josrová (MZe)

Počty poražených kusů ovcí stále mírně klesají. Stejně tak porážky koz. Celkové porážky ovcí včetně odhadu domácích porážek dosáhly podle šetření ČSÚ a odhadu MZe celkem 148,7 tis. ks, z toho 119,0 tis. ks jehňat. Z uvedených počtů bylo podle údajů ČSÚ na jatkách poraženo 9,7 tis. ks ovcí (včetně 7,9 tis. ks jehňat), tj. 6,7 % celkově poražených kusů ovcí včetně jehňat. Průměrná porážková hmotnost jehňat na jatkách dosáhla 33,0 kg ž. hm./ks. Průměrná porážková hmotnost jehňat při zohlednění domácích porážek dosáhla podle odhadu MZe 38,0 kg ž. hm. Porážky koz včetně domácích porážek činily podle odhadu ČSÚ 30,6 tis. ks. Z toho jatka vykázaly 0,6 tis. ks poražených koz. Průměrná porážková hmotnost koz na jatkách dosáhla 21,0 kg ž. hm. Při zohlednění domácích porážek MZe odhaduje dosaženou hmotnost na 18,0 kg ž. hm. Celková domácí výroba skopového a koziho masa klesla o 8,7 %. Poměrně výrazný pokles produkce byl ovlivněn zejména ztrátou prodeje této komodity v malých specializovaných prodejnách v důsledku změny spotřebitelského chování během pandemie COVID-19. Struktura chovatelů v ČR s převažujícím počtem malochovů je napojená zejména na specializované a lokální prodejny, ovšem zájem spotřebitelů se pravděpodobně posunul ve prospěch nákupů v maloobchodních řetězcích. Rodinné farmy se též musely vyrovnávat s výpadky pracovní síly nejen z důvodu nemoci, ale též pro její omezenou denní disponibilitu z důvodu domácí výuky dětí. Nedostatek odborné pracovní síly se stal hendikepem zejména v době bahnění a kozlení. Domácí spotřeba klesla ještě o něco více

než výroba, proto se mírně zvýšila míra soběstačnosti a dosáhla 97,1 %. Průměrná CZV jatečných jehňat v ČR nebyla vykázána. Průměrná cena dovezeného skopového a kozího masa dosáhla podle dat ČSÚ 210,4 Kč/kg. Cenový vývoj v ČR se odvíjí zejména od podmínek na neformálním trhu a jen malá část produkce je ovlivněna cenovým vývojem na evropském trhu.

V zahraničním obchodě byl výrazně utlumen vývoz živých ovcí. Bylo vyvezeno 1,5 tis. ks živých ovcí, což je meziroční pokles o 86,7 % a tato položka činila v přepočtu 0,04 tis. t, tj. zhruba pětinu celkového vývozu komodity. Nizozemsko zůstalo s 28,6% podílem na celkovém vývozu hlavní vývozní destinací. Dalšími destinacemi bylo Polsko, Německo, Maďarsko, Srbsko, Ruská federace a v marginálních množstvích další země. Vývoz skopového masa dosáhl 0,27 tis. t a nejvýznamnějšími destinacemi bylo Německo a Slovensko, kam směřovalo 83,0 %, resp. 13,9 % vyvezeného množství skopového masa. Živých koz bylo vyvezeno 45 ks a vývoz kozího masa byl vykázán v nulové hodnotě.

Dovoz komodity ovce / skopové maso se uskutečnil výhradně v mase. Z dovezeného množství 0,4 tis. t pocházelo 35,1 % z Nového Zélandu, 17,1 % z Německa a 14,7 % z Irska. Na zbytku dovozu skopového masa se podílelo 11 zemí z Evropy i ze zámorí. Dovoz kozího masa byl marginální a dovoz živých ovcí nebyl vykázán.

Chov ovcí a koz je podporován prostřednictvím dobrovolných podpor vázaných na produkci (VCS) i v rámci systému přechodných vnitrostátních podpor. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1306/2013, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanovena pro rok 2020 platba ve výši 4 471,70 Kč/VDJ (tj. cca 671 Kč/ks) na chov bahnice nebo chov kozy jako platba na citlivou komoditu. Sazba přechodné vnitrostátní podpory na chov přežvýkavců na rok 2020 činila 64,24 Kč/VDJ a sazba přechodné vnitrostátní podpory směřovaná na chov ovcí a koz byla stanovena ve výši 41,03 Kč/VDJ. Přepočítacím koeficientem 0,15 připadlo na oprávněnou bahnici a kozu v součtu celkem 686,55 Kč. Podpora chovatelů ovcí a koz pokračovala i v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy a současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor (kap. 2.2). Motivací pro cílení podpor na chov ovcí a koz je jejich šetrný způsob hospodaření v krajině. Zejména v podhorských a horských oblastech nevhodných pro chov skotu je chov ovcí a koz jednou z mála hospodářských alternativ.

8.2.5 Rybářství

V České republice náleží rybářství k dlouhodobě úspěšným odvětvím živočišné výroby. Rybářství je zaměřeno především na chov, zušlechťování, ochranu a lov ryb, popřípadě i jiných

vodních organismů a lze jej rozdělit na produkční a sportovní rybářství¹³¹. Produkční rybářství je charakterizováno jako systematická, cílevědomá a odborná péče o obsádky ryb a jejich ochrana při využití reprodukce. Produkční rybářství v ČR zahrnuje kromě převažujícího rybníkářství také chov lososovitých druhů ryb či chov ryb ve speciálních rybochovných zařízeních, a to k zajištění produkce ryb a rybího masa a dále také chov rybí násady. Sportovní rybářství v sobě zahrnuje výkon rybářského práva v rybářských revírech České republiky, které jsou rozděleny na mimopstruhové a pstruhové. Jejich největšími uživateli jsou Český rybářský svaz, z. s., a Moravský rybářský svaz, z. s.

V roce 2020 bylo v ČR vyprodukováno 20,4 tis. t ž. hm. tržních ryb, což představovalo proti roku 2019 snížení o 2,9 % (o 0,6 tis. t ž. hm.). Výlov z rybníků dosahoval 19,3 tis. t ž. hm., ze speciálních zařízení (převážně průtočných systémů s chovem z toho lososovitých ryb) bylo získáno 1,1 tis. t ž. hm. a 24 t bylo vyloveno z přehrad. Druhové zastoupení tržních ryb je u nás dlouhodobě stabilní a ani loni se proti předchozím letům výrazněji nezměnilo, neboť tradičně dominovala produkce kapra. Ta se v roce 2020 meziročně snížila o 2,9 % (o 0,5 tis. t) na 17,4 tis. t ž. hm. Na celkovém objemu produkovaných ryb se podílel kapr 85,1 %, býložravé ryby 4,9 %, lososovité ryby zaujímaly 4,5 %, dravé ryby 1,2 %, výlov lina činil 0,7 % a ostatní druhy ryb představovaly 3,6 %. Objem výlovu ryb na udici z rybářských revírů byl shodný s rokem 2019 a dosáhl 3,7 tis. t ž. hm. Kapr obecný se na něm podílel ze 77,7 % (2,9 tis. t ž. hm.), z ostatních druhů ryb převažovaly štika obecná, cejn velký, candát obecný a sumec velký (celkem 0,5 tis. t ž. hm.). V roce 2020 bylo na český trh dodáno z tuzemské produkce 7,6 tis. t živých ryb. Objem zpracovaných ryb představoval 2,4 tis. t ž. hm. ryb a reprezentoval téměř 12% podíl z objemu vylovených tržních ryb. Český trh nadále preferoval dodávky živých ryb z domácí produkce, které v posledních třech letech představovaly 38–40 % produkce získané chovem. Podíl ryb z domácí produkce zpracovaných na výrobky z celkového objemu sladkovodních tržních ryb dosahoval 10–12 %. Tuzemská spotřeba ryb podle ČSÚ, zahrnující sladkovodní i mořské ryby v roce 2019 vzrostla o 7 % na 6 kg/obyv./rok, z toho sladkovodní ryby se na ní podílely pouze čtvrtinou. V roce 2020 jsou odhadovány podobné hodnoty spotřeby ryb jako v roce 2019.

CZV kapra tř. I. podle ČSÚ se v roce 2020 proti roku 2019 snížila o 1,61 Kč/kg na 46,97 Kč/kg ž. hm. CZV živého pstruha zaznamenala nárůst o 0,76 Kč/kg a dosáhla 107,14 Kč/kg ž. hm. Zároveň došlo také meziročně k nárůstu spotřebitelské ceny kapra (chlazený, mražený) o 4,25 Kč na 195,55 Kč/kg. Pstruh byl naproti tomu prodáván konzumentům za cenu 197,42 Kč/kg, což bylo o 1,43 Kč/kg více než v roce 2019.

131 *Produkční i sportovní rybářství jsou v České republice řízeny zákonem č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) a jeho prováděcí vyhláškou č. 197/2004 Sb.*

V roce 2020 bylo z ČR vyvezeno celkem 8,84 tis. t ž. hm. ryb z tuzemské produkce¹³² v hodnotě 430,7 mil. Kč, což byl nižší objem než v roce 2019. Hlavní exportovanou rybou byl tradičně živý kapr, jehož bylo vyvezeno 8,80 tis. t ž. hm. v celkové hodnotě 428,3 mil. Kč. Meziročně se vývoz kapra snížil o 9,8 % (o 1,0 tis. t ž. hm.) a směřoval hlavně do zemí EU. Předním odběratelem této pro ČR nejvýznamnější sladkovodní ryby se stalo Německo, kam bylo prodáno na 2,8 tis. t ž. hm., tj. 32 % z celkového vývozu živého kapra. Druhým nejvýznamnějším odběratelem bylo Polsko (28% podíl), dále následovalo Slovensko (11% podíl), Rumunsko (9% podíl) a Rakousko (7% podíl). Průměrná jednotková vývozní cena kapra v roce 2020 dosáhla 48,56 Kč/kg ž. hm. a byla meziročně vyšší o 5,24 Kč/kg ž. hm. Předním odběratelem živých pstruhů v roce 2020 bylo znovu Rakousko (15,6 t). Průměrná jednotková vývozní cena pstruha meziročně vzrostla o 22,5 Kč a dosáhla 126,19 Kč/kg ž. hm.

Dovoz živých ryb do ČR dosáhl u sledovaných druhů (tj. kaprů, pstruhů a úhořů) objem 54 t ž. hm. v hodnotě 3,5 mil. Kč. Oproti roku 2019 došlo k rapidnímu snížení objemu o 85 % (o 325,5 t ž. hm.). Významnější podíl z celkového dovozu živých ryb představovali pstruzi. Jejich podíl na dovozu dosáhl 55,6 % (30 t ž. hm.) Předním dodavatelem živých pstruhů na český trh bylo Polsko, odkud bylo dovezeno 14,4 t ž. hm., následovala Itálie (8,4 t). Průměrná dovozní cena pstruha dosáhla 79,13 Kč/kg ž. hm. a byla meziročně o 0,98 Kč/kg vyšší. Významný objem z celkového dovozu živých ryb představovali v roce 2020 kapři s 24 t ž. hm. (44,4 %). Nejvýznamnějším dodavatelem kaprů na český trh bylo Chorvatsko, odkud bylo importováno 14,4 t ž. hm. za jednotkovou cenu 39,51 Kč/kg ž. hm. K dalším významnějším dodavatelům patřilo Polsko (9,6 t ž. hm.). Průměrná dovozní cena živého kapra v roce 2020 dosáhla 44,81 Kč/kg ž. hm. a byla meziročně o 12,96 Kč/kg vyšší.

Produkční rybářství je v ČR podporováno z národních zdrojů a rovněž ze zdrojů EU. Z národních zdrojů v rámci podpory mimoprodukční funkce rybníků bylo za rok 2020 žadatelům vyplaceno cca 83,4 mil. Kč a v rámci podpory mimoprodukčních funkcí rybářských revírů činila vyplaceno cca 22,2 mil. Kč. Podpory z OP Rybářství 2014–2020 jsou hlavním zdrojem investic ze zdrojů EU, který představuje pro členské země ENRF¹³³ (podrobněji v kap. 2.1.).

132 V uvedených údajích vývozu jsou zahrnuty pouze živé ryby, jejichž celní položky mají označení: 030193-kaprovití; 030191-pstruzi živí; 030192-úhoři živí.

133 ENRF – Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund). ENRF se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

**T8.2/07 - Produkce tržních ryb z rybníků a dalších rybochovných zařízení
a výlov ryb na udici v tekoucích vodách (tis. t ž. hm.)**

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Produkce	20,9	21,7	21,8	21,0	20,4	97,1
Výlov na udici	3,5	3,6	3,7	3,7	3,7	100,0
Vývoz¹⁾	11,0	11,1	10,3	10,3	8,8	85,4
Zpracování	2,5	2,4	2,2	2,4	2,4	100,0
Spotřeba na osobu v kg/rok²⁾	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	92,3

1) Vývoz a zpracování zahrnuje pouze živé sladkovodní ryby vyprodukované v produkčním rybářství.

2) Spotřeba sladkovodních ryb v kg/obyv./rok.

Pramen: Rybářské sdružení České republiky; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: M. Valenta (ÚZEI), P. Chalupa (MZe)

8.2.6 Včelařství

V České republice se včelařství řadí k významnému odvětvím zemědělství. K silným stránkám českého včelařství patří struktura chovatelů včel z hlediska počtu chovaných včelstev (převažují chovatelé do 15 včelstev) a poměrně rovnoměrné rozložení stanovišť včelstev na celém našem území. Další silnou stránkou je také organizovanost včelařů ve spolcích, odborná úroveň podmíněná propracovaným jednotným systémem vzdělávání, organizované tlumení varroázy, povinná vyšetření včelstev, výskyt vědeckých a školských institucí zabývajících se včelařstvím. Mezi slabé stránky odvětví patří prohlubující se záporná bilance zahraničního obchodu s medem vlivem levnějších dovozů ze zahraničí. Opatření spojená s koronavirovou pandemií výrazně omezila v roce 2020 počet pořádaných včelařských akcí a školení.

Dle údajů z Ústřední evidence včel (IZR) dochází k nárůstu počtu včelařů a chovaných včelstev. Ke konci roku 2019 bylo v ČR evidováno 62,9 tis. včelařů se 685,0 tis. včelstvy, v roce 2020 se zvýšil počet včelařů na 64,0 tis. a počet včelstev stoupl na 694,0 tis. ČR patří dlouhodobě mezi státy s největší organizovaností chovatelů včel na světě, neboť včelaři jsou organizováni zejména prostřednictvím ČSV, z. s., který v roce 2020 sdružoval 56,9 tis. členů s 607,3 tis. včelstvy. V meziročním porovnání došlo k navýšení počtu včelařů o 800, zatímco počet včelstev se mírně snížil (o 300).

Pro ČR je typické, že zde dlouhodobě převažují chovatelé do 15 včelstev. Jejich počet v roce 2020 dosáhl 50,2 tis. a meziročně se zvýšil o 2,7 % (o 1,3 tis.). Díky této struktuře včelařů je optimálním způsobem zajišťováno opylení nejen zemědělských plodin, ale i přírodních ekosystémů, což je podstatné především pro zachování biodiverzity krajiny. Důležitá je i existence větších včelařských provozů v ČR se včelstvy nad 150, jejichž počet se zvýšil ze 137 v roce 2019 na 143 v roce 2020.

V produkci medu byl rok 2020 nejhorší za posledních 20 let. Nepříznivé počasí, jakým bylo chladné a vlhké jaro i léto, se negativně projevilo na snůšce jarního i medovicového medu. Podle ČSV, z. s. se výroba medu meziročně propadla o 39,5 % na 4 997 t, zároveň se snížil

o 60,0 % (o 4,8 kg) průměrný výnos na včelstvo. Rovněž výroba včelího vosku meziročně klesla o 20,6 % na 235,3 t. Převážná část vyprodukovaného medu v ČR je včelaři nabízena přímo spotřebitelům formou „prodeje ze dvora“¹³⁴. Část objemu medu je prodávána soukromým společnostem, které jej dále balí a dodávají do obchodní sítě nebo jej exportují. Roční spotřeba medu na obyvatele v roce 2019 podle ČSÚ dosáhla 0,9 kg a meziročně se nezměnila.

Bilance zahraničního obchodu s medem¹³⁵ v roce 2020 byla opět záporná a dosáhla -143,9 mil. Kč. Do ČR bylo dovezeno celkem 3 576,4 t medu v hodnotě 257,7 mil. Kč. Meziročně došlo ke zvýšení importu o 17,0 % (o 519 t). Příčinou byl výrazný nárůst levného medu ze Slovenska a ze třetích zemí, především z Moldavska a Ukrajiny. Předním dodavatelem medu byla Ukrajina, odkud pocházelo 30 % (tj. 1 074,5 t) za 39,79 Kč/kg. Druhým významným obchodním partnerem bylo Slovensko, které meziročně zvýšilo dovoz o 126,6 % na 772,7 t (za 79,25 Kč/kg), následovaly Moldavsko se 474,9 t a Argentina s 229 t. Průměrná dovozní cena medu se meziročně snížila o 0,23 Kč/kg na 72,05 Kč/kg. Pokles produkce medu v ČR se odrazil i v jeho prodeji do zahraničí. V roce 2020 meziročně klesl vývoz medu o 12 % na 934,6 t za průměrnou cenu 121,65 Kč/kg (meziroční nárůst o 13,26 Kč/kg). Téměř veškerý export směřoval do zemí EU (99,3 %), z nich byl největší objem prodán na Slovensko (649,7 t za 78,07 Kč/kg), do Francie (168,3 t za 63,30 Kč/kg) a do Německa (47,7 t za 867,7 Kč/kg). Mezi další významnější odběratele se řadily Itálie, Portugalsko a Španělsko, kam směřovalo celkem 45,3 t. Průměrná vývozní cena medu převyšovala dovozní o 49,60 Kč/kg.

T8.2/08 - Stavby včelstev, produkce a výnos medu v ČR

Ukazatel	MJ	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Počet včelstev celkem	ks	662 253	638 004	673 041	684 965	694 086	101,3
Prům. počet včelstev na včelaře	ks	12,12	11,02	10,82	11,00	11,00	100,0
Produkce medu	t	10 113	9 339	8 966	8 259	4 997	60,5
Výnos medu na včelstvo	kg/rok	15,27	14,69	14,24	12,00	7,20	60,0
Výroba vosku	t	293	301	301	296	235	79,5

Pramen: Český svaz včelařů, z. s.

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), P. Chalupa (MZe)

Včelařství je v ČR dlouhodobě podporováno jednak prostřednictvím národních podpor¹³⁶ a jednak v rámci EU formou tříletých včelařských programů. V roce 2020 bylo prostřednictvím národní podpory 1. D. podpořeno 51 074 chovatelů včel s 629 716 včelstvy, v celkové částce

134 Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

135 Jedná se o předběžné hodnoty – přesné hodnoty v příštím vydání Zelené zprávy.

136 Podpora na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, národní dotace 1. D. směřovaná na zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných rostlin.

105 mil. Kč. Podpora na jedno zazimované včelstvo dosáhla 158,41 Kč (v roce 2019 to bylo 154 Kč).

Český včelařský program na období 2017–2019 byl v roce 2019 ukončen. Na období 2020–2022 byl v červnu 2019 schválen další tříletý Český včelařský program¹³⁷ prováděcím rozhodnutím Komise (EU) 2019/974. Pro včelařský rok 2020 (od 1. 8. 2019 do 31. 7. 2020) byla z tohoto tříletého programu stanovena finanční částka ve výši 64 mil. Kč¹³⁸.

T8.2/09 - Přehled čerpání tříletého programu dotací podle opatření (v tis. Kč)

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Technická pomoc	31 264	35 882	25 576	25 050	28 134	112,3
Boj proti varroáze	23 263	25 574	30 155	32 180	13 735	42,7
Racionalizace kočování	2 320	2 082	1 650	1 031	1 641	159,2
Obnova včelstev	5 394	3 532	5 635	5 348	5 397	100,9
Rozbory medu	693	507	847	726	760	104,7
Celkem čerpáno	62 934	67 577	63 863	64 335	49 667	77,2
Možnost čerpání	62 939	67 580	63 863	64 336	64 342	100,0
Čerpání v %	100,0	100,0	100,0	100,0	77,2	x

Pramen: SZIF

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), P. Chalupa (MZe)

Včelařství je podporováno také prostřednictvím státní dotační politiky směrem k nestátním neziskovým organizacím. Včelařským spolkům jsou poskytovány finanční prostředky podle „Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními organizacemi státní správy“, a to na základě předloženého projektu, který je v rámci výběrového řízení posuzován.

8.3 Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů

Podle ČSÚ průmyslová produkce v roce 2020 meziročně klesla o celých 8,0 %. K meziroční změně průmyslové produkce nejvíce přispěla odvětví výroby motorových vozidel, přívěsů a návěsů, výroba strojů a zařízení a výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků. Naopak produkce vzrostla u výroby papíru a výrobků z papíru, zpracování dřeva a výroby dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků a také výroby farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků.

Index průmyslové produkce za zpracovatelský průmysl k bazickému indexu (průměr roku 2015 = 100) dosáhl v roce 2020 na úroveň 105,2, z toho ve výrobě potravinářských výrobků to bylo 107,1 a u výroby nápojů jen 96,3.

137 Celková výše finančních prostředků na včelařská opatření je hrazena z 50 % z rozpočtu EU a z 50 % z rozpočtu ČR.

138 Vzhledem k nadměrnému zájmu chovatelů včel přesáhl objem uznaných nároků na dotaci celkovou výši přidělených finančních prostředků. Bylo proto nutno pro opatření Technická pomoc (s výjimkou dotací na vedení včelařských kroužků pro děti a mládež) a Racionalizace kočování krátit jednotlivé částky poskytované dotace v souladu s platnými právními předpisy koeficientem 0,3425.

Tržby (příjmy) bez DPH z prodeje výrobků, služeb a zboží v ČR ve sledovaném roce 2020 za obě hodnocené výroby, tj. potravinářské výrobky (CZ-NACE 10) a nápoje (CZ-NACE 11) celkem, u podniků s 50 a více zaměstnanci, meziročně vzrostly pouze o 1,3 %, z toho u potravinářských výrobků o 3,9 %, zatímco u výroby nápojů nastal pokles o 8,4 %. Uvedený propad u nápojů vyplynul z opatření proti pandemii, která zbrzdila, resp. po určitou dobu téměř zastavila, jejich prodej, zejména piva.

Celkový objem tržeb u obou hodnocených potravinářských odvětví za rok 2020 dosáhl 331,3 mld. Kč. (za výrobu potravinářských výrobků bylo vykázáno 269,3 mld. Kč a za výrobu nápojů 62,0 mld. Kč).

Ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu v hodnoceném roce 2020 meziročně klesly o 1,4 %, ale u potravinářských výrobků, nápojů a tabáku vzrostly o 3,5 %. Ceny u skupiny potravinářských výrobků a souvisejících služeb a prací se navýšily o 2,1 %. Vzestup cen nastal zejména ve 4. čtvrtletí 2020. U potravinářských výrobků vč. souvisejících služeb a prací činil růst jen 1,5 %. U jednotlivých skupin výrobků byl vývoj diferencovaný. Nejvyššího růstu bylo dosaženo u skupiny ostatních potravinářských výrobků, a to o 4,5 %, a u zpracovaného a konzervovaného masa a výrobků z masa, kde navýšení činilo 3,4 %. Nejvyšší pokles byl zaznamenán u krmiv, který však činil pouhé 1,0 %. U nápojů se ceny mírně zvedly, a to o 0,5 %.

Jednotlivé potravinářské výrobní obory, resp. jejich skupiny (podle třímístného třídění CZ-NACE 10), reprezentované soubory podniků s 50 a více zaměstnanci, se v roce 2020 vyvíjely tak, jak je uvedeno v tab. T8.3/01 - ekonomické ukazatele jsou uváděny v b. c.

Výroba masa a masných výrobků vč. drůbeže i v hodnoceném roce 2020 patřila ke stěžejním oborům potravinářské výrobní struktury. Podíl tržeb v této struktuře však meziročně mírně klesl, na čemž se podílí podobor výroby masných a drůbežích výrobků. Nárůst tržeb naopak zaznamenal podobor zpracování a konzervování masa. Příznivý vývoj u nejvýznamnějších podniků s nejvyššími aktivy dosáhl obor u indikátoru přidané hodnoty.

Zpracování ryb vykazuje ve výrobní struktuře výroby potravin minoritní podíl, a proto bylo přiřazeno k výrobě krmiv. Stále ve spotřebě ryb, a tím i v produkci, přetrvává sezónnost. Zpracování ryb bylo i v roce 2020 úzce spojeno s jejich produkcí, zejména v místech s rybníčním hospodářstvím. Za hlavní chovanou rybu v ČR je považován kapr.

Zpracování ovoce, zeleniny a brambor jako obor meziročně mírně posílilo svou pozici v oborové struktuře odvětví. V roce 2020 podíl oboru na této struktuře měřeno tržbami činil 2,6 %. Produkce se opírala zejména o vyšší domácí sklizeň ovoce i brambor, ale také o importované suroviny z dovozu. To vedlo k meziročnímu růstu přidané hodnoty oboru, jako jednoho ze stěžejních indikátorů efektivnosti, u nejvýznamnějších podniků.

Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů v roce 2020 měřeno ukazatelem tržeb svou pozici v oborové struktuře mírně oslabila, i když úroveň tržeb udržela. Po stránce

efektivnosti tato výroba (u nejvýznamnějších podniků s vysokými aktivy, které v tomto oboru převládají) objem přidané hodnoty meziročně neudržela.

Výroba mléčných výrobků měřeno podílem tržeb v oborové struktuře mírně posílila, a to o 0,2 p. b. Zůstává tak i v roce pandemie významným segmentem výroby potravin. Tím se obor stal díky příznivému meziročnímu surovinovému zabezpečení, především z domácí produkce. Posílila také vcelku výrazně tvorba přidané hodnoty u nejvýznamnějších podniků, a to díky sortimentním změnám u konzumních mléčných výrobků.

Výroba mlýnských a škrobářských výrobků, v níž výrazně dominuje mlýnská výroba, v hodnoceném roce 2020 v oborové struktuře mírně posílila svou pozici, měřeno ukazatelem tržeb, které navýšila. Lepšího výsledku nebylo dosaženo s ohledem na regionální nevyrovnanost nakupované suroviny, zejména potravinářské pšenice, a kvůli poklesu tržeb za škrobářské výrobky.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků jako jeden z významných oborů ve sledovaném roce 2020 svou pozici v oborové struktuře neudržel, i když jeho tržby mírně rostly. Významnou roli v hodnoceném roce sehrály i nízké ceny a tím i oslabená hodnota produkce běžných pekařských a cukrářských moučných výrobků. Pozitivní byl jejich pravidelný denní rozvoz. Změna sortimentní skladby, která se orientovala spíše na cenově odlišné výrobky jako jsou suchary a trvanlivé cukrářské výrobky, měla pak pozitivní dopad i na vyšší tvorbu přidané hodnoty u nejvýznamnějších podniků.

Výroba ostatních potravinářských výrobků představuje členitou výrobní strukturu především na bázi rostlinné produkce – cukru, kakaa, čokolády a cukrovinek, zpracování čaje a kávy – a další výrobu, zejména vyšší fáze zpracování jako jsou hotové pokrmy, homogenizované a dietní potraviny aj. Tato skupina svou výkonnost, měřeno podílem tržeb, v hodnoceném roce v oborové struktuře výrazně posílila. Důvodem je růst tržeb především u výrobců cukru, který byl skupován do zásoby, a u hotových jídel, při plošně přijatých opatřeních, které po určitou dobu omezily gastronomii v daném roce. Nákup cukru a hotových jídel ve vyšší cenové hladině se pozitivně odrazil ve výrazném meziročním růstu tvorby přidané hodnoty této skupiny výrob.

Výroba průmyslových krmiv podle podílu tržeb v roce 2020 výrazně posílila, a to o 0,6 p. b. Tento vývoj je v souladu s růstem ukazatele tržeb. Také tvorba indikátoru přidané hodnoty u nejvýznamnějších podniků se meziročně významně zlepšila, zejména u podoboru krmiv pro hospodářská zvířata. Obor zpracování ryb, který byl ČSÚ přiřazen k tomuto oboru, je minoritní a výše již byl hodnocen.

Výroba nápojů (CZ-NACE 11) jako celek meziročně, měřeno tržbami, značně oslabila v oborové struktuře sektoru, a to až o 1,9 p. b. Tato zhoršená pozice vyplynula ze zásahů k potlačení pandemie. Zásahy působily plošně a poměrně po dlouhé období s výjimkou rozvolnění. Velký propad produkce nastal především v důsledku uzavření gastronomie. Ani

mírný cenový růst u nápojů situaci sektoru příliš nezlepšil. I když dopad se u jednotlivých výrobních nápojů liší, celkový objem přidané hodnoty u nejvýznamnějších podniků výrazně meziročně poklesl. Podílejí se na tom všechny výroby nápojů, byť se přijala na úrovni oboru a podnikatelských subjektů některá mimořádná opatření, jako např. změna struktury stáčení piva či dovoz pivo ke klientovi aj. Celkovou situaci nezměnilo ani to, že o některé lihoviny byl zvýšený zájem, např. o whisky či rum.

T8.3/01 - Oborová a výrobní struktura potravinářského průmyslu podle tržeb (příjmů) bez DPH z prodeje výrobků, služeb a zboží

Výrobní obor	Podíl na tržbách v b. c. (%)		
	2019 ¹⁾	2020	rozdíl ²⁾
Zpracování masa a výroba masných výrobků	17,6	17,4	-0,2
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	2,5	2,6	0,1
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	5,1	5,0	-0,1
Výroba mléčných výrobků	13,6	13,8	0,2
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	2,9	3,0	0,1
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	9,2	8,7	-0,5
Výroba ostatních potravinářských výrobků	15,5	17,2	1,7
Výroba průmyslových krmiv a zpracování ryb	12,9	13,5	0,6
Výroba nápojů	20,7	18,8	-1,9
Výroba potravin a výroba nápojů celkem	100,0	100,0	x

1) Údaje za rok 2019 byly zpřesněny.

2) Procentní body.

Pramen: ČSÚ: CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11; oborové údaje vlastní výpočty (podniky 50 a více zaměstnanců)

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

8.4 Obnovitelné zdroje energie

V roce 2020 představoval platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu zařízení na výrobu obnovitelných energií z biomasy a bioplynu zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenová rozhodnutí ERÚ¹³⁹ č. 3, 7 a 8/2019 ze dne 26. září, resp. 20. prosince 2019, kterými se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie.

Na základě získaných rozhodnutí EK k notifikovanému systému národních provozních podpor pro OZE zavedla ČR nová opatření:

- Revize provozních podpor, které se budou provádět po 10 letech od zahájení provozu, a to zejména ve vztahu k získaným investičním podporám z důvodu možné nadměrné kompenzace (limit vnitřního výnosového procenta – IRR pro BPS byl stanoven na 10,6 %);
- Pro BPS uvedené do provozu v období od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2020 se zavádí v případě poskytnuté investiční podpory redukční vzorec provozní podpory.

Systém podpory platný od 1. 1. 2013 dále stanovuje následující:

- Elektrinu v režimu výkupních cen vykupuje povinně vykupující;

¹³⁹ Energetický regulační úřad.

- Zelený bonus hradí OTE a.s. (Operátor trhu s energiemi a.s.);
- Cenu silové elektřiny hradí zvolený obchodník s elektřinou;
- Zelený bonus v režimu povinného výkupu opět hradí OTE a.s.;
- Rozdíl mezi výkupní cenou a zeleným bonusem hradí povinně vykupující;
- Zavádí se tzv. hodinový zelený bonus¹⁴⁰.

Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezovala podporu pro nové výrobní elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny a zavedla 10% odvod z elektřiny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výrobní elektřiny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) ERÚ v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanovuje provozní podporu elektřiny pro elektřinu vyrobenou využitím slunečního záření a pro elektřinu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. 1. 2014.

Zákon č. 131/2015 Sb. zavedl následující změny:

- V čele ERÚ stojí rada s předsedou;
- Rozšíření pravomocí ERÚ, poskytování informací, kontrolní činnost;
- Změna platby příspěvku podporovaným obnovitelným zdrojům energií u spotřebitele;
- Nově zavedená podpora pro BPS na úrovni tepla (provozní podpora užitečného tepla dle §24 zákona č. 131/2015 Sb., BPS do el. výkonu 500 kW při splnění minimální účinnosti, vstupní substráty musí tvořit z více než 70 % odpady, statková hnojiva a / nebo vedlejší živočišné produkty);
- Zrušeno osvobození od daně z elektřiny, povinnost registrovat se k dani a platit za ostatní spotřebu daň ve výši 28,30 Kč/MWh;
- Zavedení povinnosti měření technologické spotřeby elektřiny z OZE;
- Konec podpory decentrální výroby;
- Pro provoz zdrojů do 10 kW není požadována licence výrobce elektřiny.

Nárůst výroby energie u některých druhů OZE v ČR v letech 2018–2019¹⁴¹ ukazuje tab. T8.4/01.

¹⁴⁰ Výše zeleného bonusu se mění každou hodinu podle vývoje ceny silové elektřiny. Vzorec pro výpočet hodinového zeleného bonusu stanoví vyhláška č. 408/2015 Sb. o Pravidlech trhu s elektřinou.

¹⁴¹ Poslední dostupné údaje jsou za rok 2019.

Podle statistik MPO podíl obnovitelných zdrojů energie v roce 2019 na hrubé výrobě elektřiny dosáhl 11,6 %. Podíl obnovitelné energie na konečné spotřebě energie podle metodiky Eurostat – SHARES v roce 2019 činil přibližně 16 %.

T8.4/01 - Celková energie z OZE v ČR v letech 2018–2019

Zdroje obnovitelné energie	2018		2019		Meziroční index (OZE)
	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	
Biomasa (mimo domácnosti)	45 976,5	23,9	51 524,7	25,1	112,1
Biomasa (domácnosti)	78 824,8	41,0	84 439,8	41,2	107,1
Vodní elektrárny	5 863,8	3,5	7 228,9	3,5	123,3
Bioplyn	25 279,1	13,1	24 331,9	11,9	96,3
Biologicky rozložitelná část TKO ¹⁾	3 668,8	1,9	3 256,9	1,6	88,8
Kapalná biopaliva	13 151,4	6,8	14 292,7	7,0	108,7
Tepelná čerpadla (teplo prostředí)	7 234,7	3,8	8 489,3	4,1	117,3
Solární termální systémy	861,5	0,5	767,3	0,4	89,1
Větrné elektrárny	2 193,6	1,1	2 520,1	1,2	114,9
Fotovoltaické systémy	8 492,0	4,4	8 321,7	4,1	98,0
Celkem	191 546,1	100,0	205 173,3	100,0	107,1

1) TKO = tuhý komunální odpad.

Pramen: OZE v roce 2019; Výsledky statistického zjišťování; MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Celkově biomasa stále zaujímá největší podíl na energii z obnovitelných zdrojů, tento podíl se meziročně zvýšil z 64,9 % v roce 2018 na 66,3 % v roce následujícím. Je to způsobeno jak nárůstem podílu biomasy v domácnostech na 41,2 %, tak zejména nárůstem podílu biomasy mimo domácnosti na 25,1 % v roce 2019. U bioplynových stanic došlo k poklesu podílu jimi vyrobené energie stejně jako u fotovoltaik, BRKO a solárních termálních systémů. U kapalných biopaliv a větrných elektráren se podíl výroby zvýšil. Významný nárůst zaznamenaly podíly výroby energie z tepelných čerpadel a vodních elektráren.

8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice

Energetické využívání pevné biomasy pro výrobu elektrické a tepelné energie spočívá především ve spalování dřevní hmoty (včetně celulóзовých výluhů) a v malé míře i rostlinné hmoty, a to jak samostatně, tak spolu s neobnovitelnými palivy za účelem výroby elektřiny a tepla především ve větších energetických provozech.

Pro výrobu elektrické i tepelné energie je dále využíván bioplyn vyrobený v bioplynových stanicích.

Výroba elektřiny z kapalných biopaliv dosáhla v roce 2019 jen malého podílu na elektřině vyrobené z OZE (0,05 %). V případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,01 %.

T8.4/02 - Výroba energie z biomasy mimo domácnosti v roce 2019

Typ biomasy	Výroba elektrické energie			Výroba tepelné energie		
	Výroba elektřiny (GWh)	Prodej elektřiny (GWh)	Spotřeba paliva (tis. t)	Hrubá výroba tepla (TJ)	Přímé dodávky cizím subjektům (TJ)	Spotřeba paliva (tis. t)
Palivové dřevo	0,1	0,1	0,2	419,9	20,4	41,6
rok 2018	0,0	0,0	0,0	533,4	23,8	52,1
Odpad, štěpka	1 229,8	950,2	1 146,0	11 903,1	4 959,0	1 401,8
rok 2018	1 098,8	840,8	1 056,1	11 588,1	4 406,6	1 384,7
Celulózové výluhy	858,7	168,3	522,0	10 323,3	787,8	1 217,8
rok 2018	686,9	146,9	418,3	7 940,2	620,9	989,0
Rostlinné materiály	94,4	82,6	93,9	587,9	384,0	60,0
rok 2018	97,1	85,4	90,3	570,4	350,6	62,3
Brikety a pelety	214,5	171,9	135,5	917,5	604,8	64,3
rok 2018	234,6	188,5	155,2	870,8	586,0	63,4
Ostatní biomasa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
rok 2018	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapalná biopaliva	1,2	0,6	0,3	2,4	0,0	0,1
rok 2018	3,5	2,6	0,9	4,4	2,1	0,2
Biomasa celkem	2 398,7	1 373,6	1 897,8	24 154,2	6 756,0	2 785,6
rok 2018	2 120,9	1 264,2	1 720,8	21 507,3	5 990,0	2 551,6

Pramen: Statistika MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

V roce 2019 bylo (tab. T8.4/02) vyrobeno celkem 2 398,7 GWh elektřiny spalováním biomasy (meziroční nárůst o 13,1 %) a bylo na to spotřebováno celkem 1 897,8 tis. t biomasy, z toho neupravené (neaglomerované) rostlinné materiály představovaly 93,9 tis. t (tj. 4,9 %).

Výroba tepelné energie spalováním biomasy (mimo domácnosti) v roce 2019 dosáhla 24 154,2 TJ (meziroční nárůst o 12 %), z toho většina byla opět spotřebována ve vlastním závodě. Z celkového množství spalovaného paliva (2 786 tis. t) činil podíl neaglomerovaných rostlinných materiálů 60 tis. t (meziroční pokles o 3,8 %). Zdaleka největší podíl spotřebovávaného paliva (tzn. biomasy) tvořil dřevní odpad, piliny, kůra, štěpka a zbytky po lesní těžbě (1 401,8 tis. t, podíl 50 % na celkové spotřebě paliva) a celulózové výluhy (1 217,8 tis. t, podíl 44 % na celkové spotřebě paliva).

Pro domácnosti odhaduje MPO v roce 2019 množství získaného tepla ze spotřebované biomasy na výrobu tepla 63 329,9 TJ (meziročně nárůst o 7,1 %). Pelety, brikety a rostlinné materiály představují zatím pouze menší část této spotřeby, nicméně i jejich spotřeba stále roste.

Energeticky využívaný bioplyn vzniká při anaerobní fermentaci jednak v komunálních a průmyslových čistírnách odpadních vod jako skládkový plyn, tak i při fermentaci zemědělských odpadů a produktů. Vyrobená energie je využívána pro výrobu tepelné energie (především pro vlastní potřebu provozů, např. čistíren odpadních vod) i pro výrobu elektrické energie, především v případě zemědělských bioplynových stanic, jejichž počet se v posledních letech výrazně nemění.

Podle statistik MPO bylo v roce 2019 k energetickým účelům využito celkem 1 269,8 mil. m³ bioplynu, což je méně než v roce předchozím (1 318,8 mil. m³, meziroční pokles o 3,7 %). Výroba nejvíce poklesla v kategorii skládkový plyn (o 4,8 %), ale také poklesla u bioplynových stanic a průmyslových ČOV, zatímco produkce komunálních ČOV mírně vzrostla. Celkem bylo do statistiky výroby bioplynu pro energetické účely zahrnuto 578 bioplynových stanic. Hlavní podíl bioplynu (90 %) byl vyroben v bioplynových stanicích.

V celkem 439 bioplynových stanicích (o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 368 MW) bylo v roce 2019 vyrobeno 2 528,1 GWh (z toho dodáno do sítě 2 061,7 GWh, tj. 81,6 %). Dále bylo v těchto stanicích vyrobeno celkem 4 529 370,8 GJ tepla, vlastní spotřeba včetně ztrát dosáhla 3 991 521,2 GJ (tj. 88,1 %).

Rozvoj výroby bioplynu k energetickým účelům v roce 2019 stejně jako v roce předchozím stagnoval. Celkově bylo dosaženo podílu bioplynu 11,9 % na energii OZE.

8.4.2 Využití zemědělské produkce v dopravě

Zákon o ochraně ovzduší ukládá povinnost přimíchávat udržitelná certifikovaná biopaliva do motorových benzinů a motorové nafty a současně snížit emise skleníkových plynů (GHG – green house gas) nahrazením části energie obsažené v motorovém benzínu a motorové naftě energií obsaženou v biopalivech.

Od roku 2020 platí vyšší povinnost snižování GHG (greenhouse gas) z pohonných hmot podle zákona, kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů tak, aby dosáhla 6 %. Při plnění povinnosti uvádět na trh minimální množství biopaliv pro dopravní účely, tj. 4,1 % V/V z celkového množství motorových benzinů přimíchaných do motorových benzinů a 6,0 % V/V z celkového množství motorové nafty přimíchaných do motorové nafty, nebylo možné ani v roce 2020 zahrnovat FAME B100, ani biopaliva obsažená ve vysokoprocenních směsích B30 (SMN B30) a Ethanolu E85 (tab. T8.4/03). Snížení emisí GHG z dodaných pohonných hmot v roce 2020 zjištěných z výběrového šetření VÚZT, v.v.i. & SVB Praha se u jednotlivých distributorů pohybovalo v rozmezí 6–6,18 %.

T8.4/03 - Vývoj minimálních podílů biopaliv v ČR v objemových procentech (V/V) včetně kritérií udržitelnosti a snižování emisí GHG

	2014–2017	2018–2019	2020 a dál
	% V/V		
Podíl FAME v motorové naftě	6,0		
Podíl etanolu v motorových benzínech	4,1		
Kritéria udržitelnosti biopaliv - úspora emisí GHG¹⁾ (%)	min. 35	min. 50 (60 ²⁾)	
Snížení emisí GHG³⁾ (%)	2014–2016	2017–2019	6
	2	3,5	
Dvojnásobné započítávání nekonvenčních a pokročilých biopaliv	2014–2018		2019 a dál
	ne		ano

1) Podle Nařízení vlády z 15. 8. 2018 o kritériích udržitelnosti biopaliv a snižování emisí GHG z pohonných hmot.

2) 60 % v případě biopaliv vyrobených ve zpracovatelském zařízení uvedeném do provozu po 5. 10. 2015.

3) Hodnoty stanovené zákonem č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění zákona č. 172/2018 Sb.

Pramen: VÚZT - SVB Praha

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Specifikace vstupních surovin, biopaliv z nich vyrobených a způsobu ověřování stanovených emisí GHG z dodaných pohonných hmot pro dopravní účely je součástí nařízení vlády č. 189/2018 Sb. o kritériích udržitelnosti biopaliv a snižování emisí GHG z pohonných hmot. Toto nařízení vlády navazuje na novelu zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění zákona č. 172/2018 Sb. Oba dokumenty zapracovávají příslušné právní předpisy směrnice Rady (EU) 2015/652, stanovující metody výpočtu a požadavky na podávání zpráv podle směrnice Evropského parlamentu (EP) a Rady 98/70/ES o jakosti benzínu a motorové nafty (tzv. směrnice FQD) a směrnice EP a Rady (EU) 2015/1513 (tzv. směrnice ILUC) ze dne 9. 9. 2015, kterou se mění směrnice FQD a směrnice 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (tzv. směrnice RED).

Nařízení vlády jako prováděcí právní předpis novely zákona o ochraně ovzduší přináší tyto zásadní body:

- Možnost dvojnásobného zohlednění biopaliv z UCO¹⁴², kafilerních tuků a biopaliv, která mají nízký dopad v souvislosti s nepřímou změnou ve využívání půdy (tzv. pokročilá biopaliva) do povinného minimálního podílu biopaliv podle § 19 a § 19a zákona.

142 UCO Used Cooking Oils (použité kuchyňské oleje).

- Možnost zohlednění CNG/LNG, LPG¹⁴³, čistých a vysokoprocenních biopaliv, elektřiny a vodíku do povinného snížení emisí GHG¹⁴⁴ z pohonných hmot podle § 20a a § 20b zákona.

- Možnost zohlednění snížení emisí GHG z těžby až do výše 1 % základní hodnoty produkce emisí GHG pro fosilní pohonné hmoty podle § 20b zákona.

- Stanovení výše pokuty za nesnížení emisí GHG z pohonných hmot jako součin množství emisí GHG v kg, které zapříčinilo nesplnění povinnosti, a částky 10 Kč; v případě nedodání stanoveného množství biopaliva za rok činí pokuta 40 Kč/l nedodaného paliva.

V tab. T8.4/04 jsou uvedeny kapacity, termín zahájení provozu a základní použitá surovina pro výrobu bioetanolu. Stejně jako v roce 2019 výrobu v roce 2020 zajišťovaly jen závody Tereos TTD, a. s., Dobrovice a Ethanol Energy, a. s., Vrdu. V lihovaru PLP, a. s., Trmice, uvedeném do zkušebního provozu na podzim roku 2008, byla v následujících letech výroba přerušena. Práce na obnovení zkušebního provozu nebyly stále obnoveny.

T8.4/04 - Výrobní kapacity bioetanolu v ČR v roce 2020

Společnost	Zahájení výroby	Roční produkční kapacita		Základní použitá surovina
		hl	t	
Tereos TTD, a. s. Dobrovice	2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
PLP, a. s. (lihovar Trmice)	2008	1 000 000	79 000	obiloviny, kukuřice
Ethanol Energy, a. s. (lihovar Vrdu)	2007	700 000	55 200	obiloviny, kukuřice
CELKEM		2 700 000	213 200	

Pramen: VÚZT - SVB, Svaz lihovarů ČR

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výrobu, dovoz, vývoz a hrubou spotřebu bioetanolu, dovoz bio-ETBE a hrubou spotřebu E85 ve vozidlech k takovému palivu určeným („flexi fuel vehicles“) v ČR v roce 2020 a pro porovnání v letech 2017 až 2019 uvádí tab. T8.4/05.

T8.4/05 - Bilance výroby, zahraničního obchodu a spotřeby bioetanolu (t)

Ukazatel	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Výroba	86 900	75 096	93 040	85 688	92,1
Dovoz	19 704	3 055	22 502	15 886	70,6
Vývoz	30 160	3 071	18 476	13 036	70,6
Hrubá spotřeba	75 848	79 835	93 195	83 532	89,6
bio-ETBE pro přimíchávání	19 747	26 497	51 228	55 590	108,5
Spotřeba E85	3 412	2 865	1 575	357	22,7

Pramen: VÚZT - SVB, Praha, P. Jevíč

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

143 CNG/LNG Compressed / Liquid Natural Gas (stlačený/kapalný zemní plyn).

LPG Liquefied Petroleum Gas (zkapalněný ropný plyn).

144 GHG Greenhouse Gases (skleníkové plyny).

Tuzemská výroba bioetanolu ve výši cca 86 tis. t byla v roce 2020 o 8 % nižší než v roce předešlém. Dovoz i vývoz se shodně snížily oproti předchozímu roku o 29 %. Hrubá spotřeba bioetanolu se na trhu v ČR snížila z 93 tis. t v roce 2019 na 84 tis. t, což představuje 10% pokles. K 9% nárůstu výroby došlo u etyl-tertio-butyl-ether (ETBE). Hrubá spotřeba paliva Ethanol E85 opět klesala z 1,6 tis. t na cca 0,4 tis. t. (tj. o 77 %).

Pro výrobu bioetanolu se v roce 2020 spotřebovalo 369,2 tis. t technické cukrovky a 173,8 tis. t zrna kukuřice. Při výnosu cukrovky 61,51 t/ha a 9,46 t/ha zrna kukuřice dosáhla odpovídající sklizňová plocha u cukrovky 6,0 tis. ha a u kukuřice 18,4 tis. ha. Podíl plochy cukrovky technické zpracované na bioetanol z celkové sklizňové plochy této plodiny dosáhl 10,1 %, v případě kukuřice na zrno se jednalo o podíl 21,1 %. Na výrobu 1 litru bioetanolu se tak spotřebovalo cca 9,1 kg cukrovky, resp. 2,5 kg zrna kukuřice.

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu bionafty FAME se v roce 2019 ustálila na 340 tis. t. stejně jako v roce předešlém. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2020 z nakupovaných surovin pro tuzemskou spotřebu a vývoz zajišťovaly společnosti Chemoprojekt, a. s. (pracoviště Ústí n. L.), Preol, a. s., Lovosice, Primagra, a. s., Milín a Temperator, s. r. o. Liberec. Ostatní provozy buď výrobu přerušily, nebo se zaměřily na lisování olejnin, polorafinaci surového glycerinu, rektifikaci odpadního methanolu a související obchodní a logistickou činnost. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2020 dosáhlo 76 % (o 3 % více než v roce předešlém).

Bilanci výroby FAME v ČR, vývoz, dovoz a hrubou spotřebu uvádí tab. T8.4/06.

T8.4/06 - Bilance výroby FAME a SMN30

Položka	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Výroba FAME celkem (t)	148 832	157 429	194 278	248 418	258 647	104,1
Výroba SMN30 celkem (t)	86	44	0	15	0	-
Dovoz FAME (t)	163 658	164 668	195 348	177 364	248 029	139,8
Vývoz FAME (t)	40 822	18 196	74 448	107 275	141 760	132,1
Hrubá spotřeba (t)	271 196	303 531	314 324	316 834	359 717	113,5
Výrobní kapacity (t)	340 000	340 000	340 000	340 000	340 000	100,0

Pramen: VÚZT - SVB Praha, MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výroba cca 259 tis. t FAME v roce 2020 převýšila výrobu o 4 % v roce 2019 a hrubá spotřeba FAME převýšila spotřebu o 14 % téhož roku. Dovoz FAME vzrostl ve srovnání s rokem 2019 o 40 % na 248 tis. t, přesto zůstává nižší než tuzemská výroba. Vývoz FAME vzrostl na 141,8 tis. t, což činí 132 % roku předchozího. Směsná motorová nafta s 30 % V/V MEŘO se v roce 2020 neobchodovala.

Pro výrobu FAME se v ČR v roce 2020 spotřebovalo 424,1 tis. t řepkového zrna, což při průměrném výnosu 3,38 t/ha představuje plochu 125,5 tis. ha, resp. 34,1 % celkové sklizňové plochy řepky olejky v roce 2020.

9 CENY A TRHY AGRÁRNÍCH PRODUKTŮ A VSTUPŮ DO ZEMĚDĚLSTVÍ

9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU

V roce 2020 došlo k poklesu cen zemědělských výrobců o 3,4 % (tab. T9.1/01). Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se zvýšily o 2,1 %. Spotřebitelské ceny se v průměru zvýšily o 4,5 %, resp. o 1,7 p. b. proti roku 2019. Ceny vstupů do zemědělství se meziročně zvýšily o 0,4 %.

T9.1/01 - Meziroční souhrnné cenové indexy

Ukazatel	2019	2020
Ceny zemědělských výrobců²⁾	104,9	96,6
Ceny průmyslových výrobců potravin. výrobků, nápojů a tabáku¹⁾	103,5	102,1
Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů	102,8	104,5
Ceny vstupů do zemědělství²⁾	103,0	100,4

1) Podle CZ CPA 2015.

2) Do roku 2017 rok váhového schématu 2010, od roku 2018 rok váhového schématu 2015.

Pramen: ČSÚ: Indexy cen zemědělských výrobců, ceny průmyslových výrobců za potravinářské výrobky podle - CZ-CPA a index spotřebitelských cen v roce 2020 u domácností celkem.

Index cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100).

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Meziročně CZV v rostlinné výrobě v roce 2020 klesla o 4,0 % (tab. T9.1/02). Nejvýrazněji se zvýšila v rámci sledovaných komodit cena ovoce (růst o 16,5 %). Mírně se navýšila cena cukrové řepy o 1,3 %. U olejnin se meziročně CZV nezměnila, zůstala na stejné úrovni jako v roce 2019. V roce 2020 došlo k nejvyššímu poklesu CZV u brambor celkem o 19,8 % a zeleniny a květin o 9,7 %. Proti roku 2019 klesla cena obilovin o 4,9 %.

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2019	2020
Rostlinné výrobky celkem	105,9	96,0
z toho - obiloviny	106,4	95,1
- olejnin	105,4	100,0
- brambory celkem	137,3	80,2
- cukrová řepa	84,3	101,3
- ovoce	112,2	116,5
- zelenina a květiny	106,8	90,3

Pramen: ČSÚ: Index cen zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

V roce 2020 došlo na polském a německém trhu k mírnému nárůstu průměrných cen pšenice a krmné kukuřice, kdežto na tuzemském trhu byl trend opačný. Průměrná cena pšenice

potravinářské v Polsku vzrostla v roce 2020 o 0,3 %. CZV pšenice potravinářské na tuzemském trhu naopak klesla o 6,8 % a cena pšenice krmné poklesla o 6,1 %. V Německu a Polsku naopak vzrostla o 1,5 %, resp. 1,1 %. Cena krmné kukuřice vzrostla v Německu i v Polsku o 3,2 %, resp. 3,6 %. V ČR došlo naopak k poklesu o 7,4 %. Na tuzemském trhu klesla cena krmného ječmene o 13,3 %, obdobně tomu bylo i v Polsku, kde cena klesla o 12,3 %. Naopak na německém trhu cena krmného ječmene vzrostla o 7,1 %.

T9.1/03 - Cenový vývoj rostlinných komodit ve vybraných zemích EU (€/t)

Ukazatel	2019	2020	Meziroční index
Pšenice potravinářská			
- Česká republika ¹⁾	169,25	157,81	93,24
- Polsko ³⁾	175,36	175,91	100,32
Pšenice krmná			
- Česká republika ¹⁾	161,10	151,20	93,85
- Německo ²⁾	165,90	168,40	101,51
- Polsko ³⁾	174,70	176,67	101,13
Ječmen krmný			
- Česká republika ¹⁾	153,59	133,11	86,67
- Německo ²⁾	157,10	168,29	107,12
- Polsko ³⁾	168,30	147,62	87,71
Kukuřice krmná			
- Česká republika ¹⁾	159,58	147,71	92,56
- Německo ²⁾	164,84	170,16	103,23
- Polsko ³⁾	160,42	166,24	103,63
Řepka olejná			
- Česká republika ¹⁾	367,37	373,77	101,74
- Hamburk ⁴⁾	376,43	376,83	100,11
- Matif ⁵⁾	368,54	380,56	103,26
Brambory konzumní			
- Česká republika ¹⁾	271,03	200,61	74,02
- EU 5 ⁶⁾	266,83	297,39	111,45

1) ČSÚ - aritmetický průměr z měsíčních obchodních cen, ČNB - průměrný kurz za příslušné roky.

2) Průměrná obchodní cena dle AMI.

3) Průměrná obchodní cena dle MRiRW.

4) Průměrná cena na mezinárodní burze v Hamburku, Europe "00", CIF, Oil World.

5) Průměrná cena na mezinárodní burze Matif (Francie).

6) EU 5: Německo, Francie, Velká Británie, Nizozemsko, Belgie. Rok 2020 - odhad.

Pramen: ČSÚ; ČNB; AMI; MRiRW; USDA Oilseeds: World Markets and Trade, Eurostat

Zpracoval: H. Baudisová, A. Filgasová, D. Král (ÚZEI)

Ceny řepkového semene v roce 2020 v ČR korespondovaly s vývojem cen v EU. Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene se v ČR v průběhu roku 2020 pohybovala v intervalu 9 767 Kč/t v lednu až k maximu 10 162 Kč/t v prosinci 2020. Průměrná CZV za rok 2020 byla s hodnotou 9 884 Kč/t o 4,8 % meziročně vyšší.

Průměr ročních cen řepky na evropských burzách byl o cca 4,0 % vyšší než průměrná CZV.

Ke snížení ceny brambor konzumních v ČR došlo v roce 2020 o 26,0 % (200,6 €/t). V zemích EU (5) se cena navýšila o 11,5 % (297,4 EUR/t).

T9.1/04 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2019	2020
Hospodářská zvířata a živočišné výrobky celkem	103,9	97,3
z toho - mléko	102,7	96,6
- jatečný skot	97,7	95,9
- jatečná prasata	116,6	99,4
- drůbež	102,2	97,6
- vejce	93,4	104,0

Pramen: ČSÚ: Index cen v zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová, I. Bošková, M. Abrahamová, J. Pokorný, T. Rudinskaya (ÚZEI)

Průměrná CZV živočišných komodit byla v roce 2020 ve srovnání s rokem 2019 v horší kondici a zaznamenala meziroční pokles o 2,7 % (tab. T9.1/04). Navýšení ceny o 4,0 % dosáhli pouze dodavatelé vajec. Největší pokles CZV byl zaznamenán u jatečného skotu o 4,1 %.

T9.1/05 - Cenový vývoj živočišných komodit ve vybraných zemích EU (€/100 kg)

Ukazatel	2019	2020	Meziroční index
Jateční býci v EU ¹⁾	359,9	352,9	98,1
- Česká republika	332,2	315,4	95,0
- Německo	364,3	362,7	99,6
- Nizozemsko	342,8	312,2	91,1
- Rakousko	370,1	365,0	98,6
- Francie	378,4	367,3	97,1
Jatečná prasata tř. E v EU ¹⁾	169,1	160,1	94,7
- Česká republika	167,2	154,8	92,6
- Německo	177,5	162,7	91,6
- Dánsko	164,4	172,6	105,0
- Španělsko	166,1	164,2	98,8
- Polsko	166,5	153,4	92,1
Jatečná kuřata ²⁾	189,4	183,8	97,1
- Česká republika	213,3	178,2	83,5
- Německo	286,3	287,8	100,5
- Polsko	124,6	110,2	88,4
Mléko ³⁾			
- Česká republika	33,5	31,6	94,2
- Německo	34,4	33,7	98,2
- Polsko	31,7	31,6	99,6
- EU	34,8	34,1	98,1

1) Ceny zemědělských výrobců na reprezentativních trzích EU 27. Jateční býci: předběžné odhady na rok 2020.

2) Ceny průmyslových výrobců na reprezentativních trzích EU 27 - kuřata 65 %.

3) Cena za mléko s přirozeným obsahem složek.

Pramen: Agrimer, EUROSTAT, EK.

Zpracoval: M. Abrahamová, J. Pokorný, I. Bošková, H. Baudisová (ÚZEI)

V EU 27 se v roce 2020 proti roku 2019 snížila průměrná cena jatečných býků R3 o 1,9 %, tj. o 7,00 €/100 kg j. hm. Na jejím oslabení se podílelo zejména snížení spotřeby hovězího masa a utlumení zahraničního obchodu v důsledku výskytu koronavirové pandemie. Meziročně klesly CZV v převážné většině členských zemí, z významných producentů hovězího

masa pak o více než 8 % v Nizozemsku a v Itálii. Slabší pokles byl evidován v Polsku, Rakousku a v Německu. Naopak k nárůstu ceny jatečných býků došlo v Irsku a ve Švédsku. CZV jatečných krav O3 v průměru EU 27 meziročně klesla o 4,3 % a dosáhla 271,3 €/100 kg j. hm.

CZV jatečných prasat tř. E v roce 2020 v průměru EU 27 meziročně klesla o 5,3 % (o 8,93 €/100 kg j. hm.). K jejímu oslabení došlo prakticky ve všech členských zemích, z toho u významných evropských producentů (Německa, Belgie, Nizozemska) o více než 8,0 %. Pouze v Dánsku, Irsku, Finsku a ve Švédsku se naopak CZV meziročně zvýšila. Od dubna až do prosince docházelo u jatečných prasat na unijním trhu k oslabování ceny. Hlavním důvodem bylo snížení spotřeby na základě uzavření či omezení provozů gastronomických zařízení v mnoha evropských zemích jako důsledek vládních protikoronavirových opatření, dále zostření konkurence mezi EU a ostatními klíčovými globálními exportéry a v neposlední řadě od září přepis nabídky na trhu EU kvůli omezení vývozu Německa do třetích zemí na základě výskytu AMP.

Prostý průměr cen vykázaných zemědělskými výrobci (CZV) jatečných kuřat v ČR se v roce 2020 snížil o 2,0 % na 22,72 Kč/kg, CZV jatečných krůt se snížila o 4,5 % na 32,92 Kč/kg a CZV jatečných kachen se snížila o 0,8 % na 29,03 Kč/kg. CPV kuřat kuchařských I. tř. vzrostla o 2,5 % na 40,95 Kč/kg. CPV krmné směsi pro brojlerů klesla o 2,2 % na 7 928 Kč/t (ČSÚ).

Reprezentativní cena (Evropská komise) průmyslových výrobců kuřat „65 %“ EU 27 meziročně klesla o 2,9 % na 183,83 €/100 kg. V Německu vzrostla meziročně o 0,5 % na 287,83 €/100 kg (2. nejvyšší z EU 27). V Polsku byla nejnižší; po meziročním poklesu o 11,6 % činila 110,19 €/100 kg. V ČR klesla o 16,5 % na 178,19 €/100 kg (tab. T9.1/05).

Průměrná roční CZV mléka v ČR sledovaná ČSÚ klesla meziročně o 3,3 %, nicméně přepočten na EUR ukazuje dle EK pokles o 5,8 %. Průměrná CZV v EU rovněž klesla, Celkový nákup mléka v EU v roce 2020 výrazně vzrostl, obdobně i ve významných světových regionech dosáhla produkce velkých přírůstků. Vysoká nabídka mléka tak vytvářela tlak na mezinárodních trzích a promítla se do poklesu CZV na vnitřním trhu EU včetně ČR. Vývoj v zemích EU však nebyl jednotný, část členských zemí zaznamenala cenový růst, který byl nejvíce patrný v Bulharsku a dosáhl 3,6 %. Naopak největší pokles (o 9 %) vykazovala Itálie.

9.2 Agrární zahraniční obchod

9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním¹⁴⁵ zahraničním obchodě

Obrat českého AZO se v roce 2020 meziročně navýšil o 4,8 % na 464,9 mld. Kč, vzhledem ke zvýšení hodnot jak na straně exportu, tak na straně importu. Hodnota vývozu se zvýšila významněji o 16,1 mld. Kč, tj. o 8,1 %, na 214,1 mld. Kč, hodnota dovozu se zvýšila o 5,4 mld. Kč, tj. o 2,2 %, na 250,9 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2020 v důsledku výraznějšího nárůstu vývozu než dovozu meziročně zlepšila, a to o 10,6 mld. Kč na 36,8 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době zvýšil o 4,7 p. b. na 85,3 % a podíl schodku na vývozu se snížil o 6,8 p. b. na 17,2 % (zlepšení obou hodnot po dvou letech). V členění na obchod s EU 27 a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční pokles bilančního schodku (po pěti letech jeho navyšování) na 18,3 mld. Kč, tj. o 41,5 %, a ve druhém případě pak mírnější navýšení schodku na 18,0 mld. Kč¹⁴⁶, tj. o 14,9 %. Meziročně větší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s Unií nežli mimo ni.

Zastoupení agrárních výrobků v celkovém českém zahraničním obchodu je trvale mírně vyšší na straně dovozu než vývozu (jednotlivé podíly viz T9.2/01). Meziročně se změnila participace agrárního zboží v celkovém exportu a importu do/z EU 27 (růst na 5,4 %, resp. mírný růst na 9,0 %), a do/z třetích zemích, kde je trvale výrazně nižší (stagnace na 2,4 %, resp. mírný růst na 2,5 %).

T9.2/01 - Podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu ČR (%)

Ukazatel	2019	2020	Meziroční index
Obrat agrárního zahraničního obchodu	5,10	5,54	108,6
Agrární vývoz	4,32	4,82	111,6
Agrární dovoz	5,96	6,35	106,5

Pramen: Databáze pohybu zboží přes hranice ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Rostoucí měrou ovlivňují výsledky českého AZO tabákové výrobky. Při nezahrnutí kapitoly HS 24 „tabák a tabákové výrobky“ mezi agrární zboží došlo v roce 2020 v meziročním porovnání na straně exportu k razantnějšímu nárůstu hodnoty o 6,7 %, zatímco hodnota dovozu se zvýšila méně, a to o 2,8 %. Záporná bilance se bez zahrnutí „tabáku a tabákových výrobků“ meziročně zlepšila o 5,5 mld. Kč, přesto byla vyšší než s nimi (47,5 mld. Kč).

145 Český statistický úřad změnil od roku 2020 doposud používanou terminologii a způsob prezentování údajů. Přeshraniční pohyb nebude nadále nazýván zahraničním obchodem, ale pohybem zboží přes hranice. Podrobnější metodické informace jsou publikovány na stránkách ČSÚ (<https://www.czso.cz/csu/czso/zo>), ke změně metodiky však nedošlo. V této kapitole bude i nadále používána stávající terminologie. Agrární zboží je definováno kapitolami 01-24 celního sazebníku.

146 Součet obchodu s EU 27 a s třetími zeměmi se nerovná celkovému obchodu, neboť ten obsahuje i obchodní operace, které nejsou v databázi přiřazeny konkrétní zemi. K 31. lednu 2020 vystoupilo Spojené království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie, proto je stát zařazen mezi tzv. třetí země.

9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu

Většina agrárního zboží je ČR exportována a importována na/z jednotného trhu EU. Podíl EU 27 na straně vývozu v roce 2020 činil 89,6 % a na straně dovozu 83,9 %, meziročně tak v roce 2020 vzrostl podíl vývozu o 1,1 p. b., podíl dovozu zaznamenal pokles, konkrétně o 0,4 p. b. Podíl Unie na AZO ČR je výrazně vyšší nežli v rámci celkového českého obchodu (kde činil 79,5 % na straně vývozu a 59,5 % na straně dovozu).

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR do Německa (23,1 % v roce 2020), na Slovensko (20,7 %) a do Polska (9,8 %). Dalšími významnými odběrateli v pořadí jsou Itálie, Rakousko a Maďarsko (stejně jako v předchozích čtyřech letech) a z třetích zemí Spojené království (2,2 %) a nadále navzdory embargu Rusko (1,8 %). V roce 2020 se hodnota českého agrárního exportu meziročně zvýšila do Německa a na Slovensko (o 22,0 %, resp. také o 2,9 %), do Polska (o 7,8 %), do Itálie vzrostla o 9,1 %, do Rakouska o 1,2 % a do Maďarska vykázala stagnaci. Do některých zemí meziročně hodnota českého agrárního vývozu zaznamenala pokles, např. do Spojeného království klesla o 6,5 %, do Bulharska o 3,1 %.

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází¹⁴⁷ zejména z Německa a Polska (v roce 2020 dohromady 38,5 %) a dále z Nizozemska a Slovenska. Více než 5% podíl zaujímaly v roce 2020 ještě Itálie a Španělsko. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Spojené království, Čína, Ukrajina, Turecko, Spojené státy a Norsko (s podíly v rozmezí 1,7 % až 0,9 %). Brazílie v meziročním porovnání obsadila sedmé místo (s podílem 0,6 %). Meziročně se zvýšila hodnota dovozů z Ukrajiny (o 41,4 %) a z Norska (o 39,0 %), jejich podíly na dovozu tvoří 1,2 %, resp. 0,9 %.

V zemích, které patřily v roce 2020 mezi deset nejvýznamnějších dodavatelů agrárního zboží do ČR, hodnota dovozu meziročně rostla. Mírný pokles byl zaznamenán pouze na 7. místě u Maďarska o 1,2 % a na 9. místě u Francie o 8,6 %. Spojené království obsadilo 11. místo s poklesem hodnoty agrárního dovozu o 4,5 %.

147 Dovoz je sledován podle země původu, nikoliv země odeslání.

T9.2/02 - Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Země	Vývoz			Země	Dovoz ¹⁾		
	2019	2020	meziroční index		2019	2020	meziroční index
Německo	40 581,2	49 499,8	122,0	Německo	54 235,1	57 366,9	105,8
Slovensko	43 114,3	44 352,4	102,9	Polsko	38 485,4	39 243,4	102,0
Polsko	19 547,9	21 066,9	107,8	Nizozemsko	16 708,9	17 016,9	101,8
Itálie	17 386,8	18 961,9	109,1	Slovensko	16 467,5	16 574,2	100,6
Rakousko	10 828,1	10 956,2	101,2	Itálie	14 074,4	14 658,3	104,1
Maďarsko	9 807,5	9 796,2	99,9	Španělsko	14 473,4	14 506,6	100,2
Nizozemsko	5 248,8	6 815,3	129,8	Maďarsko	10 470,1	10 343,9	98,8
Francie	4 978,8	5 303,8	106,5	Rakousko	8 595,6	9 038,3	105,2
Spojené království	5 146,3	4 810,2	93,5	Francie	8 518,7	7 788,7	91,4
Rumunsko	4 234,8	4 663,8	110,1	Belgie	7 120,4	7 552,8	106,1
Belgie	3 735,6	3 809,7	102,0	Spojené království	4 409,2	4 208,8	95,5
Ruská federace	3 557,4	3 777,6	106,2	Čína	3 516,9	3 536,7	100,6
Španělsko	2 811,1	2 849,9	101,4	Rumunsko	4 708,4	3 083,5	65,5
Švédsko	1 803,3	1 946,7	108,0	Ukrajina	2 149,1	3 039,5	141,4
Chorvatsko	1 773,1	1 919,7	108,3	Litva	2 671,2	2 648,1	99,1
Bulharsko	1 658,5	1 606,7	96,9	Turecko	2 399,5	2 443,3	101,8
Dánsko	1 100,4	1 511,6	137,4	Spojené státy	2 448,5	2 438,7	99,6
Slovensko	1 273,2	1 355,7	106,5	Norsko	1 706,8	2 371,9	139,0
Řecko	1 281,8	1 268,9	99,0	Řecko	1 914,4	2 370,0	123,8
Litva	1 255,6	1 211,2	96,5	Dánsko	1 812,6	1 679,3	92,6
Japonsko	1 169,1	1 173,2	100,4	Irsko	2 011,5	1 650,6	82,1
Čína	1 502,5	1 130,8	75,3	Brazílie	1 655,9	1 431,7	86,5
Vybrané země celkem	183 796,1	199 788,1	108,7	Vybrané země celkem	220 553,4	224 992,4	102,0
Podíl na celkovém agrárním vývozu	92,8	93,3	x	Podíl na celkovém agrárním dovozu	89,9	89,7	x

1) Dovoz podle země původu.

2) Země řazeny podle roku 2020.

Pramen: Databáze pohybu zboží přes hranice ČSÚ

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu

Komoditní skladbu českého agrárního vývozu a dovozu podle kapitol HS¹⁴⁸ představuje tab. T9.2/03. V podrobnějším pohledu byly hlavními vyváženými komoditami z ČR v roce 2020 „cigarety“ (v meziročním porovnání nárůst podílu o 1,1 p. b. na 10,6 %), „přípravky používané k výživě zvířat“, „pšenice“, „potravinové přípravky jiné“ (HS 2106), „pekařské výrobky“ (tj. pečivo, sušenky, oplatky apod.), „nezahuštěné mléko a smetana“ (ve velké míře surové mléko), „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „pivo“, „řepkový olej (s nízkým obsahem kyseliny erukové)“ a „sýry a tvaroh“.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR v roce 2020 patřily „vepřové maso“ (s 6,8% podílem, tj. pokles podílu o 0,3 p. b. v meziročním porovnání), „pekařské výrobky“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „potravinové přípravky jiné“, „sýry a tvaroh“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „cigarety“, „káva“, „vino“ a „maso a droby drůbeže“.

148 HS – Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží.

Meziročně došlo v roce 2020 k nejvýraznějšímu prohloubení pasivní bilance u „jablek, hrušek a kdoulí“ (o 657,9 mil. Kč, významný nárůst dovozu zejména z Itálie, méně pak z Polska a Německa) a „citrusových plodů“ (o 556,8 mil. Kč, zvýšení dovozů zejména z Německa a Španělska), méně pak u „ovoce a ořechů“ (o 272,2 mil. Kč), „ethylalkoholu nedenat. nad 80 %, destiláty denat.“ (o 259,9 mil. Kč), „mouček z masa, drobů a ryb, nepoživatel.“ (o 244,8 mil. Kč) a „ostatní konzervované zeleniny, ne v octě“ (o 244,7 mil. Kč). Výraznější zlepšení pasivní bilance nastalo u „ethylalkoholu nedenat. pod 80 %, destiláty a likéry“ (o 1,1 mld. Kč) a „tabákových náhražek“ (o 831,7 mil. Kč), méně pak u „kukuřice“ (o 691,2 mil. Kč), „vepřového masa“ (o 530,3 mil. Kč) a „hovězího masa čerstvého“ (o 526,6 mil. Kč).

Na druhé straně významnější meziroční zlepšení aktivní bilance bylo zaznamenáno v roce 2020 u „cigaret“ (o 4,5 mld. Kč, významný nárůst vývozu do Itálie), „pšenice“ (o 3,2 mld. Kč, výrazný nárůst vývozu do Německa) a „přípravků používaných k výživě zvířat“ (o 1,3 mld. Kč, zvýšený vývoz do Polska, Německa a na Slovensko). Zhoršení aktivní bilance bylo pozorováno u tradičních netto vývozních komodit zejména u „piva“ (o 812,9 mil. Kč), „živého skotu“ (o 584,8 mil. Kč) a „sladu“ (o 383,1 mil. Kč).

T9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního zahraničního obchodu ČR

HS	Popis	Vývoz			Dovoz			Bilance		
		podíl na agrárním vývozu (%)		meziroční index	podíl na agrárním dovozu (%)		meziroční index	mil. Kč		meziroční rozdíl
		2019	2020		2019	2020		2019	2020	
01	Živá zvířata	4,37	3,79	86,73	0,47	0,52	110,64	7 499,2	6 796,6	-702,6
02	Maso a jedlé droby	2,34	2,10	89,74	12,32	11,45	92,94	-25 606,4	-24 234,1	1 372,3
03	Ryby, koryši, měkkýši a jiní vodní bezobratlí	1,80	1,82	101,11	2,37	2,29	96,62	-2 253,1	-1 829,0	424,1
04	Mléko a mléč. výrobky, vejce, přír. med, jedlé výr. živ. pův.	10,31	9,93	96,31	6,87	6,86	99,85	3 554,6	4 047,4	492,8
05	Ostatní produkty živ. původu	0,63	0,56	88,89	0,88	0,88	100,00	-898,8	-1 002,3	-103,5
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	0,37	0,42	113,51	2,26	2,22	98,23	-4 802,4	-4 677,0	125,4
07	Zelenina, požitelné rostliny, kořeny a hlízy	1,46	1,36	93,15	6,24	6,04	96,79	-12 420,4	-12 244,1	176,3
08	Ovoce a ořechy	1,84	1,89	102,72	7,54	8,35	110,74	-14 862,3	-16 894,6	-2 032,3
09	Káva, čaj, maté a koření	2,33	2,22	95,28	3,31	3,19	96,37	-3 513,5	-3 253,7	259,8
10	Obiloviny	5,95	7,61	127,90	1,77	1,74	98,31	7 437,9	11 924,3	4 486,4
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	1,82	1,58	86,81	0,98	0,98	100,00	1 198,2	933,1	-265,1
12	Olejnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a píce	4,65	4,23	90,97	3,40	3,69	108,53	873,7	-207,9	-1 081,6
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	0,72	0,66	91,67	0,42	0,44	104,76	396,8	294,9	-101,9
14	Rostlinné pletací materiály	0,04	0,05	125,00	0,05	0,04	80,00	-43,1	13,8	56,9
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	4,58	4,31	94,10	3,25	3,26	100,31	1 102,3	1 053,5	-48,8
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	2,96	2,91	98,31	2,91	2,97	102,06	-1 269,7	-1 224,8	44,9
17	Cukr a cukrovinky	3,95	3,58	90,63	2,19	2,24	102,28	2 456,3	2 047,8	-408,5
18	Kakao a kakaové přípravky	3,49	3,38	96,85	4,35	4,27	98,16	-3 766,6	-3 462,1	304,5
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; pečivo	8,28	8,18	98,79	6,80	6,99	102,79	-301,9	-38,3	263,6
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	2,01	2,13	105,97	3,89	4,26	109,51	-5 568,6	-6 125,1	-556,5
21	Různé potravinářské přípravky	8,82	8,88	100,68	7,70	7,98	103,64	-1 435,3	-1 023,3	412,0
22	Nápoje, lihoviny, tekutiny a ocet	8,73	7,79	89,23	8,00	7,31	91,38	-2 342,5	-1 676,4	666,1
23	Zbytky a odpady v potravn. průmyslu; připravené krmivo	8,63	9,62	111,47	6,34	6,89	108,68	1 531,2	3 294,0	1 762,8
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	9,89	11,00	111,22	5,70	5,13	90,00	5 584,3	10 672,5	5 088,2
Celkem		100,00	100,00	x	100,00	100,00	x	-47 450,1	-36 815,1	10 635,0

Pramen: Databáze pohybu zboží přes hranice ČSÚ
Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

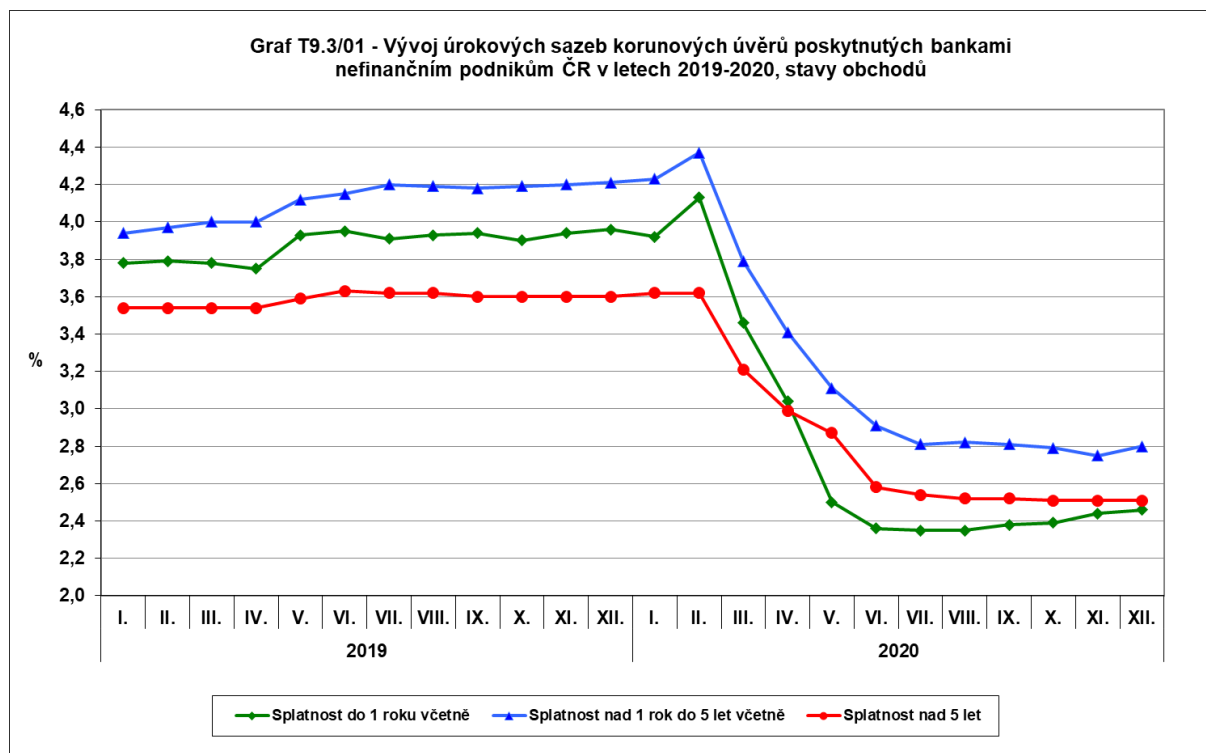
9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství

Vývoj cen finančních vstupů do zemědělství

V roce 2020 byly provedeny tři změny nastavení základních úrokových sazeb ČNB. K první změně došlo k 7. únoru 2020, kdy byla zvýšena dvoutýdenní repo sazba z 2,00 % na 2,25 %, lombardní sazba ze 3,00 % na 3,25 % a diskontní sazba na 1,25 %. Dále Bankovní rada ČNB s platností od 27. března 2020 snížila dvoutýdenní repo sazbu (2T repo sazbu) o 75 bazických bodů na 1,00 %. Současně také rozhodla o snížení lombardní sazby na 2,00 % a snížení diskontní sazby na 0,05 %. Poslední změna byla provedena s platností od 11. května 2020, kdy snížila dvoutýdenní repo sazbu na 0,25 % a lombardní sazbu na 1,00 %. Diskontní sazba zůstala nezměněna a byla 0,05 %.

Úrokové sazby úvěrů zaznamenaly prudký pokles v období mezi únorem a květnem 2020. Tento pokles byl způsoben opatřeními ČNB v souvislosti s pandemií COVID-19.

Celková průměrná úroková sazba úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům¹⁴⁹ za rok 2020 činila 2,95 % a proti roku 2019 se snížila o 0,9 p. b. Vývoj úrokových sazeb v jednotlivých měsících v letech 2019 a 2020 u krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých úvěrů je zachycen v grafu T9.3/01.



Pramen: ČNB

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Úrokové sazby korunových klientských úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům a úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od nefinančních podniků k 31. 12. v letech 2017 až 2019 uvádí tab. T9.3/01.

T9.3/01 - Úrokové sazby korunové (stavy obchodů) k 31. 12. (%)

Ukazatel	2018	2019	2020
Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami rezidentům			
Nefinanční podniky - celkem	3,09	3,76	2,91
v tom - krátkodobé (splatnost do 1 roku vč.)	3,05	3,88	2,82
- střednědobé (splatnost nad 1 rok do 5 let vč.)	3,32	4,11	3,22
- dlouhodobé (splatnost nad 5 let)	3,03	3,59	2,83
Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů			
Nefinanční podniky - celkem	0,12	0,37	0,18
z toho - jednodenní	0,07	0,21	0,11
- s dohodnutou splatností	0,59	1,34	0,77
v tom: do 2 let	0,54	1,32	0,72
nad 2 roky	1,58	2,36	2,60
- s výpovědní lhůtou celkem	0,72	1,29	0,91

Pramen: ČNB

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

149 Průměr z měsíčních údajů stavů obchodů k 31. I. až k 31. 12.

Vývoj úrokových sazeb souvisí s alokací úvěrů v zemědělství, která je vyhodnocena v kapitole 6.4.

Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství

Cena¹⁵⁰ vstupů do zemědělství se v roce 2020 meziročně zvýšila nominálně o 0,4 % (ČSÚ), viz tab. T9.3/02. Jednalo se tedy o menší zvýšení než v roce minulém. Ceny vstupů do rostlinné výroby se u mnoha položek snížily. Naopak ceny vstupů do živočišné výroby se spíše zvýšily. Za uplynulých 5 let celkem nárůst činil 3,1 %.

150 Údaje jsou vypočteny z průměrných cen výrobků a služeb nakoupených subjekty zemědělské prvovýroby zjištěných prostřednictvím statistického šetření vzorku respondentů – prodejních dodavatelských organizací. Souhrnný index je vypočten na základě váhového schématu, v němž největší váhu mají krmiva (20,3 %), ostatní výdaje (17,3 %), energie a maziva (15,8 %) a stroje a ostatní zařízení pro zemědělství (9,3 %). Indexy celoroční jsou počítány jako prostý aritmetický průměr 4 čtvrtletí. Index samotný určuje, jak se cena vstupů změnila, a nikoliv jeho porovnání s indexem předchozího roku.

T9.3/02 - Indexy cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100)

Název	Průměr 2019	Průměr 2020
VSTUPY CELKEM	103,0	100,4
Celkem výrobky a služby běžně spotř. v zem.	102,8	99,4
Osiva a sadba	103,5	99,3
z toho - pšenice ozimá	102,0	99,3
- ječmen jarní	107,6	98,0
- kukuřice	103,8	96,8
- řepka ozimá	104,5	99,8
Energie a maziva	101,8	92,8
Paliva na topení	101,2	98,3
Motorová paliva	99,9	88,4
Elektřina	110,6	109,0
Umělá hnojiva, půdní zlepšovací prostředky	107,3	93,1
z toho - jednoduchá hnojiva	108,7	93,6
- směsi hnojiv	104,9	86,1
Chemické prostředky, pesticidy	102,7	101,3
z toho - fungicidy	105,7	101,8
- insekticidy	104,2	103,7
- herbicidy	100,2	99,1
Krmiva	103,0	100,0
Jednoduchá krmiva	107,1	95,8
Krmné směsi	101,4	101,8
Veterinární služby	100,4	99,9
Ostatní výdaje	101,6	103,1
z toho - voda, její úprava a rozvod	102,9	106,1
- skladování a podpůrné služby v dopravě	98,5	105,2
- telekomunikační služby	100,0	99,9
- neživotní pojištění	106,5	102,4
- právní a účetnické služby	101,2	101,5
Služby pro zemědělství	100,8	104,9
Celkem výrobky a služby přisp. do zem. investic	103,5	105,0
Stroje a ostatní zařízení pro zemědělství	103,1	105,4
Budovy	104,5	103,7

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Ceny jednoduchých krmiv v roce 2020 klesly meziročně o 4,2 % a naopak ceny krmných směsí vzrostly o 1,8 %. Cena paliv na topení oslabila o 1,7 %. Cena motorových paliv zaznamenala pokles o 11,6 %, tj. 2. největší pokles ze všech vstupů. To způsobilo významnější pokles souhrnného indexu cen maziv a energií na 92,8. Naopak cena elektřiny pro zemědělskou prvovýrobu v roce 2020 vzrostla o 9,0 %, tedy prudce jako v roce minulém. Ceny pesticidů mírně vzrostly, a to o 1,3 %. Jinak ale ceny vstupů určených pouze pro rostlinnou výrobu klesly. Cena umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků dosáhla průměrného meziročního indexu 93,1, jednoho z nejnižších. Ceny osiv a sadby poklesly mírně s indexem 99,3.

Průměrné roční ceny osiv a hnojiv uvádí tab. T9.3/03. Případné rozdíly mezi hodnotami meziročních indexů v této tabulce a indexy cen v tab. T9.3/02 jsou důsledkem odlišné metodiky jejich výpočtu. Odlišná je rovněž struktura tabulek a uváděné položky.

**T9.3/03 - Průměrné roční ceny osiv, sadby a průmyslových hnojiv prodaných
zemědělské prvovýrobě (Kč/MJ)**

Ukazatel	MJ	2019	2020	Meziroční index
Osiva a sadba				
Pšenice ozimá	t	9 936	9 860	99,2
Ječmen jarní	t	11 536	11 163	96,8
Kukuřice (cena za výsevní jednotku)	VJ	3 865	2 761	71,4
Pozdní konzumní brambory	t	12 421	12 146	97,8
Řepka ozimá (cena za výsevní jednotku)	VJ	1 984	2 065	104,1
Průmyslová hnojiva				
Dusíkatá - ledek amonný s vápencem 27%	t	5 325	4 849	91,1
- síran amonný 21%	t	4 850	4 814	99,3
- DAM 390	t	5 126	4 689	91,5
- močovina	t	8 440	7 718	91,4
Draselná - draselná sůl gran. 60%	t	8 377	8 153	97,3
Kombinovaná - NPK (15:15:15)	t	8 875	8 107	91,3
- Amofos	t	11 634	9 651	83,0

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

V roce 2020 vzrostla pouze cena za výsevní jednotku řepky ozimé, a to o 4,1 %.

10 EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU

10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)

Souhrnný zemědělský účet (SZÚ) je hlavním nástrojem pro sledování ekonomiky zemědělského sektoru, který poskytuje výsledky srovnatelné s ostatními zeměmi EU. Výsledky SZÚ pro rok 2020 potvrzují nárůst hodnot hlavních ukazatelů nejen proti předchozímu roku, ale i proti časovému období posledních pěti let, a to především díky růstu zemědělské produkce (PZO).

Produkce zemědělského odvětví (PZO) byla v roce 2020 nejvyšší za posledních pět let (147 mld. Kč). Meziročně došlo k nárůstu rostlinné produkce z 79,9 mld. Kč v roce 2019 na 85,3 mld. Kč v roce 2020. Naopak v odvětví živočišné výroby došlo k mírnému poklesu o 0,2 mld. Kč na hodnotu 52,6 mld. Kč. I přes nárůst mezispotřeby (MZS), která byla v roce 2020 nejvyšší za posledních 5 let (97,5 mld. Kč), došlo k růstu výsledného ukazatele podnikatelského důchodu (DU2) na 17,7 mld. Kč. Růst zemědělské produkce přispěl i k nárůstu hrubé přidané hodnoty (HPH) z 45,2 mld. Kč v roce 2019 na 49,4 mld. Kč, stejně jako k nárůstu čisté přidané hodnoty (ČPH) o 4,3 mld. Kč proti roku 2019. Důchod z faktorů vzrostl na 61 mld. Kč a byl tak nejvyšší za sledované období. Tento výsledek byl dosažen i přes meziroční snížení ostatních dotací na výrobu do sektoru o necelé 2 mld. Kč na 32,8 mld. Kč.

Celková ekonomická situace odvětví zemědělství měřená ukazatelem důchodu z faktorů v přepočtu na AWU (roční pracovní jednotka při 100% pracovním využití) dosáhla hodnoty 598,2 tis. Kč/AWU, což je nejvyšší hodnota za posledních 5 let.

T10.1/01 - Struktura a výpočet hlavních ukazatelů SZÚ (mld. Kč)

Ozn	Ukazatel	Základní běžné ceny				
		2016	2017	2018	2019 ¹⁾	2020 ²⁾
RV	ROSTLINNÁ PRODUKCE	79,8	74,2	76,0	79,9	85,3
ŽV	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE	45,5	51,4	51,7	52,8	52,6
PZO	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	133,0	133,9	136,0	141,1	147,0
MSP	MEZISPOTŘEBA CELKEM	87,3	89,8	92,4	96,0	97,5
HPH	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (PZO-MSP)	45,7	44,1	43,6	45,2	49,4
SFK	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	17,7	18,7	19,9	20,0	20,0
ČPH	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (HPH-SFK)	28,0	25,4	23,7	25,2	29,5
NZA	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	27,4	28,9	31,0	32,5	34,1
DAN	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
DOT	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	30,7	32,4	32,9	34,7	32,8
DU1	DŮCHOD Z FAKTORŮ (ČPH-DAN+DOT)	57,4	56,5	55,4	58,7	61,0
PŘE	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK (DU1-NZA)	30,0	27,6	24,5	26,2	27,0
PAN	PACHTOVNÉ A OST. NÁJEMNÉ	6,7	7,2	7,6	7,8	8,0
NUR	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1,3	1,3	1,6	1,9	2,1
VUR	VÝNOSOVÉ ÚROKY	0,5	0,5	0,5	0,7	0,7
DU2	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (DU1-NZA-PAN-NUR+VUR)	22,5	19,6	15,7	17,2	17,7
	Počet pracovníků v zemědělství - AWU ³⁾ (tis. osob)	104,48	104,6	104,34	102,02	102,02
	Důchod z faktorů na 1 pracovníka (tis. Kč/AWU)	549,84	540,43	531,03	575,08	598,21

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) AWU - Annual Working Unit.

Pramen: ČSÚ - SZÚ

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Zedníčková (ÚZEI)

V meziročním porovnání došlo v roce 2020 k velkému snížení nákladové náročnosti na produkci (podíl MSP/PZO) o 1,63 p. b., dále ke zvýšení podílu hrubé i čisté přidané hodnoty na produkci (podíl HPH/PZO, resp. ČPH/PZO) o 1,63 p. b., resp. o 2,2 p. b., a k velmi mírnému poklesu podílu důchodu z faktorů na produkci (podíl DU1/PZO) o 0,05 p. b. Podíl podpor na důchodu z faktorů (podíl DOT/DU1) meziročně poklesl skoro na úroveň hodnot z roku 2016, a to o více než 5 p. b.

V roce 2020 je patrný nárůst celkové efektivity zemědělského odvětví především díky poklesu mezispotřeby, taktéž roste podíl rostlinné produkce, čisté i hrubé přidané hodnoty a podíl podpor. Tyto trendy jsou opakem předchozích let vývoje zemědělského sektoru a je zde patrné přiblížení výsledkům roku 2016, které byly za delší časové období nejefektivnější.

V pětiletém srovnání vychází rok 2020 převážně lépe, než předchozí roky 2017 až 2019. Podíl mezispotřeby na produkci byl druhý nejnižší (66,37 %), v důsledku toho podíly HPH a ČPH na produkci dosáhly naopak na druhou nejvyšší hodnotu. Oproti minulým sledovaným rokům byl vyšší podíl rostlinné výroby na PZO (58,04 %) a naopak nižší podíl živočišné výroby na PZO (35,78 %). Snižování podílu živočišné výroby není v souladu se strategickými cíli MZe a jedná se z tohoto pohledu o negativní vývoj sektoru.

T10.1/02 - Podílové ukazatele SZÚ (%)

Ukazatel	2016	2017	2018	2019 ¹⁾	2020 ²⁾
Produkce zemědělského odvětví (PZO)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl rostlinné produkce na PZO	60,03	55,42	55,89	56,62	58,04
Podíl živočišné produkce na PZO	34,22	38,42	37,99	37,43	35,78
Podíl mezispotřeby na PZO	65,64	67,06	67,95	68,00	66,37
Podíl hrubé přidané hodnoty na PZO	34,36	32,94	32,05	32,00	33,63
Podíl odpisů na PZO	13,30	13,99	14,64	14,15	13,59
Podíl čisté přidané hodnoty na PZO	21,06	18,95	17,41	17,84	20,04
Podíl náhrad zaměstnancům na PZO	20,64	21,59	22,75	23,03	23,17
Podíl ostatních dotací na výrobu na PZO	23,07	24,17	24,20	24,57	22,31
Podíl důchodu z faktorů na PZO	43,20	42,23	40,73	41,57	41,52
Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů	53,39	57,23	59,41	59,11	53,72

1) Semidefinitivní údaje.

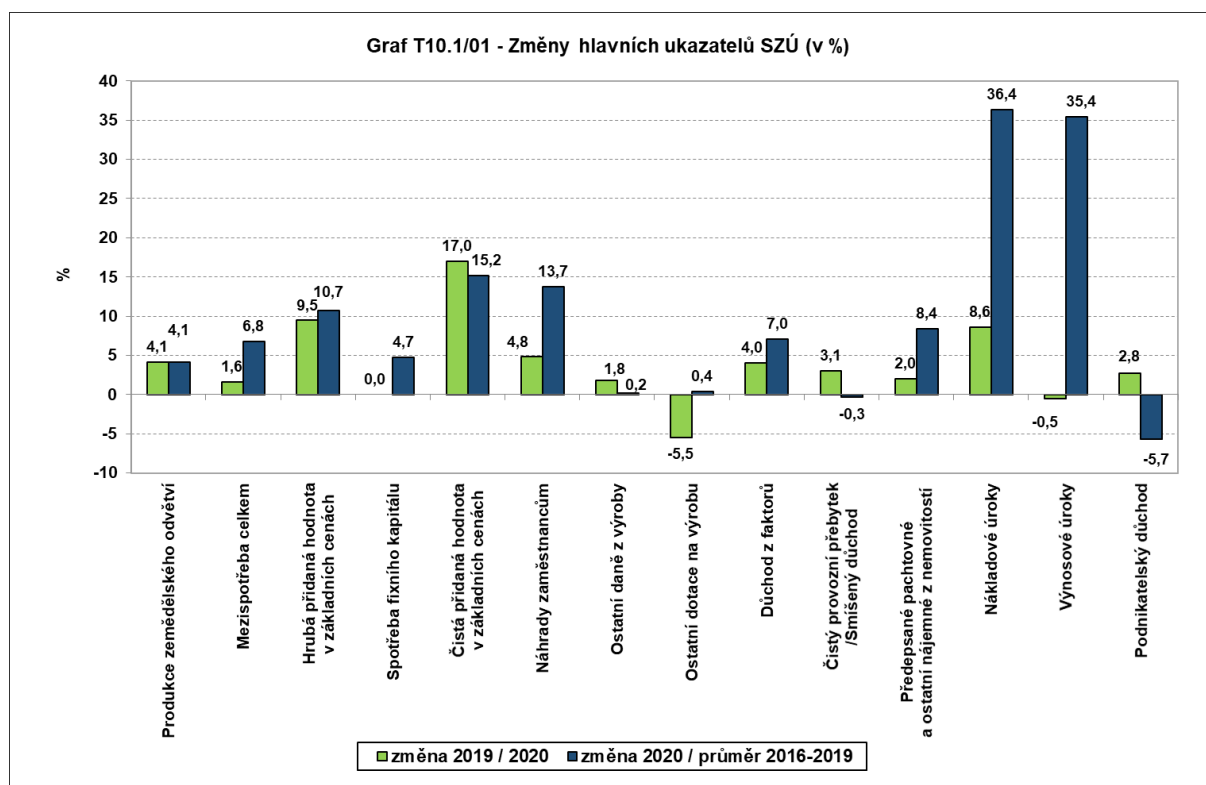
2) Předběžné údaje.

Pramen: výpočty ÚZEI

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Zedníčková (ÚZEI)

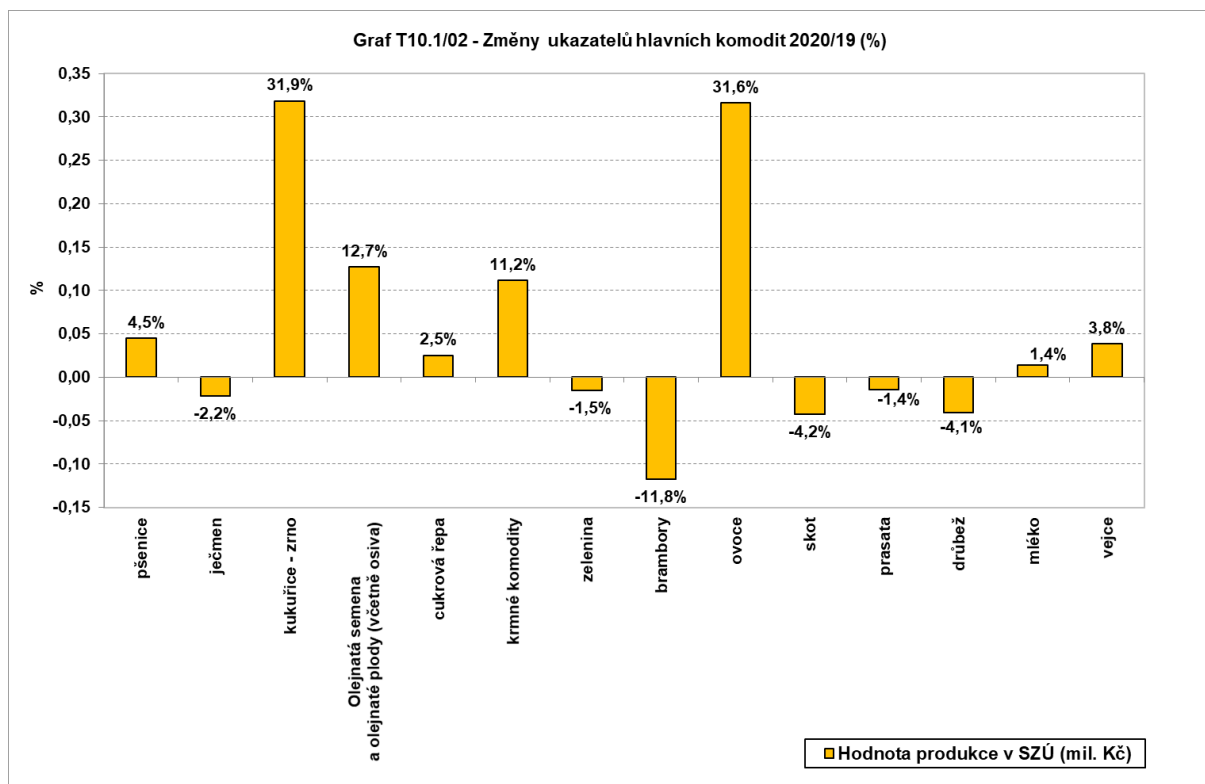
Príslušné změny ekonomických výsledků odvětví zemědělství za období 2019/2020 ilustrují grafy T10.1/01 a T10.1/02.

Z grafu T10.1/02 je patrné, jak k celkovým změnám produkce zemědělství v hodnotovém vyjádření přispěly změny jednotlivých zemědělských komodit.



Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)



Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)

10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků

Kapitola obsahuje hodnocení ekonomických výsledků zemědělských podniků tříděných podle ekonomické velikosti, výrobního zaměření a oblastí ANC. Strukturální charakteristiky a vývoj ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských podniků vycházejí z výběrového šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN ČR za roky 2018 a 2019. Analýza strukturálního a ekonomického vývoje zemědělských podniků je založena na definitivních vážených datech standardního výstupu FADN EU¹⁵¹. Systém vážení vychází z výsledků strukturálního šetření zemědělství Agrocensus 2016, které provádí ČSÚ. Kromě definitivních výsledků za roky 2018 a 2019 jsou prezentovány také odhady roku 2020¹⁵². V odhadu roku 2020 nejsou zahrnuty mimořádné podpory Provoz 2020 (anticovidový program PGRLF) a Zmírnění škod způsobených jarními mrazy v roce 2019.

151 Standardní výstup FADN EU je soubor vybraných ukazatelů, poskytující pohled na strukturální charakteristiky a ekonomickou situaci šetřených zemědělských podniků. Metodika standardního výstupu do značné míry koresponduje s postupy účtování v ČR, avšak do hodnocení hospodářských výsledků podniků zahrnuje i ostatní výdělečné činnosti rostlinné výroby, živočišné výroby, služby, agroturistiku a výrobu energie z obnovitelných zdrojů. Do ukazatelů produkce i nákladů se započítává vnitropodniková spotřeba vlastního meziprojektu, dotace investiční povahy jsou započteny do důchodu ze zemědělské činnosti.

152 Odhady jsou uvedeny za kategorie podniků podle výrobního zaměření, ekonomické velikosti a ANC a jsou zpracovány pomocí matematického modelu se zadáním aktuálně známých proměnných k březnu 2021. Za účelem odhadu ekonomických ukazatelů byla databáze FADN přepočtena pomocí složených indexů, které zohledňují předpokládaný cenový a množství vývoj u jednotlivých komodit a nákladových položek. Ve

Výsledné ekonomické ukazatele standardního výstupu FADN jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha využívané z. p., v případě ukazatele „čistá přidaná hodnota“ je uveden také přepočet na 1 AWU (ČPH/AWU, ukazatel je v EU označován také jako „indikátor A“) ¹⁵³.

Přehled strukturálních a ekonomických ukazatelů jednotlivých kategorií zemědělských podniků je uveden v přílohových tab. 10.2/01-03. Hodnoty „Celkem“ podle metodiky FADN ČR nezahrnují podniky specializované na chov prasat a drůbeže. Tyto kategorie podniků jsou uvedeny v přílohové tab. 10.2/02 v přepočtu na podnik, protože většina těchto podniků hospodaří na minimální výměře z. p., resp. zemědělskou půdou nedisponuje.

10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků

Hospodářské výsledky zemědělských podniků meziročně kolísají zejména vlivem vývoje cen zemědělských výrobců a v rostlinné výrobě navíc vlivem výkyvů výnosů plodin.

V roce 2019 byl meziroční vývoj cen zemědělských výrobců příznivý v rostlinné výrobě (nárůst proti roku 2018 v průměru o 5,9 %) i v živočišné výrobě (nárůst proti roku 2018 v průměru o 3,9 %). V roce 2020 však došlo k průměrnému snížení cen o 3,4 %. V rostlinné výrobě se snížily ceny o 4 %, v živočišné výrobě o 2,7 % (podle údajů ČSÚ). Nepříznivý cenový vývoj v rostlinné výrobě v roce 2020 byl způsoben poklesem cen obilovin, brambor, mírně se zvýšila naopak cena semene řepky olejné a technické cukrovky. V živočišné výrobě se v roce 2020 na cenovém poklesu podílela většina hlavních komodit živočišné výroby. Ceny jatečných býků a krav klesly výrazněji než ceny jatečných prasat a drůbeže. Snížila se i cena kravského mléka.

Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin ukazují v letech 2018–2020 nárůst hektarových výnosů obilovin na zrna, nárůst výnosů brambor a kolísání výnosů olejnin. V živočišné výrobě pokračoval trend poklesu výroby jatečných zvířat způsobený zejména nepříznivým trendem ve výrobě jatečného skotu. Naopak prodej mléka se zvýšil.

V roce 2019 tak na ekonomické výsledky podniků s polní výrobou působily příznivě vyšší ceny i hektarové výnosy, zatímco v roce 2020 byl pozitivní efekt vyšších výnosů částečně zmírněn propadem realizačních cen. V živočišné výrobě se v roce 2019 projevil pozitivně zejména růst cen, zatímco v roce 2020 nepříznivě působil pokles cen a produkce některých segmentů živočišné výroby.

výpočtu se dále uvažuje s dopočtem dotací na základě aktuálních informací v době výpočtu s použitím sazeb stanovených pro rok 2020 a naturálních hodnot (ha, DJ) roku 2019. Meziroční změny jsou zpracovány na základě vstupních informací z ČSÚ, MZe, SZIF, ÚZEI a FADN.

153 ČPH vyjadřuje ekonomický přínos dosažený z produkce po zaúčtování výrobní spotřeby, odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, provozních dotací a daní a je zdrojem k úhradě nákladů na práci, půdu (nájemné) a kapitál (úroky). AWU (Annual Work Unit, roční pracovní jednotka) = 2000 hodin práce za rok. Tento ukazatel je nejdůležitějším ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků a umožňuje porovnat podniky různého výrobního zaměření, různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdě, kapitálu).

Na výrobní náklady měly vliv ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství, které se v roce 2019 meziročně zvýšily o 3 % zejména vlivem zvýšení cen umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků, osiv a sadby, krmiv, chemických prostředků a pesticidů a energií a maziv. V roce 2020 ceny vstupů do zemědělství meziročně stagnovaly (+0,4 %).

Provozní dotace a podpory v roce 2019 za soubor podniků FADN klesly o 4,1 % z 12 551 Kč/ha na 12 032 Kč/ha. Příčinou byl pokles ostatních dotací o 14 % vlivem nižších podpor na obnovitelné zdroje energie. Dále jsou v ostatních dotacích zahrnuty dobrovolné podpory vázané na produkci, přechodné vnitrostátní podpory, národní podpory a podpory výjimečného charakteru. Snížily se také dotace na ANC o 1,6 % a environmentální dotace o 8,2 %.

Provozní dotace a podpory jsou pro rok 2020 odhadovány na vyšší úrovni (+4,3 % na 12 544 Kč/ha). Vliv na tento nárůst má zejména významné zvýšení směnného kurzu pro přímé platby. Odhad provozních podpor vychází z aktuálně zjištěných informací o alokaci prostředků v roce 2020, přičemž výpočet celkové částky se opírá o metodiku FADN. V odhadu roku 2020 nejsou zahrnuty mimořádné podpory Provoz 2020 (anticovidový program PGRLF) a Zmírnění škod způsobených jarními mrazy v roce 2019.

Celkově je odhad hospodářských výsledků za rok 2020 pozitivní. Pro rok 2020 je odhadován celkový meziroční nárůst ČPH/AWU o 3,1 % na 685,5 tis. Kč za soubor podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže. Významnou měrou se na zlepšení podílely vyšší výnosy v rostlinné výrobě (vyšší hodnota produkce rostlinné výroby) a vyšší provozní dotace a podpory.

10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU za období 2018–2020

Jako hlavní výrobní zaměření pro analýzu vývoje ekonomické situace podniků jsou vybrány následující hlavní typy: polní výroba, produkce mléka, chov skotu, ovcí a koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci, smíšená výroba, chov prasat a drůbeže.

10.2.2.1 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle výrobního zaměření

Výrobní zaměření do určité míry umožňuje vyhodnotit i regionální pohled na vývoj hospodaření zemědělských podniků. Podniky se specializovanou polní výrobou reprezentují produkčně intenzivní oblasti, zatímco podniky s převažujícím chovem skotu, ovcí a koz reprezentují spíše extenzivní hospodářství v horských oblastech ANC. Vzhledem k dostatečně robustní datové základně bylo možné provést odhady za rok 2020 pro všechna hlavní výrobní zaměření kromě chovů specializovaných na chov prasat a drůbeže. Značná část stavů prasat je však v ČR ve smíšených chovech s rostlinnou a živočišnou výrobou.

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik **v polní výrobě** v roce 2019 činila 196,8 ha, u podniků právnických osob byla 829,9 ha, podniky fyzických osob využívaly

v průměru 79,2 ha. Podniky polní výroby celorepublikově tvoří 36,8 % všech subjektů s celkovým podílem 37,3 % zemědělské půdy. Většina podniků (71,7 %) hospodaří mimo oblasti s přírodními omezeními (ANC). Ekologický způsob hospodaření je u tohoto výrobního zaměření marginální. Kategorie podniků zaměřených na polní výrobu tvoří přibližně 30 % hodnoty produkce zemědělského odvětví v ČR.

V období 2018–19 se výměra z. p. v rámci celého výrobního zaměření nezměnila. Podíl připachtované zemědělské půdy zaznamenal v průměru mírný pokles ze 73,4 % na 70,5 %, což je efekt pokračujících investic do nákupu zemědělské půdy. Vstup pracovní síly se meziročně nezměnil (1,86 AWU/100 ha v roce 2019), odlišný byl však vývoj u právnických a fyzických osob.

V letech 2018–19 došlo k meziročnímu nárůstu ČPH/AWU o 6,4 % na 770,7 tis. Kč. Příčinou zlepšení byla vyšší hodnota produkce rostlinné výroby na hektar (o 5,5 %), především produkce obilovin, brambor, průmyslových a krmných plodin, zeleniny a květín, při příznivém vývoji provozních nákladů. Průběh počasí v roce 2019 byl proti předcházejícímu roku příznivější. Škody sice byly způsobeny hraboši, průběh vegetace byl však příznivý. Na zlepšení hodnoty produkce rostlinné výroby se podílely vyšší výnosy i ceny většiny hlavních rostlinných komodit. Průměrná výše celkových provozních dotací a podpor na hektar využívané z. p. se v období 2018–19 nezměnila. Zvýšení dotací na výrobní spotřebu (zejména vratky z tzv. zelené nafty) vyrovnalo pokles podpor OZE.

V roce 2020 je odhadován nárůst ČPH/AWU u podniků specializovaných na polní výrobu o 5,1 % v důsledku meziročně vyšší hodnoty produkce rostlinné výroby (+2,2 %) a vyšších provozních dotací a podpor (+4,3 %).

Zemědělské podniky specializované na **produkci mléka** se na celkové zemědělské produkci v ČR podílejí 9,5 %, na hodnotě mléčné produkce 26,2 %, protože většina produkce mléka je zajišťována podniky se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou. Podniky obhospodařují 7,8 % z celkové výměry zemědělské půdy a vykazují poměrně významný podíl zatravněných ploch (39 %). Většina podniků (87,5 %) hospodařila v oblastech s přírodními omezeními ANC. Podíl ekologických chovů byl 13,3 % s převahou podniků fyzických osob (2019).

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik v roce 2019 činila 316,1 ha, u podniků právnických osob byla 982,3 ha, podniky fyzických osob využívaly v průměru 72,5 ha. Zhruba dvě třetiny výměry jsou věnovány pěstování krmných plodin. V období 2018–19 se průměrná výměra obhospodařované z. p. na podnik v rámci celého výrobního zaměření zvýšila v průměru o 3 % v důsledku nárůstu průměrné výměry u podniků právnických osob. Z hlediska vstupu pracovní síly došlo k průměrnému snížení AWU/100 ha o 7,4 % na 3,6 pracovníků. U podniků fyzických osob se vstup pracovní síly zvýšil o 7,4 %, zatímco v podnicích právnických osob došlo k poklesu o 10,3 %. Odlišný vývoj odpovídá se změnou v počtu chovaných zvířat (průměrně za celé výrobní zaměření 67,4 DJ/100 ha v roce 2019

s meziročním poklesem o 4,2 %). Intenzita chovu přežvýkavců zůstala na úrovni 1 DJ/ha krmných plodin.

V období 2018–19 ČPH/AWU kolísala. V roce 2019 došlo k nárůstu ČPH/AWU o 5,2 % na 633,2 tis. Kč v důsledku zvýšení celkové produkce na hektar o 2,3 % a poklesu AWU/100 ha. Celková produkce se zvýšila vlivem vyšší hodnoty produkce rostlinné výroby (o 11,1 %), zejména krmných plodin, a ostatní produkce v podnicích právnických osob (o 16,4 %). Na tvorbě ostatní produkce se nejvíce podílejí tržby z prodeje energie z obnovitelných zdrojů (31,2 %), příjmy z ostatních výdělečných činností nezemědělského charakteru (29,5 %) a tržby za prodej zemědělských a ostatních služeb (23,2 %).

Dlouhodobě dochází k pozvolnému zvyšování dojivosti, která v roce 2019 dosáhla úrovně 7 872 l/dojnici/rok. Vyšší dojivost obecně vykazují podniky právnických osob (8 154 l/dojnici/rok) než podniky fyzických osob (6 753 l/dojnici/rok), což je způsobeno intenzivnější produkcí ve velkochovech podniků právnických osob.

Provozní dotace a podpory se v roce 2019 nepodílely na zlepšení ekonomických výsledků. Meziročně klesly o 4 % na 16 864 Kč/ha, což je o 40 % více než činil průměr za všechna výrobní zaměření. Rozhodující skupinou dotací, která způsobila pokles provozních podpor v roce 2019, byly ostatní dotace tvořené hlavně podporami na obnovitelné zdroje energie v bioplynových stanicích. Meziročně se také snížily dotace na ANC a environmentální dotace v přepočtu na hektar.

V roce 2020 je odhadován mírný pokles ČPH/AWU u podniků specializovaných na produkci mléka o 0,4 % v důsledku poklesu hodnoty produkce živočišné výroby vlivem poklesu cen v živočišné výrobě a pokračujícího poklesu výroby jatečného skotu.

Výrobní zaměření na **chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci** je výrazně extenzivní. Tato kategorie zemědělských podniků se na hodnotě živočišné produkce v ČR podílí 6,1 %. Podniky tohoto výrobního zaměření se zabývají převážně ekologickým způsobem hospodaření s převahou chovu zvířat na pastvinách horských a podhorských oblastí. V méně příznivých oblastech hospodařilo v rámci výběrového souboru FADN 92,9 % zemědělských podniků s tímto výrobním zaměřením. Většina podniků hospodaří v režimu ekologického zemědělství (68,6 %). V roce 2019 se 77,4 % podniků v souboru FADN věnovalo chovu masného skotu, 13,4 % podniků se zabývalo chovem menších přežvýkavců, 9,2 % podniků se věnovalo kombinovanému chovu skotu v podobě smíšeného chovu dojníc a krav bez tržní produkce mléka.

Podniky v tomto výrobním zaměření hospodařily v roce 2019 na průměrné výměře 123,6 ha, přičemž rozdíl ve velikosti fyzických a právnických osob není tak výrazný jako u jiných výrobních zaměření – průměrná výměra fyzických osob byla 76,9 ha, průměrná výměra právnických osob byla 523,5 ha. Průměrná intenzita chovu přežvýkavců se meziročně

nezměnila a dlouhodobě se pohybuje na úrovni 0,5 DJ/ha krmných plodin. Došlo k poklesu AWU/100 ha o 2,6 % na 2,07 v důsledku poklesu vstupu placené pracovní síly.

ČPH/AWU se v roce 2019 meziročně zvýšila o 1,1 % na 521,7 tis. Kč především vlivem poklesu AWU/100 ha a příznivějšího vývoje produkce živočišné výroby (tvoří 48 % celkové produkce) v porovnání s náklady na výrobní spotřebu. Meziročně došlo u jatečného skotu ke zvýšení nejvýznamnějšího produktu tohoto výrobního zaměření, tj. produkce hovězího a telecího masa, o 3,6 %. Ve srovnání s předchozím rokem se provozní dotace a podpory v roce 2019 snížily o 5,4 % na hodnotu 14 723 Kč/ha v důsledku poklesu environmentálních dotací o 6,2 %, které tvoří přibližně třetinu z celkových podpor. Dotace na ANC se v období 2018–2019 podílely pětinou na celkových provozních dotacích a podporách.

V roce 2020 se odhaduje meziroční zvýšení ČPH/AWU o 4,2 % především díky růstu provozních dotací a podpor na hektar o 4,3 % na 15 349 Kč/ha. Očekává se tedy další zvýšení závislosti extenzivního chovu přežvýkavců na provozních dotacích a podporách.

Zemědělské podniky se **smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou** tvoří velmi významný objem zemědělské produkce v ČR. V roce 2019 obhospodařovaly 39,2 % celkové výměry využívané zemědělské půdy v ČR a na celkové produkci se podílely 45 %, respektive polovinou na produkci živočišné výroby. Více než polovina podniků v souboru FADN (64,1 %) hospodaří v méně příznivých oblastech a s pouze okrajovým zastoupením ekologických provozů (6,2 %).

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy je největší ze všech sledovaných výrobních zaměření – 336,4 ha na podnik (2019). Mezi podniky fyzických a právnických osob však existují výrazné rozdíly v průměrné výměře – soubor podniků smíšené výroby tvoří ze dvou třetin velké podniky právnických osob s průměrnou výměrou 1 527,2 ha/podnik a z jedné třetiny malé podniky fyzických osob s průměrnou výměrou pouhých 51,1 ha/podnik. K výraznějším strukturálním změnám v letech 2018–2019 nedošlo.

V období 2018–19 vzrostla ČPH/AWU u podniků se smíšenou výrobou o 4,2 % na 689 tis. Kč. Příčinou byla vyšší hodnota rostlinné produkce (o 7 %) a vyšší hodnota živočišné produkce (o 3,2 %) a výrazně vyšší ostatní produkce na hektar z. p. (o 36,7 %).

Vyšší hektarové výnosy a tržní ceny obilovin, které jsou stěžejním produktem rostlinné výroby, byly příčinou nárůstu hodnoty rostlinné produkce. Výrazný nárůst (o 16,3 %) byl zaznamenán u produkce krmných plodin vlivem příznivějšího průběhu počasí.

Příčiny zlepšení hodnoty živočišné produkce se lišily u právnických a fyzických osob v souladu s odlišnou strukturou živočišné výroby. Podniky právnických osob mají vysokou intenzitu chovu dojníc. Došlo u nich ke zlepšení v důsledku vyšších výkupních cen mléka o 2,7 % na 8,85 Kč/l při současném zvýšení mléčné užitkovosti dojníc o 1,4 % na 8 849 l/dojnici/rok. U podniků fyzických osob dominuje v živočišné výrobě chov ostatního skotu včetně krav bez tržní produkce mléka a chov prasat. U těchto podniků vzrostla hodnota

živočišné produkce vlivem zvýšení ceny jatečných prasat o 15,3 % na 32,2 Kč/kg při současném zvýšení stavů prasat.

Ostatní produkci tvoří u podniků se smíšenou výrobou zpracování produktů rostlinné a živočišné výroby, smluvní práce, agroturistika, výroba elektřiny z OZE, jiné výdělečné činnosti a je typická hlavně pro podniky právnických osob.

Provozní dotace a podpory v roce 2019 klesly o 5,8 % na 13 043 Kč/ha. Snížení bylo způsobeno meziročním poklesem hodnoty ostatních dotací o 17,1 %, které se podílejí na celkových provozních dotacích z 30 % a představují zejména podpory obnovitelných zdrojů energie. Dalším důvodem byl pokles mimořádných podpor na zmírnění škod způsobených nepřízní počasí (sucho, jarní mrazy).

Na rok 2020 se odhaduje zvýšení ČPH/AWU o 2 % vlivem vyšší produkce rostlinné výroby a vyšších provozních dotací a podpor.

V produkčně intenzivních podnicích specializovaných na **chov prasat a drůbeže** se ČPH/AWU v roce 2019 meziročně zvýšila o 30,4 % na 651,9 tis. Kč. Produkce živočišné výroby se zlepšila o 13 % v důsledku zvýšení cen zemědělských výrobců jatečných prasat (o 16,6 %, v živém). Výrobní spotřeba se zvýšila o 13,3 % zejména vlivem vyšších nákladů na nakupovaná krmiva. Zvýšily se také investiční dotace o 65,1 %.

10.2.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle méně příznivých oblastí

Regionální pohled, který zohledňuje rozdílné přírodní a klimatické podmínky, je reprezentován vztahem podniků k méně příznivým oblastem. Podniky jsou klasifikovány podle převažující výměry využívané zemědělské půdy v dané kategorii méně příznivých oblastí ANC.

Podniky působící převážně v **horských oblastech ANC** hospodařily v roce 2019 na průměrné výměře 201,9 ha využívané zemědělské půdy, tedy o 9,5 % větší než v roce 2018. Počet AWU/100 klesl o 7,1 % na 2,35 AWU/100 ha v důsledku poklesu placené i neplacené pracovní síly. Intenzita chovu přežvýkavců (0,6 DJ/ha krmných plodin) se výrazně nezměnila.

Příčinou zvýšení ČPH/AWU o 3,2 % na 607,6 tis. Kč v roce 2019 byla hlavně vyšší hodnota produkce živočišné výroby o 1,7 %. Zlepšila se zejména produkce hovězího a telecího masa, které je v těchto regionech klíčovou komoditou. Provozní dotace a podpory byly v roce 2019 na průměrné úrovni 15 316 Kč/ha, nicméně meziročně klesly o 4,5 % v důsledku poklesu environmentálních dotací a ostatních dotací. Významný meziroční rozdíl byl způsoben snížením objemu mimořádných dotací na zmírnění škod způsobených suchem.

V roce 2020 se očekává ČPH/AWU v horských oblastech ANC o 1,9 % vyšší jako důsledek vyšších provozních dotací a podpor.

Podniky hospodařící v **ostatních méně příznivých oblastech** využívaly v roce 2018 v průměru 196,7 ha zemědělské půdy na podnik (pokles o 2,9 %). Počet AWU/100 se zásadně

nezměnil (2,56 pracovníků), intenzita chovu přežvýkavců zůstala na úrovni 0,77 DJ/ha krmných plodin.

Příčinou zlepšení ČPH/AWU v roce 2019 o 2,3 % na 635,2 tis. Kč byla vyšší produkce rostlinné výroby (o 6,3 %), produkce živočišné výroby (o 6 %) i ostatní produkce (o 28,6 %). Ekonomické výsledky rostlinné výroby se zlepšily díky vyšší hodnotě produkce obilovin, brambor a krmných plodin, naopak produkce olejnin se snížila. V živočišné produkci byla klíčovým faktorem úspěchu produkce mléka coby nejvýznamnější živočišné komodity v tomto výrobním zaměření. Ostatní produkce vzrostla díky vyšší produkci OZE a přidružené výrobě a službám v rostlinné výrobě.

Provozní dotace a podpory se v roce 2019 snížily o 4,1 % na průměrných 12 629 Kč/ha zejména v důsledku poklesu podpor OZE a nižších environmentálních dotací.

Pro rok 2020 odhaduje model v ostatních oblastech ANC nárůst ČPH/AWU o 2 % vlivem vyšší produkce rostlinné výroby a vyšších provozních dotací a podpor.

V **oblastech mimo LFA** dominuje rostlinná výroba nad živočišnou výrobou. V roce 2019 v těchto oblastech hospodařily podniky na průměrné výměře 195,6 ha (meziročně o 1,4 % více). Počet AWU/100 ha klesl o 1,3 % na hodnotu 2,53, zvýšil se podíl obilovin na úkor ostatních polních plodin.

Hlavní příčinou zlepšení ČPH/AWU o 4,7 % na 708,7 tis. Kč v roce 2019 byla vyšší hodnota produkce rostlinné výroby (o 3,2 %), na které se podílela produkce obilovin, které jsou v produkčně intenzivních oblastech stěžejní komoditou rostlinné výroby. Provozní dotace a podpory se snížily o 2,9 % na průměrných 10 423 Kč/ha v roce 2019. V oblastech mimo ANC jsou provozní dotace tvořeny z poloviny jednotnou platbou na plochu včetně plateb za ozelenění a mladého zemědělce. Pokles provozních dotací a podpor byl způsoben zejména poklesem ostatních dotací, na kterém se nejvíce podílel pokles dotací na OZE.

V roce 2020 se očekává meziroční zvýšení ČPH/AWU o 4,4 % vlivem vyšší produkce rostlinné výroby a vyšších provozních dotací a podpor. V odhadu roku 2020 nejsou zahrnuty mimořádné podpory Provoz 2020 (anticovidový program PGRLF) a Zmírnění škod způsobených jarními mrazy v roce 2019. Z tohoto důvodu lze očekávat, že u skutečně dosažené hodnoty ČPH/AWU dojde k vyššímu nárůstu hodnoty v oblasti mimo ANC oproti oblastem v ANC.

10.2.3 Investiční rozvoj zemědělství

V následujícím přehledu jsou investice pojaty jako pořízení, rekonstrukce a modernizace bez odpočtu prodejů majetku (v běžných cenách daného roku), tj. navýšení fixních aktiv bez

zohlednění úbytku aktiv¹⁵⁴. Odhady za rok 2020 Kontaktní pracoviště FADN ČR ani ČSÚ neprovádí a k dispozici jsou tedy nejnovější údaje za rok 2019.

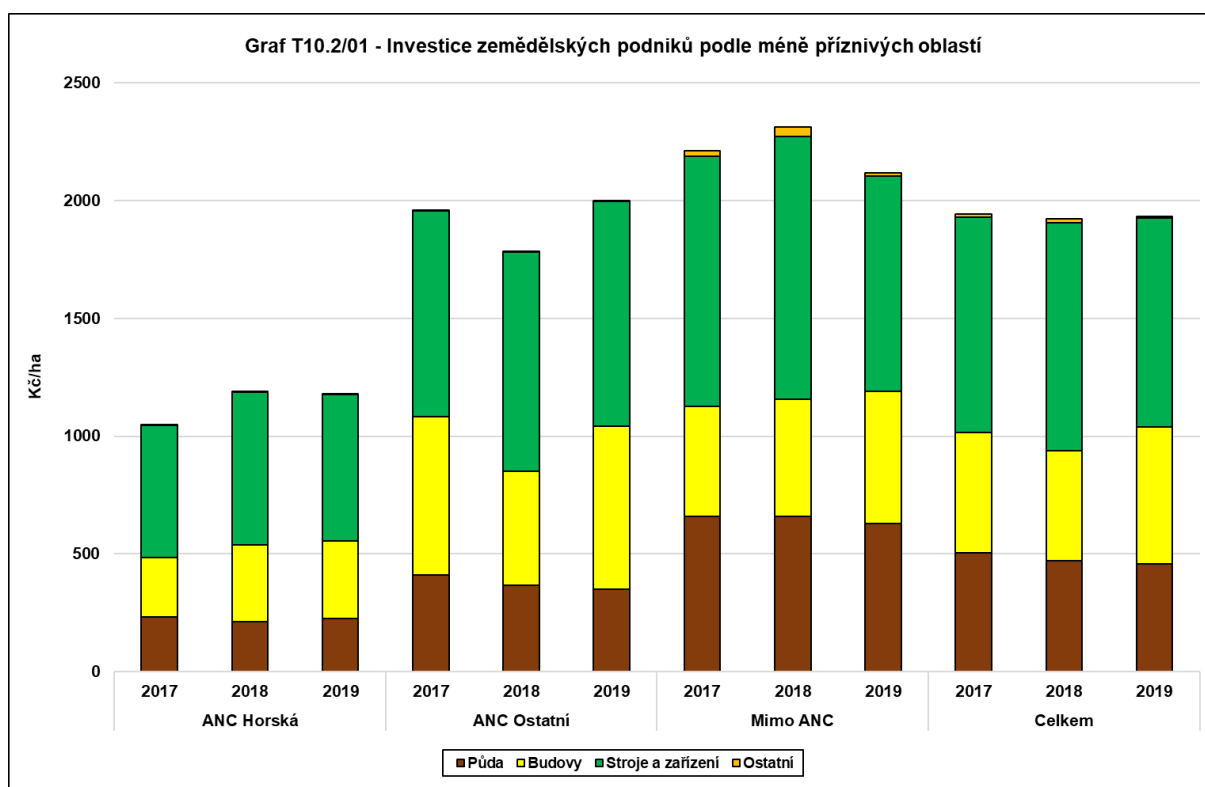
Objem investic v zemědělství dlouhodobě roste. Podle semidefinitivních výsledků ČSÚ za rok 2019 a definitivních výsledků za rok 2018 vzrostla tvorba hrubého fixního kapitálu ve stálých cenách ve strojích, zařízeních a dopravních prostředcích o 0,8 %, v budovách o 5,6 % a ostatní tvorba hrubého fixního kapitálu v nezemědělských produktech o 6,4 %. Čistá tvorba fixního kapitálu (po zohlednění odpisů) se zvýšila o 23 %.

Objemy investic sledují výzvy podávání návrhů investičních projektů z PRV, zejména z operace 4.1.1. „Investice do zemědělských podniků“. K 31. 12. 2019 bylo za všechna kola příjmu v rámci operace 4.1.1 podáno 12 450 žádostí za 25 mld. Kč (986 mil. €), z nichž téměř 7 tisíc bylo schváleno k podpoře. Z těchto žádostí bylo k 31. 12. 2019 uzavřeno 6 501 dohod v celkové částce 10 785 mil. Kč (424 mil. €), realizováno a proplaceno bylo k tomuto datu 4 007 projektů v celkové částce 6 628 mil. Kč (256 mil. €). Z rozpočtu opatření byly hrazeny i staré závazky z období 2007–2013 ve výši 7 mil. €. Z hlediska výrobního zaměření bylo nejvíce investováno do smíšené výroby (48 % finančních prostředků), chovu prasat a drůbeže (15 %), chovu skotu (13 %). Při porovnání počtu projektů bylo nejvíce projektů podpořeno v oblasti chovu skotu (1 417, tedy 35 % všech podpořených projektů) a ve smíšené výrobě (1 279, tj. 32 % všech podpořených projektů). V rámci realizovaných projektů mírně převažovaly podniky z oblastí s přírodním znevýhodněním (2 349 podniků) nad podniky mimo tyto oblasti (1 650). V oblastech s přírodním znevýhodněním byly vyplaceny dotace v částce cca 3 413 mil. Kč (132 mil. €). K 31.12. 2019 bylo v rámci operace 4.1.1 podpořeno 452 inovativních projektů. V podpořených podnicích bylo realizováno 1 590 projektů, které zajistily dobré životní podmínky zvířat (Výroční zpráva o provádění Programu rozvoje venkova ČR 2014–2020 za rok 2019).

Důležitou úlohu v investiční činnosti zemědělských podniků mají také investiční podpory z Programu rozvoje venkova a z programů PGRLF (souhrnně viz kap. 2.1 a 2.3).

Graf T10.2/01 znázorňuje vývoj hrubých investic zemědělských podniků podle oblastí ANC v letech 2017–19.

154 Odhady za rok 2019 Kontaktní pracoviště FADN ČR neprovádí. Data o investicích jsou značně zpožděná, což je patrné i ze statistik ČSÚ.



Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

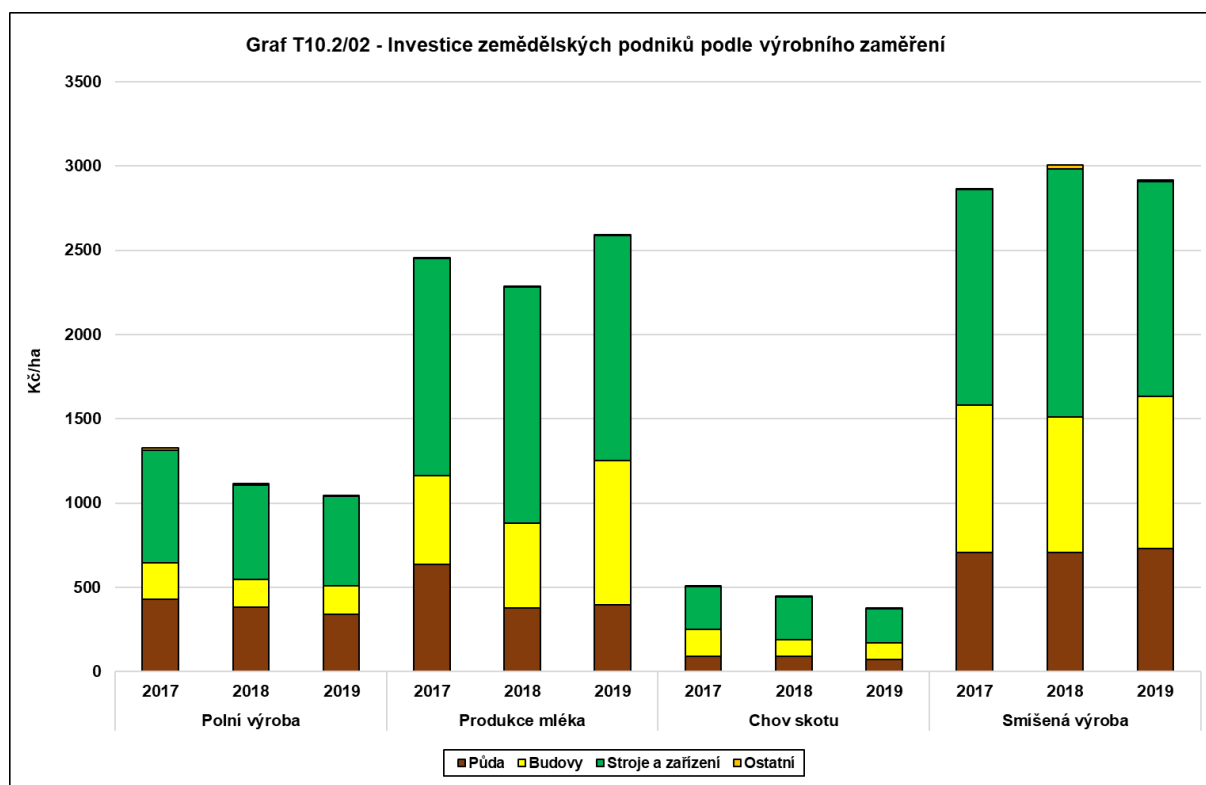
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky v horských oblastech ANC hospodaří extenzivněji než podniky v produkčně intenzivních oblastech. Tomu odpovídá i objem investic v přepočtu na hektar zemědělské půdy, který je nižší v horských oblastech. V roce 2019 investice na hektar z. p. v horských oblastech ANC meziročně mírně klesly (o 0,8 %) vlivem nižších investic do strojů a zařízení. Zvýšily se naopak investice v ostatních oblastech ANC (o 12 %) v důsledku investic do budov. V produkčně intenzivních oblastech mimo ANC se v roce 2019 snížil objem hrubých investic na hektar o 8,3 % hlavně v důsledku poklesu investic do strojů a zařízení. Celkově za ČR je vývoj investiční aktivity relativně stabilní.

Z hlediska vývoje v období 2017–2019 v různých kategoriích podniků podle výrobního zaměření (Graf T10.2/02) došlo k nárůstu investic zejména v podnicích specializovaných na produkci mléka (o 13,5 %) díky vyšším investicím do budov. To koresponduje s vývojem v ostatních oblastech ANC. Vyšší investiční aktivitu podpořily i o téměř 30 % vyšší investiční dotace na hektar. Naopak k poklesu investic došlo ve sledovaném období u polní výroby (o 21,2 % v období 2017–19) vlivem menších investic do půdy, strojů a zařízení. U podniků s extenzivním chovem přežvýkavců docházelo v období 2017–2019 také k poklesu investic na hektar. Snížily se zejména investice do půdy, strojů a zařízení, přičemž objem investičních dotací na hektar byl meziročně stabilní.

Absolutní hodnoty ukazují nejvyšší objem investic v chovu dojníc a ve smíšené výrobě, kdy zemědělské podniky investovaly do modernizace budov, strojů a zařízení včetně tzv. neproduktivních investic do odpadového hospodářství. V podnicích se smíšenou výrobou

klesly investiční dotace na hektar v roce 2019 o 7,6 %, což se projevilo i v nižší investiční aktivitě.



Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2.4 Shrnutí ekonomických výsledků

Ekonomická úroveň měřená ČPH/AWU vzrostla v roce 2019 o 3,8 % na 664,5 tis. Kč. Příčinou zlepšení v roce 2019 byla zejména vyšší produkce v rostlinné výrobě, daná vyššími cenami i hektarovými výnosy obilovin. Proti roku 2018 došlo k poklesu provozních dotací a podpor o 4,1 % na průměrných 12 032 Kč/ha. Meziročně klesly zejména dotace na OZE a mimořádné dotace na zmírnění škod způsobených suchem. Snížily se rovněž environmentální dotace. Nejvyšší průměrné výše provozních dotací a podpor na hektar dosáhly v roce 2019 podniky právnických osob specializované na produkci mléka (17 543 Kč/ha), nejnižší naopak podniky fyzických osob specializované na polní výrobu (7 647 Kč/ha), pokud nepočítáme specializované chovy prasat a drůbeže.

Z hlediska výrobního zaměření došlo k nejrychlejšímu meziročnímu nárůstu ČPH/AWU u podniků právnických osob se specializovanou polní výrobou (o 8,4 % na 895,6 tis. Kč) s průměrnou výměrou 829,9 hektarů a 1,69 AWU na 100 hektarů. Příčinou byly hlavně příznivé ceny a výnosy obilovin. Úspěch právnických osob se specializovanou polní výrobou odpovídá i přírůstku ČPH/AWU u právnických osob mimo oblasti ANC.

Naopak pokles ČPH/AWU v roce 2019 zaznamenaly podniky fyzických osob se smíšenou výrobou (o 7 % na 369,6 tis. Kč) s průměrnou výměrou 51,1 ha na podnik,

3,4 AWU/100 ha a 0,68 DJ na ha krmných plodin. I přes zvýšení produkce rostlinné a živočišné výroby na hektar se nepodařilo těmto podnikům zlepšit svoji ekonomickou situaci. Příčinou byl výrazný pokles ostatní produkce, zejména služeb, a nižší provozní dotace a podpory v důsledku nižších ostatních dotací a environmentálních dotací. V rámci klasifikace ANC došlo k největšímu poklesu ČPH/AWU u podniků fyzických osob v ostatních oblastech ANC (o 6,2 %).

Investiční aktivita v roce 2019 byla zhruba na stejné úrovni jako v předchozích dvou letech. Lišila se však mezi regiony a kategoriemi podniků podle výrobního zaměření. Významný vliv na investiční aktivitu měly investiční dotace, které nejrychleji rostly u podniků specializovaných na produkci mléka.

Odhady ekonomických výsledků za rok 2020

V roce 2020 se odhadovaný růst ČPH/AWU mírně zpomalil na 3,1 % na 685,5 tis. Kč za soubor podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže. Příčinou zvýšení ukazatele byla vyšší produkce rostlinné výroby a také vyšší provozní dotace a podpory na hektar. Nicméně je ještě nutné dopočítat všechny mimořádné podpory vyplácené MZe.

V roce 2020 je odhadován nejrychlejší nárůst ČPH/AWU u malých podniků (o 7,3 %) a podniků specializovaných na polní výrobu (o 5,1 %) vlivem příznivých výnosů v rostlinné výrobě a vyšších provozních dotací a podpor.

Naopak nejméně dynamické zlepšení ČPH/AWU je odhadováno u největších podniků (o 1,7 %), které jsou však typické stabilnějším vývojem vlivem diverzifikace výroby. Z hlediska výrobního zaměření je meziročně relativně stabilní vývoj v roce 2020 odhadován u podniků specializovaných na produkci mléka (úroveň ČPH/AWU přibližně jako v roce 2019) v důsledku mírného poklesu realizačních cen mléka, pokračujícího poklesu výroby jatečného skotu a při mírně vyšších provozních dotacích a podporách.

10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny

10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a hlavních oborů

Tabulka T10.3/01 zachycuje vývoj výkonnosti podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, Výroby nápojů CZ-NACE 11 a Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem, tzn. CZ-NACE 10 a 11 za subjekty všech velikostních kategorií (tj. s 0 a více zaměstnanci).

T10.3/01 - Vývoj výkonnosti Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů (podnikatelské subjekty všech velikostních kategorií)

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2019 ¹⁾	2020 ²⁾	meziroční index	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	meziroční index	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	meziroční index
Tržby celkem	mil. Kč	319 406	331 863	103,9	79 863	73 154	91,6	399 269	405 017	101,4
Tržby na zaměstnance	tis. Kč	3 637	3 805	104,6	5 267	4 859	92,3	3 877	3 961	102,2
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	62 444	63 937	102,4	25 832	26 297	101,8	88 276	90 234	102,2
Účetní přidaná hodnota na zaměstnance	tis. Kč	711	733	103,1	1 704	1 747	102,5	857	882	102,9
Počet zaměstnanců	fyzické osoby	87 822	87 208	99,3	15 162	15 056	99,3	102 985	102 264	99,3
Osobní náklady	mil. Kč	39 988	41 147	102,9	9 668	9 861	102,0	49 655	51 008	102,7
Hrubý operační přebytek	tis. Kč	22 456	22 790	101,5	16 164	16 436	101,7	38 620	39 225	101,6
Hrubý operační přebytek na zaměstnance	tis. Kč	256	261	102,0	1 066	1 092	102,4	375	384	102,4
Výkonová spotřeba	mil. Kč	261 195	262 800	100,6	54 218	56 105	103,5	315 412	318 905	101,1

1) Údaje za rok 2019 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Jedná se o odhad ÚZEI.

Pramen: ČSÚ, dopočty ÚZEI

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Dle předběžných výsledků za rok 2020 je zřejmý pozitivní vývoj výkonnosti potravinářského i nápojového průmyslu celkem.

V případě Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) je odhadován meziroční nárůst ve všech uvedených ukazatelích v tabulce, vyjma mírného poklesu u počtu zaměstnanců, ke kterému došlo i u výrobců nápojů. V tomto kontextu v potravinářském průmyslu (CZ-NACE 10) došlo k růstu celkových tržeb¹⁵⁵ na zaměstnance o 4,6 %. Samotné tržby se pak zvýšily o 3,9 %. Dále došlo k nárůstu přidané hodnoty¹⁵⁶, a to jak v absolutní výši (o 2,4 %), tak i při přepočtu na zaměstnance¹⁵⁷ (nárůst o 3,1 %). Vzrostla i celková výše osobních nákladů¹⁵⁸ o 2,9 %.

Tržby Výroby nápojů (CZ-NACE 11) dle odhadů meziročně poklesly o 8,4 %, v případě přepočtu na zaměstnance o 7,6 %. Pozitivní trend je ale možné sledovat u dalších ukazatelů, jako jsou účetní přidaná hodnota či hrubý operační přebytek¹⁵⁹. Z nákladových položek došlo k nárůstu osobních nákladů, ale i výkonové spotřeby¹⁶⁰. Tempo růstu výkonové spotřeby v CZ-NACE 11 (růst o 3,5 %) je rychlejší než v případě Výroby potravinářských výrobků.

Vzhledem k růstu většiny klíčových ekonomických ukazatelů lze vývoj potravinářského a nápojového průmyslu celkově za dané období vyhodnotit pozitivně.

155 Výše celkových tržeb v roce 2020 za podniky s 0 a více zaměstnanci byla odhadnuta z údajů pro tento rok za soubor podniků s 50 a více zaměstnanci dle ukazatele tržby za prodej vlastních výrobků a služeb.

156 Účetní přidaná hodnota představuje rozdíl výkonů a výkonové spotřeby. Odhad účetní přidané hodnoty v roce 2020 za podniky s 0 a více pracovníky byl odhadnut z dat za předchozí roky uvedeného souboru.

157 Počet zaměstnanců v roce 2020 za podniky s 0 a více zaměstnanci byl odhadnut z údajů pro tento rok za soubor podniků s 50 a více zaměstnanci dle ukazatele průměrný evidenční počet zaměstnanců.

158 Osobní náklady v roce 2020 za podniky s 0 a více zaměstnanci byly odhadnuty z údajů pro tento rok za soubor podniků s 50 a více zaměstnanci dle ukazatele mzdy bez OON.

159 Hrubý operační přebytek = účetní přidaná hodnota – osobní náklady.

160 Odhad výkonové spotřeby v roce 2020 za podniky s 0 a více zaměstnanci byl odhadnut z dat za předchozí roky uvedeného souboru.

Hlavní ekonomické ukazatele dle výrobních oborů

Vývoj tržeb celkem a účetní přidané hodnoty na zaměstnance dle výrobních oborů¹⁶¹ (u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků s 0 a více pracovníky) uvádí tab. T10.3/02. Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je zachycen v tab. T10.3/03. Meziroční vývoj jednotlivých výše uvedených ukazatelů je oborově i sektorově diferencovaný.

Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) se řadí mezi nejvýznamnější výrobní obory CZ-NACE 10 z hlediska podílu na tržbách (odhad podílu pro rok 2020 činí 21,7 %). V absolutní hodnotě dosáhl masný průmysl nejvyšší tržby, které zůstávají na stejné úrovni jako v předchozím roce. Meziročně u zpracovatelů masa došlo ke zvýšení přidané hodnoty na zaměstnance o 8 %, což lze částečně odůvodnit i poklesem počtu pracovníků o 2,9 %. Jedná se o jeden z nejvyšších nárůstu tohoto ukazatele mezi výrobními obory. Uvedené se i pozitivně odrazilo na vývoji absolutní výše hrubého operačního přebytku (nárůst o 11,2 %, jedná se o druhý nejvyšší nárůst v rámci potravinářství), i přepočteného na zaměstnance (tj. nárůst o 14,8 %). Osobní náklady meziročně vzrostly o 2,0 %.

Obor **Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3)** meziročně vykázal nárůst tržeb v rámci CZ-NACE 10 o 4,5 %. Na celkových tržbách CZ-NACE 10 se obor podílí 3,3 %. Obor vykazuje nejnížší výši absolutních tržeb. Rostoucí trend je patrný u hrubého operačního přebytku, tj. o 7,4 % (jedná se o jeden z nejvyšších nárůstů mezi obory), při přepočtu na zaměstnance došlo k nárůstu hodnoty ukazatele o 2,3 %. Přidaná hodnota na zaměstnance meziročně poklesla o 1,6 %.

Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) meziročně vykázala konstantní vývoj v tržbách (nárůst pouze o 0,5 %). Obor se na tržbách potravinářství podílí 5,3 %. Ostatní hodnoty ukazatelů mají klesající charakter. Byl zaznamenán mezioborově nejvyšší pokles přidané hodnoty na pracovníka o 5,3 %. V tomto kontextu se snížil hrubý operační přebytek na pracovníka (o 5,0 %), klesly i osobní náklady o 1,4 %. Důvodem je odhadovaný mírný pokles přidané hodnoty, a naopak růst počtu pracovníků o 4,4 %. Přidaná hodnota na pracovníka v absolutní výši, resp. produktivita práce je dlouhodobě nejvyšší v rámci hodnocených výrobních oborů, i přes meziroční pokles tohoto ukazatele.

Výroba mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) meziročně vykázala nárůst tržeb o 3,0 %. Podíl oboru na celkových tržbách CZ-NACE 10 činí 14,6 %. Kladně lze hodnotit nárůst účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 2,6 %, stejně tak i hrubého operačního přebytku (absolutního o 1,5 %, na zaměstnance o 1,4 %).

161 Údaje oboru CZ-NACE 10.2 – Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů v souboru podniků s 50 a více zaměstnanci nejsou dostupné a byly sloučeny s údaji oboru CZ-NACE 10.9 Výroba průmyslových krmiv. Vzhledem k tomu, že má minoritní postavení a odhady by byly zkresleny, nejsou data uváděna.

Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ-NACE 10.6) dosáhla meziročního nárůstu tržeb o 4,3 %. Na struktuře tržeb potravinářství CZ-NACE 10 se podílí 4 %. Pozitivní vývoj je zřejmý také u účetní přidané hodnoty, která vzrostla o 5,0 %, což představuje jeden z nejvyšších nárůstů v rámci Výroby potravinářských výrobků. K poklesu došlo pouze z ukazatele osobní náklady a to o 3,6 %, což je pozitivně odrazilo na růstu hrubého operačního přebytku o 8,2 % i přebytku na zaměstnance o 12,5 %. V případě hrubého operačního přebytku se jedná o jeden z nejvyšších nárůstu při srovnání s ostatními výrobními obory.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) se na celkových tržbách potravinářského průmyslu podílí 12,7 %. Tyto tržby však meziročně klesly o 4,1 %. V rámci CZ-NACE 10 se jedná o jediné zhoršení tržeb. Nicméně u dalších ukazatelů je vykázán pozitivní trend. Došlo k nárůstu účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 8,2 %, zároveň vzrostl hrubý operační přbytek o 14,3 % i hrubý operační přbytek na zaměstnance o 21,0 %. Jedná se o nejvyšší nárůsty v rámci CZ-NACE 10. K danému přispěl pokles osobních nákladů o 2,6 %, ale především pokles pracovních sil o 5,5 %. Absolutní výše přidané hodnoty se zvýšila o 2,3 %. Obor dlouhodobě vykazuje nejnižší účetní přidanou hodnotu na zaměstnance, ale i hrubý operační přbytek přepočtený na zaměstnance, pokud srovnáme absolutní výši těchto ukazatelů s ostatními obory.

Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8)¹⁶² se významně podílí na celkových tržbách Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, tj. 22,3 %. Meziročně tržby vzrostly o 12,5 %, účetní přidaná hodnota na zaměstnance ale klesla o 4,7 %. Výrazně klesl hrubý operační přbytek, tj. o 10,4 %, hrubý operační přbytek na zaměstnance o 16,1 %, což bylo zapříčiněno nárůstem osobních nákladů o 9,8 %.

Ve Výrobě průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) meziročně došlo ke zvýšení tržeb o 6,2 %. Výrobní obor se na celkových tržbách potravinářského průmyslu podílí 15,4 %. Výroba průmyslových krmiv meziročně nevykázala žádnou změnu v ukazateli účetní přidaná hodnota na zaměstnance. Dosahuje ale jedny z nejvyšších hodnot mezi výrobními obory CZ-NACE 10 (1 234 tis. Kč). Hrubý operační přbytek se meziročně snížil o 1,3 %, stejně tak i jeho relativní vyjádření na zaměstnance (pokles o 3,5 %). Vývoj byl způsoben nárůstem osobních nákladů o 6,1 %.

Souhrnně lze meziroční vývoj ekonomické situace oborů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 vyhodnotit jako pozitivní. Ve všech oborech došlo k nárůstu tržeb (vyjma výrobního oboru 10.7). K poklesu produktivity práce došlo pouze v oborech 10.3, 10.4 a 10.8. Celkově se v CZ-NACE 10 zvýšily tržby o 3,9 %, účetní přidaná hodnota na zaměstnance vzrostla o 3,1 % a hrubý operační přbytek na zaměstnance o 2,0 %.

162 Tj. Výroby cukru, Výroby kakaa, čokolády a cukrovinek, Zpracování čaje a kávy, Výroby koření a aromatických výtažků, Výroby hotových pokrmů, Výroby homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin, Výroby ostatních potravinářských výrobků j. n.

V nápojovém průmyslu (CZ-NACE 11) meziročně naopak došlo k poklesu tržeb o 8,4 %. Tempo růstu produktivity práce bylo pomalejší (2,5 %) než ve Výrobě potravinářských výrobků (CZ-NACE 10). Hrubý operační přebytek rostl rychleji, tj. o 1,7 %; při přepočtu na zaměstnance se jedná o nárůst o 2,4 %. Osobní náklady rostly rychleji v CZ-NACE 10 (o 2,9 %) než v CZ-NACE 11 (2,0 %).

Meziročně se nejvíce dařilo zlepšit ekonomickou pozici zpracovatelů masa, kde došlo k růstu všech hodnocených ukazatelů, stejně tak i v mlékárenském průmyslu a u výrobců mlýnských výrobků. Zhoršení pozice je patrné u výrobců tuků a olejů, kde meziročně došlo k poklesu hned v několika ukazatelích, stejně tak je tomu u výrobců ostatních potravinářských výrobků či výrobců průmyslových krmiv.

T10.3/02 - Vývoj tržeb a účetní přidané hodnoty na zaměstnance

Výrobní obor	Tržby celkem (mil. Kč)			Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tis. Kč)		
	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	Meziroční index	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	meziroční index
10.1	71 949	72 093	100,2	599	647	108,0
10.3	10 325	10 789	104,5	703	692	98,4
10.4	17 374	17 461	100,5	1 413	1 338	94,7
10.5	46 904	48 312	103,0	820	841	102,6
10.6	12 584	13 126	104,3	814	855	105,0
10.7	43 845	42 048	95,9	539	583	108,2
10.8	65 728	73 945	112,5	870	829	95,3
10.9	48 222	51 212	106,2	1 234	1 234	100,0
10	319 406	331 863	103,9	711	733	103,1
11	79 863	73 154	91,6	1 704	1 747	102,5

1) Údaje za rok 2019 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Jedná se o odhad ÚZEI.

Pramen: ČSÚ, dopočty ÚZEI

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

T10.3/03 - Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů

Výrobní obor	Hrubý operační přebytek			Hrubý operační přebytek na zaměstnance			Osobní náklady		
	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	meziroční index	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	meziroční index	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	meziroční index
10.1	3 608	4 014	111,2	182	209	114,8	8 270	8 435	102,0
10.3	859	923	107,4	257	263	102,3	1 493	1 511	101,2
10.4	648	642	99,1	774	735	95,0	534	527	98,6
10.5	2 404	2 440	101,5	286	290	101,4	4 484	4 646	103,6
10.6	884	957	108,2	312	351	112,5	1 423	1 372	96,4
10.7	4 597	5 255	114,3	157	190	121,0	11 166	10 875	97,4
10.8	6 017	5 394	89,6	348	292	83,9	9 030	9 915	109,8
10.9	3 293	3 252	98,7	621	599	96,5	3 251	3 449	106,1
10	22 456	22 790	101,5	256	261	102,0	39 988	41 147	102,9
11	16 164	16 436	101,7	1 066	1 092	102,4	9 668	9 861	102,0

1) Údaje za rok 2019 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Jedná se o odhad ÚZEI.

Pramen: ČSÚ, dopočty ÚZEI

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu

Vývoj zaměstnanosti a průměrné měsíční mzdy na fyzickou osobu ve výrobních oborech Výroby potravinářských výrobků a Výrobě nápojů uvádí tab. T10.3/04.

Průměrný počet zaměstnanců¹⁶³ u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a Výroby nápojů (CZ-NACE 11) s 0 a více pracovníky meziročně mírně poklesl o 0,7 %.

Průměrné mzdy¹⁶⁴ se meziročně zvýšily o 3,6 % ve Výrobě potravinářských výrobků, tj. o 982 Kč. Ve výrobě nápojů došlo k nárůstu o 2,7 %, tj. o 1 012 Kč. Podstatně vyšší průměrnou mzdu vykazuje Výroba nápojů (odhad pro rok 2020 činí 38 234 Kč) než Výroba potravinářských výrobků (28 087 Kč).

V rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 0 a více zaměstnanci se Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) vyznačuje nejvyšším počtem zaměstnaných osob, který činí 27 646 osob. Na celkovém počtu zaměstnanců v potravinářství se podílí 31,7 %. Meziročně však došlo k poklesu počtu zaměstnanců o 5,5 %.

S celkovým počtem 19 244 pracovníků odhadovaných pro rok 2020 zaujímá Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) druhé místo (tj. podíl 22,1 % na celkovém počtu zaměstnanců CZ-NACE 10), avšak s meziročním poklesem o 2,9 %.

Třetí nejvýznamnější místo, co se týče počtu zaměstnaných osob představuje Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8), kde pracuje 21,2 % osob s vysokým meziročním nárůstem o 6,8 % (absolutně o 1 176 pracovníků).

Nejmenší podíl patří Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), tj. zastoupení 1,0 % na celkovém počtu zaměstnaných v potravinářském průmyslu.

Meziročně došlo k největšímu poklesu osob v již zmiňovaném pekárenském průmyslu (tj. o 5,5 %, v absolutní výši o 1 609 osob). Dále pak v masném průmyslu (o 2,9 %, což činí absolutní pokles o 575 osob). Počet zaměstnanců se snížil ve výrobě mlýnských výrobků o 3,9 %. V ostatních oborech meziročně došlo k nárůstu či stabilním vývoji počtu zaměstnaných osob. Nejvyšší nárůst je patrný v již zmiňované výrobě ostatních potravinářských výrobků či zpracovatelů ovoce a zeleniny.

Meziročně došlo k nárůstu průměrných mezd v CZ-NACE 10 o 3,6 % a v CZ-NACE 11 o 2,7 %. Ve všech výrobních oborech byl zaznamenán růst vyjma poklesů u zpracovatelů ovoce a zeleniny a výrobců tuků a olejů. Nejvíce vzrostly v masném průmyslu.

163 Do ukazatele se zahrnují všichni stálí i dočasní zaměstnanci, kteří jsou k zaměstnavateli v pracovním poměru.

164 Mzdové náklady bez ostatních osobních nákladů, která připadly v průměru na jednoho zaměstnance za jeden měsíc.

T10.3/04 - Vývoj zaměstnanosti a mezd dle oborů Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů

Výrobní obor	Počet zaměstnanců			Průměrná mzda (Kč)		
	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	meziroční index	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	meziroční index
10.1	19 819	19 244	97,1	25 161	26 431	105,0
10.3	3 347	3 514	105,0	26 801	25 831	96,4
10.4	836	873	104,4	38 042	35 929	94,4
10.5	8 400	8 426	100,3	31 427	32 461	103,3
10.6	2 836	2 725	96,1	28 469	28 558	100,3
10.7	29 255	27 646	94,5	22 740	23 438	103,1
10.8	17 292	18 468	106,8	30 880	31 747	102,8
10.9	5 305	5 432	102,4	36 947	38 282	103,6
10	87 822	87 208	99,3	27 105	28 087	103,6
11	15 162	15 056	99,3	37 222	38 234	102,7

1) Údaje za rok 2019 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Jedná se o odhad ÚZEI.

Pramen: ČSÚ, dopočty ÚZEI

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Souhrnně meziročně došlo ke zlepšení ekonomické situace potravinářského průmyslu. V nosném oboru (masném průmyslu) došlo k pozitivnímu vývoji hodnocených ukazatelů. Přetrvává stále nižší mzda a relativně nízká produktivita práce při komparaci s průměrnými hodnotami CZ-NACE 10. Meziročně se hodnoty ale zlepšují. Vývoj u nejvýznamnějšího zaměstnavatele v rámci Výroby potravinářských výrobků, tj. Výrobě pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, lze hodnotit taktéž pozitivně. Meziročně ale došlo k poklesu tržeb oboru, ostatní ukazatele vykázaly růst, ale nadále dochází k poklesu zaměstnanců. Obor dlouhodobě vykazuje nejnižší průměrnou mzdu i produktivitu práce v rámci Výroby potravinářských výrobků.

11 SOUHRNNÉ HODNOCENÍ AGRÁRNÍ POLITIKY

Souhrnná rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2019–20¹⁶⁵ podle sektorů a druhů výdajů je uvedena v tab. T11/01 a podrobněji v přílohové tab. 11/01. Celkové výdaje v běžných cenách se v roce 2020 meziročně zvýšily z 68,9 mld. Kč na rekordních 74,6 mld. Kč, tj. o 8,2 %. K tomuto zvýšení přispěly všechny sektory¹⁶⁶, z hlavních sektorů zejména potravinářství (více než dvojnásobné zvýšení). Z celkových výdajů se podpory přímo zemědělským podnikům zvýšily výrazně ze 49,6 mld. Kč na 52,5 mld. Kč, tj. o 5,9 %. Z celkových evidovaných výdajů činil podíl podpor zemědělským podnikům v obou sledovaných letech kolem 71–72 %. Podíl podpor obecných služeb, které jsou zaměřeny na podporu dlouhodobého rozvoje agrárního sektoru při minimalizaci dopadů do deformace tržních vztahů, se udržuje na úrovni 19–20 % celkových registrovaných výdajů.

165 Pro rok 2020 jde o předběžné údaje s předpokladem k 30. 6. 2021.

166 Pokud jde o výdaje do jiných sektorů než zemědělství a potravinářství, jedná se pouze o výdaje z Programů rozvoje venkova, resp. z Operačních programů rybářství.

T11/01 - Výdaje na agrární politiku podle sektorů (mil. Kč)

Zdroj/sektor	2019	2020 ^p	Meziroční index
Celkem výdaje na agrární politiku v daném roce	68 948	74 595	108,19
- zemědělské podniky	49 554	52 560	106,07
- potravinářství	1 275	2 571	201,55
- lesnictví ¹⁾	344	495	144,06
- vodní hospodářství a rybářství ¹⁾	2 483	3 213	129,38
- venkov ¹⁾	457	738	161,29
- spotřebitelé	735	628	85,39
- obecné služby ²⁾	14 100	14 391	102,07
Podíl jednotlivých sektorů/druhů výdajů na celkových výdajích	100,00	100,00	Proc. body
- zemědělské podniky	71,87	70,46	-1,41
- potravinářství	1,85	3,45	1,60
- lesnictví	0,50	0,66	0,17
- vodní hospodářství a rybářství	3,60	4,31	0,71
- venkov	0,66	0,99	0,33
- spotřebitelé	1,07	0,84	-0,22
- obecné služby	20,45	19,29	-1,16

p = předpoklad k 30. 6. 2021

1) Výdaje do uvedených sektorů z PRV, resp. OP Rybářství.

2) Obecné služby: veřejné výdaje na výzkum, vzdělávání, kontrolní činnosti apod., které nejsou přímo alokovány na jednotlivé podniky.

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Největší podíl z veškerých podpor připadl v roce 2020 na tzv. ostatní podpory (37,5 %), zejména v důsledku podpor obecných služeb a kompenzačních plateb podnikům za dopady COVID-19 (téměř 2,4 mld. Kč kompenzací). Druhou nejvýznamnější skupinou výdajů byly v obou letech přímé platby v rámci SZP (33 %). Také v důsledku národních kompenzací za dopady COVID-19 se podíl výdajů ze zdrojů EU meziročně mírně snížil na 47,3 %.

V podporách alokovaných přímo zemědělským podnikům (52,5 mld. Kč) se v roce 2020 zvýraznila orientace především na podporu příjmů a produkce (81,3 % podpor 2020 proti 75,3 % 2019). Investiční podpory se podílely v roce 2020 pouze 9,2 % na celkových podporách, a přibližně stejný podíl (9,6 %) připadl na tzv. nekomoditní podpory (především v podobě plateb za ekosystémové služby). Významnou součástí podpor příjmů představují nadále provozní podpory bioplynovým stanicím, které se pohybují na úrovni 4,6–4,7 mld. Kč ročně.

Je tedy zřejmé, že zemědělská politika ČR je nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami ANC a ostatními provozními podporami orientována výrazně na podporu příjmů podniků, a v podobě podpor spojených s produkcí také na zachování či dokonce zvýšení produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence je v obou sledovaných letech navíc zdůrazněna mimořádnými národními kompenzacemi za výkyvy vnějších podmínek (zejména počasí), v roce 2020 doplněnými za dopady COVID-19.

Provozní podpory se nadále významně a v rámci EU nadprůměrně podílejí na podnikatelském důchodu sektoru zemědělství (při poklesu z 59 % v roce 2019 na 54 % v roce 2020), resp. na celkové produkci (22–25 %). V přepočtu na jeden ha z. p. evidované v LPIS veškeré podpory zemědělským podnikům v roce 2020 dosáhly 14,7 tis. Kč a v kalkulaci na

jednoho přepočítaného pracovníka (AWU) již vysoce převýšily 500 tis. Kč. Prakticky žádná kategorie zemědělských podniků by nebyla bez dané výše podpor dlouhodoběji ekonomicky trvale udržitelná a na jednotném trhu EU konkurenceschopná. Totéž platí o odvětví jako celku.

Z kap. 10 na bázi údajů FADN navíc vyplývá, že ani v roce 2020 podpory nesnižují ekonomické rozdíly mezi jednotlivými kategoriemi podniků, zejména mezi velkými a nejmenšími podniky, mezi podniky orientovanými převážně na polní výrobu a ostatními podniky, či mezi podniky v lepších a horších přírodních podmínkách (ANC).

Z údajů LPIS dále vyplývá, že důsledku extrémní duální struktury českého zemědělství 20 % největších podniků dlouhodobě spotřebovává kolem 90 % všech podpor, resp. 1 % podniků nad 2000 ha spotřebovává přes 25 % podpor Pilíře 1. Rozpočtovým problémem do budoucnosti je relativně vysoký podíl podpor z národních zdrojů. Fenomémem posledních let je významný podíl podpor OZE (BPS) v národních podporách, které u některých kategorií podniků (např. u podniků 1 000-2 000 ha s produkcí mléka mimo oblasti LFA) představují částku přes 9 tis. Kč/ha z. p.

Přes uplatňování opatření DZES, opatření v rámci ozelenění přímých plateb a vyšší účast podniků v agroenvironmentálních programech, pokračovaly i v roce 2020 problémy ve vztahu zemědělství k životnímu prostředí, zejména pokud jde o erozi půd, vodní režim krajiny a biodiverzitu. Pozitivním dopadem podporovaných investičních aktivit je jejich zaměření na zlepšování odpadového hospodářství, snižování emisí skleníkových plynů a snižování nároků na potřebu lidské práce.

Příjmy na placeného i neplaceného pracovníka v zemědělství jsou zejména v důsledku vysokých provozních podpor v porovnání s průměrem národního hospodářství relativně vysoké, avšak nejsou dostatečně promítnuty do podmínek na agrárním trhu práce. Jde zejména o mzdy v zemědělství, které zůstávají zhruba na 80 % parity v rámci národního hospodářství, i když tato parita je v porovnání s naprostou většinou zemí EU podstatně vyšší.

Podpory spojené s produkcí tzv. citlivých komodit (VCS) působí většinou na zachování jejich produkce, avšak v některých komoditách (ovoce, zelenina) přetrvává jejich pokles na domácím trhu. Podobně se vyvíjí produkce monogastrů, u kterých je však provozní podpora minimální, resp. je kompenzací za vyšší náklady v důsledku zlepšování pohody zvířat (celkové výdaje na tyto kompenzace, především však do odvětví produkce mléka, v roce 2020 přesáhly 1,5 mld. Kč).

P1 PŘIPRAVOVANÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY V ROCE 2020

V roce 2020 probíhaly právní práce na tvorbě právních předpisů vycházející především z usnesení vlády ze dne 9. prosince 2019 č. 870 o Plánu legislativních prací vlády na rok 2020. MZe předložilo, mimo legislativní úkoly obsažené v tomto usnesení, několik dalších návrhů

právních předpisů k řešení některých aktuálních problémů v oblasti resortu zemědělství a z důvodů implementace právních předpisů EU do našeho právního prostředí.

Mezi některé významné návrhy zákonů připravované v roce 2020 patří zejména:

- návrh novely zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích
(pozn. publikováno ve Sbírce zákonů pod č. 174/2021 Sb. s účinností dnem 12.5.2021, část od 1.10.2021 a část od 1.1.2022)
- návrh novely zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2021),
- návrh novely zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2021),
- návrh novely zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2021),
- návrh novely zákona č. 97/1996 Sb., o ochraně chmele
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2021),
- návrh novely zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2021),
- návrh novely zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2021).

K většině z výše uvedených návrhů zákonů byly v roce 2020 rovněž souběžně připravovány návrhy prováděcích právních předpisů (zejména návrhy vyhlášek).

V roce 2020 bylo ve Sbírce zákonů publikováno 38 právních předpisů, jejichž zpracovatelem a předkladatelem do právního procesu bylo MZe (4 zákony, 9 nařízení vlády a 25 vyhlášek). Ve Sbírce zákonů bylo v roce 2020 publikováno za ČR celkem 612 předpisů, MZe se tak podílelo na 6,2 % všech českých předpisů.

P2 OFICIÁLNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ FADN ZEMÍ EU ZA ÚČETNÍ ROK 2018

Oficiální výsledky šetření Zemědělské účetní datové sítě (FADN) v členských státech EU jsou pravidelně publikovány Evropskou komisí – Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI). Veřejnosti jsou tyto výsledky přístupné mj. na internetových stránkách [Evropské komise](#).

Výsledky jsou prezentovány na základě jednotného metodického postupu ve formě Standardního výstupu FADN. V příloze tab. P2/01 jsou uvedeny oficiální výsledky za EU v rozsahu převážné většiny ukazatelů Standardního výstupu. Ve stejné struktuře jsou obdobné výsledky prezentovány Evropskou komisí i za srovnatelné skupiny zemědělských podniků jednak podle jednotlivých kategorií výrobního zaměření (polní výroba, zahradnictví, víno, ostatní trvalé kultury, mléko, chov skotu, chov prasat a drůbeže, smíšená výroba) a jednak podle

tříd ekonomické velikosti zemědělských podniků¹⁶⁷. Standardní výstup FADN obsahuje ukazatele popisující základní výrobní strukturu zemědělských podniků v naturálních ukazatelích (ha, DJ) a celou řadu ekonomických indikátorů. Jmenovitě se jedná o ukazatele hrubé zemědělské produkce v členění na jednotlivé komodity, dále ukazatele podnikových nákladů, podpor do zemědělství, salda podpor a daní, ukazatele důchodové povahy a charakteristiky pasiv a aktiv. Za každý průměrný podnik jsou uvedeny pracovní síly celkem v přepočtu na AWU¹⁶⁸ a neplacené pracovní síly v přepočtu na FWU¹⁶⁹.

Způsob výpočtu základních ukazatelů hospodářského výsledku zemědělského podniku podle metodiky Standardního výstupu EU zobrazuje schéma na obr. P2/01.

Oficiální výsledky jsou za jednotlivé země zjištěny prostřednictvím systému vážení. Každý podnik souboru FADN má přidělen tzv. nápočtový koeficient, který reprezentuje určitý počet podniků téhož regionu, výrobního zaměření a velikostní skupiny korespondující s celkovým počtem podniků obdobné skupiny v příslušném členském státě. Výsledné hodnoty šetření FADN u jednotlivých podniků jsou vynásobeny nápočtovým koeficientem, čímž jsou dosaženy hodnoty za celé zemědělství příslušného státu EU (za část, která je pokryta sítí FADN, tj. tržně orientované farmy). Vydělením těchto hodnot celkovým počtem všech zemědělských podniků reprezentovaných sítí FADN daného regionu, vznikne výsledek za průměrný podnik. Jedná se v podstatě o vážený průměr na jeden podnik, kde jako váhy fungují počty podniků v jednotlivých kategoriích výrobního zaměření (specializace), regionu a velikostní třídy zemědělského podniku tak, jak jsou zjištěny Strukturálním šetřením v zemědělství (FSS). V ČR síť FADN reprezentuje všechny zemědělské podniky a farmy zachycené FSS, jejichž ekonomická velikost přesahuje 8 tis. € (třída ekonomické velikosti IV.–XIV.), tj. 18 160 podniků, které celkově obhospodařují téměř 3 500 tis. ha z. p. Pro lepší srovnatelnost výsledků států EU 28 jsou uvedeny hodnoty ukazatelů přepočtené na 1 ha obhospodařované z. p.

167 Ekonomická velikost – klasifikační systém EU definuje podle hodnoty celkové standardní produkce podniku celkem 14 tříd ekonomické velikosti.

168 AWU – Roční pracovní jednotka (1 AWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).

169 FWU – Roční pracovní jednotka neplacené (rodinné) práce (1 FWU je ekvivalent 2 000 hod. neplacené práce).

Obr. P2/01 – Odvození ukazatelů ekonomických výsledků podle metodiky FADN EU

Celková hrubá produkce (Total output)					Bilance provozních podpor a daní (Balance current subsidies & taxes)		
Celková hrubá rostlinná produkce (Output crops & crop products)		Celková hrubá živočišná produkce (Output livestock & livestock products)		Ostatní hrubá produkce (Other output)			
Mezispotřeba celkem (Intermediate consumption)			Hrubá přidaná hodnota (Gross Farm Income)				
Přímé náklady celkem (Specific costs)		Režijní náklady celkem (Farming overheads)					
			Odpisy (Depreciation)	Čistá přidaná hodnota (Farm Net Value Added)		Bilance investičních podpor a daní (Balance subsidies & taxes on investment)	
			Externí faktory celkem (External factors)			Důchod ze zemědělské činnosti (Family Farm Income)	
			Vyplacené mzdy (Wages)	Vyplacené pachtovné (Rent)	Nákladové úroky (Interest)		

Pramen: Farm Accountancy Data Network, Commission of the European Communities, 1984, s. 66, terminologie podle ÚZEI

Zpracoval: J. Hanibal a kol. (ÚZEI)

P3 TABULKOVÁ PŘÍLOHA

1.1/01	–	Podíl zemědělství, lesnictví, rybolovu a potravinářského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v základních cenách
1.3/01	–	Daňové zatížení podnikatelů v rezortu zemědělství
2.1/01		Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000 a LFA v PRV 2014–2020
2.1/02		Předmět a výše podpor v ose II v rámci PRV 2007–2013
2.1/03		Předmět a výše plateb v HRDP
2.2/01	–	Přímé platby v roce 2019 a předpoklad čerpání podpor v roce 2020
6.1/01	–	Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2018
6.1/02	–	Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2006–2017
6.4/01	–	Pojištění hospodářských zvířat a plodin
8.2/01	–	Stavy hospodářských zvířat
8.2/02	–	Porážky hospodářských zvířat
10.1/01	–	SZÚ – Celková produkce v základních cenách
10.1/02	–	SZÚ – Důchod ze zemědělské činnosti a kapitálový účet
10.2/01	–	Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti
10.2/02	–	Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření
10.2/03	–	Výsledky hospodaření podniků podle LFA
11/01	–	Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor
P2/01	–	Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2018 – Standardní výstup přepočtený na 1 ha

1.1/01 - Podíl zemědělství¹⁾, lesnictví²⁾, rybolovu³⁾ a potravinářského průmyslu⁴⁾ na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)

Rok	Zemědělství	Lesnictví	Rybolov	Potravinářský průmysl
Běžné ceny				
2013	1,88	0,79	0,015	2,22
2014	1,98	0,75	0,016	2,24
2015	1,75	0,71	0,015	2,17
2016	1,69	0,60	0,015	2,26
2017	1,71	0,57	0,011	2,25
2018	1,65	0,53	0,012	2,24
2019	1,60	0,48	0,012	2,19
2020	1,79	0,33	0,013	2,16
Stálé ceny roku 2010⁵⁾				
2013	1,08	0,63	0,015	2,19
2014	1,18	0,58	0,013	2,15
2015	1,19	0,59	0,012	2,14
2016	1,22	0,57	0,011	2,23
2017	1,11	0,57	0,009	2,36
2018	1,08	0,66	0,011	2,34
2019	1,02	0,74	0,011	2,29
2020	1,90	0,77	0,017	2,26

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) CZ NACE 02 Lesnictví a těžba dřeva.

3) CZ NACE 03 Rybolov a akvakultura.

4) CZ NACE 10+11+12 Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků.

5) Pro rok 2020 stálé ceny roku 2015.

Pramen: ČSÚ, údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje

Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI)

1.3/01 - Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Daň z příjmu fyzických osob	397	535	481	608	419	68,9
Daň z příjmu právnických osob	3 173	3 083	3 092	2 397	1 927	80,4
Daň z příjmu FO a PO celkem	3 570	3 618	3 572	3 005	2 346	78,1
Daň z nemovitostí	1 144	1 153	1 162	1 133	1 156	102,0
Daň z přidané hodnoty (nadměrný odpočet ¹⁾)	-3 522	-3 137	-3 252	-3 784	-4 280	113,1
Daň spotřební - vratka daně za zelenou naftu ²⁾	-1 219	-2 282	-2 427	-990	-2 844	287,3

1) Odpočet daně převyšoval v letech 2015 až 2018 daň na výstupu za zdaňovací období.

2) Údaje MZe.

Pramen: GFŘ a MZe

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

2.1/01 - Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000 a LFA v PRV 2014–2020

Opatření	Předmět a výše podpor (platné pro rok 2020)
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Integrovaná produkce	Kompenzace pro podniky hospodařící podle pravidel integrovaného zemědělství. Výše podpory: pro ovoce 10 163,20 Kč/ha; pro víno (základní ochrana vlnic) 5 005,38 Kč/ha, (nadstavbová ochrana vlnic) 13 974,40 Kč/ha; pro zeleninu 10 798,40 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ošetřování travních porostů	Rozdělení a výše podpor: Obecná péče o louky a pastviny 2 439,17 Kč/ha; Mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 4 217,73 Kč/ha; Mezofilní a vlhkomilné louky - bezhnojení 4 700,48 Kč/ha; Horské a suchomilné louky - hnojené 3 734,98 Kč/ha; Horské a suchomilné louky - bezhnojení 4 319,36 Kč/ha; Trvale podmaččené a rašelinné louky 17 582,34 Kč/ha; Ochrana modrásků 4 395,58 Kč/ha; Ochrana Chřástala polního 5 030,78 Kč/ha; Suché stepní trávníky a vřesoviště 8 969,02 Kč/ha; Druhově bohaté pastviny 5 411,90 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Zatravňování orné půdy	Výše podpor: - zatravňování, běžnou směsí 7 876,48 Kč/ha; - zatravňování, druhově bohatou směsí 8 791,17 Kč/ha; - zatravňování, regionální směsí 10 163,20 Kč/ha; - zatravňování, podél vodního útvaru běžnou směsí 8 562,50 Kč/ha; - zatravňování, podél vodního útvaru druhově bohatou směsí 9 782,08 Kč/ha; - zatravňování, podél vodního útvaru regionální směsí 10 874,62 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Biopásy	Výše podpory: Biopásy krmné 17 023,36 Kč/ha; Nektarodárné biopásy 15 016,13 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ochrana chocholáté.	Zachování plačích lokalit: 16 947,14 Kč/ha na oblasti hnízdění čejky chocholáté.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Dráhy soustředěného odtoku	Sazba 3 430,08 Kč/ha.
Ekologické zemědělství	Podpora - Přechod na EZ: trvalý travní porost 2 134,27 Kč/ha; orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 13 618,69 Kč/ha; orná půda-trávy na semeno 6 733,12 Kč/ha; orná půda-ostatní plodiny 6 224,96 Kč/ha; travní porost 2 007,23 Kč/ha, úhor 863,87 Kč/ha; sad IS 20 961,60 Kč/ha; sad OS 10 645,95 Kč/ha; vínice 22 867,20 Kč/ha; jiná trvalá kultura 4 192,32 Kč/ha; chmelnice 22 867,20 Kč/ha; jahodník 16 997,95 Kč/ha. Podpora - Zachování EZ: trvalý travní porost 2 108,86 Kč/ha; orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 11 840,13 Kč/ha; orná půda-trávy na semeno 4 573,44 Kč/ha; orná půda-ostatní plodiny 4 573,44 Kč/ha; pěstování trav na orné půdě 1 753,15 Kč/ha; úhor 736,83 Kč/ha; sad IS 19 792,83 Kč/ha; sad OS 10 595,14 Kč/ha; vínice 21 469,76 Kč/ha; jiná trvalá kultura 4 192,32 Kč/ha; chmelnice 21 469,76 Kč/ha; jahodník 14 812,86 Kč/ha.
Platby v rámci Natura 2000 NV	Natura - 1.zona 2 185,09 Kč/ha; Natura - NP 1 931 Kč/ha.
Platby za přírodní znevýhodnění (LFA)	Ve faremním systému "živočišná výroba": - horské oblasti typu H1 5 564,35 Kč/ha; - horské oblasti typu H2 5 234,05 Kč/ha; - horské oblasti typu H3 3 684,16 Kč/ha; - horské oblasti typu H4 4 471,81 Kč/ha; - horské oblasti typu H5 3 353,86 Kč/ha; - ostatní oblasti typu O1 3 150,59 Kč/ha; - ostatní oblasti typu O2 2 489,98 Kč/ha; - ostatní oblasti typu O3 1 854,78 Kč/ha; - oblasti ovlivněné specifickým omezením (S) 1 702,34 Kč/ha. Ve faremním systému "rostlinná výroba": - horské oblasti typu H1 2 362,94 Kč/ha; - horské oblasti typu H2 2 210,5 Kč/ha; - horské oblasti typu H3 1 549,89 Kč/ha; - horské oblasti typu H4 1 880,19 Kč/ha; - horské oblasti typu H5 1 422,85 Kč/ha; - ostatní oblasti typu O1 1 346,62 Kč/ha; - ostatní oblasti typu O2 1 041,73 Kč/ha; - ostatní oblasti typu O3 787,65 Kč/ha; - oblasti ovlivněné specifickým omezením (S) 711,42 Kč/ha. Sazby pro přechodně podporované oblasti: - ostatní oblasti typu XOA 635,2 Kč/ha; - ostatní oblasti typu XOB 635,2 Kč/ha.
Zalesňování a zakládání lesů	Dotace na založení lesního porostu: Preferované dřeviny: 77 113,28 Kč/ha; Ostatní dřeviny: 53 356,80 Kč/ha; Dotace na péči o lesní porost: Preferované dřeviny: 16 997,95 Kč/ha; Ostatní dřeviny: 7 571,58 Kč/ha; Dotace za ukončení zemědělské výroby: Kultura před zalesněním (R, V, C, S, K, J): 12 399,10 Kč/ha; Kultura před zalesněním (G, U, T, O): 4 090,69 Kč/ha.

2.1/02 - Předmět a výše podpor v ose II v rámci PRV 2007–2013

Opatření	Předmět a výše podpor
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA). NV č. 75/2007 Sb.	Platby v méně méně příznivých oblastech (LFA) - pouze na travní porosty (Kč/ha): - horské oblasti - oblast A - 4 314,52 (2014), 3 799,70 (2015); - horské oblasti - oblast B - 3 682,45 (2014), 3 577,82 (2015); - ostatní oblasti - oblast A - 3 215,28 (2014), 2 523,89 (2015); - ostatní oblasti - oblast B - 2 583,21 (2014), 3 050,85 (2015); - specifické oblasti - 3 132,83 (2014), 2 302,01 (2015).
Ošetřování travních porostů. NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor v Kč/ha: - louky 2 061,08 (2014), 2 076,98 (2015); - mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 2 748,10 (2014), 2 769,30 (2015); - mezofilní a vlhkomilné louky - nehnojené 3 187,80 (2014), 3 212,39 (2015); - horské a suchomilné louky - hnojené 3 297,72 (2014), 3 323,16 (2015); - horské a suchomilné louky - nehnojené 3 572,53 (2014), 3 600,09 (2015); - pastviny 3 077,87 (2014), 3 101,62 (2015); - druhově bohaté pastviny 4 644,29 (2014), 4 680,12 (2015); - suché stepní trávníky a vřesoviště 8 464,15 (2014), 8 525,44 (2015).
Zatravnění. NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor na titul zatravnění orné půdy v Kč/ha: - zatravnění orné půdy - 7 419,87 (2014), 7 477,11 (2015); - zatravnění orné půdy podél vodního útvaru - 8 106,90 (2014), 8 169,44 (2015); - zatravnění orné půdy regionální směsí - 9 618,35 (2014), 9 692,55 (2015); - zatravnění o. p. regionální směsí podél vodního útvaru - 10 277,89 (2014), 10 357,18 (2015).
Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	Kompensace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby (Kč/ha): ovoce 11 954,24 (2014), 12 046,46 (2015), vinná réva 13 932,87 (2014), 14 040,35 (2015), zelenina 12 091,64 (2014), resp. 12 184,92 (2015).
Zalesňování zemědělské půdy	Dotace na péči o lesní porost: 12 009,20 Kč/ha (2014), 12 101,84 Kč/ha (2015). Náhrada za ukončení zemědělské výroby: za T nebo O 4 094,67 Kč/ha (2014), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 8 079,41 Kč/ha (2014), za T nebo O 4 126,26 Kč/ha (2015), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 8 141,74 Kč/ha (2015).
Platby v rámci NATURA 2000 v lesích	Podpora na zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu: sazba 1 648,50 Kč/ha (2014), 1 661,58 Kč/ha (2015).
Lesnicko-environmentální platby	Podpora na zvýšený podíl melioračních a zpevňujících dřevin je v rozmezí od 1 209,16 Kč/ha do 3 847,34 Kč/ha (2014), resp. od 1 218,49 Kč/ha do 3 877,02 Kč/ha (2015).

2.1/03 - Předmět a výše plateb v HRDP

Opatření	Předmět a výše podpor
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost. Žadatel bude pobírat dávku vypočtenou na základě paušální sazby 75 000 Kč a částky vypočtené na základě počtu převedených hektarů (max. 30 ha) zemědělské půdy násobených sazbou 4 500 Kč.
Lesnictví	a) Dotace na zalesnění zemědělské půdy (tis. Kč/ha): listnaté dřeviny 92, jehličnaté dřeviny 74 + roční dotace na následnou péči o takto vzniklý lesní porost 12 a roční dotace ve formě náhrady za zalesněnou ornou půdu 8,6 a za zalesněné travní porosty 4,2. b) Dotace na založení porostu rychle rostoucích dřevin pouze v roce jeho výsadby, ve výši (tis. Kč/ha): 60 za výsadbu produkčního porostu, 75 za výsadbu reprodukčního porostu.

2.2/01 - Přímé platby v roce 2019 a předpoklad čerpání podpor v roce 2020

Ukazatel	2019			tis. Kč	2020 ^p			Meziroční index (výše plateb)
	vyplaceno		počet žadatelů		podané žádosti			
	počet žadatelů	výměra, počet (ha/VDJ/t)			výměra, počet (ha/VDJ/t)	tis. Kč		
Jednotná platba na plochu (SAPS)	30 088	3 533 662	11 702 050	30 163	3 540 956	12 903 921	110,3	
Greening - ozelenění	30 001	3 529 756	6 548 835	30 163	3 540 900	7 130 099	108,9	
Mladý zemědělec	5 497	122 941	205 423	3 984	92 296	168 171	81,9	
Kompenzace finanční disciplíny (KFD)	19 140	-	294 850	0	0	0	x	
SAPS + greening + mladý zemědělec (bez KFD)	-	-	18 456 308	-	-	20 202 191	109,5	
VCS - brambory pro výrobu škrobu	278	5 681	78 680	273	5 672	86 838	110,4	
- konzumní brambory	660	10 337	46 799	744	11 326	51 082	109,2	
- chmel	118	5 202	80 039	123	5 162	86 839	108,5	
- ovoce s velmi vysokou pracností	292	5 628	65 097	311	5 826	73 031	112,2	
- ovoce s vysokou pracností	292	3 375	26 204	317	3 364	28 837	110,0	
- zelenina s velmi vysokou pracností	306	7 572	80 948	317	7 675	86 063	106,3	
- zelenina s vysokou pracností	119	3 333	12 835	117	3 526	13 723	106,9	
- cukrová řepa	867	59 234	422 783	878	59 592	447 578	105,9	
- bílkovinné plodiny	6 079	207 963	437 255	6 490	221 402	475 458	108,7	
- masné tele	6 500	79 816	635 067	6 488	78 003	690 512	108,7	
- krávy s TPM	1 796	358 639	1 317 363	1 785	356 392	1 409 256	107,0	
- bahnice nebo kozy	2 577	2 576	70 444	2 562	17 922	80 142	113,8	
VCS celkem	-	-	3 273 514	-	-	3 529 360	107,8	
PP celkem (bez komp. finanční disciplíny)	-	-	21 729 822	-	-	23 731 551	109,2	
PVP - zemědělská půda	24 871	3 520 379	457 067	28 133	3 537 117	417 521	91,3	
- krávy BTM	7 486	221 207	17 761	7 535	223 527	16 184	91,1	
- chov ovcí a koz	2 889	20 914	892	2 922	20 400	837	93,9	
- chmel	114	5 481	19 357	118	5 522	17 600	90,9	
- brambory pro výrobu škrobu	165	25 834	30 689	169	27 342	27 900	90,9	
- přežvýkavci	8 160	970 503	68 102	7 928	965 310	62 011	91,1	
PVP - celkem	-	-	593 868	-	-	542 053	91,3	
Přímé platby úhrnem vč. finanční disciplíny	-	-	22 618 540	-	-	24 273 604	107,3	

p = předpoklad k 30. 6. 2021.

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

6.1/01 - Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2020 ¹⁾

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Obchodní společnosti celkem				Společnosti s ručením omezeným				Akciové společnosti				Družstva			
	podniky		výměra		podniky		výměra		podniky		výměra		podniky		výměra	
	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%
> 0 – < 5	841	19,9	1 434	0,1	744	21,5	1 306	0,1	94	12,7	124	0,0	16	3,1	25	0,0
5 – < 10	342	8,1	2 445	0,1	316	9,1	2 265	0,2	24	3,2	162	0,0	6	1,2	39	0,0
10 – < 50	733	17,3	17 722	1,0	660	19,1	15 921	1,7	65	8,8	1 559	0,2	11	2,1	260	0,0
50 – < 100	303	7,2	22 318	1,3	284	8,2	20 435	2,2	17	2,3	1 323	0,2	7	1,4	539	0,1
100 – < 500	910	21,5	246 632	13,9	824	23,8	220 153	24,1	76	10,3	24 301	2,9	78	15,1	26 469	4,1
500 – < 1000	529	12,5	380 254	21,4	390	11,3	275 402	30,2	131	17,7	98 851	11,7	139	26,9	105 913	16,5
1000 – < 2000	402	9,5	565 722	31,8	202	5,8	274 291	30,1	196	26,5	285 779	33,8	168	32,6	240 525	37,6
2000 a více	174	4,1	539 843	30,4	35	1,0	102 830	11,3	138	18,6	434 054	51,3	91	17,6	266 530	41,6
Celkem	4 234	100,0	1 776 370	100,0	3 455	100,0	912 604	100,0	741	100,0	846 152	100,0	516	100,0	640 301	100,0

¹⁾ Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

6.1/02 - Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005–2020 ¹⁾

Právní forma	Počet podniků				Obhospodařovaná z. p.							
					ha				%			
	2005	2010	2015	2020	2005	2010	2015	2020	2005	2010	2015	2020
Fyzické osoby celkem	23 336	21 730	22 769	23 246	1 027 626	1 017 027	1 039 602	1 051 806	29,0	29,2	29,9	30,1
z toho - zemědělsí podnikatelé ²⁾	19 729	18 209	17 950	18 879	946 189	963 105	935 292	960 114	26,7	27,6	26,9	27,4
Právnícké osoby celkem	2 519	3 078	3 596	4 320	2 516 194	2 468 711	2 439 135	2 446 006	71,0	70,8	70,1	69,9
z toho - obchodní společnosti celkem	1 868	2 376	2 912	3 594	1 634 369	1 616 907	1 734 331	1 775 279	46,1	46,4	49,9	50,8
z toho - spol. s r. o.	1 298	1 775	2 230	2 892	785 469	813 369	846 433	912 007	22,2	23,3	24,3	26,1
- a. s.	538	567	648	666	834 429	791 642	870 457	846 052	23,5	22,7	25,0	24,2
- družstva	571	560	499	502	848 792	821 724	676 488	640 284	24,0	23,6	19,4	18,3
Celkem	25 855	24 808	26 365	27 566	3 543 820	3 485 738	3 478 737	3 497 812	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Podniky s výměrou od 3 ha z. p.

2) Zaevidovaní zemědělští podnikatelé – fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a samostatně hospodařící rolníci (SHR do roku 2009).

Pramen: ČSÚ – Strukturální výsledky za zemědělství ČR v roce 2005 a aktualizovaný zemědělský registr (stav koncem roku 2010, 2015 a 2020)

Zpracoval: S. Křislingerová (ÚZEI)

6.4/01 - Pojištění hospodářských zvířat a plodin (mil. Kč)

Ukazatel	2019	2020	Meziroční index ¹⁾
Předepsané pojistné celkem	1 354	1 352	99,9
Plnění celkem	802	814	101,5
v tom - zvířata - předepsané pojistné	248	252	101,6
- plnění	79	96	121,5
- plodiny - předepsané pojistné	1 105	1100	99,5
- plnění	723	717	99,2
Škodní průběh celkem (%) ²⁾	59	60	+1 p. b.

1) Pro škodní průběh se jedná o meziroční rozdíl procentních bodů.

2) Škodní průběh celkem je podíl plnění celkem k předepsanému pojistnému celkem vyjádřený v %.

Pramen: Česká asociace pojišťoven, Agra pojišťovna

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

8.2/01 - Stavy hospodářských zvířat¹⁾ (tis. ks)

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Skot celkem	1 416	1 421	1 416	1 418	1 404	1 406	100,2
z toho - krávy	584	586	587	591	586	586	100,0
v tom - krávy bez trž. prod. mléka	211	216	222	226	226	227	100,5
- krávy s trž. prod. mléka	373	370	365	364	360	359	99,7
Prasata celkem	1 610	1 491	1 557	1 544	1 499	1 518	101,3
z toho - prasnice	97	91	92	91	88	90	103,2
Ovce celkem	219	217	219	213	204	183	90,0
z toho - bahnice	130	130	134	130	126	117	92,5
Kozy celkem	27	28	30	29	29	25	87,9
Koně celkem	32	35	35	37	38	33	87,2
Drůbež celkem	21 314	21 494	23 573	22 979	24 247	23 809	98,2
z toho - slepice	6 116	6 836	7 990	7 582	8 502	8 149	95,8
- husy	20	18	20	20	22	19	86,6
- kachny	496	550	781	768	598	455	76,1
- krůty	375	340	344	347	304	255	84,0

1) Bez "hobby aktivit" obyvatelstva.

Pramen: ČSÚ - Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

8.2/02 - Porážky hospodářských zvířat (tis. ks)

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Skot celkem	260,6	245,2	256,6	256,3	253,8	99,0
z toho - krávy	119,3	111,8	119,0	114,4	111,8	97,8
- jalovice	26,1	26,7	28,0	28,7	29,0	101,0
- ostatní skot	104,4	96,5	99,8	104,8	105,3	100,5
- telata	10,8	10,2	9,8	8,5	7,8	92,0
Prasata celkem	2 463,1	2 374,0	2 342,9	2 341,3	2 313,4	98,8
z toho - ostatní prasata	2 403,1	2 322,1	2 287,6	2 292,4	2 265,8	98,8
- prasnice	59,4	51,9	55,3	48,9	47,6	97,2
Ovce a jehněta	14,9	16,8	18,0	17,1	12,7	73,9
Kozy a kůzlata	0,7	0,9	1,1	1,4	1,2	91,3
Drůbež celkem	115 936,4	117 379,8	120 471,5	123 463,8	125 363,1	101,5
z toho - kuřata	109 579,4	110 860,2	112 979,1	116 685,5	118 891,9	101,9
- slepice a kohouti	3 048,2	2 409,2	2 363,7	2 591,7	2 316,8	89,4
- kachny, husy	3 187,6	3 984,5	4 998,4	4 047,8	3 994,9	98,7
- krůty	121,1	125,9	130,3	138,8	159,5	114,9

Pramen: SVS

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

10.1/01 - SZÚ - Celková produkce v základních cenách¹⁾ (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2016	2017	2018	2019 ²⁾	2020 ³⁾	2016	2017	2018	2019 ²⁾	2020 ³⁾
01	OBILOVINY (VČETNĚ OSIVA)	31 324	28 577	30 264	31 299	33 083	27 572	23 802	22 214	24 320	25 860
01.1	Pšenice a špaldy	19 429	17 743	18 907	19 085	19 936	17 538	15 176	14 211	15 402	15 649
01.2	Žito a souřež	389	442	526	655	683	288	303	334	444	490
01.3	Ječmen	7 107	6 878	7 263	7 671	7 506	5 636	5 272	4 938	5 280	5 561
01.4	Oves a letní obilné směsky	520	553	722	614	808	351	376	409	347	481
01.5	Kukuřice na zmo	3 168	2 330	2 125	2 500	3 297	3 255	2 241	1 885	2 368	3 143
01.7	Ostatní obiloviny	711	631	720	774	853	505	433	438	480	537
02	TECHNICKÉ PLODINY	21 963	19 297	20 059	18 011	20 024	15 311	14 191	14 476	13 400	13 780
02.1	Olejnata semena a olejnaté plody (včetně osiva)	16 126	13 399	15 256	13 233	14 912	9 831	8 509	9 813	8 298	9 016
02.2	Luskoviny (včetně osiva)	555	622	498	464	602	393	457	365	343	428
02.4	Cukrová řepa	3 558	3 590	3 017	2 554	2 619	3 991	4 263	3 609	3 796	3 530
02.5	Ostatní technické plodiny	1 724	1 686	1 287	1 759	1 892	1 096	962	689	963	805
03	PICNINY	13 704	12 537	11 504	15 185	16 882	10 751	9 211	7 637	9 115	10 113
04	ZELENINA A ZAHRADNICKÉ PRODUKTY	6 268	6 882	6 986	8 275	8 148	3 782	3 716	3 457	3 742	3 665
05	BRAMBORY (VČETNĚ SADBY)	2 843	2 833	2 729	3 791	3 346	3 128	3 042	2 623	2 788	3 101
06	OVOCE	1 360	1 393	1 745	1 248	1 642	1 191	959	1 509	1 075	1 122
07	VÍNO	994	1 244	1 512	872	1 050	705	808	1 050	688	915
09	OSTATNÍ ROSTLINNÉ PRODUKTY	1 360	1 424	1 228	1 223	1 135	810	1 012	970	850	766
10	ROSTLINNÁ PRODUKCE (01 AŽ 09)	79 817	74 186	76 026	79 903	85 310	63 252	56 740	53 936	55 978	59 323
11	ZVÍŘATA	22 005	22 632	22 049	22 822	22 123	21 483	21 006	21 651	21 097	21 084
11.1	Skot	7 264	7 272	7 570	7 055	6 757	5 931	5 668	5 953	5 745	5 645
11.2	Prasata	8 795	9 195	7 961	8 895	8 769	10 190	9 643	9 911	9 411	9 543
11.4	Ovce a kozy	170	180	205	225	221	177	198	220	249	281
11.5	Drůbež	5 756	5 963	6 290	6 624	6 355	5 164	5 476	5 546	5 672	5 594
11.6	Ostatní zvířata	20	22	22	22	22	21	21	21	21	21
12	ŽIVOČIŠNÉ PRODUKTY	23 494	28 800	29 629	29 997	30 462	24 653	25 055	25 748	25 872	26 663
12.1	Mléko	21 252	25 720	26 763	27 166	27 551	22 064	22 168	22 759	22 718	23 524
12.2	Vejce	2 164	2 980	2 790	2 757	2 863	2 543	2 844	2 947	3 115	3 113
12.3	Ostatní živočišné produkty	78	100	76	74	48	46	43	41	38	26
13	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE (11+12)	45 499	51 431	51 678	52 819	52 585	46 136	46 061	47 399	46 968	47 748
14	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTŮ (10+13)	125 316	125 618	127 704	132 722	137 896	109 387	102 801	101 335	102 946	107 070
15	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH SLUŽEB	3 353	3 822	3 696	3 804	4 389	1 473	1 622	1 556	1 589	1 747
16	ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE (14+15)	128 669	129 440	131 400	136 526	142 285	110 860	104 423	102 892	104 535	108 818
17	NEZEMĚDĚLSKÉ VEDLEJŠÍ ČINNOSTI (NEODDĚLITELNÉ)	4 301	4 428	4 640	4 601	4 692	3 753	3 671	3 827	3 759	3 810
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ (16+17)	132 970	133 869	136 040	141 126	146 977	114 614	108 094	106 719	108 295	112 628

1) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

2) Semidefinitivní údaje.

3) Předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Málková, T. Lukavcová (ČSÚ)

10.1/02 - SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti a kapitálový účet (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2016	2017	2018	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	2016	2017	2018	2019 ¹⁾	2020 ²⁾
Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách											
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ ³⁾	132 970	133 869	136 040	141 126	146 977	114 614	108 094	106 719	108 295	112 628
19	MEZISPOTŘEBA CELKEM	87 275	89 770	92 433	95 973	97 549	69 351	70 335	69 769	69 890	71 242
20	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (18-19)	45 695	44 099	43 607	45 154	49 427	45 263	37 760	36 949	38 405	41 385
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	17 688	18 725	19 921	19 976	19 976	14 504	15 179	16 048	15 737	15 008
22	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (20-21)	28 008	25 374	23 686	25 178	29 452	30 760	22 581	20 901	22 667	26 377
23	NAHRADY ZAMĚSTNANCŮM	27 445	28 899	30 951	32 498	34 058	-	-	-	-	-
24	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1 233	1 197	1 199	1 184	1 205	-	-	-	-	-
25	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	30 674	32 351	32 920	34 679	32 785	-	-	-	-	-
26	DŮCHOD Z FAKTORŮ (22-24+25)	57 449	56 529	55 408	58 672	61 031	-	-	-	-	-
27	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK/SMÍŠENÝ DŮCHOD (26-23)	30 004	27 629	24 457	26 174	26 973	-	-	-	-	-
28	PŘEDEPSANÉ PACHTOVNÉ A OSTATNÍ NÁJEMNÉ Z NEMOVITOSTÍ	6 696	7 232	7 615	7 799	7 954	-	-	-	-	-
29	NAKLADOVÉ ÚROKY	1 320	1 252	1 578	1 898	2 062	-	-	-	-	-
30	VÝNOSOVÉ ÚROKY	486	458	483	736	732	-	-	-	-	-
31	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (26-23-28-29+30)	22 474	19 603	15 746	17 214	17 689	-	-	-	-	-
Kapitálový účet v základních cenách											
32	THFK V ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	2 530	2 767	2 546	2 493	-	1 750	1 803	1 787	1 790	-
33	THFK V NEZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	18 367	19 708	20 184	20 961	-	15 211	16 166	16 740	16 997	-
34	TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (32+33)	20 898	22 475	22 730	23 454	-	16 961	17 970	18 527	18 787	-
35	ČISTÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (34-21)	3 210	3 750	2 809	3 478	-	2 457	2 791	2 479	3 050	-
36	ZMĚNA STAVU ZASOB	-248	-1 064	-1 412	455	-	-43	-981	-1 124	405	-
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	1 882	3 144	3 779	5 544	-	1 539	2 538	3 042	4 379	-

1) Semi definitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Málková, T. Lukavcová (ČSÚ)

10.2/01 - Výsledky hospodaření podniků podle ekonomické velikosti

Ukazatele	Jednotky	Malé		Střední		Velké		Největší		Celkem	
		IV. - VI.		VII. - IX.		X. - XI.		XII. - XIV.		ČR	
		2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Strukturální ukazatele											
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	5,08	5,06	2,02	2,04	1,99	1,84	2,61	2,56	2,56	2,51
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	27,1	26,9	154,6	154,2	598,0	591,3	1 668,5	1 716,9	195,5	197,0
z toho - obiloviny	%	23,1	24,3	32,9	34,1	41,0	42,8	44,1	45,0	39,0	40,2
- ostatní polní plodiny	%	6,8	3,9	16,5	15,8	21,5	21,3	21,8	21,1	19,1	18,4
- krmné plodiny	%	66,7	67,9	48,4	47,6	34,6	32,8	32,4	32,3	39,7	39,2
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	%	45,6	44,5	68,4	65,6	81,7	80,1	79,9	79,3	74,3	73,0
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	39,1	41,0	27,9	27,0	22,4	22,3	41,9	39,9	35,5	34,3
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,6	1,0	2,8	2,8	5,6	5,6	17,0	16,7	10,4	10,4
- ostatní skot	DJ/100 ha	29,3	31,2	22,5	21,1	15,3	15,5	17,2	16,3	19,4	18,6
- ovce a kozy	DJ/100 ha	4,2	3,2	0,7	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,4
- prasata	DJ/100 ha	2,7	3,0	1,4	1,7	0,9	0,9	4,7	4,0	3,2	2,9
- drůbež	DJ/100 ha	0,1	0,0	0,1	0,2	0,5	0,3	3,0	2,9	1,7	1,6
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,50	0,51	0,53	0,51	0,59	0,62	1,03	1,00	0,75	0,73
Ukazatele standardního výstupu EU											
Celková produkce	Kč/ha	27 321	23 393	23 610	24 209	32 791	31 913	47 286	50 919	37 473	39 204
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	14 397	14 221	16 476	17 046	23 045	21 593	23 285	25 367	20 691	21 785
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	6 076	5 874	5 149	5 319	5 539	5 523	18 161	18 321	12 129	12 261
Ostatní produkce	Kč/ha	6 847	3 298	1 985	1 844	4 207	4 797	5 840	7 231	4 653	5 158
Celkové náklady	Kč/ha	29 921	26 667	27 523	27 996	38 860	38 783	57 386	60 220	44 806	46 240
Výrobní spotřeba	Kč/ha	20 988	18 490	17 804	17 808	23 762	23 790	35 927	37 890	28 314	29 201
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	12 455	11 707	11 594	11 163	10 850	10 629	13 452	12 852	12 551	12 032
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 328	5 338	5 217	5 228	5 176	5 200	5 117	5 131	5 168	5 182
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 128	2 796	2 289	2 139	1 458	1 240	888	837	1 515	1 391
- Dotace na ANC	Kč/ha	1 974	1 948	1 659	1 657	1 158	1 141	965	941	1 257	1 238
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	13	5	1	7	1	1	1	2	2	3
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	349	470	453	556	625	712	1 255	1 368	889	998
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	92	70	155	159	103	114	94	98	112	115
- Ostatní dotace	Kč/ha	1 572	1 079	1 819	1 416	2 329	2 221	5 132	4 475	3 608	3 106
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	41	11	255	115	610	658	2 665	2 284	1 552	1 320
Daně a poplatky	Kč/ha	386	424	221	220	196	189	266	264	254	255
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	18 402	16 185	17 178	17 344	19 683	18 563	24 546	25 618	21 456	21 780
Odpisy	Kč/ha	6 494	5 805	4 120	4 157	4 052	4 082	5 574	5 667	5 059	5 069
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	11 907	10 380	13 059	13 186	15 631	14 482	18 972	19 951	16 396	16 711
Mzdové náklady	Kč/ha	1 265	1 145	3 419	3 782	8 054	7 798	12 359	12 923	8 522	8 904
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	25 864	24 531	30 167	31 591	35 845	38 159	39 517	42 217	37 564	39 919
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	808	795	1 652	1 670	2 507	2 577	2 854	2 971	2 324	2 402
Nákladové úroky	Kč/ha	366	432	528	579	494	536	672	770	596	664
Dotace investiční	Kč/ha	1 534	1 618	764	712	509	610	918	811	873	819
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	11 003	9 627	8 223	7 867	5 094	4 181	4 005	4 098	5 837	5 561
x											
Aktiva celkem	Kč/ha	130 665	126 792	74 341	74 063	72 932	75 392	103 957	109 351	94 079	96 814
Stálá aktiva	Kč/ha	107 879	105 764	56 598	56 191	45 402	48 721	67 539	70 848	64 938	66 735
Oběžná aktiva	Kč/ha	22 786	21 028	17 744	17 872	27 530	26 671	36 418	38 502	29 141	30 079
Vlastní kapitál	Kč/ha	122 158	117 650	58 269	58 929	51 259	53 692	66 318	70 682	66 540	68 888
Cizí zdroje	Kč/ha	8 507	9 143	16 073	15 134	21 673	21 701	37 638	38 668	27 539	27 926
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	234,5	205,1	646,5	645,4	787,1	785,7	726,2	780,8	640,3	664,5
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	76,82	79,04	75,41	73,56	72,46	74,55	75,98	74,41	75,56	74,49
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,21	0,18	0,32	0,33	0,45	0,42	0,45	0,47	0,40	0,40
Míra zadluženosti ³⁾	%	6,51	7,21	21,62	20,43	29,72	28,78	36,21	35,36	29,27	28,85
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	8,42	7,59	11,06	10,62	6,98	5,55	3,85	3,75	6,20	5,74

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/02 - Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření

Ukazatele	Jednotky	Polní výroba		Produkce mléka		Chov skotu, ovcí a koz		Smíšená výroba		Jednotky	Chov prasat a drůbeže	
		2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019		2018	2019
Strukturální ukazatele												
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	1,87	1,86	3,90	3,61	2,12	2,07	2,80	2,79	AWU/podnik	12,96	13,20
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	192,4	196,8	307,0	316,1	126,6	123,6	336,4	336,4	ha/podnik	22,3	11,6
z toho - obiloviny	%	55,8	57,4	24,5	26,2	4,7	4,9	40,1	40,5	ha/podnik	14,1	5,8
- ostatní polní plodiny	%	30,5	28,5	7,2	7,3	1,0	1,0	18,2	17,8	ha/podnik	6,4	1,4
- krmné plodiny	%	11,2	11,4	68,2	66,3	93,1	93,4	40,6	40,4	ha/podnik	1,1	4,0
Využívaná přispíchaná zemědělská půda	%	73,4	70,5	79,8	78,9	63,9	64,3	78,7	78,0	%	72,0	58,5
Počet dobytých jednotek	DJ/100 ha	6,6	6,5	70,4	67,4	48,7	46,9	51,1	49,9	DJ/podnik	1 309,1	1 303,2
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,6	0,5	38,8	37,0	1,8	1,5	17,6	18,0	DJ/podnik	0,0	0,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	4,2	4,2	30,9	29,9	43,5	42,2	22,2	21,6	DJ/podnik	0,0	0,4
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,1	0,1	0,0	0,1	2,2	2,0	0,4	0,3	DJ/podnik	0,1	0,0
- prasata	DJ/100 ha	1,2	1,4	0,6	0,4	0,1	0,2	6,9	6,0	DJ/podnik	785,0	736,5
- drůbež	DJ/100 ha	0,5	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0	3,8	3,8	DJ/podnik	523,9	566,3
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,39	0,36	1,02	1,01	0,50	0,49	0,98	0,97	DJ/ha	x	x
Ukazatele standardního výstupu EU												
Celková produkce	Kč/ha	32 616	33 957	51 019	52 215	13 312	13 525	45 524	49 362	tis. Kč/podnik	43 509	50 205
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	26 328	27 764	13 007	14 447	4 219	4 858	20 474	21 907	tis. Kč/podnik	682	287
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	1 639	1 622	32 600	31 465	6 565	6 486	20 288	20 946	tis. Kč/podnik	41 053	46 377
Ostatní produkce	Kč/ha	4 650	4 571	5 411	6 303	2 528	2 181	4 762	6 509	tis. Kč/podnik	1 773	3 540
Celkové náklady	Kč/ha	36 101	37 153	62 535	63 732	23 340	23 073	55 314	58 513	tis. Kč/podnik	49 172	55 535
Výrobní spotřeba	Kč/ha	23 151	23 789	38 396	39 496	13 993	13 637	35 056	37 200	tis. Kč/podnik	39 726	44 997
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	8 705	8 697	17 563	16 864	15 560	14 723	13 842	13 043	tis. Kč/podnik	5 676	6 583
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 193	5 200	5 161	5 180	5 213	5 240	5 130	5 143	tis. Kč/podnik	116	61
- Environmentální dotace	Kč/ha	281	265	2 022	1 883	4 728	4 437	1 194	1 091	tis. Kč/podnik	320	379
- Dotace na ANC (LFA)	Kč/ha	294	283	2 423	2 388	3 042	3 048	1 254	1 248	tis. Kč/podnik	5	1
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	3	5	0	0	2	2	2	2	tis. Kč/podnik	0	0
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	604	757	1 015	1 047	430	463	1 300	1 413	tis. Kč/podnik	3 661	3 929
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	123	117	135	132	89	93	105	117	tis. Kč/podnik	19	41
- Ostatní dotace	Kč/ha	2 206	2 070	6 807	6 234	2 058	1 441	4 858	4 029	tis. Kč/podnik	1 556	2 172
- z toho podpory OZE	Kč/ha	849	695	3 744	3 790	114	97	2 368	1 909	tis. Kč/podnik	81	160
Daně a poplatky	Kč/ha	300	303	192	199	172	170	242	240	tis. Kč/podnik	81	86
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	17 869	18 562	29 994	29 384	14 707	14 442	24 069	24 966	tis. Kč/podnik	6 476	8 604
Odpisy	Kč/ha	4 317	4 247	6 529	6 536	3 746	3 652	5 539	5 713	tis. Kč/podnik	2 902	3 101
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	13 552	14 315	23 465	22 848	10 961	10 789	18 530	19 253	tis. Kč/podnik	6 476	8 604
Mzdové náklady	Kč/ha	5 620	6 008	14 677	14 659	3 879	3 947	11 469	12 120	tis. Kč/podnik	6 247	7 051
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	37 258	39 194	35 691	38 833	33 913	36 897	39 215	41 649	Kč/AWU plac.	42 965	46 993
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	2 518	2 548	2 110	2 169	1 300	1 384	2 577	2 692	tis. Kč/podnik	166	96
Nákladové úroky	Kč/ha	494	561	825	872	421	452	674	788	tis. Kč/podnik	132	291
Dotace investiční	Kč/ha	306	333	1 164	1 504	1 093	1 082	1 054	974	tis. Kč/podnik	514	849
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	5 226	5 531	7 018	6 652	6 453	6 087	4 864	4 627	tis. Kč/podnik	446	2 016
x												
Aktiva celkem	Kč/ha	79 466	81 495	112 562	113 406	74 458	74 968	103 801	109 645	tis. Kč/podnik	55 635	68 519
Stálá aktiva	Kč/ha	53 154	54 859	80 415	80 580	58 260	58 605	70 189	73 382	tis. Kč/podnik	29 748	39 975
Oběžná aktiva	Kč/ha	26 312	26 636	32 147	32 827	16 198	16 363	33 612	36 263	tis. Kč/podnik	25 887	28 543
Vlastní kapitál	Kč/ha	59 789	61 341	73 081	76 098	59 415	60 363	67 378	71 265	tis. Kč/podnik	37 368	42 785
Cizí zdroje	Kč/ha	19 678	20 154	39 481	37 308	15 044	14 605	36 423	38 380	tis. Kč/podnik	18 267	25 734
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	724,0	770,7	602,2	633,2	516,1	521,7	661,1	689,0	tis. Kč/AWU	499,8	651,9
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	70,98	70,06	75,26	75,64	105,12	100,83	77,00	75,36	%	91,31	89,63
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,41	0,42	0,45	0,46	0,18	0,18	0,44	0,45	x	0,78	0,73
Míra zadluženosti ³⁾	%	24,76	24,73	35,08	32,90	20,20	19,48	35,09	35,00	%	32,83	37,56
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	6,58	6,79	6,23	5,87	8,67	8,12	4,69	4,22	%	0,80	2,94

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/03 - Výsledky hospodaření podniků podle oblastí ANC

Ukazatele	Jednotky	ANC Horská		ANC Ostatní		Mimo ANC	
		2018	2019	2018	2019	2018	2019
Strukturální ukazatele							
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,53	2,35	2,57	2,56	2,56	2,53
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	184,4	201,9	202,7	196,7	192,9	195,6
z toho - obiloviny	%	13,7	14,1	34,2	34,6	52,5	53,7
- ostatní polní plodiny	%	4,8	4,1	15,6	15,5	27,5	25,6
- krmné plodiny	%	80,3	81,0	49,1	48,9	16,5	16,9
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	%	68,6	69,7	76,2	75,5	74,5	71,8
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	51,1	50,4	42,1	42,5	23,7	21,6
z toho - dojnice	DJ/100 ha	11,1	10,8	13,4	13,6	7,4	7,3
- ostatní skot	DJ/100 ha	36,1	35,9	24,3	23,9	8,7	8,2
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,3	1,0	0,6	0,6	0,1	0,1
- prasata	DJ/100 ha	1,3	1,3	2,2	2,5	4,8	3,9
- drůbež	DJ/100 ha	0,9	1,0	1,2	1,5	2,4	1,9
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,60	0,59	0,77	0,77	0,92	0,85
Ukazatele standardního výstupu EU							
Celková produkce	Kč/ha	24 435	24 524	34 752	37 705	44 649	45 332
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	8 204	8 279	16 806	17 871	28 800	29 732
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	12 752	12 971	14 377	15 245	9 740	9 313
Ostatní produkce	Kč/ha	3 479	3 274	3 569	4 589	6 109	6 287
Celkové náklady	Kč/ha	34 891	35 503	42 939	45 791	50 067	50 133
Výrobní spotřeba	Kč/ha	20 955	20 973	26 976	29 055	32 173	32 004
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	16 033	15 316	13 171	12 629	10 738	10 423
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 184	5 217	5 166	5 184	5 163	5 167
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 697	3 514	1 642	1 515	632	590
- Dotace na ANC (LFA)	Kč/ha	3 514	3 577	1 630	1 650	110	103
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	6	2	2	3	1	4
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	653	715	890	1 023	969	1 067
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	85	97	113	115	120	120
- Ostatní dotace	Kč/ha	2 895	2 194	3 727	3 138	3 743	3 373
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	887	608	1 645	1 478	1 694	1 406
Daně a poplatky	Kč/ha	168	160	205	206	332	330
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	19 345	18 707	20 742	21 073	22 882	23 422
Odpisy	Kč/ha	4 480	4 450	4 781	4 842	5 530	5 477
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	14 865	14 257	15 960	16 232	17 351	17 945
Mzdové náklady	Kč/ha	7 353	7 754	8 561	9 059	8 893	9 137
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	34 574	37 194	37 759	40 600	38 336	40 120
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	1 592	1 741	2 054	2 180	2 840	2 819
Nákladové úroky	Kč/ha	511	584	567	656	631	696
Dotace investiční	Kč/ha	897	1 130	903	958	836	592
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	6 306	5 308	5 682	5 296	5 824	5 884
x							
Aktiva celkem	Kč/ha	80 044	81 484	87 799	92 634	105 041	105 596
Stálá aktiva	Kč/ha	57 857	58 616	62 107	65 200	70 142	70 769
Oběžná aktiva	Kč/ha	22 188	22 868	25 692	27 435	34 899	34 827
Vlastní kapitál	Kč/ha	56 898	58 414	60 991	65 358	75 265	75 502
Cizí zdroje	Kč/ha	23 146	23 070	26 808	27 276	29 776	30 094
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	588,6	607,6	621,1	635,2	676,6	708,7
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	85,76	85,52	77,62	77,06	72,06	70,60
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,31	0,30	0,40	0,41	0,43	0,43
Míra zadluženosti ³⁾	%	28,92	28,31	30,53	29,44	28,35	28,50
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	7,88	6,51	6,47	5,72	5,54	5,57

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

11/01 - Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2019			2020 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Podpory Pilíře I SZP a ostatní přímé platby	594	22 024	22 618	543	23 732	24 275
- přímé platby (SAPS, ozelenění, mládí, fin. kompenzace)	0	18 751	18 751	0	20 202	20 202
- vázané dobrovolné podpory komodit (VCS)	0	3 273	3 273	0	3 530	3 530
- přechodné nitrostátní podpory (PVP)	594	0	594	543	0	543
HRDP	10	14	23	7	12	19
PRV 2007-2013, včetně zdrojů z PRV 2014+	37	50	87	38	59	96
- osa I	31	31	62	24	23	47
- osa II	6	19	25	11	33	44
- platby LFA a NATURA 2000 (včetně lesů)	1	4	5	2	6	8
- osa III	0	0	0	3	3	6
PRV 2014-2020	6 061	10 059	16 120	6 058	10 261	16 319
- podpora investic (opatření 4, 6, 8)	2 412	2 366	4 778	2 149	2 110	4 259
- AE(K)O a ekologické zemědělství (opatření 10, 11, 15)	1 139	3 416	4 555	1 187	3 560	4 747
- platby LFA a NATURA 2000 (opatření 12, 13)	1 598	3 195	4 793	1 666	3 332	4 998
- dobré životní podmínky zvířat (opatření 14)	365	358	723	386	378	764
- ostatní (opatření 1, 16, 19, 20)	548	723	1 271	671	880	1 551
OP Rybářství	38	116	154	32	96	128
Národní podpory rezortu MZe	13 945	0	13 945	13 234	0	13 234
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	10 554	0	10 554	9 521	0	9 521
- podpory PGRLF	961	0	961	1 335	0	1 335
- výdaje ostatních institucí rezortu i mimo rezort MZe ¹⁾	2 430	0	2 430	2 378	0	2 378
SPÚ	1 088	0	1 088	1 527	0	1 527
SSHR	280	0	280	298	0	298
GA ČR, TA ČR	289	0	289	291	0	291
Podpory ostatních rezortů	5 520	1 000	6 520	9 858	690	10 548
- MŽP, MPO, MD, MŠMT	4 437	1 000	5 437	4 522	690	5 212
- MF - daňové a podobné úlevy	1 083	0	1 083	5 336	0	5 336
Podpory krajů a obcí	2 236	0	2 236	2 444	0	2 444
Organizace trhu (SOT) a podpora cen	5 164	424	5 588	4 999	417	5 416
- ostatní výdaje v rámci SOT	494	424	918	399	417	816
- zemědělské BPS a výtopny na biomasu	4 670	0	4 670	4 600	0	4 600
Celkem	35 262	33 686	68 948	39 329	35 266	74 595

p = předpoklad k 30. 6. 2021

1) Včetně výdajů SZIF na opatření mimo spolufinancování podpor v rámci SZP (Pilíře 1 a Pilíře 2).

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2018 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 035 680	28 230	61 440	61 440	10 510	18 160	26 090	179 750	336 790	7 630	296 730	72 440	110 820	93 170	559 540
Počet podniků v souboru FADN		80000 - <90000	1000 - <2000	2000 - <3000	500 - <1000	1000 - <2000	1000 - <2000	1000 - <2000	1000 - <10000	3000 - <4000	8000 - <9000	7000 - <8000	1000 - <2000	2000 - <3000	500 - <1000	0 - <20000
Pracovní síly celkem	AW u100ha	3,96	4,08	4,27	13,19	2,69	1,75	2,43	10,60	3,49	1,29	2,25	9,89	3,32	2,30	6,21
Nepřátelné pracovní síly	FW u100ha	2,88	3,02	1,80	9,45	0,67	0,74	1,41	8,52	2,22	0,54	1,56	8,19	1,45	2,11	4,77
Placené pracovní síly	AW u100ha	1,10	1,04	2,47	3,74	2,01	1,00	1,01	2,18	1,29	0,75	0,69	1,71	1,87	0,18	1,44
Zemědělsky využívaná půda	hago00ha	39,91	51,94	67,90	10,69	192,24	111,45	91,28	9,62	46,45	140,00	88,10	16,98	44,84	48,76	21,58
Pronajatá (připachtovaná) půda	hago00ha	21,90	36,99	58,53	7,67	142,98	39,71	59,89	5,32	19,17	90,06	72,68	8,61	26,60	9,31	11,80
Podíl orní půdy	%	65,70	62,73	86,72	85,41	71,65	93,89	73,18	56,76	53,46	72,32	70,60	74,09	82,00	9,23	62,42
Výrobní struktura - výnosy																
Obiloviny	%	35,20	22,53	47,58	20,21	39,04	57,62	39,13	23,91	30,25	38,56	35,39	39,40	47,32	7,63	27,34
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	12,75	13,94	30,99	2,71	19,14	14,45	14,24	15,28	8,68	14,11	13,69	20,67	21,88	0,76	7,78
Energetické plodiny	%	0,45	1,75	0,22	0,00	0,82	0,71	2,61	1,87	0,00	0,00	0,11	0,00	0,02	0,00	0,19
Zelena a květiny	%	1,05	2,89	0,90	2,43	0,34	0,42	0,60	0,94	1,33	0,11	0,90	0,88	1,61	0,00	2,78
Vínice	%	1,73	0,00	0,96	3,84	0,27	0,00	0,54	1,87	4,33	0,00	2,78	1,53	1,00	0,00	5,10
Trvalé kultury	%	4,26	1,46	1,22	10,48	0,61	0,95	0,53	21,73	15,82	0,33	0,58	4,65	1,85	0,00	11,45
Ovocné sady	%	1,95	1,23	1,19	4,86	0,58	0,22	0,30	4,89	6,44	0,31	0,49	3,36	1,78	0,00	4,12
Olivové sady	%	2,18	0,00	0,00	4,58	0,00	0,00	0,00	16,32	9,28	0,00	0,03	1,30	0,00	0,00	7,18
Ostatní trvalé kultury	%	0,13	0,23	0,03	0,94	0,03	0,74	0,23	0,42	0,09	0,02	0,06	0,00	0,09	0,00	0,14
Krmné plodiny ²⁾	%	41,12	54,85	13,12	49,39	39,70	21,03	42,75	27,65	29,30	43,56	44,52	30,33	22,73	91,08	41,71
Počet dobytčích jednotek celkem	Daj00ha	79,03	262,28	30,49	129,84	48,96	141,51	98,58	61,33	70,74	26,36	84,29	48,76	39,70	133,37	90,50
Dojnice	Daj00ha	14,48	37,52	6,63	16,65	10,46	19,55	26,38	0,21	4,71	8,85	14,29	8,95	5,00	31,11	16,45
Ostatní skot	Daj00ha	25,21	84,77	5,43	12,16	19,34	19,65	28,79	10,50	14,02	10,40	37,56	11,01	7,69	81,60	24,05
Ovce a kozy	Daj00ha	7,54	1,62	5,32	47,15	0,51	0,43	0,68	45,95	11,30	0,97	2,93	6,83	2,68	11,44	6,58
Prasata	Daj00ha	22,02	108,63	6,89	40,32	11,14	94,71	37,81	1,98	33,41	4,94	13,70	14,25	15,34	8,47	22,29
Drůbež	Daj00ha	9,37	29,11	6,27	13,47	7,21	6,57	4,12	2,60	7,13	0,93	15,61	6,24	8,61	0,23	20,62
Výnos pšenice	q/ha	58,07	86,94	50,09	14,26	55,84	61,81	64,90	29,45	38,61	32,94	68,77	55,63	51,87	86,85	54,53
Výnos kukuřice	q/ha	87,15	88,95	85,58	909,09	61,84	74,58	79,93	124,79	118,01	0,00	86,51	93,14	88,04	0,00	111,12
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	Daj/ha	1,23	2,40	1,30	2,63	0,80	1,89	1,54	1,77	0,96	0,60	1,28	5,38	0,89	1,37	1,46
Roční dojivost	kg/ha	7 154	7 864	3 467	8 258	8 357	9 792	7 952	2 101	8 482	9 329	7 027	4 517	7 666	5 830	5 860
Hrubá zemědělská produkce																
Celková hrubá produkce	Kč/ha	56 947	141 825	27 677	98 895	41 850	99 384	74 549	56 297	45 748	22 568	59 301	42 846	43 973	40 381	91 113
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	29 643	57 635	19 894	36 963	20 718	33 479	29 216	40 461	29 561	9 838	33 265	28 521	25 325	7 314	59 275
Obiloviny	Kč/ha	8 384	8 773	10 303	1 924	8 778	14 094	10 382	4 934	5 431	5 057	10 440	8 659	11 689	2 824	8 304
Proteinové plodiny	Kč/ha	279	68	250	201	152	239	172	1 034	344	466	229	17	58	29	583
Brambory	Kč/ha	1 258	6 774	539	5 217	736	2 084	2 341	722	781	297	1 124	1 417	157	8	696
Cukrová řepa	Kč/ha	590	2 792	0	0	1 058	712	1 201	21	380	0	806	168	128	0	189
Olejiny	Kč/ha	1 933	233	5 141	0	4 442	1 709	2 390	722	586	1 310	2 367	3 744	4 896	250	1 077

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2018 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SLO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		62 530	1 410	25 020	3 100	46 710	70 790	746 110	106 580	525 600	34 120	28 620	4 150	44 390	100 770
Počet podniků v souboru FADN		1000 - <2000	200 - <500	1000 - <2000	500 - <1000	1000 - <2000	1000 - <2000	10000 - <20000	2000 - <3000	5000 - <6000	500 - <1000	1000 - <2000	500 - <1000	500 - <1000	2000 - <3000
Pracovní síly celkem	AW u100ha	3,23	2,07	3,08	48,66	7,53	4,52	7,99	7,19	7,00	1,83	1,43	2,38	11,56	1,37
Naplacené pracovní síly	FW u100ha	2,55	1,66	1,83	43,68	3,66	4,13	7,08	5,24	6,04	1,41	1,02	0,18	11,17	0,76
Placené pracovní síly	AW u100ha	0,69	0,41	1,26	4,98	3,89	0,42	0,92	1,95	0,96	0,43	0,39	2,21	0,38	0,61
Zemědělsky využívaná půda	hajo100ha	49,48	85,68	66,13	2,61	39,30	33,19	19,64	22,53	17,71	67,24	106,58	445,04	10,47	158,56
Pronajatá (připachtovaná) půda	hajo100ha	23,80	46,13	30,42	2,08	15,40	12,33	5,52	5,08	11,66	25,70	59,96	399,64	3,53	66,72
Podíl orné půdy	%	75,26	48,69	79,37	84,67	56,18	57,43	81,11	36,88	83,63	89,46	85,92	69,38	36,01	39,77
Výrobní struktura - výnosy															
Oblivoviny	%	43,39	19,88	41,55	0,00	9,39	30,73	55,30	7,55	47,49	44,88	37,49	37,94	20,63	20,44
Ostatní pojni plodiny ¹⁾	%	15,62	5,05	11,07	8,05	15,50	11,69	15,22	1,55	21,68	9,52	8,25	16,74	3,82	6,30
Energetické plodiny	%	0,00	0,15	0,00	0,00	0,08	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07	0,42	0,00	0,40
Zelenina a květiny	%	0,26	0,08	0,51	25,67	6,36	0,45	0,97	2,13	0,56	0,39	0,37	0,37	0,57	0,60
Vínice	%	0,00	0,98	0,00	7,66	0,00	2,11	0,00	5,68	0,73	0,00	0,00	0,75	3,44	0,01
Trvalé kultury	%	0,49	0,18	0,82	6,90	2,04	0,60	3,00	16,33	1,02	0,15	0,10	0,28	2,67	0,19
Ovocné sady	%	0,49	0,00	0,70	5,75	1,07	0,57	2,95	5,55	1,02	0,12	0,06	0,21	2,20	0,18
Olivové sady	%	0,00	0,00	0,00	1,15	0,00	0,00	0,00	8,97	0,00	0,00	0,00	0,00	0,48	0,00
Ostatní trvalé kultury	%	0,00	0,18	0,12	0,00	0,97	0,03	0,05	1,86	0,00	0,01	0,05	0,07	0,10	0,01
Krmné plodiny ²⁾	%	34,16	73,61	39,47	43,68	66,13	51,79	24,24	57,61	28,51	42,42	49,22	41,40	68,67	67,80
Počet dobytčích jednotek celkem	Daj00ha	23,95	145,02	35,16	510,73	370,41	90,69	61,10	66,80	43,08	44,56	56,04	28,14	102,67	82,07
Dojnice	Daj00ha	8,81	43,22	9,75	83,52	96,95	23,98	14,10	8,39	9,15	12,83	11,80	7,09	24,07	11,38
Ostatní skot	Daj00ha	11,08	75,42	11,52	76,25	67,79	31,06	17,92	27,30	3,73	15,53	25,09	11,06	49,67	31,90
Ovce a kozy	Daj00ha	0,49	0,06	0,59	21,07	4,48	1,51	0,41	1,154	22,81	0,71	1,25	2,33	3,44	18,38
Prasata	Daj00ha	2,16	25,43	12,43	162,45	137,61	26,30	23,93	4,39	4,40	8,46	12,81	2,44	17,38	9,72
Drůbež	Daj00ha	1,29	0,63	0,79	164,37	62,04	6,84	4,33	14,87	2,43	6,84	3,97	5,16	6,11	10,40
Výnos pšenice	q1ha	44,14	61,24	35,47	0,00	85,45	50,44	51,20	30,73	48,63	28,64	43,25	48,75	46,16	81,98
Výnos kukuřice	q1ha	48,26	0,00	0,00	0,00	74,44	101,12	85,40	108,50	70,12	0,00	29,49	88,08	107,95	156,99
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	Daj1ha	0,61	1,66	0,56	6,27	2,70	1,22	1,63	0,78	1,32	1,02	0,83	0,49	1,22	0,94
Roční dojivost	kg1ha	5 871	7 812	6 552	6 753	8 893	7 206	5 834	7 841	3 639	9 222	9 233	7 269	5 397	7 464
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč1ha	19 198	68 475	24 801	375 400	365 437	76 866	38 066	44 451	31 048	45 104	44 004	34 840	70 696	43 353
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč1ha	11 959	14 860	12 340	170 482	164 138	22 132	20 713	27 989	20 383	19 885	17 015	19 777	34 284	19 512
Oblivoviny	Kč1ha	6 819	5 200	5 707	0	3 657	7 672	9 894	2 133	9 403	7 955	6 193	8 524	5 302	7 365
Proteinové plodiny	Kč1ha	718	44	299	0	188	155	359	134	168	278	168	109	56	216
Brambory	Kč1ha	311	1 105	473	13 234	17 108	1 159	1 041	913	413	590	903	215	1 364	1 349
Cukrová řepa	Kč1ha	242	0	0	0	3 517	788	730	0	385	142	604	486	20	447
Olejniny	Kč1ha	1 457	654	1 062	0	72	2 047	2 274	134	3 792	360	790	3 468	470	1 199

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2018 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 2

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč/ha	434	1 121	543	24	308	2	611	5 009	367	32	480	264	35	0	717
Zelenina a květiny	Kč/ha	5 726	25 902	1 301	9 996	935	5 073	4 561	5 579	6 134	270	4 440	3 049	4 010	0	12 326
Ovoce	Kč/ha	2 082	5 696	504	4 016	569	566	802	5 763	4 208	56	1 245	1 919	1 304	3	6 602
Citrusové plody	Kč/ha	462	0	0	1 377	0	0	0	2 196	2 145	0	74	214	0	0	1 610
Víno a hrozny	Kč/ha	3 942	0	516	1 945	671	0	2 077	2 748	3 096	0	10 959	3 265	1 029	0	15 412
Olivy a olivový olej	Kč/ha	1 057	0	0	2 204	0	0	0	7 328	4 678	0	49	1 054	0	0	3 634
Krmné plodiny	Kč/ha	2 357	1 403	691	8 667	2 680	5 098	3 946	3 156	1 106	2 111	303	4 065	1 176	3 629	5 359
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	1 140	4 874	96	1 391	399	3 902	733	1 242	303	238	749	686	841	571	2 766
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	23 539	76 142	7 145	57 105	16 307	50 625	38 209	15 157	15 840	9 088	23 367	13 241	11 464	32 583	26 907
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	-199	-964	-23	-2 922	-137	-1 081	-573	117	-23	-67	-161	-2	74	-591	-165
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	9 588	25 381	1 931	21 548	7 572	18 933	19 377	517	3 174	6 449	9 189	4 369	3 057	15 585	12 365
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	4 298	15 325	376	4 030	2 661	4 196	5 400	576	2 983	1 111	5 857	1 790	998	13 303	4 404
Vepřové maso	Kč/ha	4 622	20 589	1 556	8 753	2 737	24 475	9 792	512	4 098	950	3 196	2 700	3 070	1 746	3 952
Ovce a kozy	Kč/ha	866	300	558	4 939	51	70	85	3 404	1 509	60	435	1 015	328	1 700	581
Drůbeží maso	Kč/ha	1 399	5 965	978	1 665	1 823	910	1 758	824	485	9	2 021	533	2 426	4	209
Slepičí vejce	Kč/ha	973	6 157	830	2 267	1 122	1 616	745	506	361	277	663	902	992	76	1 950
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	842	633	376	11 538	81	0	35	7 440	1 837	16	738	817	19	0	1 532
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	952	1 791	541	2 368	260	425	1 015	1 375	1 393	217	1 266	1 119	574	169	1 913
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	3 764	8 049	648	4 826	4 826	15 281	7 125	680	346	3 641	2 669	1 063	7 184	485	4 931
Vlastní spotřeba	Kč/ha	225	45	186	995	42	32	60	1 277	13	80	242	1 628	66	14	500
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 936	3 254	1 316	5 428	4 136	8 757	3 694	2 090	1 013	2 811	1 138	7 127	2 153	3 626	3 988
Podnikové náklady																
Celkové náklady	Kč/ha	50 726	117 657	27 942	83 655	49 815	106 469	73 986	47 245	32 937	27 009	55 790	37 139	40 265	37 195	58 575
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	34 936	87 660	15 405	65 182	32 365	70 348	50 122	31 182	22 987	18 558	37 490	25 262	29 098	30 507	40 283
Přímé náklady celkem	Kč/ha	21 805	63 150	10 167	47 721	20 398	49 445	30 612	17 838	14 577	11 318	18 825	19 096	19 547	21 525	26 912
Osiva a sadba	Kč/ha	2 388	7 783	1 607	3 565	1 988	3 160	2 969	1 994	1 471	1 022	2 441	2 317	2 277	317	3 343
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	143	788	323	451	77	164	114	75	12	205	83	89	97	1	58
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	2 877	4 128	2 406	3 749	2 529	3 034	2 910	3 769	2 359	1 917	3 283	3 421	2 515	3 346	3 615
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 067	4 156	1 581	2 257	2 387	2 253	2 499	2 658	1 751	767	2 976	2 104	2 013	500	2 690
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	1 156	2 755	125	631	712	2 314	1 366	949	371	328	610	790	434	277	3 318
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	6 239	13 903	1 643	25 660	5 157	12 622	8 392	6 150	4 745	4 439	4 244	6 302	2 787	11 040	8 122
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 036	1 597	603	3 754	2 930	5 574	2 231	1 799	851	2 393	624	5 038	1 217	3 027	2 926
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	4 336	21 933	1 933	8 926	3 640	17 378	7 506	1 359	2 912	779	3 818	2 596	4 309	1 393	3 169
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	466	483	223	24	212	3 021	1 232	21	11	110	272	1 216	343	0	227
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	1 778	7 038	494	1 727	1 730	3 990	3 476	578	789	726	1 021	606	971	4 648	1 055
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	23	0	0	0	13	138	40	0	1	24	0	0	13	4	15
Režijní náklady celkem	Kč/ha	13 131	24 510	5 238	17 461	11 967	20 903	19 510	13 344	8 409	7 240	18 665	6 166	9 552	8 982	13 369
Náklady budov a strojů	Kč/ha	3 662	7 228	1 256	4 800	4 526	8 548	6 523	3 057	1 919	1 979	5 138	1 719	1 950	3 310	2 217

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2018 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč/ha	151	2	7	0	281	328	214	313	13	172	222	69	2 028	99
Zelenina a květiny	Kč/ha	618	177	2 612	122 782	102 526	1 231	3 499	4 945	1 089	6 256	4 041	2 610	2 253	3 124
Ovoce	Kč/ha	135	1	236	4 038	5 990	1 453	1 901	6 202	1 032	88	255	72	2 679	810
Citrusové plody	Kč/ha	0	0	0	2 653	0	0	0	887	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč/ha	0	6 644	0	15 543	0	5 384	0	7 347	570	0	0	1 120	7 688	49
Olivy a olivový olej	Kč/ha	0	0	0	295	0	0	0	2 010	0	0	0	0	1 090	0
Krmné plodiny	Kč/ha	1 440	776	1 561	9 265	5 715	1 130	452	2 221	3 507	3 918	3 286	2 779	10 977	3 500
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	68	256	383	2 663	25 084	786	349	748	12	125	552	326	358	1 353
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	6 701	46 794	9 794	203 955	165 318	38 424	16 809	14 034	10 596	18 218	19 991	9 344	22 751	20 631
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	348	-870	-58	2 044	-2 885	29	-189	-204	555	-240	142	-342	-125	-330
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	3 635	28 682	4 585	69 413	85 426	16 887	6 428	5 165	2 700	11 412	10 183	4 440	10 749	7 640
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	1 513	11 121	1 153	10 031	10 444	7 658	3 041	3 474	533	3 231	5 815	1 288	7 012	5 421
Vepřové maso	Kč/ha	481	6 166	3 416	38 248	39 224	8 071	4 839	503	930	2 185	2 810	512	2 829	1 653
Ovce a kozy	Kč/ha	58	6	53	1 818	566	252	26	888	2 121	131	158	110	289	2 416
Drůbeží maso	Kč/ha	602	184	22	16 231	8 259	2 173	2 131	1 570	151	752	516	2 415	240	1 712
Slepčí vejce	Kč/ha	80	446	263	29 730	14 031	1 903	363	1 025	747	336	187	67	583	1 188
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	2	0	9	32 304	3 326	447	16	711	2 224	6	0	364	91	0
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	331	189	294	6 170	4 043	1 033	-35	697	1 190	164	321	148	958	601
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	537	6 820	2 667	963	35 981	16 309	544	2 429	70	7 001	6 999	5 720	13 662	3 210
Vlastní spotřeba	Kč/ha	134	69	259	4 097	11	1 116	231	362	588	32	8	52	2 547	13
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 398	1 598	2 651	13 696	7 131	3 167	3 170	2 032	3 304	5 666	4 168	6 851	13 527	3 639
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč/ha	21 285	73 403	28 167	295 631	321 313	67 655	34 054	32 404	23 410	57 787	51 301	39 039	68 822	42 980
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	13 473	46 736	19 212	246 291	222 419	45 020	24 349	22 166	17 197	40 482	35 017	23 301	45 557	30 807
Přímé náklady celkem	Kč/ha	8 891	28 891	12 186	186 614	149 684	25 615	16 229	15 312	12 639	20 762	19 802	15 222	28 249	20 382
Osiva a sadba	Kč/ha	1 026	1 853	1 156	18 333	26 288	2 189	1 769	1 324	1 885	1 755	1 927	1 699	1 739	1 553
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	366	20	330	1 228	2 004	77	333	148	35	297	1	117	115	97
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	2 485	2 569	1 977	7 909	4 627	1 789	3 760	1 824	2 049	2 675	2 387	2 266	1 984	2 321
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 050	1 509	1 023	5 659	6 665	1 395	1 541	1 501	1 270	756	967	2 063	1 359	1 653
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	322	1 580	615	13 028	14 935	1 335	475	2 214	227	1 931	1 558	961	2 263	1 208
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	2 646	11 415	3 184	69 207	32 725	6 053	2 991	5 051	4 880	8 843	8 807	3 851	14 049	8 088
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	1 914	1 505	1 910	3 507	4 440	1 481	1 452	1 713	2 433	4 664	3 802	2 688	10 909	3 453
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	823	5 082	2 369	56 041	37 263	6 263	4 787	2 178	1 319	2 080	1 982	2 288	2 616	2 701
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	68	75	276	10	52	1 225	1 342	19	246	618	342	198	1 379	65
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	451	4 846	708	7 044	17 775	3 027	760	990	405	1 697	2 089	574	1 631	2 632
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	7	31	152	0	740	0	0	14	0	0	0	4	287	5
Režijní náklady celkem	Kč/ha	4 582	17 845	7 026	59 676	72 735	19 405	8 120	6 854	4 558	19 720	15 215	8 079	17 308	10 424
Náklady budov a strojů	Kč/ha	1 421	7 270	1 843	21 949	17 754	5 459	2 439	1 922	902	6 040	4 399	2 095	6 165	3 158

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2018 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 4

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč/ha	3 775	7 293	2 446	8 240	4 007	4 057	5 456	5 536	2 501	2 326	3 321	2 904	4 053	1 919	5 699
Služby	Kč/ha	2 720	7 330	762	1 027	1 220	4 686	3 598	1 775	1 523	1 751	5 320	678	1 743	2 399	1 829
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	2 974	2 659	773	3 394	2 215	3 612	3 932	2 972	2 467	1 185	4 885	865	1 807	1 365	3 624
Odpisy	Kč/ha	6 859	15 445	3 525	7 105	5 349	10 818	9 340	8 487	2 728	3 554	9 096	6 613	3 769	3 326	7 321
Externí faktory celkem	Kč/ha	8 931	14 552	9 012	11 368	12 101	25 303	14 525	7 576	7 223	4 897	9 204	5 263	7 398	3 362	10 973
Osobní náklady	Kč/ha	5 136	5 827	3 477	7 950	9 165	11 307	7 273	4 609	5 706	3 516	4 218	3 724	5 081	1 201	8 064
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	2 833	5 917	5 114	2 958	2 337	5 717	5 847	2 961	1 387	860	4 025	1 096	2 122	1 539	2 696
Bilance úroků	Kč/ha	962	2 808	421	463	599	8 279	1 405	5	129	521	960	442	195	622	212
Podpory																
Celkové provozní podpory	Kč/ha	8 903	11 258	7 086	11 517	13 095	9 197	10 681	17 724	6 397	5 491	8 109	10 685	9 480	9 578	11 671
Celkové podpory na plodiny⁴⁾	Kč/ha	250	0	461	62	353	0	0	2 258	362	10	192	275	423	10	487
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	576	1 534	539	684	591	269	0	576	475	208	884	1 172	684	0	435
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	161	55	232	0	378	0	0	0	115	163	133	689	372	0	194
Podpory na ostatní skot⁵⁾	Kč/ha	308	1 474	64	0	195	269	0	147	170	33	638	248	204	0	203
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	98	5	238	648	17	0	0	429	189	13	113	131	108	0	37
Podpory na ostatní zvířata⁶⁾	Kč/ha	9	0	6	38	1	0	0	3	1	0	0	104	0	0	0
Environmentální podpory⁷⁾	Kč/ha	951	823	655	1 545	1 546	639	1 304	1 791	710	1 431	313	1 004	1 519	1 078	1 762
Podpory na ANC (dříve LFA)	Kč/ha	674	118	259	938	1 257	0	394	1 823	221	0	967	1 266	90	1 062	834
Ostatní platby na rozvoj venkova⁸⁾	Kč/ha	109	190	156	396	2	14	8	27	35	61	154	0	102	202	490
Podpory na mezispořeba⁹⁾	Kč/ha	211	8	410	0	1 261	0	848	0	50	0	1	0	566	0	0
Podpory na externí faktory¹⁰⁾	Kč/ha	25	353	0	0	114	376	43	0	1	4	0	0	14	0	0
Oddělené platby od produkce¹¹⁾	Kč/ha	5 763	6 945	4 583	7 259	5 346	7 753	7 277	10 966	4 537	3 229	5 415	6 293	5 635	6 941	7 389
Základní platba (BPS)	Kč/ha	2 728	3 609	0	0	0	5 236	4 637	6 941	2 951	0	2 793	3 247	0	4 822	4 823
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	804	0	2 752	4 790	3 480	0	0	0	0	2 189	0	0	3 541	0	0
Ostatní podpory¹²⁾	Kč/ha	343	1 287	21	631	2 624	146	807	283	7	547	183	674	446	285	276
Bilance podpor a daní																
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 590	10 151	7 308	8 739	12 833	8 185	10 994	16 873	6 574	5 419	7 462	9 624	8 955	8 728,40	11 081,86
Celkové provozní podpory	Kč/ha	8 903	11 258	7 086	11 517	13 095	9 197	10 681	17 724	6 397	5 491	8 109	10 685	9 480	9 578	11 671
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	223	303	341	-2 392	0	0	1 040	-512	504	19	0	0	-157	-785	684
Daně	Kč/ha	537	1 410	119	384	262	1 013	727	339	327	91	647	1 059	368	64	1 274
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	168	749	110	-115	926	88	-759	125	-65	579	483	0	-7	1 148	358
Podpory investiční celkem	Kč/ha	317	1 294	74	36	926	88	77	125	34	556	483	0	68	358	137
Bilance DPH z investic	Kč/ha	-148	-545	35	-151	0	0	-836	0	-99	23	0	0	-75	790	221

P201 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2018 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč/ha	1 954	3 504	3 298	29 534	18 983	4 412	3 524	2 860	2 386	5 299	4 387	3 199	6 708	2 459
Služby	Kč/ha	272	3 579	450	2 731	15 071	4 402	1 253	1 374	1 057	3 877	2 585	1 638	2 045	2 183
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	936	3 492	1 435	5 463	20 927	5 132	904	697	211	4 503	3 844	1 147	2 390	2 624
Odpisy	Kč/ha	5 009	18 265	4 474	25 938	36 077	16 501	6 604	4 336	2 676	10 277	7 680	5 190	20 730	5 013
Externí faktory celkem	Kč/ha	2 803	8 403	4 480	23 403	62 817	6 134	3 100	5 901	3 537	7 028	8 605	10 548	2 537	7 160
Osobní náklady	Kč/ha	1 702	3 078	3 465	19 394	35 319	2 489	1 944	5 000	1 538	3 108	3 890	8 371	882	4 408
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	812	3 653	512	2 171	12 508	2 562	710	857	1 816	2 612	3 206	1 636	918	1 796
Bilance úroků	Kč/ha	289	1 672	503	1 837	14 989	1 083	445	44	182	1 308	1 509	540	737	956
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč/ha	5 773	15 966	6 537	21 654	11 286	15 790	8 347	8 854	6 003	20 779	9 550	8 225	15 907	6 408
Celkové podpory na plodiny⁴⁾	Kč/ha	184	26	226	3 203	0	0	330	203	152	403	6	138	470	0
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	549	0	856	7 153	3	91	633	1 450	721	4 393	1 315	768	576	121
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	235	0	326	5 296	0	0	0	370	256	2 553	342	506	385	0
Podpory na ostatní skot⁵⁾	Kč/ha	293	0	280	1 660	3	86	618	732	61	1 535	947	149	189	100
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	19	0	14	196	0	6	16	348	368	94	0	113	0	20
Podpory na ostatní zvířata⁶⁾	Kč/ha	3	0	236	0	0	0	0	0	35	210	25	0	0	0
Environmentální podpory⁷⁾	Kč/ha	480	3 859	721	1 857	273	4 911	359	1 798	52	4 279	1 550	793	3 877	785
Podpory na ANC (dříve LFA)	Kč/ha	511	2 995	902	5 079	0	2 320	526	1 370	23	6 062	1 250	993	2 572	183
Ostatní platby na rozvoj venkova⁸⁾	Kč/ha	72	1	436	0	472	63	27	61	0	154	9	0	152	72
Podpory na mezispotřebu⁹⁾	Kč/ha	58	643	0	0	253	363	435	122	113	26	0	15	1 567	1
Podpory na externí faktory¹⁰⁾	Kč/ha	14	136	123	0	59	73	0	0	0	125	130	5	0	1
Oddělené platby od produkce¹¹⁾	Kč/ha	3 712	6 809	3 060	4 362	9 694	7 728	5 349	3 783	4 942	4 650	5 178	5 273	6 640	5 177
Základní platba (BPS)	Kč/ha	0	4 409	0	737	6 657	5 010	0	2 116	0	2 803	3 341	0	3 843	3 477
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	1 784	0	1 901	0	0	0	2 769	0	3 206	0	0	3 474	0	0
Ostatní podpory¹²⁾	Kč/ha	193	1 496	213	0	532	240	685	67	0	687	112	241	51	68
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	5 618	19 848	6 178	21 654	8 550	17 762	7 783	8 343	5 438	20 373	9 516	7 851	14 364	6 315
Celkové provozní podpory	Kč/ha	5 773	15 966	6 537	21 654	11 286	15 790	8 347	8 854	6 003	20 779	9 550	8 225	15 907	6 408
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	-67	4 295	-24	0	0	2 804	-74	-139	0	0	0	0	-1 440	1
Daně	Kč/ha	88	413	335	0	2 737	831	490	372	565	406	34	375	103	94
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	1 400	2 556	978	2 230	1 024	-1 988	-119	760	29	547	2	398	8 533	180
Podpory investiční celkem	Kč/ha	1 431	5 226	1 049	2 230	1 024	521	296	777	29	547	2	398	10 460	180
Bilance DPH z investic	Kč/ha	-31	-2 670	-71	0	0	-2 509	-415	-17	0	0	0	0	-1 928	0

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2018 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 6

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod																
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	56 947	141 825	27 677	98 895	41 850	99 384	74 549	56 297	45 748	22 568	59 301	42 846	43 973	40 381	91 113
Mezispořeba celkem	Kč/ha	34 936	87 660	15 405	65 182	32 365	70 348	50 122	31 182	22 987	18 558	37 490	25 262	29 098	30 507	40 283
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 590	10 151	7 308	8 739	12 833	8 185	10 994	16 873	6 574	5 419	7 462	9 624	8 955	8 728	11 082
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	30 600	64 316	19 580	42 454	22 318	37 221	35 421	41 986	29 335	9 428	29 273	27 208	23 830	18 602	61 913
Odpisy	Kč/ha	6 859	15 445	3 525	7 105	5 349	10 818	9 340	8 487	2 728	3 554	9 096	6 613	3 769	3 326	7 321
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	23 740	48 871	16 055	35 348	16 969	26 403	26 081	33 501	26 607	5 875	20 177	20 594	20 061	15 276	54 592
Externí faktory celkem	Kč/ha	8 931	14 552	9 012	11 368	12 101	25 303	14 525	7 576	7 223	4 897	9 204	5 263	7 398	3 362	10 973
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	168	749	110	-115	926	88	-759	125	-65	579	483	0	-7	1 148	358
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	14 978	35 067	7 153	23 863	5 794	1 188	10 798	26 048	19 319	1 557	11 456	15 331	12 657	13 063	43 977
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	598 303	1 198 275	376 110	267 162	631 536	1 511 113	1 074 450	314 750	761 750	453 813	897 631	208 132	601 706	662 418	876 939
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	505 330	1 157 614	255 546	250 540	496 561	159 353	793 006	306 141	828 272	292 936	731 572	173 268	753 501	619 323	922 388
Aktiva, pasiva																
Aktiva celkem	Kč/ha	269 076	475 859	56 711	429 473	99 689	618 620	271 391	300 076	204 269	64 202	131 102	236 307	118 131	533 124	604 456
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	208 385	391 639	36 334	365 723	67 896	527 163	237 972	282 614	128 589	47 930	75 102	220 625	75 207	467 146	358 692
Orná půda, trvalé kultury a květy	Kč/ha	145 307	228 112	13 985	231 766	22 670	401 016	159 430	196 489	100 608	14 268	18 953	129 887	32 222	409 278	294 436
Stavby	Kč/ha	28 853	91 655	6 157	20 953	24 536	71 134	31 533	22 929	12 805	13 712	19 420	50 230	18 495	23 615	34 814
Stroje a zařízení	Kč/ha	24 726	39 383	12 020	97 571	15 982	45 529	33 865	53 315	8 221	15 344	21 714	35 186	21 507	17 026	20 827
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	8 410	30 013	2 554	15 434	4 651	9 211	8 873	9 881	6 913	3 036	12 022	5 298	2 889	17 227	8 614
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	60 691	84 220	20 377	63 750	31 793	91 458	33 419	17 462	75 680	16 273	55 999	15 682	42 924	65 978	245 763
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	6 324	26 442	1 474	7 631	3 773	9 511	7 982	4 132	3 244	1 819	7 244	3 827	3 218	17 368	6 575
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	6 821	4 388	5 692	317	4 215	12 192	2 143	2 079	571	3 674	17 470	7 649	5 794	2 486	9 774
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	47 546	53 390	13 212	55 805	23 805	69 754	23 294	11 249	71 864	10 780	31 285	4 206	33 912	46 123	229 416
Cizí zdroje	Kč/ha	41 943	109 292	13 552	24 108	29 345	368 246	63 640	131	6 657	24 311	54 866	10 552	17 768	13 714	6 949
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	31 635	100 796	5 726	22 716	18 215	325 355	44 940	77	4 545	15 757	34 746	8 517	9 239	12 046	5 858
Krátkodobé závazky	Kč/ha	10 309	8 496	7 825	1 391	11 130	42 891	18 700	53	2 112	8 554	20 120	2 034	8 529	1 668	1 091
Vlastní kapitál	Kč/ha	227 133	366 567	43 160	405 366	70 344	250 374	207 751	299 946	197 612	39 891	76 236	225 755	100 363	519 409	597 507
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	8 375	-3 138	872	-3 704	1 542	-2 505	1 325	-6 693	14 186	1 174	2 476	2 736	6 744	4 626	12 162
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	132 606	264 822	44 918	211 568	77 423	223 941	114 454	158 931	110 634	47 319	114 107	138 025	84 814	143 931	325 288
Hrubé investice	Kč/ha	7 897	26 911	4 151	6 448	7 304	11 499	13 058	3 089	2 287	6 393	9 741	4 766	5 312	6 342	5 372
Netto investice	Kč/ha	1 037	11 466	626	-657	1 956	681	3 719	-5 398	-441	2 839	645	-1 847	1 542	3 016	-1 949

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2018 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	19 198	68 475	24 801	375 400	365 437	76 866	38 066	44 451	31 048	45 104	44 004	34 840	70 696	43 353
Mezis potřebu celkem	Kč/ha	13 473	46 736	19 212	246 291	222 419	45 020	24 349	22 166	17 197	40 482	35 017	23 301	45 557	30 807
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	5 618	19 848	6 178	21 654	8 550	17 762	7 783	8 343	5 438	20 373	9 516	7 851	14 364	6 315
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	11 342	41 588	11 767	150 763	151 568	49 609	21 499	30 628	19 288	24 995	18 503	19 390	39 501	18 862
Odpisy	Kč/ha	5 009	18 265	4 474	25 938	36 077	16 501	6 604	4 336	2 676	10 277	7 680	5 190	20 730	5 013
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	6 334	23 323	7 292	124 825	115 491	33 108	14 895	26 292	16 614	14 718	10 823	14 200	18 773	13 848
Externí faktory celkem	Kč/ha	2 803	8 403	4 480	23 403	62 817	6 134	3 100	5 901	3 537	7 028	8 605	10 548	2 537	7 160
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	1 400	2 556	978	2 230	1 024	-1 988	-119	760	29	547	2	398	8 533	180
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	4 931	17 477	3 791	103 653	53 698	24 986	11 676	21 152	13 105	8 237	2 220	4 050	24 769	6 869
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	195 830	1 126 201	236 816	256 334	1 530 922	730 328	186 399	365 147	237 149	801 514	760 400	596 529	162 478	1 011 495
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	200 165	1 053 990	204 420	217 212	1 469 406	606 841	158 610	402 233	186 484	583 367	218 067	1 162 954	221 180	897 880
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč/ha	69 487	370 930	71 049	1 836 962	2 037 759	448 786	244 392	115 999	80 185	198 238	272 217	62 996	554 837	320 074
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	47 773	322 759	53 453	1 715 114	1 816 940	354 521	218 434	95 982	62 272	162 706	231 458	41 893	503 183	290 338
Orná půda, trvalé kultury a květy	Kč/ha	20 117	168 421	19 477	818 277	1 467 433	140 350	130 505	54 941	21 340	94 172	152 139	7 766	273 018	250 479
Stavby	Kč/ha	6 121	78 236	13 885	634 345	201 632	137 432	47 564	16 451	21 334	33 993	35 723	19 939	141 392	10 284
Stroje a zařízení	Kč/ha	17 729	58 527	14 924	228 851	108 033	69 634	35 724	17 501	15 037	30 639	37 760	10 432	77 497	20 118
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	2 959	17 576	2 961	32 707	39 842	7 105	4 550	7 089	4 455	3 443	5 836	2 067	11 276	9 458
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	21 714	48 170	17 596	121 848	220 819	94 265	25 958	20 018	17 912	35 533	40 759	21 103	51 656	29 736
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	2 001	12 175	2 178	46 148	22 209	9 400	5 455	3 994	2 632	3 639	6 101	2 099	14 536	7 871
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	3 877	3 579	2 952	835	25 635	6 074	8 064	5 649	1 061	8 736	4 212	3 430	19 846	4 256
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	15 836	32 416	12 466	74 876	172 975	78 790	12 439	10 374	14 219	23 157	30 445	15 573	17 272	17 609
Cizí zdroje	Kč/ha	13 574	87 718	24 385	92 629	573 419	66 383	13 392	4 260	3 576	54 551	62 923	25 268	27 806	34 888
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	7 806	74 309	15 600	85 467	520 203	51 332	9 980	967	2 142	49 946	52 730	8 875	24 619	23 038
Krátkodobé závazky	Kč/ha	5 769	13 409	8 785	7 162	53 215	15 050	3 413	3 293	1 435	4 605	10 194	16 393	3 189	11 850
Vlastní kapitál	Kč/ha	55 912	283 212	46 664	1 744 343	1 464 341	382 404	231 000	111 739	76 609	143 687	209 293	37 728	527 031	285 186
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	728	4 161	1 458	-11 367	295 777	58 521	-222	1 195	1 070	2 398	22 298	-622	17 803	1 213
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	49 627	207 064	48 594	1 035 624	780 137	311 217	119 612	71 979	60 543	113 054	120 120	55 306	300 168	76 217
Hrubé investice	Kč/ha	7 651	20 363	8 501	16 860	52 772	17 809	5 697	5 307	2 357	11 185	9 763	5 130	32 706	7 524
Netto investice	Kč/ha	2 643	2 098	4 026	-9 078	16 695	1 309	-907	971	-319	908	2 083	-60	11 977	2 511

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora zahradnictví a trvalých kultur.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroeconomická klimatická platby (AEKO, AEO), platby na zajištění dobrých životních podmínek zvířat (DŽPZ), ekologické zemědělství (EZ), Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomoci zemědělcům přizpůsobit se normám SZP, podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z.p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezipotřebu (např. zelená náfta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, nájemné a dotace úroků z úvěrů.

11) SAPS (včetně decouplovaných TNA), BPS, redistribuční platba, greening, platba pro mládí zemědělce, platba na oblasti s přírodními omezeními EAGF (Dánsko, Slovinsko) a režim pro malé zemědělce.

12) Podpory a subvence výjimečného charakteru, platby za škody způsobené živelnou katastrofou, platby/jinde neuvedené.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI)

Zpracoval: Kontaktní pracoviště FADN CZ (ÚZEI)